

ВІД МАТВІЯ

СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ

Родовід Ісуса Христа

1 Ось родовід Ісуса Христа, з роду Давида¹, з роду Авраама². ²Авраам був батьком Ісаака. Ісаак був батьком Якова. Яків був батьком Юди та його братів. ³Юда був батьком Фареса та Зари, а матір'ю їхньою була Тамар. Фарес був батьком Есрома. Есром був батьком Арама. ⁴Арам був батьком Амінадава. Амінадав був батьком Наасона. Наасон був батьком Салмона. ⁵Салмон був батьком Воаза, а матір'ю його була Рахав. Воаз був батьком Йоведа, а матір'ю його була Рут. Йовед був батьком Єсея. ⁶Єсей був батьком царя Давида. Давид був батьком Соломона, а його матір'ю була Урієва жінка. ⁷Соломон був батьком Ровоама. Ровоам був батьком Авії. Авія був батьком Асафа. ⁸Асаф був батьком Йосафата. Йосафат був батьком Йорама. Йорам був батьком Озії. ⁹Озія був батьком Йоатама. Йоатам був батьком Ахаза. Ахаз був батьком Єзекії. ¹⁰Єзекія був батьком Манасії. Манасія був батьком Амоса. Амос був батьком Йосії. ¹¹Йосія був батьком Єхонії та його братів.

Це було за часів переселення ізраїльського народу до Вавілону. ¹²Після переселення до Вавілону Єхонія був батьком Салатиїла. Салатиїл був батьком Зерувавела. ¹³Зерувавел був батьком Авіюда. Авіюд був батьком Еліакима. Еліаким був батьком Азора. ¹⁴Азор був батьком Задок. Задок був батьком Ахима. Ахим був батьком Еліуда. ¹⁵Еліуд був батьком Елезора. Елезор був батьком Маттана. Маттан був батьком Якова. ¹⁶Яків був батьком Йосипа, чоловіка Марії, у якої народився Ісус, названий Христом.

¹Давид — цар Ізраїльський, нар. 1085 р. до н.е. Видатний восначальник, поет, мудрець.

²Авраам — праотець єврейського народу.

¹⁷Отже, всього було чотирнадцять поколінь від Авраама до Давида, чотирнадцять поколінь від Давида до переселення у Вавілон і чотирнадцять поколінь від переселення у Вавілон до народження Христа.

Народження Ісуса Христа

¹⁸Ось як народився Ісус Христос. Марія, Його мати, була заручена з Йосипом. Ще до їхнього одруження виявилось, що вона вагітна від Святого Духа. ¹⁹Йосип, її чоловік, був людиною праведною і не хотів її ославити, отже вирішив таємно розлучитися з нею. ²⁰Та коли він про це подумав, явився йому вві сні ангел Господній і мовив: «Йосипе, сину Давидів, не бійся взяти шлюб з Марією, бо дитина, що в ній зачата, — від Духа Святого. ²¹Марія народить Сина, і ти назвеш Його Ісусом, бо Він спасе людей від їхніх гріхів».

²²Все це сталося так, щоб могли збутися слова Господні, мовлені устами пророка:

²³ «Слухайте! Діва незаймана завагітніє і народить Сина, і назвуть Його Емануїлом»,
(Що означає «З нами Бог»).

Ісаія 7:14

^{24–25}Прокинувшись, Йосип зробив те, що звелів йому ангел Господній, і взяв Марію собі за жінку, але не знав він її, аж доки не народила вона Сина. І назвав він Його Ісусом.

Мудреці поклоняються Ісусові

2 Ісус народився в єврейському місті Віфлеємі за царювання Ірода³. Згодом до Єрусалиму прийшли мудреці зі Сходу.

³Ірод — Ірод I Великий (бл. 73–74 до н.е.) — цар Юдеї з 40 року.

²Вони спитали: «Де новонароджений цар Юдейський? Ми прагнемо знати, бо бачили Його зірку, коли вона зійшла. Ми прийшли поклонитися Йому». ³Почувши про це, цар Ірод дуже стривожився, а разом з ним і всі мешканці Єрусалиму. ⁴Він зібрав усіх первосвящеників та книжників юдейських і запитав їх, де має народитися Христос. ⁵Вони сказали йому: «У Віфлеємі, в Юдеї, бо ось що написано пророком:

⁶ «Ти, Віфлеєме, що в землі Юди,
зовсім не останній серед міст Юди,
бо з тебе вийде правитель,
який буде пастирем
народу Мого — Ізраїлю».

Михей 5:1–2

⁷Тоді Ірод покликав мудреців, щоб зустрітися таємно, і точно з'ясував у них, коли зійшла зоря. ⁸Пославши їх до Віфлеєму, він звелів: «Ідіть та добре розпитайте про Дитя, а коли знайдете, то сповістіть мене, щоб я теж міг піти й поклонитися Йому».

⁹Вони вислухали царя та й пішли. І зоря, схід якої вони бачили, йшла поперед них, доки не зупинилася над місцем, де була Дитина. ¹⁰Коли вони побачили те, велика радість охопила їх. ¹¹Вони ввійшли до оселі й побачили Дитину з Марією, Його матір'ю. Вони впали ниць перед Ним, щоб поклонитися Йому. Тоді, відкривши свої скарбниці, піднесли Йому дарунки: золото, ладан та смирну.

¹²Оскільки Бог явився їм вві сні й попередив, щоб не поверталися до Ірода, вони рушили до своєї землі іншим шляхом.

Втеча до Єгипту

¹³Після того, як вони вирушили в дорогу, ангел Господній явився Йосипу вві сні й сказав: «Вставай, візьми Дитину та Її матір і тікайте до Єгипту. Залишайтеся там, поки Я не скажу, бо Ірод шукатиме Дитя, щоб убити Його». ¹⁴Йосип встав, взяв Дитя та матір Його вночі та й пішов до Єгипту. ¹⁵І він залишався там аж до смерті Іродової, щоб збулося сказане Богом, який устами пророка провіщав:

«Я покликав Свого Сина з Єгипту».

Осія 11:1

Вбивство дітей

¹⁶Коли Ірод побачив, що мудреці його обманули, то дуже розлютився й наказав повбивати у Віфлеємі та його околицях усіх дворічних і молодших за віком хлопчиків. (Визначивши вік з того, про що розповіли йому мудреці).

¹⁷Тоді справдилося те, що було мовлено вустами пророка Єремії:

¹⁸ «В Рамі було чути
звуки ридань та голосіння.
То Рахиль плакала за дітьми своїми,
незважаючи на втішання,
бо не було вже дітей її на світі».

Єремія 31:15

^{19–20}По смерті Ірода ангел Господній явився Йосипу вві сні в Єгипті й мовив: «Вставай, візьми Дитя та Його матір і йди в землю Ізраїльську, бо вмерли ті, хто прагнув відняти життя Дитини». ²¹І він встав, і взяв Дитя та Його матір, і вирушив до землі Ізраїльської. ²²Однак почувши, що в Юдеї замість батька — Ірода — царює син його Архелай¹, Йосип побоювся йти туди. Але, попереджений вві сні, він покинув Єгипет і подався до Галілейської землі.

²³Прибувши туди, він оселився у місті Назареті, аби збулося пророками сказане, що назвуть Його Назаритянином.

Проповідь Іоана Хрестителя

ЗТо був час, коли прийшов Іоан Хреститель, який проповідував у пустелі юдейській. ²Він казав: «Покайтеся, бо Царство Небесне наближається». ³То ж про нього говорив пророк Ісаїя:

«Голос лунає в пустелі:
«Готуйте дорогу Господу,
зробіть прямими
стежки для Нього».

Ісаїя 40:3

⁴Іоан носив вбрання з верблюжої вовни, підперезане шкіряним паском. Їжею його були сарана та дикий мед.

⁵У той час люди приходили до нього з Єрусалиму, з усієї околиці Юдеї та з усієї

¹Архелай — син Ірода Великого, цар Юдеї, який так само, як і його батько, відзначався жорстокістю.

землі навколо Йордану. ⁶І вони сповідувались у своїх гріхах, а Іоан хрестив їх у річці Йордан.

⁷Коли він побачив багато фарисеїв¹ та саддукеїв², що прийшли хреститися, то сказав їм: «Виплодки зміїні! Хто навчив вас тікати від гніву Господнього, що наближається? ⁸Покажіть, що ви справді розкаялися. ⁹І не сподівайтесь, що досить буде сказати: «Наш батько Авраам». Затямте: Бог може перетворити на дітей Авраамових навіть оце каміння! ¹⁰Сокиру вже занесено, і кожне дерево, що не дає добрих плодів, буде зрубане й кинуте у вогонь. ¹¹Я хрещу водою на покаяння. Той, Хто прийде після мене, — сильніший за мене. Я не достойний навіть розв'язати Його сандалі. Він хреститиме вас Святим Духом і вогнем. ¹²Лопата у Нього в руках, і Він очистить свій тік і збере пшеницю до комори, а полюву спалить у незгасному вогні».

Хрещення Ісуса

¹³У той час Ісус прийшов з Галилеї до ріки Йордан, щоб Іоан похрестив Його. ¹⁴Та Іоан намагався відмовити Ісуса. Він казав: «Я сам повинен похреститися у Тебе, то чому ж Ти йдеш до мене?» ¹⁵І відповів Ісус: «Нехай поки що буде так, бо належить нам виконувати все, що Господь велів». І тоді Іоан дозволив Йому похреститися.

¹⁶То Ісус похрестився. І тільки-но піднявся Він із води, як Небо розкрилося Йому. І побачив Він Духа Божого, що спускався долу, неначе голуб, і сходив на Нього. ¹⁷І голос із Неба мовив: «Це Мій улюблений Син, якого Я вподобав».

Диявол спокушає Ісуса

4 І тоді Дух повів Ісуса до пустелі, щоб диявол Його спокушав. ²Ісус постився сорок днів і ночей і дуже зголоднів. ³Тоді спокусник прийшов до Нього і сказав: «Якщо Ти Син Божий, то накажи, щоб це каміння перетворилося на хліб». ⁴На те Ісус відповів йому: «У Святому Письмі сказано:

«Не хлібом одним живе людина,
а кожним словом,
сказаним устами Божими».
Повторення Закону 8:3

⁵⁻⁶Тоді диявол узяв Його до святого Єрусалиму, поставив на найвище місце храму і сказав: «Якщо Ти Син Божий, кидайся додолу, бо в Святому Письмі сказано:

«І накаже Він Своїм ангелам берегти Тебе,
і вони знесуть Тебе на руках,
щоб Ти не пошкодив ноги Своєї об
камінь».

Псалми 91:11-12

⁷Ісус відповів йому: «Але у Святому Письмі також сказано:

«Не спокушай Господа Бога свого».
Повторення Закону 6:16

⁸Знову диявол узяв Його на дуже високу гору і показав усі царства світу, всю їхню розкіш. ⁹І сказав Ісусові: «Я дам Тобі все це, якщо впадеш долілиць і поклонишся мені».

¹⁰На те Ісус відповів йому: «Відійди, сатано! У Святому Письмі сказано:

«Поклоняйся Господу Богу своєму
і служи лише Йому!»
Повторення Закону 6:13

¹¹Тоді диявол залишив Ісуса, і ангели прийшли й подбали про Нього.

Ісус у Галилеї

¹²Коли Ісус довідався, що Іоана заарештовано, Він повернувся до Галилеї. ¹³Проте не залишився в Назареті, а пішов і оселився в Капернаумі, що біля Галилейського озера у поселеннях Завулону й Нафталі. ¹⁴Бо мусило справдитися пророцтво Ісаї:

- ¹⁵ «Земле Завулону та земле Нафталі,
що по дорозі до Середземного моря
на захід від ріки Йордан!
Галилеє Неюдейська!
¹⁶ Народ, що скніє в темряві,
побачив величне світло,
і на тих, хто живе в країні під тінню
смерті,
зійшло світло!»

Ісаїя 9:1-2

¹Фарисеї члени юдейської групи, які казали, що вони пильно виконують усі юдейські закони та традиції.

²Саддукеї аристократична юдейська секта, що об'єднувала раціоналістів.

Ісус обирає перших учнів

¹⁷Відтоді Ісус почав проповідувати, кажучи: «Покайтеся, бо скоро прийде Царство Небесне!»

¹⁸Ідучи повз Галилейське озеро, Він побачив двох братів — Симона, що звався Петром, та його брата Андрія. Вони закидали сіті в озеро, бо були рибалками. ¹⁹Ісус сказав їм: «Ідіть за Мною, і Я навчу вас бути ловцями не риби, а душ людських». ²⁰Вони одразу ж залишили свої сіті й подалися за Ним.

²¹Тоді Він пішов далі й побачив іще двох братів — Якова, сина Зеведеєвого, та Якового брата Іоана, що, сидячи зі своїм батьком Зеведеєм у човні, лагодили рибальські сіті. Ісус покликав їх. ²²Вони одразу ж покинули човен і батька свого й пішли за Ним. ²³Ісус обійшов усю Галилею, проповідуючи в синагогах і навчаючи про Царство Небесне, зціляючи всі недуги та хвороби людські.

²⁴Чутка про Нього рознеслася по всій Сирії. До Нього приводили всіх хворих: тих, що страждали від хвороб та тяжких болів, а також біснуватих, хворих на падучу, немічних. І Він зціляв їх. ²⁵Великий натовп людей ішов за Ним — із Галилеї, з Десятимістя¹, з Єрусалиму, з-за Йордану.

Проповідь на горі

5Коли Ісус побачив натовпи, то зійшов на гору. Там Він сів, і учні оточили Його. ²¹Ісус почав говорити й навчати :

- ³ «Блаженні вбогі духом,
бо Царство Небесне належить їм.
- ⁴ Блаженні засмучені,
бо Бог утішить їх.
- ⁵ Блаженні лагідні,
бо вони успадкують землю обітовану.
- ⁶ Блаженні голодні та спрагли до
праведності,
бо Бог задовільнить їхню потребу.
- ⁷ Блаженні милосердні,
бо вони зазнають милосердя від Бога.
- ⁸ Блаженні чисті серцем,
бо вони побачать Бога.
- ⁹ Блаженні миротворці,
бо вони будуть названі дітьми
Божими.

¹⁰ Блаженні переслідувані за праведність,
бо їм належить Царство Небесне.

¹¹Блаженні ви, коли вас скривджують і переслідують і облудно зводять наклепи на вас, тому що ви Мої послідовники. ¹²Радійте й веселіться, бо велика нагорода буде вам на Небі. Так люди переслідували і тих пророків, що жили до вас».

Сіль землі

¹³«Ви — сіль землі, але коли сіль стає прісною, як її знову солоною зробити? Вона стає ні на що не придатною. Хіба що викинути її геть, щоб топтали люди. ¹⁴Ви — світло світу. Не сховати міста, що стоїть на вершині гори. ¹⁵Запалений світильник ставлять не під посудину, а на поставець, він тоді світить усім у хаті. ¹⁶Нехай світло ваше сяє людям, щоб вони бачили ваші добрі вчинки і прославляли Отця свого Небесного».

Ісус і Старий Заповіт

¹⁷«Не думайте, що Я прийшов знищити вчення Закону чи пророцтва. Я прийшов не знищувати його, але виконати. ¹⁸Істинно кажу вам, що скільки існуватимуть Небо і Земля, жодна літера чи кома Закону не зникне, аж доки не здійсниться все. ¹⁹Якщо хтось порушить хоча б одну з найменших заповідей і навчить людей цього, той стане найменшим у Царстві Небесному. Якщо ж він підкориться й виконуватиме заповіді та вчитиме інших чинити так само, то стане великим у Царстві Небесному. ²⁰Кажу вам так, бо якщо ви не переважите законників та фарисеїв у виконанні того, чого вимагає Бог, то не ввійти вам до Царства Небесного».

Не гнівайтесь

²¹«Ви чули, що сказано було нашим предкам: «Не вбивай»², і той, хто вб'є, відповідь за це перед судом. ²²Але кажу Я вам: якщо хтось гнівається на ближнього свого — відповідь перед судом. Якщо ж хто образить ближнього свого — відповідь перед Верховним судом. А якщо хто скаже: «Ти дурень», буде горіти в геєні вогненній.

¹Десятимістя — земля в Ізраїлі, на схід від ріки Йордані.

²Вірш 21 Вихід 20:3; Повторення Закону 5:17.

^{23–24}Якщо ти несеш дар до вітвара і там згадаєш, що брат твій має щось проти тебе, залиш дар свій. Перш піди примирися з братом, а тоді повернися й поклади на вітвар дарунок свій.

²⁵Примирися зі своїм недругом, доки ти з ним ідеш до суду, інакше він віддасть тебе до рук судді, а той сторожі, щоб кинути тебе до в'язниці. ²⁶Істинно кажу: не вийдеш звідти, доки не сплатиш усе, що заборгував.»

Про перелюб

²⁷«Ви чули, що було сказано: «Не чини перелюбу»¹. ²⁸Та кажу Я вам, що кожен, хто дивиться на жінку з пожадливістю, той уже вчинив перелюб з нею у своєму серці. ²⁹І якщо праве око веде тебе до гріха, вирви його та кинь геть, бо ліпше позбутися одного члена, ніж усе тіло кинути до пекла. ³⁰І якщо правиця веде тебе до гріха, одрубай її та кинь геть, бо ліпше позбутися однієї частини тіла, ніж усе тіло кинути до пекла. ³¹І сказано: «Той, хто бере розлучення з жінкою своєю, має дати їй листа розводного»². ³²Та кажу Я вам: той, хто бере розлучення з жінкою своєю не через її розпусту, примушує її грішити перелюбом. Хто одружується з розлученою, той сам грішить перелюбом».

Про клятву

³³«Ви чули також, що було наказано нашим предкам: «Не порушуй клятву, а дотримуйся клятви, даної Господу»³. ³⁴Та кажу Я вам: не клянїться. Не клянїться Небом, бо це престол Божий. ³⁵Не клянїться Землею, бо це підніжжя стіп Божих. Не клянїться також Єрусалимом, бо це місто великого Царя. ³⁶Не клянїться головою своєю, бо не зможете ви зробити жодної волосини ні білою, ані чорною. ³⁷Якщо ви хочете сказати: «Так», то й кажіть: «Так». Якщо ж: «Ні», то й кажіть: «Ні». Все, що поза цим, — від лукавого».

¹Вірш 27 Вихід 20:3; Повторення Закону 5:17.

²Вірш 31 Повторення Закону 24:1.

³Вірш 33 Левит 19:12; Числа 30:2; Повторення Закону 23:21.

Не чинить опір злу

³⁸«Ви чули, що сказано: «Око за око, зуб за зуб»⁴. ³⁹Та кажу Я вам: «Не чинить опір злому чоловікові». Якщо хто вдарить тебе по правій щоці, то підстав і ліву. ⁴⁰Якщо хто схоче судитися з тобою й забере твою сорочку, то віддай йому й плащ. ⁴¹Якщо хто силуватиме пройти з ним версту, йди з ним дві. ⁴²Хто в тебе просить, то дай йому, а хто хоче позичити — не відмовляй».

Любіть і ворогів своїх

⁴³«Ви чули, що сказано: «Люби ближнього свого і ненавидь ворога»⁵. ^{44–45}Та кажу Я вам: «Любіть ворогів своїх, моліться за тих, хто переслідує вас, щоб ви могли стати дітьми вашого Отця Небесного. Він примушує сонце сходити для злих і добрих і посилає дощ на праведних і неправедних.

⁴⁶Бо якщо ви любите лише тих, хто любить вас, то яку винагороду ви матимете? Чи не так чинять митники? ⁴⁷Якщо ви вітаєте лише братів своїх, то що особливого в цьому? Чи не так чинять погани? ⁴⁸Тому будьте досконалими такими, як Отець ваш Небесний».

Про милостиню

Б^о остерігайтеся виконувати релігійні обов'язки на людях, щоб вони бачили вас, бо не матимете винагороди від Отця вашого Небесного. ²Отож коли подаєш жебракові, не сурми перед усіма, як це роблять лицеміри в синагогах та на вулицях, щоб хвалили їх люди. Істинно кажу вам: вони вже вповні мають винагороду. ^{3–4}Та коли ти подаєш жебраку милостиню, нехай ліва рука твоя не знає, що робить права, щоб таємне було твоє подаяння. Тоді Отець твій, що бачить зроблене таємно, віддячить тобі».

Про молитву

⁵«І коли молитесь, не будьте як ті лицеміри, що люблять стояти й молитися в синагогах та на перехрестях, щоб люди їх бачили. Істинно кажу вам: вони вже вповні мають свою винагороду. ⁶Та коли ви молитесь, йдіть до своєї кімнати, зачиніть двері й моліться Отцю своєму на самоті, а Отець ваш, що бачить зроблене таємно,

⁴Вірш 38 Вихід 21:24; Повторення Закону 19:21.

⁵Вірш 43 Левит 19:18.

віддячить вам. ⁷Коли молитесь, не кажіть зайвого, як ті погани, що гадають, ніби чим багатослівніші вони будуть, тим вірніше почує їх Господь. ⁸Отже, не будьте подібні до них, бо Отець ваш знає, чого вам треба. Він знає то раніше, ніж ви попросите в Нього. ⁹Тому моліться так:

- «Отче наш на Небі,
 Нехай святиться ім'я Твоє.
¹⁰ Нехай прийде Царство Твоє.
 Нехай буде воля Твоя,
 як на Землі, так і на Небі.
¹¹ Дай нам сьогодні наш хліб щоденний.
¹² І прости нам провини наші,
 як ми прощасмо тим,
 хто завинив перед нами.
¹³ Не введи нас у спокусу,
 а спаси нас від лукавого».

¹⁴Якщо ви прощаєте людям гріхи їхні, то Отець ваш Небесний також простить вам.
¹⁵Та коли ви не прощаєте, то й Отець не простить вам гріхи ваші».

Про піст

¹⁶«Коли ви поститесь, не прибирайте сумного вигляду, як лицеміри, що прикидаються, аби людям стало ясно, що вони постяться. Істинно кажу вам: вони вже сповна мають свою винагороду. ¹⁷⁻¹⁸Коли ви поститесь, зачешіть своє волосся та вмийте обличчя своє, щоб люди не побачили, що ви поститесь, щоб побачив лише Отець ваш, якого ніхто не бачить. І Той, Хто бачить таємне, віддячить за це».

Складайте скарби на Небі

¹⁹«Не складайте собі скарбів на Землі, де міль та іржа знищать їх, де злодії можуть вдертися й викрасти їх. ²⁰Краще збирайте їх для себе на Небі, де ні міль, ні іржа не понівечать їх, де злодії не вдеруться й не викрадуть їх. ²¹Бо серце ваше буде там, де скарб ваш.

²²Око — джерело світла для тіла. Отже, якщо твої очі здорові, то й тіло буде наповнене світлом. ²³Якщо око твоє хворе, то й усе тіло твоє буде в темряві. І якщо єдине світло, яке маєш — темрява, то яка ж та темрява велика!»

Майте віру в Бога

²⁴«Ніхто не може двом панам служити, бо зненавидить одного й полюбить іншого, або стане відданим першому, а другого зневажатиме. Не можна служити Богові й грошам одночасно. ²⁵Отже, кажу Я вам: не журіться про те, що їстимете й питимете, аби підтримати життя своє. Не турбуйтеся про одяг для тіла вашого. Напевне, що життя важливіше їжі, а тіло — одягу! ²⁶Погляньте на птахів у небі. Вони й не сіють, і не жнуть, і не збирають зерна до комори. Ваш Отець Небесний годує їх. Чи не значніші ви від них?! ²⁷Хто з вас може турботами подовжити життя своє хоча б на годину? ²⁸Навіщо ви дбаєте про одяг? Погляньте, як ростуть дикі квіти. Вони не працюють, не шиють одягу собі. ²⁹Та ж кажу вам, що й Соломон¹ у розквіті слави своєї не вдягався у такі вишукані шати, як вони. ³⁰І коли Бог вбирає в таку розкіш дику траву, що нині росте, а завтра згорить у печі, то чи не краще Він одягне вас, маловірні? ³¹То ж не журіться й не питайте: «Що нам їсти?», або «Що нам пити?», або «У що нам вратися?» ³²То погани дбають про таке. Ваш Отець Небесний знає, що ви маєте потребу у всьому цьому.

³³Отже, дбайте насамперед про Царство Боже та про праведність, що Він вимагає, а все інше додасться. ³⁴Не журіться про день завтрашній, бо завтра будуть свої клопоти. Кожен день має досить своїх турбот».

Не судіть ближнього

⁷¹⁻²«Не судіть ближнього, щоб вас не судили. Бо судитиме вас Бог так, як ви судите інших. Бог відміряє вам стільки ж, скільки ви відміряли іншим. ³Чому ви бачите скалку в оці брата свого, а колоди у власному оці не помічаєте? ⁴Як же ви скажете йому: «Дозволь вийняти скалку з ока твого», коли колоду у власному оці маєш? ⁵Лицеміри, витягніть спершу колоду з ока свого, а тоді побачите, як ліпше вийняти скалку з ока братового.

⁶Не давайте святого собакам, не кидайте свиням перлів своїх. Свині потопчуть їх ногами, а собаки повернуться й накинуться на вас».

¹Соломон — десятий син царя Давида, цар Ізраїлю. Славився мудрістю й багатством.

Просіть Отця Небесного

⁷«Просіть — і Бог дасть вам, шукайте — і знайдете, стукайте — і вам відчинять. ⁸Бо хто просить, той отримує, хто шукає, той знаходить, двері відчиняються тим, хто стукає.

⁹Чи є такий батько, що дасть сину камінь, коли той просить хліба? ¹⁰Якщо ж він риби проситиме, то чи дасть йому батько гадюку?

¹¹Якщо ви, які б погані не були, знаєте, як свою дитину обдарувати, то, безумовно, Отець ваш Небесний обдарує тих, хто Його проситиме».

Найголовніше правило

¹²«Робіть людям те, чого б ви бажали, щоб вони робили вам. У цьому — розуміння Закону Мойсеєвого¹ і вчення пророків».

Ідіть праведним шляхом

¹³«Заходьте через вузькі ворота. Кажу вам це, бо просторими є ті ворота і широкою є та дорога, що ведуть до загибелі. Багато людей іде цим шляхом. ¹⁴Які ж вузькі ворота і тісна дорога, що ведуть до життя! І як мало людей, котрі цей шлях знаходять!»

Стережіться лжепророків

¹⁵«Стережіться лжепророків, що приходять замасковані в овечу шкіру, а насправді є вовками лютими. ¹⁶Ви їх впізнаєте по їхніх плодах. Бо не збирають виноград із тернового куща або фіги з будяків. ¹⁷Добре дерево дає добрі плоди, а погане — погані. ¹⁸Добре дерево не може давати поганих плодів, ані погане дерево — добрих. ¹⁹Кожне дерево, що не дає добрих плодів, зрубують і кидають у вогонь. ²⁰Отже, людей впізнаєте з їхніх вчинків».

Виконуйте волю Отця Небесного

²¹«Не кожен, хто каже до Мене: «Господи, Господи», увійде до Царства Небесного, а той лише, хто виконує волю Отця Мого Небесного. ²²Багато хто промовить до Мене того великого Дня: «Господи! Господи! Хіба не вішували ми ім'ям Твоїм? Хіба не виганяли диявола

ім'ям Твоїм? Хіба не творили чудеса ім'ям Твоїм?» ²³Тоді Я відкрито скажу їм: «Я ніколи не знав вас. Ідіть геть від Мене, непокірні!»

Не будуйте на піску

²⁴«Отже, кожен, хто чує Мої слова й виконує їх, подібний до розумного чоловіка, що звів будинок свій на скелі. ²⁵І пішов дощ, і піднялася вода, і знявся вітер і вдарив по будівлі, та дім не впав, бо мав за основу скелю.

²⁶Проте кожен, хто чує Мої слова, але не виконує їх, подібний до людини нерозсудливої, що звела будинок свій на піску. ²⁷І пішов дощ, і піднялася вода, і знявся вітер і вдарив по будівлі, і дім повалився зі страшним гуркотом».

²⁸⁻²⁹Як скінчив Ісус говорити, то натовп був вражений Його наукою, бо навчав Він, як Той, Хто має владу, а не як їхні книжники.

Зцілення прокаженого

8Коли Ісус зійшов з гори, великий натовп усунув за Ним. ²Там був прокажений, що підійшов до Ісуса, став на коліна перед Ним і мовив: «Господи, якщо Ти схочеш, то зможеш вилікувати мене». ³Тоді Ісус простягнув руку, торкнувся прокаженого й сказав: «Так, Я хочу вилікувати тебе. Одужай!». І проказа одразу ж зійшла. ⁴Тоді Ісус наказав йому: «Гляди ж, не кажи нікому про це. Краще йди та покажися священику, та дар принеси, що Мойсей велів, на свідчення твого одужання».

Зцілення слуги сотника

⁵⁻⁶Коли Ісус знов увійшов до Капернауму, підійшов до Нього римський сотник, благаючи про допомогу, і мовив: «Мій слуга лежить удома немічний, страждаючи від непосильного болю».

⁷Ісус йому пообіцяв: «Я прийду, щоб зцілити його».

⁸У відповідь сотник сказав: «Господи, я недостойний, щоб Ти входив до мого помешкання, але лише накажи, й слуга одужає. ⁹Я знаю це, бо я сам людина підвладна і маю солдатів, підвладних мені. Коли кажу одному: «Йди геть!», — то він іде. Кажу іншому: «Йди сюди!» І він

¹Робіть ... Мойсеєвого Закон Мойсеїв, тобто п'ять книг пророка й боговидця Мойсея: Буття, Вихід, Левит, Числа, Повторення Закону.

приходить. Кажу слугі своєму: «Зроби це!» І він виконує».

¹⁰Почувши це, Ісус дуже здивувався і сказав тим, що йшли позаду: «Істинно кажу вам, не зустрічав Я ні в кого — навіть в Ізраїлі — такої великої віри. ¹¹Кажу вам більше того: багато придуть зі сходу та заходу і будуть їсти разом з Авраамом, Ісааком¹ та Яковом² у Царстві Небеснім. ¹²Справжні ж спадкоємці Царства будуть вигнані геть у темряву, де буде плач людський та скрегіт зубів». ¹³По тому Ісус мовив до сотника: «Йди собі! І нехай станеться так, як ти у це повірив». І слуга сотника відразу ж одужав.

Зцілення багатьох

¹⁴Коли Ісус прийшов у дім Петра, то побачив його тещу, що лежала в лихоманці. ¹⁵І торкнувся він її руки, і лихоманка залишила жінку. Вставши, вона почала прислужувати Йому.

¹⁶⁻¹⁷Як настав вечір, привели до Нього багатьох біснுவатих, і Він вигнав злих духів словом. І зцілив Ісус усіх недужих, щоб збулося сказане через пророка Ісаю:

«Він забрав усі наші хвороби
й поніс наші недуги».

Ісаія 53:4

Хто йде з Ісусом

¹⁸Побачивши натовп, Ісус наказав Своїм учням переплисти на той берег озера. ¹⁹А один із книжників підійшов до Нього й мовив: «Учителю, я піду з Тобою, хоч куди б Ти йшов».

²⁰Ісус відповів на те: «Лисиці мають нори, а птахи — гнізда, та Син Людський не має місця, де зможе прихилити голову».

²¹Інший учень сказав Йому: «Господи, дозволь мені спершу піти та поховати мого батька». ²²Однак Ісус мовив: «Йди за Мною, і нехай мертві самі ховають своїх померлих».

¹Ісаак син Авраама, один з патріархів народу ізраїльського.

²Яків молодший син Ісаака, також один із патріархів народу ізраїльського. Його також звали Ізраїль.

Приборкання бурі

²³Ісус сів у човен, а за Ним усі Його учні. ²⁴І зірвалася буря, та така дужа, що хвилі почали заливати човен. Але Ісус спав. ²⁵Тоді учні розбудили Його й кажуть: «Господи! Порятуй нас, ми гинемо!» ²⁶Ісус відповів їм: «Чого ви злякалися, маловіри?» І встав Він, і наказав вітрові й хвилям, і на озері запала тиша.

²⁷Дуже здивувалися всі й кажуть: «Хто ж це Такий, що навіть вітри й води Йому підкоряються?»

Ісус зціляє двох біснуватих

²⁸Коли Ісус переплив на той бік озера до землі Гадаринської, двоє біснуватих вийшли до Нього з могильних склепів. Вони були такі люті, що ніхто не наважувався ходити тією дорогою. ²⁹Вони кричали: «Чого Тобі від нас треба, Сину Божий? Чи прийшов Ти сюди, щоб мучити нас іще до призначеного часу?» ³⁰На віддалі паслося стадо свиней. ³¹І демони почали благати Його: «Якщо Ти маєш намір вигнати нас із цих людей, то пошли нас до того стада свиней». ³²⁻³³Ісус їм відповів: «Ідіть!». Й вони повиходили з людей і переселилися в свиней. Тоді все стадо кинулося з кручі в озеро й потопилося в хвилях, а свинопаси повтікали. У місті вони розповіли про все, що сталося зі свинями й біснуватими. ³⁴Тоді все місто, налякане, вийшло назустріч, і, побачивши Ісуса, всі почали благати Його піти з землі їхньої.

Зцілення каліки

9Ісус знову сів у човен, переплив назад і повернувся до Свого міста. ²¹І принесли люди до Нього немічного, що лежав у ліжку. Коли ж Ісус побачив доказ їхньої віри, то мовив до хворого: «Кріпися, сину Мій. Твої гріхи прощені.»

³Тут деякі книжники почали говорити поміж себе: «Він зневажає Бога Своїми словами». ⁴Оскільки Ісус знав думки їхні, то сказав їм: «Чому недобрі думки у серцях ваших? ⁵Що легше сказати: «Твої гріхи прощені», чи «Вставай і ходи»? ⁶Та Я покажу вам, що Син Людський має владу на землі, щоб гріхи відпускати». І мовив Ісус до немічного: «Вставай, бери постіль свою і йди додому».

⁷Вставши, немічний пішов додому. ⁸Коли люди побачили це, то страх охопив їх, і почали вони хвалити Бога за те, що дав Людині таку силу.

Покликання Матвія

⁹Коли Ісус ішов звідти, то побачив чоловіка на ім'я Матвій, що сидів у митниці. Ісус сказав йому: «Ходімо зі мною». Матвій встав і пішов за Ним. ¹⁰І сталося так, що коли Ісус їв у домі Матвія, багато митників та грішників прийшло, і посідали вони за стіл разом з Ісусом і Його учнями. ¹¹Побачивши те, фарисеї почали питати Ісусових учнів: «Чому ваш Учитель їсть разом із митниками та грішниками?»

¹²Почувши це, Ісус сказав: «Не здоровим потрібен лікар, а хворим. ¹³Отож ідіть і поміркуйте, що означають ці слова: «Я хочу милосердя, а не жертв»,¹ бо не праведних Я прийшов кликати, а грішників».

Про піст

¹⁴Тоді учні Іоана Хрестителя підійшли до Ісуса й запитали Його: «Чому ми й фарисеї часто постимося, а Твої учні — ні?»

¹⁵Ісус їм відповів: «Хіба можуть друзі нареченого сумувати на весіллі, поки молодий ще з ними? Та прийде час, коли його заберуть від них. Тоді вони й засумують і почнуть поститися. ¹⁶До старої одежі не пришивають латки з нової тканини, бо тканина збіжиться, латка зтягне її, і дірка стане ще більшою. ¹⁷Не наливають молоде вино в старі міхи, бо вони розірвуться, тоді вино вилетиться й міхи зруйнуються. Навпаки, молоде вино наливають у нові міхи, щоб зберегти і одне і друге».

Воскресіння дівчинки та зцілення хворої на кровотечу

¹⁸Поки Ісус усе це казав, до Нього підійшов старіший синагоги, впав долілиць і мовив: «Щойно померла моя донька, прийди та приклади Свою руку до неї, щоб вона ожила». ¹⁹Тоді Ісус встав і рушив за ним разом зі Своїми учнями.

²⁰У натовпі, що йшов за ними, була жінка, яка вже дванадцять років страждала сильною кровотечею. Вона підійшла до

Ісуса ззаду й торкнулася краю Його одягу. ²¹Вона зробила так, бо сказала собі: «Якщо торкнуся Його одягу, то одужаю». ²²Озирнувшись, Ісус побачив її і сказав: «Кріпися, дочко! Твоя віра вилікувала тебе!» І жінка одразу одужала.

²³⁻²⁴Коли Ісус прийшов до оселі старішого синагоги, Він побачив флейтистів, що грали похоронні мелодії, та приголомшених людей. Ісус сказав: «Вийдіть! Дівчинка не вмерла, вона лише спить». Люди почули й почали насміхатися з Нього. ²⁵Коли ж їх прогнали, Ісус увійшов до кімнати, взяв за руку дівчинку, й вона встала. ²⁶Чутки про це розійшлися повсюди.

²⁷Коли Ісус подався звідти, двоє сліпців ішли слідом за Ним і кричали: «Помилуй нас, Сину Давидів!» ²⁸І коли Він увійшов у дім, сліпці наблизилися до Нього. Тоді Ісус мовив до них: «Чи вірите ви в те, що знову зроблю вас зрячими?» Ті відповіли: «Так, Господи». ²⁹Ісус торкнувся їхніх очей і сказав: «Нехай буде так, як ви у це повірили.» ³⁰І зір повернувся до них. Та Ісус суворо застеріг їх, кажучи: «Нехай же ніхто про це не дізнається». ³¹Але коли вони пішли, то рознесли чутку про це по всіх усядах.

Ісус виліковує німого

³²В той час, коли вони виходили, до Ісуса привели німого, що був іще й біснуватим. ³³Тільки-но Ісус вигнав біса з нього, як німий почав говорити. Люди здивувалися, кажучи: «Нічого подібного ще не траплялося в Ізраїлі». ³⁴Та фарисеї казали: «Він виганяє біса з допомогою бісівського володаря!»

Ісус обходить міста та села

³⁵Ісус ходив усіма містами та селами, навчаючи в синагогах, проповідуючи Євангелію про Царство Небесне, виліковуючи всі хвороби та недуги. ³⁶Коли Він бачив натовпи людей, співчуття до них проймало Його, бо були вони знесилені й безпорадні, наче вівці без пастуха. ³⁷Тоді Ісус сказав Своїм учням: «Жнива великі, та мало робітників. ³⁸Отже, моліться Господу, власникові врожаю, щоб послав робітників для жнив».

¹Вірш 13 Осія 6:6.

Дванадцять апостолів

10 Ісус покликав дванадцятьох апостолів, своїх учнів, і дав їм силу виганяти нечистих духів і зціляти від різних недугів та хвороб. ²Ось імена дванадцятьох апостолів. Насамперед — Симон (що звався також Петром) і його брат Андрій; Яків, син Зеведея та брат Якова Іоан; ³Пилип та Варфоломій; Хома та митник Матвій; Яків, син Алфія, і Тадей; ⁴Симон Зілот¹ та Юда Іскаріот, що зрадив Ісуса.

Накази апостолам

^{5–6}Ісус вирядив цих дванадцятьох і наказав їм: «Не ходіть до поганських земель, ані до самарійського міста, а йдіть до заблудлих овець народу Ізраїльського. ⁷Йдіть і проповідуйте, кажучи: «Царство Небесне наближається». ⁸Лікуйте хворих, воскрешайте мертвих, зціляйте прокажених, виганяйте нечистих духів. Одержуєте даром, то й давайте даром.

^{9–10}Не беріть із собою ні золота, ні срібла, ні міді до своїх поясів, ні запасної одежини чи сандаліїв, ані палиці. Кажу вам так, бо робітник вартий своїх харчів.

¹¹А як зайдете до міста чи села, то знайдіть там достойного і лишайтесь в нього, доки не підете далі. ¹²Входячи в дім, привітайте його словами: «Мир дому цьому!» ¹³Якщо дім достойний, то нехай ваш мир залишиться з ним. Якщо ж ні, то нехай ваш мир повернеться до вас.

¹⁴Якщо хтось не прийме вас або не слухатиме вашого слова, то залишіть ту хату чи те місто й обтрусіть порошок з ніг ваших. ¹⁵Істинно кажу вам: Судного Дня легше буде землі Содомській та Гоморрській², ніж місту тому.

Ісус попереджає апостолів про переслідування

¹⁶Знайте ж, що Я посилаю вас, як отих ягнят до вовчої зграї. Тож будьте мудрими, мов змії, невинними, мов голуби. ¹⁷Стережіться людей, бо вони віддадуть вас до суду та битимуть батогами у синагогах. ¹⁸Вас приведуть на суд правителів та царів

¹Симон Зілот Або Каноній. Він належав до націоналістичної партії Зілотів.

²Содом і Гоморра міста, де жили грішники. Бог покарав їх, проливши на них вогняний дощ. (Буття 19).

за те, що ви Мої учні. Це дасть вам можливість свідчити про Мене перед ними та поганями. ¹⁹Коли ж вас заарештують, не турбуйтеся про те, що і як казати, бо на той час ви матимете що сказати. ²⁰Пам'ятайте, що то не ви говоритимете, а Дух Отця вашого промовлятиме вашими устами.

²¹Брат віддасть брата на смерть, батьки віддадуть дітей своїх. Діти повстануть проти батьків своїх і штовхнуть їх до смерті. ²²Всі люди вас ненавидітимуть за ім'я Моє, але той, хто терпітиме до кінця, буде врятований. ²³Коли вас переслідуватимуть в одному місті, то тікайте до іншого. Істинно кажу вам: ви ще не встигнете обійти всіх міст ізраїльських, як прийде Син Людський.

²⁴Учень не важливіший за вчителя свого і слуга — за свого пана. ²⁵Учневі досить бути схожим на вчителя свого, а слугі — на пана. Коли господаря назвали Вельзевулом³, то чи не гірше будуть названі домашні його?

²⁶Тож не бійтеся їх, усе сховане виявиться, а все таємне відкриється. ²⁷Те, що Я кажу вам у темряві, кажіть при світлі, а що кажу вам пошепки, проголошуйте з дахів будинків. ²⁸Більше не бійтеся тих, які можуть вбити тіло ваше, але не можуть вбити душу вашу. Краще бійтеся того, хто може знищити і душу, й тіло в пеклі.

²⁹Чи не за гріш продається пара горобців? А жоден з них не впаде на землю без відома Отця вашого! ³⁰Навіть волосся на головах ваших пораховане! ³¹Та не бійтеся, ви вартіші за багатьох горобців!

Визнавайте та любіть Ісуса

³²Кожного, хто визнає Мене перед людьми, Я також визнаю перед Отцем Моїм Небесним. ³³Якщо ж хтось зречеться Мене перед людьми, того зречусь і Я перед Отцем Небесним.

³⁴Не гадайте, що Я прийшов, щоб мир принести на землю. Не мир Я приніс, а меч. ³⁵Я прибув, аби

«підняти сина проти батька,
дочку проти матері,
а невістку проти свекрухи.

³⁶ Ворогами людини стануть її домашні».

Михей 7:6

³Вельзевул бісівський цар.

³⁷Хто любить свого батька чи матір більше, ніж Мене, той не гідний Мене. Хто любить сина свого чи дочку більше, ніж Мене, той не гідний Мене. ³⁸Хто не бере й не несе хреста страждання свого і не йде за Мною, той не гідний Мене. ³⁹Хто намагається зберегти своє життя, той загубить його. Хто ж віддасть своє життя за Мене, той здобуде його. ⁴⁰Хто приймає вас, той приймає Мене, а хто приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене. ⁴¹Хто приймає пророка тому, що то пророк, — той одержить винагороду пророку, а хто приймає праведного чоловіка тому, що то праведний, одержить винагороду праведного. ⁴²Хто напоїть прохолодною водою одного з цих найменших Моїх учнів, бо то Мій учень, істинно кажу вам: той неодмінно одержить винагороду».

Ісус та Іоан Хреститель

11 Сталося так, що коли Ісус закінчив навчати Своїх дванадцятьох учнів, то подався навчати та проповідувати по інших містах Галилеї. ²⁻³Іоан Хреститель, що був на той час у в'язниці, почувши про діяння Христові, послав своїх учнів запитати в Нього: «Ти Той, що мав прийти, чи мусимо чекати іншого?»

⁴⁻⁵І мовив їм Ісус у відповідь: «Ідіть і перекажіть Іоанові те, що чуєте і бачите: сліпі прозрівають, криві ходять, прокажені зціляються, глухічують, мертві воскресают, а вбогим проповідується Добра Звістка. ⁶Блаженний той, хто може прийняти Мене».

⁷Коли ті пішли, Ісус почав говорити присутнім про Іоана: «На що ви ходили дивитися в пустелі? На очерет, що його вітер гойдає? ⁸Що ви ходили побачити? Чоловіка у вишуканому вбранні? Слухайте! Пишно вбрані сидять у царських палацах. ⁹Так що ж ви ходили побачити? Пророка? Так, кажу вам, той, кого ви бачили — більше ніж пророк! ¹⁰Це саме про Нього сказано у Святому Письмі:

«Дивись! Я посилаю Свого посланця перед Тобою.
Він приготує Тобі дорогу».

Малахія 3:1

¹¹Істинно кажу вам: серед усіх народжених на світі не було ще ніколи більшого за Іоана

Хрестителя, але найменший у Царстві Небесному все ж більший за Іоана. ¹²З того часу, як прийшов Іоан Хреститель, і дотепер Царство Небесне страждає від шалених нападів, і лихі люди намагаються здобути його силоміць. ¹³Бо всі пророки й Закон Мойсеїв провіщали це, допоки Іоан не прийшов. ¹⁴Якщо ви згодні прийняти те, про що говорили Закон і пророки, то він — Іоан — і є Іллею, чиє пришествя провіщувалося¹. ¹⁵Той, хто має вуха, нехай слухає!

¹⁶⁻¹⁷З ким порівняти Мені це покоління людей? Вони, немов діти, що сидять на майдані та гукають до інших:

«Ми грали для вас на сопілці,
та ви не танцювали!
Ми співали жалібних пісень,
та ви не сумували».

¹⁸Прийшов був Іоан Хреститель, що не їв, як інші, та не пив вина, а вони кажуть: «У нього вселився біс». ¹⁹Тоді прийшов Син Людський, що їсть, як інші, і п'є вино, а вони кажуть: «Погляньте на Нього! Він ненажера та п'яниця! Він приятель митників і грішників!» Та мудрість виправдується справами.»

²⁰І почав Ісус докоряти жителям тих міст, де було здійснене найбільше з Його чудес, бо вони не розкаялися у своїх гріхах.

Попередження невірющим

²¹Він сказав: «Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Вефсаїдо! Кажу так, бо якби чудеса, що здійснилися у вас, сталися б у Тирі чи Сидоні, то там би люди давно вже розкаялись, одягли волосяниці² й посипали голови попелом. ²²Але Я кажу вам: Судного Дня легше буде Тиру та Сидону, ніж вам!

²³А ти, Капернауме, невже ти гадаєш, що будеш піднесений до слави Небесної? Ні, ти зійдеш у пекло! Кажу так, бо якби в Содомі здійснилися такі дива, які сталися тут, те місто існувало б дотепер! ²⁴Але Я кажу тобі, що Судного Дня легше буде землі Содомській, ніж тобі».

¹Вірш 14 Малахія 4:5-6.

²Волосяниця — грубий вовняний одяг, що вдягався на знак жалоби.

Ісус обіцяє спочинок утомленим

²⁵І далі вів Ісус: «Славлю Тебе, Отче, Господи Неба і Землі, бо Ти приховав це від мудрих і розумних, а відкрив простим. ²⁶Так, Отче, це сталося, бо так було Тобі до вподоби.

²⁷Все було передано Мені Отцем Моїм. Ніхто не знає Сина, крім Отця, і Отця ніхто не знає, крім Сина та того, кому Син хоче відкрити Отця Свого. ²⁸Всі втомлені та обтяжені, приходьте до Мене, і Я поверну вас до життя. ²⁹Візьміть Моє ярмо собі і навчайтеся в Мене, бо Я лагідний і покірливий, і ви знайдете відпочинок душам своїм. ³⁰Бо ярмо, що Я даю вам, — легке, і тягар, що кладу на ваші плечі, — неважкий».

Юдеї піддають осуду Ісуса та Його учнів

12Тоді ж, одного суботнього дня, Ісус ішов ланом. Його учні зголодніли й почали рвати пшеничні колоски та їсти їх. ²Побачивши це, фарисеї сказали Йому: «Поглянь! Твої учні роблять те, що Закон Мойсеїв забороняє робити в суботу!» ³Тоді Ісус запитав їх: «Хіба не читали ви, що Давид і ті, що з ним були, зробили, коли зголодніли? ⁴Вони ввійшли до дому Божого та з'їли священний хліб, що був наготований Богу, хоч це й суперечило Мойсеевому Закону та заборонялося робити і йому самому й тим, що були з ним. Лише священикам дозволялося це. ⁵Та хіба не читали ви у Законі Мойсеевому про те, як у суботу священики в храмі порушують закон про суботу і провини не мають? ⁶Але кажу Я вам, тут щось більше, ніж храм.

⁷⁻⁸Якби ви розуміли, що означають слова Святого Письма: «Я милосердя хочу, а не жертви»,¹ — то не судили б невинних, бо Син Людський — Господар суботи».

Зцілення сухорукого в суботу

⁹Тоді Ісус пішов звідти до синагоги. ¹⁰Там був чоловік із сухою рукою, і люди спитали Ісуса: «Чи дозволено Законом Мойсеевим зціляти в суботу?» (Вони спитали так, аби звинуватити Його).

¹¹Та Він відповів їм: «Чи є той серед вас, хто, маючи вівцю, не витягне її з ями, якщо вона впаде туди в суботу? ¹²А людина куди значніша від вівці. Отже, Закон Мойсеїв

дозволяє робити добро в суботу». ¹³Тоді Ісус сказав чоловікові з сухою рукою: «Простягни руку свою.» І той простягнув її, і вона стала знову здоровою, як і друга.

¹⁴Фарисеї вийшли й почали змовлятися проти Ісуса, щоб знайти спосіб погубити Його. ¹⁵Довідавшись про це, Ісус подався звідти геть. І великий натовп ішов слідом, а Він зцілював усіх недужих. ¹⁶Але наказав їм, щоб не розповідали іншим про Нього.

¹⁷Це сталося, щоб збулося сказане пророком Ісаєю:

¹⁸ «Ось Мій слуга,
Якого Я обрав,
Мій улюблений,
Якого вполював.
Я вкладу в Нього Дух Свій,
і Він проголосить справедливість
народам.

¹⁹ Він не буде сперечатися або кричати,
і ніхто не чутиме Його голосу на
вулицях.

²⁰ Він не зламає навіть тріснутої
очеретини,
не загасить тліючої свічки,
аж доки не зробить так, щоб
справедливість перемогла.

²¹ І всі народи покладатимуть на Нього
надії».

Ісаїя 42:1-4

Влада Ісусова від Бога

²²Тоді привели до Ісуса німого й сліпого чоловіка, одержимого нечистим, і Він зцілив його. Той прозрів і почав говорити. ²³Люди в натовпі здивувалися, мовивши: «Чи не Син це Давидів?»

²⁴Почувши це, фарисеї сказали: «Він виганяє бісів не інакше як за допомогою Вельзевула, бісівського царя». ²⁵Знаючи їхні думки, Ісус мовив: «Кожне царство, поділене міжусобною ворожнечею, гине, ніякі місто чи родина, де немає миру й злагоди, не виживуть. ²⁶І якщо сатана виганяє сатану, то він виступає супроти самого себе. То яким же чином його царство може встояти? ²⁷І якщо це правда, що Я виганяю бісів силою Вельзевула, то чиею силою виганяють їх ваші послідовники? Тому вони й будуть суддями вашими! ²⁸З іншого боку, якщо Я виганяю бісів силою Духа Божого, то це є доказом того, що Царство Боже вже прийшло до вас.

¹Вірш 7 Осія 6:6.

²⁹Або таке: як можна зайти в дім до дужого чоловіка й пограбувати його, якщо спершу не зв'язати господаря? Тільки тоді можна пограбувати його дім. ³⁰Хто не зі Мною, той проти Мене, хто не допомагає Мені збирати, той розкидає. ³¹Тому кажу Я вам, що будь-який гріх чи наклеп можна людям простити, та гріх проти Духа не проститься ніколи. ³²Якщо хтось скаже слово проти Сина Людського, то це можна простити, та якщо хтось скаже слово проти Духа Святого, то цього не можна простити.

Дерево впізнають по його плодах

³³Треба мати добре дерево, щоб були добрі плоди. Та якщо у вас погане дерево, то й плоди будуть поганими, бо дерево впізнають по його плодах.

³⁴Ви, виплодки зміїні! Як можете ви говорити добрі речі, самі лишаючись злими? Слова людські йдуть від повноти серця. ³⁵Добра людина виносить добро з доброго скарбу, в той час, як зла виносить зло зі злого скарбу. ³⁶Але кажу Я вам, що в Судний День люди муситимуть відповісти за кожне необачно сказане слово. ³⁷За словами своїми будете виправдані й за словами своїми будете засуджені».

Від Ісуса вимагають чуда

³⁸Тоді деякі книжники й фарисеї мовили до Ісуса: «Вчителю, ми хочемо побачити знак від Тебе». ³⁹Але Він відповів їм: «Лише злі та невірні люди вимагають цього. Та ніякого знаку їм не буде, окрім даного пророком Йоною¹. ⁴⁰Бо так само, як Йона перебував у череві морської потвори три дні й три ночі, так і Син Людський перебуватиме в серці землі три дні й три ночі. ⁴¹В Судний День люди Ниневії встануть проти людей, що живуть сьогодні, і визнають їх винними, бо вони, ниневійці, розкаялися у відповідь на Йонине повчання². А тут є щось більше за Йону. ⁴²В Судний День Цариця Півдня³ встане з людьми, що живуть сьогодні, і визнає їх винними, бо прийшла здалеку послухати мудрості

¹Йона Книга Йони.

²Вірш 41 Йона 3:1–10.

³Цариця з Півдня цариця Шеви, чи Савська, яка пододала довгий шлях (близько 1600 км), щоб навчитися Божої мудрості у Соломона (Перша книга Царів 10:1–13).

Соломонової. А тут є хтось більший за Соломона!

Люди сповнені зла

⁴³Коли нечистий дух вийде з людини, то блукає безводними пустелями, шукаючи відпочинку, та не знаходить його. ⁴⁴І тоді каже: «Я повернуся до своєї домівки, що полишив». Отже, він повертається і знаходить місце своє порожнім, виметеним і прибраним. ⁴⁵Тоді він іде й приходиться знову, але вже разом з іще сімома нечистими духами, ще гіршими за нього. Вони входять у ту людину і живуть у ній, і життя людини стає ще гіршим, ніж було. Це ж саме станеться з поганими людьми, що живуть тепер».

Ісусові учні — Його родина

⁴⁶Поки Ісус отак промовляв, Його мати й брати прийшли і стали зовні, бажаючи з Ним говорити. ⁴⁷Хтось сказав Йому: «Дивись! Он Твоя мати й Твої брати стоять зовні і бажають поговорити з Тобою». ⁴⁸У відповідь Ісус промовив: «Хто Моя мати і хто Мої брати?» ⁴⁹Тоді Він простяг руку до Своїх учнів, кажучи: «Ось Моя мати і Мої брати. ⁵⁰Хто виконує волю Мого Отця Небесного, той Мені брат, сестра й мати!»

Ісусові притчі

13Того ж дня Ісус вийшов з дому й сів на березі озера. ²Багато людей зібралось навколо Нього, тому Він увійшов у човен і сів там, а люди залишилися на березі. ³І тоді багато про що розповів Він у притчах.

Він почав: «Вийшов сіяч і заходився сіяти. ⁴Коли він розкидав зерно, то деяке впало край дороги, а птахи налетіли та склювали його. ^{5–6}Інше впало на каміння, де не було достатньо землі. Зерно проросло швидко, бо земля тут була неглибока, та коли зійшло сонце, то обпекло паростки, і вони засохли, бо не мали глибокого коріння. ⁷Трохи зерна впало туди, де росли будяки, що вигналися й задушили паростки. ⁸А решта зерна впала в добру землю, зерно виростило й дало врожай, що був у сто, шістдесят і у тридцять разів більший від посіяного. ⁹Хто має вуха, нехай слухає!»

Чому Ісус навчав за допомогою притч

¹⁰Ісусові учні підійшли до Нього й запитали: «Чому Ти притчами розмовляєш з людьми?»

¹¹У відповідь Ісус мовив до них: «Бо вам дано знати таємниці Царства Небесного, а от їм не дано. ¹²Адже хто має, тому додається, й він матиме надмірно, а хто не має, в того заберуть і той дріб'язок, що йому належить. ¹³Я говорю до них притчами, бо вони, дивлячись, не бачать, а слухаючи, не чують і не розуміють.

¹⁴В цих людях справджується пророцтво Ісаї:

- «Ви, люди, будете слухати і почуєте,
але не зрозумієте,
будете дивитися та дивитися,
але не побачите.
- ¹⁵ Бо серце люду цього зачерствіло,
майже зовсім не чують їх вуха,
позаплюшували вони очі свої.
Інакше вони могли б побачити очима
своїми,
почути вухами своїми,
зрозуміти серцем,
та звернутись до Мене,
і Я б зміцнив їх».

Ісаїя 6:9–10

¹⁶Блаженні очі ваші, бо вони бачать, а вуха — бо чують. ¹⁷Істинно кажу вам: багато пророків і праведників хотіли побачити те, що ви бачите, та не побачили. Хотіли вони почути те, що ви чуєте, та не почули.

Пояснення притчі про сіяча

¹⁸Послухайте пояснення притчі про сіяча. ¹⁹До кожного, хто чує Слово про Царство Небесне та не розуміє його, приходить лукавий і забирає посіяне в серці у нього. Ось що означає зерно, що впало край дороги. ²⁰Зерно, що впало на землю, повну каміння, — це той, хто чує Слово і одразу ж сприймає його з радістю. ²¹Але він не дає міцного коріння і живе недовго. Коли приходить скрутний час і година переслідувань за Слово, він швидко зневірюється. ²²Зерно, що впало до будяків, — це той, хто чує Слово, але щоденні турботи та облуда багатства душать у ньому Слово. Воно безплідне в тій людині. ²³Зерно, що впало у добру землю, — це той, хто чує і розуміє

Слово. Він виростив врожай, що у сто, шістдесят і у тридцять разів більший від посіяного».

Притча про бур'ян

²⁴І розповів Ісус їм іншу притчу: «Царство Небесне подібне до людини, що посіяла добре зерно на своєму полі. ²⁵Та коли всі спали, прийшов ворог, посіяв бур'ян серед пшениці та й пішов собі. ²⁶Коли посіяне виросло й викинуло колосся, бур'ян також виріс. ²⁷Слуги господаря прийшли до нього й питають: «Пане, ти посіяв добре зерно. То чому ж бур'ян виріс серед поля?» ²⁸Тоді він їм відповів: «Це ворог зробив». Слуги кажуть йому: «Може, ми підемо й виполемо бур'ян?» ²⁹«Ні, — відповідає хазяїн, — бо ви при тому вирвете і пшеницю. ³⁰Нехай ростуть разом аж до жнив. Тоді я скажу жінцям: «Збирайте спершу бур'ян та зв'яжуйте його в снопи, щоб спалити, а пшеницю складайте до клуні».

Притчі про гірчичне зерно та дріжджі

³¹Ісус розповів їм ще одну притчу: «Царство Небесне подібне до гірчичного зерна, що його чоловік посадив на своєму полі. ³²Воно найменше з усіх зерен, але коли виростає, то стає найбільшим серед городи-ни, завбільшки з дерево, і птахи прилітають до нього і в'ють гнізда в його вітті».

³³Ще одну притчу розповів Ісус: «Царство Небесне подібне до дріжджів, що їх жінка розводить, кладе до трьох мірок борошна і залишає так, поки все тісто не зійде».

^{34–35}Ісус про все говорив притчами до людей. Не було нічого, про що б Він мовив, не використовуючи притчі, щоб могло збутися сказане устами пророка:

- «Я говоритиму притчами і відкрию
таємне,
що було приховане зі дня створення
світу».

Псалми 78:2

Пояснення притчі про бур'ян

³⁶Тоді Ісус відпустив натовп і пішов додому. Підійшли учні до Нього й попросили: «Поясни нам притчу про бур'ян у полі».

³⁷І промовив Він у відповідь: «Той, хто сіє добре зерно — то Син Людський. ³⁸Поле — то світ. Добре зерно — то сини Царства Божого. Бур'ян — то сини лукавого. ³⁹Ворог, що посіяв його — диявол. Жнива — то кінець світу. Женці — то ангели. ⁴⁰Отже, як збирають бур'ян і спалюють його у вогні, так буде і при кінці світу. ⁴¹⁻⁴²Син Людський пошле Своїх ангелів, і вони зберуть з Його Царства всіх, хто примушує людей грішити, й тих, хто чинить зло, і повкидають їх до вогняної печі, і буде чути там волання людське і скрегіт зубів. ⁴³Тоді праведники, мов сонце, засяють у Царстві Отця Свого. Хто має вуха, нехай слухає.

Притчі про скарб, перлину та невід

⁴⁴Царство Небесне подібне до скарбу, схованого у полі. Чоловік знайшов його і знову заховав. І він був такий щасливий, що пішов та й продав усе, що мав, аби придбати собі те поле.

⁴⁵Царство Небесне також нагадує купця, що розшукує гарні перли. ⁴⁶Коли він побачив дуже цінну перлину, то пішов і продав усе, що мав, і придбав її.

⁴⁷Царство Небесне також подібне до закинутого в озеро невода, до якого втрапило багато різної риби. ⁴⁸Коли він заповнився, рибалки витягли його на берег, сіли й відібрали велику рибу до кошиків своїх, а малу повкидали. ⁴⁹⁻⁵⁰Так буде й при кінці світу. Ангели прийдуть, відділять негідних від праведників і повкидають лихих до вогняної печі. І буде чути там плач людський і скрегіт зубів».

⁵¹Запитав тоді Ісус Своїх учнів: «Чи розумієте ви все це?» Вони відповіли Йому: «Так, розуміємо». ⁵²І мовив Він: «Тому кожен книжник, що взяв про Царство Небесне, подібний до того господаря, що дістає з комори як старі, так і нові речі».

Ісус іде до Свого рідного міста

⁵³⁻⁵⁴Сталося так, що коли Ісус скінчив розповідати притчі, то вирушив звідти. Прийшовши до Свого рідного міста, Він почав навчати в їхній синагозі, і всі дивувалися: «Звідки в Нього така мудрість і така сила чудодійна? ⁵⁵Хіба Він не того тесляра син? Хіба Його матір не Марією зветь, а братів — не Яковом, Йосипом,

Симоном і Юдою? ⁵⁶Хіба всі Його сестри не стоять тут серед нас? То звідки ж у Нього все це?» ⁵⁷Земляки не бажали Його визнавати. Але Ісус мовив до них: «Немає пророка без пошани, хіба лише на рідній землі, у своєму рідному домі». ⁵⁸І не робив Він там багато чудес — через їхню невіру.

Смерть Іоана Хрестителя

14На той час до Ірода, правителя Галилеї, дійшла чутка про Ісуса. ²Він сказав своїм слугам: «Насправді цей чоловік є Іоаном Хрестителем, що воскрес із мертвих і тому має таку чудодійну силу». ³Це ж Ірод іще раніше схопив Іоана, закував його в кайдани й кинув до в'язниці. Зробив він це, бо Іродіада, жінка брата Іродового Пилипа, забажала цього.

⁴⁻⁵Іоан попереджав Ірода: «Не годиться жити з нею», а Ірод не слухався Іоана, хотів убити його, однак боявся людей, бо вони вважали того пророком. ⁶⁻⁷Та коли настав день народження Ірода, дочка Іродіади танцювала перед ним і гостями та так догодила йому, що він пообіцяв виконати будь-яке її бажання. ⁸Мати навчила її сказати: «Дай мені голову Іоана Хрестителя на тарілці». ⁹Цар, хоч і був засмучений, але вже дав обіцянку в присутності гостей своїх, що сиділи за столом, тож наказав виконати прохання дівчини. ¹⁰Він послав людей до в'язниці, щоб стягли голову Іоанові.

¹¹Голову Іоана принесли на тарілці й віддали дівчині, а та віднесла її своїй матері. ¹²І прийшли, почувши про це, учні Іоанові, забрали тіло його й поховали. Потім вони пішли до Ісуса й розповіли про все, що сталося.

Як Ісус нагодував п'ять тисяч чоловік

¹³Довідавшись про це, Ісус поплив на човні до безлюдного місця, щоб побути на самоті. Та коли люди дізналися, де Він, то пішли слідом за Ним зі своїх міст. ¹⁴Коли Ісус вийшов із човна і побачив великий натовп, то був сповнений жалю до цих людей і змілів недужих, яких люди привели з собою.

¹⁵Як настав вечір, Його учні прийшли й сказали: «Це місце безлюдне, і вже досить пізно. Відпусти людей, щоб вони змогли

піти по селах і купити собі поїсти». ¹⁶Але Ісус відповів: «Їм не треба йти звідси. Дайте їм поїсти!» ¹⁷Учні тоді Йому кажуть: «У нас нічого немає, крім п'яти хлібин та двох рибин». ¹⁸І мовив Ісус: «Приведіть усіх до Мене».

¹⁹Він звелів людям посідати на траву, тоді дістав ті п'ять хлібин та дві рибини, підняв очі до неба, дякуючи Богу за їжу, розламав хліб і дав хлібини Своїм учням, а вони роздали народу. ²⁰Всі поїли й наїлися, а потім учні ще зібрали дванадцять кошиків із залишками їжі. ²¹А тих, що їли, було близько п'яти тисяч чоловік, не рахуючи жінок та дітей.

Ісус іде по воді

²²Одразу ж після цього Ісус звелів Своїм учням сісти в човен і переплисти на інший берег озера, а сам залишився, щоб відпустити людей. ²³Коли ж Він відпустив їх, то пішов на пагорб помолитися. І як настав вечір, Ісус був там на самоті.

²⁴Човен відплив вже досить далеко від берега, і кидали хвилі його з боку на бік, бо бив вітер в обличчя. ²⁵Десь між третьою та шостою ранку Ісус пішов до Своїх учнів, ступаючи по воді. ²⁶Коли ті побачили, що Він іде по озеру, то жахнулись і з переляку закричали: «Це привид!»

²⁷Тієї ж миті Ісус мовив до них: «Заспокойтеся! Це Я! Не бійтеся!» ²⁸На те Петро Йому сказав: «Господи, якщо це Ти, звели мені підійти до Тебе по воді». ²⁹І сказав Ісус: «Іди сюди!» Петро вийшов із човна, і пішов по воді, і підійшов до Ісуса. ³⁰Раптом відчувши сильний вітер, Петро злякався, почав тонути і закричав: «Господи, спаси мене!» ³¹Ісус одразу ж простягнув до нього руку, схопив його і мовив: «Маловіре, чого ти засумнівався?» ³²А коли вони разом сіли в човен, вітер вщух. ³³Усі, хто був у човні, вклонилися Ісусові, мовивши: «Ти істинно Син Божий!»

³⁴Перепливши озеро, вони прибули до землі Генісаретської. ³⁵⁻³⁶Коли мешканці Генісарету впізнали Ісуса, вони рознесли звістку про Його прихід по всіх околицях. І привели до Нього всіх хворих, благаючи дозволу торкнутися хоча б краю вбрання Його. І всі, хто зробив це, повністю зіцілилися.

Закон Божий важливіший від правил людських

15Тоді фарисеї та книжники з Єрусалиму підійшли до Ісуса й запитали Його: ²«Чому Твої учні порушують звичаї предків наших? Вони не омивають руки перед прийняттям їжі!» ³У відповідь Він сказав їм: «А ви чому порушуєте заповідь Божу заради своїх звичаїв? ⁴Адже говорив Господь: «Шануй батька й матір своїх»¹. Бог також сказав: «Хто злословить на батька чи матір, тому смерть має бути».

⁵⁻⁶А ви кажете: «Якщо хтось мовить до батька свого чи матері: «Я не можу вам допомогти, бо все, що я маю, належить Богу», — то він уже може не шанувати батьків своєю допомогою». Через цей ваш звичай відкидаєте заповідь Господню. ⁷⁻⁸Лицеміри! Правильно пророчив про вас Ісаїя:

«Ці люди поважають мене на словах,
та серця їхні далеко від мене.

⁹ Шана їхня марна,
бо вони вчать лише людських
правил».

Ісаїя 29:13

Що бруднить людину

¹⁰Ісус покликав людей до Себе й сказав їм: «Слухайте мене і розумійте! ¹¹Не те оскверняє людину, що потрапляє до рота, а те, що виходить з рота, — ось що оскверняє її!». ¹²Тоді два учні підійшли до Ісуса й кажуть: «Чи зрозумів Ти, що фарисеї образилися на те, що Ти сказав?» ¹³⁻¹⁴І відповів Ісус: «Кожна рослина, що не була посаджена Моїм Отцем Небесним, буде вирвана, то ж нехай собі йдуть. Вони сліпі й поводити сліпців. Та коли сліпий веде сліпого, то обидва впадуть до ями».

¹⁵На те Петро сказав Йому: «Поясни нам значення притчі про те, що оскверняє людину».

¹⁶Ісус мовив: «То ви ще й досі не зрозуміли? ¹⁷Невже ви не знаєте, що все, що потрапляє людині до рота, йде у шлунок, а потім з тіла до відхожого місця? ¹⁸А що виходить з уст, те йде від серця, а саме це й оскверняє людину. ¹⁹Кажу Я це, бо від серця йде все зло: лихі думки, вбивства,

¹Вірш 4 Вихід 20:12; Повторення Закону 5:16.

перелюби, розпуста, крадіжки, лихослів'я та наклепи.²⁰ Ось що оскверняє людину. А їсти, не омивши руки, — це не осквернить її».

Ісус допомагає ханаанці

²¹Ісус пішов звідти й подався до земель Тира та Сидона.²² Прийшла до Нього одна з місцевих жінок, ханаанка, й почала голосити: «Змилуйся наді мною, Господи, Сину Давидів! У мене дочка біснувата, дуже страждає».²³ Та Ісус нічого їй не відповів. Тоді учні підійшли до Нього й почали просити: «Прожени її! Вона весь час іде за нами й кричить!»²⁴ У відповідь Він мовив: «Я посланий лише до заблудлих овець народу Ізраїльського».

²⁵Тоді вона підійшла до Ісуса, вклонилася і сказала: «Господи, поможи мені!»²⁶ І сказав Ісус: «Недобре брати хліб у дітей і кидати його собакам».²⁷ Тоді вона каже: «Це правда, Господи, але навіть собаки їдять крихти, що падають зі столу їхнього хазяїна».²⁸ На те Ісус відповів: «Жінко, твоя віра велика! Нехай буде те, чого ти бажаєш!» І тієї ж миті її дочка зцілилася.

Ісус зцілює хворих та годує голодних

²⁹Пішовши звідти, Ісус повернувся на берег Галилейського озера, вийшов на пагорб і сів там.³⁰ Багато людей підходило до Нього, приводячи з собою кривих, сліпих, калік, глухонімих та інших хворих. Вони клали їх на землю до Його ніг, а Він зціляв усіх.³¹ Люди дивувалися, побачивши, що глухонімі розмовляють, каліки стають здорові, криві ходять, а сліпі бачать. І всі прославляли Бога Ізраїлевого.

³²Ісус покликав Своїх учнів і сказав: «Мені шкода цих людей, бо ось уже три дні, як вони зі Мною і не мають що їсти. Я не хочу відпустити їх голодними, щоб вони не ослабли по дорозі до дому».³³ Тоді учні мовили до Нього: «Де ж нам узяти доста хліба у цьому віддаленому місці, щоб нагодувати такий натовп?»³⁴ Ісус запитав їх: «Скільки у вас хлібин?» Ті відповіли: «Сім хлібин і кілька невеликих рибин».

³⁵Ісус звелів людям посідати на землю.³⁶ Тоді взяв хліб і рибу, воздав Богу дяку за їжу, розломив хліб і почав роздавати його учням Своїм, а ті — людям.³⁷ Усі їли, поки не наїлися, і позбирали куснів, що залишалися, сім кошиків.³⁸ І було тих, що

їли, чотири тисячі чоловік, не рахуючи жінок та дітей.³⁹ Тоді Ісус відпустив людей, а Сам сів у човен і поплив до землі Магдалинської.

Прихильники юдейської віри випробовують Ісуса

16 Фарисеї та саддукеї підійшли до Ісуса, бажаючи випробувати Його, і попросили здійснити їм чудо, як знак схвалення Божого.² У відповідь Він мовив: «Коли сонце сідає, ви кажете: «Буде гарна погода, бо небо на заході червоне».³ Коли сонце сходить вранці, ви кажете: «Сьогодні буде непогода, бо небо червоне й похмуре». Ви вмєте розпізнавати вигляд неба, та не вмєте розпізнавати знамення часу.⁴ Лихе та невірне покоління шукає знамення, та ніякого знамення, крім знамення пророка Йони, не буде йому дано». Тоді Ісус покинув їх і пішов геть.

Застереження проти фарисеїв та саддукеїв

⁵Його учні переправилися на інший берег озера, але забули взяти з собою хліб.⁶ Тоді Ісус сказав їм: «Глядіть, остерігайтеся закваски фарисейської та саддукейської».⁷ І вони почали обговорювати це між собою, міркуючи: «Можливо, Він це сказав, бо ми забули взяти з собою хліб».⁸ Ісус знав, про що вони говорили, і сказав: «Маловіри, чому перемовляєтесь поміж себе про те, що ви хліба не взяли? ⁹Невже досі нічого не зрозуміли й не пам'ятаєте ті п'ять хлібин, що нагодували п'ять тисяч чоловік, і скільки тих кошиків було, що ви наповнили рештками і взяли тоді з собою? ¹⁰Чи не пам'ятаєте ви сім хлібин, що нагодували чотири тисячі чоловік, і скільки кошиків було, що їх ви наповнили і взяли тоді з собою? ¹¹І як ви не розумієте, що не про хліб Я з вами говорив? Я казав, щоб ви остерігалися закваски фарисейської та саддукейської».

¹²І тоді вони зрозуміли, що Ісус застерігав їх не від хлібно́ї закваски, а від вчення фарисейського та саддукейського.

Петро каже, що Ісус — Христос

¹³Коли Ісус прийшов до землі Кесарії Пилипової, то запитав Своїх учнів: «Що кажуть люди, ким вони вважають Сина

Людського?»¹⁴Тоді вони відповіли: «Одні кажуть, що це Іоан Хреститель, інші — що Ілля, ще інші — що Єремія або один із пророків».

¹⁵Ісус на те мовив: «А ви як думаєте, хто Я такий?»¹⁶І відповів Йому Петро: «Ти Христос, Бога Живого Син». ¹⁷Ісус тоді йому: «Благословенний ти, Симоне, сину Йони, бо не люди тобі відкрили це, а Мій Отець Небесний. ¹⁸Я також кажу тобі, що ти Петро,¹ і на цьому камені Я побудую Свою Церкву, і сили смерті не переможуть її. ¹⁹Я дам тобі ключі від Царства Небесного і те, що зв'яжеш на землі, буде зв'язане на небі, а що відпустиш на землі, буде відпущене на небі».

²⁰Тоді Він суворо наказав Своїм учням нікому не казати, що Він Христос.

Христос говорить про Свою смерть

²¹Відтоді Ісус почав розкривати Своїм учням, що Йому необхідно піти до Єрусалиму, і що Він має дуже страждати від рук старійшин, первосвящеників та книжників. Він пояснив їм також, що має бути вбитий і воскресне після цього на третій день. ²²Тоді Петро відвів Його вбік і почав докоряти Йому: «Господи, не дай Бог! Це не повинно трапитися з Тобою». ²³Ісус повернувся до Петра і мовив: «Йди геть, сатано! Ти перешкода Мені, бо думаєш не по-Божому, а по-людськи». ²⁴Тоді Ісус сказав Своїм учням: «Якщо хто хоче йти за Мною, той повинен забути про себе, взяти хрест страждань своїх і йти слідом. ²⁵Хто хоче зберегти життя своє, той загубить його. А хто за Мене своє життя віддасть, той знайде його. ²⁶Що користі людині здобути весь світ, але загубити життя своє? Ніякої! Що може людина віддати, щоб повернути свою душу? Нічого! ²⁷Син Людський прийде в славі Отця Свого зі Своїми ангелами. І тоді Він віддячить кожному за його діла. ²⁸Істинно кажу вам: деякі з присутніх тут не спізнають смерті, доки не побачать Сина Людського, що йтиме в Царстві Своему».

¹Петро Ім'я Петро означає «камінь».

Ісус розмовляє з Мойсеєм та Іллею

17Шість днів по тому Ісус узяв Петра, Якова та його брата Іоана і повів їх на високу гору, щоб побути з ними на самоті. ²І там Він видозмінився в них на очах. Його обличчя засяяло, мов сонце, а Його одяг став сліпучо білим. ³Тоді раптом Мойсей та Ілля явилися їм і почали розмовляти з Ісусом.

⁴І сказав Петро Ісусу: «Господи, як добре, що ми тут! Якщо Ти хочеш, я поставлю тут три намети — один для Тебе, другий — для Мойсея, а третій — для Іллі». ⁵Поки Петро так промовляв, ясна хмара огорнула їх, і з неї почувся голос: «Ось Мій Улюблений Син, що вподобав Я Його. Слухайте Його».

⁶Почувши це, учні Ісуса так злякалися, що впали долілиць. ⁷Тоді Він підійшов і торкнувся їх, сказавши: «Вставайте і не бійтеся!» ⁸Ті підвели очі, але не побачили нікого, крім Ісуса.

⁹Коли вони сходили з гори, Ісус звелів їм: «Не кажіть нікому про те, що бачили, поки Син Людський не воскресне з мертвих». ¹⁰По тому Його учні спитали: «Чому ж тоді книжники кажуть, що першим має прийти Ілля?» ¹¹На те Ісус їм відповів: «Ілля прийде і все в порядку. ¹²Та кажу вам, що Ілля вже прийшов, але люди не впізнали його і вчинили з ним усе, що хотіли. Син Людський так само має страждати від них». ¹³Тоді Його учні зрозуміли, що Він каже про Іоана Хрестителя.

Ісус зціляє хлопчика

¹⁴⁻¹⁵Коли вони знову прийшли до натовпу, то один чоловік підійшов до Нього, впав перед Ним на коліна і мовив: «Господи, змилуйся над сином моїм! Він хворий на падучу, дуже страждає і часто кидається в огонь або воду. ¹⁶Я привів його до Твоїх учнів, та вони не змогли зцілити його». ¹⁷І мовив Ісус у відповідь: «Ви, зневірені, збиті з пуття! Доки Мені ще з вами бути? Скільки Мені терпіти? Приведіть хлопчика до Мене!»

¹⁸Ісус наказав демону вийти з хлопця, той вийшов, і тут же хлопчик зцілювався. ¹⁹Учні Ісуса підійшли до Нього, коли Він був на самоті, й запитали: «Чому ми не змогли вигнати біса?» ²⁰І Він мовив до них: «Тому що у вас мало віри. Істинно кажу вам: якби ви мали віру хоча б як гірчичне зерно, то

могли б звеліти цій горі: «Пересунься звідси туди», — і вона б пересунулася. Тоді для вас нічого б не було неможливого».¹

Ісус говорить про Свою смерть

²²⁻²³Коли вони всі разом прийшли до Галилеї, Ісус мовив: «Сина Людського віддадуть до рук людей, які вб'ють Його, але на третій день Він воскресне з мертвих». Тоді учні дуже зажурилися.

²⁴Коли Ісус і Його учні прибули в Капернаум, до Петра підійшли збирачі храмового податку й запитали: «Чи сплачує твій Учитель дводраховий податок на храм?»² ²⁵Той відповів: «Так» і ввійшов до хати. Перш, ніж Петро встиг щось мовити, Ісус запитав його: «Як на твою думку, Симоне, з кого беруть данину й податок царі — зі своїх дітей чи з чужих?»

²⁶Петро відповів: «Вони збирають з чужих». Ісус тоді йому: «Отже, їхні діти вільні від податку. ²⁷Та щоб їх не дратувати, піди до озера й закинь вудку. Розкрий рота рибині, яку першу зловиш, і знайдеш там чотиридрахову монету. Візьми її та й віддай за Мене й за себе».

Хто найголовніший у Царстві Небесному

18Саме тоді учні підійшли до Ісуса і спитали: «Хто найголовніший у Царстві Небесному?»²⁻³Тоді Він покликав до Себе дитину, поставив перед ними й мовив: «Істинно кажу вам: поки ви не змінитесь і не станете мов діти серцем своїм, то не ввійдете до Царства Небесного. ⁴Отже, хто принизиться до цієї малої дитини, той буде найголовнішим у Царстві Небесному. ⁵Хто приймає таку малу дитину в ім'я Моє, той приймає Мене. ⁶Та якщо хтось стане перешкодою для малих тих, що вірують в Мене, то краще було б для нього, щоб почепили йому на шию жорно і втопили в глибокому морі.

⁷Горе світу цьому від каменів спотикання, бо вони завжди існуватимуть, та горе тому, через кого вони з'являються. ⁸Якщо твоя рука чи нога спричиняє це спотикання, відрубай її і викинь геть.

¹ **Він ... неможливого** В деяких грецьких рукописах наводиться вірш 21: «Цей злий дух можна вигнати лише молитвою і постом».

² **Податок** Податок, що його кожен юдей повинен був сплачувати щороку.

Краще ввійти у вічне життя калікою, ніж мати обидві руки та ноги, але потрапити у вічне пекло. ⁹Якщо твоє око спричиняє спотикання, виколи його та викинь геть, бо краще ввійти у вічне життя з одним оком, ніж, маючи обидва, бути кинутим до пекельного вогню».

Притча про заблудлу вівцю

¹⁰«Глядіть, не ставтеся зверхньо ні до жодного з цих малих дітей, бо кажу Я вам, що їхні ангели-охоронці на Небі завжди перебувають перед лицем Отця Мого Небесного»³. ¹¹Син Людський прийшов, щоб знайти і спасти загублених. ¹²Як ви гадаєте, коли хтось має сто овець, і одна з них заблукає, то чи не залишить він оті дев'яносто дев'ять на схилі гори й чи не піде шукати її? ¹³Істинно кажу вам: коли він знайде її, то буде їй радий більше, ніж тим дев'яноста дев'ятьом, що не заблукали. ¹⁴Так само й Отець ваш Небесний не хоче, щоб хтось із малих отих дітей був заблукав.

Як ставитися до гріхів брата свого

¹⁵Якщо брат твій має гріх проти тебе, іди й покажи йому помилку наодинці. Якщо він тебе послухає, то ти повернув собі брата. ¹⁶Якщо ж ні, то візьми ще одного або двох свідків із собою, щоб кожне зауваження було підтвержене устами ще двох або трьох свідків. ¹⁷Якщо ж він відмовиться вислухати, розкажи про все церкві. Якщо ж він і церкву не послухає, то стався до нього як до поганина чи митника.

¹⁸Істинно кажу вам: що поєднасте на землі, буде поєднане й на небі, а що відпустите на землі, буде відпущене на небі. ¹⁹⁻²⁰І ще істинно кажу вам: якщо двоє з вас тут на землі погодяться про щось і помолитимуться про це, хоч би що то було, воно буде здійснене для них Отцем Моїм Небесним. Бо там, де двоє чи троє збираються разом в ім'я Моє, Я теж буду серед них».

Прощення братових гріхів

²¹Тоді Петро підійшов до Ісуса й сказав: «Господи, скільки разів я маю прощати

³«Глядіть ... Небесного» В деяких грецьких рукописах наводиться вірш 11: «Бо Син Людський прийшов, щоб врятувати загублених».

свого брата, коли він грішить проти мене, може сім разів?»²² Ісус йому відповів: «Кажу тобі, що не лише сім разів. Ти мусиш простити його гріхи сімдесят по сім разів!»²³ Отже, Царство Небесне подібне до царя, що вирішив упорядкувати рахунки зі своїми слугами.²⁴ І як тільки він почав це робити, привели до нього боржника, що був винен десять тисяч талантів.²⁵ Оскільки той не мав, чим сплатити борг, цар наказав продати його разом з жінкою, дітьми та майном, що той мав, аби повернути гроші.²⁶ Тоді слуга той впав на коліна і почав благати: «Зажди трохи і, клянуся, я поверну все!»²⁷ І змилосердився цар, простив той борг і відпустив його.

²⁸ Коли слуга пішов, то знайшов одного зі своїх співбратів, що був винен йому сто динарів², схопив того за горло і сказав: «Поверни все, що винен мені!»²⁹ Той упав на коліна й почав благати: «Зажди трохи, і я поверну все!»³⁰ Але перший слуга відмовив, пішов і кинув його за ґрати на весь час, аж доки не сплатить борг.

³¹ Коли інші слуги побачили, що сталося, то дуже обурились і пішли розповіли про все хазяїну.³² Цар покликав того слугу й мовив до нього: «Ти, негідний рабе! Я простив тобі весь твій борг, бо ти благав мене!»³³ То хіба ти не мусив так само виявити милосердя до свого співбрата, як я це зробив?»³⁴ І, розгнівавшись, він звелів покарати слугу і тримати у в'язниці, аж доки той не сплатить усе вповні.³⁵ Ось як Мій Отець Небесний учинить з вами, якщо кожен з вас від усього серця не простить брата свого».

Повчання Ісуса про розлучення

19 Скінчивши розповідати це, Ісус покинув Галилею і попрямував до земель Юдейських, що за рікою Йордан.² Великий натовп ішов слідом за Ним, і Він зціляв усіх недужих.³ Підійшли до Нього фарисеї і, випробовуючи, запитали: «Чи дозволено чоловікові розлучитися з жінкою байдуже з якої причини?»⁴⁻⁵ Ісус відповів: «Хіба не читали ви у Святому Письмі, що Творець із самого початку «створив їх

чоловіком і жінкою»?³ І Бог мовив з цієї причини: «Чоловік покине батька й матір своїх, з'єднається з жінкою своєю, і вони обоє стануть єдиною плоттю»⁴.⁶ Отже, вони вже не дві, а одна плоть, і нехай ніхто не роз'єднає те, що Бог з'єднав разом».

⁷ Вони запитали: «Чому ж тоді Мойсей заповів, що чоловік може розлучитися з жінкою, давши їй розвідного листа, та вислати її геть?»⁸ Ісус на те відповів: «Мойсей дозволив вам розлучитися з жінкою через впертість вашу, а спочатку цього не було.⁹ Кажу вам, що якщо чоловік розлучається з жінкою не через її розпусту й одружується з іншою, то він чинить перелюб».¹⁰ Його учні мовили до Нього: «Якщо такі справи, то й зовсім не варто одружуватися».

¹¹ Тоді Ісус відповів: «Не кожен може сприйняти це вчення, а лише ті, кому було Богом дано.¹² Бувають такі чоловіки, що народилися скопцями, а ще бувають такі, що люди зробили їх скопцями, та є ще й такі, що зробилися скопцями заради Царства Небесного. Той, хто може сприйняти це вчення, нехай сприймає його!»

Ісус благословляє дітей

¹³ Тоді привели до Ісуса дітей, щоб Він, поклавши руки на них, помолвився. Але Його учні нарікали їм.¹⁴ Ісус сказав: «Пустіть дітей до мене і не зупиняйте їх, бо Царство Небесне належить таким, як вони».¹⁵ Він поклав на дітей руки і пішов звідти.

Ісус розмовляє з багатим юнаком

¹⁶ Один чоловік підійшов до Ісуса і спитав Його: «Вчителю, що доброго я маю зробити, щоб мати вічне життя?»¹⁷ На те Ісус мовив: «Чому ти Мене питаєш, що є добро? Лише один Бог добрий, але, якщо хочеш мати вічне життя, виконуй заповіді».¹⁸⁻¹⁹ А він питає: «Які заповіді?» На те Ісус відповів: «Не убий, не чини перелюбу, не вкради, не давай лжесвідчень, поважай батька й матір своїх⁵, люби ближнього свого, як любиш себе самого»⁶.

¹Талант грошова одиниця, дорівнював 60 минам або 9,7 юнів.

²Динар срібна монета, приблизно дорівнював денному заробітку робітника.

³Вірш 4 Буття 1:27; 5:2.

⁴Вірш 5 Буття 2:24.

⁵Вірш 19(а) Вихід 20:12–16; Повторення Закону 5:16–20.

⁶Вірш 19(б) Левит 19:18.

²⁰І мовив чоловік до Нього: «Я виконував їх усі. Чого мені ще бракує?» ²¹Тоді Ісус мовив: «Якщо хочеш бути досконалим, іди й продай все, що маєш, роздай гроші бідним — і матимеш скарб на небі. Тоді приходь і йди за Мною». ²²Та коли юнак це почув, то пішов звідти сумний, бо був він дуже багатий.

²³Ісус звернувся до Своїх учнів: «Істинно кажу вам: тяжко буде багатому увійти в Царство Небесне! ²⁴Ще кажу вам: легше верблюдові пройти в голчане вушко, ніж багатому увійти до Царства Небесного». ²⁵Почувши це, учні Ісуса дуже здивувалися й запитали Його: «То хто ж тоді зможе спастися?» ²⁶Подивившись на них, Ісус відповів: «Для самих людей це неможливо, але для Бога все можливо». ²⁷Тоді Петро озвався: «Послухай, ось ми все покинули і йдемо за Тобою, то що ми матимемо?» ²⁸Ісус відповів: «Істинно кажу вам: як настане новий світ, коли Син Людський зійде на престол слави Своєї, ви, що за Мною йшли, також сидітимете на дванадцятьох престолах, щоб судити дванадцять колін ізраїлевих. ²⁹І кожен, хто залишив свою хату, братів або сестер своїх, батька або матір, своїх дітей або господарство своє задля імені Мого, той одержить у сто разів більше, ніж залишив, і успадкує вічне життя. ³⁰Багато з тих, хто були першими, стануть останніми, а останні — першими.

Притча про робітників

20 Царство Небесне подібне до господаря, що рано-вранці вийшов, щоб найняти робітників на свій виноградник. ²Домовившись про платню (по динару за день), він відіслав робітників до виноградника. ³Годині о дев'ятій ранку господар вийшов з дому і, проходячи повз ринок, помітив кількох чоловіків, що стояли без діла. ⁴Хазяїн сказав їм: «Ви також ідіть працювати до мого виноградника, і платня буде по справедливості». ⁵І ті пішли. Він ще й ще раз виходив з дому — десь опівдні, а потім о третій годині дня, — і робив так само.

⁶О п'ятій пополудні господар знову вийшов і пішов туди. Побачивши кількох чоловіків, спитав їх: «Чому ви стоїте тут цілий день без діла?» ⁷Вони йому відповіли:

«Бо ніхто нас не найняв». Він їм каже: «Ви також ідіть працювати до мого виноградника». ⁸Вечері господар мовив до свого управителя: «Поклич робітників і заплати їм, спочатку останнім і так до перших». ⁹Отже, всі найняті о п'ятій прийшли і одержали по динару. ¹⁰Коли ж перші підійшли, то гадали, що одержать більше, але теж одержали по динару кожний. ¹¹⁻¹²Одержавши платню, вони почали нарікати, кажучи: «Ці останні працювали лише годину, а ти зрівняв їх з нами. Ми ж працювали весь день і весь день зносили втому і спеку».

¹³І відповів одному з них власник виноградника: «Друже, я не ображаю тебе. Хіба ти не погодився працювати за один динар? ¹⁴Візьми своє і йди додому. Я ж хочу дати цьому останньому стільки, скільки й тобі. ¹⁵Чи я не можу робити так, як вважаю за потрібне, з тим, що належить мені? Може, ти зазриш, що я щедрий?» ¹⁶Отак і в Царстві Небесному — останні будуть першими, а перші — останніми».

Ісус говорить про Свою смерть

¹⁷Дорогою до Єрусалиму Ісус відкликав Своїх учнів убік і мовив до них: ¹⁸«Слухайте! Ми йдемо до Єрусалиму. Там Сина Людського віддадуть до рук первосвященників і книжників, і вони засудять Його до страти. ¹⁹І віддадуть Його поганам, щоб ті збиткувалися з Нього й катували Його, а тоді розіп'яли. Та на третій день Він воскресне».

Прохання матері Якова та Іоана

²⁰Підійшла до Нього мати синів Зеведеєвих зі своїми синами. Вона вклонилася Ісусу і звернулася з проханням. ²¹І Він спитав: «Чого ти бажаш?» А та відповіла: «Обіцяй мені, що мої два сини сядуть поруч з Тобою у Царстві Твоєму, один праворуч, а другий ліворуч від Тебе». ²²Ісус сказав: «Ви не розумієте, про що просите! Чи зможете ви випити чашу страждань, що її випити Я маю?» Вони відповіли: «Так, ми зможемо».

²³І сказав Ісус їй синам: «Істинно, ви вип'єте з чаші, що Я питиму з неї, але кому сидіти від Мене праворуч чи ліворуч — те не Мені вирішувати. Ці місця для тих, кого назве Мій Отець».

²⁴Почувши це, інші десять учнів розгнівалися на двох братів. ²⁵Тоді Ісус покликав їх до Себе і сказав: «Ви знаєте, що правителі поганські — то тирани, які люблять показувати владу свою над людьми, а вельможі їхні гноблять народ. ²⁶⁻²⁷Але не так має бути між вами. Той з-поміж вас, хто хоче стати великим, хай буде слугою всім іншим, а той, хто хоче бути першим, хай стане вашим рабом. ²⁸Так само і Син Людський прийшов не для того, щоб Йому служили, а для того, щоб Самому служити й віддати життя Своє на викуп за багатьох».

Ісус зціляє сліпих

²⁹Коли вони йшли з Єрихона, великий натовп простував за ними. ³⁰Край дороги сиділи два сліпці, і почувши, що Ісус проходить повз них, загукали: «Господи, Сину Давидів! Змилуйся над нами!» ³¹Натовп сварився на них, щоб замовкли. Та вони ще дужче: «Господи, Сину Давидів! Змилуйся над нами!»

³²Тоді Ісус зупинився й мовив до них: «Що ви хочете, щоб Я зробив для вас?» ³³І ті відповіли: «Господи, ми хочемо, щоб наші очі відкрилися». ³⁴Ісус змилувався і торкнувся очей їхніх. Тісі ж миті вони прозріли й пішли за Ним.

В'їзд Ісуса до Єрусалима

21¹⁻²Коли Ісус і Його учні наблизилися до Єрусалиму і прийшли до Ветфагії, що біля гори Оливної, Він відіслав уперед двох учнів, сказавши їм: «Ідїть до села, що перед вами. Там ви одразу ж побачите припнуту ослицю з віслючком. Відв'яжіть їх і приведіть до Мене. ³Якщо хтось запитає, то скажіть, що Господь їх потребує, але скоро поверне назад». ⁴Сталося так, щоб збулося сказане пороком:

⁵ «Перекажіть Сионовій дочці:
«Поглянь! Твій цар іде до тебе!
Він покірливий іде верхи на ослиці,
так, на віслючку,
народженому від в'ючної тварини».
Захарія 9:9

⁶Учні Ісуса пішли й зробили, як Він велів. ⁷Вони привели ослицю з віслючком, поклали на них своє вбрання й Ісус сів верхи. ⁸Багато людей розстеляли свій одяг на дорозі, а інші зрізали гілля з дерев і кидали

на дорогу. ⁹Люди в натовпі, що йшов попереду й позаду Нього, вигукували:

«Осанна¹ синові Давида!
Благословенний той,
що йде в ім'я Господа!
Хвала Богу на Небі!»

Псалми 118:26

¹⁰Коли Ісус увійшов до Єрусалиму, все місто заворушилося, всі розпитували: «Хто це такий?» ¹¹А з натовпу відповідали: «Це Ісус, пророк із Назарету, що в Галилеї».

¹²Тоді Він зайшов у двір храму й повиганяв усіх, хто торгував там. Він поперекидав столи мінял і лави тих, хто продавав голубів. ¹³Ісус говорив їм: «У Святому Письмі сказано: «Мій дім буде зватися домом молитви». А ви зробили з нього злодійське кубло!»²

¹⁴І підійшли до Нього у дворі храму сліпі й криві, й Ісус зцілив їх. ¹⁵Коли первосвященики та книжники побачили дива, здійснені Ним, і дітей, що вигукували: «Хвала Тобі, Сину Давидів!», то сильно розлютилися й сказали Йому: ¹⁶«Ти чуєш, що ці діти гукають?» Ісус відповів їм: «Так, Я чую. Хіба не читали ви: «В уста дітей та немовлят Ти вклав слова похвали»?³ ¹⁷Тоді Він покинув їх і пішов з Єрусалиму до Ветфанії і там заночував.

Ісус говорить про силу віри

¹⁸Рано-вранці, повертаючись до Єрусалиму, Він був зголоднів. ¹⁹Побачивши фігове дерево край дороги, підійшов до нього, але не знайшов на ньому нічого, крім самого листя. Тоді Ісус мовив до нього: «Нехай ніколи більше не буде плодів на тобі». І дерево враз всохло.

²⁰Побачивши це, учні здивувалися й запитали: «Як могло дерево вмить всохнути?» ²¹Ісус відповів: «Істинно кажу вам: коли матимете віру і не сумніватиметесь, то зможете не лише зробити те, що Я з цим деревом, але й якщо цій горі скажете: «Зруш з місця і впади в море!», —

¹Осанна Гебрейське слово, що вживалося в молитвах до Бога. Це був вираз радості, прославляючий Бога і Його посланця.

²Вірш 13 Ісаїя 56:7; Єремія 7:11.

³Вірш 16 Псалми 8:2.

то так і станеться. ²²І все, що проситимете в молитві, — якщо вірите, — отримаєте».

Звідки влада в Ісуса

²³Коли Ісус прийшов до храму й почав навчати людей, первосвященики й старійшини підійшли до Нього й запитали: «Чиєю владою Ти все це робиш? Хто Тобі дав її?» ²⁴Тоді Ісус сказав їм: «Я запитаю у вас одну річ. І якщо ви дасте відповідь Мені, тоді й Я скажу вам, чиєю владою Я все це роблю. ²⁵Ось Моє запитання: «Звідки прийшло Іоанове хрещення — від Бога, чи від людей?»

Вони почали міркувати поміж себе: «Якщо ми скажемо, що з Неба, то Він спитає, чому ми тоді не вірили Іоанові. ²⁶А якщо ми скажемо, що від людей, ми боїтимемося людей, бо вони вважають, що Іоан був пророком». ²⁷Отже, вони відповіли Ісусу: «Ми не знаємо.» Тоді Він мовив до них: «То ж і Я вам не скажу, чиєю владою Я це все роблю».

Притча про двох синів

²⁸От як ви гадаєте: один чоловік мав двох синів. Підійшов він до старшого, та й каже: «Сину, йди сьогодні працювати на виноградник.» ²⁹А той йому у відповідь: «Не хочу». Але потім передумав і пішов. ³⁰Тоді підійшов батько до іншого сина та й попросив те ж саме. Той каже: «Добре, я піду», але не пішов. ³¹Котрий з них зробив те, що батько хотів?» Ісусові відповіли: «Старший син». Тоді Він мовив: «Істинно кажу вам: збирачі мита та повії потраплять до Царства Божого поперед вас. ³²Кажу так, бо Іоан Хреститель прийшов праведним шляхом, та ви йому тоді не повірили, а збирачі мита та повії повірили! Ви ж, навіть побачивши це, все одно не розкаялися й не повірили йому».

Бог посилає Свого сина

³³«Послухайте ще одну притчу. Був собі один господар, що посадив виноградник. Поставив огорожу навколо, викопав яму для давильні й збудував сторожову башту. Тоді здав виноградник в оренду та й поїхав собі мандрувати. ³⁴Коли прийшов час збирати врожай, він послав слуг до збирачів по свою частину врожаю. ³⁵Але орендарі схопили їх, одного побили, другого вбили, а ще одного

закидали камінням. ³⁶Ще раз послав той господар інших слуг, та вже більше, але й з тими вчинили так само. ³⁷Нарешті послав він до них свого сина, мовивши: «Вони поважатимуть мого сина». ³⁸Та коли орендарі сина господаревого побачили, то сказали один одному: «Це спадкоємець! Уб'ємо його та й заберемо його спадщину». ³⁹То вони схопили його, викинули за огорожу виноградника і вбили.

⁴⁰Коли власник виноградника прийде туди, що йому зробити з тими орендарями?» ⁴¹Первосвященики й старійшини відповіли Ісусові: «За жорстокість він знищить їх жорстоко, а виноградник здасть іншим орендарям, які сплатять його частку, коли настане час збирати врожай».

⁴²Ісус сказав: «Хіба не читали ви у Святому Письмі:

«Камінь, що будівельники відкинули,
виявився наріжним.
Так зробив Господь, і бачити це —
велика втіха».

Псалми 118:22–23

⁴³Отже, кажу Я вам: Царство Господнє буде відібране у вас, і здобудуть його люди, що живуть згідно Царства Божого. ⁴⁴Той, хто впаде на цей камінь, розіб'ється, а на кого впаде камінь — того роздавить»¹.

^{45–46}Почувши Ісусові притчі, первосвященики та фарисеї здогадалися, що Він говорить про них, і спробували схопити Його та злякалися натовпу, бо люди всі вважали Ісуса пророком.

Притча про весілля

22І знову Ісус почав розповідати людям притчі. Він казав: ²«Царство Небесне подібне до царя, що справляв весілля свого сина. ³Він послав слуг, щоб вони покликали запрошених, але ті не хотіли прийти. ⁴Він знову послав слуг, навчивши їх: «Скажіть усім запрошеним: «Слухайте! Все вже приготовано для весілля, бичків та іншу худобу вже забито, і страви вже на столі. Приходьте на весілля!» ⁵Але ніхто на те не звернув уваги, і всі розійшлися — один повернувся до роботи в полі, другий до інших справ. ⁶Всі інші, що були запрошені,

¹Той ... роздавить У деяких грецьких рукописах вірш

схопили слуг, познушалися з них, а потім убили. ⁷Тоді цар розгнівався й послав своє військо, і покарав убивць, а їхнє місто спалив.

⁸І сказав цар своїм слугам: «Усе готове для весілля, але ті, що були запрошені, не достойні бути на ньому. ⁹Отже, вийдіть на вулиці й на кожному розі запрошуйте, кого побачите». ¹⁰Тоді слуги пішли й запросили всіх, кого побачили, — як добрих, так і лихих людей. Весільна зала була повна гостей.

¹¹⁻¹²Але коли цар увійшов і подивився на гостей, то побачив серед них чоловіка в простому вбранні. Цар звернувся до нього: «Друже, як же ти увійшов сюди, не вбравшись у весільне?» Але той мовчав. ¹³Тоді цар наказав своїм слугам: «Зв'яжіть йому руки й ноги та й киньте до темної, де тільки ридання і скрегіт зубів. ¹⁴Бо багато покликаних, але мало вибраних».

Про податки

¹⁵Тоді фарисеї пішли й почали радитись між собою, як би піймати Ісуса на слові. ¹⁶Вони послали до Нього своїх учнів разом з іродіанцями, і ті сказали: «Вчителю, ми знаємо, що Ти правдивий, істинно наставляєш на шлях Божий, не зважаєш на те, що хто думає, бо не дивишся на чин та звання людей. ¹⁷Тож скажи нам, як ти вважаєш, чи треба сплачувати податки цезарю, чи ні?»

¹⁸Ісус бачив їхні лихі наміри, отже, відповів: «Лицеміри! Чому спокушаєте Мене? ¹⁹Покажіть Мені монету, якою сплачуєте податки». І вони принесли Йому один динар. ²⁰Тоді Він запитав: «Чиє зображення на монеті й чиє ім'я?» ²¹Вони Йому відповіли: «Цезареве». І сказав їм Ісус: «Тоді віддайте цезарю, що йому належить, а Богу — що належить Богу». ²²Почувши таку відповідь, вони, збентежені, залишили Ісуса та й пішли геть.

Запитання саддукеїв

²³Того ж дня прийшли до Ісуса саддукеї, які кажуть, буцімто ніякого воскресіння не буде взагалі. Вони спитали Його: ²⁴«Вчителю, Мойсей заповів: «Якщо чоловік помре бездітний, то його брат як найближчий родич має одружитися з його жінкою і народити з нею дітей для продовження роду

свого померлого брата¹. ²⁵Ось було семеро братів. Перший одружився і скоро помер. Через те, що в нього не було дітей, жінка залишилася його братові. ²⁶Але те саме трапилося й з ним, і з третім братом, і з усіма сімома. Всі вони померли. ²⁷Останньою померла жінка.

²⁸Отже, наше запитання: в майбутньому житті — після воскресіння — кому з цих сімох вона буде за дружину? З нею ж усі жили».

²⁹Ісус їм відповів: «Ви помиляєтеся, бо не знаєте ні Письма Святого, ані сили Божої. ³⁰Вам слід зрозуміти, що в майбутньому житті — після воскресіння — люди не одружуватимуться і не виходитимуть заміж. Вони будуть мов ангели небесні. ³¹До речі, щодо воскресіння з мертвих, то хіба ви не читали Божих слів, сказаних вам? Він сказав: ³²«Я Бог Авраама, Бог Ісаака і Бог Якова»². Тобто Він є Богом не мертвих, а живих». ³³Коли люди почули це, то були вражені Його наукою.

Найголовніша заповідь

³⁴Почувши, як Ісус своєю відповіддю примусив замовкнути саддукеїв, фарисеї зібралися разом. ³⁵Один із них, законник, запитав, спокушаючи Його: ³⁶«Вчителю, яка найголовніша заповідь Закону?» ³⁷Ісус відповів: «Люби Господа Бога свого всім серцем, усією душею і розумом своїм»³. ³⁸Це перша і найголовніша заповідь. ³⁹Є ще й друга заповідь, подібна до цієї. «Люби ближнього свого, як любиш себе»⁴. ⁴⁰Увесь Закон і вчення пророків спираються на ці дві заповіді».

⁴¹Тоді Ісус звернувся до всіх фарисеїв, що зібралися: ⁴²«Що ви думаєте про Христа? Чий Він Син?» Вони відповіли: «Давидів Син». ⁴³Ісус сказав: «Як же тоді Давид, осяяний Духом Святим, назвав Його Господом, коли казав:

⁴⁴ «Господь мовив до Господа мого:
«Сідай праворуч від Мене,
доки Я не кину всіх Твоїх ворогів
до ніг Твоїх».

Псалми 110:1

¹Вірш 24 Повторення Закону 25:5.

²Вірш 32 Вихід 3:6, 15–16.

³Вірш 38 Повторення Закону 6:5.

⁴Вірш 39 Левит 19:18.

⁴⁵Отже, якщо Давид назвав Його «Господом», то як же Він може бути Сином Давидовим?» ⁴⁶Та ніхто Йому на те нічого не відповів, і ніхто відтоді не наважувався Його питати.

Ісус викриває лицемірів

23Тоді Ісус промовив до народу і Своїх учнів: ²«Книжники та фарисеї мають повноваження тлумачити Закон Мойсеїв. ³То ж ви робіть і дотримуйтеся всього, чого вони навчають, та не робіть того, що вони роблять. Бо вони лише говорять про Закон, але самі його не виконують. ⁴Вони встановлюють суворі правила, котрих важко дотримуватися, кладуть цей тягар на плечі людей і примушують нести його, та самі не хочуть і пальцем поворухнути. ⁵Всі їхні діяння — про людське око. Вони роблять більшими свої філактерії¹ та довшими китиці на вбранні своєму. ⁶Вони прагнуть зайняти кращі місця на бенкетах і найпочесніші місця в синагогах. ⁷Також полюбляють, щоб їх шанобливо вітали на багатолюдних майданах, щоб називали їх вчителями.

⁸Не дозволяйте, щоб звали вас вчителями, бо один у вас Вчитель, а всі ви — лише брати та сестри. ⁹Не називайте нікого на землі отцем своїм, бо лише один Отець у вас — на Небі. ¹⁰Так само хай не звуть вас господарями, бо лише один у вас Господар — це Христос. ¹¹Але найбільшим серед вас має бути слуга ваш. ¹²І хто підносить себе, вихваляючи, той буде принижений, а хто принижує себе, того буде піднесено.

¹³Горе вам, лицеміри, книжники та фарисеї! Ви зачиняєте людям двері до Царства Небесного. Самі ви не входите до нього і не даєте ввійти тим, хто заслуговує².

¹⁵Горе вам, лицеміри, книжники і фарисеї! Ви йдете землями, пливете морями, щоб залучити на свій бік хоча б одного прихильника, а коли навчите його, то

робіть його вдвічі гіршим за себе, і разом ви заслуговуєте на пекло.

¹⁶Горе вам, сліпі поводитирі, які говорять: «Якщо хто клянеться храмом, то це нічого не означає, а якщо клянеться золотом, що в храмі, то мусить виконати обіцянку.» ¹⁷Ви нерозумні сліпці! Що важливіше — золото, чи храм, що освячує його? ¹⁸Ви кажете: «Якщо хтось вівтарем клянеться, то це нічого не означає, а якщо клянеться дарами, що на ньому, то мусить виконати обіцяне.» ¹⁹Сліпці! Що важливіше — дари, чи вівтар, що освячує їх? ²⁰Отже, якщо хто клянеться вівтарем, той клянеться й дарами, що на ньому. ²¹Якщо хтось клянеться храмом, то також клянеться і Тим, Хто перебуває в ньому. ²²Якщо хтось клянеться Небом, то клянеться і престолом Господнім і Тим, Хто сидить на ньому.

²³Горе вам, лицеміри, книжники і фарисеї! Ви віддаєте Богу десяту частину від усього, що маєте, — навіть урожаю м'яти, кропу та тмину, але нехтуєте більш важливим ученням Закону: справедливістю, милосердям та вірністю. Слід виконувати головніше, не забуваючи й про інше. ²⁴Сліпі поводитирі! Проціджуєте трунок, щоб не ковтнути комаху, а потім ковтаєте верблюда!

²⁵Горе вам, лицеміри, книжники та фарисеї! Ви маєте свої чашки й миски ззовні, а всередині вони наповнені тим, що ви придбали, осушуючи ближніх та потураючи своїм примхам. ²⁶Сліпі фарисеї! Спершу помийте чашки і миски свої зсередини, щоб були вони чисті з обох боків.

²⁷Горе вам, лицеміри, книжники й фарисеї! Ви подібні до тієї могили, що гарно пофарбована ззовні, а всередині повна кісток мерців і різноманітних нечистот. ²⁸Отак і ви позірно показуєте, що зовні ви справедливі, а насправді повні лицемірства й беззаконня.

²⁹⁻³⁰Горе вам, лицеміри, книжники та фарисеї! Ви будете гробниці пророкам і прикрашаєте могили праведних, кажучи: «Якби ми жили за часів прабатьків своїх, то не були б причетні до пролиття крові пророків». ³¹Отже, ви свідчите проти себе тим, що ви є сини вбивць пророків. ³²Тож доводьте до кінця справу ваших предків!

³³Ви, виплодки зміїні! Як можете ви уникнути покарання пеклом? ³⁴Слухайте! Я

¹Філактерія — маленька шкіряна коробочка — амулет, в якій було написано кілька витягів зі Святого Письма.

²Ви ... заслуговуєте У деяких грецьких рукописах наводиться вірш 14: «Горе вам, лицеміри, книжники та фарисеї! Ви грабуєте вдовині хати, при тому подовгу молячись про людське око. За те вам кара буде ще більша».

посилаю до вас пророків, мудреців та книжників. Деяких ви вб'єте і розіпнете. Інших битимете батогами в синагогах і переслідуватимете з міста до міста.³⁵ Бути вам винними за всю кров невинну, пролиту на землі: від крові праведного Авеля до крові Захарії¹ сина Варахії, що його ви вбили між святини храму та вівтарем.³⁶ Істинно кажу вам: кара за все це ляже на людей цього покоління.

³⁷О, Єрусалиме, Єрусалиме, який вбиває пророків і кидає каміння в посланців Бога! Скільки разів хотів Я зібрати дітей твоїх разом, мов та квочка курчат своїх під крило, та ви цього не бажали!^{38–39} От і дім ваш лишиться порожнім. Тож кажу Я вам, що не побачите Мене віднині, аж доки не скажете: «Благословенний той, хто приходить в ім'я Господнє»².

Ісус передірає падіння храму

24 Коли Ісус вийшов з подвір'я храму і пішов далі, до Нього підійшли учні, щоб показати храмові будівлі.² Він сказав їм: «Чи бачите ви все це? Істинно кажу вам: не залишиться тут і каменя на камені, все буде зруйноване».³ І коли Ісус піднявся на Оливну гору і сів там, учні Його прийшли і мовили до Нього на одинці: «Скажи нам, коли це станеться. І скажи нам, яким буде знамення Твого повернення й кінця світу?»⁴ У відповідь Він мовив до них: «Глядіть, щоб вас ніхто не ошукав.⁵ Кажу так, бо чимало прийде від Мого імені, кажучи: «Я Христос», обдурюючи багатьох людей.

⁶ І почуєте ви відлуння близьких боїв і дізнаєтеся про віддаленні битви. Та дивіться, не лякайтеся. Це неодмінно має статися, і це ще не кінець.⁷ І повстане один народ проти іншого, а царство — проти царства. І будуть повсюди голод і землетруси.⁸ То лише початок ваших мук і страждань — то лише перші перейми, на зразок тих, що жінка має під час пологів.⁹ Вас віддадуть на страждання і смерть. Вас ненавидітимуть усі народи, бо ви Мої учні і послідовники.

¹⁰ В той час багато людей зневіряться і відцурається своєї віри. Вони зраджу-

ватимуть і ненавидітимуть одне одного.¹¹ І з'явиться багато лжепророків, і обдурюватимуть багатьох людей.¹² Через те, що запанує беззаконня, любов у багатьох віруючих охолоне.¹³ Але той, хто терпітиме до кінця, — врятується.

¹⁴ І ця Добра Звістка, ця Євангелія про Царство Боже проповідуватиметься по всьому світі як свідчення для всіх народів. Отоді настане кінець.

Спустошення Єрусалима

^{15–16} І коли ви побачите всю мерзоту спустошення на святому місці храму, про яку казав пророк Даниїл³ (той, хто читає, зрозуміє, про що йдеться), то всі, хто буде в Юдеї на той час, змушені будуть тікати в гори.

^{17–18} Той, хто сидітиме на даху будинку свого, не повинен спускатися по своїй пожитки, а хто працюватиме в полі, тому не слід забігати додому по вбрання своє.¹⁹ Найтяжче буде в ті дні вагітним жінкам і матерям, що годуватимуть немовлят.

²⁰ І моліться, щоб тікали ви не взимку або не в суботу.²¹ Буде тоді стільки лиха, скільки не було ще від самого початку світу і ніколи більше не буде.

²² І якби не Божа воля скоротити ті дні, то жоден не врятувався б. Але заради обраних Ним Він зробить це.

²³ І якщо хтось скаже вам: «Дивіться! Ось Христос!» або «Ось Він!», — не вірте тому.²⁴ Кажу Я це, бо з'являться лжехристи і лжепророки, і вони творитимуть чудеса та знамення, намагаючись обдурити, якщо зможуть, усіх, навіть обраних Богом.²⁵ Глядіть же! Я попередив вас заздалегідь.²⁶ Якщо вони скажуть вам: «Погляньте! Він у пустелі!», — то не йдіть туди. Або якщо скажуть: «Дивіться! Він ховається в одній з віддалених кімнат», — не вірте їм.²⁷ Кажу це, бо як блискавка на сході — спалахне і вмиє промайне через усе небо на захід, — так само і Син Людський з'явиться.

²⁸ Туди, де є мертвечина, злітаються стерв'ятники⁴.

¹Авель і Захарія згідно зі Старим Заповітом, це перший і останній чоловіки, які були вбиті.

²Вірш 39 Псалми 118:26.

³Вірш 16 Даниїл 9:26.

⁴Туди ... стерв'ятники Перегук з книгою Йова 39:30.

Поява Сина Людського

²⁹«Одразу ж після того лиха

«сонце захмариться,
місяць перестане світити,
зірки падатимуть з неба,
і сили небесні похитнуться».

Ісаїя 13:10

³⁰Отоді на небі з'явиться знамення про прихід Сина Людського. І тоді ридатимуть усі племена землі й побачать Сина Людського, що йтиме по хмарах небесних у силі та славі Своїй великій. ³¹І сурмитимуть голосно сурми, і пошле Він Своїх ангелів, аби зібрали вони тих, кого Він обрав — з усіх кінців світу.

³²Навчіться від притчі про фігове дерево. Як тільки воно викидає тендітне гілля і з'являється на ньому молоде листя, ви знаєте, що літо наближається. ³³Так само коли побачите все те, про що Я вам щойно казав, то знайте, що час Сина Людського вже на порозі й от-от настане. ³⁴Істинно кажу вам: усе це станеться ще за життя цього покоління. ³⁵Небо і земля можуть зникнути, та не розвіються слова Мої.

³⁶Ніхто не знає, коли настане цей день і ця година, навіть ангели на небі, та й Син не знає також. Лише Отець знає. ³⁷Як це було за часів Ноя¹, так буде і в годину пришестя Сина Людського. ³⁸Як це було в дні перед потопом — люди їли, пили, одружувалися, женили своїх дітей, аж доки Ной не ввійшов у ковчег. ³⁹І ніхто нічого не знав, доки потоп не змив усіх геть. І так буде в час пришестя Сина Людського.

⁴⁰У той час двоє чоловіків працюватимуть у полі. Одного з них буде взято, а другий залишиться. ⁴¹Дві жінки молотитимуть борошно на жорнах. Одну буде взято, друга ж залишиться.

⁴²Тож будьте готові, бо не знаєте, якого дня Господь прийде. ⁴³І пам'ятайте, що якби господар знав, о котрій годині вночі прокрадеться злодій, то пильнував би і не дав тому вдертися до хати. ⁴⁴Ось чому й вам слід бути напоготові, бо Син Людський прийде тоді, коли ви Його не чекатимете.

¹Ной один із нащадків Адама.

⁴⁵Уявіть собі вірного розсудливого слугу, якого господар поставив над усіма іншими слугами, щоб він вчасно роздавав їм їжу. ⁴⁶Блаженний той слуга, якого господар застане за виконанням своїх обов'язків! ⁴⁷Істинно кажу вам: господар поставить його управляти своїм маєтком.

⁴⁸⁻⁴⁹Уявіть собі навпаки, поганого слугу, який говорить сам собі: «Мій господар забарився», — і починає бити своїх друзів-слуг, їсти й пити з п'яницями. ⁵⁰А господар слуги прийде того дня, коли той його не чекатиме, і тієї години, що слуга не сподіватиметься. ⁵¹Господар жорстоко його покарає, і місце йому буде серед лицемірів, де чутно буде ридання і скрегіт зубів.

Притча про десятьох дівчат

25Того дня Царство Небесне буде подібне до десятиох дівчат, що взяли свої світильники й вийшли назустріч нареченому. ²П'ятеро з них були легковажні, а інші п'ятеро — розумні. ³Легковажні взяли світильники та забули олію для них. ⁴Розумні ж разом із світильниками приховали й олію в глечиках.

⁵Оскільки наречений забарився, вони почали куняти і позасинали. ⁶Опівночі хтось загукав: «Дивіться! Он наречений іде! Зустрічайте його!» ⁷Тієї ж миті усі дівчата підхопилися й приготували свої світильники. ⁸І легковажні попросили в розумних: «Дайте нам трохи олії. Наші світильники гаснуть!» ⁹Але у відповідь ті мовили: «Не можемо, бо на всіх не вистачить. Краще йдіть і придбайте собі у крамаря».

¹⁰Поки ті ходили купувати олію, явився наречений, і дівчата, що залишилися й були готові, вирушили на весілля з ним. Коли ж вони прийшли, то зачинили за собою двері. ¹¹Зрештою з'явилися й ті дівчата, що ходили по олію, і кажуть: «Господарю! Господарю! Відчини нам двері!» ¹²Але той відповідає: «Істинно кажу вам: я вас не знаю!» ¹³Отже, будьте пильними, бо вам не відомий день і час, коли Син Людський прийде.

Притча про мішки зі сріблом

¹⁴Царство Небесне подібне до того чоловіка, що перш ніж рушити в подорож, покликав своїх слуг і доручив їм пильнувати своє майно. ¹⁵⁻¹⁶Одному він дав п'ять

талантів¹, другому — два, а третьому — один. Кожного наділив за здібностями та й поїхав. Одразу ж той, що одержав п'ять талантів, пустив їх в обіг і заробив ще п'ять. ¹⁷Так само зробив і той, що одержав два таланти. Він також вклав їх у справу й заробив ще два. ¹⁸А третій, що одержав один талант, пішов і закопав гроші в землю.

¹⁹Багато часу минуло, поки господар повернувся і зажадав їхнього звіту. ²⁰Чоловік, що був одержав п'ять талантів, приніс до господаря його п'ять талантів і ще п'ять зароблених, мовивши: «Господарю, ти доручив мені п'ять талантів, а ось ще п'ять, що я заробив». ²¹Тоді той сказав йому на це: «Молодець! Ти добрий і вірний слуга! Ти добре впорався з цією малою сумою. Отже, я доручу тобі велику. Іди й розділи разом зі мною цю радість».

²²Тоді підійшов той слуга, що був одержав два таланти від свого господаря, і мовив: «Господарю, ти доручив мені два таланти, а ось іще два, що я заробив». ²³Хазяїн відповів йому на це: «Молодець! Ти добрий і вірний слуга! Ти добре впорався з цією малою сумою. Отже, я доручу тобі більшу. Іди й розділи зі мною цю радість».

²⁴І підійшов до нього той, що одержав був один талант, і мовив: «Господарю, я знаю, що ти жорстокий. Збираєш урожай там, де нічого не садив, жнеш там, де нічого не сів. ²⁵Тому я злякався і пішов та й закопав гроші в землю. Ось, заברי своє!»

²⁶У відповідь той мовив: «Ти поганий і ледачий слуга! Знаєш, що я збираю врожай там, де не садив, і жну там, де не сів. ²⁷Тобі слід було пустити гроші в обіг, то ж повернувшись, я б і своє одержав, і прибуток мав. ²⁸Заберіть у нього талант і віддайте тому, хто має їх десять. ²⁹Той, хто має, одержить іще більше і матиме надміру, а у того, в кого нічого немає, забереться і те мале, що йому належить. ³⁰Нікчемного слугу киньте геть в темряву кромішню, туди, де плач і скрегіт зубів».

³¹Коли Син Людський у славі Своєїй прийде з усіма ангелами Своїми, Він сяде на троні Своєму величному. ³²І тоді зберуться перед Ним усі народи, і Він розділить людей, як пастух відділяє овець від кіз у

стаді своєму. ³³Він збере овець праворуч від себе, а кіз — ліворуч. ³⁴І тоді Цар промовить до тих, хто праворуч: «Прийдіть, благословенні Отцем Моїм і успадкуйте Царство, призначене вам від дня створення світу. ³⁵⁻³⁶Це вам нагорода, бо голодного Мене ви нагодували, а спраглого напоїли. Перехожому Мені дали притулок, нагого вдягнули, хворого доглядали, а коли Я був у в'язниці, ви прийшли провідати Мене».

³⁷І тоді праведні запитають у відповідь: «Господи, коли це ми бачили Тебе голодним і нагодували, а спраглого напоїли? ³⁸Коли це було, щоб ми перехожому Тобі дали притулок, а нагого вдягнули? ³⁹Коли ми бачили Тебе недужим, і коли це Ми приходили до тебе у в'язницю?» ⁴⁰Тоді Цар відповість їм: «Істинно кажу вам: все, що ви робили для когось із найменших братів Моїх, ви це робили для Мене».

⁴¹Тоді скаже Цар до тих, хто буде ліворуч від Нього: «Геть від Мене, ви, прокляті, геть у вогонь вічний, що приготований дияволу та його ангелам. ⁴²Це вам покарання за те, що голодного Мене ви не нагодували, а спраглого не напоїли. ⁴³Перехожому Мені не дали притулку, а нагому не дали ніякої одежини. Коли ж Я був хворий і у в'язниці, ви не подбали про Мене».

⁴⁴І тоді вони у відповідь скажуть: «Господи, коли таке було, щоб ми Тебе бачили голодним чи спраглим, перехожим мандрівником чи нагим, хворим чи ув'язненим — і не допомогли Тобі?» ⁴⁵А Він їм на те: «Істинно кажу вам: щоразу, коли ви відмовляли в допомозі одному з братів Моїх найменших, ви відмовляли й Мені. ⁴⁶І приймуть тоді всі неправедні вічну кару, а праведні — вічне життя».

Змова проти Ісуса

26Коли Ісус закінчив усе те говорити, Він звернувся до Своїх учнів: ²«Ви знаєте, що через два дні Пасха, і Сина людського буде віддано ворогам, щоб Його розп'яли». ³⁻⁴Одразу ж тоді первосвященники й старійшини зібралися у дворі палацу первосвященника на ім'я Каяфа, де радилися, як би так влаштувати, щоб схопити Ісуса і вбити. ⁵При тому вони говорили: «Треба зробити це, але не в святковий день, щоб не викликати обурення народу».

¹Талант грошова одиниця, що дорівнювала 30000 динарів.

Помазання Ісуса

⁶⁻⁷Коли Ісус сидів за столом у домі Симона прокаженого у Вифанії, підійшла до Нього жінка з алебастровим глечиком, повним надзвичайно дорогого мирру¹ й почала лити Йому на голову. ⁸Побачивши це, учні Ісуса розлютились й мовили: «Навіщо таке марнотратство? ⁹Мирро можна було б дорого продати, а гроші роздати бідним». ¹⁰Ісус здогадався, про що вони говорять, і сказав: «Нащо докоряєте жінці? Вона зробила для Мене добре діло. ¹¹Адже бідні завжди будуть з вами, а Я — ні. ¹²Виливши на Тіло Моє мирро, вона приготувала Мене до похорону. ¹³Істинно кажу вам: відтепер хоч би де проповідувалась у світі ця Євангелія, люди завжди будуть згадувати про те, що зробила ця жінка».

Юдина зрада

¹⁴⁻¹⁵Один з дванадцятьох учнів Ісуса, що звався Юдою Іскаріотом, пішов до первосвящеників і запитав: «Що ви дасте мені за те, що я вам видам Його?» Ті запропонували йому тридцять срібних монет. ¹⁶З тієї миті Юда почав шукати слушної нагоди, щоб зрадити Ісуса.

Пасхальний обід Ісуса

¹⁷Першого дня Свята Прісних Хлібів² до Ісуса підійшли Його учні й запитали: «Де Ти хочеш, щоб ми приготували Тобі Пасхальну вечерю?» ¹⁸Ісус відповів: «Ідіть у місто до одного чоловіка, якого Я вам назву, й передайте йому Мої слова: «Вчитель каже: «Час, назначений Мені, наближається. Я хочу святкувати Пасху разом зі Своїми учнями у твоїй хаті». ¹⁹Учні зробили так, як Він наказав, і приготували Пасхальну вечерю.

²⁰Увечері Ісус сидів за столом зі Своїми дванадцятьма учнями. ²¹За вечерю Він мовив: «Істинно кажу вам: один із вас зрадить Мене».

²²Всі учні дуже засмутилися й почали питати Його: «Напевно, то не я, Господи?» ²³Ісус відповів: «Той, хто опустить руку в

чашу разом зі Мною, зрадить Мене. ²⁴Син Людський піде, як написано про Нього у Святому Письмі, та горе тому, хто зрадить Сина Людського! Для нього було б краще зовсім не народжуватися».

²⁵Юда, який збирався зрадити Ісуса, також озвався: «Напевно, то не я, Вчителю!» Тоді Ісус відповів йому: «Ти сам це сказав».

Господня вечеря

²⁶За вечерю Ісус узяв хлібину, благословив її, розломив і роздав Своїм учням зі словами: «Візьміть і їжте. Це тіло Моє». ²⁷⁻²⁸Потім узяв Він чашу, подякував Богові й подав чашу учням Своїм, сказавши: «Пийте всі з неї, бо це Моя кров, що засновує Новий Заповіт Божий і що проливається за багатьох — на спокуту гріхів їхніх. ²⁹Але кажу вам, що віднині Я не питиму цього плоду виноградного, аж доки не прийде той день, коли питимемо його разом новим в Царстві Отця Мого». ³⁰І заспівавши хвальну пісню Богові, вони вирушили на Оливну гору.

Ісус звертається до Своїх учнів

³¹Там Ісус сказав їм: «Усі ви зречетеся Мене цієї ночі. Кажу так, бо написано у Святому Письмі:

«Я вдарю пастуха,
і вівці порозбігаються».

Захарія 13:7

³²Але після того, як Я воскресну, то піду поперед вас до Галилеї. А потім і ви прийдете туди». ³³Петро відповів: «Навіть якщо всі зречуться Тебе, я ні за що не зречуся!» ³⁴А Ісус йому на те: «Істинно кажу тобі: цієї ж ночі, ще й півень не проспівав, а ти тричі зречешся Мене». ³⁵Та Петро наполягав: «Навіть якщо мені доведеться вмерти разом з Тобою, я ніколи не зречуся Тебе». І всі інші учні мовили те ж саме.

Ісус молиться на самоті

³⁶Тоді Ісус пішов з ними до місцини, що звалася Гефсиманією і сказав учням Своїм: «Посидьте тут, поки Я піду туди і помолюсь». ³⁷Узяв Він з собою Петра й двох синів Зеведеєвих і засумував-зажурився, мовлячи: ³⁸«Душа Моя сповнена смертельної скорботи. Зостаньтесь тут і

¹Мирро ароматична олія, що вживалася як у косметичних цілях, так і для змащення померлих.

²Свято Прісних Хлібів (Опрісноки) одне з трьох найголовніших Юдейських свят.

попильнуйте зі Мною». ³⁹І відійшовши трохи вбік, Він упав долілиць і почав молитися: «Отче Мій, якщо це можливо, хай обмине ця чаша страждань Мене. Але хай збудеться не те, чого Я хочу, а те, чого Ти бажаєш».

⁴⁰Повернувшись до Своїх учнів, Він побачив, що вони сплять, і звернувся до Петра: «Отже, і однієї години ви не змогли не спати. ⁴¹Не спить і моліться, щоб не піддатися спокусам, бо дух ваш прагне, а тіло — немічне». ⁴²І знову Ісус відійшов убік і почав молитися: «Якщо ж не обмине ця чаша страждань Мене, якщо доведеться Мені пити з неї, то нехай збудеться воля Твоя!»

⁴³Коли Він повернувся до учнів, то знову побачив, що вони сплять, бо повіки їм поважчали. ⁴⁴Він залишив їх утретє і знову пішов молитися, промовляючи ті ж самі слова. ⁴⁵Коли знову прийшов Він до Своїх учнів, то мовив: «Ви все ще спите й спочиваєте! Слухайте! Час прийшов, і Сина Людського віддадуть до рук грішників. ⁴⁶Вставайте й ходімо! Он гляньте: той, хто зрадить Мене, уже прийшов!»

Арешт Ісуса

⁴⁷Поки Ісус це казав, підійшов до Нього Юда, один з дванадцятьох учнів, а з ним разом — великий натовп з мечами та палицями. Цих людей послали первосвященики та старійшини. ⁴⁸І Юда, що зрадив Ісуса, подав їм знак, кажучи: «Того, кого я поцілую, хапайте — то Він». ⁴⁹Юда підійшов до Ісуса й, сказавши: «Вітаю Тебе, Вчителю!», — поцілував Його.

⁵⁰Ісус сказав йому: «Друже, роби те, заради чого прийшов». Тут наблизилися всі до Ісуса, накинулися й схопили Його. ⁵¹Тоді один із тих, хто був з Ісусом, вихопив меч і, вдаривши слугу первосвященика, відтяв йому вухо. ⁵²Але Ісус сказав йому: «Вклади меч свого назад до піхов, бо той, хто береться за меч, від меча й загине. ⁵³Чи ти гадаєш, що Я не можу попросити Отця Свого, і Він одразу дасть Мені хоч цілих дванадцять легіонів¹ ангелів? ⁵⁴Та якщо Я так зроблю, то чи ж збудеться тоді сказане в Святому Письмі?» ⁵⁵Тоді Він звернувся до

натовпу: «Ви прийшли сюди з мечами й палицями, щоб заарештувати Мене, неначе злодія якого. Я ж щодня сидів у храмі навчаючи людей, і ви не схопили Мене. ⁵⁶Однак вже це сталося, щоб збулося написане пророками». Тоді всі учні залишили Його і повтікали.

Ісус перед Синедріоном²

⁵⁷Ті, що схопили Ісуса, відвели Його до первосвященика Каяфи, у якого зібралися книжники й старійшини. ⁵⁸Петро йшов за Ним на віддалі аж до самого подвір'я Каяфи. Увійшовши туди, він сів разом зі слугами, щоб побачити, чим усе це скінчиться. ⁵⁹Первосвященики й весь Синедріон намагалися знайти лжесвідчення проти Ісуса, щоб засудити Його на смерть. ⁶⁰⁻⁶¹Та нічого в них не вийшло, хоча лжесвідків було чимало. Під кінець прийшли ще двоє і сказали: «Ось Його слова: «Я можу зруйнувати храм Божий і відбудувати його за три дні».

⁶²І тоді встав первосвященик і мовив до Ісуса: «Чому Ти не відповідаєш? Що означають свідчення цих людей проти Тебе?» ⁶³Та Він мовчав. Первосвященик наполягав: «Заклинаю Тебе живим Богом! Скажи нам, чи Христос Ти, Син Божий?»

⁶⁴І відповів Йому Ісус: «Ти сам це сказав. Та ось вам Мої слова: віднині ви побачите Сина Людського, що сидітиме праворуч від Всевишнього і наблизатиметься небесами». ⁶⁵І тоді первосвященик, роздерши на собі одяг, мовив: «Він зневажає Бога! Яких свідчень нам іще треба? Ви всі чули це богохульство! ⁶⁶Що скажете на це?» І всі разом гукнули: «Він винен і заслуговує на смерть!»

⁶⁷⁻⁶⁸І почали всі плювати Йому в обличчя й бити Його кулаками. Інші били по щоках, повторюючи: «Віщуй же нам, Христосе! Хто це Тебе вдарив?»

Зречення Петра

⁶⁹Тим часом Петро сидів на подвір'ї. Коли підходить до нього одна з служниць первосвященика і каже: «Ти теж був з Ісусом Тим, що з Галилеї». ⁷⁰Але Петро заперечував це перед усіма: «Не знаю, про

¹Легіон частина в Римській армії, що налічувала 6000 воїнів.

²Синедріон Верховна рада юдеїв, що виконувала також функції суду.

що ти говориш». ⁷¹Коли ж він підійшов до воріт, його помітила інша жінка й гукнула до всіх: «Це він був з Ісусом Назаретянином!» ⁷²І знову Петро зрікся цього, поклявшись: «Я не знаю Цього Чоловіка!» ⁷³Через деякий час підійшли до нього люди, що стояли осторонь, і мовили: «Але ж ти справді один з них. Та й вимова твоя виказує тебе». ⁷⁴Тоді Петро почав клястися й божитися: «Я не знаю Цього Чоловіка!» І цієї миті заспівав півень.

⁷⁵І згадав Петро, про що Ісус казав йому: «Перш ніж проспівас півень, ти зречешся Мене тричі». Тоді він пішов геть, гірко плачучи.

Ісуса ведуть до Пилата¹

27Вранці наступного дня всі первосвященики й старійшини зустрілися й порадилися, як їм вбити Ісуса. ²Його зв'язали й повели, щоб передати прокуратору Пилату.

Смерть Юди

³На той час Юда, що зрадив Ісуса, побачивши, що Ісуса було об'явлено винним, розкаявся у вчиненому й повернув тридцять срібняків первосвященикам і старійшинам. ⁴Він сказав: «Я згрішив, видавши невинного на смерть». «Що нам до того? — відповіли йому. — Це твоя справа!» ⁵І він кинув ті срібні гроші у храмі, пішов і повісився.

⁶Первосвященики, піднявши монети, мовили: «По Закону не годиться класти ці гроші до скарбниці, бо це плата за пролиту кров». ⁷Тоді, порадившись, вони придбали на ті гроші шматок землі, що звався Гончарним Полям, щоб ховати на ньому чужинців. ⁸Ось чому те поле й досі зветься Кривавим Полям. ⁹⁻¹⁰Так збулися слова пророка Єремії:

«І взяли вони тридцять срібняків, ціну, що призначили за Нього сини Ізраїля, й віддали їх за Гончарне Поле, як Господь указав мені на те»².

¹Понтій Пилат римський намісник Юдеї в 26–36 р. н. е.

²Вірш 10 Посилання до Захарії 11:12–13 та Єремії 32:6–9.

Допит Ісуса

¹¹Тим часом Ісус став перед прокуратором, і той Його спитав: «Ти Цар Юдейський?» На що Він мовив: «Це твоє слова». ¹²А коли первосвященики й старійшини почали перед Пилатом звинувачувати Його, Він не вимовив жодного слова. ¹³Тоді Пилат знову спитав: «Хіба Ти не чуєш усі ці звинувачення проти Себе?» ¹⁴Але Ісус і слова не відповів на жодне зі звинувачень. Пилат був дуже здивований.

Засудження Ісуса

¹⁵На Пасху прокуратор за звичаєм звільняв перед народом будь-якого в'язня, що хотіли люди. ¹⁶На той час у в'язниці сидів відомий злочинець Варавва³. ¹⁷Тож коли натовп зібрався, Пилат запитав: «Кого ви хочете, щоб я відпустив для вас — Варавву чи Ісуса, що зветься Христом?» ¹⁸(Пилат знав, що первосвященики і старійшини віддали Ісуса, бо заздрили Йому. ¹⁹Коли Пилат засідав у суді, його дружина прислала слугу переказати йому: «Ти не повинен нічого робити Цьому невинному, бо я бачила про Нього сон цієї ночі і була засмучена весь день»).

²⁰Але первосвященики й старійшини умовили натовп просити Пилата звільнити Варавву і засудити до страти Ісуса. ²¹І через те, коли правитель запитав усіх: «Кого з цих двох ви хочете звільнити?», — ті відповіли: «Варавву!»

²²Пилат знову звернувся до них: «Що ж мені робити з Ісусом, що зветься Христом?» І всі гукнули: «Нехай Його розіпнуть!» ²³«Чому? — мовив Пилат. — Що злого Він учинив?» Тоді всі ще більше загукали: «Нехай Його розіпнуть!»

²⁴Пилат, побачивши, що він нічого не вдіє, і що натовп може вибухнути невдоволенням, узяв трохи води й умив руки перед натовпом, мовивши: «Я не винен у Його смерті. Вирішуйте самі!» ²⁵У відповідь з натовпу вигукнули: «Нехай кров Його буде на нас і наших дітях!» ²⁶І тоді він відпустив Варавву, а Ісуса наказав побити батогами, а тоді віддав розіп'яти.

³Варавва У деяких грецьких рукописах він зветься «Ісусом Вараввою».

Воїни знущаються з Ісуса

²⁷Воїни правителя відвели Ісуса до палацу, де був правитель, і зібралися гуртом навколо Нього. ^{28–29}Роздягнувши Його, вони накинули на Нього багряню одержу, на голову сплели тернового вінка, а в праву руку дали ціпок. Впавши на коліна перед Ним, почали глузувати з Нього: «Ми славимо Тебе, Царю Юдейський!». ³⁰Вони били Його палицями по голові й плювали на Нього. ³¹Як скінчили вони знущатися, то зняли багряню одержу, вбрали Його у Його власний одяг і повели на розп'яття.

Страда

³²Виходячи, вони зустріли одного киреянина на ім'я Симон і примусили його нести Ісусового хреста. ^{33–34}Коли ж вони прийшли до місця під назвою Голгофа, що означає «лобне місце», то дали Ісусові випити вина, змішаного з жовчю. Та покуштувавши трохи, Він не став його пити.

^{35–36}Розіп'явши Його, вони між собою розіграли в кості вбрання та й посідали там стерегти Його. ³⁷На хресті над головою прибили дощечку з написом-звинуваченням: «ЦЕ ІСУС, ЦАР ЮДЕЙСЬКИЙ». ³⁸Двоє злочинців були розіп'яті разом з Ним — один праворуч, а другий ліворуч. ^{39–40}Проходячи повз, люди лихословили, збиткувалися з Ісуса й хитали головами, промовляючи: «Гей, Ти, що збирався зруйнувати храм і відбудувати його за три дні, врятуй хоча б Себе Самого. Якщо Ти Син Божий, то зійди з хреста».

⁴¹Первосвященики разом з книжниками та старійшинами також насміхалися з Ісуса, кажучи: ⁴²«Він рятував інших, а Себе Самого не може врятувати! Він же Цар Ізраїльський! То нехай зараз зійде з хреста, і ми повіримо в Нього. ⁴³Він вірить у Бога, тож нехай Бог Його і врятує зараз, якщо Бог Його вподобав, бо Сам же сказав: «Я — Божий Син». ⁴⁴І двоє злочинців, розіп'яті разом з Ним, також збиткувалися з Нього й лихословили.

Смерть Ісуса

⁴⁵Опівдні темрява зійшла на землю, і було так аж до третьої години. ⁴⁶Біля третьої Ісус голосно скрикнув: «Елі, Елі, лема са-

вахвани?»¹, що означає «Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?»

⁴⁷Дехто з тих, що стояли поруч, чули це й між собою заговорили: «Він кличе Іллю!» ⁴⁸І тут один із них побіг, узяв губку, вмочив її у кисле вино і, настромивши на тростину, дав Йому напитися. ⁴⁹А інші казали: «Залиш Його. Подивимося, чи Ілля прийде Його рятувати».

⁵⁰Ісус іще раз голосно скрикнув і помер.

⁵¹І тієї ж миті роздерлася надвоє завіса храму зверху до самого низу, й земля здригнулася, і скелі розкололися. ⁵²І склепи відкрилися, й багато померлих святих воскресло. ⁵³І вийшовши зі своїх гробниць після Ісусового воскресіння, вони пішли до святого міста Єрусалиму і явилися багатьом людям.

⁵⁴Сотник і ті, що стерегли з ним разом тіло, побачивши землетрус і все, що сталося, дуже перелякалися й мовили: «Це справді був Син Божий!». ⁵⁵Багато жінок, що йшли слідом за Ісусом від самої Галилеї, аби прислугувати Йому, спостерігали за всім звіддалік. ⁵⁶Серед них були Марія Магдалена, інша Марія — мати Якова і Йосипа — та мати синів Зеведеєвих.

Похорон Ісуса

⁵⁷Коли настав вечір, прийшов один багач з Ариматеї, що звався Йосипом, який теж був учнем Ісуса. ⁵⁸З'явившись до Пилата, він попросив віддати йому Ісусове тіло. І Пилат наказав, щоб тіло віддали Йосипові.

^{59–60}Той узяв тіло, загорнув у чисте полотно й поклав до своєї нової гробниці, що сам вирубав у скелі. Прикотивши до входу величезного каменя, він затулив ним вхід і пішов звідти. ⁶¹Марія Магдалена й інша Марія залишилися сидіти навпроти гробниці.

Варта коло гробниці

⁶²Наступного дня після п'ятниці первосвященики й фарисеї зустрілися з Пилатом. ⁶³Вони мовили до прокуратора: «Шановний, ми пригадали, що Той обманщик, ще коли був живий, сказав: «Я воскресну з мертвих через три дні». ⁶⁴Віддай наказ, щоб добре стерегли гробницю, поки не настане третій

¹Вірш 46 Псалми 22:1.

день, щоб Його учні не могли прийти й викрасти тіло, а тоді казати всім: «Він воскрес із мертвих». Бо цей останній обман буде ще гірший від першого». ⁶⁵Тоді Пилат відповів: «Ви можете взяти вартових. Ідіть і охороняйте, як знаєте». ⁶⁶Тож вони пішли стерегти гробницю і запечатали вхід, і залишили коло нього воїнів.

Воскресіння Ісуса

28 Минула субота. На світанку, в неділю першого дня тижня¹, Марія Магдалена з іншою Марією прийшли подивитися на місце поховання. ²У цей час стався великий землетрус, бо ангел Господній спустився з неба, підійшов до скелі, відкотив каменя і сів на нього. ³Поява ангела була немов сяйво і спалахи, немов блискавиці, а вбрання його було біле-біле. ⁴Сторожа ж від страху перед Ним так тремтіла, що всі стали немов мерці. ⁵І тоді ангел мовив до жінок: «Не бійтеся. Я знаю, що ви шукаєте Ісуса, якого розіп'яли. ⁶⁻⁷Та Його немає тут. Він воскрес із мертвих, так, як і казав. Ідіть і погляньте на те місце, де було тіло Його, а тоді мерщій рушайте до міста й розкажіть Його учням, що Він воскрес із мертвих і йде до Галилеї поперед них, і що вони Його там побачать. І запам'ятайте, що я вам сказав».

⁸Тоді жінки, швидко вийшовши зі склепу, нажахані, але з великою радістю, побігли сповістити про все Його учнів. ⁹І раптом їх перестрів Сам Ісус і сказав: «Вітаю вас!» Вони підійшли до Нього, впали до ніг Його і

поклонилися. ¹⁰І звернувся Ісус до них: «Не бійтеся. Ідіть і перекажіть братам Моїм, щоб ішли до Галилеї. Вони там Мене побачать».

Донесення сторожі

¹¹Доки жінки йшли, дехто з воїнів зі сторожі дісталися до міста раніше й розповіли первосвященникам про все, що сталося. ¹²⁻¹³Порадившись із старійшинами, ті вирішили дати воїнам багато грошей, наказавши: «Розповідайте всім, що учні Ісуса прийшли вночі й викрали Його тіло, поки ви спали. ¹⁴А якщо ця чутка дійде до правителя, то ми його переконаємо, домовимося з ним, а вас врятуємо від неприємностей». ¹⁵Тоді воїни, взявши гроші, зробили так, як їм звеліли. І ця чутка поширилася поміж юдеїв й існує досі.

Наказ Ісуса учням

¹⁶Одинадцять учнів пішли до Галилеї, до гори, куди казав їм прийти Ісус. ¹⁷Побачивши Його, вони вклонилися, але дехто з них засумнівався — чи справді це Ісус? ¹⁸Тоді, підійшовши, Ісус мовив до них: «Мені дана вся влада на небі й на землі. ¹⁹⁻²⁰А тому ідіть і зробіть Моїми учнями й послідовниками всі народи, охрестивши їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа, і навчіть їх виконувати все те, що Я вам заповідав. І напевно Я завжди буду з вами, аж до кінця світу».

¹На світанку ... тижня В Ізраїлі тиждень починався з неділі.

ВІД МАРКА

СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ

Іоан Хреститель

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. ²Як написано у пророка Ісаї:

«Послухай! Посилаю посланця свого
Поперед Тебе.
Він підготує дорогу Тобі».

Малахія 3:1

³ «Голос лунає в пустелі і кличе:
«Приготуйте дорогу для Господа;
Зробіте прямими шляхи Його».

Ісаія 40:3

⁴Явився Іоан, що хрестив людей у пустелі, проповідуючи хрещення на покаяння для прощення гріхів. ⁵Уся Юдея і всі мешканці Єрусалиму виходили до нього і хрестилися від нього в річці Йордан, визнаючи гріхи свої. ⁶Іоан носив вбрання з верблюжої вовни, підперезане шкіряним паском, і їв він сарану та дикий мед. ⁷Він проповідував: «Могутніший, ніж я, іде за мною. Я не гідний навіть схилитися й розв'язати ремінці Його сандалій. ⁸Я хрещу вас водою, а Він хреститиме Духом Святим».

Хрещення Ісуса

⁹Саме в ті дні Ісус пішов із Назарету Галилейського й охрестився в Іоана у річці Йордан. ¹⁰Тільки-но вийшовши з води, Він побачив, як небеса розверзлися, й Дух зійшов на нього в подобі голуба. ¹¹І голос пролунав з небес: «Ти Син Мій Улюблений, Ти догодив Мені».

¹²Тоді ж Дух відіслав Його до пустелі. ¹³І перебував Він у пустелі протягом сорока днів. І спокушав Його сатана. Жив Він серед диких звірів, і ангели дбали про Нього.

Ісус проповідує Євангелію

¹⁴Після ув'язнення Іоана Ісус прийшов до Галилеї і проповідував Добру Звістку Божу. ¹⁵Він казав: «Збувся час. Царство Боже близько. Покайтеся та увіруйте в Добру Звістку!»

Ісус призиває перших учнів

¹⁶Ідучи повз Галилейське озеро, Він побачив Симона й Симонового брата Андрія, які закидали невід в озеро, бо були рибалками. ¹⁷Сказав їм Ісус: «Ідьте услід за Мною, і Я навчу вас стати ловцями людей». ¹⁸І вони одразу полишили неводи й подалися за Ним. ¹⁹Потім Він пішов далі й побачив Зеведеєвого сина Якова та його брата Іоана, які в човні готували неводи. ²⁰Він тут же гукнув їх. То вони залишили в човні свого батька Зеведея з робітниками й вирушили за Ісусом.

Вигнання нечистого в Капернаумі

²¹І прийшли вони до Капернауму. Наступної суботи Ісус прийшов до синагоги й почав навчати людей. ²²Вони були збентежені тією наукою, оскільки Він навчав їх як людина, що має владу, а не як книжник. ²³У тій синагозі був присутній чоловік, одержимий злим духом. Раптом він закричав: ²⁴«Що тобі потрібно від нас, Ісусе з Назарету? Ти прийшов, щоб погубити нас? Я знаю, хто ти є: Божий святий».

²⁵Та Ісус наказав йому: «Вгамуйся й вийди з нього». ²⁶Тут нечистий почав колотити чоловіка в падучій, закричав, і з криком тим нечистий дух вийшов із нього. ²⁷І всі були приголомшені та й почали питати одне одного: «Що це? Нове вчення, ще й могутнє! Він навіть злим духам наказує, і ті слухаються Його!» ²⁸Чутка про Нього хутко поширилася по всіх усядах у Галилеї.

Зцілення недужих

²⁹Разом із Яковом та Іоаном вони залишили синагогу й попрямували до оселі Симона й Андрія. ³⁰Симонова теща лежала в пропасниці, то вони тут же Йому про неї сказали. ³¹Ісус підійшов до неї, взяв її за руку й підвів. Пропасниця залишила жінку й вона почала прислужувати їм.

³²Коли настав вечір, після заходу сонця, до Нього привели всіх хворих і одержимих нечистим. ³³Усе місто зібралось під дверима. ³⁴Багатьох недужих на різні хвороби Він зцілив. І з багатьох вигнав демонів. Та говорити тим нечистим духам Він не дозволяв, бо вони знали, хто Він такий.

³⁵Рано-вранці, до схід сонця, Він залишив оселю, усамітнився в безлюдному місці й там творив молитву. ³⁶⁻³⁷А Симон і ті, що були з ним, пішли шукати Ісуса, і знайшли Його, і звернулися до Нього: «Всі Тебе шукають». ³⁸Але Ісус відповів їм: «Ми мусимо йти до інших міст, щоб Я міг проповідувати й там, бо саме для цього Я прийшов». ³⁹Так Він мандрував Галилеєю, проповідуючи в синагогах та виганяючи демонів.

Очищення прокаженого

⁴⁰І прийшов до Нього прокажений, і впав перед Ним на коліна, і молив Його про допомогу. Він сказав Ісусу: «Якщо воля Твоя, Ти можеш зцілити мене». ⁴¹Переїнявшись, Ісус простяг руку, доторкнувся до недужого і сказав: «Моя воля. Очисться». ⁴²Тієї ж миті проказа зійшла з нього і він став чистим. ⁴³Ісус відіслав його, суворо застерігши при тому: ⁴⁴«Дивися ж, нікому нічого не кажи, а піди й покажися священику та принеси офіру за своє очищення, як наказував Мойсей. Це буде свідоцтвом для всіх»¹.

⁴⁵Але той чоловік пішов і почав повсюди розповідати про все. Через те Ісус більше не міг відкрито ввійти у місто, а залишався в безлюдних місцях, і люди приходили до Нього звідусіль.

Зцілення паралізованого

2 За кілька днів повернувся Ісус до Капернауму, і по місту чутка пішла, що Він

був дома. ²Зібралось так багато людей, що місця не вистачало навіть за дверима. Ісус говорив їм Своє слово. ³Аж надійшов гурт із паралізованим чоловіком, якого четверо несли на ношах. ⁴Вони не могли пронести чоловіка до Ісуса крізь натовп, тож розібрали дах будинку, де був Ісус, і спустили до кімнати ноші, на яких лежав паралізований. ⁵Коли Ісус побачив, як сильно вони вірять, Він сказав немічному: «Сину, твої гріхи прощені».

⁶Там сиділи деякі книжники, й вони подумали про себе: ⁷«Як Він може казати таке! Він богохульствує! Хто годен прощати гріхи, крім самого Бога?»

⁸Ісус одразу взяв, що вони думали про себе і сказав їм: «Чому ви так думаете? ⁹Що легше — сказати паралізованому: «Твої гріхи прощені», чи сказати: «Встань! Візьми свої ноші і йди»? ¹⁰Але Я доведу, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи». І Він звернувся до паралізованого: ¹¹«Кажу тобі: Встань! Візьми свої ноші і йди додому». ¹²І той встав, і тут же забрав свої ноші, і на очах у всіх пішов собі. То всі були приголомшені. Вони славили Бога і казали: «Ми ніколи не бачили нічого подібного».

Ісус призиває Левія

¹³І знову вийшов Ісус до озера. Увесь натовп вийшов до Нього, і Він навчав їх. ¹⁴По дорозі Він побачив у митниці Левія, сина Алфієвого. Ісус сказав йому: «Іди за Мною». То Левій встав і вирушив за Ісусом.

¹⁵Згодом Ісус обідав у Левія вдома, а з Ним і Його учнями сиділи за столом багато збирачів податей та грішників. Адже чимало було Його послідовників.

¹⁶Коли книжники, які належали до секти фарисеїв² побачили, що Ісус обідає з грішниками та збирачами податей, вони запитали Його учнів: «Чому Він сидить за одним столом зі збирачами податей і грішниками?»

¹⁷Ісус почув і відповів їм: «Не здоровим потрібен лікар, а хворим. Я прийшов, щоб покликати не праведників, а грішників».

²Фарисеї члени юдейської релігійної групи, які казали, що вони точно виконують усі юдейські закони і традиції.

¹Вірш 44 Левит 14:1–32.

Про піст

¹⁸На той час учні Іоана та фарисеї постилися. Ісуса спитали: «Чому учні Іоана та фарисеї дотримуються поста, а Твої учні не постяться?»

¹⁹Ісус відповів на те: «Чи бачили ви колись, щоб друзі нареченого постилися на весіллі, поки наречений ще серед них? ²⁰Але прийде час, коли молодого заберуть від них, і тоді вони почнуть піст. ²¹Ніхто не ставить латки з неусадженої тканини на старий одяг. Якщо хтось зробить це, то нова латка збіжиться й відірветься від старої тканини і діра буде ще більшою. ²²Ніхто не наливає молоде вино в старі міхи. Бо воно їх розірве, і ви втратите як вино, так і міхи. Ні, для нового вина потрібні нові міхи.»

Про суботу

²³Якось ішов Ісус у суботу житнім полем. А учні по дорозі почали зривати колоски. ²⁴То фарисеї загукали до нього: «Поглянь, чому вони роблять те, що в суботу робити не годиться?»

²⁵Ісус відповів їм: «Хіба ви не читали, що робив Давид, коли довелося йому і тим, хто був з ним, потерпати від нужди та голоду? ²⁶Як зайшов він до Божого дому, коли первосвященником був Авіатар. Як він там їв хліби, принесені на офіру Богові, — хліби, що їх мали право їсти тільки священники. А Давид ще й дав супутникам своїм хліба. ²⁷Затямте ж: субота створена для людини, — закінчив Ісус, — а не людина для суботи ²⁸Тож Син Людський — Господь і над суботою».

Зцілення сухорукого в суботу

ЗІ знову Він прийшов до синагоги. Там був чоловік з усохлою рукою. ²А дехто уважно пильнував за Ісусом, аби мати підставу звинуватити Його в тому, що Він зціляє того чоловіка в суботу.

³Ісус сказав сухорукому: «Встань перед усіма». ⁴А тоді звернувся до тих, хто стежив за ним: «Що законно: творити добро чи зло у суботу? Рятувати життя чи вбивати?» Та вони змовчали. ⁵Ісус суворо подивився на них, повен скорботи через їхню впертість. Він сказав чоловікові: «Простягни руку». Той простягнув руку, й вона зцілилася. ⁶Тоді фарисеї пішли й почали змовлятися з

іродіанцями проти Ісуса, як вони можуть Його знищити.

Учні гуртуються навколо Ісуса

⁷⁻⁸Ісус і Його учні пішли до озера. А за ними сунув величезний натовп із Галилеї, з Юдеї, з Єрусалима, з Ідумеї, з-за Йордану, з-довкола Тира і Сидона. Всі ці люди прийшли до Ісуса, оскільки почули про діяння Його. ⁹Була така тіснява, що Він наказав учням приготувати для Нього невеликого човна, аби не задавили Його. ¹⁰Він багатьох зцілив, тож усі хворі намагалися протовпитися, щоб доторкнутися до Нього.

¹¹Коли ж нечисті духи бачили Його, то падали долілиць перед Ним і вигукували: «Ти Син Божий». ¹²А Він їх суворо попереджав, щоб не розголошували, хто Він такий.

Вибір дванадцяти апостолів

¹³⁻¹⁵І піднявся Ісус на гору й покликав за Собою кого хотів. Вони піднялися до Нього. Він обрав дванадцятьох і назвав їх апостолами Своїми, щоб могли вони бути поруч із Ним і щоб міг Він послати їх проповідувати. І наділив Він їх владою виганяти демонів. ¹⁶⁻¹⁹Отже, Він призначив дванадцятьох: Симона (якому Він дав ім'я Петро), Якова сина Зеведеєвого і брата Якова Іоана (яким Він дав імена Воанергес, що означає «сини грому»), Андрія, Пилипа, Варфоломія, Матвія, Хому, Якова сина Алфієвого, Тадея, Симона Зілото та Юду Іскаріота, котрий Його і зрадив.

Фарисеї звинувачують Ісуса в тому, що Він одержимий нечистим духом

²⁰І вирушив Ісус додому. І знову зібрався натовп, аж Ісус і учні Його навіть попоїсти не могли. ²¹А рідні Ісуса, почувши про це, вийшли назустріч, щоб забрати Його, бо люди казали, що Він навіжений.

²²Книжники, що прийшли з Єрусалиму, казали: «В Нього вселився Вельзевул!¹ Він виганяє демонів владою володаря демонів!» ²³Ісус погукав їх і заговорив до них притчами: «Як може сатана² виганяти

¹Вельзевул — одне з імен володаря демонів, нечистої сили.

²Сатана — те ж саме, що й Вельзевул.

сатану? ²⁴Якщо царство розділиться й почнуться усобиці, таке царство не зможе вціліти. ²⁵Якщо брат повстане на брата, така родина не зможе вціліти. ²⁶Так само й сатана: якщо почне боротися сам із собою, то не вціліти йому, настане йому кінець. ²⁷Ясна річ, ви не зможете вдертися до хати дужого чоловіка й пограбувати його майно, якщо спершу дужого чоловіка не зв'яжете. ²⁸Істинно кажу вам: людина може дістати прощення всіх своїх гріхів та всіх своїх блюзнірств. ²⁹Але той, хто зневажає Духа Святого, ніколи не діждеться прощення. Більше того — на ньому лежатиме вічний гріх». ³⁰Так відповів Ісус тим, хто казав: «Він одержимий нечистим духом».

Ісусова родина

³¹Прийшли були Ісусові матір та брати. Вони зупинилися надворі й попросили погукати Його. ³²Навколо Нього сиділи люди і сказали Йому: «Поглянь! Твоя мати, брати Твої і сестри надворі питають Тебе».

³³У відповідь Він сказав: «Хто є Моєю матір'ю і Моїми братами?» ³⁴Він обвів поглядом усіх, хто сидів навколо Нього й повів далі: «Ось вони, Моя мати і брати Мої! ³⁵Хто волю Божу виконує, той і є братом Моїм, і сестрою, і матір'ю.»

Ісус навчає притчами

4І знову Ісус почав навчати на березі озера. І там навколо Нього зібрався величезний натовп, тому Він сів у човен, що на озері, а люди всі стояли перед Ним на березі. ²І Він багато чого навчав їх, розмовляючи притчами.

Притча про сіяча

³І навчаючи, Він говорив: «Послухайте! Селянин вийшов сіяти. ⁴І сталося так, що деякі зерна впали при битій дорозі, налетіли птахи і склювали їх. ⁵Інші зерна впали на кам'яну породу, де землі було мало. Вони швидко проросли, оскільки лежали неглибоко. ⁶І коли зійшло сонце, воно обпалило паростки. І ті засохли, бо не мали коріння. ⁷Інші зерна впали серед теренів. Терни вигналися й заглушили паростки, і ті не дали врожаю. ⁸Ще інше зерно впало на добру землю і проросло, і виростило, і колос налився, і вродив у тридцять, у шістьдесят

і навіть у сто разів». ⁹І Він сказав далі: «Той, хто має вуха, нехай почує».

Пояснення притчі про сіяча

¹⁰Коли натовп залишив Ісуса, то дванадцять апостолів та інші Його послідовники запитали Його про притчі. ¹¹⁻¹²І Він їм сказав: «Вам дана таємниця Царства Божого. А для тих, хто назовні, все в притчах,

«бо вони дивилися, дивилися, але не бачили,
бо вони слухали, слухали, але не розуміли.
А інакше навернулися б, й були б прощені».

Ісая 6:9-10

¹³І Він сказав їм: «Хіба ви не зрозуміли цієї притчі? Як же ви зрозумієте інші притчі? ¹⁴Сіяч сіє Слово. ¹⁵Одні люди — як ті зерна при дорозі, де Слово посіяне. Як тільки чують його, з'являється сатана і віднімає посіяне в них Слово.

¹⁶Інші — як зерна, кинуті у кам'янистий ґрунт. Коли вони чують Слово, то одразу сприймають його з радістю. ¹⁷Але вони не мають коріння, і їх вистачає не надовго. Коли починаються гоніння чи переслідування через Слово, вони швидко зрікаються своєї віри.

¹⁸⁻¹⁹Інші нагадують зерно, що попало між терни. Це ті, що чують Слово, але приходять клопоти земні, спокуса багатства та інші бажання і душать Слово, і воно не дає плодів.

²⁰Ще інші — мовби зерно, що впало в добру землю. Це ті, що чують Слово, і приймають його, і дають щедрий врожай: у тридцять, у шістьдесят, а то й у сто разів».

Не приховуйте світла

²¹І сказав їм Ісус: «Невже ви заносите в приміщення світильник для того, щоб поставити його під посудину або під ліжку? Чи, може, все ж таки для того, щоб поставити його на підставку? ²²Адже немає нічого прихованого, що не відкрилося б, і немає нічого таємного, на що не пролилося б світло. ²³Хто має вуха — нехай почує». ²⁴І далі Він сказав: «Глибоко обмірковуюте те, що ви чуєте. Якою мірою будете міряти, такою відміряють і вам, і ще й додадуть».

²⁵Бо хто має, додасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має».

Про Царство Боже

²⁶І Він сказав: «Таким є Царство Боже: Чоловік висіває в землю зерно. ²⁷Він спить ночами й щоранку прокидається, а зерно пускає пагони й росте — він навіть не знає, як. ²⁸Земля сама творить зерно — спершу стеблину, потім суцвіття, і нарешті — повен колос. ²⁹Коли збіжжя визріває, чоловік негайно береться за серп, бо настали жнива».

Притча про гірчичне зерно

³⁰І Він сказав: «З чим іще порівняти Царство Боже? Яку притчу нам використати? ³¹Це як гірчичне зернятко. Воно є найменшою зерниною, як його у землю висівають. ³²Та коли воно пускає паросток і виростає, то стає найбільшою рослиною серед усієї городини — з такими розлогими гілками, що птахи небесні можуть гніздитися в її затінку».

³³І багатьма притчами на зразок цієї Він доносив до них Слово — стільки, скільки могли вони зрозуміти. ³⁴Ісус завжди говорив до людей притчами. Тільки тоді, коли учні Його зоставалися самі, Він їм усе пояснював.

Ісус вгамовує бурю

³⁵Увечері того дня Ісус сказав своїм учням: «Нумо, перепливемо на той бік». ³⁶Вони залишили натовп і забрали Його з собою у човен. Там були ще й інші човни з ними.

³⁷Налетів штормовий вітер, хвилі перехлюпували через борт, човен уже був майже повен води. ³⁸Але Ісус на кормі спав собі на подушці. Вони збудили Його й кажуть: «Учителю, невже тобі байдуже, що ми гинемо?» ³⁹Тоді Він прокинувся, вгамував вітер і наказав хвилям: «Тихо! Заспокойтеся!» І вітер вщух, і запала велика тиша. ⁴⁰І звернувся Він до учнів Своїх: «Чого ви злякалися? Чи ви ще не маєте віри?» ⁴¹Але вони були страшенно налякані й перемовлялися між собою: «Хто ж Він такий, що навіть вітер і хвилі морські підкоряються Йому?»

Зцілення біснуватого

⁵І припливли вони на протилежний бік озера до землі Гарасинської¹. ²Тільки-но Ісус зійшов з човна, як назустріч Йому з-за гробниць вийшов чоловік, одержимий нечистим. ³⁻⁴Він жив серед гробниць, і ніхто не міг зв'язати його, навіть ланцюгами. Його часто заковували в кайдани та ланцюги, але він рвав ланцюги й трощив кайдани, і ніхто не міг угамувати його.

⁵Днями й ночами він никав між гробниць в горах, він кричав і бив себе камінням.

⁶⁻⁷Помітивши звіддалік Ісуса, цей чоловік кинувся до Нього, простягся перед Ним на землі і голосно закричав: «Що Тобі треба від мене, Ісусе, Сине Господа Всевишнього? Богом Тебе заклинаю: не муч мене». ⁸(Бо Ісус був наказав йому: «Вийди з чоловіка цього, нечистий душе!»).

⁹Отже, Ісус запитав його: «Як тебе звуть?». А той відповів: «Ім'я мені — леґіон² бо нас багато». ¹⁰Він знову і знову просив Ісуса не виганяти їх із тієї землі. ¹¹Неподалік на узвишші пасся великий гурт свиней. ¹²То духи благали Ісуса: «Пошли нас у свиней, аби ми могли вселитися в них». ¹³Ісус дозволив їм. Тож нечисті духи вийшли з чоловіка і вселилися в свиней. І стадо, в якому налічувалося близько двох тисяч голів, кинулося з крутого берега у воду, і всі вони потопилися в озері.

¹⁴А їхні пастухи розбіглися й рознесли чутку по місту та околицях. І люди сходилися, щоб подивитися, що сталося. ¹⁵Вони прийшли до Ісуса й побачили того біснуватого, який був одержимий леґіоном. Він сидів одягнений і був у здоровому глузді. Люди перелякалися. ¹⁶Хто бачив, розповіли людям, що трапилося з чоловіком, одержимим нечистими, та про свиней. ¹⁷І люди почали просити Ісуса покинути їхню землю.

¹⁸Коли Він сідав у човен, чоловік, що був одержимий нечистим, попросився, щоб Ісус узяв його з собою. ¹⁹Та Ісус відмовив йому, сказавши: «Іди до дому свого, до своїх

¹**Гарасинською** В стародавніх грецьких рукописах Герасинська земля. А в останніх і пізніших рукописах зустрічається Гадаринська.

²**Legion** військовий підрозділ, що налічував від чотирьох до шести тисяч воїнів.

людей і розкажи, що Господь зробив для тебе і як змилювався над тобою».

²⁰То він пішов і почав усім у Десятимісті¹ розповідати, як багато Ісус зробив для нього. І всі були вражені тим.

Зцілення кровотечивої. Воскресіння дочки служителя синагоги

²¹Коли Ісус знову переправився на інший берег, великий натовп зібрався навколо Нього. ²²Туди ж, на берег озера, прийшов один із служителів синагоги на ймення Яір. Побачивши Ісуса, він кинувся Йому в ноги. ²³Яір звернувся до Нього з благанням: «Донечка моя помирає. Прошу тебе: прийди й поклади руки на неї, щоб зцілилася вона і живою зосталася». ²⁴То Ісус пішов з ним. І великий натовп рушив за Ним, щільно оточивши Його.

²⁵Серед них була жінка, що вже дванадцять років страждала від кровотечі. ²⁶Від багатьох лікарів вона натерпілася. Вона витратила на лікування вже все, що мала. Але ніякого полегшення не було, навпаки — ставало тільки гірше. ²⁷Вона чула про Ісуса і тепер підійшла до Нього ззаду в натовпі й торкнулася Його вбрання. ²⁸Вона казала собі: «Якщо я доторкнуся хоча б до Його одягу, я одужаю». ²⁹Тієї ж миті кровотеча припинилася, й жінка відчула в тілі своєму, що хвороба залишила її.

³⁰Але Ісус одразу відчув, що сила вийшла з Нього. Він озирнувся до натовпу й запитав: «Хто торкнувся Мого одягу?» ³¹І учні Його відказали Йому: «Ти бачиш, який натовп зусебіч напірає на Тебе, а Сам запитуєш: «Хто доторкнувся до Мене?»» ³²Та Ісус і далі видивлявся, хто це зробив.

³³Тоді жінка перелякалася, бо знала, що сталося з нею, підійшла до Нього і, впавши долілиць, розповіла Йому всю правду. ³⁴Тоді Він мовив: «Дочко, віра твоя зцілила тебе. Йди з миром і зцілися від твоєї хвороби».

³⁵Поки Він говорив так, прийшли з дому голови синагоги й сказали: «Дочка твоя померла. Навіщо турбуєш Учителя?» ³⁶Але до Ісуса долинули ці слова, й Він звернувся до голови синагоги: «Не бійся. Тільки вір».

¹Десятимістія спілка десяти охрещених міст за Йорданом, вилучених з Гебрейської території.

³⁷Він нікому не дозволив іти за Собою, крім Петра, Якова та Іоана, Якового брата. ³⁸То вони ввійшли до дому голови синагоги й застали там метушню, плач і голосіння. ³⁹Ввійшовши, Ісус мовив до присутніх: «Навіщо голосити і піддаватися тривозі? Дитина не померла. Вона просто спить». ⁴⁰Вони насміялися з Нього. А Ісус випроводив усіх, а Сам узяв батька й матір дитини, а також тих, хто був з Ним, і ввійшов до кімнати, де лежало дівча.

⁴¹Ісус узяв її за руку й мовив: «Таліта, кум!», що означає: «Дівчинко, Я велю тобі прокинутися!» ⁴²Дівча тут же підвелось й почало ходити по кімнаті (їй було дванадцять років). Усі були приголомшені тим великим дивом. ⁴³Ісус їм усім суворо наказав, щоб ніхто про це не довідався. А також звелів нагодувати дівча.

Ісус повертається до Назарета

БІ залишивши те місце, Ісус вирушив до Свого рідного міста, а за ним пішли Його учні. ²Коли настала субота, Ісус узявся навчати в синагозі. Й багато людей були здивовані, слухаючи Його. Вони дивувалися: «Звідки цей Чоловік усього того набрався? Що то за мудрість дана Йому, що дива такі підвладні рукам Його? ³Чи це не той самий тесля, син Марії? Чи ж не Він брат Якова, Йосії, Юди й Симона? Чи не Його сестри ось тут серед нас?» Людям важко було сприймати Його.

⁴То Ісус сказав їм: «Не буває пророка без пошани. Хіба що в його рідному місті, або серед родичів його, або ж у його власній родині». ⁵І ніяке диво не міг Він там звершити, хіба що на кількох хворих поклав Він руки Свої, зціливши їх. ⁶Він був здивований невірою тих людей. І пішов Він навколишніми селами, навчаючи людей.

Ісус виряджає апостолів на проповідь

⁷Ісус покликав дванадцять апостолів, почав посилати їх по двос, давши їм владу над нечистими духами. ⁸І наказав їм Ісус: «Нічого не беріте з собою в дорогу, крім палиці самої — ні хліба, ні торби, ні грошей в поясах. ⁹Взуйтеся лише в сандалії, а вбрання візьміть тільки те, що на вас. ¹⁰І в який будинок зайдете, там і лишайтесь, поки перебуватимете в цьому місті.

¹¹А якщо десь вас не приймуть і не будуть слухати, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок із ніг своїх. То буде їм попередження». ¹²І пішли вони й почали проповідувати, щоб люди каялися в гріхах своїх. ¹³Багато демонів вони вигнали та багатьох недужих намащували оливою і зціляли їх.

Ув'язнення і вбивство Іоана Хрестителя

¹⁴Почув про те цар Ірод¹, бо ім'я Ісуса стало відоме повсюдно. Дехто казав: «То Іоан Хреститель воскрес із мертвих, і тому дива підвладні йому». ¹⁵Інші стверджували: «То Ілля». А ще інші гадали: «То пророк, такий, як були в давні часи». ¹⁶А коли про все це почув Ірод, він сказав: «Іоан, якому я відтвав голову, повстав із мертвих».

¹⁷То ж сам Ірод віддав був наказ схопити Іоана й кинути його до в'язниці. Те сталося через Іродіаду, дружину Іродового брата Пилипа. Бо Ірод узяв з нею шлюб. ¹⁸А Іоан наполягав: «Не годиться тобі брати за себе дружину брата свого». ¹⁹⁻²⁰І Іродіада затаїла лютя на Іоана й хотіла вбити його. Але нічого вдіяти не могла, оскільки Ірод боявся Іоана, знаючи його як чоловіка праведного й святого, і оберігав його. Слухаючи Іоана, Ірод був збитий з пантелику, але водночас він отримував втіху.

²¹Та от настав сприятливий день. На свій день народження Ірод запросив на обід своїх урядовців, воєначальників і найможновладніших людей Галилеї. ²²Коли ввійшла дочка Іродіади й дуже догодила своїм танком Іродові та його гостям, цар звернувся до неї: «Проси все, що побажеш. І я дам тобі». ²³І він поклявся їй: «Я дам тобі все, що попросиш — хоч півцарства!» ²⁴Та вийшла й запитала в матері: «Що мені попросити?» І мати їй сказала: «Голову Іоана Хрестителя». ²⁵Дівчина тут же кинулася до царя й зажадала: «Я бажаю, щоб ти мені зараз подав голову Іоана Хрестителя на таці».

²⁶Цар дуже засмутився, але через клятву й через гостей своїх не хотів їй відмовити. ²⁷⁻²⁸То він негайно послав ката з наказом

принести Іоанову голову. І той пішов та відтвав голову Іоанову і приніс її на таці й віддав дівчині, а вона віддала її своїй матері. ²⁹Коли Іоанові учні почули про те, вони прийшли й забрали його тіло та поклали у склеп.

Ісус нагодував п'ять тисяч людей

³⁰Посходилися до Ісуса апостоли й розповіли про все, що вони зробили, чого людей вчили. ³¹І Він їм сказав: «Підемо зі Мною в тихе місце, й ви трохи спочинете». Бо навколо завжди було повно людей, які снували туди й сюди, навіть поїсти не було можливості.

³²От вони сіли в човен і попливли самі до тихого місця. ³³Але чимало людей помітили, як вони відпливали, і впізнали їх, та з усіх міст люди побігли берегом і дісталися до того місця раніше, ніж Ісус та апостоли. ³⁴Коли Ісус зійшов на берег, то побачив величезний натовп. Він дуже співчував тим людям, бо вони були, мов вівці без пастуха. І почав Ісус навчати їх.

³⁵День хилився до надвечір'я. Учні Його підійшли до Нього й мовили: «Це місце віддалене від житла, і вже пізно. ³⁶Хай люди підуть по навколишніх господарствах і селах і придбають собі якоїсь їжі». ³⁷Та Він їм відповів: «Ви нагодуйте їх». А вони кажуть: «Щоб придбати достатньо їжі для такої купи народу, треба щонайменше двісті динарів»². ³⁸Ісус запитав: «Скільки буханок хліба ми маємо? Підіть подивіться». Вони подивилися й кажуть: «П'ять хлібів і дві рибини».

³⁹Ісус наказав учням розсадити людей на зеленій траві групами. ⁴⁰І вони розсілися групами по сто й по п'ятдесят осіб. ⁴¹А Він узяв п'ять хлібів і дві рибини, підвівши очі до небес, возніс хвалу й розломив хліби. І Він роздав їх Своїм учням, щоб нагодували народ. Так само розділив Він між ними усіма й дві рибини. ⁴²І всі їли й наїлися. ⁴³І ще вони забрали з собою дванадцять кошиків, повних шматків хліба й риби. ⁴⁴А їло ж той хліб п'ять тисяч чоловік.

¹Ірод Тут ідеться про тетрарха Ірода Антипу, сина Ірода Великого, що правив четвертою частиною Юдейського царства (Галилеєю та Персеєю).

²Динар грошова одиниця, що приблизно дорівнювала денному заробіткові робітника.

Ісус іде по воді

⁴⁵Тоді Ісус наказав своїм учням негайно сідати в човен і плисти поперед Нього до іншого берега, до Вefсаїди, доки сам Він відпустить натовп. ⁴⁶Залишивши людей, Ісус зійшов на гору помолитися. ⁴⁷Коли настав вечір, човен був на середині озера, а Ісус лишався один на суходолі. ⁴⁸⁻⁴⁹Він бачив Своїх учнів, що мордуються з веслами, бо вітер був зустрічний. Десь на світанку Він пішки рушив до них, просто по воді. І вже був майже перегнав їх, коли вони побачили, як Він іде по воді, й вирішили, що то привид, і закричали. ⁵⁰Бо всі Його побачили й були нажахані. Тієї ж миті Він заговорив до них. І сказав: «Будьте сміливі. Це Я. Не бійтеся». ⁵¹⁻⁵²І Він заліз до них у човен, і вітер вщух. А вони були здивовані, бо не зрозуміли чуда, що сталося з хлібами. Вони були тугодуми.

Зцілення недужих у землі Генісаретській

⁵³Перетнувши озеро, вони пристали до землі біля Генісарета і прив'язали човен. ⁵⁴Коли вони зійшли з човна, люди впізнали Ісуса. ⁵⁵Хоч би де почули, що Він там є, бігли по всіх усюдах, щоб нести до Нього хворих на матрацах. ⁵⁶І куди б Він не йшов — по селах, містах, хуторах — скрізь на майдани виносили хворих і благали дозволити їм хоча б торкнутися краю Його одягу. І кожен, хто торкався, той одужував.

Закон Божий і людські правила.

7 Прийшли до Нього з Єрусалиму фарисеї і дехто з книжників. ²Вони побачили деяких Ісусових учнів, що їли «нечистими» руками, тобто немитими. ³(Бо фарисеї і всі юдеї, дотримуючись традицій своїх пращурів, не беруться до їжі, доки не вимиють руки належним чином. ⁴А повернувшись із ринку, вони не вживають продуктів, поки не омиються. Існує й багато інших звичаїв, яких вони дотримуються, — як то омиття чаш, глеків, мідного посуду та лави).

⁵То ж фарисеї та книжники запитали Ісуса: «Чому Твої учні не дотримуються звичаїв наших предків і вживають їжу, не омивши руки?» ⁶Ісус відповів їм:

«Правий був пророк Ісаїя, коли писав про вас, лицемірів:

«Ці люди шанують Мене на словах,
та їхні серця далеко від Мене.

⁷ Пошана їхня до мене — даремна,
бо вчення їхнє — то закони,
придумані людьми».

Ісаїя 29:13

⁸Божу заповідь ви зневажили, а людських звичаїв дотримуетесь». ⁹І далі вів Ісус: «У вас це спритно виходить: відкинути Божий Закон, аби насадити свої власні звичаї. ¹⁰Бо Мойсей заповідав: «Шануйте своїх батька й матір»¹. І ще: «Хто злословить на батька чи матір, тому смерть має бути»². ¹¹⁻¹²Але ви стверджуєте, що коли хтось скаже своїм батькові й матері: «Все, чим я вам заборгував, я вже віддав Богові», то такий чоловік уже має право не піклуватися про батьків своїх. ¹³Так ви зводите нанівець Закон Божий звичаєм, який самі встановили. І ще багато подібного ви чините».

Що людину поганить?

¹⁴Ісус знову скликав до себе народ і звернувся до нього: «Всі Мене послухайте і зрозумійте! ¹⁵Ззовні немає нічого такого, що могло б опоганити людину, ввійшовши в неї. Але заплямувати людину може те, що виходить із неї».³

¹⁷Коли Ісус залишив натовп і ввійшов у дім, учні запитали Його про цю притчу. ¹⁸І Він відповів: «Невже ви не зрозуміли? Невже не ясно, що людину не може заплямувати ніщо з того, що входить у неї ззовні? ¹⁹Бо воно потрапляє не до серця, а до шлунку, і потім виходить геть». (Так Він проголосив будь-яку їжу чистою). ²⁰І Він додав: «Людину поганить те, що виходить із неї. ²¹⁻²²Адже це зсередини, з людського серця виходять лихі думки та блуд, грабіжництво, вбивство, перелюби, жадність, злоба, брехня, непристойність, заздрість, наклеп, пиха й дурість. ²³Усе це зло йде зсередини й робить людину нечистою».

¹«Бо Мойсей ... матір» Повторення Закону 5:16.

²«Хто злословить ... має бути» Вихід 21:17.

³Вірш 16 Ця фраза є в кількох грецьких рукописах Євангелії, але не в усіх.

Ісус допомагає поганській дитині

²⁴Залишивши те місце, Ісус подався до околиць Тира. Він увійшов у дім та хотів, щоб ніхто не довідався, що Він там був, але так і не зміг утаїтись. ²⁵Та одна жінка, в якої дочка була одержима нечистим, негайно почула про Ісуса, прийшла і впала перед Ним на коліна. ²⁶Жінка була грекинею, народилася в Сирійській Финикії. Вона благала Ісуса вигнати біса з її дочки.

²⁷Ісус сказав їй: «Не годиться годувати собак, коли ще діти не нагодовані». ²⁸Та вона відповіла: «Так, Боже, але й собакам під столом перепадають крихти від того хліба, що діти їдять». ²⁹Тоді Ісус мовив до неї: «За цю відповідь можеш іти з миром; біс вийшов із твоєї дочки». ³⁰Жінка пішла додому й побачила, що дочка її лежить у ліжку, а біс і справді залишив її.

Зцілення глухого

³¹Ісус залишив околиці Тира й подався через Сидон до Галилейського озера через околиці Десятимістя. ³²Там до Нього привели глухого чоловіка, який і говорив дуже погано. І благали Ісуса покласти руки на нього. ³³Ісус відвів глухого вбік, подалі від натовпу, і вклав пальці в його вуха. Потім, сплюнувши, Ісус торкнувся його язика. ³⁴Тоді подивився на небо, глибоко зітхнув і сказав глухому: «Еффата!» (Тобто: «Відкрийся!»).

³⁵І тієї ж миті вуха глухого відкрилися, і язик його розв'язався, і він почав говорити виразно. ³⁶Ісус наказав усім присутнім нікому про це не розповідати. Але чим суворіше Він наказував, тим більше вони розголошували. ³⁷Всі були дуже вражені й казали: «Він все робить добре, навіть глухого навчає чути, а німого — говорити».

Дивовижне нагодування чотирьох тисяч чоловік

8 Тими днями, коли знову був зібрався великий натовп, а їсти було нічого, Ісус покликав Своїх учнів і сказав їм: ²«Мене обурює жаль до цих людей, бо вони зі Мною вже три дні й тепер не мають що їсти. ³Якщо я відішлю їх додому голодних, вони можуть ослабнути в дорозі, адже дехто з них прийшов дуже здалеку». ⁴Учні відповіли Йому: «Хіба в цій віддаленій місцині знайдеш достатньо їжі, аби

нагодувати стільки людей?» ⁵Ісус запитав їх: «Скільки буханок хліба ви маєте?» — «Сім», — відповіли вони.

⁶Тоді Ісус звелів людям сісти на землю. А Сам узяв сім хлібин, віддав подяку, а потому розломив хліби й подав Своїм учням, аби ті нагодували народ. І вони роздали хліб людям. ⁷Також вони мали кілька дрібних рибин. Ісус віддав подяку й звелів учням роздати рибу також. ⁸Люди поїли й наїлися. І зібрали сім кошиків, повних залишків хліба й риби. ⁹А їдців же було близько чотирьох тисяч. Потому Ісус відпустив їх.

Ісус викриває фарисеїв

¹⁰І сів Ісус у човен разом з учнями Своїми й прибув до землі Далманутської. ¹¹Фарисеї підійшли до Ісуса і почали питати Його, вимагаючи небесного знамення, щоб випробувати Його. ¹²Глибоко зітхнувши, Ісус відповів: «Чому цей рід вимагає від Мене знамення? Істинно кажу вам: ніякого знамення цьому роду не буде». ¹³Після того Ісус залишив їх, повернувся в човен і поплив до іншого берега.

¹⁴Тут з'ясувалося, що учні Його забули взяти з собою хліб, і в човні не було нічого, крім однієї буханки. ¹⁵То Ісус остеріг їх: «Бережіться фарисейських дріжджів та дріжджів Іродових». ¹⁶Вони почали обговорювати це між собою: «Ми взагалі не маємо хліба». ¹⁷Знаючи, про що вони говорять, Ісус мовив: «Навіщо говорити, що немає хліба? Чи ви не знаєте чи не розумієте й досі? Невже ж розум ваш потьмарився? ¹⁸Ви маєте очі — то не бачите? Маєте вуха — не чуєте? Чи не пам'ятаєте? ¹⁹Коли Я розломив п'ять хлібів для п'яти тисяч їдців, скільки кошиків із залишками ви зібрали?» — «Дванадцять», — відказали вони. ²⁰«А коли Я розломив сім хлібів для чотирьох тисяч — скільки кошиків зібрали ви тоді?» — «Сім», — відповіли вони. ²¹І запитав їх Ісус: «Чи й досі ви не збагнули?»

Зцілення сліпого у Вєфсаїді

²²І прийшли вони до Вєфсаїди. Привели люди до Ісуса сліпого й благали докторнутися до нього. ²³Він узяв сліпого за руку й повів його за село. Там, послинивши йому очі, Ісус поклав руки на нього й

запитав: «Ти щось бачиш?» ²⁴І кинувши погляд, той відповів: «Я бачу людей. Вони подібні до дерев, що походжають собі». ²⁵Знову Ісус поклав руки на очі сліпому. І той широко розплющив очі. Зір йому відновився, й він чітко побачив усе навколо. ²⁶Тоді Ісус відпустив його додому, застерігши: «Не заходь до Вефсаїди».

Петро називає Ісуса Христом

²⁷Ісус і Його учні подалися до поселень довкола Кесарії Пилипової. Й по дорозі Він запитав учнів: «Що кажуть люди — хто Я?» ²⁸Ті відповіли: «Одні кажуть, що Ти Іоан Хреститель, інші — що Ілля. А дехто вважає, що Ти — один з пророків». ²⁹Та Ісус запитав їх: «Але що ви скажете, хто Я є?» Йому відповів Петро: «Ти Христос». ³⁰Тоді Ісус застеріг їх, щоб нікому про Нього не казали.

Ісус передбачає смерть свою

³¹І почав Він їх навчати: «Син Людський мусить багато вистраждати, Його мусять відцуратися старійшини, й первосвященики, й книжники. Його мусять вбити, але Він має воскреснути на третій день». ³²Ісус сказав їм про це відкрито. А Петро відвів Ісуса вбік і став картати Його. ³³Та Він повернувся й поглянув на учнів Своїх і з докором сказав Петрові: «Відступись від Мене, сатано! Не про Боже ти думаєш, а про людське».

³⁴Потім, підкликавши до Себе люд і учнів Своїх, Ісус сказав: «Якщо хтось хоче йти за Мною, він мусить зректися себе, узяти на себе хрест свій і рушати за Мною. ³⁵Бо хто прагне врятувати життя своє, той втратить його. Але хто втратить життя за Мене й за Добру Звістку, той врятує його».

³⁶Яка користь людині від того, що вона здобуде весь світ, але занапасть душу? ³⁷Бо що тоді може дати людина навзаєм за душу свою? ³⁸Якщо ж хтось із-поміж цього зрадливого й грішного покоління соромиться Мене й Мого вчення, то Син Людський соромитиметься його, коли явиться, осяяний славою Свого Батька, з ангелами святими».

9І сказав їм Ісус: «Істинно кажу вам: Серед тих, хто стоїть тут, є ті, що не спізнають смерті, доки не побачать що Царство Боже прийшло в силі».

Преображення Ісуса

²Через шість днів Ісус узяв Петра, Якова та Іоана й тільки з ними трьома пішов на високу гору. І Він преобразився перед ними.

³Вбрання Його стало променистим, неймовірно білим — ніяка прачка не могла б його так відбілити. ⁴Й Ілля та Мойсей явилися перед ними й говорили з Ісусом. ⁵І Петро, звернувшись до Ісуса, сказав: «Учителю, як добре, що ми тут. Дозволь нам напнути три намети — один для Тебе, один для Мойсея, і один для Іллі». ⁶Петро не знав, що сказати, бо вони були налякані.

⁷З неба спустилася хмара й накрила їх тінню. І голос долинув із хмари: «Це Мій Улюблений Син. Слухайтеся Його». ⁸І раптом, озирнувшись, вони побачили, що більше з ними нікого немає, крім Самого Ісуса.

⁹Коли вони спускалися з гори, Ісус наказав їм нікому не розповідати про те, що бачили, аж доки Син Людський не воскресне з мертвих. ¹⁰І вони добре те зятамили, тільки міркували між собою, що то означає — воскреснути з мертвих. ¹¹Вони запитали Ісуса: «Чому книжники стверджують, ніби першим мусить прийти Ілля?» ¹²Ісус відповів: «Це так, Ілля мусить першим прийти і все приготувати. Але чи не написано про Сина Людського, що Він прийме багато мук і буде зневажений? ¹³Та Я кажу вам, що Ілля вже прийшов, і вони зробили з ним те, що хотіли, як і було про нього написано».

Зцілення хлопця, одержимого нечистим духом

¹⁴Коли вони повернулися до інших учнів, то побачили, що великий натовп зібрався навколо них, і книжники сперечаються з ними. ¹⁵Побачивши Ісуса, всі були вражені й побігли назустріч, щоб привітати Його. ¹⁶Ісус запитав: «Про що ви з ними сперечалися?» ¹⁷І один з-поміж натовпу відповів: «Я привів до Тебе свого сина. Він одержимий нечистим духом, і цей дух не дає йому розмовляти. ¹⁸Як ухопить його, то кидає об землю. На устах піна виступає, він скрегоче зубами, дерев'яніє. Я просив Твоїх учнів вигнати нечистого, але вони не змогли».

¹⁹На те Ісус сказав їм: «О роде невірний! Скільки ж Мені бути з вами? Скільки ж

Мені вас терпіти? Приведіть його до Мене!»²⁰Тільки-но побачивши Його, нечистий заколов хлопця в трясотищі. Той упав, почав качатися по землі, й піна виступила на устах його.²¹Ісус запитав його батька: «Як давно з ним таке?» Батько відповів: «З дитинства.²²Багато разів він кидав мого сина в огонь або в воду, щоб убити його. Якщо Ти можеш щось зробити, змилостивись, допоможи нам». ²³Ісус промовив: «Ти сказав: «Якщо можеш». Немає нічого неможливого для того, хто вірує». ²⁴Тієї ж миті батько вигукнув: «Але я вірю! Допоможи невір'ю моему!»

²⁵Побачивши, що натовп оточує їх, Ісус заговорив суворо до нечистого: «Ти, душе глухий і німий, наказую тобі вийти з цього хлопця й ніколи більше не входити в нього!» ²⁶Нечистий дух завершав, затрусив хлопця в жадливих конвульсіях і вийшов з нього. Було схоже на те, що хлопець помер, ото ж багато хто з людей казали, що він мертвий.²⁷А Ісус узяв хлопця за руку, підняв його й поставив на ноги.

²⁸Коли Ісус повернувся до помешкання, учні запитали Його на самоті: «Чому ж ми не змогли вигнати нечистого?» ²⁹То Він сказав їм: «Цей рід не виходить інакше, як тільки від молитви».

Ісус удруге передрікає свою смерть і воскресіння

³⁰⁻³¹І пішли вони звідти — подорожувати Галилеєю. І Він не хотів, щоби про те хтось знав, бо Він навчав учнів Своїх. Ісус казав їм: «Сина Людського буде віддано людям у руки, і люди вб'ють Його. Але через три дні після вбивства Він воскресне».

³²Та учні Його не розуміли цих слів, а розпитувати не наважувалися.

Хто хоче бути першим, хай буде найменшим

³³І прийшли вони до Капернаума. І як уже сиділи в хаті, запитав Він Своїх учнів: «Про що ви говорили дорогою?» ³⁴На те вони змовчали, бо по дорозі сперечалися були, хто є найбільш великим. ³⁵То Він сів, гукнув усіх дванадцятьох і мовив до них: «Хто хоче бути першим, хай буде останнім, хай буде слугою всім». ³⁶Він узяв дитину і поставив її перед ними. І обійнявши її, Він сказав Своїм учням: ³⁷«Хто приймає одного

з цих малих дітей в ім'я Моє, той приймає Мене. А хто приймає Мене, той приймає не лише Мене одного, а й Того, Хто послав Мене».

Хто не проти нас — той з нами

³⁸Іоан сказав Йому: «Вчителю, ми бачили чоловіка, який виганяв біса Твоїм іменем. Ми намагалися зупинити його, оскільки він не є одним із нас». ³⁹Та Ісус промовив: «Не зупиняйте його, бо той, хто творить диво в ім'я Моє, невдовзі вже не зможе лихословити про Мене. ⁴⁰Хто не проти нас — той за нас. ⁴¹Хоч би хто дав вам води напитися через те, що ви належите до Христа, то істинно кажу вам — той напевне дістане свою винагороду.

⁴²Але хто введе в гріх одного з малих оцих, що вірують в Мене, — то краще б його було кинуте в воду з жорном млиновим на шиї. ⁴³І якщо рука твоя примушує тебе на гріх, відітни її. Краще увійти у вічне життя калікою, ніж з обома руками піти у пекло незгасне¹. ⁴⁵І якщо нога твоя примушує тебе грішити, відітни її. Краще увійти у вічне життя кульгавим, ніж із двома ногами бути кинутим до пекла². ⁴⁷Якщо око твоє примушує тебе на гріх, виколи його. Краще однооким увійти у вічне життя, аніж з обома очима бути ввергнутим у пекло, де ⁴⁸їхні черви не вмирають, і вогонь пече незгасний. ⁴⁹Бо кожен буде вогнем просолений.

⁵⁰Сіль — то добра річ. Але якщо вона втратить солоність, як її знову такою зробити? Майте сіль у собі й живіть у злагоді з собою».

Ісус говорить про розлучення

10І пішовши звідти, Ісус прийшов до землі Юдейської та землі, що по той бік Йордану. І знову натовп зібрався навколо Нього. І навчав Він людей за звичаєм Своїм. ²Підійшли до Нього кілька фарисеїв і запитали: «Чи за законом це — чоловікові розлучатися з дружиною своєю?» Бо хотіли випробувати Ісуса. ³Він промовив: «Що вам Мойсей заповідав?»

¹Вірш 43 Так само в деяких рукописах є вірш 44 в якому також ідеться про те ж, що й у вірші 48.

²Вірш 45 Так само в деяких рукописах є вірш 46 в якому також ідеться про те ж, що й у вірші 48.

⁴Вони кажуть: «Мойсей дозволив чоловіку написати посвідку, що він відпускає дружину, і розводиться з нею».

⁵Тоді Ісус сказав їм: «Мойсей написав цей закон із огляду на впертість ваших сердець. ⁶Але від початку створення Бог «сотворив їх чоловіком і жінкою»¹. ⁷Ось чому чоловік покине своїх батька та матір і з'єднається з дружиною своєю. ⁸І стануть вони однією плоттю»², і більше не буде їх двоє, а буде одна плоть. ⁹Отож не людині розлучати тих, хто Богом спаровані». ¹⁰Коли вони були в домі, учні знову запитали Його про це. ¹¹І Він сказав їм: «Хто зі своєю дружиною розводиться й бере шлюб з іншою жінкою, той чинить перелюб щодо дружини. ¹²І якщо вона розлучається з чоловіком своїм і бере шлюб з іншим, то чинить перелюб».

Ісус благословляє дітей

¹³Люди приносили до Нього малих дітей, аби Він торкнувся їх. Але учні Його дорікали цим людям. ¹⁴Коли почув це Ісус, то розгнівався й сказав: «Хай діти малі йдуть до Мене. Не зупиняйте їх, бо Царство Боже належить таким, як вони».

¹⁵Істинно кажу вам — хто не приймає Царство Боже так же широко, як дитя мале, той ніколи в нього не ввійде». ¹⁶Ісус пригорнув дітей, поклав на них руки і благословив їх.

Ісус розмовляє з багатим чоловіком

¹⁷Коли Ісус вирушив у путь, підбіг до Нього один чоловік, упав на коліна й запитав: «Учителю Добрий, що я маю зробити, аби успадкувати вічне життя?» ¹⁸На те Ісус йому сказав: «Чому ти називаєш Мене добрим? Ніхто не є добрим, крім єдиного Бога. ¹⁹Тобі відомі заповіді — не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не давай неправдивих свідчень, не чини кривди, шануй батька й матір своїх»³.

²⁰Той відповів: «Я з юності дотримуюся всього цього». ²¹Ісус подивився на нього, відчув любов до нього і сказав: «Одного тобі бракує. Піди й продай усе, що маєш, а

що вторгуєш — роздай бідним. І матимеш скарб на Небі. Тоді приходи і йди за Мною».

²²Той чоловік, глибоко розчарований Ісусовими словами, пішов собі засмучений, бо був він дуже багатий. ²³Ісус подивився й мовив до Своїх учнів: «Як же важко для багатіїв увійти в Царство Боже».

²⁴Учні були здивовані Його словами. А Ісус повторив: «Діти мої, як важко увійти до Царства Божого! ²⁵Легше верблюдові пройти крізь вушко в голці, ніж багатому увійти в Царство Боже». ²⁶Учні були ще дужче вражені і казали один одному: «Тоді хто ж може бути спасений?» ²⁷Поглянув на них Ісус і сказав: «Це неможливо для людей, але не для Бога, бо для Нього немає нічого неможливого».

Винагорода апостолам

²⁸Почав говорити Петро: «Поглянь! Ми залишили все й пішли за Тобою». ^{29–30}Ісус відповів: «Правду кажу вам: немає такого, хто полишив хату, братів, сестер, матір, батька, дітей або лани в ім'я Моє чи в ім'я Євангелії, і не одержить ще в цьому житті у сто разів більше помешкань, братів, сестер, матерів, дітей і ланів — так само, як і переслідувань, а також вічне життя — в прийдешньому часі. ³¹Але багато тих, хто сьогодні перші, стануть останніми, а останні — першими».

Ісус утретє говорить про Свою смерть і воскресіння

³²Було це по дорозі до Єрусалиму. Ісус ішов попереду. Учні Його були збентежені, а ті, що йшли позаду, відчували страх. Знову Ісус відкликав дванадцятьох і почав розповідати їм про те, що має статися з Ним: ^{33–34}«Послухайте! Ми йдемо до Єрусалиму, і буде там Сина Людського віддано до рук первосвящеників та книжників. І засудять вони Його на смерть, і віддадуть поганам, і насміхатимуться з Нього, й плюватимуть на Нього, й шмагатимуть Його батогами, і вб'ють. Але через три дні Він воскресне».

Прохання синів Зеведеєвих

³⁵Підходять до Нього Яків та Іоан Зеведеєві та й кажуть: «Учителю, ми хочемо, щоб Ти зробив для нас хоч би про що ми попросили Тебе». ³⁶Ісус запитав їх:

¹Вірш 6 Буття 1:27.

²Вірш 8 Буття 2:24.

³«Тобі ... своїх» Вихід 20:12–16, та Повторення Закону 5:16–20.

«Що ж ви хочете, щоб я зробив для вас?»
³⁷А вони кажуть: «Дозволь нам сидіти з Тобою у славі Твоїй — одному сидіти по праву руку, а другому — по ліву».

³⁸Ісус відповів: «Ви не знаєте, про що ви просите. Чи зможете ви випити чашу, яку Я п'ю, і прийняти таке хрещення, яке Я приймаю?»^{39–40} Вони кажуть: «Зможемо». Тоді Ісус сказав їм: «Ви вип'єте ту чашу, яку Я п'ю, і приймете таке хрещення, яке Я приймаю, але кому сидіти по праву й по ліву руку від Мене, — те не Я вирішую. Ці місця належатимуть тим, для кого їх приготовано».

⁴¹Коли почули це інші десятеро, дуже розгнівалися вони на Якова та Іоана.⁴² Та Ісус погукав їх до себе й сказав: «Ви знаєте, що ті, хто вважаються правителями поганів, панують над людьми, а їхні намісники гноблять людей.⁴³ Поміж вас так не буде, але хто з вас хоче бути великим, — хай стане слугою для вас.⁴⁴ А хто хоче стати першим серед вас, хай буде рабом для всіх.⁴⁵ Бо навіть Син Людський прийшов не для того, щоб Йому служили, а щоб служити іншим і життя Своє віддати за багатьох як викуп».

Зцілення сліпого

⁴⁶І прийшли вони до Єрихона. А коли Ісус виходив з Єрихона в супроводі Своїх учнів та великого натовпу, при дорозі сидів сліпий жебрак Вартимей, син Тимеїв.⁴⁷ Почувши, що то йде Ісус із Назарету, він загукав: «Ісусе, сине Давидів, змилуйся наді мною!»⁴⁸ Багато людей почали докоряти йому, щоб він замовк. Але він гукав іще голосніше: «Сине Давидів, змилуйся наді мною!»

⁴⁹Аж Ісус зупинився й сказав: «Покличте його». Сліпого покликали, кажучи: «Будь мужнім! Підводься, Він кличе тебе».⁵⁰ Сліпий, скинувши верхню одяжину, швидко підвівся й підійшов до Ісуса.⁵¹ Ісус запитав його: «Що ти хочеш, щоб Я зробив для тебе?» Сліпий сказав: «Учителю. Я знову хочу бачити.»⁵² Ісус сказав йому: «Йди! Твоя віра врятувала тебе». І той тут же прозрів і пішов слідом за Ісусом по дорозі.

Ісус в'їжджає до Єрусалима

11^{1–2}Коли наблизились до Єрусалиму, до Ветфагії та Вефанії, що біля Оливної

гори, Ісус послав двох Своїх учнів з такими словами: «Ідіть у це село, що перед вами. Тільки-но ввійдете, то знайдете припнутого віслюка, на якому ніхто ще не їздив. Відв'яжіть його й приведіть сюди.³ А якщо хто запитає вас: «Для чого ви це робите?», то ви мусите відповісти: «Віслюк потрібен зараз Господу, але Він негайно пришле його сюди».

⁴Отож пішли вони й знайшли віслюка, припнутого до дверей на вулиці. Відв'язали його.⁵ Дехто з людей, що стояли там, запитав їх: «Що ви робите? Навіщо віслюка відв'язуєте?»⁶ І вони відповіли, як Ісус їх навчив, тож люди дозволили їм забрати віслюка.⁷ І до Ісуса привели вони віслюка, поклали на нього свій одяг, а Ісус сів на нього верхи.

⁸Багато хто з людей стелив свій одяг на дорогу, інші — зелене віття, зрізане в лузі.⁹ Ті, що йшли попереду й позаду, вигукували:

«Осанна!¹

Благословен той, хто приходить в ім'я Господнє!

Псалми 118:25–26

- ¹⁰ Благословенне прийде царство батька нашого Давида!
 Осанна Небесам Всевишнім!»

¹¹І увійшов Ісус до Єрусалиму й ступив у храм, і оглянув усе навколо. Але оскільки було вже пізно, Він вирушив із дванадцятьма до Вефанії.¹² Наступного дня, коли вони виходили з Вефанії, Ісус зголоднів.¹³ Ще здалеку Він помітив ряснолисте фігове дерево й підійшов подивитися, чи не знайдеться на ньому плодів. Та наблизившись, Ісус нічого, крім листя, на дереві не побачив, оскільки була не та пора, коли родить фігове дерево.¹⁴ Тоді Він промовив до дерева: «Хай же повік більш ніхто не їсть плодів твоїх!» І учні Його те чули.

Ісус у храмі

¹⁵І пішли вони до Єрусалиму. І як увійшли в храм, то почав Ісус виганяти звідти всіх, хто щось продавав або купував

¹Осанна Гебрейське слово, що вживалося в молитвах до Бога. В цьому випадку це був вираз радості, прославляючий Бога і Його посланця.

там. Він перевертав столи мінял та лави тих, хто торгував голубами. ¹⁶І не дозволяв нікому нічого проносити через храм. ¹⁷Потім почав навчати їх, промовляючи: «Чи не сказано в Святому Письмі: «Дім мій стане домом молитви для всіх народів»? А ви перетворили його на розбійницьке кубло»¹. ¹⁸Первосвященики та книжники почули те й почали обмірковувати, як убити Його. Бо боялися Його, адже весь народ був так вражений Його наукою.

¹⁹Як настав вечір, Ісус і Його учні подалися за місто.

Сила молитви

²⁰А вранці, йдучи повз фігове дерево, вони побачили, що воно геть вислохло від самого кореня. ²¹Петро згадав і гукнув до Ісуса: «Вчителю, поглянь! Те дерево, що Ти прокляв, геть усохло». ²²Ісус відповів на те: «Майте віру в Бога. ²³Правду кажу вам — коли хтось скаже цій горі: «Зруш з місця і в море впави», і якщо не матиме він сумнівів у серці своєму і віритиме, що збудеться те, чого він просить, — то воно неодмінно збудеться. ²⁴Ось чому я й кажу вам: чого б не просили ви у молитві, вірте, що ви його вже одержали, — тоді й буде воно ваше. ²⁵А коли молитесь, прощайте тим, проти кого щось погане маєте, щоб і Отець ваш на Небесах міг простити вам гріхи ваші».²

Звідки Ісусова влада?

^{27–28}І повернулися вони до Єрусалиму. Коли Ісус походжав храмом, підійшли до Нього первосвященики, книжники й старійшини і запитали: «Але якою владою Ти чиниш такі дії? Хто дав Тобі владу таку?» ²⁹Ісус сказав їм: «Я поставлю вам запитання, і якщо дасте відповідь, то розкажу вам, якою владою Я все те чиню. ³⁰Іоанове хрещення — то від Неба, чи від людей? Відповідайте ж Мені».

³¹Вони почали обговорювати між собою, промовляючи: «Якщо ми скажемо, що від Неба, то Він запитас: «Чому ж тоді ви не повірили Іоану?» ³²А якщо ми скажемо:

«Від людей», то люди розгніваються на нас». (Вони боялися людей, бо люди вірили, що Іоан був справді пророком). ³³Тож вони відповіли Ісусові: «Ми не знаємо». Тоді Ісус сказав їм: «Отож і Я не скажу вам, якою владою чиню те все».

Притча про підступних виноградарів

12І розповів їм Ісус притчу: «Один чоловік насадив виноградник. Навколо нього поставив огорожу, видовбав чавило, звів башту. Потім віддав усе те в оренду виноградарям та й пішов мандрувати. ²Як настала пора, він послав слугу свого до виноградарів, щоб одержати свою частку врожаю. ³Але ті схопили слугу, побили та й відіслали ні з чим. ⁴Тоді господар послав другого слугу. Але виноградарі тому розбили голову й безсоромно з нього познущалися. ⁵Господар послав третього, та цього орендарі вбили. Знову й знову він посилав слуг, а виноградарі кого з них били, а кого й убивали.

⁶З ним лишився тільки улюблений син його. То зрештою він послав сина. Він міркував так: «Сина мого вони мусять поважати!» ⁷А ті орендарі вирішили між собою: «Це спадкоємець, нумо заб'ємо його, то й спадщина буде нашою!» ⁸То вони його схопили, вбили, й викинули тіло за виноградник.

⁹Що ж буде робити власник виноградника? Він піде та вб'є орендарів, а виноградник віддасть в оренду іншим. ¹⁰Чи не читали ви у Святому Письмі:

«Той камінь, що його будівельники відкинули, став наріжним каменем.

¹¹ Так Господь зробив,
І дивовижно це для нас.»

Псалми 118:22–23

¹²Почувши це, первосвященики й книжники почали вигадувати, як би схопити Ісуса, але побоялися народу. Бо ж вони зрозуміли, що ця притча — про них самих. То вони залишили Ісуса та й пішли собі.

Цезареві — цезареве, а Богові — Богове

¹³І підіслали вони до Ісуса декого з фарисеїв та іродіанців, аби ті зловили Його на слові. ¹⁴Ті підійшли до Нього й сказали: «Вчителю, ми знаємо, що Ти чесний і прямий і не зважаєш на те, хто що подумає,

¹Вірш 17 Ісаїя 56:7, Єремія 7:11.

²Вірш 25 Деякі грецькі рукописи Євангелії містять вірш 26: «Але якщо ви не прощасте, то й Отець Небесний не простить вам гріхів ваших».

і Тебе не обходить, яку посаду обіймає людина, — Ти правдиво наставляєш на Божу путь. Чи це справедливо — сплачувати податки цезареві, чи ні? Мусимо ми платити їх, чи не мусимо?»

¹⁵Та Ісус зрозумів їхнє лицемірство й відказав: «Навіщо ви перевіряєте мене? Принесіть динар, щоб Я міг подивитися на нього». ¹⁶Вони принесли, й Ісус запитав: «Хто тут зображений, і чиє ім'я тут написано?» Вони відповіли: «Цезареве». ¹⁷Тоді Ісус сказав їм: «То віддайте цезареві цезареве, а Богові — Богове». І вони були вражені.

Ісус і саддукеї

¹⁸А то підійшли до Нього саддукеї (це ті, що стверджують, ніби не буде воскресіння)¹. І питають Його: ¹⁹«Вчителю, Мойсей написав для нас: «Якщо у когось помер брат і залишить вдову, а дітей у них не було, то брат мусить узяти шлюб із вдовою і завести з нею дітей для продовження братового роду». ²⁰От було собі семеро братів. Перший брат одружився та й помер, не залишивши дітей. ²¹Другий брат узяв шлюб із його вдовою і також помер, не залишивши дітей. Те ж саме й з третім братом. ²²Жоден із семи не залишив діточок. Зрештою жінка також померла. ²³Воскреснувши, коли люди повстануть з мертвих, чиєю дружиною вона буде? Бо ж усі семеро мали її за дружину».

²⁴Ісус відповів їм: «Звісно, причиною вашої помилки є те, що ви не знаєте Святого Письма, ані сили Божої. ²⁵Адже, коли люди повстануть із мертвих, вони не одружуватимуться, ані заміж виходитимуть. Вони будуть, як ті ангели небесні. ²⁶А щодо воскресіння з мертвих, чи не читали ви в Книзі Мойсеєвій, де йдеться про кущ? Як Бог сказав Мойсеєві:

«Я Бог Авраама, Бог Ісаака
і Бог Якова».

Вихід 3:6

²⁷Він не є Богом мертвих, Він — Бог живих². Ви глибоко помиляєтеся».

¹Саддукеї аристократична юдейська секта, що об'єднувала раціоналістів. Вони не вірили в безсмерття душі, воскресіння мертвих тощо.

²Він ... живих Це вказує на те, що Авраам, Ісаак і Яків мали бути живими.

Яка заповідь найважливіша?

²⁸Один із книжників, наблизившись, слухав усю цю розмову. Побачивши, як добре Ісус відповів саддукеям, він запитав Його: «Яка заповідь є найважливішою з усіх?» ²⁹Ісус відповів: «Ось найголовніша заповідь: «Слухай, Ізраїлю! Господь наш Бог — єдиний Господь. ³⁰Тож любіть Господа Бога свого усім серцем, усією душею, всім своїм розумом і всією силою своєю»³. ³¹Друга за важливістю заповідь така: «Любіть ближнього свого, як себе самого»⁴. Важливішої заповіді, ніж оці дві, — немає».

³²І книжник погодився: «Добре сказано, Вчителю. Ти маєш слушність: Бог — єдиний, і немає іншого, крім Нього. ³³І що любити Його всім серцем, усім розумінням і всією силою, і любити ближнього свого, як себе самого, — то є багато важливіше за всі цілопалення й жертви».

³⁴Почувши таку мудру відповідь, Ісус сказав книжникові: «Ти недалекий від Царства Божого». Після цього вже ніхто не відважився Його питати про щось.

Чи є Христос Давидовим сином?

³⁵Навчаючи у храмі, Ісус говорив: «Як можуть книжники стверджувати, що Христос є сином Давидовим?»⁵ ³⁶Адже сам Давид, якого надихнув Дух Святий, казав:

«Господь Бог мовив до Господа мого:
«Сядь по праву руку від Мене,
доки не покладу Я ворогів Твоїх
до ніг Твоїх».

Псалми 110:1

³⁷Тобто Давид сам називає Христа Господом своїм. То як же може Христос бути сином Давидовим?»

І величезний натовп слухав Його з задоволенням.

Ісус говорить про книжників

^{38–39}І навчаючи, Ісус казав: «Стережіться книжників, які полюбляють прогулюватися у своїх довгих одежах, щоб усі шанобливо вітали їх на ринку, і щоб для них були

³Вірш 30 Повторення Закону 6:4–5.

⁴Вірш 31 Левит 19:18.

⁵Давид цар Ізраїльський, нар. 1085 р. до н. е. Видатний воєначальник, поет, мудрець.

найпочесніші місця в синагогах і найвигідніші місця на бенкетах.⁴⁰ Вони оббирають і об'їдають вдів і про людське око творять довгі молитви. Їх буде покарано найтяжче».

Удовина пожертва

⁴¹Ісус сів навпроти скарбнички й почав стежити, як люди роблять пожертви, кладуть гроші до скарбнички. Й чимало багатіїв залишали там значні суми.⁴² Аж ось підійшла бідна вдова й поклала дві дрібні мідні лепти¹, вартість яких становила одну квадру².⁴³ То Ісус зібрав Своїх учнів і сказав їм: «Правду кажу вам: ця бідна вдова пожертвувала більше, ніж усі інші, хто залишав гроші в скарбничці.⁴⁴ Бо всі вони давали від лишка свого, а вона — з убогства свого, все, що мала, свій прожиток увесь».

Ісус говорить про руйнування Єрусалимського храму

13 Коли Ісус виходив з храму, один з учнів Його сказав: «Вчителю, поглянь, які дивовижні споруди, з якого чудового каміння збудовані!»² Та Ісус йому сказав: «Ти бачиш ці величні споруди? Каменя на камені тут не лишиться; всі вони будуть скинуті додолу».

³ Коли Ісус сидів на Оливній горі, навпроти храму, Петро, Яків, Іоан та Андрій запитали Його на самоті: ⁴«Скажи нам, коли це трапиться? І яке буде знамення того, що все це близьке до здійснення?»

⁵ Тоді Ісус повів таку мову: «Стережіться, щоб ніхто не ошукав вас.⁶ Багато буде таких, що прийдуть і скажуть: «Я — Той Самий», і багатьох вони обдурять.⁷ Як ви почуєте про війни або відгомін воєн, не треба лякатися; це мусить статися, але це ще не кінець.⁸ Бо народ повстане проти народу, а царство — проти царства. Землетруси траплятимуться в різних кінцях світу, буде голод. То лиш починатимуться пологові перейми.

⁹ Більше стережіться себе самих! За те, що ви йшли за Мною, вас кидатимуть до судів, вас битимуть по синагогах, вас ставитимуть перед очі можновладців і

царів, аби ви їм свідчили.¹⁰ Але спершу Добру Звістку треба донести до всіх народів.¹¹ Коли ж вас схоплять і поведуть до суду, не варто наперед хвилюватися, що сказати, — скажете те, що Бог дасть вам сказати у той час. Бо то говоритимете не ви, а Дух Святий промовлятиме вашими устами.

¹² І брат видасть брата на смерть, а батько — дитину свою. А діти повстануть на батьків своїх і віддадуть їх на смерть.¹³ І вас усі ненавидітимуть за те, що йшли ви за Мною. Але той, хто стерпить усе це до кінця, — матиме спасіння.

¹⁴ Коли ви побачите «гидоту спустошення»³, що запанує там, де бути їй не слід (читач має зрозуміти, про що йдеться), ті, хто лишатиметься в Юдеї, муситиме рятуватися втечею в гори.¹⁵ Хто сидітиме на даху своєї оселі, не матиме часу спуститись і забігти в дім, щоб щось взяти із дому.¹⁶ А хто буде у полі, хай не вертається по одяжину.¹⁷ А як же то тяжко буде в ті дні для вагітних та для жінок із немовлятами на руках!¹⁸ Моліться, аби хоч не взимку те трапилося.¹⁹ Бо то буде такий жах, якого світ не бачив від самого свого початку, коли Бог сотворив його, і потепер. Та й пізніше такого більш не буде.²⁰ І якщо б Господь не скоротив дні оті, — то ніхто б уже не врятувався. Але Він скоротив дні ті задля тих обраних, кого Він уподобав.

²¹ А коли хтось скаже вам: «Погляньте, ось Христос!» або «Погляньте, ото Він», не вірте цьому.²² Бо чимало лжехристів та лжепророків з'являться тоді. Вони показуватимуть знамення й творитимуть дива, аби ошукати обраних, якщо це можливо.²³ То ж стережіться. Я все вам розповів наперед.

Поява Сина Людського

²⁴ Але в ті дні, після часу лиха,

«сонце затьмариться,
і місяць не розіллє свого світла,
²⁵ і зірки попадають з небес,
і сили небесні здригнуться.»

Ісаїя 13:10, 34:4

¹Лепта — дрібна юдейська монета.

²Квадра — дрібна римська монета. Приблизно рівновартісна двом лептам.

³Коли ... спустошення» Даниїл 9:27.

²⁶І тоді люди побачать Сина Людського, що йтиме хмарою, з великою силою і величчям. ²⁷І Він пошле Своїх ангелів, і збере всіх обраних людей з чотирьох вітрів, від краю землі до краю неба. ²⁸Затвердіть цей урок фігового дерева: коли на ньому з'являються тендітні пагони й розбруньковується листя, ви знаєте, що наближається літо. ²⁹Так само й ви: коли почнуться всі ці події, знайте — час настає, він уже на порозі. ³⁰Напевно кажу вам: ще й покоління це не проміне, як усе те трапиться. ³¹Небо й земля можуть зникнути, а слова Мої залишаться. ³²Коли той день і та година настануть, про те невідомо нікому — ні ангелам небесним, ані Синові, лиш Отець знає. ³³Пильнуйте! Будьте насторожі! Бо вам не відомо, коли час настане.

³⁴Це як той чоловік, що вирушає в мандрівку. Він покидає дім, залишаючи слугам доручення — кожному в залежності від його обов'язків. А воротареві наказує пильнувати. ³⁵Так і ви мусите пильнувати, оскільки не знаєте, коли господар маєтку повернеться — увечері, опівночі, з першими півнями чи вранці. ³⁶Якщо він з'явиться зненацька, не дайте йому заскочити вас сонного. ³⁷Тож що кажу вам, те й усім кажу: «Будьте напоготові!»

Задум убити Ісуса

14То було якраз за два дні до Пасхи та Свята Прісних Хлібів¹. Первосвященники та книжники шукали, як би обманом схопити та вбити Ісуса. ²Вони говорили між собою: «Тільки це не можна робити на свята, бо народ може збунтуватись».

Помазання Ісуса благовоннями

³Коли Ісус був у Вєфанії і сидів за столом у домі Симона, хворого на проказу, підійшла до Нього жінка з алебастровою посудиною, наповненою дорогоцінними пахощами з нард². Вона розбила посудину

¹Свято Прісних Хлібів (або Опрісноки) одне з трьох найголовніших юдейських свят. Відзначалося з 14-го по 21-й дні весняного місяця нісана — на честь річниці історичного виходу ізраїльського народу з Єгипту (Вихід).

²Нард пахуча олія. Добувалася з корінців, які збирали в Гімалайських горах.

й вилила мирро³ Ісусові на голову. ⁴Деякі з присутніх дуже розсердилися й загомоніли поміж себе: «Навіщо таке марнотратство на мирро! ⁵Чи не краще було би продати мирро? Це принесло б понад тридцять динарів, які можна було б роздати бідним.» — суворо сварили жінку.

⁶Та Ісус сказав: «Облиште її. Навіщо докучаєте жінці? Вона зробила добре діло для Мене. ⁷Бо бідняки завжди будуть з вами, то й допомагати їм ви зможете, коли схочете. А Я буду з вами не завжди. ⁸Вона зробила, що змогла. Вона заздалегідь змастила Моє тіло, щоб приготувати до похорону. ⁹Правду кажу вам: хоч би де проповідувалася по світу Євангелія, завжди згадуватимуть, що ця жінка зараз зробила на пам'ять про неї».

Юдина зрада

¹⁰Юда ж Іскаріот, один з дванадцяти апостолів, пішов до первосвящеників, щоб виказати їм Ісуса. ¹¹Ті були дуже втішені, почувши його, й пообіцяли добре заплатити. Тож Юда почав вишукувати зручний час, аби видати їм Ісуса.

Таємна вечеря Ісуса з Його учнями

¹²Першого дня Опрісноків, коли було принесене в жертву пасхальне ягня, Ісусові учні запитали Його: «Де б Ти хотів, щоб ми приготували Тобі Пасхальну вечерю?» ¹³⁻¹⁴І Він послав двох Своїх учнів, сказавши: «Ідіть у місто, і там зустрінете чоловіка, що нестиме жбан води. Ідіть за ним, і куди він зайде по дорозі, скажіть господареві тієї оселі: «Вчитель питає: «Де Моя кімната, де Я зі Своїми учнями міг би Пасхальну вечерю спожити?» ¹⁵І він приведе вас у велику прибрану, приготовану, мебльовану світлицю, що нагорі. Там і приготуйте нам усе для вечері».

¹⁶Отож учні пішли до міста, і все сталося так, як Він казав їм. І приготували вони Пасхальну вечерю. ¹⁷Як настав вечір, прийшов Ісус із дванадцятьма. ¹⁸І коли вони їли за столом, Ісус сказав: «Істинно кажу вам: один із вас, хто зараз їсть зі Мною, видасть Мене».

³Мирро ароматична олія, що вживалася як у косметичних цілях, так і для змащення померлих.

¹⁹Вони дуже засмутилися і кожен домагався: «Певне, це не я?» ²⁰Він відказав їм: «Один з дванадцятьох, хто вмочує хліб зі мною в одну миску. ²¹І Син Людський піде на смерть, як було написано про Нього в Святому Письмі. Але горе тому, хто видасть Сина Людського. Краше б йому було ніколи не народжуватися».

²²Під час учти Він узяв хлібину, віддав дяку, переломив і дав їм зі словами: «Візьміть: їжте, це тіло Моє». ²³Потім узяв Він чашу, сотворивши вдячну молитву, передав учням Своїм, і всі пили з неї. ²⁴І сказав Він: «Це кров Моя, що засвідчує новий Заповіт Божий людям Його. Це кров, що проллється на користь багатьох людей. ²⁵Правду кажу вам, що не питиму більш плоду виноградного аж до того дня, коли нове питиму його в Царстві Божому».

²⁶І заспівали вони хвальної пісні й подалися на Оливну гору. ²⁷І сказав їм Ісус: «Усі ви втратите віру, бо написано:

«Як ударю пастиря,
то й вівці порозбігаються».

Захарія 13:7

²⁸Але як Я воскресну від смерті, то піду до Галилеї раніше за вас».

²⁹Та Петро мовив: «Навіть якщо всі віру втратять, то я не втрачу». ³⁰Тоді сказав йому Ісус: «Істинно кажу тобі: сьогодні — саме цієї ночі — ще до того, як двічі проспівас півень, ти тричі зречешся Мене». ³¹Та Петро й далі вперто наполягав: «Навіть якщо я маю вмерти разом з Тобою, я ніколи не зречуся». Та й інші обіцяли те саме.

³²Потім прибули вони до місцини, що називалася Гефсиманією. І сказав Ісус учням своїм: «Посидьте тут, поки Я помолюся». ³³Він узяв з собою Петра, Якова та Іоана. Ісус почав тужити й побиватися. ³⁴І сказав Своїм учням: «Душа моя переповнена смертельною скорботою. Побудьте тут, на чатах». ³⁵І відійшовши трохи подалі, припав до землі й молив, щоб, якщо то можливо, обминула Його лиха година. ³⁶І молив Він: «Абба¹, Батьку, все підвладне тобі. Забери цю чашу страждань від Мене. Але чини за Своєю волею, а не за Моєю».

¹Абба — слово, яким ізраїльські діти зверталися до батька.

³⁷І приходять Ісус і бачить, що сплять Його учні, і звернувся Він до Петра: «Симоне, ти спиш? Хіба ж не міг ти лише годину не спати? ³⁸Пильнуйте і моліться, щоб не піддатися спокусам, бо прагне дух, та тіло слабке». ³⁹І знову відійшов Він і молився, кажучи те саме. ⁴⁰І знову повернувся Ісус і побачив, що учні Його сплять — очі заспані. І знічені, вони не знали, що й сказати. ⁴¹І підійшов Він утретє й сказав їм: «Ви все ще спите та відпочиваєте? Досить. Час настав. Сина Людського видають у руки грішникам. ⁴²Вставайте! Ходімо! Дивіться, ось зрадник мій наближається».

Як арештували Ісуса

⁴³І саме в ту мить, коли Ісус казав це, з'явився Юда, один з дванадцятьох. А з ним юрба з мечами та кілками, — їх наслали первосвященики, книжники та старійшини. ⁴⁴Зрадник подав їм знак: «Кого я поцілую, той і є. Хапайте Його і беріть під варту».

⁴⁵Юда підійшов до Ісуса й каже: «Учителю!» І поцілував Його. ⁴⁶Тоді схопили Ісуса і взяли Його під варту. ⁴⁷Один із тих, хто стояв поруч із Ним, витягнув свого меча і вдарив прислужника первосвященика й відрубав йому вухо. ⁴⁸Тоді звернувся до них Ісус зі словами: «Ви прийшли, щоб схопити Мене, як розбійника — з мечами та киями. ⁴⁹Щодня був Я з вами, навчаючи вас у храмі, але ви не хапали Мене. Та написано в Святому Письмі має збутися». ⁵⁰І всі учні Ісусові кинули Його й втікли.

⁵¹⁻⁵²Серед тих, хто йшов за Ісусом, був один юнак, загорнений у лляну ряднину на голе тіло. Його також намагалися схопити, але він кинув ту ряднину і втік голий.

⁵³Повели Ісуса до головного первосвященика. І зібралися всі первосвященики, старійшини та книжники. ⁵⁴А Петро звіддалік ішов за Ісусом назирці та й прийшов прямо на подвір'я первосвященика. І сидів там із охоронцями, гріючись біля багаття.

⁵⁵Первосвященики і вся рада намагалися вишукати свідчення проти Ісуса, щоб стратити Його, але нічого знайти не могли. ⁵⁶Хоча багато хто лжесвідчив проти Нього, але всі ті свідчення не трималися купи. ⁵⁷Деякі з присутніх вставали й зводили

наклепи на Ісуса, кажучи: ⁵⁸«Ми самі чули, як Він говорив: «Я зруйную цей храм рукотворний і за три дні зведу інший — нерукотворний». ⁵⁹Але й в цьому їхні свідчення не узгоджувалися одне з другим. ⁶⁰Тоді встав головний первосвященик перед ними і запитав Ісуса: «Що свідчать ці люди про Тебе?»

⁶¹Але Він змовчав, не відповів нічого. Головний первосвященик знову запитав Його: «Ти Христос, Син Благословенного Бога?» ⁶²Ісус відповів: «Я! І побачите ви Сина Людського, який сидітиме праворуч від Всемогутнього. І наблизатиметься Він по хмарах небесних». ⁶³Первосвященик роздер на собі одяг і сказав: «Навіщо тут іще якісь свідки? ⁶⁴Ви чули це богохульство. Яка ваша думка?» І всі вони визначили, що Ісус заслуговує на смерть. ⁶⁵І почали плювати на Нього, накривати Його обличчя й бити Його, кажучи: «Пророкуй!» Тоді слуги схопили Його й били Його по обличчю.

Петро зрікається Ісуса

⁶⁶⁻⁶⁷А Петро якраз був унизу, на подвір'ї. Тут прийшла одна зі служниць головного первосвященика і, побачивши Петра, який грівся біля вогнища, пильно подивилася на нього й сказала: «Ти також був із тим Назаретянином, Ісусом».

⁶⁸Та Петро заперечив словами: «Я не знаю і не розумію, про що ти говориш». І він пішов до виходу, аж тут заспівав півень. ⁶⁹Але та дівчина-служниця, що побачила його, знову почала говорити всім, хто там стояв: «Цей чоловік — один із них!»

⁷⁰І знову Петро заперечив це. Але за мить ті, хто був там, сказали Петрові: «Безперечно, ти один із них, адже ти також галилеянин».

⁷¹Петро почав божитися та присягатися: «Не знаю я Того Чоловіка, про Якого ви говорите!» ⁷²Тієї ж миті вдруге проспівав півень. І згадав Петро Ісусові слова, звернені до нього: «Ти тричі зречешся Мене ще до того, як двічі проспівася півень». І він заридав.

Суд у Понтія Пилата

15А як настав ранок, первосвященики разом зі старійшинами, з книжниками

і з усім Синедріоном¹ надумали, що робити. Вони зв'язали Ісуса, повели й передали Його Пилатові². ²І Пилат запитав Його: «Ти — цар Юдейський?» Ісус відповів: «Це ти сказав». ³А первосвященики звинувачували Його в багатьох злочинах. ⁴Пилат знову запитав Його: «Ти не збираєшся відповідати? Але ж поглянь, скільки звинувачень висунено проти Тебе!» ⁵Але Ісус і далі не відповідав. Пилат був збентежений.

Пилат намагається звільнити Ісуса

⁶На Пасху Пилат за звичаєм відпускав на волю одного з приречених злочинців, за якого просили. ⁷Серед ув'язнених бунтівників був чоловік на ім'я Варавва. Вони були винні у вбивствах. ⁸Прийшли люди й просили Пилата зробити те, що він зазвичай робив для них.

⁹Пилат запитав їх: «Чи хочете ви, щоб я відпустив царя Юдейського?» ¹⁰Він так запитав, бо знав, що первосвященики передали йому Ісуса через заздрощі. ¹¹Та первосвященики підбурювали натовп просити Пилата відпустити Варавву замість Ісуса.

¹²Але Пилат знову звернувся до них із запитанням: «Що ж ви тоді хочете, щоб я зробив з тим, кого ви називаєте царем Юдейським?» ¹³У відповідь натовп загукав: «Розіп'яти Його!» ¹⁴Однак Пилат запитав: «За що? Який на Ньому злочин?» Та вони загордали ще дужче: «Розіп'яти Його!» ¹⁵Пилат хотів догодити юрбі то й відпустив Варавву. А Ісуса наказав бити різками та віддав розіп'яти.

¹⁶Пилатові воїни відвели Його до преторії³ і скликали цілий відділ воїнів. ¹⁷Вони наділи на Ісуса багряницю⁴, а на голову Йому сплели терновий вінок. ¹⁸І почали глузливо вітати Його: «Вітаємо, царю Юдейський!» ¹⁹І били Його ціпком по голові, й плювали на Нього, й при тому самі падали на коліна, вклоняючись Йому. ²⁰А як скінчили вони знущатися й насміхатися з Нього, то скинули з Нього багряницю і

¹Синедріон — верховний суд Юдеї.

²Понтій Пилат — римський намісник Юдеї в 26–36 рр н. е.

³Преторія — латинська назва приміщення, де перебував прокуратор.

⁴Багряниця — накидка багряного кольору.

вдягли на Нього Його вбрання. І повели Його на розіп'яття.

Страта

²¹А по дорозі зустріли Симона Кири-неянина, який повертався з поля (він був батьком Олександра і Руфа). Воїни примусили його нести хрест, що призначався для Ісуса. ²²І привели вони Ісуса на місце, що називалося Голгофою (це означало «Череповище»). ²³Вони запропонували Йому вина, змішаного з мирром, та Він відмовився. ²⁴І тоді Ісуса розіп'яли. І воїни почали ділити між собою Його вбрання, кидаючи жереб, кому що дістанеться. ²⁵Була дев'ята година ранку, коли розіп'яли Ісуса. ²⁶На табличці було написано офіційне звинувачення: «ЦАР ЮДЕЙСЬКИЙ».

²⁷Разом із Ним розіп'яли двох розбійників — одного по праву руку від Нього, другого — по ліву.¹ ²⁹Проходячи повз, люди ображали Його. Вони хитали головами й примовляли: «Овва! Ти ж нахвалявся геть зруйнувати храм і вібудувати знову за три дні. ³⁰То зійди з хреста, врятуй хоча б Себе Самого!» ³¹Так само насміхалися з Нього й первосвященики й книжники і перемовляли між собою: «Він рятував інших, а Себе врятувати не може!» ³²Хай же цей Христос, цей цар Ізраїльський зараз зійде з хреста, щоб ми пересвідчилися й повірили в Нього». І навіть ті, що були розіп'яті разом з Ним, також ображали Його.

Смерть Ісуса

³³Опівдень темрява настала на всій землі — до третьої години. ³⁴А о третій Ісус вигукнув дужим голосом: «Елої, Елої, лама савахфани?», що в перекладі означає: «Боже Мій, Боже Мій, навіщо Мене ти покинув?»² ³⁵Коли це почули ті, що стояли навколо, вони заговорили: «Послухайте, Він гукає Іллю». ³⁶А один чоловік підбіг, намочив губку оцтом, настромив її на тростину й дав Ісусові напитися. А сам каже: «Заждіть! Зараз побачимо, чи з'явиться Його Ілля й чи зніме Його з хреста». ³⁷Ісус голосно скрикнув і помер.

³⁸І завіса в храмі роздерлася надвоє — від верху й до самого долу. ³⁹Коли центуріон,³ що стояв поблизу, побачив, як Ісус помер, він промовив: «Цей чоловік справді був Сином Божим!»

⁴⁰Кілька жінок дивилися здалеку. Серед них були й Марія Магдалена, й Марія — мати Якова — молодшого та Йосипа, і Саломія. ⁴¹Вони супроводжували Ісуса в Галилеї і піклувалися про Нього. Було також і багато інших жінок, які прийшли за Ним до Єрусалиму.

Похорон Ісуса

⁴²⁻⁴³Настав вечір. І оскільки це був день приготувань (день перед суботою), то прийшов Йосип з Ариматеї. То був поважний радник, який також чекав на з'яву Царства Божого. Він хоробро пішов до Пилата й попросив віддати йому тіло Ісусове. ⁴⁴Пилат був здивований, що Ісус помер на хресті так скоро, то він погукав центуріона й запитав його, як давно помер Ісус. ⁴⁵А вислухавши доповідь центуріона, звелів віддати Ісусове тіло Йосипові.

⁴⁶Йосип придбав полотняну одежину, зняв Ісусове тіло з хреста, загорнув Його в полотно й поклав у склеп, що був висічений у скелі. Потім прикотив камінь і затулив ним вхід до склепу. ⁴⁷А Марія Магдалена та Марія — Йосипова мати бачили, де поховано Ісуса.

Воскресіння Ісуса

16Коли минула субота, Марія Магдалена, Марія — мати Якова, й Саломія придбали пахоців, аби намастити Його тіло. ²І рано-вранці, тільки-но зійшло сонце в перший день тижня⁴, вони прийшли до склепу. ³І казали одна одній: «Хто ж нам відкотить від входу той камінь?»

⁴Та наблизившись, помітили, що той камінь, такий великий, хтось уже відкотив убік. ⁵А ввійшовши до склепу, побачили, що праворуч сидить молодий чоловік, убраний в білу тогу. Жінки були вражені. ⁶А він каже: «Не бійтеся! Ісус з Назарету, що був розіп'ятий, воскрес! Однак тут Його зараз

¹Вірш 27 Деякі грецькі рукописи наводять вірш 28, у якому мовиться: «І збулося сказане в Святому Письмі: «Його вважалося за розбійника».

²Вірш 34 Псалми 22:1.

³Центуріон командир центурії (підрозділу) в римському легіоні.

⁴І рано-вранці ... тижня В Ізраїлі тиждень починався з неділі.

немає. Можете оглянути те місце, де Він лежав. ⁷Але от що: йдіть до Його учнів і Петра і скажіть їм: «Він буде в Галилеї раніше, ніж ви. Там ви знайдете Його, як Він і обіцяв вам». ⁸То жінки вийшли звідти й побігли геть від поховання, приголомшені й охоплені страхом. І, нажахані, вони нікому нічого не сказали¹.

Ісус являється Марії Магдалені та учням Своїм

⁹Після Свого воскресіння, рано-вранці першого дня тижня Ісус насамперед з'явився перед Марією Магдаленою, з якої Він був вигнав сімох нечистих. ¹⁰Вона пішла й розповіла про це тим, хто раніше був з Ним. Вони тужили й ридали. ¹¹А почувши, що Він живий, і що вона бачила Його, учні не могли повірити.

¹²По тому Ісус у іншій постаті явився перед двома Своїми учнями, коли ті йшли по дорозі на село. ¹³Вони повернулися й розповіли про все іншим, але ніхто не повірив і їм.

Ісус являється одинадцятьом апостолам

¹⁴Згодом Ісус явився одинадцятьом апостолам, коли вони обідали. Ісус почав докоряти їм за їхнє невір'я і їхню впертість — що не повірили вони тим, хто бачив Його, воскреслого з мертвих. ¹⁵Він говорив їм: «Ідіть по всьому світові й проголошуйте Благовість Божу всім Божим створінням. ¹⁶Хто повірить і охреститься, той буде спасений. А хто не матиме віри, той приречений. ¹⁷⁻¹⁸Тих, хто вірить, супроводжуватимуть чудесні знамення: Моїм ім'ям вони виганятимуть нечистого, вони заговорять невідомими їм раніше мовами, вони гадюк братимуть голими руками, а якщо вип'ють отруту, вона не візьме їх. Вони покладатимуть руки свої на хворих, і ті зцілюватимуться». ¹⁹Отак промовивши, Господь Ісус був взятий на Небо, і там Він сів по праву руку від Бога.

²⁰Апостоли ж вирушили по всіх усядах проповідувати, і Господь ішов з ними разом і чудесними знаменнями підтверджував Слово.

¹**Вірш 8** У деяких грецьких рукописах цей вірш є останнім у Євангелії від Марка.

ВІД ЛУКИ

СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ

Вступ

1¹⁻⁴Через те, що чимало людей бралось скласти оповідь про справи, які здійснилися між нами, так само, як нам розповіли їх ті, хто спочатку були очевидцями і хто служив Богу, проголошуючи Його Слово, я також подумав, що це добра справа, оскільки я ретельно вивчив усе від початку, щоб написати для тебе докладну повість, високошановний Теофіле¹, аби ти міг згадати, що все, чого вчили тебе, — то є істинна правда.

Ангел сповіщає про народження Іоана Хрестителя

²У дні, коли в Юдеї правив цар Ірод², був собі священик на ймення Захарія. Він належав до денної черги Авія³. Дружину Захарієву звали Єлисаветою, і була вона з прямих нащадків Ааронових⁴. ⁶Обоє вони були праведні перед Богом, неухильно дотримувалися всіх Божих заповідей і настанов. ⁷Але вони не мали дітей, оскільки Єлисавета була неплодна, та й старі вже були вони.

⁸⁻⁹Якось, коли була черга Авієвого роду і Захарія саме правив службу Божу, випало йому за жеребом (так водилося серед священиків) іти до храму Господнього й покадити там.

¹⁰Дуже багато людей зібралось біля стін храму молитися, коли Захарія почав кадити.

¹**Теофіл** Ім'я Теофіл у перекладі з грецької означає "Той, хто любить Бога".

²**Ірод** Ірод I Великий (близько 73-4 рр. до н.е.) — цар Юдеї, що захопив престол з допомогою римського війська.

³**Авія** Родини "синів Аарона" мусили по черзі правити службу у храмі. При тому, кожна родина чи її представник вибирався за жеребом.

⁴**Аарон** Перший первосвященик народу Юдейського, старший брат пророка і законодавця Мойсея.

¹¹І от праворуч від кадильного вівтаря явився йому ангел Господній. ¹²Побачивши його, Захарія стривожився, і страх його охопив.

¹³Та ангел заговорив до нього: «Не бійся, Захаріє, бо молитва твоя почута, й дружина твоя Єлисавета, народить тобі сина, якого назвеш ти Іоаном. ¹⁴Він принесе тобі радість і щастя. І багато людей будуть радіти з його народження. ¹⁵Бо він буде великим у Господа. Лише не мусить він пити вина, ані міцніших трунків. А від самого народження він буде сповнений Духом Святим. ¹⁶І він поверне багатьох дітей Ізраїлевих до Господа Бога їхнього. ¹⁷Він прийде перед Господом, наділений духом і владою пророка Іллі⁵. Він знову поверне серця батьків до дітей їхніх, а непокірних настановить на путь мудрості праведних і приготує людей до приходу Господа».

¹⁸І запитав Захарія ангела: «Звідки мені знати, що це так? Адже я старий, та й дружина моя вже похилого віку».

¹⁹У відповідь ангел сказав: «Мене звуть Гавриїл. Я стою перед Богом. І я посланий говорити з тобою і повідомити цю благовість тобі. ²⁰Але слухай: ти мовчатимеш і не зможеш говорити, аж доки не настане день, коли це трапиться, — через те, що не повірив моїм словам. А слова ці неодмінно збудуться в належний час».

²¹Люди біля храму чекали на Захарію і дивувалися, чому він так довго не виходить.

²²А коли він вийшов, то не здатен був заговорити до людей, і вони здогадалися, що в храмі йому була якась з'ява. Він пояснював щось жестами, але залишався німим. ²³Коли закінчився час його служби, він повернувся додому.

⁵**Ілля** Пророк, що жив у IX ст. до н.е.

²⁴Через деякий час його дружина Єлисавета завагітніла й усамітнілася на п'ять місяців. ²⁵Вона сказала: «Нарешті Господь допоміг мені. Він добре подбав, аби зняти з мене мою ганьбу перед людьми».

Благовіщення діві Марії

^{26–27}Коли пішов шостий місяць Єлисаветиної вагітності, Бог послав ангела Гавриїла до Галилейського міста Назарета — до діві, зарученої з чоловіком на ім'я Йосип, з роду Давидового¹. І звали ту діву Марією.

²⁸Прийшовши до неї, ангел промовив: «Вітаю тебе, благословенна. Господь з Тобою». ²⁹Але вона була знічена тими словами й гадала собі, що б те привітання могло означати. ³⁰І ангел сказав їй: «Не бійся, Маріє. Ти здобула прихильність Божу. ³¹Послухай! Ти завагітнієш і народиш Сина, і назвеш Його Ісусом. ³²Він матиме велич, і Його називатимуть Сином Всевишнього Бога. І Господь Бог дасть Йому трон Його батька Давида. ³³Він повік правитиме народом Якова², і Царству Його не буде кінця ніколи».

³⁴Марія запитала ангела: «Як же таке може статися, адже я ніколи не була з чоловіком?» ³⁵Ангел відповів їй: «Дух Святий зійде на Тебе, і сила Всевишнього Бога огорне Тебе. То ж Святе Дитя, що народиться, буде назване Сином Божим. ³⁶І ще послухай: «твоя родичка Єлисавета також вагітна сином, незважаючи на її похилий вік. Це вже шостий місяць її вагітності, а про неї ж казали, що вона неплодна! ³⁷Немає нічого неможливого для Бога». ³⁸Марія сказала: «Я слуга Господня, хай буде Мені те, що ти сказав». І ангел полишив її.

Марія іде до Єлисавети

³⁹Тими днями Марія зібралася й подалася, поспішаючи у гірську околицю, до міста Юдейського. ⁴⁰Вона ввійшла в дім Захарії і привітала Єлисавету. ⁴¹І сталося так, що коли Єлисавета почула Маріїне привітання,

дитина в утробі її ворухнулася, і Єлисавета сповнилася благодаті. ⁴²Вона голосно скрикнула і сказала: «Ти найблагословенніша серед жінок, і благословенна та Дитина, що Ти народиш. ⁴³Але за віщо мені така радість, що мати Господа мого завітала до мене? ⁴⁴Бо тільки-но звук того привіту торкнувся вуха мого, як дитина в утробі моїй стрепенулася.

⁴⁵Благословенна ж ти, що повірила, що збудеться сказане Господом».

Марія славить Господа

⁴⁶І мовила Марія:

⁴⁷ «Душа моя Господа звеличує,
і дух мій радіє у Бозі, Спасителі
моєму,
⁴⁸ бо зглянувся Він на смиренну свою
рабу,
і віднині всі роди зватимуть мене
благословенною,
⁴⁹ бо Всесильний зробив для мене
велике.
Ім'я Його святе.
⁵⁰ Із роду в рід дарує Він милість тим,
хто шанує Його.
⁵¹ Він явив могуття руки Своєї,
усіх хвальків пихатих думкою сердець
своїх Він розвіяв.
⁵² Правителів могутніх Він скинув з їх
престолів,
й людей смиренних натомість Він
возніс.
⁵³ Людей голодних Він обдарував добром,
і геть прогнав ні з чим людей
багатих.
⁵⁴ Він допоміг народу Ізраїля, слугі
Своєму,
згадавши Свою милість,
⁵⁵ як обіцяв Він нашим предкам —
Авраамові³ й його нащадкам
назавжди».

⁵⁶Марія лишалася у Єлисавети протягом трьох місяців, а потім вернулася додому.

Народження Іоана Хрестителя

⁵⁷Для Єлисавети прийшов час пологів, і вона народила сина. ⁵⁸Сусіди й родичі почули, що Бог подарував їй велику

¹Давид Цар Ізраїльський, нар. 1085 р. до н. е. Видатний воєначальник, поет, мудрець.

²Яків Молодший син Ісаака, один із патріархів народу ізраїльського. Його також називали Ізраїль.

³Авраам праотець Юдейського народу.

милість, і раділи разом з нею.⁵⁹ І сталося так, що коли малому сповнилося вісім днів, вони прийшли зробити йому обрізання¹, й зібралися назвати його Захарією, як і батька.⁶⁰ Але мати хлопчика заперечила: «Ні. Йому належить зватися Іоаном». ⁶¹Гості їй кажуть: «Але ж нікого в вашому роду так не звали». ⁶²Знаками вони почали питати батька, яке ім'я хоче він дати синові. ⁶³Захарія попросив табличку й написав на ній: «Його звать Іоан». Усі були здивовані.

⁶⁴Тієї ж миті уста Захарії розімкнулися, язик розв'язався, і він заговорив, славлячи Бога. ⁶⁵І на те страх охопив сусідів, і по всій горній країні Юдеї обговорювалися ці справи. ⁶⁶Кожен, хто чув про це, дивувався й замислювався: «Ким буде це дитя?» Бо ж очевидно було, що сила Господня з ним.

Пророцтво Захарії

⁶⁷А батько його, Захарія, сповнився Духом Святим і прорік:

- ⁶⁸ «Хай буде благословен Господь,
Бог Ізраїлю,
бо прийшов Він, щоб допомогти
народові Своєму і дати йому
волю.
- ⁶⁹ І Він прислав нам могутнього
Спасителя з дому слуги Свого
Давида,
⁷⁰ як і обіцяв устами святих пророків,
що жили в давнину.
- ⁷¹ Він обіцяв порятувати нас
від ворогів наших
і від влади всіх, хто нас ненавидить,
⁷² аби виявити милість нашим предкам
і пам'ять про Свій святий заповіт²,
- ⁷³ про клятву,
яку Він приніс нашому
предкові Аврааму:
⁷⁴ визволити нас з-під влади ворогів
наших
і дозволити нам служити Йому без
страху,
⁷⁵ а лише зі святістю й праведністю перед
Ним
у всі дні життя нашого.

¹Обрізання Згідно з цим обрядом, кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

²Він обіцяв ... святий заповіт Див. Буття 22:17.

- ⁷⁶ Ти, дитино, пророком Всевишнього
будеш названий,
оскільки прийдеш перед Господом,
аби приготувати шлях Йому
- ⁷⁷ і сказати людям Його, що вони
будуть спасенні
через відпущення гріхів їхніх.
- ⁷⁸ великим милосердям нашого Бога.
Через це милосердя новий день засяє
на нас з висоти,
- ⁷⁹ щоб освітити тих, хто живе під чорною
тінню смерті,
і щоб направити стопи наші
на шлях миру».

⁸⁰Хлопчик ріс і міцнів у душі. Він лишався в безлюдних місцях, доки не надійде йому час постати перед людьми Ізраїлю.

Народження Ісуса Христа

2На той час вийшов наказ Августа Цезаря³: у всьому світі, що належав Риму, провести перепис населення. ²То був найперший перепис. Він проводився, коли Кириній був губернатором Сирії⁴. ³Усі люди пішли реєструватися. Кожен пішов до свого рідного міста. ⁴Тож Йосип також вирушив з Назарета Галилейського, де він жив, до Юдеї, до Давидового міста, яке зветься Віфлеємом, оскільки він походив з родини Давидових нащадків. ⁵Він узяв з собою Марію, з якою був заручений, і яка чекала дитину. ⁶⁻⁷Так сталося, що поки вони були там, настав час Марії стати матір'ю, і Вона народила свого першого Сина. Вона сповила Його у полотно й поклала в ясла, оскільки в заїжджому дворі вільних місць не було.

Пастухам являється ангел Господній

⁸Кілька пастухів тієї місцевості лишилися на ніч у чистім полі стерегти свої отари. ⁹І явився їм ангел Господній, і сяйво слави Господньої пролилося на них. Страх охопив пастухів. ¹⁰Та ангел сказав їм: «Не бійтеся, я приніс вам добру звістку, яка дасть велику радість людям. ¹¹Тому що сьогодні в місті Давидовім народився для

³Август Цезар (63 р.до н.е. — 14 р.н.е.) римський імператор, який правив з 27 року до нашої ери.

⁴Кириній римський правитель Сирії, який двічі обіймав цю посаду.

вас Спаситель — Христос Господь. ¹²І знак вам буде такий: ви знайдете в яслах Дитину, загорнуту у полотно».

¹³Раптом до ангела приєдналася сила-силенна інших ангелів, які славили Бога зі словами:

¹⁴ «Слава Господу в високості,
і хай мир панує на землі між
людьми, що Богу милі».

¹⁵Коли ангели залишили пастухів і повернулися на Небо, пастухи заговорили між собою: «Ходімо до Віфлеєма й подивимося на те, що там сталось, про що Господь дав нам знати». ¹⁶Тож вони поспішили й знайшли Марію з Йосипом і Дитиною, що лежала в яслах. ¹⁷Побачивши Дитя, пастухи всім розповіли про звістку, яку вони одержали про цю Дитину. ¹⁸І розказана ними історія дивувала всіх, хто чув її. ¹⁹Марія ж, мов скарб, збирала все це й відкладала в своєму серці. ²⁰А пастухи повернулися додому, хвалячи й прославляючи Бога за все те, що вони почули й побачили — точнісінько так, як було їм сказано.

Ісус у храмі

²¹Коли сповнилося вісім днів і наспів час робити Хлопчику обрізання, Його нарекли Ісусом. Це було ім'я, яке дав Йому ангел ще до Його зачаття в материній утробі. ^{22–24}А як настав час їхнього очищення, згідно з Мойсеєвим Законом¹, батьки взяли Ісуса до Єрусалима, щоб явити Його перед Господом, як то написано у Законі Господнім: «Кожен хлопчик-первісток мусить бути посвячений Господові»², й покласти жертву, як того вимагає Закон Господній: «Офірувати пару горлиць або двійко голуб'ят»³.

²⁵Мешкав тоді в Єрусалимі чоловік на ймення Симеон. Був він людиною праведною і побожною. І Святий Дух лежав на ньому. ²⁶То Дух Святий відкрив йому, що він не спізнає смерті, доки не побачить на власні очі Господнього Христа. ^{27–28}Осяяний Духом, прийшов Симеон у храм, і коли батьки внесли малого Ісуса, щоб зробити

¹Закон Мойсеїв Закон Мойсеїв, тобто п'ять книг пророка й боговидця Мойсея: Буття, Вихід, Левит, Числа, Повторення Закону.

²«Кожен ... Господові» Вихід 13:2.

³«Офірувати ... голуб'ят» Левит 12:8.

все для Нього згідно з традицією Закону, Симеон узяв Дитину на руки, благословив Бога й мовив:

^{29–32} «Тепер, Господи,
відпусти слугу Свого з миром,
як обіцяв Ти, оскільки очі мої бачили
Твоє спасіння⁴,
що Ти приготував перед усіма
народами, —
це світло для прозріння поганам і на
славу Твоєму народу Ізраїльському».

³³Батько й мати були вражені тим, що було сказане про їхнього Сина. ^{34–35}Симеон благословив їх і сказав Марії, Ісусовій матері: «Він призначений багатьох в Ізраїлі піднести або скинути додолу, Він покликаний бути знаменням, яке люди відкинуть, і потаємні думки багатьох людей відкриються (і твою душу також пронизає меч смутку).»

Пророчиця Анна

^{36–37}Також була собі пророчиця Анна, дочка Фануїлова з роду Ашера. Вона була дуже стара. Сім років прожила вона з чоловіком після одруження, а потім вдовувала аж до вісімдесятичотирирічного віку. Не відлучаючись із храму, день і ніч вона постом і молитвами служила Господу. ³⁸Анна підійшла до Ісусових батьків саме тоді, коли вони говорили з Симеоном. Вона подякувала Богові й розповіла про Ісуса всім, хто чекав визволення Єрусалима.

³⁹Коли Йосип та Марія виконали все, що вимагалось Законом Господнім, вони повернулися до Галилеї, у своє рідне місто Назарет.

Подорож дванадцятилітнього Ісуса до Єрусалима

⁴⁰А Дитя росло, наливалось силою, мудрістю, і Божа благодать була на Ньому. ⁴¹Щороку батьки Його вирушали до Єрусалима на свято Пасхи. ⁴²Подалися вони, як завжди, й того року, коли Ісусові сповнилося дванадцять. ⁴³Як скінчилося свято, батьки верталися додому, а Хлопчик Ісус лишився в Єрусалимі, хоч батьки не знали про те. ⁴⁴Цілий день вони йшли, вважаючи, що Він десь тут, у гурті. Потім

⁴Спасіння Ім'я «Ісус» означає «Спасіння».

почали шукати Його серед своїх родичів та друзів. ⁴⁵І, не знайшовши, повернулися до Єрусалима, сподіваючись знайти Його там.

⁴⁶І так сталося, що знайшли вони Його аж через три дні у храмі. Ісус сидів серед учителів, слухав їхню науку й ставив їм запитання. ⁴⁷І всі, хто чули Його, були здивовані Його розумінням та відповідями.

⁴⁸Побачивши Його, батьки були вражені, а Його мати звернулася до Нього: «Дитино, чому Ти зробив із нами таке? Твій батько і я страшенно переживали, розшукуючи Тебе». ⁴⁹А Він відповів: «Чому ви шукали Мене? Чи ви не знали, що Я мушу бути у домі Батька Мого?» ⁵⁰Та вони не зрозуміли цієї відповіді.

⁵¹Тоді Ісус повернувся із ними до Назарета, і Він слухався їх. Та Його мати зберігала все це в своїм серці. ⁵²Тож Ісус зростав мудрістю, статурою та ласкою Божою і людською.

Проповідь Іоана Хрестителя

³¹⁻²Це було в п'ятнадцятий рік панування цезаря Тиверія,¹ коли Понтій Пилат² був намісником в Юдеї, Ірод — тетрархом³ Галилеї, а брат його Филип — тетрархом земель Ітурейських та Трахонитидських, Лисаній — тетрархом Авілени, а первосвященниками були Анна та Каяфа. Тоді в пустелі Іоанові, синові Захарієвому, було Слово Боже. ³⁻⁴Він ходив різними землями довкола Йордану, проповідуючи хрещення покаяння для прощення гріхів, як це написано в книзі пророка Ісаї:

«Чийсь голос вигукує в пустелі:
«Наготуйте шлях для Господа,
Зробіть стежки Його прямими.

⁵ Кожна долина наповниться,
І кожна гора та пригорок знизяться,
Криві місцини вирівняються,
А дороги вибоїсті стануть
гладенькими,

⁶ І всі люди побачать Боже спасіння».

Ісаїя 40:3–5

¹Тиверій Тиверій (42 р. до н.е. — 37 р.н.е.) — римський імператор.

²Пилат Понтій римський прокуратор Юдеї з 26-го по 36-й роки нашої ери.

³Тетрарх правитель однієї четвертої частини країни.

⁷Іоан казав юрбам людей, що виходили, щоб прийняти хрещення від нього: «О виплоде гадючий, хто попередив вас тікати від гніву Господнього, що наближається?» ⁸Хай ваші вчинки покажуть, що ви покаялися. І не треба, виправдовуючись, доводити один одному: «Авраам — наш батько». Бо кажу вам, що Бог може навіть це каміння легко перетворити на дітей Авраамових. ⁹Вже й сокиру занесено над корінням дерев, і кожне дерево, що не дає добрих плодів, буде зрубане й кинуте у вогонь». ¹⁰І люди вигукували: «То що ж нам робити?» ¹¹У відповідь він казав їм: «Кожен, хто має дві туніки, мусить поділитися з тим, у кого немає жодної. І кожен, хто має їжу, мусить зробити те саме».

¹²Прийшли охреститися й деякі збирачі податків. Вони запитали Іоана: «Вчителю, що нам робити?» ¹³А він каже: «Не збирайте грошей більше, ніж звелоно вам».

¹⁴І вояки прийшли до нього: «А нам що робити?» Їм він також відповів: «Ні з кого не беріть гроші силою чи кривдою, будьте доволені платнею своєю».

¹⁵Люди жили в чеканні, й в душі всі вони прагнули знати, чи Іоан не є Христом. ¹⁶Та на всі їхні запитання Іоан відповідав: «Я хрещу вас водою. Але ось прийде значно могутніший, ніж я; я не гідний навіть розв'язати ремінці на Його сандалях. Він охрестить вас Духом Святим і вогнем. ¹⁷У руці Його лопата, щоб чисто прибрати долівку на току, перевіяти збіжжя й зібрати його до комори. Та полову Він попалить у вогні негасимім». ¹⁸Так і багатьма іншими словами звертався Іоан до людей, проповідуючи Благовість.

Ув'язнення Іоана Хрестителя

¹⁹Іоан дорікав тетрархові Іроду за його стосунки з братовою жінкою Іродіадою та й за багато інших лихих вчинків Ірода. ²⁰А до всього, Ірод ще й кинув Іоана до в'язниці.

Хрещення Ісуса

²¹⁻²²Коли всі люди хрестилися, й Ісус охрестився та став молитися, раптом розверзлися небеса і Дух Святий зійшов на Нього в подобі голуба. І Голос долинув з Неба: «Ти Син Мій улюблений, Ти втіха Моя».

Родовід Ісуса

²³Коли Він почав своє духівництво, Ісусові було близько тридцяти років. Він був Сином (принаймні так вважалося) Йосипа.

- Йосип був сином Ілії.
²⁴ Ілія був сином Маттата.
 Маттат був сином Левія.
 Левій був сином Мелхія.
 Мелхій був сином Янная.
 Яннай був сином Йосипа.
²⁵ Йосип був сином Маттафія.
 Маттафій був сином Амоса.
 Амос був сином Наума.
 Наум був сином Еслія.
 Еслія був сином Наггая.
²⁶ Наггай був сином Маата.
 Маат був сином Маттафія.
 Маттафій був сином Семеїна.
 Семеїн був сином Йосеха.
 Йосех був сином Йоди.
²⁷ Йода був сином Яннана.
 Яннан був сином Реси.
 Реса був сином Зерувавела.
 Зерувавел був сином Салатїїла.
 Салатїїл був сином Нерія.
²⁸ Нерій був сином Мелхія.
 Мелхій був сином Аддія.
 Аддій був сином Косама.
 Косам був сином Елмадама.
 Елмадам був сином Ера.
²⁹ Ер був сином Йошуа.
 Йошуа був сином Еліезера.
 Еліезер був сином Йорима.
 Йорим був сином Маттата.
 Маттат був сином Левія.
³⁰ Левій був сином Симеона.
 Симеон був сином Юди.
 Юда був сином Йосипа.
 Йосип був сином Йонама.
 Йонам був сином Еліякіма.
³¹ Еліяким був сином Мелеї.
 Мелея був сином Менни.
 Менна був сином Маттата.
 Маттат був сином Натана.
 Натан був сином Давида.
³² Давид був сином Єсея.
 Єсей був сином Оведа.
 Овед був сином Воаза.
 Воаз був сином Салмона.
 Салмон був сином Наасона.
³³ Наасон був сином Амінадава.
 Амінадав був сином Рами.

- Рама був сином Есрома.
 Есром був сином Переса.
 Перес був сином Юди.
³⁴ Юда був сином Якова.
 Яків був сином Ісаака.
 Ісаак був сином Авраама.
 Авраам був сином Тери.
 Тера був сином Наора.
³⁵ Наор був сином Серуга.
 Серуг був сином Реу.
 Реу був сином Пелега.
 Пелег був сином Евера.
 Евер був сином Шелаха.
³⁶ Шелах був сином Каїнана.
 Каїнан був сином Арфаксада.
 Арфаксад був сином Сима.
 Сим був сином Ноя.
 Ной був сином Ламеха.
³⁷ Ламех був сином Мафусаїла.
 Мафусаїл був сином Еноха.
 Енох був сином Яреда.
 Яред був сином Маалалеела.
 Маалалеел був сином Каїнана.
³⁸ Каїнан був сином Еноса.
 Енос був сином Сефа.
 Сеф був сином Адама.
 Адам був сином Бога.

Диявол спокушає Ісуса

⁴Сповнений Духа Святого, Ісус залишив береги ріки Йордан, і Дух переніс Його в пустелю. ²І там протягом сорока днів диявол спокушав Його. Ісус нічого не їв увесь цей час, і коли сорок днів минуло, Він зголоднів. ³Диявол сказав Йому: «Якщо Ти Син Божий, накажи цьому камню, щоб став хлібом». ⁴Ісус йому відповів: «Сказано в Святому Письмі:

«Не самим хлібом живе людина».
Повторення Закону 8:3

⁵Диявол підхопив Його й за одну мить показав усі царства світу. ⁶І сказав диявол: «Я віддам Тобі всю владу і всю славу цих царств, тому що це було дано мені, і я можу віддати їх тому, кому побажаю. ⁷Тож якщо вклонитися мені, все це буде Твоїм». ⁸У відповідь Ісус промовив: «У Святому Письмі сказано:

«Ти мусиш вклонитися Господу Своєму Богу і служити лише Йому.»
Повторення Закону 6:13

⁹Диявол переніс Його до Єрусалима, поставив на найвищому місці храму й каже: «Якщо ти Син Божий, кидайся вниз. ¹⁰Адже сказано в Святому Письмі:

«Він накаже ангелам Своїм
берегти Тебе».

Псалми 90:11

¹¹А також сказано:

«Вони понесуть Тебе на руках, щоб не
забив Ти ноги Свої об каміння».

Псалми 90:12

¹²Ісус відповів: «У Святому Письмі також говориться й інше:

«Ніколи не перевіряй Господа
Бога Свого».

Повторення Закону 6:16

¹³Коли диявол закінчив спокушати Ісуса, він залишив Його до більш сприятливих часів.

Ісус проповідує в Галилеї

¹⁴Ісус повернувся до Галилеї могутній Духом Святим, і чутки про Нього пішли по всіх околицях. ¹⁵Він навчав по синагогах, і всі люди хвалили Його.

Немає пророків у вітчизні своїй

^{16–17}Потім Він подався до Назарета — міста, де виріс. І в суботу, за своїм звичаєм, пішов до синагоги. Коли Він підвівся, щоб читати, Йому подали книгу пророка Ісаї. Ісус розкрив книгу і знайшов місце, де було написано:

^{18–19} «Дух Господа зі Мною,
бо Він обрав Мене,
аби Я бідному люду приніс
Благовість;
бо Він послав Мене
проголосити звільнення в'язням,
проголосити прозріння сліпим,
дати волю пригніченим,
проголосити рік Милості
Господньої».

Ісаїя 61:1–2

²⁰Згорнувши книгу, Він віддав її служці й сів. Очі всіх присутніх у синагозі були звернені на Нього. ²¹Тож Він почав

говорити: «Сьогодні збулися ці слова зі Святого Письма, поки ви слухали». ²²І всі добре говорили про Нього, і були вражені чудовими словами, що злітали з Його вуст. Вони казали: «Чи це не син Йосипа?»

²³Ісус сказав їм: «Зрозуміло, ви повторите Мені відомий вислів: «Лікарю, зцілися сам. Ми чули, що Ти робив у Капернаумі, зроби те саме тут, у Своему рідному місті». ²⁴І Він додав: «Але правду кажу вам: жодного пророка не приймають в його рідному місті. ²⁵Правду кажу вам: багато вдів було в Ізраїлі в часи Іллі¹, коли небо зімкнулося на три роки й шість місяців, і великий голод напав на всю землю². ²⁶Та Бог не послав Іллі до жодної з них, окрім тієї, що мешкала в Сарепті Сидонській.

²⁷Багато було прокажених в Ізраїлі в часи пророка Єлисея³, та жоден з них не був очищений, крім Наамана Сиріянина⁴».

²⁸І всі присутні в синагозі були розгнівані, почувши ті слова. ²⁹Вони підхопилися й вигнали Ісуса з міста, й відвели Його аж на край гори, на якій стояло їхнє місто, щоби скинути зі скелі. ³⁰Але Він пройшов крізь них і подався геть.

Зцілення біснуватого в Капернаумі

³¹І прийшов Він до Галилейського міста Капернаума, і навчав там у суботу. ³²Люди були вражені Його вченням, бо за словом Його відчувалася влада. ³³Був у синагозі чоловік, одержимий нечистим духом. Раптом він несамовито закричав: ³⁴«А! Що Тобі треба від нас, Ісусе з Назарета? Ти прийшов, щоб знищити нас? Я знаю, хто Ти! Ти — Божий Святий». ³⁵Ісус суворо наказав йому: «Вгамуйся! І вийди з нього!»

Тут нечистий кинув чоловіка перед людьми й, не заподіявши ніякої шкоди, вийшов з нього. ³⁶Подив охопив усіх присутніх, і вони заговорили поміж себе: «Що ж це за вчення таке? Дуже і владно наказує Він нечистим, і ті виходять з людини». ³⁷І чутки про Нього розійшлися по всіх околицях.

¹Ілля пророк, що жив у IX ст. д.н.е.

²Правду ... землю Перша книга Царів, 17–18.

³Єлисей пророк, учень Іллі.

⁴Нааман Друга книга Царів 5:1–14.

Зцілення Петрової тещі

³⁸Ісус залишив синагогу й подався до Симона, якого ще звали Петром. Симонова теща страждала від тяжкої лихоманки, й Ісуса попросили допомогти їй. ³⁹Він став над жінкою, наказав лихоманці, й недуга вийшла з неї. Та негайно підвелася й почала прислужувати гостям.

⁴⁰Коли вже сідало сонце, всі, хто мав хворих на різні недуги, поприводили їх до Ісуса. Накладаючи руки на кожного по черзі, Ісус зціляв усіх. ⁴¹І біси також виходили з багатьох людей, вигукуючи: «Ти Син Божий!». Але Ісус суворо забороняв їм говорити, бо вони знали, що Він — Христос.

⁴²Як настав день, Він залишив оселю й пішов у безлюдне місце. Але народ шукав Його й прийшов до Нього. Люди хотіли перешкодити Йому покинути їх. ⁴³Але Він сказав їм: «Я мушу повідомити добру вість про Царство Боже також іншим містам, бо саме для цього Мене було послано». ⁴⁴Він далі проповідував по синагогах Юдеї.

Перші учні Ісуса

⁵¹⁻²Сталося так, що коли Ісус стояв біля Генісаретського озера¹, навколо Нього зібралися люди й слухали Слово Боже. Ісус побачив два човни на березі озера. З них якраз зійшли рибалки й мили свої сіті. ³Ісус увійшов до одного з човнів, який належав Симонові, й попросив господаря трохи відплисти від берега. А сам сів і почав з човна навчати натовп, що стояв біля води.

⁴Скінчивши говорити, Ісус сказав Симонові: «Відпливи на глибину й закинь сіті на рибу». ⁵Симон відповів: «Учителю, ми тяжко трудилися цілу ніч і нічого не зловили. Але якщо Ти так кажеш, я закину сіті».

⁶Зробивши так, вони зловили дуже багато риби. Аж сіті почали рватися. ⁷То гукнули вони товаришів на іншому човні, щоб ті допомогли їм. Ті підпливли, й обидва човни так наповнилися рибою, що мало не почали тонути. ⁸Побачивши це, Симон-Петро припав до Ісусових колін і вигукнув: «Залиши мене, Господи, бо я чоловік грішний!». ⁹Петро казав так, бо, як і всі інші, що були з ним, він був приголомшений такою рибальською здобиччю.

¹⁰Так само вражені були й Симонові товариші Яків та Іоан, Зеведєєві сини. То Ісус сказав Симонові: «Не бійся. Відтепер ти ловитимеш душі людські!»

¹¹Вони повитягали човни на берег, все полишили й пішли за Ісусом.

Очищення прокаженого

¹²Якось в одному місті, де перебував Ісус, здибав Він чоловіка, вкритого проказою. Коли той побачив Ісуса, то впав долілиць і змолився: «Господи, якщо Ти побажаш, то зможеш очистити мене». ¹³Ісус простягнув руку, торкнувся хворого й сказав: «Я бажаю. Очистись!» І з того негайно зійшла проказа. ¹⁴Тоді Ісус наказав чоловікові, щоб він нікому не розповідав про своє зцілення. «Лише піди й покажися священикові, й принеси офіру за своє очищення, як Мойсей наказував. Це буде свідченням для всіх».

¹⁵Але чутки про Нього поширювалися все більше. Цілі натовпи звідусіль сходилися, щоб послухати Його та зцілитися від хвороб своїх. ¹⁶Однак Він часто усамітнювався в безлюдному місці й молився.

Зцілення немічного

¹⁷Сталося так, що одного разу, коли Ісус навчав, перед Ним сиділи й слухали фарисеї² й вчителі Закону, що походили до Нього з різних міст Галилеї та Юдеї, а також з Єрусалима. І сила Господня була з Ісусом, тож міг Він зцілювати людей.

¹⁸Аж ось кілька чоловіків принесли до Нього на ложі паралізованого й намагалися пронести його і покласти перед Ісусом. ¹⁹Але пробитися крізь натовп вони не змогли, то вилізли на дах будинку й, розібравши трошки череп'яну покрівлю, спустили хворого на його ложі посеред натовпу, перед Ісусом. ²⁰Побачивши, як вони вірують, Ісус сказав: «Друже, гріхи твої прощені!»

²¹А фарисеї та книжники подумали: «Хто Він такий, що так богохульствує? Хто може відпускати гріхи, крім самого Бога?»

²²Та Ісусові були відомі їхні думки, тож Він їм відповів: «Чому такі думки у вас? ²³Що легше сказати: «Твої гріхи прощені», чи «Встань і йди»? ²⁴Ото щоб ви знали, що

¹Генісаретське озеро — інша назва Галилейського озера.

²Фарисеї — члени юдейської секти, що сповідували Мойсєїв Закон.

Син Людський має владу на землі відпустити гріхи,» — й Ісус звернувся до немічного, — «Кажу тобі: встань, забери своє ложе і йди додому!»

²⁵Тієї ж миті паралізований встав перед ними, підхопив те, на чому лежав, і подався додому, прославляючи Бога. ²⁶Всі були вражені й прославили Бога. Страх охопив їх, й вони казали: «Ми бачили неймовірні речі сьогодні!»

Покликання Левія

²⁷Ісус пішов звідти й згодом здибав збирача податків на ймення Левій, який сидів у митниці. Ісус сказав йому: «Ходім зі Мною!» ²⁸Той усе полишив і пішов за Ісусом. ²⁹У себе вдома Левій влаштував великий обід на честь Ісуса. Разом з ними за столом сиділо чимало збирачів податків та інших людей. ³⁰А фарисеї та їхні книжники докоряли Ісусовим учням: «Чому ви їсте й п'єте зі збирачами податків та грішниками?» ³¹На це їм Ісус відповів: «Не здорові потребують лікаря, а хворі. ³²Я прийшов не для того, щоб покликати праведних, а для того, щоб покликати грішників до покаяння».

Ісус відповідає фарисеям про піст

³³Вони сказали Ісусові: «Іоанові послідовники й прибічники фарисеїв часто постяться й моляться, а Твої учні їдять і п'ють». ³⁴Ісус сказав їм: «Чи змусите ви поститися гостей нареченого на весіллі, доки він лишається з ними? ³⁵Але прийде час, коли молодого поведуть від них, і тоді вони будуть поститися».

³⁶Тоді ж Ісус розповів їм притчу: «Ніхто не відриває латку від нового одягу, щоби пришити на старий. Якщо так зробити, то й нову одяжину порвеш, і до старої не припасується латка від нової. ³⁷Ніхто не наливає молоде вино в старі бурдюки. Якщо так зробити, нове вино розірве міхи й розіллється, а міхи зіпсуються. ³⁸Молоде вино треба наливати в нові бурдюки. ³⁹Ніхто не схоче після старого вина пити молоде, бо скаже: «Старе вино краще».

Син Людський — Господь суботи

БЯкось у суботу Ісус проходив пшеничним полем. Учні Його зривали колоски, розлушуючи їх між пальцями, й їли зерно.

²Дехто з фарисеїв запитав: «Чому ви робите те, що заборонено в суботу?» ³У відповідь Ісус сказав: «Чи ви не читали, що зробив Давид, коли він і його супутники зголодніли? ⁴Чи не читали ви, як він зайшов до дому Божого, взяв жертвні хліби й їв, і дав тим, хто був з ним, хоч хліби за Законом, ніхто не міг їсти, крім священників». ⁵Й Ісус додав: «Син Людський — Господь і суботі».

Зцілення сухорукого в суботу

⁶Якось іншої суботи Ісус прийшов до синагоги й навчав там. Серед присутніх був чоловік із усохлою правицею. ⁷Книжники й фарисеї стежили за Ісусом, чи не візьметься Він когось лікувати в суботу, тоді б вони мали привід звинуватити Його.

⁸Ісусові були відомі їхні думки, але Він сказав сухорукому: «Підведися й стань перед усіма!» І чоловік підвівся й став там. ⁹То Ісус сказав книжникам і фарисеям: «Я вас питаю: чи годиться робити в суботу добро, а чи зло? Врятувати життя, чи зруйнувати?» ¹⁰Ісус обвів їх поглядом і сказав сухорукому: «Простягни руку!» Той виконав, що звелів Ісус, і його рука стала здоровою. ¹¹А фарисеї та книжники були розлючені й почали міркувати поміж себе, що б його таке заподіяти Ісусові.

Ісус обирає апостолів

¹²Якось тими днями Ісус подався на гору помолитися. Цілу ніч Він провів у молитвах до Бога. ¹³А коли настав день, Він покликав Своїх учнів і обрав з-поміж них дванадцятьох, яких назвав Своїми апостолами. ¹⁴⁻¹⁶Це були Симон, якого також називали Петром, Петрів брат Андрій, Яків та Іоан, Пилип, Варфоломій, Матвій, Хома, Яків (Алфеїв син), Симон, якого також називали Зилот, Юда (син Якова), та Юда Іскаріот, який потім став зрадником.

Ісус зціляє і навчає людей

¹⁷Ісус разом із апостолами зійшов з гори й зупинився в долині, де стояв великий натовп Його учнів і дуже багато людей з усієї Юдеї, з Єрусалима, з узбережжя поблизу Тира й Сидона. ¹⁸Вони зійшлися, щоб послухати Його, а також щоб зцілитися від хвороб. І ті, хто страждав від нечистих духів, були зцілені. ¹⁹І всі в натовпі

намагалися торкнутися Ісуса, бо з Нього йшла сила, яка зціляла всіх їх.

²⁰Поглянувши на своїх послідовників, Ісус сказав:

«Благословенні ви, бідні, бо Царство
Боже належить вам.

²¹ Благословенні ви, хто зараз голодні, бо
будете насичені.

Благословенні ви, хто зараз плаче — ви
будете сміятися.

²²Благословенні ви, коли вас ненавидять
вас, коли вилучають вас і ображають, і
визнають ваше ім'я злим за вашу вірність
Синові Людському. ²³Радійте того дня,
веселіться, бо на вас чекає велика нагорода
на Небесах! Бо від предків цих людей так
само діставалося їй пророкам.

²⁴ Та горе вам, багатим, бо свою втіху ви
вже отримали.

²⁵ Горе вам, ситим тепер, бо вам
доведеться спізнати голод.

Горе вам, хто тепер сміється —
бідування і сльози чекають на вас.

²⁶Горе вам, про кого всі добре гово-
рять, — так їхні предки вихваляли лже-
пророків.

Любів ворогів ваших

²⁷До вас Я звертаюся, до тих, хто слухає
Мене: любів ворогів своїх. Даруйте добро
тим, хто ненавидить вас. ²⁸Благословляйте
тих, хто проклинає вас. Моліться за тих, хто
кривду вам чинить. ²⁹Якщо хтось ударить
вас по одній щоці, підставте йому й другу
щок. Якщо хтось знімає з вас плащ, хай
візьме й сорочку. ³⁰Не відмовляйте тим, хто
просить у вас. А якщо хтось візьме ваше
щось, не вимагайте повернути. ³¹Поводьтеся
з іншими так, як ви б хотіли, щоб інші
поводилися з вами. ³²Якщо ви любите лиш
тих, хто любить вас, що запишеться вам на
карб? Адже навіть грішники люблять тих,
хто любить їх самих. ³³І якщо ви чините
добро тільки тим, хто добрий до вас, що
запишеться вам на карб? Навіть грішники
так роблять. ³⁴І якщо ви даєте в борг тим,
від кого сподіваєтесь одержати, що
запишеться вам на карб? Навіть грішники
дають у борг іншим грішникам, щоб їм
згодом повернули те ж саме. ³⁵Ні, любів
своїх ворогів і робів добро їм, і в борг

давайте, не розраховуючи на повернення.
Отоді ви матимете велику винагороду і
будете дітьми Всевишнього. Він милостивий
до невдячних і злих людей. ³⁶Будьте ж і ви
милосердні, як Отець ваш милосердний.

Притча про сліпого поводиря

³⁷Не судіть інших, то й вас не
судитимуть. Не звинувачуйте, то й вас не
звинуватять. Прощайте й даруйте іншим, то
й вам проститься. ³⁸Давайте, то й вам
воздасться. Мірою доброю накладайте,
натоптанюю, ще й з походом. Бо якою
мірою ви міряєте для інших, тією ж мірою
буде відміряно вам».

³⁹Ісус також розповів притчу: «Чи може
сліпий бути поводирем для іншого сліпого?
Чи не впадуть обидва в яму? ⁴⁰Учень не
буває вищим за вчителя свого, але кожен,
хто удосконалився, буде як вчитель його.

⁴¹Чому ви бачите порошок у оці брата
свого, але не помічаєте колоди у власному
оці? ⁴²Як ви можете звертатися до брата з
такими словами: «Брате, дай витягну
порошок з твого ока», якщо не бачите
колоди у власному оці? Лицеміре, спочатку
витягни колоду з власного ока і лиш тоді ти
станеш достатньо зрячим, аби витягати
порошок з братового ока.

Пізнається дерево за плодами його

⁴³Не буває доброго дерева, що приносило
б погані плоди, як не буває й поганого
дерева, що приносило б добрі плоди.
⁴⁴Дерева розрізняють за плодами їхніми, бо
не ростуть фіги на тернах, а виноград на
глоді. ⁴⁵Добра людина винесе добро зі
скарбниць свого серця, а людина зла винесе
зло з глибин свого серця. Бо з уст людських
злітає те, чим переповнене серце.

Не будуйте на піску

⁴⁶Чому ви звертаєтесь до Мене: «Господи,
Господи», але не робите того, про що Я
кажу? ⁴⁷На кого схожа людина, що
приходить до Мене, слухає слова Мої і
дотримується їх? ⁴⁸Вона схожа на чоловіка,
який, зводячи будинок, вирив глибоко і
заклав міцний фундамент на камені. І коли
настала повінь, і води ринули на цей
будинок, вони не змогли зрушити його, бо
збудовано його як слід. ⁴⁹А хто слухає
Мене, але не живе згідно зі словом Моїм,

схожий на чоловіка, що поставив будинок свій без фундаменту. Води хлинули на той будинок, і миттю він упав і був геть зруйнований».

Зцілення слуги

7 Коли Ісус закінчив говорити, що хотів, щоб люди почули, Він пішов до Капернаума. ² Там був центуріон¹, у якого так тяжко захворів слуга, що вже був при смерті. Центуріонові слуга був дуже дорогий. ³ Почувши про Ісуса, він послав до Нього кількох юдейських старійшин, аби ті попросили Ісуса прийти й урятувати життя слуги. ⁴⁻⁵ Прийшовши, старійшини почали благати Ісуса: «Він заслуговує, щоб Ти зробив це для нього, бо він любить народ наш, він збудував для нас синагогу».

⁶ Ісус пішов з ними. Та коли Він уже підходив до дому центуріона, той послав своїх друзів назустріч, щоб передали Ісусові його слова: «Господи! Не завдавай Собі клопоту заради мене, бо не достойний я, аби Ти заходив до моєї оселі. ⁷ Через це я й не наважився сам прийти до Тебе. Скажи тільки слово, і мій слуга одужає. ⁸ Сам я маю і начальників, і підлеглих. Я кажу одному з них: «Иди!» — і він іде. Іншому кажу: «Підійди!» — і він підходить. Скажу слугі: «Зроби це!» — і він виконує».

⁹ Почувши ці слова, Ісус був дуже втішений. Він обернувся до натовпу, що супроводжував Його, й сказав: «Кажу Я вам, такої віри Я не зустрічав навіть у людей Ізраїлю». ¹⁰ І коли ті, кого було послано, повернулися до оселі центуріона, то побачили, що слуга цілком одужав.

Ісус повертає мертвого до життя

¹¹ Невдзовзі по тому Ісус прийшов до міста Наїна. З Ним мандрували Його учні й великий натовп. ¹² Коли Він підійшов до міських воріт, звідти виносили мертвого. То був єдиний син у матері, ще й удови. Чимало мешканців міста йшло за нею.

¹³ І побачивши її, Господь наповнився співчуттям до неї і сказав: «Не плач». ¹⁴ Він підійшов і торкнувся труни. Люди, що несли її, зупинилися. Тоді Ісус сказав: «Юначе,

кажу тобі: Встань!». ¹⁵ І мертвий підвівся й заговорив. Так Ісус повернув матері сина.

¹⁶ Усіх присутніх охопив страх, але вони славили Бога зі словами: «Великий пророк явився поміж нас». І ще: «Бог прийшов допомогти своєму народові!». ¹⁷ Ця звістка про Ісуса поширилася по всій Юдеї та навколишніх краях.

Посланці від Іоана Хрестителя

¹⁸⁻¹⁹ Учні Іоана прийшли до нього й розповіли йому про всі ці події. Іоан покликав двох із них і послав до Господа запитати: «Ти і є Той, Хто мав прийти, чи ми мусимо чекати на іншого?» ²⁰ І прийшовши до Ісуса, вони сказали: «Іоан Хреститель послав нас запитати Тебе: «Чи Ти Той, Хто мав прийти, чи мусимо чекати на когось іншого?»

²¹ У той час Ісус зцілював людей від хвороб і мук, виганяв із них нечистого, багатьом сліпим повертав зір. ²² То ж Він відповів Іоановим посланцям: «Ідіть і розкажіть Іоанові про все, що бачили і чули: сліпі стають зрячими, криві починають ходити, прокажені очищаються, до глухих повертається слух, мертві знову стають живими, а бідні люди чують Благовість². ²³ І блаженний той, хто може щиро прийняти Мене».

Ісусове свідчення про Іоана

²⁴ Коли Іоанові посланці пішли, Ісус почав розповідати людям про Іоана: «На що дивитися ходили ви в пустелю? На очерет, що вітер гоїдає? ²⁵ Ні! То на що ж ви ходили дивитися? На чоловіка в пишному вбранні? Та ті, хто носять пишні шати і живуть у розкоші, — вони в царських палатах. ²⁶ Ну, то на що ж ви ходили дивитися? На пророка? Так, кажу Я вам. І навіть значно більше, ніж на пророка! ²⁷ Це ж той, про кого сказано в Святому Письмі:

«Дивись, Я виряджаю посланця Свого
поперед Тебе.

Він приготує дорогу Тобі».

Малахія 3:1

²⁸ Кажу ж вам: серед усіх людей, народжених жінками, немає більшого за

¹Центуріон командир центурії, підрозділу в римському легіоні.

²То ж Він ... Благовість Ісяя 35:5.

Іоана; і в той же час найменший у Царстві Божому — більший, ніж він».

²⁹І всі, хто чув це, навіть збирачі податків, визнали Божу праведність, бо хрестилися вони Іоановим хрещенням. ³⁰Але фарисеї та книжники, що відмовились бути хрещені Іоаном, зневажили Божу волю про себе. ³¹І далі вів Ісус: «З чим порівняти це покоління людей? На кого вони подібні? ³²Вони нагадують дітей, що сидять на базарі й гукають один до одного:

«Ми вам грали на сопілці,
але ви не танцювали.
Ми вам жалісно співали,
та однак ви не ридали».

³³Бо коли прийшов Іоан Хреститель, який не їв хліба й не пив вина, ви казали: «Він одержимий нечистим». ³⁴Прийшов Син Людський, Який і їсть, і п'є, а ви кажете: «Він ненажера і п'яниця, Він друг митників та грішників». ³⁵Мудрість виявляється у вчинках».

Намашення Ісуса мирром¹

³⁶Один із фарисеїв запросив Ісуса пообідати з ним. Ісус прийшов до фарисеєвої оселі й зайняв місце за столом.

³⁷Була в тому місті одна жінка, відома як грішниця. Почувши, що Ісус обідає в домі фарисея, вона принесла алебастровий глечик з пахощами. ³⁸Жінка стала за Ісусом, припала до Його ніг; вона плакала, омивала Його ноги сльозами й витирала їх волоссям своїм. Жінка цілувала Його ноги й намашувала їх пахощами. ³⁹Усе те бачив фарисей, який запросив Ісуса на обід. Він подумав: «Якби це був пророк, Він би знав, що це за жінка торкається Його. Йому було б відомо, що це грішниця».

⁴⁰У відповідь на його думки Ісус сказав: «Симоне, мушу тобі дещо сказати». Симон промовив: «Говори, Вчителю».

⁴¹І сказав Ісус: «Двоє чоловіків заборгували гедляреві. Один із них був винен п'ятсот динарів², а другий — п'ятдесят. ⁴²Оскільки сплатити вони не могли, гедляр шляхетно подарував їм їхні борги. Так хто з

тих двох дужче любитиме його?» ⁴³Симон відповів: «Я гадаю, той, кому було подаровано більший борг». Ісус сказав йому: «Ти маєш рацію».

⁴⁴І, повернувшись до жінки, Ісус додав: «Чи бачиш ти цю жінку? Я прийшов до твого дому, та ти не запропонував Мені води, щоб омити стопи. А вона омила їх своїми сльозами й витерла своїм волоссям. ⁴⁵Ти не поцілував Мене, вітаючи, а вона не перестала цілувати Мої ноги, відколи Я ввійшов. ⁴⁶Ти не змастив голови Моєї оливою, а вона змащує ноги Мої парфумами. ⁴⁷Ось чому Я кажу тобі, що її численні гріхи — прошені. Це засвідчено її великою любов'ю. А той, кому прощено мало, і любить мало».

⁴⁸А жінці Ісус сказав: «Гріхи твої прошені». ⁴⁹Тут усі, хто обідав з ними разом, почали питати один одного: «Хто Він такий, що береться гріхи прощати?» ⁵⁰А Він додав, звертаючись до жінки: «Твоя віра спасла тебе. Иди з миром».

Супутники Ісуса

8Після того Ісус ходив по містах і селах, проповідуючи й розповідаючи людям Благовість про Царство Боже. І дванадцяттеро апостолів були з Ним. ²⁻³Разом з ними подорожувало й кілька жінок, яких Ісус був зцілив від хвороб, або з яких Він вигнав злих духів: Марія з міста Магдали, з якої Ісус вигнав сімох бісів; Іоанна, дружина Хуза, який був Іродовим³ домоправителем; Сузанна й багато інших. Вони власним коштом підтримували Ісуса та Його учнів.

Притча про сіяча

⁴Коли посходилися з кожного міста до Нього люди й зібрався великий натовп, Ісус розповів притчу: ⁵«Вийшов селянин сіяти. І коли він кинув на ріллю зерно, частина його потрапила на битий шлях і була витоптана, ще й птахи небесні налетіли та й склювали посіяне. ⁶Інша частина зерна впала на кам'янистий ґрунт. І коли воно проросло, то одразу ж зав'яло через брак вологи. ⁷Ще інша частина опинилася серед заростів терну. Терни розрослися разом з колоссям і заглушили його. ⁸Але деяке зерно лягло в

¹**Мирро** ароматична олія, що вживалася як у косметичних цілях, так і для змащення померлих.

²**Динар** срібна монета, приблизно дорівнював денному заробітку робітника.

³**Ірод** Ірод Антипа, син Ірода Великого.

добрий ґрунт і проросло, і вродило в сотні разів проти того, що було посіяно».

Розповівши цю притчу, Ісус завершив: «Той, хто має вуха, нехай почує!»

⁹Учні запитали Ісуса, що означає ця притча. ¹⁰То Він сказав: «Вам дано знати таємниці Царства Божого. А для інших вони розкриваються в притчах, щоб

дивились вони, але не бачили,
чули, але не розуміли¹.

Пояснення притчі про сіяча

¹¹Ось вам пояснення притчі: Зерно — то Слово Боже. ¹²Зерно, що впало на битий шлях, — це ті, хто чує Слово, але з'являється диявол і забирає Слово з їхніх сердець, щоб не мали віри. І не буде вже їм спасіння. ¹³Зерно, що впало на камінь, — це ті люди, які чують Слово, радо сприймають його, та не мають коріння. Вони вірять якийсь час, але настає час випробувань, і вони втрачають віру. ¹⁴А щодо зерна, яке потрапило між терни, то це про тих, хто чує Слово, але йдучи своїм шляхом, вони задушені повсякденними клопатами, гонитьбою за багатством і радощами життя. Ці люди ніколи не приносять зрілих плодів. ¹⁵А зерно, що лягло в добрий ґрунт — люди з добрими й чесними серцями. Вони чують Слово й бережуть його. Тож наполегливістю своєю вони приносять добрі плоди.

Не ховайте світла

¹⁶Запалений світильник ніхто не ставить під перевернуту посудину або під ліжку. Навпаки, його ставлять на підставку, щоб кожен, хто входить, бачив світло. ¹⁷Бо немає нічого прихованого, що не стане очевидним, і немає нічого таємного, що не відкриється і не вийде на чисту воду.

¹⁸Будьте уважні, коли слухаєте. Бо хто має, тому додасться. А хто не має, той втратить і те, що, як йому здається, йому належить».

Хто є Ісусовою родиною

¹⁹Прийшли до Ісуса Його мати й брати, але не могли наблизитися до Нього через те, що Його оточував натовп. ²⁰Ісусові сказали:

«Твоя мати й брати стоять надворі; вони хочуть бачити Тебе».

²¹Але Він відповів: «Моя мати й брати — це ті, хто слухає Слово Боже й виконує його».

Ісус вгамовує бурю на озері

²²Одного дня було так, що Ісус сів у човен разом зі своїми учнями й мовив до них: «Перепливімо на інший бік озера». І вони вирушили. ²³Поки вони пливли, Ісус заснув. Штормовий вітер налетів на озеро. Човен почав наповнюватися водою. ²⁴Учні розбудили Ісуса зі словами: «Вчителю, Вчителю, ми потопіємо!» Ісус прокинувся й суворо наказав вітрові й хвилям угамуватися. Вони вщухли, й заповів штиль.

²⁵А Ісус звернувся до своїх учнів: «Де ваша віра?» Та вони були налякані й знічені, й перемовлялися: «Хто ж Він зрештою такий, що наказує вітрові й хвилям, і ті підкоряються Йому?»

Вигнання нечистих духів у свиней

²⁶І пристали вони до землі Герасинської, що на протилежному березі озера від Галилеї. ²⁷Коли Ісус ступив на берег, то один чоловік з того міста зустрів Його. Він був одержимий нечистими духами. Тривалий час він не носив одягу й не жив у будинку, а мешкав у могильних склепах.

²⁸Побачивши Ісуса, одержимий голосно закричав і упав долілиць перед Ним. А потім заволав: «Що Тобі треба від мене, Ісусе, Сине Всевишнього Бога? Благаю Тебе, не муч мене». ²⁹(Бо Ісус звелів нечистому вийти з того чоловіка. Адже нечистий часто вселявся в нього. Тоді доводилося в'язати того чоловіка ланцюгами та кайданами й тримати під вартою. Та щоразу він розривав ланцюги й розбивав кайдани і, гнаний бісом, тікав у безлюдні місця).

³⁰Тож Ісус запитав його: «Як тебе звуть?» І той відповів: «Леґіон»², бо багато бісів вселилося в того чоловіка. ³¹Вони благали, щоб Ісус не звелів їм іти у безодню. ³²А неподалік на схилах пасся великий гурт свиней. То біси попросили Ісуса переселити їх у свиней. Й Ісус їм дозволив.

¹дивились ... не розуміли Ісаї 6:9.

²Leґіон — військовий підрозділ, що налічував від чотирьох до шести тисяч воїнів.

³³Отже, вони залишили чоловіка і вселилися в свиней. І все стадо кинулося з кручі в озеро й потонуло.

³⁴Коли свинопаси побачили, що сталося, вони побігли геть і розповіли про все по місту й околицях. ³⁵І люди повиходили, щоб побачити, що сталося. Вони підійшли до Ісуса й побачили того чоловіка, з якого вийшов біс, біля Ісусових ніг. Він був одягнений і при здоровому глузді. І люди злякалися. ³⁶Свідки розповіли їм, як одержимий бісом був зцілений. ³⁷То всі люди землі Герасинської попросили Ісуса залишити їх, бо великий страх охопив їх.

Ісус увійшов у човен і повернувся до Галилеї. ³⁸А чоловік, з якого вийшли нечисті духи, благав Ісуса, щоб Той узяв його з собою. Та Ісус відіслав його зі словами: ³⁹«Повертайся додому й розкажи всім, що Бог зробив для тебе». І чоловік пішов, по цілому місту розповідаючи про те, що Ісус зробив для нього.

Зцілення кровотечивої та воскресіння померлої дівчинки

⁴⁰Коли Ісус повернувся до Галилеї, великий натовп вітав Його, бо вони всі чекали Його. ⁴¹⁻⁴²Саме тоді підійшов до Ісуса чоловік на ймення Яір, який очолював місцеву синагогу. Він упав до Ісусових ніг і благав піти до нього додому, оскільки там помирала його єдина дочка, якій було близько дванадцяти років. І коли Ісус йшов з Яіром, величезний натовп з усіх сторін щільно оточував Його.

⁴³У натовпі була жінка, що вже дванадцять років страждала від кровотечі. Вона витратила все, що мала, на лікарів, та ніхто з них не зміг допомогти їй. ⁴⁴Жінка підійшла ззаду до Ісуса й торкнулася торочки Його плаща. Тієї ж миті кровотеча в неї припинилася.

⁴⁵Ісус запитав: «Хто це торкнувся Мене?» Оскільки всі відмовлялися, Петро відповів: «Господарю, люди напірають на Тебе і тиснуть». ⁴⁶Та Ісус сказав: «Хтось торкнувся Мене, бо Я відчув, як сила вийшла з Мене». ⁴⁷Коли жінка зрозуміла, що їй не вдасться залишитися непоміченою, вона затремтіла і впала перед Ним. Перед усіма присутніми вона сказала, чому торкнулася Його і як миттю одужала. ⁴⁸Ісус сказав їй: «Дочко, це віра твоя зцілила тебе. Іди з миром».

⁴⁹Поки Він говорив, хтось вийшов із дому Яіра й сказав йому: «Твоя дочка померла. Не завдавай більше Учителеві клопоту». ⁵⁰Та Ісус почув ці слова й мовив до старшого синагоги: «Не бійся. Лиш вір, і вона буде спасена».

⁵¹Прийшовши до дому, Ісус не дозволив нікому заходити з Ним, крім Петра, Іоана, Якова та батьків дитини. ⁵²Усі присутні плакали й сумували за дівчинкою. Ісус мовив: «Не плачте! Вона не померла, а тільки спить». ⁵³А вони насміхалися з Нього, знаючи, що вона таки померла.

⁵⁴Тоді Ісус узяв її за руку й покликав: «Дитино, вставай!» ⁵⁵Дух її повернувся в тіло, і вона вмиг підвелася. Ісус наказав нагодувати її. ⁵⁶Батьки її були приголомшені. А Ісус наказав їм, щоб нікому не розповідали про те, що сталося.

Ісус виряджає Своїх апостолів

^{9¹⁻²}Ісус зібрав дванадцятьох Своїх апостолів, дав їм силу та владу над усіма бісами та здатність зцілювати недуги й послав їх, щоб проповідували вони про Царство Боже та зцілювали хворих. ³І сказав їм: «Нічого не беріть із собою в дорогу — ні палиці, ні торби, ні хліба, ні срібла, ані запасного вбрання. ⁴І як до чиеїсь оселі зайдете, то вже і лишайтесь там, доки не покинете те місто. ⁵Там, де люди будуть негостинні до вас, то, йдучи звідти, обтрусіть порошок із ніг своїх, як свідчення проти цих людей».

⁶То апостоли вирушили й пішли по всіх поселеннях, проповідуючи Добру Звістку й зцілюючи людей по всіх усюдах.

Ірод хоче бачити Ісуса

⁷Аж почув про все, що діється, тетрарх¹ Ірод. Він був збентежений, бо дехто казав, що це Іоан повстав з мертвих. ⁸Від інших було чути, що це явився Ілля. Ще інші твердили, що то воскрес один із пророків давніх часів. ⁹Та Ірод сказав: «Я стяв голову Іоанові. То хто ж це такий, про кого я стільки всякого чую?» І він усе прагнув побачити Ісуса.

¹Тетрарх — правитель четвертої частини Юдеї.

Нагодування п'яти тисяч чоловік

¹⁰Коли апостоли повернулися, вони розповіли Ісусові про все, що зробили. Узявши їх із Собою, Ісус потай вирушив до міста Вefсайди. ¹¹Та люди довідалися про це й подалися за Ним слідом. Ісус завітав їх і розповідав їм про Царство Боже. А також Він зіцлював тих, хто цього потребував.

¹²Наближався вечір. Дванадцяттеро апостолів підійшли до Нього й кажуть: «Відпусти людей, аби могли вони піти по довколишніх селах і хуторах поїсти й спочити, бо ми в досить віддаленому місці». ¹³Та Ісус відповів їм: «Краще ви нагодуйте людей». Вони кажуть: «Ми маємо не більше п'яти хлібин та двох рибин, хіба ми підемо й придбаємо якоїсь їжі для цих людей!» ¹⁴(З ними йшло близько п'яти тисяч чоловіків). Однак Ісус сказав Своім учням: «Розсадить людей групами приблизно по п'ятдесят чоловік». ¹⁵Вони послухалися й усіх посадили на землю. ¹⁶Взявши п'ять хлібин й дві рибини, Ісус звів очі до неба й віддав дяку за них. Потім Він розломив хліб і рибу й подав Своім учням, аби роздали людям. ¹⁷Люди їли, і всі наїлися. А потім ще й зібрали дванадцять кошиків, повних залишків.

Петро називає Ісуса Христом

¹⁸Якось, коли Ісус молився на самоті, прийшли до Нього Його учні. Ісус запитав їх: «Що кажуть люди, хто Я?» ¹⁹Вони відповіли: «Хто каже, що Ти — Іоан Хреститель, інші говорять — Ілля, а дехто вважає, що воскрес один із пророків минулого». ²⁰Ісус знову спитав: «За кого ви Мене вважаєте?» Петро відповів:

«За Христа, Божого Помазаника».

^{21–22}Попередивши учнів, щоб нікому про те не говорили, Ісус сказав: «Син Людський мусить пройти через багато страждань. Його мають відцуратися старійшини, первосвященники та книжники. Його мусять вбити, але на третій день Він воскресне».

²³І далі Він мовив до всіх Своїх учнів: «Хто бажає йти за Мною, мусить зректися себе і щоденно нести свій хрест і наслідувати Мене на своєму шляху. ²⁴Бо хто прагнетиме спасти своє життя, той втратить його. А хто втратить життя за Мене, той спасе його. ²⁵Адже яка користь людині, що

здобуде весь світ, але знищить або занапастить себе?

²⁶А хто буде соромитися Мене й Слова Мого, того посоромиться й Син Людський, коли прийде в Своїй славі й славі Отця та святих ангелів. ²⁷Але правду кажу вам: серед тих, хто стоїть тут, є такі, що не встигнуть іще спізнати смерті, як побачать Царство Боже».

Преображення Господнє

²⁸Сталося так, що десь днів вісім після того, як Ісус промовив це, Він взяв з Собою Петра, Іоана та Якова й вирушив з ними на гору молитися. ²⁹І от коли Він молився, обличчя Його змінилося, а вбрання стало сліпучо білим. ³⁰Раптом двоє чоловіків стали розмовляти з Ним — то були Мойсей¹ та Ілля. ³¹Вони явилися в сяйві слави й говорили з Ісусом про Його смерть в Єрусалимі, через яку Йому належало пройти.

³²Петро і ті, що були з ним, заснули. Прокинувшись, вони побачили Ісуса в сяйві слави і двох чоловіків, що стояли поруч із Ним. ³³І якраз, коли ті двоє залишали Ісуса, Петро звернувся до Нього: «Господарю, як добре, що ми тут. Дозволь ми поставимо тут три намети — один для тебе, один для Мойсея і один для Іллі». (Він сам не знав, що говорить).

³⁴Та поки він промовляв усе це, злинула хмара й накрила їх усіх своєю тінню. Вони злякалися, опинившись у хмарі. ³⁵А звідти пролунав Голос: «Це — Мій Син; Він — Мій Обранець. Слухайтеся Його».

³⁶А коли Голос замовк, Ісус лишився один. Учні Його мовчали, і нікому не розповіли тоді про те, що бачили.

Зцілення сновиди

³⁷Наступного дня, коли вони зійшли з гори, великий натовп зустрів Ісуса. ³⁸І один з натовпу зненацька вигукнув: «Учителю, благаю Тебе, зглянься над сином моїм, бо він же моя однісінька дитина! ³⁹Час від часу нечистий хапає його, і тоді хлопець кричить несамовито. Дух колотить його в пропасниці, аж піна на устах у дитини

¹**Мойсей** Мойсей (бл.1574–бл.1454 рр. до н.е.) був вождем юдейського народу, законодавцем, пророком і істориком.

виступає, дух мучить і мучить її і майже ніколи не залишає. ⁴⁰Я вже й до учнів Твоїх звертався, та вони не змогли вигнати духа з сина мого».

⁴¹Тоді Ісус промовив: «О невірний і заблудлий роде! Скільки ж Мені бути з тобою, і скільки Мені терпіти тебе? Приведи свого сина». ⁴²Коли хлопчик підходив, нечистий дух раптом кинув його на землю й заколотив у пропасниці. Та Ісус заборонив це нечистому духу, зцілив дитину й віддав батькові.

⁴³Усі присутні були враженні величчю Божою.

Ісус удруге говорить про Свою смерть

Та поки люди дивувалися з усього, що Він діяв, Ісус звернувся до Своїх учнів: ⁴⁴«Добре затямте все, що Я зараз скажу вам: скоро Син Людський буде відданий в руки людям». ⁴⁵Однак учні Його цих слів не зрозуміли. Зміст був прихований від них, тож вони не могли збагнути цього, а перепитати Ісуса боялися.

Хто найбільший у Царстві Небеснім

⁴⁶Між Ісусовими учнями зародилася незгода: кому з них випаде бути найбільшим? ^{47–48}Ісусу були відомі їхні потаємні думки. Він узяв дитину, поставив її біля Себе і звернувся до учнів: «Хто приймає цю малу дитину в ім'я Моє, той приймає і Мене. А хто приймає Мене, той приймає і Того, Хто послав Мене. Отож і виходить, що справді великим є найменший серед вас».

Хто не проти нас, той з нами

⁴⁹А Іоан розповів: «Вчителю, ми бачили чоловіка, який виганяв нечистого ім'ям Твоїм. Ми намагалися зупинити його, бо він не ходить за Тобою разом з нами».

⁵⁰Але Ісус відповів Іоанові: «Не треба його зупиняти, бо той, хто не проти вас — той за вас».

Самаритяни не приймають Ісуса

⁵¹Сталося так, що коли наблизився час Ісусові бути взятим на Небо, Він твердо вирішив іти до Єрусалима. ⁵²Перед Себе Ісус вислав посланців. Незабаром ті прибули до самарійського поселення, щоб приготувати прихід Ісуса. ⁵³Та самаритяни не побажали

прийняти Його через те, що Він ішов до Єрусалима¹.

⁵⁴Коли Його учні Яків та Іоан побачили це, вони спитали: «Господи, хочеш, ми викличемо вогонь небесний, щоб знищити їх?»²

⁵⁵Та Ісус озирнувся й присоромив їх³.

⁵⁶І вони вирушили до іншого міста.

Хто може бути Ісусовим учнем

⁵⁷По дорозі хтось сказав Ісусу: «Я піду за Тобою, хоч би куди Ти йшов». ⁵⁸Ісус відповів: «Лисиці мають нори, птахи небесні мають гнізда, а Син Людський не має де прихилити голову».

⁵⁹Іншій людині Він звелів: «Іди за Мною». Але той попросив: «Господи, спершу дозволь мені піти поховати мого батька». ⁶⁰Однак Ісус відповів: «Хай мертві самі ховають своїх мертвих. А ти йди і неси звістку про Царство Боже».

⁶¹Ще інший сказав: «Я піду за Тобою, Господи. Але спершу дозволь мені попрощатися зі своїми домашніми». ⁶²Та Ісус відповів: «Ті, хто, взявшись за плуг, дивляться назад, не гідні Царства Божого».

Ісус посилає учнів Своїх на проповідь

10Невдовзі Господь призначив сімдесят двох⁴ учнів і вирядив їх перед Собою — по два в кожне місто й поселення, куди Сам Він збирався незабаром прийти. ²Ісус сказав їм: «Жнива великі, а робітників мало, через те моліться Господу, щоби послав іще робітників на Свої жнива. ³Ідіть! І пам'ятайте, Я посилаю вас так, ніби ягнят у вовчу зграю. ⁴Не беріть із собою ні гаманця, ні торби, ні сандалів. І не вітайте нікого по дорозі. ⁵А ввійшовши до чиеїсь оселі, спершу мовте: «Мир дому цьому!» ⁶Якщо там миролюбива людина, то ваше

¹Та самаритяни ... Єрусалима Ненависть самаритян до юдеїв особливо виявлялась по відношенню до поган, що йшли до Єрусалима.

²Коли ... знищити їх Деякі грецькі рукописи наводять ще й такі слова: «Як чинив Ілля?»

³Та Ісус ... присоромив їх У деяких грецьких списках далі йде такий текст: «Ісус сказав їм: «Чи ви не знаєте, якому духу належите? ⁵⁶Син Людський прийшов не на те, щоб губити душі людські, а щоб рятувати їх».

⁴сімдесят двох У деяких грецьких списках сказано «сімдесятьох».

благословення зостанеться з нею. Коли ж ні — воно до вас повернеться.

⁷Залишайтеся в тому домі, їжте й пийте, що запропонують хазяї, бо робітник вартий того, що йому платять. Не переходьте із дому в дім.

⁸Коли ввійдете до міста й вам виявлять гостинність, їжте, що вам подадуть. ⁹Зцілюйте хворих у тому місті й кажіть людям: «Царство Боже наближається до вас!» ¹⁰Якщо ж прийдете до міста, де гостинності вам не виявлять, то вийдіть на вулиці й промовте: ¹¹«Навіть порох вашого міста ми обтрушуємо перед вами з ніг своїх. Та пам'ятайте: Царство Боже наближається до вас!» ¹²Кажу вам, що навіть людям Содом¹ легше поведеться в той день, ніж мешканцям цього негостинного до вас міста.

Ісус застерігає грішників і невірних

¹³Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Вефсаїдо! Якби в Тирі або Сидоні² трапилися такі дива, які сталися тут, їхні мешканці давно вже розкаялися б, одягли власяниці й посипали голови золою. ¹⁴І все ж Тиру й Сидону легше поведеться на Страшному Суді, ніж вам. ¹⁵А ти, Капернауме, чи будеш ти піднесений до Небес? Ні, ти зійдеш у пекло.

¹⁶Хто слухає вас, учнів Моїх, той слухає Мене. А хто відштовхує вас, той відштовхує Мене. Хто ж відштовхує Мене, той відштовхує й Того, Хто послав Мене».

Повернення Ісусових учнів

¹⁷Сімдесят двоє³ учнів з радістю повернулися до Ісуса й розповіли: «Господи, навіть нечисті духи підкорялися нам, коли ми наказували їм Твоїм ім'ям!» ¹⁸Ісус відповів їм: «Я бачив, як Сатана падав з Небес — мов блискавка! ¹⁹Але послушайте! Я дав вам владу, щоб ви могли наступати на змії та скорпіонів. Я дав вам владу над усією силою ворога нашого. ²⁰Та не треба радіти з того, що вам підкоряються духи. Радійте з того, що імена ваші накреслені на Небесах».

¹Содом — місто грішників, знищене Господом їм на кару.

²Тир і Сидон — міста в Сирії, які ворогували з Юдеєю.

³Сімдесят двоє — У деяких грецьких списках Євангелії тут також названо інше число: сімдесят.

Молитва Ісуса

²¹Сповнений Духа Святого, Ісус відчув велику радість і промовив: «Дякую Тобі, Отче, Господи Неба й Землі, за те, що Ти приховав це від мудрих і освічених, а відкрив дітям малим. Так, Отче, бо люблю Тобі було це зробити. ²²Все, що знаю Я, передано Мені Отцем Моїм. Хто є Сином — нікому не відомо, крім Отця. І хто є Отцем — нікому не відомо, крім Сина й тих, кого Син також може втаємничити».

²³Повернувшись до учнів, Ісус сказав їм довірливо: «Благословенні очі, які бачать те, що бачите ви! ²⁴Бо, повірте, чимало пророків і царів хотіли б бачити те, що ви бачите, але не бачили, хотіли б чути те, що ви чуєте, але не почули».

Історія про доброго самаритянина

²⁵Один законник підвівся і, щоб перевірити Ісуса, запитав: «Вчителю, що мушу я зробити, аби здобути вічне життя?» ²⁶Ісус промовив: «А що написано в Законі? Що ти там вичитав?» ²⁷Той відповів: «Люби Господа Бога свого всім серцем, усією душею, з усієї сили і всім розумом своїм»⁴. А також: «Люби ближнього свого, як себе самого»⁵.

²⁸Тоді Ісус сказав йому: «Ти відповів правильно. Виконуй це — і здобудеш вічне життя». ²⁹Але він, намагаючись виправдатись, запитав: «Але хто є моїм ближнім?» ³⁰Ісус відповів: «Ішов якимось чоловік із Єрусалима до Єрихона і потрапив до рук грабіжників. Ті роздягли його, побили та й подалися геть, залишивши його ледь живого. ³¹Випадково йшов священик по тій дорозі. Помітивши пограбованого, перейшов на інший бік дороги й обійшов його. ³²Тією ж дорогою йшов левит⁶. Побачив побитого і також перейшов на інший бік. ³³Потім прийшов туди подорожній самаритянин. Коли він уздрів нещасного, то сповнився співчуттям до нього».

³⁴Він підійшов, перев'язав рани, після того, як полив їх оливою та вином. Тоді поклав стражденного на свого віслюка, відвіз до заїжджого двору і там подбав про нього. ³⁵Наступного дня самаритянин дав

⁴«Люби ... своїм» Повторення Закону 6:5.

⁵«Люби ... самого» Левит 19:18.

⁶Левити — релігійні служителі у юдеїв.

хазяїнові заїзду два динари й сказав: «Подбай про цього чоловіка. Якщо витратиш більше, я віддам тобі різницю, коли повернуся».

³⁶То хто ж із цих трьох був ближнім чоловікові, який постраждав від грабіжників?»

³⁷Законник відповів: «Той, хто змилюється над ним». Тоді Ісус промовив: «Тож іди й роби так, як він».

Ісус у Марти й Марії

³⁸Мандруючи, Ісус і Його учні зайшли якось до одного селища. І їх гостинно привітала жінка, яку звали Марта. ³⁹Вона мала сестру Марію, що сіла біля Господніх ніг і слухала те, що Він говорив. ⁴⁰А Марта була дуже заклопотана по господарству. Вона підійшла до Ісуса й запитала: «Господи, чи Тобі байдуже, що сестра моя всю роботу звалила на мене саму? Скажи їй, щоб допомогла мені». ⁴¹Ісус відповів їй: «Марто, Марто, ти турбуєшся та журишся про багато справ. ⁴²А необхідно лише одна. Марія ж вибрала те найкраще, чого в неї ніхто не відбере».

Як треба молитися

11 Якимось в одному місці Ісус молився. Коли Він закінчив, один із учнів сказав Йому: «Господи, навчи нас молитися. Адже й Іоан навчав цього своїх учнів». ²То Ісус відповів: «Коли молитесь, кажіть так:

- «Отче наш, той, що на Небі,
хай святиться ім'я Твоє.
Хай настане Царство Твоє.
³ Дай нам хліб наш насущний на кожен день.
⁴ Прости гріхи наші,
як ми прощаємо тим,
хто завинив перед нами.
І не введи нас у спокусу».

⁵По тому Ісус додав: «Уявіть собі, що ви маєте друга й приходите до нього опівночі з проханням: «Друже, позич мені три хлібини. ⁶До мене щойно прийшов один із друзів. Він з дороги, а я не маю чим пригостити його». ⁷І уявіть, що ваш друг відповідає вам з-за дверей: «Відчепися! Двері замкнуті. Мої діти і я вже в ліжку. Не вставати ж мені тепер, аби щось там тобі дати!»

⁸І зверніть увагу: хоч він і не підведеться, щоб дати вам хліб заради вашої дружби, але встане й дасть те, що вам треба, якщо ви будете наполегливі.

⁹То ж кажу вам: просіть — і дасться вам. Шукайте — і знайдете. Стучайте — і вам відчинять. ¹⁰Бо кожен, хто просить, — отримає. Кожен, хто шукає, — знайде. І двері відчиняться для кожного, хто стукає.

¹¹Якщо син просить риби, то чи знайдеться ж такий батько серед вас, який покладе йому в руку змію? ¹²Чи який батько дасть сину скорпіона, коли той проситиме яйце? ¹³Отже, коли ви, лихі й недобрі, знаєте, як зробити добрий дарунок своїм дітям, то наскільки ж вірніше Отець Небесний дасть Дух Святий тим, хто просить!»

Від кого влада в Ісуса

¹⁴Також Ісус вигнав нечистого духа з чоловіка, що був німий. Сталося так, що коли нечистий вийшов із німого, той заговорив. Натовп навколо був вражений. ¹⁵Але деякі з натовпу казали: «Він виганяє нечистих ім'ям Вельзевула, правителя нечистих духів!» ¹⁶Деякі інші, щоб переверити Його, просили Ісуса показати якесь Небесне знамення. ¹⁷Та Ісусові було відомо, про що вони думають, тож Він казав їм: «Кожне царство, поділене саме проти себе, стане руїною. І розвалиться та родина, що поділена сама проти себе. ¹⁸Якщо сатана воюватиме проти себе самого (як ви кажете), як тоді встоїть його царство? Я питаю про це тому, що ви кажете, ніби Я виганяю нечистих ім'ям Вельзевула. ¹⁹А якщо Я виганяю нечистих владою Вельзевула, то чією владою виганяють їх ваші сини? Отож вони й будуть вашими суддями. ²⁰Якщо ж Я виганяю нечистих Божою силою, тоді ясно, що Царство Боже прийшло до вас.

²¹Коли дужий і добре озброєний чоловік стереже свій маєток, тоді майно його в безпеці. ²²Та якщо раптом хтось дужчий нападе й перемаже, то забере собі зброю й обладунки, на які господар розраховував, і поділить здобич з друзями, які йому допомагали. ²³Хто не зі Мною, той проти Мене. І хто не збирає зі Мною, той розкидає.

Про порожню людину

²⁴Коли нечистий виходить із людини, він блукає пустелями, шукаючи спочинку. І не знайшовши, говорить: «Повернуся я до дому, який залишив». ²⁵Як повертається, то знаходить помешкання виметене і впорядковане. ²⁶Тоді він іде й приводить сімох інших духів, іще гірших за себе. Вони всі заходять і живуть там. Тож тій людині стає ще гірше, ніж було спершу».

Блаженний, хто слухає Слово Боже

²⁷І от коли Він усе це говорив, одна жінка з натовпу раптом підвищила голос і сказала Йому: «Блаженне череве, що народило Тебе, і груди, що годували Тебе!» ²⁸Та Він відповів: «Ліпше сказати: блаженний той, хто слухає Слово Боже й дотримується його!»

²⁹Оскільки натовп зростав, Ісус почав говорити: «Цей рід — лихий. Він бажає знамення. Але жодного знаку не буде йому, крім знамення Йониного¹. ³⁰Бо як був Йона знаменням для ниневитян, так і Син Людський буде знаменням для цього покоління.

³¹В Судний День цариця Півдня² стане проти людей цього покоління й засудить їх, бо сама вона була прийшла з кінця світу, щоб навчитися мудрості від Соломона. Але тут є щось більше, ніж Соломон. ³²Люди Ниневії стануть на Суді проти цього покоління й засудять його, бо вони розкалялися у відповідь на проповіді Йони. А тут же є дещо більше за Йону.

Живіть у світлі

³³Ніхто не запалює світильник, щоб потім сховати його у погріб або під перевернуту посудину. Навпаки, його ставлять на підставку, щоб той, хто зайде в приміщення, бачив світло. ³⁴Світильник твого тіла — то очі твої. Якщо твої очі добре бачать, то й усе тіло твоє сповнене світла. Якщо ж вони погані, то й твоє тіло наповнене темрявою. ³⁵Тож стережися, щоб не згасло світло в тобі, щоб не запала темрява. ³⁶Якщо ж усе

¹Йона Йона 2:1–11; 3:1–5.

²Цариця Півдня Цариця Півдня (Цариця Шеба чи Савська), яка пододала довгий шлях (близько 1600 км), щоб навчитися Божої мудрості у Соломона (Третя книга Царів 10:1–13).

твоє тіло сповнене світла, і не має темних закутків, то буде так, ніби світильник осяяв тебе своїм промінням».

Ісус викриває фарисеїв

³⁷Коли Ісус замовк, один з фарисеїв запросив Його пообідати разом. Ісус увійшов до його оселі й зайняв місце за столом. ³⁸Фарисей побачив, що Ісус не омив руки перед їжею, й здивувався.

³⁹Та Господь сказав йому: «Ви, фарисеї, маєте чаші й тарілки ззовні, але зсередини ви повні жадоби й лиха. ⁴⁰Нерозумні! Чи не той, Хто створив зовнішнє, створив і внутрішнє? ⁴¹Та роздайте бідним те, що всередині, — і все для вас буде чисте. ⁴²Та горе вам, фарисеї, бо віддасте десятину з рути, м'яти і всякого зілля, але оминаєте Закон і любов до Бога. Але ж саме Закон і любов Божа повинні бути головними. Це ж якраз те, чого оминати ніяк не можна.

⁴³Горе вам, фарисеї, бо любите ви займати найпочесніші місця в синагогах, любите, щоб вас шанобливо вітали на базарах. ⁴⁴Горе вам, бо ви, як непомічені могили — люди зверху ходять по них і не знають цього».

Ісус викриває законників

⁴⁵Вислухавши всі ці слова, один із законників озвався: «Вчителю, кажучи це, Ти й нас ображаєш».

⁴⁶Ісус відповів: «Горе й вам, законники, бо ви звалюєте на людей непосильний тягар, а самі й пальцем не поворухнете, щоб полегшити їм цю ношу. ⁴⁷Горе вам, бо ви будете могили пророкам, а то ж ваші таки пращури вбили їх. ⁴⁸Тож ви засвідчуєте свою згоду з діями ваших предків — вони вбивали, а ви будете могили.

⁴⁹Щодо цього, то мудрість Божа також твердила: «Я пошлю до них пророків і апостолів, і декого з них люди вб'ють, а інших переслідуватимуть. ^{50–51}Тож цей рід заплатить за кров усіх пророків, пролиту з часів творення світу — від крові Авеля до крові Захарії³, вбитого між віварем та храмом Божим. Так, кажу вам: цьому родові доведеться заплатити за все.

³Авель і Захарія згідно зі Старим Заповітом, це перший і останній з людей, які стали жертвами вбивства.

⁵²Горе вам, законники, бо ви забрали від людей ключ до знання. Ви самі не входите і перешкоджаєте іншим — тим, хто прагне».

⁵³Коли Ісус виходив звідти, книжники і фарисеї були дуже ворожі і тиснули на Нього різноманітними запитаннями. ⁵⁴Вони чекали, щоб зловити Його на слові.

Ісусові застороги проти фарисейської науки

12Ото коли зібрався багатотисячний натовп, аж топтали один одного, Ісус почав говорити спершу до Своїх учнів: «Остерігайтеся фарисейських дріжджів, — їх лицемірства. ²Немає нічого прихованого, що не відкриється, і нічого таємного, що не стане відомим. ³Тому все, що ви сказали в п'ятні, буде почуте при світлі. І те, що ви прошепотіли комусь на вухо в замкненій кімнаті, з дахів проголошуватиметься.

Не треба боятися

⁴Але кажу вам, друзі Мої, не бійтеся того, хто може тільки вбити тіло, але більш нічого вдіяти не здатен. ⁵Я покажу, кого вам слід боятися: бійтеся того, хто, вбивши, має владу ввергнути вас у пекло. Тож кажу вам, його остерігайтеся.

⁶Чи не за два гроші продаються п'ять горобців? Та жодного з них Бог не забуде. ⁷Навіть волосся у вас на голові пораховане. Так не бійтеся ж — ви варті більшого, ніж зграя горобців.

⁸І ще скажу вам: кожного, хто визнає Мене перед іншими людьми, Син Людський також визнає перед ангелами Божими. ⁹А того, хто відштовхує Мене перед іншими, і Син Людський відштовхне перед ангелами Божими. ¹⁰Кожен, хто мовить слово проти Сина Людського, буде прощений. Але той, хто поганить Духа Святого, не матиме прощення. ¹¹Коли вас поведуть на суд до синагоги перед можновладцями й правителями, не переймайтеся, як вам виправдовуватись і що казати. ¹²Дух Святий у належний час підкаже вам правильні слова».

Притча про багатія

¹³Хтось із натовпу попросив Його: «Вчителю, скажи моєму братові, щоб поділився зі мною батьковою спадщиною!» ¹⁴Ісус мовив до нього: «Чоловіче, хто ставив мене за суддю або посередника між вами?»

¹⁵І звернувся Ісус до всіх присутніх: «Пильнуйте себе, остерігайтеся зажерливості, бо навіть якщо хтось має благ земних більше, ніж потребує, то й тоді не від майна життя його залежить». ¹⁶І розповів Ісус притчу: «В одного багатого чоловіка земля добре родила. ¹⁷Він думав собі: «Що ж мені робити, адже я не маю де зберігати врожай?» ¹⁸А потім вирішив: «Я ось що зроблю: розберу свої клуні й збудую нові, більші. Та й зведу туди весь урожай і все своє добро. ¹⁹Скажу я душі своїй: «Душе моя, ти маєш досталь добра на багато років. То ж не переймайся клопотами, їж, пий, тішся».

²⁰Але Бог сказав йому: «Дурню, цієї ночі душу твою заберуть від тебе. Кому дістанеться добро, що ти надбав?» ²¹Отак буває з тими, хто збирає собі земні скарби, та не багатіє перед Богом».

Дбайте про Царство Небесне

²²Тоді Ісус сказав Своїм учням: «Ось чому попереджаю вас: не переймайтеся клопотами про життя своє, про те, що їстимете, про тіло своє — у що вберетеся. ²³Бо життя людське — то більше, ніж харчі, а тіло людське — то більше, ніж одежина. ²⁴Згадайте птахів: вони не сіють і не жнуть. Вони не мають ні комори, ні стодоли. Але Бог не обділяє їх поживою. А наскільки ж ви, люди, важливіші за птахів!

²⁵Хто з вас може клопотами додати собі хоча б годину життя? ²⁶Якщо ж навіть на таку дрібничку ви не здатні, то навіщо ж переймаєтеся всім іншим? ²⁷Погляньте на лілеї, як вони ростуть. Вони не працюють, не тчуть. Але погодьтеся, навіть Соломон у всій своїй славі не мав такого прекрасного вбрання, як будь-яка з них. ²⁸Якщо Бог одягає так траву польову, що сьогодні росте, а завтра потрапить у вогонь, то наскільки ж певніше одягне Він вас, о маловіри!

²⁹То ж не клопочіться, не переймайтеся, що їстимете і що питимете. ³⁰Про це дбають усі інші люди в світі, але ж ваш Батько знає, чого ви потребуєте.

³¹Натомість дбайте про Його Царство, а все земне і плинне вам додасться. ³²Не бійся, отаро мала, бо Отцеві вашому було приємно дати вам Царство Своє. ³³Продайте майно своє і роздайте гроші бідним. Заводьте собі гаманці, що не старіють,

тобто збирайте скарби неминущі на Небі, де їх злодій не дістане й міль не сточить.³⁴ Бо де багатство ваше, там і серце ваше буде.

Притча про доброго слугу

³⁵Будьте завжди напоготові, не гасить світла. ³⁶Будьте такі ж, як слуги, що чекають повернення хазяїна з весільного бенкету, щоб, коли він прийде й постукає в двері, — негайно йому відчинити. ³⁷Щасливі ті слуги, яких господар застане напоготові, коли прийде. Правду кажу вам: тоді він сам підпережеться, посадовить слуг за стіл і прислужуватиме їм. ³⁸Навіть якщо він з'явиться о другій сторожі або о третій¹, — щасливі ті слуги, що чекатимуть на нього.

³⁹Та будьте певні: якщо б господар знав, коли прийде злодій, то пильнував би вже й не дозволив тому прокрастися до його оселі. ⁴⁰Пильнуйте ж і ви, бо Син Людський прийде тоді, коли ви Його не чекатимете.

⁴¹Тоді Петро запитав: «Господи, цю притчу Ти розповів для нас чи для всіх?» ⁴²Господь відповів йому: «А хто є тим віруючим і мудрим домоправителем, кого господар поставив над іншими слугами, щоб годував із належним чином ⁴³Щасливий той слуга, якого господар застане в ту мить, коли він саме виконуватиме свій обов'язок. ⁴⁴Не сумнівайтесь, що господар призначить того слугу порядкувати над усім хазяйським майном.

⁴⁵⁻⁴⁶Якщо ж слуга скаже собі: «Мій господар запізнюється», — і почне бити інших слуг — чоловіків і жінок, — і почне об'їдатися й пиячити, і нап'ється, то господар такого слуги повертається того дня, коли на нього не сподіваються. Він прийде того дня і тієї години, коли слуга не чекатиме. Він просто розірве такого слугу на шматки і призначить йому місце серед невіруючих. ⁴⁷Слуга, який знає волю господаря свого, але не завжди готовий виконати її, і не робить того, чого вимагає хазяїн, буде суворо покараний.

⁴⁸Тому ж, хто не знав волі господареві та вдіяв щось проти неї, кара буде меншою. Бо кому більше дано, від того більше й

очікується. Люди зазвичай вимогливіші до тих, кому вони багато довірили.

Ісус прийшов, щоб розділити людей

⁴⁹Я прийшов, щоб запалити вогонь на землі. І як же Я прагну, щоб він мерщій розгорівся! ⁵⁰Я маю прийняти хрещення, і як тяжко буде, доки це не сповниться! ⁵¹Ви гадаєте, Я прийшов, щоб установити мир на землі? Ні, кажу вам. Я прийшов, щоб розділити людей.

⁵²Кажу так, бо відтепер п'ятеро членів однієї родини повстануть один проти одного. Троє повстануть проти двох, а двоє — проти трьох. ⁵³Вони будуть розділені — батько проти сина, а син проти батька; мати проти дочки, а дочка проти матері; свекруха проти невістки, а невістка проти свекрухи».

⁵⁴І промовив Ісус до людей: «Коли ви бачите, як з заходу надходить хмара, ви тут же кажете: «Дощ збирається». І справді згодом починає дощити. ⁵⁵Коли ж налітає південний вітер, ви кажете: «Буде спека». І справді настає засушлива погода. ⁵⁶Лицемери! Ви знаєте, як розтлумачити різноманітні явища на землі й на небі. То чому ж так сталося, що ви не здатні розтлумачити нинішні часи?

⁵⁷Чому ви не можете розсудити для себе, що є справедливим? ⁵⁸Якщо хтось позиває вас до суду, намагайтеся владнати з ним справу перш, ніж ви туди прийдете. А як не залагодите, то стояти вам перед суддею. А той може віддати вас у руки варті і кинути вас до в'язниці. ⁵⁹Повірте, не вийти вам звідти, доки не здеруть із вас останній гріш».

Ісус закликає до покаяння

13 Дехто з присутніх розповіли Ісусові про галилеян, яких забили й кров яких з наказу Пилата змішали з кров'ю тварин, принесених у жертву. ²Ісус запитав людей, що розповіли цю історію: «Чи ви гадаєте, що вони були гіршими грішниками, ніж інші галилеяни, й тому так постраждали?

³Ні, кажу вам. Але якщо ви не покаєтесь, то й ви так само помираєте, як вони. ⁴Або ж згадайте тих вісімнадцять чоловік, які загинули, коли на них завалилася башта в Силоамі. Чи ви вважаєте, що вони були

¹Друга сторожа — між дев'ятою і дванадцятою годинами ввечері. Третя сторожа — між північчю і третьою годиною ночі.

більш винними, ніж інші мешканці Єрусалима?

⁵Ні, кажу вам. Та якщо ви не покаєтесь, загинете й ви всі так само, як вони».

Притча про фігове дерево

⁶По тому Ісус розповів таку притчу: «В одного чоловіка в саду росло фігове дерево. Пішов він якимось пошукати на дереві плоди, але не знайшов жодного. ⁷І сказав він садівникові: «Послухай, ось уже три роки приходжу я до цього фігового дерева, але жодного плода так і не знайшов. Тож зрубай його. Навіщо воно виснажує ґрунт?»

⁸Садівник відповів йому: «Господарю, лиши це дерево ще на один рік. Я обкопаю його, угною землю. ⁹Можливо, після цього наступного року воно дасть урожай. Якщо ж ні — тоді зрубаш його».

Ісус зцілює каліку в суботу

¹⁰Якось у суботу Ісус навчав у синагозі. ¹¹Там була жінка, в яку вселився злий дух. І через це вона вже вісімнадцять років була немічна. Вона була скорчена й не могла розпрямитися. ¹²Побачивши жінку, Ісус покликав її до Себе і сказав їй: «Жінко, ти звільнена від недуги твоєї!» ¹³Тоді Він поклав руки на неї. І тієї ж митті жінка випросталась і почала славити Бога.

¹⁴Тут озвався старший синагоги. Його розлютило те, що Ісус зцілив немічну в суботу. Він звернувся до народу: «Є шість днів на те, щоб працювати. Тож приходьте й зцілюйтеся в ті дні, а не в суботу!»

¹⁵Господь відповів йому так: «Ви, лицеміри, чи є серед вас такий, хто б не відв'язав свого вола чи віслюка від ясел у суботу й не повів напувати? ¹⁶А тут же перед нами дочка Авраамова, яку сатана тримав зв'язаною протягом вісімнадцяти років. То як же не звільнити її від цих пут у суботу?»

¹⁷Як Він це сказав, усім супротивникам Його стало соромно. А весь натовп радів усім чудесним діянням Ісусовим.

Притча про гірчичне зерно

¹⁸Він говорив: «До чого подібне Царство Боже? З чим його порівняти? ¹⁹Воно нагадує гірчичне зернятко, яке чоловік садить у своєму саду. Воно проростає і стає деревом, аж птахи небесні починають

гніздитися на його гіллі». ²⁰І далі вів Ісус: «З чим іще порівняти Царство Боже? ²¹Воно подібне до дрібки дріжджів, які жінка змішує з трьома мірками борошна, щоб пізніше тісто зійшло».

Брама, що веде до Царства Божого

²²Ісус ходив містами й селами й навчав людей. Шлях Його лежав до Єрусалима. ²³Один чоловік запитав Його: «Господи, чи врятовані будуть лише кілька чоловік?» Ісус відповів: ²⁴«Докладайте всіх зусиль, щоб увійти в вузьку браму, бо, повірте, чимало буде тих, хто намагатиметься увійти, але не зможе.

²⁵Колись станеться так, що Господар встане й зачинить браму, а ви тоді стоятимете знадвору й почнете стукати й казати: «Господи, відчини нам!» Але Він відповість: «Я не знаю, хто ви». ²⁶Ви скажете: «Разом з Тобою ми їли й пили, Ти навчав нас на вулицях наших міст».

²⁷А Він скаже вам: «Я не знаю, звідки ви прийшли. Йдіть геть від Мене, ви, хто живе неправедно». ²⁸Ви будете ридати й скреготіти зубами, коли побачите Авраама, Ісаака та Якова і всіх пророків Царства Божого, але самі ви викинуті геть. ²⁹І прийдуть люди зі сходу й заходу, з півдня й півночі й сядуть на свої місця за столом у Царстві Божому. ³⁰І зятяте: хто нині перший, буде тоді останній. А хто зараз останній, буде тоді перший».

Ірод планує вбити Ісуса

³¹На той час було там кілька фарисеїв. Вони підійшли до Ісуса, та й кажуть: «Тікай звідси, бо Ірод хоче вбити Тебе».

³²Ісус сказав їм: «Ідіть і перекажіть тому лисові: «Послухай, Я виганятиму нечистого з людей і зцілятиму їх — сьогодні й завтра. А на третій день Я скінчу Свою роботу». ³³Однак поки що — сьогодні, завтра й післязавтра — Я повинен продовжувати свій шлях, бо не годиться пророкові померати за межами Єрусалима».

³⁴Єрусалиме, Єрусалиме, ти, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням тих, кого Бог послав до тебе! Як часто намагався Я зібрати твоїх дітей до купи, як квочка збирає курчат під крило своє! Але ти відмовився. ³⁵Поглянь! Храм твій покинутий Богом. Кажу Я тобі, ти Мене не

побачиш, аж доки час не прийде, і ти скажеш: «Благословен Той, Хто явився в ім'я Господнє»¹.

Зцілення хворого на водянку

14Якось у суботу Ісус прийшов до оселі одного з провідних фарисеїв на обід. Присутні на обіді пильно стежили за кожним Його словом. ²Навпроти Ісуса сидів чоловік, хворий на водянку. ³Ісус запитав законників і фарисеїв: «Чи дозволено Законом зцілити хворого в суботу, чи ні?» ⁴Та вони мовчали. Тоді Ісус узяв хворого чоловіка та й зцілив його і відпустив. ⁵А по тому Він сказав законникам та фарисеям: «Якщо син ваш або віл упаде в криницю, невже ви не витягнете нещасного негайно — навіть коли це буде в суботу?» ⁶І їм нічого було відповісти Йому на це.

Будьте покірливі

⁷Тоді Ісус розповів гостям притчу, бо помітив, як усі вони намагалися вибрати собі найпочесніше місце за столом. Він мовив: ⁸«Коли вас запрошують на весілля, не сідайте на місця для почесних гостей, бо серед запрошених може виявитися хтось значніший, ніж ви. ⁹І якщо так станеться, тоді хазяїн, що запросив вас обох, муситиме підійти до вас і сказати: «Поступіться своїм місцем цьому чоловікові». І посоромленому, вам доведеться пересідати на менш почесне місце. ¹⁰Тож якщо вас запросили на весілля, прийдіть і сядьте на найскромнішому місці. Тоді господар підійде до вас і скаже: «Друзе, пересядь на почесніше місце». Тоді буде честь вам перед всіма іншими гістьми. ¹¹Адже кожен, хто підноситься, буде принижений, а хто принизиться, буде піднесений».

¹²І звернувся Ісус до хазяїна, який запросив Його: «Коли ви влаштуєте обід або вечерю, не запрошуйте своїх друзів або братів, або родичів, або багатих сусідів через те, що вони, мовляв, запрошуватимуть вас у відповідь, і ви отак повернете витрачене. ¹³Ні, коли ви приймаєте гостей, запросіть бідних, калік, кривих і сліпих. ¹⁴І в тому, що вони не мають чим віддати вам, — велике благо для вас, оскільки

відасться вам у День воскресіння праведних».

Притча про запрошених на багату вечерю

¹⁵І почувши ці слова, один із тих, що сиділи разом з Ісусом за столом, вигукнув: «Блаженний той, хто вкушатиме хліб у Царстві Божім!» ¹⁶Тоді Ісус промовив до нього: «Один чоловік приготував великий бенкет й запросив на нього багатьох людей. ¹⁷І в призначений час він послав свого слугу до всіх запрошених зі словами: «Приходьте, вже все готове!»

¹⁸Але всі вони почали вибачатися. Перший сказав: «Я придбав землю і саме мушу їхати подивитися її, вибач, будь ласка». ¹⁹Інший промовив: «Я придбав п'ять пар волів і оце виряджаюся випробувувати їх. Вибач, будь ласка». ²⁰А ще інший відповів: «Я щойно одружився і з цієї причини не можу прийти».

²¹Отож слуга повернувся і все це переказав господареві. Той страшенно розгнівався і сказав слугі: «Вийди мерщій на вулиці й майдани міста і приведи сюди бідних, калік, сліпих і кривих!»

²²Пізніше слуга доповів: «Господарю, те, що ти наказав, виконано, але місця за столом ще є». ²³Тоді хазяїн наказав слугі: «Йди на дороги й на загороди й притягни тих, кого знайдеш там, щоб дім мій був повен. ²⁴Бо кажу тобі, що ніхто з тих, хто був запрошений, але не прийшов, не покуштує моїх страв!»

Хто може бути Ісусовим учнем

²⁵Сила-силенна людей ішла разом з Ісусом. Він повернувся й сказав їм: ²⁶«Якщо хтось приходить до Мене, але не любить Мене дужче, ніж своїх батька й матір, дружину й дітей, братів і сестер, і навіть дужче, ніж своє життя, — той не може бути Моїм учнем. ²⁷Той, хто свій хрест не несе і не йде за Мною, — не може бути Моїм учнем.

²⁸Якщо хтось із вас надумає звести башту, то чи не візьметься він спершу підрахувати, у що це йому стане, — чи має він достатньо грошей, аби довести справу до кінця? ^{29–30}Бо інакше може статися, що він закладе фундамент, але неспроможний буде закінчити. То люди сміятимуться з нього й

¹«Благословен ... Господнє» Псалми 117:26.

казатимуть: «Це той, що почав будувати, але не зміг добудувати!»

³¹Або коли цар вирушає на герць проти іншого царя, чи не сяде він спершу й не поміркує, а чи зможе він зі своїми десятима тисячами воїнів протистояти ворогові, який має двадцять тисяч бійців? ³²І якщо він не може протистояти йому, то поки ворог ще далеко, чи не вишле він до нього посла з проханням про перемир'я?

³³Так само й кожен із вас: якщо не може кинути все своє майно, то не зможе бути Моїм учнем.

³⁴Сіль добра річ. Але як звітріє і втратить свій смак, чим тоді її приправиш? ³⁵Вона не годиться ні в землю, ні в купу гною. Її тоді просто викидають геть. Хто має вуха, нехай слухає Мене!»

Притча про заблудлу вівцю

15 Довкола Ісуса зібралися послухати збирачі податків і грішники. ²А фарисеї та книжники почали нарікати: «Цей чоловік водиться з грішниками й їсть із ними!»

³На те Ісус розповів їм таку притчу: ⁴«Якщо хтось із вас має сотню овець, і одна з них відіб'ється від отари, чи не залишить він решту дев'яносто дев'ять на вигоні і шукатиме одну заблудлу, аж доки не знайде її? ⁵А як знайде, то радісно візьме на плечі й понесе додому. ⁶І прийшовши додому, покличе друзів і сусідів і скаже їм: «Порадійте разом зі мною: адже я знайшов мою заблудлу вівцю!» ⁷Повірте, так само й на Небі більше буде втіхи з одного грішника, що розкається, ніж із дев'яноста дев'яти праведників, яким немає потреби каятися.

Притча про загублену драхму

⁸Або уявімо жінку, що має десять срібних драхм! Якщо вона загубить одну з них, то чи не засвітить вогонь, і чи не местиме ретельно світлицю в пошуках монети, доки не знайде її? ⁹А коли знайде, то покличе подруг і сусідок, і скаже їм: «Порадійте разом зі мною: адже я знайшла загублену драхму!» ¹⁰Повірте, так само

радіють і ангели Божі з кожного грішника, що розкався в гріхах своїх».

Притча про блудного сина

¹¹І сказав Ісус: «У одного чоловіка було двоє синів. ¹²Молодший син якось попросив: «Батьку, віддай мені мою частку майна». І батько розділив своє добро між синами. ¹³А незабаром молодший син спродав майно, забрав усі гроші й вирушив у далекі краї. Жив він там безладно й розтринькав усі гроші.

¹⁴І коли він витратив останнє, напав на ту країну, де він мешкав, жорстокий голод. Син впав у нужду. ¹⁵То він пішов і найнявся до одного з мешканців тієї країни. Той послав його в свій маєток годувати свиней. ¹⁶Свинар ладен був набити живіт хоча б лущинням, що їли свині, але й того йому не давали.

¹⁷Опам'ятавшись, він сказав собі: «Наймані робітники в мого батька мають їжі вволю, а я тут з голоду гибну! ^{18–19}Відразу вирушу до свого батька і скажу йому: «Батьку, я грішний перед Богом і перед тобою; я не гідний більше називатися твоїм сином. Дозволь мені бути одним із твоїх наймитів». ²⁰І прокинувшись, він подався до свого батька. Батько ще здалеку побачив, що він наближається, і сповнився милосердя до нього. Він побіг назустріч синові, обняв його й поцілував.

²¹Син промовив до нього: «Батьку, я грішний перед Небом і перед тобою. Я більше не гідний називатися твоїм сином». ²²Але батько наказав слугам: «Мерщій принесіть найкраще вбрання і вдягніть його. Надіньте перстень на руку йому й сандалі на його ноги.

²³І приведіть угодване теля. Заріжте його й приготуйте обід — ми будемо святкувати! ²⁴Бо цей мій син був помер, а тепер повернувся до життя! Був загубився, а тепер знайшовся». І вони почали святкувати.

²⁵Тим часом старший син був у полі. Коли він, повертаючись, наблизився до дому, то почув музику й танці. ²⁶Він покликав одного із слуг і поцікавився, що це все означає. ²⁷Слуга відповів: «Твій брат прийшов. Батько твій звелів зарізати угодване теля на radoшах, що повернувся його син живий і здоровий».

²⁸Старший син розлютився й не хотів заходити до хати. Аж батько вийшов і

¹Драхма — грецька монета, що містила 6–7 грамів срібла, дорівнювала 100 лептам.

намагався заспокоїти його. ²⁹Та він відповів батькові: «Послухай! Усі ці роки я вірно служив тобі, й жодного разу не було так, щоб я не виконав твій наказ! Але ти жодного разу не дозволив мені зарізати навіть козу, щоб я міг запросити своїх друзів повеселитися! ³⁰А коли до тебе повернувся цей твій син, який розтринькав все твоє добро з повіями, ти наказав зарізати для нього вгодоване теля!»

³¹Тоді батько сказав йому: «Сину мій, ти завжди зі мною. Все, що я маю, належить тобі. ³²Але ми мусили відсвяткувати цю щасливу подію. Адже брат твій був помер, а тепер повернувся до життя. Він був загубився, а тепер знайшовся».

Притча про несправедливого управителя

16 Ісус сказав Своїм учням: «В одного багатія був управитель, якого звинувачували в тому, що він переводить майно свого господаря. ²Хазяїн покликав свого управителя й запитав: «Що означають ці чутки про тебе? Дай мені докладний звіт про те, як ти розпоряджався моїм майном, оскільки надалі ти не можеш виконувати ці обов'язки».

³Тоді управитель сказав собі: «Як же мені бути? Хазяїн вигнав мене з роботи. Я не такий дужий, щоб землю копати, а жебракувати соромно. ⁴Я знаю, що зробити, щоб, коли мене з управління скинуть, люди прийняли мене в своїх оселях».

⁵Він покликав кожного з господаревих боржників. Першого з них запитав: «Скільки ти винен господареві?» ⁶Той відповідає: «Сто мір¹ оливи». Управитель каже: «Візьми свою розписку, сідай і перепиши швидко — хай буде п'ятдесят».

⁷Іншого боржника він запитав: «А ти скільки винен?» Той каже: «Сто мірок пшениці». Управитель тоді йому: «Візьми розписку й перепиши, зроби вісімдесят мірок».

⁸І господар похвалив свого безчесного управителя за те, що той діяв так винахідливо. Пройдисвіти краще розуміють одне одного, ніж духовні люди. ⁹І кажу вам: «Витрачайте блага земні, щоб завести собі

друзів. Потім, коли ці блага минуться, вас привітають у вічних оселях.

¹⁰Чоловікові, якому вірять у малому, повірять і у великому. А той, хто безчесний в малому, і у великому чесний не буде. ¹¹І якщо ви не гідні довіри в багатствах земних, то хто довірить вам справжнє багатство? ¹²І якщо ви не гідні довіри в поведженні з тим, що належить іншим, хто дасть вам те, що належить вам?

Не можна служити двом господарям

¹³Не може слуга служити двом господарям. Інакше він зненавидить одного з них і полюбить другого, або буде відданий одному і зневажатиме другого. Не можна водночас поклонитися Богові й Мамоні².

¹⁴Все те чули фарисеї, ласі до грошей. То вони насміхалися з Ісуса. ¹⁵А Він сказав їм: «Ви ті, хто намагається переконати людей в своїй добропорядності. Але Богові відомі ваші серця. Те, що люди вважають цінним, Богові мерзетне.

¹⁶Закон Мойсеїв і пророки були до приходу Іоана Хрестителя. Але відтоді, як проповідується Благовість про Царство Боже, кожен прагне ввійти в Нього. ¹⁷Швидше зникнуть небо і земля, ніж втратить силу хоч одна риса Закону Мойсеєвого.

Про розлучення

¹⁸Кожен, хто розлучається зі своєю дружиною і бере шлюб з іншою жінкою, чинить перелюб. І кожен, хто одружиться з розведеною жінкою, чинить перелюб.

Притча про багатія і Лазаря

¹⁹Був собі багатий чоловік. Він одягався, як цар.

²⁰А біля його воріт лежав бідний чоловік на ймення Лазар. На тілі його були виразки. ²¹Він мріяв наїстися тими залишками, що перепадуть із багатієвого столу. Тільки собаки підходили й зализували його рани.

²²А згодом бідняк помер, і ангели забрали його до Авраамова лона. Помер також і багач, і був похований. ²³І в країні мертвих, страждаючи від мук, багатій поглянув угору й побачив удалині Авраама, а поруч із ним

¹Міра міра рідини, що приблизно дорівнювала 39.5 літри.

²Мамона Мамона (від грецького «багатство», «гроші») у давніх сирійців та халдеїв бог багатства й наживи.

Лазаря. ²⁴І багач вигукнув: «Отче Аврааме, змилуйся наді мною, пошли Лазаря, щоб він змочив у воді кінчик пальця й остудив мій язик, бо я так страждаю в цім вогні!»

²⁵Та Авраам відповів йому: «Сину мій, пригадай: протягом усього свого життя на землі ти мав усі блага, в той час, як Лазареві на долю випали всі страждання. Та тепер він утішений тут, а ти терпиш муки.

²⁶Але опріч усе це, глибока прірва пролягла між нами і вами. Хоч як би хто прагнув перейти звідси до вас, — не зміг би, так само й з вашого боку ніхто не в змозі цю прірву здолати».

²⁷⁻²⁸Той каже: «Тоді я прошу тебе, отче, пошли Лазаря до дому мого батька, бо там у мене п'ятеро братів. Хай він застереже їх, щоб і вони були не потрапили до цього місця страждань».

²⁹Та Авраам відповів: «Вони мають Мойсея та пророків. Хай твої брати їх слухають». ³⁰Багатій заперечив: «Ні, отче, це якби до них прийшов хтось із померлих, тоді б вони покаялися». ³¹Але Авраам сказав: «Якщо вони не слухаються Мойсея та пророків, то навіть коли встане хтось із померлих, їх усе одно не переконає».

Ісусові застороги

17 Ісус сказав Своїм учням: «Спокуси, що кидають людину в гріх, не можуть не прийти. Але горе тому, через кого вони приходять! ²Для нього було б краще, аби наділи йому на ший кам'яне жорно й кинули його в море, ніж через нього впаде в гріх один з малих оцих. ³Пильуйте себе! Якщо брат твій грішить, вкажи йому на те. І якщо він покається, прости його. ⁴Якщо ж він грішить проти тебе сім разів на день і сім разів повертається до тебе й каже: «Я каюся», — прости його».

Апостоли просять зміцнити їхню віру

⁵Тоді апостоли попросили Господа: «Дай нам більше віри». ⁶Господь відповів: «Якби ваша віра була завбільшки з гірчичне зернятко, ви могли б сказати цій шовковиці: «Вирви коріння своє з землі й переселися в море», — і вона послухалася б вас».

Будьте добрими слугами

⁷Уявіть, що ви маєте раба, який обробляє землю або доглядає овець. Коли він з поля

повертається додому, чи скажете ви йому: «Негайно іди і сідай поїж»? ⁸Чи ви не скажете: «Приготуй вечерю, вдягни фартух і прислужи мені, поки я їм та п'ю, а потім і сам можеш поїсти й попоти»? ⁹Чи подякуєте ви слугі за те, що він виконує ваші накази?

¹⁰Так само й з вами: коли ви виконали те, що вам було доручено, скажіть собі: «Ми слуги, котрі не заслуговують ніякої подяки. Ми лише виконували свій обов'язок».

Очищення десяти прокажених

¹¹По дорозі до Єрусалиму Ісус мандрував уздовж кордону між Самарією та Галилеєю. ¹²⁻¹³Коли Він увійшов в одне з селищ, Його зустріли десять чоловік хворих на проказу. Вони стояли віддалік і голосно гукали: «Ісусе, Володарю, змилуйся над нами!» ¹⁴Побачивши їх, Ісус наказав: «Підіть і покажіться священникам». І поки ті десятеро йшли, вони цілком очистилися.

¹⁵Та один із них, коли побачив, що він зцілений, повернувся й голосно славив Бога. ¹⁶Він простягся долілиць біля Ісусових ніг і дякував Йому. Він був самаритянином.

¹⁷У відповідь Ісус запитав: «Хіба не десятеро очистилися? Де ті дев'ятеро? ¹⁸Невже жоден із них, крім цього іноземця, не повернувся віддати дяку Богові?»

¹⁹І сказав йому Ісус: «Підведися і йди. Твоя віра зцілила тебе».

Царство Боже — серед вас

²⁰Одного разу фарисеї запитали Ісуса, коли прийде Царство Небесне. І Він відповів: «Царство Боже не приходить так, щоб усі його помітили. ²¹Ніхто не зможе сказати: «Воно тут!» або «Воно там!», оскільки Царство Боже — серед вас».

²²А учням Своїм Він сказав: «Настане час, коли ви прагнутимете побачити хоча б один із днів Сина Людського, коли Він буде у всій Своїй славі, але не побачите. ²³І дехто казатиме вам: «Погляньте туди!» або «Погляньте сюди!». Не ходіть туди і не йдіть за ними. ²⁴Бо, як блискавка розтинає небо світлом із краю в край, так само й Син Людський з'явиться, коли настане Його день. ²⁵Але спершу Він мусить витерпіти багато і буде відкинутий цим поколінням.

²⁶У дні Сина Людського буде так само, як було в дні Ноя. ²⁷Тоді люди їли, пили,

одружувалися, віддавали до шлюбу своїх дітей, аж до того дня, коли Ной зійшов на свій ковчег¹. Тоді настав потоп і їх усіх знищив.

²⁸Це буде так само, як було в часи Лота². Тоді люди їли, пили, купували, продавали, саджали дерева і зводили будинки. ²⁹Але в день, коли Лот пішов з Содома, з небес пролився дощ із вогню та сірки і всіх їх знищив. ³⁰Так само буде того дня, коли Син Людський явиться.

³¹Хто сидітиме в той день на даху свого будинку, а речі його будуть у домі, хай не злазить, щоб зайти по речі. Так само, якщо хтось буде в полі, хай не вертається додому. ³²Пам'ятайте про Лотову дружину³.

³³Хто намагатиметься врятувати своє життя, — втратить його. Але той, хто втратить життя, — той його збереже. ³⁴Повірте, в ту ніч двоє лежатимуть в одному ліжку; один (або одна) з них буде взятий, другий — залишиться. ³⁵Двоє жінок разом молотимуть зерно на борошно; одну з них буде взято, іншу — ні.⁴

³⁷У відповідь учні запитали Його: «Де це буде, Господи?» Він сказав: «Де лежить труп, там стерв'ятники зберуться».

Притча про несправедливого суддю та вдову

18 Ісус розповів їм притчу, щоб навчити їх, що треба постійно молитися й не втрачати надії. ²Він сказав: «В одному місті був собі суддя, який Бога не боявся та й людей не поважав. ³У той час була там собі вдова. Вона все ходила до судді й просила: «Захисти мене від мого супротивника!»

⁴⁻⁵І тривалий час він не хотів її захищати. А тоді якось сказав собі: «Навіть опріч те, що я не боюся Бога й не поважаю людей, все ж через те, що ця вдова набридає мені, я допоможу їй, щоб не ходила й не докучала більше».

⁶І запитав тоді Господь: «Чули, що сказав той неправедний суддя? ⁷То чи ж не візьме Бог під захист цих обраних, що день і ніч кличуть Його? Чи ж баритиметься Він з допомогою їм? ⁸Повірте, Він візьме їх під

Свій захист, і то швидко. Однак, коли прийде Син Людський, то чи знайде Він віру на землі?»

Притча про митника й фарисея

⁹Для тих, хто був переконаний у своїй праведності й на інших дивився зверхньо, Ісус розповів таку притчу: ¹⁰«Двоє чоловіків прийшли до храму помолитися. Один був фарисеєм, другий — митником. ¹¹Фарисей стояв один і так молився: «О Боже, дякую Тобі за те, що я не такий, як інші — розбійники, шахраї та розпусники, — або навіть, як отой митник. ¹²Я пощуся двічі на тиждень, сплачую десятину з усіх своїх прибутків».

¹³А митник стояв віддалік і навіть не підводив очей до неба, але він бив себе в груди й промовляв: «О Боже, змилуйся наді мною, грішником!» ¹⁴Повірте, цей чоловік, а не той перший, пішов додому з прощеними гріхами. Бо кожен, хто намагається піднести, буде принижений. А кожен принижений буде піднесений».

Ісус і діти

¹⁵Люди навіть немовлят своїх приносили до Ісуса, щоб Він торкнувся їх рукою. Коли Його учні побачили це, вони почали докоряти батькам. ¹⁶Але Ісус сказав: «Не перешкоджайте дітям малим приходити до Мене, бо Царство Боже належить таким, як ці малі. ¹⁷Повірте, хто не зможе прийняти Царство Боже так, як мала дитина, той ніколи не зможе в Царство Боже ввійти».

Ісус і багатії

¹⁸Один із можновладців юдейських запитав Ісуса: «Вчителю добрий, що мушу я робити, аби успадкувати вічне життя?» ¹⁹Ісус відповів: «Навіщо називаєш Мене добрим? Ніхто не є добрим, крім самого Бога. ²⁰Ти знаєш заповіді: «Не чини перелюбу, не вбивай, не кради, не давай лжесвідчень, шануй батька й матір своїх»⁵.

²¹А той каже: «З юних років своїх я дотримуюся цих заповідей». ²²Коли Ісус почув ці слова, Він відповів: «Тобі бракує одного: продай усе, що маєш, а гроші роздай

¹Ной Буття 6:9.

²Лот Буття 19:1–29.

³Лотова дружина Буття 19:26.

⁴Вірш 36 Деякі рукописи мають «Двоє людей будуть у полі; одного буде взято, другого — ні».

⁵«Не чини ... своїх» Заповіді є в двох книгах Старого Заповіту — Вихід 20:12–16; та Повторення Закону 5:16–20.

бідним, і ти будеш мати багатство на Небі. Тоді приходь і йди за Мною».

²³Вислухавши Ісуса, той юдейський вельможа дуже засмутився, бо був він дуже багатий. ²⁴Ісус побачив, що він засумував, і сказав: «Як же важко ввійти до Царства Божого тим, у кого багато грошей! ²⁵Так, легше верблюдові пройти в голчане вушко, ніж багатієві ввійти в Царство Боже».

Неможливе для людей — можливе для Бога

²⁶Люди, які чули цю розмову, запитали Ісуса: «То хто ж може бути спасений?» ²⁷Ісус відповів: «Неможливе для людей — можливе для Бога». ²⁸Петро промовив: «Послухай! Ми полишили все, що мали, аби йти за Тобою!»

^{29–30}Ісус тоді сказав їм: «Правду кажу вам: немає такого чоловіка, хто залишив би оселю або дружину, або братів, або батьків, або дітей заради Царства Божого, і не отримав би в безліч разів більше ще в цьому житті. А в майбутньому на нього чекає вічне життя».

Ісус утретє говорить про Свою смерть і воскресіння

³¹Відвівши вбік дванадцятьох апостолів, Ісус сказав їм: «Послухайте! Ми йдемо до Єрусалиму, і все, що було написано пророками про Сина Людського, здійсниться. ³²Так, Його віддадуть до рук поганів. Ті збиткуватимуться з Нього, знущатимуться, плюватимуть на Нього. ³³Його битимуть, а потім вб'ють. Але на третій день Він воскресне з мертвих».

³⁴Та учні Його всього цього не розуміли. Зміст сказаного був прихований від них, і вони не знали, про що Він говорить.

Прозріння сліпого

³⁵Коли Ісус наближався до Єрихону, на дорозі Він побачив сліпого жебрака. ³⁶Почувши, що повз нього проходить натовп, жебрак запитав людей, що трапилося. ³⁷І йому відповіли, що це пройшов Ісус із Назарета. ³⁸І тоді сліпий голосно вигукнув: «Ісусе, Сину Давидів, змилуйся наді мною!» ³⁹Ті з натовпу, що йшли попереду, казали йому замовкнути, але він знову вигукнув щодуху: «Сину Давидів, змилуйся наді мною!»

⁴⁰Ісус зупинився й наказав, щоб підвели чоловіка до Нього. Коли той підійшов, Ісус запитав його: ⁴¹«Що ти хочеш, щоб Я зробив для тебе?» Жебрак каже: «Господи, я хочу знову бачити».

⁴²Тоді Ісус промовив: «Хай повернеться твій зір. Віра твоя врятувала тебе». ⁴³І тієї ж миті жебрак прозрів. І він подався вслід за Ісусом, славлячи Бога. І всі бачили це і славили Бога.

Ісус у Закхея

19 Ісус увійшов до Єрихона й простував містом. ²А там був багатий на ймення Закхей. Він був головним митником. ³Закхей прагнув побачити, хто ж такий Ісус. Але через великий натовп він не міг побачити Ісуса, через те, що був Закхей низький на зріст. ⁴Закхей забіг наперед усіх і заліз на чинару, щоб побачити Ісуса, бо Він якраз мав пройти повз дерево.

⁵І коли Ісус дійшов до цього місця, Він підвів очі й промовив: «Закхею, мерщій злязь, бо Я мушу сьогодні зупинитися в твоєму домі».

⁶То Закхей швидко зліз на землю й радісно привітав Ісуса. ⁷І всі це бачили й почали ремствувати: «Він пішов у гості до грішника». ⁸Але Закхей став і промовив до Господа: «Пане, послухай! Я віддам половину свого добра бідним. І якщо я колись у когось щось видурив, то поверну йому в чотири рази більше!»

⁹Ісус сказав йому: «Сьогодні в цей дім прийшло спасіння, адже цей чоловік також син Авраама. ¹⁰Бо ж Син Людський прийшов, щоб розшукати і спасти те, що було загублене».

Притча про десять мін срібла

¹¹Коли вони слухали це, Ісус розповів їм іншу притчу. Деякі вважали, що Царство Боже з'явиться негайно, бо Він підходив до Єрусалима. ¹²Він сказав: «Один чоловік шляхетного походження вирушив у далеку країну. Там його мали проголосити царем, а по тому він планував повернутися додому. ¹³Чоловік покликав своїх десятьох слуг і роздав їм десять мін¹ срібла. Він сказав

¹Міна — сума грошей, якої б вистачило на оплату праці робітника за три місяці.

слугам: «Вкладайте ці гроші в діло до мого повернення».

¹⁴Але співвітчизники того чоловіка ненавиділи його. Вони вислали за ним навздогін посланців, щоб ті сказали в далекій країні: «Ми не хочемо, щоб цей чоловік царював над нами!»

¹⁵Але його все одно проголосили царем, і він повернувся додому. А повернувшись, послав за тими слугами, яким роздав був гроші. Його цікавило, який прибуток вони одержали.

¹⁶Перший з них прийшов і доповів: «Пане, твоя міна срібла принесла ще десять мін». ¹⁷То хазяїн сказав йому: «Гарна праця. Ти добрий слуга. Оскільки ти в малому був вірний, я доручаю тобі управляти десятьма містами».

¹⁸Тоді прийшов другий слуга й мовив: «Пане, твоя міна принесла ще п'ять мін». ¹⁹Цьому слугі він сказав: «Ти правитимеш п'ятьма містами». ²⁰Інший слуга прийшов і сказав: «Пане, ось твоя міна. Я тримав її загорнуту в хустину. ²¹Я боявся тебе, бо ти чоловік лихий. Ти забираєш те, чого не клав, і жнеш те, чого не сів».

²²Хазяїн промовив: «Я судитиму тебе твоїми ж словами, злий ти слуга. Ти кажеш, що знаєш, що я лихий чоловік, що беру там, де не клав, та жну там, де не сів. ²³Тоді чому ж ти не віддав мої гроші мінілам? Повернувшись, я мав би їх із прибутком». ²⁴І додав, звертаючись до тих, що стояли поруч: «Заберіть у нього цю міну й віддайте тому, хто має десять мін».

²⁵А вони кажуть: «Пане, але ж він уже має десять мін!». ²⁶«Кажу ж вам», — відповів хазяїн, «кожному, хто має, додасться ще. А в того, який не має нічого, відніметься й те незначне, що він має. ²⁷Щодо тих моїх ворогів, що не хотіли, аби я царював над ними, то приведіть їх сюди і вбийте перед моїми очима».

Вхід Ісуса до Єрусалима

²⁸Розповівши цю притчу, Ісус вирушив далі до Єрусалиму. ²⁹Підійшовши до Ветфагії та Вефанії поблизу гори, що звалася Оливною, Ісус послав вперед двох Своїх учнів. ³⁰Він їм сказав: «Ідіть до того села, що перед нами. Коли ввійдете туди, знайдете там припнутого віслючка, на якому ніхто ще не їздив верхи. Відв'яжіть

його й приведіть сюди. ³¹Якщо ж хтось вас запитає: «Навіщо ви відв'язуєте його?», ви скажіть так: «Він потрібен Господу».

³²Ті, кого Він послав, подалися до села й там знайшли віслючка, точно так, як Він казав їм. ³³А коли вони віслючка відв'язували, його власники запитали їх: «Навіщо ви відв'язуєте віслючка?» ³⁴Вони відповіли: «Він потрібен Господу». ³⁵І вони привели худобину до Ісуса, поклали на неї свої плащі й посадили Ісуса зверху.

³⁶Коли Він їхав, люди простеляли перед ним на дорозі свій одяг. ³⁷А як підійшов Він до сходу з Оливної гори, натовп учнів почав радісно й голосно славити Бога за всі чудеса, які вони побачили. ³⁸Вони вигукували:

«Благословен Цар,
що приходить в ім'я Господа!
Псалми 118:26

Мир на Небі й слава на височині!»

³⁹Серед людей у натовпі було кілька фарисеїв. Вони звернулися до Ісуса: «Вчителю, вгамуй Своїх учнів!» ⁴⁰Ісус відповів їм: «Повірте, якщо Мої послідовники зараз замовкнуть, то почне вигукувати каміння!»

Ісус плаче за Єрусалимом

⁴¹⁻⁴²Коли Ісус під'їхав, і перед Ним розкрилося місто, Він заплакав і промовив: «Якби ж ти сьогодні знало, що тобі може принести мир! Та зараз це приховано від очей твоїх. ⁴³Настануть дні, коли вороги твої насиплють довколо тебе вали й обложать тебе. Вони насуватимуться з усіх боків. ⁴⁴Вони повалять тебе на землю — і тебе, і дітей у стінах твоїх. Вони каменя на камені не залишать там, де ти стоїш нині. Бо не впізнав ти того часу, коли Бог прийшов спасти тебе».

Ісус у храмі

⁴⁵Ісус увійшов до храму й почав проганяти торговців. ⁴⁶Він казав їм: «Сказано в Святому Письмі: «Мій дім буде домом молитви»¹. А ви перетворили його на розбійницьке кубло²!

¹«Мій дім ... молитви» Ісаї 56:7.

²Вірш 47 Єремії 7:11.

⁴⁷І щодня Він навчав у храмі. А первосвященики, книжники та можновладці міркували, як Його вбити. ⁴⁸Вони нічого зробити не могли, бо всі люди слухали Його й горнулися до Нього.

Книжники вимагають доказів Ісусової влади

20Одного дня Ісус навчав людей у храмі, проповідуючи їм Благовість. Тут до Нього підійшли первосвященики, книжники й старійшини. ²Вони запитали: «Скажи нам, чією владою Ти робиш це? Хто дав Тобі цю владу?»

³⁻⁴У відповідь Ісус сказав: «Я також хочу поставити вам запитання. Скажіть Мені: Іоанове хрещення було від Неба чи від людей?»

⁵Вони почали радитися поміж себе, що відповісти: «Якщо ми скажемо: «Від Неба», Він запитає: «Чому ж ви тоді не повірили йому?» ⁶А якщо ми скажемо: «Від людей», то весь цей люд закидає нас камінням. Адже вони всі переконані, що Іоан був пророком». ⁷Отже, вони відповіли, що не знають, звідки було Іоанове хрещення.

⁸Тоді Ісус сказав їм: «Отак само й Я вам не скажу, якою владою Я роблю все це».

Притча про лихих орендарів

⁹І Ісус почав розповідати людям таку притчу: «Один чоловік посадив виноградник. Він здав його в оренду виноградарям, а сам надовго вирушив у мандри. ¹⁰Коли настав час збирати врожай, він послав слугу до орендарів, щоб одержати свою частку врожаю з виноградника. Але ті побили слугу й вигнали його з порожніми руками. ¹¹Господар не заспокоювався й послав іншого слугу. Але орендарі й того побили. Вони безсоромно позбиткувалися з нього й прогнали його з порожніми руками. ¹²Господар послав третього слугу. Та вони й цього покалічили й вигнали геть.

¹³Тоді господар виноградника сказав собі: «Що ж мені робити? Мушу послати свого улюбленого сина. Може, вони хоч його поважатимуть».

¹⁴Але побачивши господаревого сина, орендарі почали міркувати поміж себе: «Це — спадкоємець. Давайте вб'ємо його, то й спадщина буде наша». ¹⁵І вони викинули з виноградника й вбили його. То

що тепер господареві виноградника діяти з ними? ¹⁶Він піде і повбиває тих орендарів, а виноградник здасть в оренду іншим».

Коли люди почули цю притчу, вони сказали: «Хай ніколи таке не трапиться!»

¹⁷Та Ісус пильно подивився на них і мовив: «Яке ж тоді значення того, що сказано у Святому Письмі:

«Камінь, відкинутий будівельниками,
став наріжним каменем?»

Псалми 118:22

¹⁸Той, хто впаде на цей камінь, розіб'ється, а на кого впаде цей камінь, — той буде розчавлений».

¹⁹Книжники й первосвященики шукали засобу, як би їм негайно схопили Ісуса. Але вони боялися людей. Адже й книжники, й первосвященики розуміли, що Він розповів цю притчу проти них.

Цезареві — цезареве, а Богові — Богове

²⁰То вони пильно стежили за Ісусом і розіслали вивідників, які удавали з себе праведників. Вони намагалися зловити Його на слові, щоб мати підстави віддати Його до рук та влади намісника.

²¹Вони запитали Ісуса: «Вчителю, ми знаємо, що те, що Ти говориш і вчиш, — правильно. Ми знаємо, що Ти не зважаєш на особи. Ти правдиво наставляєш на путь Божий. ²²То скажи нам, чи то правильно для нас платити податі цезарю, чи ні?»

²³Їхня підступність Ісусові була відома, то Він сказав їм: ²⁴«Покажіть Мені динар. Чий образ та підпис він має?» Вони відповідають: «Цезарів». ²⁵Тоді Ісус і каже: «То віддайте цезареві — цезареве, а Богові — Богове».

²⁶І вивідники не могли схопити Його за те, що Він говорить перед людьми. Вони були збентежені Його відповіддю й замовкли.

Воскресіння мертвих

²⁷А то були прийшли до Нього саддукеї¹ (це ті, що стверджують, буцімто воскресіння немає). Вони запитали Ісуса:

¹Саддукеї аристократична юдейська секта, що об'єднувала раціоналістів. Вони не вірили в безсмерття душі, воскресіння мертвих тощо.

²⁸«Вчителю, Мойсей заповідав нам, що коли помирає чоловік, який був одружений, але не мав дітей, то брат його мусить взяти шлюб з його вдовою і народити з нею дітей, аби продовжити братів рід.

²⁹От було семеро братів. Перший з них одружився, але помер, не маючи дітей. ³⁰Тоді одружився з його вдовою другий брат. І теж помер. ³¹Те ж саме трапилося з третім. А потім і з усіма сімома — вони померли, не залишивши дітей. ³²Згодом померла й жінка. ³³То після воскресіння чиею дружиною вона буде — адже всі семеро були з нею одружені?»

³⁴Ісус відповів їм: «Люди в цьому житті одружуються. ³⁵Але ті, кого Бог визнає гідними ввійти у вічне життя й воскресіння з мертвих, — вони не одружуватимуться. ³⁶І вони не зможуть більше вмерти, бо вони подібні до ангелів, і вони діти Божі, оскільки вони діти воскресіння.

³⁷Навіть Мойсей показав в історії про палаючий кущ, що мертві воскресають¹, коли назвав Господа «Богом Авраама, Богом Ісаака і Богом Якова»². ³⁸Він не є Богом мертвих, Він — Бог живих. Бо всі живі в Ньому».

³⁹Деякі з книжників промовили: «Добре сказано, Вчителю!» ⁴⁰І вони більше не наважувалися запитувати Його про щось.

Чий син Христос

⁴¹А Він запитав їх: «Як ви ставитеся до того, що дехто вважає Христа Давидовим сином? ^{42–43}Адже Давид сам сказав у книзі Псалмів:

«Господь мовив до Господа мого:

«Сядь по праву руку від Мене,
доки не зроблю Я ворогів Твоїх
підставкою для ніг твоїх».

Псалми 109:1

⁴⁴Тобто Давид називає Христа Господом. То як же Христос може бути Давидовим сином?»

Ісус звинувачує книжників

⁴⁵Поки всі слухали, Ісус сказав Своїм учням: ⁴⁶«Стережіться книжників. Вони

люблять походжати в довгому вбранні. Вони люблять, щоб їх шанобливо вітали на базарах. Вони полюбляють найважливіші місця в синагогах і найпочесніші місця на бенкетах. ⁴⁷Вони виживають вдів із їхніх осель, а самі творять довгі молитви про людське око. Їм буде кара найтяжча».

Вдовина лепта

21 Ісус підвів очі й побачив, як багаті люди кладуть свої дарунки до жертвовної скриньки. ²І ще Він побачив бідну вдову, яка поклала до скриньки дві лепти³. ³Ісус сказав: «Правду кажу вам, ця бідна вдова поклала більше, ніж усі інші люди. ⁴Адже всі ці люди кладуть частку від своїх вільних грошей. А вона, бідна, віддала все, що мала на прожиття».

Ісус пророкує долю Єрусалимського храму

⁵Деякі люди розмовляли про храм, як він прикрашений гарним камінням і дарами, принесеними Богові. Ісус сказав: ⁶«Щодо того, що ви бачите, то прийде час, коли тут каменя на камені не залишиться; все буде зруйновано». ⁷Вони запитали Його: «Вчителю, коли це трапиться? І яке буде знамення того, що це має статися?»

⁸Ісус відповів: «Стережіться, щоб не бути обдуреними. Бо чимало прийде людей, що користуватимуться Моїм іменем. Вони казатимуть: «Я той самий». Вони казатимуть: «Час наблизився». Не йдiть за ними!

⁹Коли ви почуете про війни й перевороти, не лякайтеся. Спершу справді все це повинно статися, але кінець настане не відразу».

¹⁰Потім Ісус сказав їм: «Народ повстане проти народу, царство повстане проти царства. ¹¹Будуть землетруси, голод і чума в різних місцях. Стануться жахливі події, будуть великі знамення на Небі. ¹²Але перш, ніж усе це трапиться, люди арештовуватимуть і переслідуватимуть вас. Вони віддадуть вас до синагог і кинуть до в'язниці. Вони поведуть вас до царів та правителів через ім'я Моє. ¹³І це дасть вам можливість свідчити про Мене.

¹⁴Навчіться заздалегідь не перейматися тим, як ви захищатимете себе. ¹⁵Я дам вам

¹Навіть ... кущ Вихід 3:1–12.

²«Богом ... Якова» Вихід 3:6.

³Лепта найдрібніша грецька мідна монета.

такі слова і мудрість, що ніхто з ворогів ваших не зможе їх ні заперечити, ні спростувати.

¹⁶Але вас зрадять батьки, брати, родичі й друзі. І декого з вас вони віддадуть на смерть. ¹⁷І всі ненавидітимуть вас за Мене. ¹⁸Та жодна волосина з голів ваших не впаде. ¹⁹Завдяки своїй непохитності ви спасете життя своє.

Спустошення Єрусалиму

²⁰А от коли ви побачите Єрусалим, оточений військами, тоді знайте, що час його спустошення наближається. ²¹Хто буде тоді в Юдеї, хай тікає в гори. Хто буде в місті, хай тікає з міста. А хто буде в селі, хай не йде до міста. ²²Бо то дні кари, щоб збулося все те, що сказано в Святому Письмі.

²³Як же тяжко буде в ті дні вагітним жінкам і матерям, що годують немовлят! Бо велике горе буде на землі, та гнів Бога буде проти цих людей. ²⁴І поляжуть вони під мечем, і поведуть їх у полон усі різні народи. А Єрусалим топтатимуть погани, аж доки їхній час не мине.

Повернення Сина Людського

²⁵На сонці, місяці й зірках з'являться знамення, і всі народи землі впадуть у відчай. Збентеження охопить їх, коли завирує і здійметься море. ²⁶Люди будуть непритомні від страху і боятимуться всього, що приходитиме до світу, а самі небесні тіла захитаються.

²⁷І тоді вони побачать Сина Людського, що йтиме у хмарах з силою і великою славою. ²⁸Тож коли все це почнеться, встаньте й підведіть голови, бо ваше спасіння буде вже близько».

Слова Ісусові житимуть вічно

²⁹По тому Ісус розповів їм притчу: «Погляньте на фігове дерево, та й на всі інші дерева. ³⁰Тільки-но на дереві розпуститься листя, ви зможете побачити самі й знатимете, що вже скоро літо. ³¹Так само, коли ви побачите все це, ви знатимете, що Царство Боже близько. ³²Істинно кажу вам: ще не зникне це покоління, як усі ці події стануться. ³³Небо й земля можуть зникнути, але слова Мої не минуться.

Завжди будьте наготові

³⁴Пильнуйте себе, не дайте серцям своїм зачерствіти від гульні та пиятики, від клопотів повсякденних, щоб день той не впав на вас несподівано, як пастка. ³⁵Бо прийде той день до всіх, хто живе на земній тверді. ³⁶Будьте насторожі весь час. Моліться, щоб стало у вас сил пройти безпечно через усе те, що має статися, і постати перед Сином Людським».

³⁷Щодня Ісус навчав у храмі. І шовечора вирушав він на Оливну гору, де проводив цілу ніч. ³⁸І всі люди вставали рано вранці, щоб іти до храму слухати Ісуса.

Юдини плани зрадити Ісуса

22Наближалось свято Прісних Хлібів¹, яке ще називають Пасхою. ²Первосвященики та книжники все шукали спосіб, як би їм убити Ісуса, але боялися людей. ³І тоді сатана вселився в Юду, якого називали Іскаріотом, що був одним з дванадцяти апостолів. ⁴Він пішов і почав говорити з первосвящениками й начальниками варти про те, як він може видати їм Ісуса. ⁵Первосвященики дуже зраділи й домовилися заплатити Юді за це. ⁶Юда погодився й почав шукати слушної нагоди, щоб видати Ісуса варті, коли навколо Нього не буде натовпу.

Темна вечеря

⁷Настав день Прісних Хлібів, коли належало приносити в жертву пасхальне ягня. ⁸Ісус послав Петра й Іоана, наказавши їм: «Ідіть і приготуйте для нас Пасхальну вечерю, щоб ми могли поїсти».

⁹Вони питають: «Де б Ти хотів, щоб ми приготували вечерю?» ¹⁰Ісус відповів: «Як увійдете в місто, вам зустрінеться чоловік, який нестиме глечик з водою. Ідіть за ним до тієї оселі, куди він зайде. ¹¹І володарю цього дому скажіть: «Вчитель питає тебе: «Де кімната для гостей, в котрій їстиму Пасхальну вечерю зі Своїми учнями?»

¹²І той чоловік покаже вам велику вмебльовану кімнату нагорі. Там усе й приготуйте».

¹³Вони пішли й знайшли все так, як Він сказав. І вони приготували Пасхальну

¹свято Прісних Хлібів – перший день одного з трьох найголовніших Юдейських свят.

вечерю. ¹⁴Коли настав час, Ісус зайняв місце за столом, і апостоли сіли разом з Ним.

¹⁵Ісус звернувся до них: «Я дуже хотів прийняти разом з вам Пасхальну вечерю перш, ніж прийму страждання. ¹⁶Бо кажу вам, що не їстиму більше цього доти, доки не здійсниться це у Царстві Божому».

¹⁷Тоді Він узяв чашу, віддав дяку і сказав: «Візьміть цю чашу й відпийте кожен із неї. ¹⁸Бо кажу вам, віднині не питиму плоду виноградного, доки не прийде Царство Боже».

¹⁹Потім Ісус узяв окрай хліба й віддав дяку. Поламавши хліб, Він роздав його апостолам зі словами: «Це тіло Моє, що буде віддане за вас. Чиніть це на спомин про Мене». ²⁰Коли вони поїли, Він так само взяв чашу і промовив: «Ця чаша — це новий заповіт, скріплений Моєю кров'ю, яка проллється за вас»¹.

²¹Але слухайте! На цьому столі разом з Моєю рукою лежить і рука того, хто зраджує Мене. ²²Син Людський піде на смерть, як призначено. Та горе тому, хто зрадить Його». ²³Учні Ісусові почали сперечатися один з одним про те, хто б міг таке зробити.

Будьте як слуги, а не як пани

²⁴Також серед учнів Ісусових спалахнула суперечка про те, хто з них вважається найбільшим. ²⁵Але Ісус сказав їм: «Царі поганські панують над своїми народами. І ті, хто має владу над людьми, вимагають, щоб їх називали благодійниками. ²⁶Але ж ви не поведіть себе так. Навпаки — найбільший з-поміж вас мусить стати як найменший, а начальник, ніби слуга. ²⁷Бо хто значніший: той, хто сидить за столом, чи той, хто йому прислуговує? Чи не той, хто сидить за столом? Але Я серед вас — як той, хто прислуговує.

²⁸А ви zostалися зі Мною в Моїх випробуваннях. ²⁹І Я заповідаю вам Царство так само, як Мій Батько заповідав Його Мені. ³⁰То ви сидітимете за Моїм столом у Царстві Небесному, будете їсти й пити зі Мною. Вам сидіти на тронах і правити дванадцятьма племенами Ізраїльськими.

³¹Симоне, Симоне, послухай! Сатана просив перевіяти вас, як пшеницю. ³²Та Я молився за тебе, щоб не втратив ти віру. То ж коли ти, Симоне, навернешся знову, укріпи братів своїх».

³³Однак Симон, якого ще звали Петром, відповів: «Господи, я готовий іти з Тобою до в'язниці й навіть на смерть». ³⁴Але Ісус промовив: «Кажу тобі, Петре, ще й півень не прокричить сьогодні, як ти тричі зречешся, що знаєш Мене».

³⁵І звернувся Ісус до Своїх учнів: «Коли Я посилав вас без гаманця, торби й сандалів, чи вам чогось бракувало?» Вони відповіли: «Нічого». ³⁶Ісус тоді вів далі: «Але зараз, якщо хто має гаманця, мусить взяти його. Так само, якщо хто має торбу, хай візьме торбу свою. І якщо хто не має меча, хай продасть свій плащ і придбає меч. ³⁷Бо кажу вам, що сказане в Святому Письмі мусить збутися зі Мною:

«І вважатимуть його до злочинця».

Ісаїя 53:12

Так, усе сказане про Мене наближається до вивершення». ³⁸Учні кажуть: «Господи, подивись, ось тут два мечі». І Він відповів: «Цього достатньо».

Ісус на Оливній горі

³⁹Потім, за звичаєм, Ісус вирушив на Оливну гору. Й учні Його пішли за Ним. ⁴⁰Прийшовши на місце, Ісус сказав їм: «Моліться, щоб не були ви введені в спокусу». ⁴¹Відійшовши від учнів на відстань польоту каменя, Ісус став на коліна й почав молитися: ⁴²«Отче, якщо воля Твоя, забери цю чашу від Мене. Але хай збудеться воля не Моя, а Твоя». ⁴³І ангел з Небес явився перед Ним і зміцнив Його сили. ⁴⁴Долаючи муку, Ісус молився ще більш ревно. І піт Його падав на землю, мов краплі крові².

⁴⁵Закінчивши молитися, Він підвівся й коли повернувся до Своїх учнів, то побачив, що вони сплять, виснажені горем. ⁴⁶Ісус розбудив їх: «Чому ви спите? Вставайте й моліться за те, щоб не були ви введені в спокусу».

¹Ця чаша ... за вас Деякі грецькі рукописи не мають останньої частини вірша 19, а також усього вірша 20.

²І піт ... крові У деяких грецьких списках Євангелії вірші 43-44 пропущені.

Арешт Ісуса

⁴⁷Поки він говорив, з'явився натовп людей. Їх вів Юда, один з дванадцяти апостолів. Він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його.

⁴⁸Але Ісус запитав його: «Юдо, ти зраджуєш Сина Людського, цілуючи Його?»
⁴⁹Зрозумівши, що має статися, учні, які стояли навколо, запитали: «Господи, нам вдарити своїми мечами?»⁵⁰ А один із учнів ударив мечем слугу первосвященника й відрубав йому праве вухо.

⁵¹Та у відповідь Ісус сказав: «Зупиніться! Досить уже цього!» Він доторкнувся до вуха й зцілив слугу.⁵² А потім звернувся до первосвященників, начальників варти храму та старійшин, що підійшли до Нього: «Ви вийшли проти Мене з мечами та ломаками, ніби проти розбійника.⁵³ Я щодня був з вами в храмі, та ви й пальцем Мене не торкнули. Але зараз ваша година — прийшов час владарювання мороку».

Петро зрікається Ісуса

⁵⁴Вони схопили Його й повели. Й доставили Його до будинку первосвященника. А Петро йшов за ними на відстані.⁵⁵ Вартові розклали серед двору багаття й повсідалися навколо. І Петро сів з ними разом.

⁵⁶Дівчина-служниця побачила Петра, сидячого у відблисках багаття, пильно придивилася й сказала: «Цей чоловік також був із Ним».⁵⁷ Але Петро відрікся, кажучи: «Жінко, я не знаю Його!»

⁵⁸Трохи згодом Петра побачив інший чоловік і сказав: «Ти також один із них!» Та Петро промовив: «Ні, чоловіче!»

⁵⁹Минуло щось близько години, і ще один чоловік почав стверджувати: «Без сумніву, цей також був з Ним, бо ж він теж галилеянин».⁶⁰ Але Петро відповів: «Чоловіче, я не знаю, про що ти говориш!» Тієї ж миті, коли Петро ще не закінчив речення, прокричав півень.

⁶¹І Господь повернувся й подивився на Петра. Тоді Петро згадав Господні слова, як Він говорив: «Ще й півень не прокричить сьогодні, як ти тричі зречешся Мене».⁶² І Петро вийшов з двору і гірко заплакав.

Знуцання з Ісуса

⁶³Люди, що тримали Ісуса під охороною, почали з Нього знущатися й бити Його.

⁶⁴Вони також зав'язали Йому очі й все запитували: «Пророкуй! Хто Тебе вдарив?»
⁶⁵І говорили багато іншого Йому, щоб образити Його.

Ісус перед Синедріоном

⁶⁶Коли настав день, зібралися разом старійшини народу, первосвященники¹ й книжники, знавці Святого Письма. Вони привели Ісуса на своє зібрання.⁶⁷ Вони сказали: «Якщо Ти Христос, скажи нам це». Ісус відповів їм: «Навіть якщо Я скажу вам це, ви Мені не повірите.⁶⁸ Якщо Я запитаю вас про щось, ви не дасте відповіді.⁶⁹ Але віднині Син Людський сидітиме по праву руку від Усемогутнього Бога».

⁷⁰Вони всі запитали: «То Ти Син Божий?» Ісус сказав їм: «Ви сказали, хто Я є».⁷¹ І тоді вони сказали: «Навіщо нам іще якісь додаткові докази? Ми все чули самі від Нього Самого».

Ісус у Понтія Пилата

23 Тут вони всі підвелися й відвели Ісуса до Пилата².²¹ І почали вони Його звинувачувати. Вони казали: «Ми виявили, що цей Чоловік заводив в оману наших людей. Він проти сплат податків цезареві і стверджує, що Він — Христос, цар».³ То Пилат запитав Ісуса: «Ти цар юдеїв?» Ісус відповів: «Ти сам сказав».

⁴Тоді Пилат звернувся до первосвященників і натовпу: «Я не бачу вини за цим Чоловіком».⁵ Та первосвященники наполягали, кажучи: «Він Своїм вченням підбурює людей по всій Юдеї. Він почав у Галилеї і прийшов аж сюди».

⁶Почувши це, Пилат запитав, чи цей Чоловік галилеянин.⁷ Довідавшись, що Ісус із тієї землі, якою править Ірод, Пилат відправив Його до Ірода, бо той саме перебував в Єрусалимі.

Ісус перед Іродом

⁸Коли Ірод побачив Ісуса, він був дуже задоволений, бо ж багато років прагнув

¹Коли ... первосвященники Первосвященником на той час служив Каяфа. Але за його тестем, Анною, було збережене звання первосвященника, оскільки він відправляв ці обов'язки до Каяфи.

²Понтій Пилат римський намісник Юдеї в 26–36 роках нашої ери. За свідченням Йосипа Флавія та інших істориків, відзначався жорстокістю.

побачити Його. Він багато чув про Ісуса і сподівався стати свідком якихось дивних знамень, створених Ісусом.⁹ Він почав про все розпитувати Ісуса, але Той на жодне з запитань не відповів йому.

¹⁰При цьому були присутні первосвященники й книжники, які весь час запально звинувачували Його.¹¹ Ірод одягнув Його у пишні шати й відіслав знову до Пилата.

¹²У той день Ірод з Пилатом подружилися, хоч раніше ворогували.

Знову перед Пилатом

^{13–14}Пилат скликав первосвящеників, юдейських вождів, простий народ і звернувся до них: «Ви привели до мене цього Чоловіка, звинувативши Його в тому, що Він вводив людей в оману. Отут, у вашій присутності, я допитав Його і не знайшов ніяких підстав для ваших звинувачень проти Нього.¹⁵ Так само ніяких підстав не знайшов і Ірод. Тож він відіслав Його знову до нас. Як бачите, Ісус не зробив нічого такого, за що заслуговував би смерті.

¹⁶Отже, я Його поб'ю батогами, а потім відпущу».¹⁷ ¹⁸Але всі присутні разом закричали: «Не треба Цього! Відпусти нам Варавву!»¹⁹ (Варавву було кинуте до в'язниці за участь у заколоті в місті й за вбивство.)

²⁰Пилат знову звернувся до них, бо він хотів відпустити Ісуса.²¹ Та вони й далі вигукували: «Розіп'ясти Його, розіп'ясти Його!»

²²І втретє Пилат звернувся до народу: «Та ж який злочин учинив цей Чоловік? Я не знайшов проти Нього нічого, за що слід було б карати смертю. Тож я покараю Його батогами й відпущу».

^{23–24}Але народ і далі голосно вимагав стратити Ісуса на хресті. І цей крик досяг такої сили, що Пилат вирішив задовольнити їхню вимогу.²⁵ Він наказав відпустити чоловіка, якого було кинуте до в'язниці за участь у заколоті і вбивство. Натовп просив саме за нього. А Ісуса Пилат віддав на їхню волю.

¹Вірш 17 Деякі грецькі рукописи наводять вірш 17: «Щороку під час святкування Пасхи правитель, за звичаєм, відпускав одного з в'язнів, за якого просив народ». (Див. Матвій 27:15).

Шлях на Голгофу

²⁶Ісуса повели на страту. По дорозі вони схопили такого собі Симона з міста Киринаєя, який повертався з поля. Воїни поклали на нього хрест і звелили нести його за Ісусом.²⁷ Величезний натовп сунув за Ним. В натовпі були й жінки, які плакали й голосили за Ісусом.

²⁸Він обернувся до них і сказав: «Дочки Єрусалимські, не плачте за Мною. Плачте за собою самими й за дітьми своїми.²⁹ Бо настануть дні, коли люди казатимуть: «Щасливі ті жінки, в яких не може бути дітей, щасливі ті утроби, що нікому не дали життя, і щасливі ті груди, які нікого не годували».³⁰ Люди проситимуть гори: «Впадять на нас!» Люди проситимуть могили: «Поховайте нас!»³¹ Бо якщо люди чинять таке зеленому дереву, то що ж буде дереву сухому?»

³²Разом з Ісусом вели на страту двох злочинців.³³ Коли вони зійшли на так зване Череповище, воїни розіп'яли Ісуса, а поруч із Ним — тих двох злочинців. Один був розіп'ятий по ліву руку від Нього, а другий — по праву.

³⁴Тоді Ісус промовив: «Отче, прости цих людей, вони самі не знають, що вони чинять». А варта тим часом розіграла в кості Його вбрання.

³⁵Люди стояли навколо й дивилися. А вожді юдейські насміхалися з Ісуса: «Він рятував інших; хай тепер Себе врятує, якщо Він справді Христос, обраний Богом!»^{36–37} Воїни також підійшли й збиткувалися з Нього. Вони запропонували Йому виноградного оцту і також примовляли: «Якщо Ти цар Юдейський, то врятуй Себе!»

³⁸Над Ним була табличка з написом: «ЦЕ ЮДЕЙСЬКИЙ ЦАР». ³⁹І один із злочинців, розіп'ятих разом з Ісусом, почав богохулити: «Хіба ти не Христос? Врятуй Себе й нас!»

⁴⁰Але другий злочинець присоромив його, сказавши: «Чи ти не боїшся Бога? Ти ж маєш такий самий вирок.⁴¹ Але наші з тобою вирок справедливі. Ми отримали те, що заслужили своїми вчинками. А цей Чоловік не зробив нічого лихого». ⁴²І додав: «Ісусе, згадай про мене, коли прийдеш у Своє Царство».

²Вірш 30 Осія 10:8.

⁴³Ісус відповів йому: «Правду кажу тобі: сьогодні ж ти будеш зі Мною в раю».

Смерть Ісуса

⁴⁴Це було близько полудня. Темрява вкрила всю землю аж до третьої години. ⁴⁵Сонце не світило. І завіса в храмі розірвалася навпіл.

⁴⁶Ісус голосно скрикнув: «Отче, передаю Дух Свій у Твої руки»¹. І з цими словами Він помер.

⁴⁷Побачивши, що сталося, центуріон² почав славити Бога. Він сказав: «Це був, безперечно, праведний Чоловік». ⁴⁸Люди, які зібралися подивитися на видовище, пішли додому, б'ючи себе в груди, коли побачили все те, що сталося.

⁴⁹Та всі ті, хто знав Його, стояли й дивилися звіддалік на ці події. Стояли там і жінки, котрі йшли за Ісусом від самої Галилеї.

Похорон Ісуса

⁵⁰Був тоді в Єрусалимі чоловік на ймення Йосип, член ради єврейської. Він був доброю і праведною людиною. ⁵¹Він не погоджувався з рішенням і діями ради. Родом він був з єврейського міста Ариматеї. Йосип чекав приходу Царства Божого. ⁵²Цей чоловік пішов до Пилата й попросив, щоб йому віддали тіло Ісусове.

⁵³Він зняв Його з хреста й загорнув у лляне полотно. А потім поклав Ісусове тіло до могили, вирубаной в скелі, в якій ніхто ще не лежав.

⁵⁴Була п'ятниця, день приготувань, наближалася субота. ⁵⁵Жінки, що йшли за Ісусом з Галилеї, простежили за Йосипом. Вони бачили могилу, бачили, як Йосип поклав туди тіло. ⁵⁶Вони повернулися додому й приготували мирро й мастила. В суботу жінки, згідно з заповіддю, відпочивали.

Звістка про Ісусове воскресіння

24^У перший день тижня дуже рано вранці жінки вирушили до Ісусової могили, взявши з собою мастила, які вони

приготували³. ²Вони побачили, що камінь, який закривав могилу, відкочено вбік. ³Жінки ввійшли, але тіла Господа Ісуса в могилі не знайшли.

⁴Поки вони сушили голови над цим зникненням, поруч із ними раптом виникли двоє чоловіків у сліпучому вбранні. ⁵Налякані, жінки впали долілиць. А чоловіки заговорили до них: «Чому ви шукаєте серед мертвих Того, Хто живий? ⁶Тут Його немає; Він воскрес! Згадайте, що Він говорив був вам у Галилеї. ⁷Він казав, що Сина Людського має бути віддано грішникам і розіп'ято. Але на третій день Він воскресне знов».

⁸І тоді жінки згадали Ісусові слова.

⁹Вони повернулися до міста й розповіли про все це одинадцятьом апостолам і всім іншим. ¹⁰Ті жінки були Марія Магдалена, Іоанна й Марія, мати Якова. Вони, як і всі інші жінки, що були з ними, розповіли апостолам про те, що сталося. ¹¹Але апостолам їхня розповідь здалася безглуздою, і вони жінкам не повірили.

¹²Та Петро встав і побіг до могили. Він зайшов у печеру, але не знайшов там нічого, крім лляної тканини. Він пішов назад, дивуючись — що то могло статися?

По дорозі до Емауса

¹³Того ж дня двоє Ісусових учнів простували до містечка Емауса, що в дванадцяти кілометрах від Єрусалиму. ¹⁴По дорозі вони обговорювали все, що сталося.

¹⁵І от саме під час цієї розмови Сам Ісус, наблизившись до них, пішов далі з ними разом. ¹⁶Але на очах цих двох учнів була облуда, щоб не могли впізнати Його. ¹⁷Ісус запитав їх: «Що це за речі, які ви обговорюєте між собою дорогою?» Вони зупинилися й сумно подивилися на Нього. ¹⁸Один із них, якого звали Клеопа, сказав Ісусу: «Ти, мабуть, один такий, хто мешкає у Єрусалимі й не знає про те, що там сталося останніми днями».

¹⁹Ісус питає: «Про що це ти говориш?» А вони кажуть: «Про те, що сталося з Ісусом з Назарета. То був Чоловік, що виявився пророком, могутнім ділом і словом, перед Богом і всіма людьми. ²⁰І як наші

¹Вірш 46 Псалми 30:6.

²Центуріон командир центурії (підрозділу) в римському легіоні.

³У перший ... приготували В Ізраїлі тиждень починався з неділі.

первосвященики й вожді віддали Його, щоб присудити до страти і розіп'яття на хресті.

²¹Ми сподівалися, що це був саме Той, який збирався визволити Ізраїль. Але попри все, сьогодні третій день відтоді, як Його було страчено, ²²і деякі жінки з нашого товариства приголомшили нас: рано вранці вони пішли до могили, де Його було поховано, але не знайшли там Його тіла. ²³Вони прийшли й розповіли нам, що їм була з'ява — вони бачили ангелів. І ангели сказали їм, що Ісус живий. ²⁴Тоді дехто з тих, хто був з нами, пішли до могили. Вони знайшли її там, де вона й мала бути, за розповіддю жінок. Вони знайшли все точно так, як жінки розповіли, але не побачили Його».

²⁵Тоді Ісус сказав їм: «Ви такі нерозумні! І як тяжко вам повірити у те, про що говорили пророки! ²⁶Чи не мусив Христос прийняти ці страждання, а потім увійти у славу Свою?» ²⁷І так, починаючи з Мойсея, зупиняючись на кожному з пророків, Ісус пояснив тим двом Своїм учням те, що сказано про Нього в усьому Святому Письмі.

²⁸Вони підійшли до містечка, до якого прямували. Ісус удав, ніби хоче йти далі. ²⁹Але вони дуже вмовляли Його: «Зостанься з нами, вже ж майже вечір, тепер скоро день закінчиться». То Він увійшов, щоб із ними побути.

³⁰Коли вони сіли за стіл, Ісус узяв хліб і віддав дяку. Потім розломив його й роздав їм. ³¹І тут облуда спала з їхніх очей, і вони впізнали Ісуса. Але Він зник. ³²І один із учнів сказав другому: «Чи не горіли наші серця в грудях, коли Він говорив з нами по дорозі, коли пояснював нам Святе Письмо?»

³³Тієї ж миті вони підвелися й пішли назад до Єрусалима. Вони знайшли одинадцятьох апостолів і інших з ними, що зібралися разом. ³⁴Апостоли та інші сказали: «Господь справді воскрес! Він явився Симонові». ³⁵Тоді ті двоє учнів розповіли

про все, що з ними сталося на дорозі, і як вони впізнали Ісуса, коли Він розломив хліб.

Ісус з'являється Своїм апостолам

³⁶Коли вони все це розповідали, Сам Ісус став між ними. Він сказав їм: «Мир вам». ³⁷А їх охопив страх, вони затремтіли. Бо подумали, що бачать привид.

³⁸Але Він сказав їм: «Чого ви так стривожилися? Чому сумніви заворушилися в ваших серцях? ³⁹Погляньте на Мої руки й ноги. Ви ж бачите: це справді Я. Торкніться Мене й подивіться на Мене. Привиди не мають м'яса й кісток. Як ви бачите — Я маю». ⁴⁰І промовляючи, Він показував їм руки й ноги.

⁴¹Поки вони ще не вірили, і дивувалися, і раділи, Ісус спитав їх: «Чи маєте ви тут щось поїсти?»

⁴²Апостоли дали Йому шмат печеної риби. ⁴³Він узяв і почав їсти перед ними. ⁴⁴І сказав їм Ісус: «Це слова, що казав Я вам, коли ще був із вами: все сказане про Мене в Законі Мойсеевім, у пророків і в псалмах мусить збутися». ⁴⁵І Він розкрив їм розум, щоб вони могли розуміти Святе Письмо.

⁴⁶⁻⁴⁷І промовив Ісус: «Так сказано в Святому Письмі: Христос страждатиме й воскресне з мертвих на третій день. І буде проповідуватися покаяння для прощення гріхів усім народам, починаючи з Єрусалима. ⁴⁸Ви — свідки цих подій. ⁴⁹І зараз Я пошлю вам обітницю Отця Мого. Але залишайтеся в місті, аж доки ви одержите силу з висоти».

Вознесіння Ісуса

⁵⁰Потім Ісус вивів Своїх учнів аж до Вефанії і, піднявши руки, благословив їх. ⁵¹Благословляючи, Ісус залишив їх і був взятий на Небеса. ⁵²Апостоли вклонилися Йому, а потім повернулися до Єрусалима, сповнені великої втіхи. ⁵³І весь час перебували вони в храмі, славлячи Бога.

ВІД ІОАНА

СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ

Пришестя Христа

1 Споконвіку було Слово, і Слово було з Богом, і Слово було — Бог. **2** Слово було з Богом споконвіку. **3** Все було створене через Нього. І ніщо не було створене без Нього. **4** В Ньому було життя, і воно було світлом для людей. **5** Світло сяє в пітьмі, й темінь не здолала світла.

6 І був чоловік, посланець Божий, на ймення Іоан¹. **7** Він прийшов свідчити про Світло², щоб через Нього всі змогли повірити. **8** Сам він не був Світлом, а прийшов, щоб свідчити про Світло, **9** про справжнє Світло, що приходить у світ і просвічує кожну людину. **10** Слово було в світі, і світ через Нього почався, та світ не впізнав Його. **11** Він прийшов у світ, що належав Йому, та Його власний народ не прийняв Його.

12 Але всім тим, хто прийняв Його й повірив у Нього, Він дав право стати дітьми Божими. **13** Вони не народжуються, як немовлята, за бажанням чи волею батьків їхніх. Вони народжуються від Бога. **14** І Слово стало Людиною й оселилося серед нас. Ми побачили Його Славу, Славу Єдиного Сина Отця Свого. Він був сповнений благодаті і правди. **15** Іоан свідчить про Нього, проголошуючи: «Це саме Той, про кого я казав: «Той, що йде за мною, Він більший за мене, бо Він був і до мене». **16-17** Від повноти Його правди й благодаті ми приймали одну благодать за іншою, бо Закон був нам даний через Мойсея, але благодать і правда прийшли через Христа. **18** Ніхто й ніколи не бачив Бога, лише Єдиний Син, який і є Богом, той, що найближчий до Отця, Той, що показав нам, який є Бог.

¹ І був ... на ймення Йдеться про Іоана Хрестителя.

² Він ... Світло Йдеться про Ісуса Христа.

Свідчення Іоана про Ісуса

19-20 Ось свідчення Іоана. Коли юдеї з Єрусалима послали священників і левитів³ запитати: «Хто ти?», Іоан признався щиро, не уникаючи відповіді: «Я не Христос».

21 «То хто ж ти такий? — спитали вони. — Ілля?» «Ні», — відповів він. «Може, пророк?» Він знову відповів: «Ні».

22 Тоді вони мовили до нього: «Скажи нам, хто ти, щоб ми могли розповісти тим, хто нас послав сюди. Що ти скажеш про себе?» **23** Іоан сказав словами пророка Ісаї:

«Я голос Того, що гукає в пустелі:

«Зробіть прямими стежки для

Господа».

Ісаїя 40:3

24 Цих людей, що розпитували Іоана, послали фарисеї⁴. **25** Тож вони знову запитали його: «Якщо ти не Христос, не Ілля, не пророк, то чому ти хрестиш людей?» **26-27** У відповідь він сказав: «Я хрещу людей водою, та серед вас є Той, Невідомий вам, Хто прийде після мене. Я ж не гідний навіть розв'язати реміньця Його сандалій».

28 Все це сталося у Вefанії, по той бік ріки Йордан, де Іоан хрестив людей. **29** Наступного дня, побачивши, що до нього йде Ісус, Іоан промовив: «Он гляньте, це Ягня Боже, що забирає на себе гріх світу. **30** Це Він, про Кого я казав: «За мною йде Той, Хто перевищує мене. Він більший за мене, бо Він був і до мене. **31** Навіть я не знав Його, але я прийшов хрестити людей водою, щоб Він став відомий народові Ізраїльському».

³ Левити потомки Левія, юдейські релігійні служителі.

⁴ Фарисеї члени юдейської секти, що позірно сповідували Мойсеїв Закон.

³²І ось іще що сказав Іоан: «Я бачив Духа, що сховався до Нього з неба в подобі голуба і залишався на Ньому. ³³Навіть я не знав Його, але Той, Хто послав мене хрестити людей водою, сказав мені: «Ти побачиш Духа, що зійде і залишиться з Чоловіком. Він і є Той, Хто хреститиме Духом Святим». ³⁴Я це бачив і свідчу, що Він і є Син Божий».

Перші Ісусові учні

³⁵Наступного дня Іоан знову був там з двома своїми учнями. ³⁶Побачивши Ісуса, що проходив повз них, він сказав: «Погляньте, ось Ягня Боже.» ³⁷Двоє його учнів почули це й пішли за Ісусом. ³⁸Ісус повернувся і, побачивши, що вони йдуть за Ним, запитав: «Чого вам треба?» А ті відповіли: «Равві, (що означає «Вчитель»), де Ти живеш?» ³⁹«Ходімо, побачите», — відповів Ісус. Тож вони пішли й побачили, де Він живе, і залишилися в Нього аж до вечора. І було то близько четвертої години. ⁴⁰Андрієм звали одного з тих двох, що пішли за Ісусом, після того, як почули, що Іоан сказав. І був він братом Симона, якого ще звали Петром.

⁴¹Насамперед він знайшов свого брата Симона і сказав йому: «Ми знайшли Месію». (Це слово означає «Христос»). ⁴²Тоді Андрій привів Симона до Ісуса. Ісус подивився на нього і мовив: «Ти — Симон, син Йони, зватимешся Кифою»¹.

⁴³Наступного дня Ісус вирішив іти до Галилеї. Зустрівши Пилипа, Ісус звернувся до нього: «Йди за Мною». ⁴⁴Пилип був із Вефсаїди, міста, звідки родом і Андрій та Петро. ⁴⁵Коли Пилип зустрів Нафанаїла², то сказав йому: «Ми знайшли Того, про Кого Мойсей писав у Законі³ і про Кого писали пророки. Це Ісус із Назарета, Йосипів Син». ⁴⁶Нафанаїл запитав його: «Чи може щось добре прийти з Назарета?» А Пилип відповів: «Ходімо, сам переконаєшся».

⁴⁷Побачивши, що Нафанаїл іде до Нього, Ісус сказав: «Ось справжній ізраїльтянин,

що зовсім не має лукавства». ⁴⁸«Звідки Ти знаєш мене?» — спитав Нафанаїл. Ісус відповів: «Перш ніж тебе покликав Пилип, Я бачив тебе, коли ти сидів під фіговим деревом». ⁴⁹«Равві, Ти Син Божий, Цар Ізраїлю», — сказав Нафанаїл. Ісус же відповів йому на те: ⁵⁰«Ти повірив у Мене, бо Я сказав, що бачив тебе під фіговим деревом? Побачиш іще більші дива». ⁵¹І додав: «Істинно кажу тобі: побачиш, як небо розверзеться і ангели Господні підійматимуться та сходитимуться до Сина Людського».

Весілля в Кані

2 За два дні по тому, в місті Кані, що в Галилеї, було весілля. Ісусова мати теж була там. ²Запросили на весілля й Ісуса з учнями. ³Коли вино було випите, мати сказала Ісусові: «Вина вже немає, бо гості все випили». ⁴Ісус відповів їй: «Дорога жінко, навіщо кажеш Мені про це? Мій час іще не настав». ⁵Тоді Його Мати сказала слугам: «Робіть усе, що Він звелить». ⁶У тому місці стояло шість кам'яних посудин для води, що люди використовували для юдейських обрядових обмивань⁴. І кожна з них вмщала по дві-три міри⁵ рідини. ⁷Ісус наказав слугам: «Наповніть ці посудини водою». І ті виконали, що Він звелів. ⁸Тоді Ісус знову звернувся до них: «А тепер зачерпніть трохи і віднесіть весільному старості». Слуги виконали й це. ⁹⁻¹⁰Староста покуштував ту воду (яка перетворилася на вино) і здивувався, бо не знав звідки вино взялося. А слуги, що подали йому келих, знали про це. Тоді староста покликав нареченого й мовив до нього: «Всі люди пригощають спочатку добрим вином, а коли гості сп'яніють, тоді ставлять на стіл гірше. Ти ж приховав від гостей добре вино аж до тепер».

¹¹Це було перше чудо, що здійснив Ісус. То сталося в Кані в Галилеї. Так Він виявив Свою велич і славу, і Його учні повірили в Нього.

¹**Кифа** це ім'я перекладається як "Петро", що означає "камін", "скеля".

²**Нафанаїл** Це ім'я зустрічається лише у Іоана (1:45–51; 21:2). (Див.: Матвій 10:3; Марк 3:18; Лука 6:14).

³**Закон Мойсеїв** п'ять книг пророка й боговидця Мойсея: Буття, Вихід, Левит, Числа, Повторення Закону.

⁴**обмивання** У юдеїв були особливі релігійні правила і звичай, зокрема, омиття рук перед вживанням їжі, перед молитвою у храмі та в інших випадках.

⁵**Міра** міра об'єму, що приблизно дорівнювала 39,5 літрів. Отже, ці кам'яні посудини вмщували від 80 до 120 літрів.

Ісус у храмі

¹²Після того Ісус разом зі Своєю матір'ю, братами та учнями попрямував до Капернаума. І там вони перебували кілька днів. ¹³Через те, що наближалася юдейська Пасха, Ісус рушив до Єрусалима.

¹⁴Прийшовши до храму, Ісус побачив там людей, що продавали худобу, овець та голубів. Він також побачив мінял, що сиділи за столами. ¹⁵Тоді, сплївши з мотузки батога, Він повиганяв усіх із храму геть, разом з вівцями та худобою. Поперевертавши столи мінял, Він порозкидав їхні гроші. ¹⁶До тих, що продавали голубів, Він мовив: «Заберіть усе це звідси й не перетворюйте дім Отця Мого на базар!»

¹⁷І згадали Його учні, що написано у Святому Письмі:

«Ревнощі до дому Твого з'їдають мене».
Псалми 68:10

¹⁸Юдеї запитали Ісуса: «Яке чудо здійсниш нам у доказ того, що маєш право робити це?» ¹⁹У відповідь Ісус мовив: «Зруйнують храм цей, і Я відбудую його знову за три дні».

²⁰І сказали юдеї: «Цей храм будували сорок шість років, а Ти збираєшся відбудувати його за три дні?» ²¹Та говорячи про храм, Ісус мав на увазі тіло Своє. ²²Після того, як Він воскрес із мертвих, Його учні згадали, що Він казав про це, і повірили і в Святе Письмо, і в слова Ісусові.

²³Коли Ісус був у Єрусалимі в дні Пасхи, багато хто повірив у Нього, бо побачили дива, здійснені Ним. ²⁴Та Ісус не довіряв їм, бо знав їх усіх. ²⁵Не потребував Він і нічиїх розповідей про людську природу, бо знав, що вони мають на серці.

Ісус і Никодим

ЗІ був там чоловік на ім'я Никодим. Він був фарисеєм і одним з юдейських вождів. ²Якось уночі прийшов він до Ісуса й каже: «Равві, ми знаємо, що Ти Вчитель, посланий Богом, бо ніхто не здатен на такі чудеса, як Ти, якщо його не підтримує Бог».

³І відповів тоді Ісус: «Істинно кажу, якщо хтось прагне побачити Царство Боже, він мусить народитися вдруге. Хто не народився знову, той не бачитиме Царства Божого».

⁴«Але якщо людина вже стара, як же може вона народитися знову? — запитав Никодим. — Адже ніхто не може повернутися в черво материнське і знову вийти з нього».

⁵«Істинно кажу, — відповів Ісус, — людина має знову народитися від води і Духа. Бо якщо ні, то не ввійти їй до Царства Божого. ⁶Все, народжене від людської плоті, — це плоть, а від Духа народжене — духовне. ⁷Не дивуйся з Моїх слів про те, що маєш знову народитися. ⁸Вітер дме туди, куди заманеться. Ти чуєш його завивання, та не знаєш, звідки дме вітер і куди. Так і з кожним народженим від Духа Святого».

⁹«Як же це може бути?» — запитав Никодим. ¹⁰Ісус на те сказав йому: «Ти — вчитель народу Ізраїльського і не знаєш цього? ¹¹Істинно кажу: ми говоримо про те, що знаємо і розповідаємо про те, що бачили, та ви, люди, не приймаєте свідчення нашого. ¹²Я розповідав вам про земні речі, та ви не вірите Мені. Як же ви повірите, коли говоритиму про Небесне? ¹³Ніхто не зійшов на Небо, крім Того, Хто зійшов звідти — Сина Людського».

¹⁴Мойсей підніс на жердині змію в пустелі¹. Так само буде і з Сином Людським — Він також мусить бути піднесений. ¹⁵І тоді всі, хто вірить у Нього, одержать вічне життя. ¹⁶Бо так сильно полюбив Бог цей світ, що віддав Свого Єдиного Сина заради того, щоб кожен, хто в Нього вірує, не був загублений, а здобув вічне життя.

¹⁷Не на осуд світу послав Бог свого Сина, а на те, щоб світ через Нього спасся. ¹⁸Того, хто вірує в Нього, не буде засуджено, але того, хто не вірить, вже засуджено, бо він не повірив у Єдиного Сина Божого.

¹⁹Ось підстава для засудження: Світло прийшло у світ, та люди віддали перевагу темряві, бо лихими були вчинки їхні. ²⁰Кожен, хто чинить зло, ненавидить Світло й намагається уникати його, щоб вчинки його лишалися таємними. ²¹Той же, хто йде за правдою, прямує до Світла, щоб видно було, що вчинки його від Бога».

¹Мойсей ... в пустелі Числа 21:4–9.

Ісус та Іоан Хреститель

²²Після цього Ісус зі Своїми учнями вирушив до землі Юдейської. Він жив там з ними якийсь час і хрестив людей. ²³Іоан теж хрестив у Еноні, що біля Салима, бо там було багато води¹. Чимало людей приходило до Іоана, і він хрестив їх. ²⁴Тоді ще Іоана не було кинуте до в'язниці.

²⁵Деякі з Іоанових учнів почали сперечатися з одним юдеєм щодо обрядового обмивання. ²⁶Тож вони підійшли до Іоана й сказали: «Равві, Той, з Ким ти був по той бік Йордану, і про Кого ти свідчив, так от Він тепер теж хрестить людей, і всі йдуть до Нього».

²⁷Тоді Іоан відповів їм: «Людина не може щось приймати, якщо воно не дано їй від Бога. ²⁸Ви самі були свідками того, як я казав: «Я не Христос, а лише посланий поперед Нього». ²⁹Нареченим може бути лише той, у кого є наречена. А дружка — це той, що стоїть і прислухається, коли ж прийде молодий, і радіє, почувши його голос. Тож і я зараз сповнений тієї радості. ³⁰Його значення весь час зростатиме, а моя роль ставатиме все скромнішою».

Посланець Господній

³¹Той, Хто² прийшов згори, найважливіший від усіх людей, що живуть у цьому світі. Той же, хто прийшов з землі, належить землі і говорить про земне. Отже, Той, Хто прийшов з небес, — вищий за всіх. ³²Він свідчить про все, що бачив і чув, але люди те не приймають.

³³Хто вірить у Його свідчення, вірить і в те, що Бог істинний. ³⁴Адже Той, Кого Бог послав, мовить слова Божі і сповнений Духом Божим. ³⁵Отець любить Сина Свого і дав Йому владу над усім. ³⁶Той, хто вірує в Сина, має вічне життя, але не побачить вічного життя той, хто не слухатиметься Сина, і гнів Божий впаде на того.

Ісус і самаритянка

4Фарисеям стало відомо, що Ісус **4**привертає на Свій бік і хрестить більше учнів, ніж Іоан. ²(Насправді ж Ісус сам не хрестив людей, це робили Його учні). ³Але почувши про це, Ісус залишив Юдею і знову

подався до Галилеї. ⁴По дорозі туди йому потрібно було переходити через Самарію.

⁵І прийшов Він до самарійського міста Сихар, неподалік від землі, що Яків³ віддав своєму синові Йосипу.

⁶Там була криниця Якова. І було тоді близько полудня, коли Ісус, втомившись з дороги, сів відпочити коло Якової криниці. ⁷Ісус звернувся до самаритянки, що прийшла до криниці набрати води: «Дай мені напитися». ⁸Його ж учні пішли до міста купити щось поїсти.

⁹Самаритянка спитала: «Чому це Ти, юдей, просиш у мене, самаритянки, напитися?» (Юдеї не спілкувалися з самаритянами)⁴. ¹⁰Ісус відповів їй: «Якби ти знала про те, що Бог дає людям, і Хто у тебе просить напитися води, то сама б попросила в Мене, і Я дав би тобі води живої».

¹¹⁻¹²«Шановний, — каже жінка, — але ж Ти й відра не маєш, а криниця глибока. То як же збираєшся дістати тієї живої води? Чи, може, Ти більший за прашура нашого Якова, що дав нам цю криницю і сам пив із неї разом з дітьми своїми і худобою?» ¹³На те Ісус відповів їй: «Кожен, хто вип'є цієї води, скоро знову спрагу відчує. ¹⁴Але хто вип'є тієї води, що Я йому дам, ніколи більше не страдатиме від спраги, бо вода, якої Я дам напитися, перетвориться в людині на животворне джерело, що несе вічне життя». ¹⁵Тоді жінка каже: «Шановний добродію, то дай же і мені тієї води, щоб я більше ніколи не відчувала спраги й не приходила сюди по воду».

¹⁶Ісус сказав їй: «Йди поклич свого чоловіка і сама приходить сюди». ¹⁷«У мене немає чоловіка», — відповіла вона. ¹⁸Ісус тоді промовив: «Правду кажеш, що не маєш чоловіка. У тебе було їх п'ятеро. А той, якого маєш тепер, не чоловік тобі! Отже, ти сказала правду».

¹⁹А жінка й каже Йому: «Тепер я бачу, Пане, що Ти пророк! ²⁰Наші батьки йшли на цю гору⁵ поклонятися, але ви, юдеї, стверджуєте, буцімто Єрусалим є тим

³Яків — молодший син Ісаака, один із патріархів народу ізраїльського. Його також називали Ізраїль.

⁴самаритяни Самаритяни були напівюдеями, через це юдеї не спілкувалися з ними й не вживали їхньої їжі.

⁵Наші ... Господу Йдеться про гору Гаризим, де самаритяни побудували храм, який було зруйновано приблизно в 129 році до н.е., але й потім самаритяни вважали цю гору місцем поклоніння.

¹Іоан ... води Поруч протікає річка Йордан.

²Той ... світі Мається на увазі Ісус Христос.

самим місцем, де ми маємо поклонитися Господу».

²¹Ісус на те відповів: «Дорога Моя, повір Мені! Надходить час, коли ви поклонятиметеся Отцю не на цій горі й не в Єрусалимі. ²²Ви, самаритяни, поклоняєтеся тому, чого не розумієте. Ми ж, юдеї, знаємо, чому поклоняємося, бо спасіння приходить від юдеїв. ²³Та близький той час, і він уже настав, коли справжні прихильники поклонятимуться Отцю в душі та істині. Таких людей і прагне Отець в богомольці собі. ²⁴Бог є Дух. І той, хто поклоняється Йому, має поклонитися в душі та істині».

Жінка й мовить до Нього: ²⁵«Я знаю, що має прийти Месія (що означає помазаник Божий), якого називають Христом. Коли ж Він прийде, то розповість нам про все». ²⁶Тоді Ісус їй і каже: «Той, Хто розмовляє з тобою, і є Месія».

²⁷В цей час підійшли Його учні й дуже здивувалися, що Він розмовляє з жінкою. Та ніхто з них не спитав: «Що Тобі треба від неї?» або «Чому розмовляєш із нею?»

²⁸Жінка залишила свій глечик, повернулася до міста та й каже людям: ²⁹«Ходімо побачите Чоловіка, що розповів мені про все, що я зробила в житті! Можливо, Він і є Месія». ³⁰Тоді вони залишили місто й пішли до Нього.

³¹Тим часом Ісусові учні умовляли Його: «Вчителю, Ти б чогось попоїв!» ³²Але Він їм відповів: «Я маю їжу, про яку вам невідомо нічого». ³³І почали учні питати один одного: «Можливо, Йому хтось приніс поїсти?» ³⁴Ісус мовив до них: «Іжа Моя в тому, щоб виконувати волю Того, Хто послав Мене, і закінчити Його справу».

³⁵Засіваючи поле, ви часто кажете: «Ще чотири місяці, а там і жнива». Отож кажу Я вам, розплющіть очі й погляньте на поля. Вони вже достигли для жнив. ³⁶Жнець уже одержує платню і збирає врожай для вічного життя, щоб і сіяч, і жнець удвох раділи й були щасливі. ³⁷І справді слухна приказка: «Один сіє, другий жне». ³⁸Я послав вас збирати те, над чим ви не трудилися. Інші працювали, а ви прийшли, щоб зібрати те, над чим вони трудилися».

³⁹Багато самаритян із цього міста повірили в Ісуса зі слів жінки, що свідчила: «Він розповів мені про все, що я робила в житті». ⁴⁰Коли самаритяни прийшли до

Нього, то попросили Його побути з ними, тож Він залишився там на два дні. ⁴¹І багато хто ще повірив в Ісуса, почувши, що Він їм розповідав. ⁴²Вони сказали тій жінці: «Спочатку ми повірили в Ісуса з твоїх слів, а зараз ми почули Його самі. Отже, ми бачимо, що цей Чоловік і справді Спаситель світу».

Ісус зціляє сина чиновника

⁴³Через два дні Ісус пішов звідти до Галилеї. ⁴⁴Бо Ісус сам казав, що пророка не шанують у його рідній вітчизні. ⁴⁵Отже, коли Він прийшов туди, галилеяни щиро зустріли Його, бо вони бачили все, що Він звершив на святі Пасхи в Єрусалимі. Бо й вони були на святі.

⁴⁶Ісус знову попрямував до міста Кани, що в Галилеї, де Він був перетворив воду на вино. На той час у Капернаумі в одного царського чиновника хворів син. ⁴⁷Чиновник довідався, що Ісус прийшов до Галилеї з Юдеї. Він став перед Ісусом і почав благувати завітати до Капернаума, щоби зцілити сина, бо той уже помирав.

⁴⁸Ісус йому й каже: «Ви, люди, якщо не побачите знамення й чуда, — ніяк не можете повірити». ⁴⁹Чиновник змолвився: «Господи, благаю Тебе, прийди, поки мій син іще не помер!»

⁵⁰І відповів йому Ісус: «Йди додому, твій син житиме». Чоловік повірив тому, що сказав Ісус, й пішов додому. ⁵¹По дорозі додому він зустрів своїх слуг, які сповістили, що син його одужав. ⁵²Він запитав, коли стало краще його синові, і йому відповіли: «Лихоманка залишила його вчора десь о першій годині по полудні». ⁵³І батько збагнув, що саме в цей час Ісус сказав йому: «Твій син житиме». І він повірив у Ісуса, а разом з ним і вся його родина. ⁵⁴Це було друге чудо, яке звершив Ісус у Галилеї, повернувшись з Юдеї.

Зцілення хворого в купальні

5 Після цього настало юдейське свято, й Ісус пішов до Єрусалима. ²Там біля Овечих воріт¹ є купальня, що звалася по-

¹**Овечі ворота** Овечі ворота розташовані в східній стіні Єрусалиму, на північ від храму Соломона. Через ці ворота гнали овець на продаж до міського ринку.

арамейськи¹ Вифезда і мала п'ять критих галерей з колонами. ³У тих галереях лежало багато хворих, сліпих, кривих та немічних².

⁵І був там чоловік, що хворів на той час уже тридцять вісім років. ⁶Коли Ісус побачив, що той чоловік лежить там, і знаючи, що він хворіє так давно, Він запитав: «Хочеш одужати?»

⁷Хворий Йому відповів: «Господи, нікому мене занурити у воду, коли вона починає вирувати. Поки я намагаюся дістатися до купелі, як мене завжди хтось випереджає». ⁸Ісус сказав йому: «Вставай, візьми постіль свою і ходи». ⁹І чоловік одразу ж одужав, узяв постіль свою і почав ходити. І було це в суботу.

¹⁰Юдеї почали говорити щойно зціленому: «Сьогодні субота, і Закон забороняє носити постіль у руках!» ¹¹Той відповів: «Чоловік, що зцілив мене, сказав мені: «Візьми постіль свою і ходи». ¹²Тоді вони спитали його: «Хто цей Чоловік, що сказав тобі взяти постіль і йти?» ¹³Але зцілений не знав, хто то був. Оскільки там було багато людей, то Ісус пішов звідти, щоб Його не помітили.

¹⁴Пізніше Ісус знайшов того чоловіка у храмі й мовив до нього: «Ось ти вже й видужав, тож не гріши більше, аби з тобою чогось гіршого не сталося». І той чоловік пішов. ¹⁵І він розповів юдеям, що це Ісус зцілив його. ¹⁶Через те й стали переслідувати юдеї Ісуса, бо Він усе це робив у суботу.

Ісус — Син Божий

¹⁷Ісус сказав їм: «Отець Мій працює весь час безперервно, то й Я мушу так працювати». Через це ще дужче юдеї захотіли вбити Його. ¹⁸Він не лише порушив Закон про суботу, а й Бога Отцем Своїм називав, тим самим ставлячи Себе нарівні з Богом.

¹⁹І мовив Ісус: «Істинно кажу вам: Син нічого не може вчинити зі Своєї волі. Він мусить побачити, що Отець Його робить. Отже, що робить Отець, те й Син Його

робить. ²⁰Отець любить Сина Свого і не приховує від Нього нічого з того, що робить, і покаже Він ще більші звершення, ніж ті, що ви бачили, — тож ви дивуватиметеся. ²¹Так само, як Отець воскрешає померлих і дає їм життя, так і Син повертає життя тим, кому забажає. ^{22–23}Отець нікого не судить. Він віддав право судити Сину Своєму, щоб усі люди шанували Сина, як вони шанують Отця. Людина, яка не шанує Сина, не шанує й Отця, що послав Його. ²⁴Істинно кажу вам: хто чує слово Моє і вірує в Того, Хто послав Мене, має вічне життя. Його не буде засуджено, бо він від смерті перейшов у життя.

²⁵Істинно кажу вам: близький той час, він уже настав, коли померлі почують голос Сина Божого, і всі, хто почує, — матимуть життя. ²⁶Отець є джерелом життя, і Синові Своєму також дарував таку силу. ²⁷Він дав Синові владу бути суддею над людьми, бо Він — Син Людський. ²⁸Не треба дивуватися з того. Надходить час, коли всі, що у могилах лежать, почують голос Сина Людського. ²⁹Вони повстануть із могил. Всі ті, що добро робили, воскреснуть для життя, хто ж зло чинив, — встане, щоб бути засудженим.

Ісус веде далі розмову з юдеями

³⁰Сам Я не можу вдіяти нічого. Суджу Я так, як чую від Бога, і суд Мій справедливий, бо Я не намагаюся робити те, що хочу, а виконую волю Того, Хто Мене послав. ³¹Якщо Я свідчитиму про Себе Сам, то це свідчення не матиме сили. ³²Але є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що саме Його свідчення і мають силу.

³³Ви посилали людей до Іоана, і він підтвердив, що все це правда. ³⁴Та Я не покладаюся на свідчення людей, а кажу це, щоб ви могли спастися. ³⁵Іоан був наче той світильник, що поки світить, то дає світло, і ви з радістю приймали його якийсь час. ³⁶Та в Мене Самого є свідоцтво про Себе більше, ніж те, що дав Іоан, бо те, що Отець звелів Мені виконати, і те, що Я роблю зараз, свідчить про Мене і вказує на те, що Отець послав Мене.

^{37–38}Навіть Отець Мій, що послав Мене, Сам свідчить на Мою користь. Ви, люди, ніколи не чули Його голосу й не бачили

¹арамейська мова мова, якою розмовляли юдеї в першому столітті нашої ери.

²У тих ... немічних Деякі грецькі списки мають тут вірш 4: «Вони чекали, поки вода почне вирувати. І час від часу ангел Господній сходив з неба, щоб збовтати воду. І той, хто першим входив у ту воду, одразу видужував, хоч би якою хворобою він страждав».

Його обличчя, ви не маєте слова Його у своєму серці, бо не вірите у Того, Кого Бог послав.

³⁹Ви вивчаєте Святе Письмо, бо думаєте, що через нього знайдете вічне життя. Але ж це саме Святе Письмо свідчить і про Мене!⁴⁰Та ви не хочете прийти до Мене, щоб знайти вічне життя.⁴¹Я не приймаю похвали від людей.⁴²Але Я знаю вас і знаю, що ви не любите Бога у серці своєму.⁴³Я приймаю до вас в ім'я Отця Свого, та ви не приймаєте Мене, але якщо хтось інший прийде від свого імені, то ви його приймете!⁴⁴Як же ви можете повірити в Мене, коли приймаєте похвалу один від одного, та не шукаєте тієї похвали, що йде від Бога Єдиного?

⁴⁵⁻⁴⁶Не думайте, що Я вас звинувачуватиму перед Отцем. Мойсей, на якого ви поклали свої надії, звинуватить вас. Якби ви справді вірили Мойсею, то повірили б і Мені, бо Мойсей писав про Мене.⁴⁷Але якщо ви не вірите в те, що він писав, то як же ви повірите словам Моїм?»

Як Ісус нагодував понад п'ять тисяч чоловік

БПісля цього Ісус подався на другий бік Галилейського озера, що зветься також Тиверіадським¹.²Великий натовп людей ішов за Ним, бо вони бачили чудо, що здійснив Ісус над хворим.³Але Він зійшов на гору й сів там разом зі Своїми учнями.⁴Наближалось свято юдейської Пасхи².

⁵Підвівши очі й побачивши, що великий натовп іде до Нього, Ісус запитав Пилипа: «Де нам купити достатньо хліба, щоб нагодувати цих людей?»⁶Він мовив так, щоб випробувати Свого учня, бо вже знав, що робитиме.

⁷І відповів Пилип Йому: «І за двісті динарів³ не купиш достатньо хліба, щоб кожному було по шматочку». ⁸Інший з учнів Ісуса, Андрій, брат Симона-Петра, каже: ⁹«Ось хлопчина, що має п'ять ячмінних хлібин і дві рибини, та це ніщо на таку кількість людей».

¹**Тиверіадське озеро** Галилейське озеро зветься також Генісаретським в Євангелії від Луки 5:1.

²**Пасха** весняне юдейське свято, що відзначалося в пам'ять про вихід юдеїв з Єгипту.

³**Динар** срібна монета, приблизно дорівнював денному заробітку робітника.

¹⁰І тоді Ісус сказав: «Нехай люди посідають». У тому місці гарно росла трава, тож усі повсідалися. І було там тисяч п'ять чоловіків.¹¹Тоді Ісус узяв хлібини, воздавши Богові дяку, розділив між тими, що сиділи навколо. Так само Він і рибу розділив — кожному, хто скільки хотів.

¹²Коли всі наїлися, Ісус мовив до Своїх учнів: «Позбирайте всі залишки, щоб нічого не пропало». ¹³Тож учні позбирали всі шматки й наповнили дванадцять кошиків залишками від п'ятьох ячмінних хлібин, після того, як усі поїли.

¹⁴Побачивши чудо, здійснене Ісусом, усі люди казали: «Цей Чоловік і справді пророк, що мав прийти у світ!»¹⁵Ісус знав, що люди хочуть оголосити Його своїм царем. От-от вони вже повинні були прийти. Через те Він знову подався в гори, щоб побути на самоті.

Ісус іде по воді

¹⁶Коли настав вечір, Ісусові учні пішли вниз до озера.¹⁷Вже сутеніло, а Ісус усе ще не приходив до них. Тоді вони сіли в човен і попливли через озеро назад до Капернаума.¹⁸Здійнявся сильний вітер, і хвилі ставали все вищими.¹⁹Коли вони пропливли кілометрів п'ять — шість, то побачили Ісуса, що йшов по озеру й підходив уже до човна. Учні Його дуже перелякалися.²⁰Але Ісус мовив до них: «Це Я! Не бійтеся!»²¹Як Він сказав це, вони взяли Його до човна й одразу допливли до берега, до того місця, куди прямували.

Люди йдуть до Ісуса

²²Наступного дня люди, що залишалися на протилежному березі озера, побачили там лише один човен. Вони знали, що Ісус не сів у човен разом зі Своїми учнями. Вони знали, що ті попливли самі.²³Та деякі човни прибули туди з Тиверіади. Вони зупинилися недалеко від місця, де напередодні люди їли хліб, після того, як Господь воздав дяку за їжу.²⁴І побачивши, що там не було ні Ісуса, ні Його учнів, усі посідали у човни й попливли до Капернаума шукати Його.

Ісус — хліб життя

²⁵Знайшовши Його на другому боці озера, вони запитали: «Вчителю, коли Ти прибув сюди?»²⁶Ісус мовив у відповідь: «Істинно

кажу вам: ви шукаєте Мене не тому, що побачили чудесні знамення, а через те, що їли хліб і наїлися досхочу.²⁷ Працюйте не заради їжі земної, що гине, а заради їжі, що ніколи не псується і дає вічне життя, їжі, яку дасть вам Син Людський. Адже прихильністю Своєю відзначив Його Бог-Отець».

²⁸Тоді вони знову запитали Його: «З чого ми маємо почати, аби зробити те, що Бог бажає?»²⁹ І відповів Ісус: «Це Бог бажає: «Вірте Тому, Кого Він послав». ³⁰Люди сказали: «Яке чудо здійсниш, щоб ми побачили й повірили Тобі? Що Ти зробиш?»³¹ Наші пращури їли манну небесну¹ в пустелі, як про це написано у Святому Письмі: «Він послав їм хліб з Небес, щоб вони їли»².

³²Ісус їм відповів: «Істинно кажу вам: не Мойсей послав вам хліб з Небес. Це Отець Мій дає вам справжній хліб з Небес. ³³Адже хліб Божий — це Той, Хто сходить з Небес і дарує життя світові». ³⁴«Господи, дай же нам того хліба зараз і завжди давай надалі», — сказали вони.

³⁵Ісус відповів: «Я і є той хліб, що дарує життя. Хто до Мене приходиться, ніколи не буде голодний, хто вірить у Мене, той ніколи не буде спраглий. ³⁶Я й раніше казав вам, що бачите ви Мене, але й досі не вірите.

³⁷Кожен прийде до Мене, кого Отець Мій дасть Мені, і Я ніколи не прожену того, хто прийде до Мене. ³⁸Бо Я зійшов з Небес не для того, щоб чинити те, що Мені Самому хочеться, а щоб виконати волю Того, Хто послав Мене. ³⁹Ось Його воля: щоб Я не розгубив нічого з даного Мені Богом, щоб повернув усіх до життя в останній день. ⁴⁰Саме така воля Отця Мого: щоб кожен, хто побачить Сина і повірить у Нього, мав вічне життя. І Я воскресну того в останній день».

⁴¹Тоді юдеї почали висловлювати своє невдоволення Ним, бо Він сказав: «Я — хліб, що зійшов з Небес». ⁴²Вони казали: «Хіба Він не Ісус, Йосипів Син? Чи не знаємо Його батька й матір? Як же Він може казати тепер, що зійшов з Неба?»

¹Манна небесна — чудесна їжа, що падала щодня з неба в пустелі. Так Бог підтримував народ Ізраїльський під час виходу з Єгипту.

²Вірш 31 Псалми 77:24.

⁴³У відповідь Ісус мовив до них: «Облиште ремствувати поміж себе. ⁴⁴Ніхто не може прийти до Мене, доки Отець, що послав Мене, не приведе його. А Я поверну його до життя в останній день. ⁴⁵Пророки писали: «І Бог їх усіх навчить»³. Кожен, хто слухає Отця і навчається у Нього, приходиться до Мене. ⁴⁶Лише Той бачив Отця, Хто прийшов від Нього. І ніхто інший Його не бачив.

⁴⁷Істинно кажу вам: хто вірить, той має вічне життя. ⁴⁸І Я — той хліб, що дає життя. ⁴⁹Ваші пращури їли манну небесну в пустелі, але вони вмерли. ⁵⁰Я ж — той хліб, що йде з Небес, а кожний, хто його з'їсть, той не помре ніколи. ⁵¹Я — хліб живий, що зійшов з Небес, і хто скуштує цього хліба, той житиме вічно. Хліб, що я дарую, — тіло Моє, що відаю за життя світу».

⁵²Тоді юдеї почали сперечатися поміж себе, кажучи: «Як Він може дати нам Своє тіло, щоб ми Його їли?»⁵³ А Ісус їм на те відповів: «Істинно кажу вам: поки не покуштуєте тіла Сина Людського і не вип'єте крові Його, не матимете життя в собі. ⁵⁴Той, хто їсть Тіло Моє і п'є кров Мою, має вічне життя, і Я воскресну того в останній день. ⁵⁵Тіло Моє — то істинна їжа, а кров Моя — істинний напій. ⁵⁶Той, хто їсть тіло Моє і п'є кров Мою, лишається в Мені, а Я — в ньому. ⁵⁷Як Отець Живий Мене послав, і Я живу Отцем Своїм, так само і той, хто їсть тіло Моє, житиме Мною. ⁵⁸Ось що це за хліб, що з Неба зійшов. Це не так, як пращури ваші, що їли манну небесну і повмирали. Той же, хто їстиме цей хліб, житиме вічно». ⁵⁹Все це Ісус говорив, навчаючи в синагозі в Капернаумі.

Ісусове Слово про вічне життя

⁶⁰Багато хто з Ісусових учнів, почувши це, сказав: «Таке вчення важко сприйняти. Хто може прийняти таке?»⁶¹ Ісус Сам знав, що Його учні нарікали на це, тож спитав: «Ви турбуєтеся про це вчення? ⁶²А якщо побачите, як Син Людський повертається туди, звідки Він прийшов?»

⁶³Лише Дух приносить життя. Тіло ж не має ніякого значення. Слова, що Я мовив вам, — Дух, і вони дають життя. Та є серед вас такі, що не вірять». ⁶⁴(Він так сказав, бо

³«І Бог ... навчить» Ісаїя 54:13.

знав від самого початку тих, хто не віритиме, і того, хто зрадить Його). А потім додав: ⁶⁵«Ось чому Я сказав вам, що жоден не зможе прийти до Мене, доки Отець не дозволить йому». ⁶⁶Після цього багато хто з Його учнів повернули назад і більше не йшли за Ним.

⁶⁷Тоді Ісус запитав у дванадцятьох апостолів: «Невже й ви теж хочете покинути Мене?» ⁶⁸У відповідь Йому Симон — Петро сказав: «Господи, до кого ж ми підемо? Ти маєш слова, що приносять вічне життя. ⁶⁹Ми повірили в Тебе, ми знаємо, що Ти — Божий Святий».

⁷⁰Ісус відповів їм: «Хіба Я не вибрав вас дванадцятьох? Але один із вас — диявол!» ⁷¹Він казав про Юду, сина Симона Іскаріота, бо хоч той і був одним з дванадцятьох апостолів, але мав зрадити Ісуса.

Ісус і Його брати

7Після цього Ісус мандрував по Галилеї. Він не хотів мандрувати по Юдеї, бо юдеї намірялися Його вбити.

²Наближався час юдейського свята Куців. ³Тож Його брати сказали Йому: «Тобі слід іти звідси до Юдеї на свято, щоб Твої послідовники могли побачити Твої діла. ⁴Ніхто не тримає в тайні свої вчинки, якщо хоче бути відомий усім людям. Отже, якщо Ти можеш зробити це, то покажеш Себе світові». ⁵Навіть Його брати не вірили в Нього.

⁶Тоді Ісус мовив до них: «Ще час Мій не настав, але вам годиться будь-який час, щоб піти туди. ⁷Світ не може ненавидіти вас, а Мене він ненавидить, бо Я кажу людям, що вчинки їхні грішні. ⁸Ви самі йдіть на свято. Я ж туди зараз не піду, бо час Мій іще не настав».

⁹Сказавши так, Ісус залишився в Галилеї. ¹⁰Коли брати Його пішли на свято, Він також пішов, але не відкрито, а таємно. ¹¹Юдеї шукали Його на святі, кажучи: «Де той Чоловік?» ¹²І багато хто поміж себе перешепотіли про Нього в натовпі. Одні казали: «Він — добра Людина»; інші — «Ні, Він обдурює людей». ¹³Та ніхто не говорив про Нього відкрито, бо всі боялися юдейських правителів.

Ісус навчає у храмі

¹⁴А коли вже настала середина свята, Ісус ввійшов у храм і почав навчати. ¹⁵Юдеї дуже здивувалися. Вони питали: «Звідки цей Чоловік знає так багато, ніколи не вчившись?» ¹⁶У відповідь Ісус мовив їм: «Те, чого Я навчаю, належить не Мені. Моє вчення йде від Того, Хто послав Мене.

¹⁷Якщо людина хоче виконати волю Божу, то зрозуміє, звідки йде вчення — від Бога, чи від Мене Самого. ¹⁸Той, хто говорить від себе самого, намагається здобути славу лише собі. Хто ж прагне здобути славу Тому, Хто послав Його — правдивий, і немає кривди в Ньому. ¹⁹Хіба Мойсей не дав вам Закон? Та жоден із вас не дотримується його. Чому ви намагаєтесь вбити Мене?» ²⁰І натовп озвався: «Чи Ти навіжений? Хто хоче Тебе вбити?»

²¹У відповідь Ісус мовив: «Я здійснив одне чудо, і ви всі здивовані. ²²Мойсей дав вам обряд обрізання¹, але обрізання прийшло від предків ваших, а не від Мойсея. Ви ж інколи обрізаєте немовлят навіть по суботах! ²³Якщо вже обрізання робите по суботах, щоб не порушити Закону Мойсеевого, то чому ж гніваєтеся на Мене через те, що Я змілів людину в суботу? ²⁴Не судить за зовнішніми ознаками, будьте обережні й судить судом праведним».

Люди вважають, що Ісус — Христос

²⁵Тоді деякі мешканці Єрусалима почали казати: «Чи не Той це Чоловік, Якого хочуть вбити? ²⁶Та гляньте! Він розмовляє з натовпом відкрито, і ніхто Його не зупиняє. Може, правителі наші й справді знають, що Він — Христос? ²⁷Проте ми знаємо, звідки родом цей Чоловік. А коли справжній Христос прийде, ніхто не знатиме, звідки Він прийшов».

²⁸Навчаючи у храмі, Ісус голосно сказав: «Ви знаєте Мене, і знаєте, звідки Я родом, і все ж Я прийшов не зі Своєї волі, а з волі Того, Хто послав Мене. Він — істинний. Ви Його не знаєте. ²⁹Але Його знаю Я, бо прийшов Я від Нього, Він послав Мене».

³⁰Коли Ісус промовив це, люди намірилися схопити Його, але ніхто не

¹обрізання Згідно з цим обрядом, кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

наважився навіть торкнутися Ісуса, бо час Його ще не прийшов. Багато людей повірили в Нього. ³¹Вони говорили: «Невже коли Христос прийде, то здійснить більше чудес, ніж цей Чоловік?»

Юдеї намагаються схопити Ісуса

³²Фарисеї почули, що люди кажуть про Ісуса, і разом з первосвященниками послали варту схопити Його. Тоді Ісус сказав: ³³«Люди, Я ще трохи побуду з вами, а потім повернуся до Того, Хто послав Мене! ³⁴Ви шукатимете Мене, та не знайдете, бо не зможете піти туди, де Я буду».

³⁵Юдейські правителі почали говорити поміж себе: «І куди це Він збирається піти, що ми Його не знайдемо? Може, Він піде до наших людей, що живуть у грецьких містах, і там навчатиме греків? ³⁶Що Він мав на думці, кажучи: «Ви шукатимете Мене, та не знайдете?» І ще: «Туди, де Я буду, ви не зможете піти?»

Слова Ісуса про Святий Дух

³⁷Настав останній і головний день свята. Ісус підвівся й голосно промовив: «Якщо хто з вас відчуває спрагу, нехай підійде до Мене і нап'ється. ³⁸Хто вірить у Мене, то як сказано у Святому Письмі, ріки живої води потечуть із серця його»¹. ³⁹Ісус казав це, маючи на увазі Дух Святий, що зійде на тих, хто повірить у Нього. Тоді Дух Святий ще не був дарований людям, бо Ісус іще не був піднесений до слави Своєї.

Юдейські правителі відмовляються повірити в Ісуса

⁴⁰Деякі люди з натовпу, почувши ці слова, почали казати: «Цей Чоловік і справді пророк». ⁴¹Інші говорили: «Цей Чоловік — Христос». А треті промовляли: «Хіба Христос прийде з Галилеї? ⁴²Хіба не сказано у Святому Письмі, що Христос — один із Давидових² нащадків і прийде Він із Вифлеєма, міста, де Давид жив?» ⁴³Так усі люди розділилися, бо мали різні думки про Ісуса. ⁴⁴Дехто хотів заарештувати Його, але

жоден не наважився навіть пальцем торкнутися Його.

⁴⁵Тож варта пішла назад до первосвящеників і фарисеїв. Ті запитали воїнів: «Чому ж ви не привели Його сюди?» ⁴⁶І воїни відповіли: «Ніхто досі не говорив так, як Цей Чоловік!» ⁴⁷Тоді фарисеї сказали їм: «Невже й вас Він зміг обдурити? ⁴⁸Чи вірить у Нього хтось із правителів та фарисеїв? Ні. ⁴⁹А ці люди, що повірили, вони не знають Закону, вони прокляті Богом!» ⁵⁰Серед них був чоловік на ймення Никодим, який і раніше приходив до Ісуса. То він сказав: ⁵¹«Наш Закон не засуджує людину, спершу не вислухавши її і не взнавши, що вона вчинила, чи не так?»

⁵²А фарисеї та книжники відповіли Никодимові: «Чи не із Галилеї часом і ти? Вчи Святе Письмо, то й побачиш, що не приходять пророк з Галилеї». ⁵³Після цього всі вожді юдейські розійшлися по своїх домівках.

Звинувачення жінки в перелюбі

8 А Ісус вирушив на Оливну гору³. ²Рано-вранці наступного дня Він знову пішов у храм. Усі люди посходилися до Нього. Тоді Він сів і почав навчати. ³⁻⁴Книжники й фарисеї привели жінку, яку заскочили в перелюбі, поставили її перед людьми й сказали Йому: «Вчителю, цю жінку якраз застали, коли вона чинила перелюб. ⁵Закон Мойсеїв наказує нам закидати таких жінок камінням. А що Ти на це скажеш?»

⁶Вони говорили так, щоб випробувати Ісуса й використати Його відповідь проти Нього Самого. Ісус же нахилився й почав писати щось пальцем на землі. ⁷А вони не переставали питати. Тоді Він устав і мовив до них: «Той серед вас, хто без гріха, нехай перший кине в неї камінь». ⁸Знову, нахилившись, Він почав писати по землі. ⁹І почувши ці слова, всі почали розходитися. Спочатку старші, а за ними й молодші. Зосталися лише Ісус та жінка, що стояла перед Ним. ¹⁰Підвівся Ісус і мовив до неї: «Жінко, де ж усі? Чи жоден із них не визнав тебе винною?»

¹Вірш 38 Ісаї 12:3.

²Давид — цар Ізраїльський, нар. 1085 р. до н.е. Видатний воєначальник, поет, мудрець.

³Оливна гора — одна з гір, що стоїть на схід від Єрусалима, відділена від нього Кедронською долиною.

¹¹«Жоден, Добродію», — відповіла вона.
 «То й Я не виню тебе, — сказав Ісус. —
 Іди собі й більше не гріши!»¹.

Ісус — Світло світу

¹²Пізніше Ісус знову розмовляв з людьми. Він так їм казав: «Я — Світло світу. Той, хто слідом іде за Мною, ніколи не йтиме у п'яті, бо Світло, що несе життя, завжди буде з ним». ¹³І сказали Йому фарисеї: «Ти свідчиш Сам про Себе, і тому ці свідчення не істинні». ¹⁴Ісус відповів їм: «Якщо Я свідчу Сам про Себе, Мої свідчення істинні, бо Я знаю, звідки прийшов, і куди йду, а ви не знаєте, звідки Я прийшов чи куди Я йду. ¹⁵Ви, люди, судите Мене так, як судите будь-яку іншу людину. Я ж не суджу нікого. ¹⁶Та якщо Я судитиму, то Мій суд буде істинний, оскільки, коли я суджу, Я не один, а Отець, що послав Мене, зі мною і судитимемо ми разом. ¹⁷Адже написано в Законі вашому, що коли двоє свідчать одне й те саме, то їхні свідчення — істинні. ¹⁸Я свідчу Сам про Себе, та Отець, що послав Мене, свідчить про Мене».

¹⁹Тоді Його спитали: «Де ж Твій Отець?» Ісус відповів: «Ви не знаєте ні Мене, ні Отця Мого. Якби ви знали Мене, то знали б і Отця Мого». ²⁰Промовляв Він ці слова, коли навчав у храмі, стоячи біля скарбниці. Й ніхто Його не схопив, бо час Його тоді ще не прийшов.

Юдеї не розуміють Ісуса

²¹І знову Він промовив до них: «Я залишу вас, і ви будете шукати Мене, але помрете в гріху своєму, і не зможете прийти туди, куди Я йду». ²²Тоді юдеї почали питати один одного: «Ви гадаєте, Він уб'є Себе? Сказав же Він: «Ви не можете прийти туди, куди Я йду».

²³І тоді Ісус мовив: «Ви всі народилися на землі. Я ж посланий Небом. Ви належите цьому світові, а Я — ні. ²⁴І тому Я кажу, що ви всі помрете грішні. Так, ви помрете з гріхами своїми, якщо не повірите, що Я є Той, Хто Я є»². ²⁵Люди запитали Його: «Хто ж Ти є?» Ісус відповів: «Я є Той, про Кого Я говорив вам з самого початку. ²⁶Я міг би

багато чого сказати про вас. Я міг би судити вас. Але Той, Хто послав Мене — істинний. І Я кажу людям лише те, що чув від Нього».

²⁷Люди не знали, що Ісус говорить про Отця Свого. ²⁸А далі Він мовив: «Коли вознесете Сина Людського, тоді пізнаєте, що Я є Той, Хто Я є. Я нічого не роблю від Себе Самого, Своєю волею, а кажу лише те, чого Отець навчив Мене.

²⁹Той, Хто послав Мене, — зі Мною. Він Мене не покинув, бо Я завжди виконую Його волю». ³⁰Почувши ці слова, багато людей повірили в Нього.

Ісус говорить про звільнення від гріхів

³¹Тоді Ісус почав говорити тим юдеям, що повірили в Нього: «Якщо ви будете дотримуватися Мого вчення, то насправді станете учнями Моїми. ³²Ви пізнаєте істину, й вона принесе вам визволення». ³³І сказали Йому юдеї: «Ми Авраамові³ нащадки. Ми ніколи не були нічийми рабами! То що Ти маєш на увазі, коли говориш, що ми будемо вільні?»

³⁴Ісус відповів: «Істинно кажу вам: кожен, хто грішить — раб гріха. ³⁵Раб не залишиться навечно в сім'ї господаря, а Син завжди залишатиметься Сином⁴. ³⁶⁻³⁷Тож якщо Син звільнить вас, ви будете справді вільні. Я знаю, що ви Авраамові нащадки, але ви прагнете вбити Мене, оскільки не можете прийняти Моє вчення. ³⁸Я розповідаю вам про те, що бачив в Отця Свого, ви ж робите те, чого навчилися від свого батька».

³⁹І відповіли Йому юдеї: «Авраам наш батько!» А Ісус їм на те: «Якби ви були Авраамові діти, то чинили б так, як Авраам робив. ⁴⁰Ви ж хочете вбити Мене. Ви хочете вбити Чоловіка, який повідав вам істину, почуту від Бога. Авраам не робив так. ⁴¹Ви ж робите так, як ваш батько». «Ми не незаконнонароджені, — мовили вони, — у нас один батько — це Бог!»

⁴²На те Ісус відповів: «Якби Бог був вашим батьком, то ви б любили Мене, бо Я прийшов від Бога, і ось Я тут. Я не прийшов зі Своєї волі, бо Він послав Мене. ⁴³Чому ж ви не розумієте того, що Я кажу? Через те,

¹Вірш 11 Найстаріші та найкращі грецькі списки Іоана не мають віршів 7:53-8:11.

²Так ... Я є Вихід 3:14.

³Авраам праотець юдейського народу.

⁴Раб ... Сином Мається на увазі: Син — Христос, раби — усі люди, сім'я — Царство Небесне.

що неспроможні прийняти вчення Моє.⁴⁴ Диявол вам батько, тож ви прагнете виконувати його волю. Він був убивцею з самого початку і ніколи не був на боці істини, бо немає її в нього. Коли він каже неправду, то це природно для нього, бо він сам брехун і породжує брехню.⁴⁵ А ви не бажаєте вірити Мені тому, що Я кажу правду.

⁴⁶Хто з вас може засвідчити, що Я винен у гріхах? Ніхто. То чому ж ви не вірите Мені, коли Я кажу правду? ⁴⁷Той, Хто від Бога — слухає Божі слова. Ви їх не слухаєте, тому що ви не від Бога».

Ісус говорить про Себе й про Авраама

⁴⁸Юдеї Йому відповіли на те: «Хіба ж ми не праві, коли кажемо, що Ти самаритянин і навіжений?» ⁴⁹Ісус мовив: «Не навіжений Я, а шаную Отця Мого, а ви намагаєтеся ганьбити Мене. ⁵⁰Я не шукаю слави для Себе. Є Той, що прагне прославити Мене. Він же є і суддею. ⁵¹Істинно кажу вам: хто дотримуватиметься вчення Мого, той ніколи не спізнає смерті».

⁵²Юдеї мовили до Ісуса: «Тепер ми точно знаємо, що Ти навіжений. Авраам і пророки померли, а Ти кажеш, що той, хто прийме вчення Твоє ніколи не спізнає смерті. ⁵³Чи, може, Ти вважаєш Себе більшим від нашого батька Авраама? Але ж він помер, і пророки теж. То ким же Ти Себе вважаєш?»

⁵⁴Ісус мовив: «Якби Я Сам славив Себе, то це нічого не означало б. Той же, Хто прославляє Мене — це Мій Отець, Кого ви називаєте своїм Богом. ⁵⁵Ви Його ніколи не знали, а Я знаю. Якби Я сказав, що не знаю Його, то був би таким же брехуном, як і ви, люди. Але Я знаю Його і виконую волю Його. ⁵⁶Прабатько ваш Авраам був радий, що міг побачити день, коли Я прийшов. Він побачив це і щасливий з того».

⁵⁷Юдейські правителі сказали: «Тобі ще й п'ятдесяті років немає, а ти кажеш, що бачив Авраама». ⁵⁸І мовив Ісус до них: «Істинно кажу вам: перш ніж Авраам був, Я є!»¹ Почувши це, вони схопили каміння, щоб закидати Його. ⁵⁹Та Ісус сховався і потім вийшов із храму.

¹ мовив ... Я є Цей вірш, як ім'я Бога у книзі Вихід 3:14. Тому люди зрозуміли так, що це була заява на Божественність.

Ісус зціляє сліпого від народження

⁹По дорозі Ісус побачив чоловіка, що був сліпий від народження. ²Учні спитали: «Вчителю, хто згрішив: він сам чи його батьки, що цей чоловік сліпий від народження?» ³Ісус тоді відповів: «Ні він, ані батьки його. Він народився сліпим заради того, щоб Бог виявив Свою силу, коли він зцілиться. ⁴Поки ще день, ми маємо виконувати волю Того, Хто послав Мене. Коли ж ніч настане, ніхто не може працювати. ⁵Поки Я є у світі, Я — Світло світу».

⁶⁻⁷Мовивши це, Він сплюнув на землю, тоді змішав слину з землею, помастив цим очі сліпого і сказав: «Йди й умийся в купальні Силоам» (що означає «посланець»). Тож він пішов, умився й повернувся зрячий. ⁸Тоді сусіди й усі, хто звик бачити його жебраком, запитали: «Чи не той це чоловік, що сидів тут старцем?» ⁹Одні казали: «Так, це він». Інші: «Ні, він лише схожий на того». Він же сам сказав: «Я саме той сліпий». ¹⁰І тоді його запитали: «Як же ти прозрів?» ¹¹На те він відповів: «Чоловік, ім'я Якого Ісус, змішав слину Свою з землею, помазав цим мої очі й мовив до мене: «Йди й умийся в Силоамі». Я пішов, умився там, після чого й прозрів». ¹²Тоді його запитали: «Де ж той Чоловік?» А він відповів: «Я не знаю».

Фарисеї допитують чоловіка, що прозрів

¹³І привели чоловіка, що раніше був сліпим, до фарисеїв. ¹⁴(А відбулося все це, — коли Ісус змішав слину з землею, і коли прозрів сліпий, — у суботу.) ¹⁵І знову фарисеї питали його, як це сталося, що він прозрів. І той відповів: «Він замастив мені очі брудом, я вмився і зараз бачу».

¹⁶Деякі фарисеї почали казати: «Цей Чоловік не від Бога, бо не дотримується Закону про суботу». Та інші сказали: «Чи може грішник чинити такі чудесні діла?» Тож серед них виникла суперечка. ¹⁷Тоді вони знову звернулися до сліпого: «Що ти можеш сказати про Чоловіка, який повернув тобі зір?» І той відповів: «Він — пророк».

¹⁸⁻¹⁹Та юдейські правителі не вірили, що цей чоловік був сліпим і враз прозрів. Тож покликали його батьків і запитали: «Чи це ваш син — про кого кажете, що він

народився сліпим? То як же він став зрячим?»²⁰ Його батьки відповіли: «Ми знаємо, що це наш син, і що народився він сліпим.²¹ Але ми не знаємо ні як сталося, що він може тепер бачити, ані того Чоловіка, що повернув йому зір. Запитайте в нього! Він уже достатньо дорослий і може розповісти про себе сам».

²²Його батьки сказали так, бо боялися юдейських правителів, які попередньо змовилися, що як хтось визнає Ісуса Христом, то вони того виженуть із синагоги. Тому й сказали батьки: ²³«Він уже дорослий. Запитайте в нього!»

²⁴Тоді юдейські правителі вже вдруге покликали чоловіка, що прозрів, і знову звернулися до нього: «Заклинаємо тебе, скажи правду перед Богом. Ми знаємо, що той Чоловік грішний».

²⁵І він відповів: «Я не знаю, грішний той Чоловік, чи ні. Я знаю лиш одне: я був сліпий, а зараз бачу!»²⁶Тоді вони запитали: «Що Він тобі зробив? Як Він повернув тобі зір?»²⁷ «Я ж уже вам розповідав, — відповів він, — але ви не слухали мене! То навіщо ж ви знову хочете почути це? Чи, може, теж хочете стати Його учнями?»

²⁸Тоді, намагаючись образити його, вони сказали: «Це ти Його учень, а ми — Мойсеєві учні.²⁹ Ми знаємо, що Бог розмовляв з Мойсеєм, та не знаємо, звідки цей Чоловік».³⁰ А чоловік, що прозрів, їм відповів: «Дивина, що ви не знаєте, звідки Він, адже Він повернув мені зір!»³¹ Ми знаємо, що Бог не слухає того, що кажуть грішники. Він слухає лише благовірних, тих, хто виконує Його волю.³² Ще ніколи не чувано, щоб хтось дав зір людині, народженій сліпою.³³ Якби цей Чоловік не був від Бога, то не зміг би зробити такого».

³⁴Тоді фарисеї розгнівалися й сказали: «Ти завжди був грішником і народжений увесь у гріху, а тепер намагаєшся повчати нас?» І вони вигнали його з синагоги.³⁵ Ісус, почувши, що вони вигнали цього чоловіка з синагоги, знайшов його і мовив: «Чи віриш ти у Сина Людського?»³⁶ Той його спитав: «А Хто ж Він, Господи? Скажи мені, щоб я міг повірити в Нього».³⁷ Тоді Ісус і каже: «Ти Його вже бачив, це Той, з Ким ти розмовляєш зараз».³⁸ «Я вірю, Господи!» — сказав чоловік і впав перед Ним на коліна.

³⁹Ісус вів далі: «Я прийшов у цей світ судити, щоб сліпі прозріли, а зрячі осліпли».

⁴⁰Дехто з фарисеїв, що були з Ним, почувши це, мовили: «Адже ми не сліпі, це вже напевно».⁴¹ А Ісус їм відповів: «Якби ви були сліпі, то не були б винні в гріхах. Ви ж кажете: «Ми зрячі». Отож і гріхи ваші залишаються з вами».

Пастух і його вівці

10 Істинно кажу вам: хто заходить до овечого загону не через хвіртку, той злодій і грабіжник, він хоче покрасти овець.² Хто ж через хвіртку входить — той вівчар своєї отари.³ Сторож відчиняє йому ворота, а вівці слухаються його голосу. Він кличе кожну свою вівцю по імені і виводить їх із загону.⁴ Коли ж виведе, то йде попереду, а вівці йдуть слідом, бо знають його голос.⁵ Та ніколи вони не підуть за незнайомцем, швидше повтікають від нього, не знаючи його голосу».

⁶ Ісус розповів їм цю притчу, та ніхто не зрозумів, що Він казав.⁷ І знову Ісус мовив: «Істинно кажу вам: Я і є ті ворота для овець.⁸ Всі ж, хто приходив до Мене — то злодії і грабіжники. Але вівці їх не слухалися.⁹ Я і є ті ворота, і якщо хтось увійде через Мене, то матиме спасіння. Він увійде і вийде, знайшовши те, що йому потрібно.¹⁰ Злодій приходиться, щоб грабувати, вбивати й руйнувати. Я ж прийшов, щоб люди мали життя і мали його вдосталь.¹¹ Я добрий пастух. А добрий пастух і життя віддасть за овець.¹² Наймит — то не пастух, і вівці не належать йому. Побачивши вовка, він кидає овець і тікає геть. Вовк нападає на отару, й вівці кидаються врозтіч.¹³ Наймит тікає, бо його просто найняли, і йому однаково, що станеться з вівцями».

¹⁴ Я добрий пастух. Я знаю своїх овець, і вони знають Мене.¹⁵ Так само, як Отець знає Мене, а Я знаю Отця Свого, і життя Своє Я віддам за овець.¹⁶ Я маю ще й інших овець, що не з цієї отари. І Я маю привести їх сюди, щоб вони чули голос Мій і стали єдиною отарою з одним пастухом».

¹⁷ Через те Отець і любить Мене, що Я віддаю життя Своє, а потім здобуду його знову.¹⁸ Ніхто не забирає його в Мене. Я Сам віддаю його з власної волі. Я маю владу віддати життя й одержати його знову. І маю наказ такий від Отця Свого».

¹⁹ Після цих слів юдеї знову розділилися в суперечці.²⁰ Багато хто з них казав: «Він

навіжений і з'їхав з глузду. Навіщо ви Його слухаєте?»²¹ Інші заперечували: «То не навіженого слова. Чи може навіжений сліпого зробити зрячим?»

Юдеї проти Ісуса

²²Тим часом прийшло в Єрусалим свято Відновлення¹. Стояла зима. ²³Ісус походжав у храмі по Соломоновому ганку². ²⁴Навколо Нього зібралися юдеї. Вони почали казати: «Як довго Ти триматимеш нас у непевності? Якщо Ти Христос, то скажи нам одверто». ²⁵Ісус відповів: «Я вам уже казав, але ви не повірили. Все, що Я здійснюю в ім'я Отця Свого, свідчить на Мою користь. ²⁶Та ви не вірите, бо не належите до Моєї пастви. ²⁷Ті ж, хто належить, слухаються голосу Мого. Я знаю їх, і вони йдуть за Мною. ²⁸І дарую Я їм вічне життя. Вони ніколи не помруть, і ніхто їх не вирве з рук Моїх.

²⁹Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх. Тож ніхто не зможе вирвати тих, хто йде за Мною, з рук Отця Мого. ³⁰Отець Мій і Я — єдині».

³¹Знову юдеї почали братися за каміння, щоб побити Його. ³²А Ісус мовив: «Багато добрих справ зробив Я перед очима вашими в ім'я Отця Мого. За котру ж із тих добрих справ ви хочете побити Мене камінням?»

³³Тоді юдеї відповіли Йому: «Не за добрі вчинки ми хочемо побити Тебе камінням, а за те, що ганьбиш Бога, за те, що Ти, простий смертний, намагаєшся Себе за Бога видати». ³⁴І сказав Ісус: «Хіба не написано у вашому Законі: «Я сказав, що ви боги»?³ ^{35–36}Отже, тих, до кого прийшло слово Боже, Він назвав «богами» (а Святе Письмо не відкинеш). Ви ж на Того, Кого Отець освятив і послав у світ, кажете: «Ти ганьбиш Бога». І то лише тому, що Я сказав: «Я Син Божий».

³⁷Якщо Я не роблю того, що Отець Мій звелів Мені робити, тоді не вірте Мені. ³⁸Навіть якщо ви не вірите в Мене, то

повірте хоча б у діла Мої. Так ви дізнаєтесь і зрозумієте, що Отець Мій у Мені, а Я в Отці Своему».

³⁹Юдеї знову хотіли схопити Його, та не змогли цього зробити — Ісус не дався їм у руки.

Ісус по той бік ріки Йордан

^{40–41}Ісус знову вирушив на інший бік Йордану, на те місце, де раніше Іоан хрестив людей. Він залишався там, і багато людей приходило до Нього, кажучи: «Іоан не здійснював ніяких чудес, та все, що казав він про цього Чоловіка, правда!»⁴² І багато з тих, хто був там, повірили в Нього.

Смерть Лазаря

11 У місті Вєфанії, де жили Марія та її сестра Марта, був один чоловік, що захворів. Звали його Лазар. ²Марія була тією самою жінкою, що змастила була мирром⁴ Господа і волоссям своїм обтерла Йому ноги. Хворий Лазар був її братом. ³Сестри послали переказати Ісусу: «Господи, Твій близький друг хворіє». ⁴Почувши це, Він сказав: «Ця хвороба не смертельна, вона для слави Божої, щоб Син Божий прославився через неї». ⁵Ісус любив і Марту, і сестру її, і Лазаря. ^{6–7}Довідавшись, що Лазар занедужав, Він побув іще два дні там, де застала Його ця звістка, а потім сказав своїм учням: «Ходімо в Юдею знову».

⁸Тоді учні звернулися до Нього: «Вчителю, юдеї тільки-но хотіли побити Тебе камінням, а Ти знову йдеш туди?» ⁹На те Ісус відповів: «Хіба не дванадцять годин має день? Якщо людина вдень ітима дорогою, то не спотикатиметься, бо їй світитиме світло світу цього. ¹⁰Якщо ж уночі ітима, то спотикатиметься, бо немає світла, яке б допомогло цій людині бачити».

¹¹Сказавши так, Ісус додав: «Наш приятель Лазар заснув, та Я піду й розбуджу його.» ¹²Учні Його відповіли: «Господи, якщо він заснув, то буде все гаразд, і він видужає». ¹³Але Ісус говорив про смерть Лазаря, а вони гадали, що Він каже про звичайний сон. ¹⁴Тоді Ісус відверто мовив: «Лазар помер. ¹⁵Я ж радий, що Мене там не

¹Свято Відновлення Свято Відновлення відзначалося протягом 8 днів у грудні. Спершу то було свято зимового сонцестояння, пізніше відзначалося як свято очищення Єрусалимського храму від бовванів, здійснене первосвященником Макковеем у 164 році до н.е.

²Соломонів ганок Галерея, де можна було сховатися від негоди.

³Вірш 34 Псалми 81:6.

⁴Мирро ароматична олія, що вживалася як у косметичних цілях, так і для змащення померлих (Див.: Євангелія від Матвія 26:6–13).

було. І Я радий за вас, бо зможете тепер піти туди й пересвідчитися, й повірити в Мене. А зараз ходімо до нього.»¹⁶Тоді Хома, на прізвисько Близнюк, звернувся до всіх учнів: «Ходімо й ми разом з Ісусом і помремо з Ним разом».

Ісус у Вефанії

¹⁷Прийшовши до Вефанії, Ісус довідався, що Лазар уже чотири дні лежить у могилі.^{18–19}Вефанія розташована кілометрів за три від Єрусалима, й багато юдеїв прийшло до Марти й Марії, щоб розділити з ними печаль з приводу смерті брата та втішити їх.

²⁰Почувши, що прийшов Ісус, Марта пішла Його зустрічати, а Марія в цей час залишалася вдома.²¹І сказала Марта Ісусові: «Господи, якби Ти був тут, то не помер би мій брат.²²Я знаю, що навіть зараз, хоч би чого б Ти попросив у Бога, Він дасть Тобі».²³І відповів їй Ісус: «Твій брат воскресне».²⁴Марта тоді каже: «Я знаю, що він повстане у воскресіння останнього дня.»

²⁵«Я є воскресіння і життя! — сказав Ісус. — Хто вірить у Мене, хоч і вмере, буде жити.²⁶І жоден, хто живе й вірить у Мене, не помре ніколи. Чи ти віриш цьому?»²⁷«Так, Господи! — сказала вона. — Я вірю, що Ти Христос, Син Божий, що мав прийти у світ».

²⁸Промовивши це, вона пішла й поклікала свою сестру Марію і сказала їй нишком: «Учитель уже тут, Він тебе кличе».²⁹Почувши це, Марія відразу підвелася й пішла до Нього.

³⁰На той час Ісус іще не прийшов до селища, а був там, де Марта зустріла Його.³¹Юдеї, що були в домі і втішали її, побачивши, що Марія швидко встала й вийшла, подумали, що йде вона до могили плакати, й пішли за нею.

³²Прийшовши на те місце, де був Ісус, і побачивши Його, Марія впала до ніг Його і сказала: «Господи, якби Ти був тут, то не помер би мій брат».³³Ісус був глибоко схвилюваний її горем, тим, як вона побивається і як плачуть юдеї, що прийшли разом з нею.³⁴Ісус запитав: «Де ви його поклали?» «Господи, — відповідають Йому, — йди подивись»

³⁵Ісус заплакав.³⁶Тоді юдеї почали казати: «Подивіться, як Він любив Лазаря!»³⁷Та деякі обізвалися: «Цей Чоловік, що

зробив сліпого зрячим, міг би й Лазаря захистити від смерті».

Ісус повертає Лазаря до життя

³⁸І знову Ісус, зворушений до глибини душі, пішов до могили. То була печера, вхід до якої був завалений каменем.³⁹Ісус сказав: «Заберіть цей камінь». Марта, сестра померлого, Йому у відповідь: «Господи, зараз уже відгонить, бо пройшло чотири дні, як він помер».⁴⁰Ісус промовив: «Хіба не казав Я тобі, що якщо повіриш, то бачитимеш Божу славу?»

⁴¹Тож вони відкотили камінь. Ісус, підвівши очі вгору, мовив: «Отче, дякую Тобі, що почув Мене.⁴²Я знаю, що Ти завжди чуєш Мене, та Я казав це заради людей, що стоять навколо, щоб вони повірили, що саме Ти послав Мене».⁴³Мовивши так, Він голосно покликав: «Виходь, Лазарю!»⁴⁴І вийшов померлий, і руки й ноги його були сповиті полотном, і обличчя загорнуте. Тоді Ісус звернувся до всіх: «Розповийте його, і нехай собі йде».

Юдеї хочуть убити Ісуса

⁴⁵І багато юдеїв, що прийшли до Марії і побачили, що Ісус здійснив, повірили в Нього.⁴⁶Та деякі пішли до фарисеїв і розповіли їм про все, що зробив Ісус.⁴⁷Тоді первосвященники й фарисеї, зібравши Синедріон¹ сказали: «Що нам робити? Цей Чоловік творить багато чудес!⁴⁸Якщо ми дозволимо Йому діяти так і далі, то всі повірять у Нього, і прийдуть римляни, зруйнують наш храм і знищать народ».

⁴⁹Але один із них, на ім'я Каяфа, що у той рік був первосвященником, мовив: «Ви нічого не знаєте.⁵⁰І не розумієте, що для вас буде краще, якщо один чоловік загине за людей, ніж якщо весь народ буде знищено».^{51–52}І сказав це він не від себе. Оскільки він був первосвященником того року, він передрікав, що Ісус помре за людей, і не лише заради юдейського народу, а щоб об'єднати всіх дітей Божих, розкиданих по світу.

⁵³І з того самого дня вони стали шукати зручну нагоду, щоб убити Ісуса.⁵⁴Тоді Він перестав відкрито ходити серед юдеїв, а подався звідти до міста Єфраїма, роз-

¹Синедріон — Верховний суд Юдеї.

ташованого ввідалік, біля пустелі. Там і залишався Він зі Своїми учнями.

⁵⁵Находило свято юдейської Пасхи, і багато людей з усіх країв подалося до Єрусалима, щоб виконати обряд очищення перед Пасхою. ⁵⁶Вони шукали Ісуса і питали один одного, стоячи в храмі: «Як ви гадаєте, чи прийде Він на свято?» ⁵⁷Первосвященики і фарисеї віддали наказ: якщо хтось довідається, де перебуває Ісус, то повинен негайно повідомити про це, щоб Його могли схопити.

Ісус у Вефанії у Своїх друзів

12 За шість днів до Пасхи Ісус подався до Вефанії, де жив Лазар, якого Він воскресив із мертвих. ²Там Йому приготували вечерю, і Марта прислужувала за столом. Серед тих, хто з Ним вечеряв, був і Лазар. ³Марія взяла глечик, де було з півлітра дорогі пахощів, зроблених із справжнього нард¹, облила ними Ісусові ноги, витерла їх своїм волоссям, і чудовий аромат мирра наповнив увесь дім.

⁴Один із Ісусових учнів, Юда Іскаріот, що мав Його зрадити, сказав: ⁵«Чому було б ці пахощі не продати за триста срібних монет² і не роздати гроші бідним?» ⁶Юда мовив це не тому, що дбав про бідних, а тому, що був злодієм. Він завідував скринькою з пожертвуваннями і крав гроші звідти. ⁷«Залиш її! — сказав Ісус. — Нехай вона робить свою справу в ім'я Мого поховання. ⁸Бідні завжди будуть з вами, та не завжди з вами буду Я».

Змова проти Лазаря

⁹Багато юдеїв, дізнавшись, що Ісус у Вефанії, прийшло на свято, щоб побачити Його. Вони хотіли побачити й Лазаря, якого Ісус воскресив із мертвих.

¹⁰Тоді первосвященики змовилися вбити й Лазаря. ¹¹Бо через нього багато юдеїв кидали своїх вождів і починали вірити в Ісуса.

Ісус приходить до Єрусалима

^{12–13}Наступного дня великий натовп людей прийшов до Єрусалима на свято. Почувши,

¹**Нард** рослина на сході з роду валеріанових, з якої робили пахощі.

²**Срібна монета** Срібна монета, або динар, була середньою денною заробітною платнею.

що Ісус має там бути, люди взяли пальмове гілля й пішли зустрічати Його, вигукуючи:

«Осанна!³
Благословенний Той,
Хто приходить в ім'я Господа!
Благословенний будь, Царю
Ізраїльський!»

Псалми 117:25–26

¹⁴Знайшовши віслюка, Ісус сів на нього, як було написано у Святому Письмі:

¹⁵ «Не бійся, місто Сіонське!
Ось Цар твій їде верхи на
віслюкові».

Захарія 9:9

¹⁶Спочатку Його учні не зрозуміли цього, та коли Ісус прославився, то згадали, що було про Нього так написано у Святому Письмі, і що так люди і зробили Йому.

Люди розповідають про Ісуса

¹⁷Ті, хто був з Ісусом, коли Він воскресив Лазаря з мертвих і звелів йому вийти з могили, почали всім розповідати про те, що сталося. ¹⁸Через те й натовп пішов Йому назустріч, бо всі почули, що саме Він здійснив це чудо. ¹⁹Тоді фарисеї почали говорити поміж себе: «Ви бачите, нам так і не вдається щось зробити! Он гляньте, здається, що весь світ пішов за Ним!»

Ісус говорить про життя і смерть

²⁰Серед тих, що прийшли поклонитися на Пасху, були греки. ²¹Вони підійшли до Пилипа з Вефсаїди, що в Галилеї, і мовили: «Добродію, ми хочемо побачити Ісуса». Пилип пішов до Андрія і сказав йому про це. ²²Тоді Андрій разом з Пилипом пішли й розповіли про все Ісусові. ²³Тоді Ісус відповів їм: «Час прийшов для Сина Людського прославитися. ²⁴Істинно кажу вам: якщо пшеничне зерно не впаде в ґрунт і не загине, то залишиться одне. Коли ж воно впаде в ґрунт і загине, то принесе багато зерен і дасть добрий врожай.

²⁵Той, хто любить власне життя, загубить його, хто ж ненавидить своє життя в цьому світі, той збереже його для вічного життя.

²⁶Хто служить Мені, має йти слідом, і там,

³**Осанна** давньоєврейське слово, що означає: «Спаси», «Благослови».

де Я перебуватиму, буде й слуга Мій. Того, хто служить Мені, шануватиме і Отець Мій.

Ісус говорить про Свою смерть

²⁷Зараз Я стурбований. Що Мені сказати? Можливо, такі слова: «Отче, врятуй Мене від цього часу страждань»? Ні, тому, що заради цих страждань Я й прийшов.

²⁸Отче, нехай славиться ім'я Твоє».

І почувся Голос з неба: «Я вже прославив ім'я Своє і ще прославлю».

²⁹Тоді з натовпу, який був там, ті, хто чув це, почали казати, що то був грім. Деякі з них казали: «То ангел говорив з Ним».

³⁰І відповів Ісус: «Не для Мене той голос пролунав, а для вас. ³¹Судний час прийшов для цього світу, і скинуто буде його правителя. ³²І коли Я вознесуся над землею, то приверну всіх людей до Себе». ³³Він так сказав, щоб показати, яку смерть має прийняти.

³⁴І тоді народ Йому відповів: «Наш Закон каже, що Христос житиме вічно, то як же ти можеш говорити, що Син Людський вознесеться? І хто ж Він, Син Людський?»

³⁵І мовив Ісус: «Світло ще не довго буде з вами. Ідіть, поки Світло маєте, щоб темрява не застала вас, бо той, хто ходить у п'ятні, не знає, куди йде. ³⁶Вірте у Світло, поки Світло з вами, бережіть віру в Нього, щоб стати синами Світла». Мовивши це, Ісус пішов геть і сховався від людей.

Юдеї відмовляються повірити в Ісуса

³⁷Хоча Ісус і здійснив усі ці дива в присутності людей, вони однак не вірили Йому. ³⁸Бо здійснилося сказане пророком Ісаєю:

«Господи, хто повірив у те, що ми
сказали?
Хто бачив силу Господню?»

Ісаія 53:1

³⁹Через те вони не могли повірити, бо Ісаія сказав ще й таке:

⁴⁰ «Бог зробив людей сліпими,
а серця їхні кам'яними,
щоб вони не могли бачити очима
і розуміти серцем своїм,
щоб звернулися до Мене щоб Я
зцілив їх».

Ісаія 6:10

⁴¹Ісаія сказав так, бо бачив Його славу і говорив про Нього. ⁴²Та багато людей, навіть дехто з юдейських правителів, повірили в Ісуса. Однак, боячись фарисеїв, вони не могли відкрито признатися в цьому, щоб їх не вигнали з синагоги. ⁴³Вони любили мирську хвалу більше, ніж хвалу Божу.

Судитимуть людей за вченням Ісусовим

⁴⁴І мовив Ісус на весь голос: «Хто вірить у Мене, той справді вірить і в Того, Хто послав Мене. ⁴⁵А хто Мене бачить, той бачить і Того, Хто послав Мене. ⁴⁶Я прийшов у цей світ як Світло, щоб жоден, хто вірить у Мене, не залишався б у темряві. ⁴⁷Якщо хто почує Мої слова, та не коритиметься їм, то Я йому не суддя, бо не судити світ Я прийшов, а врятувати його. ⁴⁸Хто Мене не визнає і не приймає слова Мої, тому буде інший суд: ті слова, яким Я навчав, будуть йому суддею в Останній день.

⁴⁹Бо говорю Я не від Себе. Отець, що послав Мене, дав Мені наказ, як і чого Я маю навчати. ⁵⁰І Я знаю, що Його наказ приносить вічне життя. Тож Я кажу те, що Отець велів Мені».

Тамна вечеря. Ісус обмиває ноги Своїм учням

13 Було це перед святом Пасхи, і Ісус знав, що прийшов час Йому покинути цей світ і піти до Отця Свого. Він завжди любив тих, хто був з Ним у світі, й вирішив показати їм, що любов ця до них була безмежною. ²То сталося під час вечері, коли диявол уже переконав Юду, сина Симона Іскаріота, зрадити Ісуса. ³Ісус знав, що Отець дав Йому владу над усім, і що прийшов Він від Бога й повертався до Нього. ⁴Він підвівся з-за столу, зняв з Себе верхній одяг, узяв рушника і підперезався ним. ⁵Тоді налив води у миску і почав мити Своїм учням ноги й витирати їх рушником, яким був підперезаний.

⁶Коли Ісус підійшов до Симона-Петра, той запитав Його: «Господи, невже Ти будеш мити мені ноги?» ⁷У відповідь Ісус мовив: «Ти не розумієш зараз, що Я роблю, а зрозумієш пізніше». ⁸Петро сказав Йому: «Ти ніколи не митимеш ніг моїх!» На те

Ісус відповів: «Якщо Я не обмию їх, то не матимеш ти місця поруч зі Мною».

⁹«Господи, — попросив Симон-Петро, — обмию не лише ноги, а й руки мої і голову!» Тоді Ісус до нього й каже: ¹⁰«Тому, хто обмився, лише ноги обмити треба, бо він чистий увесь. І ви чисті, та не всі». ¹¹Він знав того, хто зрадить, тому й сказав так: «Ви чисті, та не всі».

¹²Скінчивши обмивати ноги, Ісус знову вдягнувся і, повернувшись на Своє місце за столом, мовив: «Чи розумієте ви, що Я для вас зробив? ¹³Ви називаєте Мене Вчителем і Господом. І маєте рацію, бо Я є. ^{14–15}Тож якщо Я, Господь і Вчитель, обмив ноги вам, то вам належить обмивати ноги один одному. Я подав вам приклад, щоб ви могли робити для інших те, що Я зробив для вас.

¹⁶Істинно кажу вам: жоден слуга не більший за свого господаря, так і Посланець не більший від Того, Хто Його послав. ¹⁷Якщо знатимете це, то щасливі будете, виконуючи такі правила. ¹⁸Я не кажу про вас усіх. Я знаю тих, кого вибрав. Та мусить збутися те, що написано у Святому Письмі: «Той, хто хліб їв зі Мною, повернувся проти Мене»¹. ¹⁹Я кажу вам про це зараз, перш ніж це збудеться, а коли воно збудеться, ви повірите: Я Той, що є. ²⁰Істинно кажу вам: хто приймає Мого посланця, той приймає і Мене, а хто приймає Мене, той приймає і Того, Хто Мене послав».

Ісус виявляє зрадника

²¹Мовивши це, Ісус став глибоко стурбованим і сказав відверто: «Істинно кажу вам: серед вас є один, хто зрадить Мене». ²²І Його учні почали дивитися один на одного, не розуміючи, про кого Він каже. ²³Один з Його учнів, той, якого Ісус любив, був поруч з Ісусом за столом. ²⁴Симон-Петро кивнув йому, щоб той спитав, про кого це Ісус мовив. ²⁵Той, нахилившись близько до Ісуса, запитав: «Господи, хто він?» ²⁶І відповів Ісус: «Це той, для кого Я вмочу скибку хліба в миску». Тоді Він вмочив хліб у миску й подав його Юді, сину Симона Іскаріота. ²⁷І лише Юда взяв той

хліб, як сатана увійшов у нього. І мовив Ісус до Юди: «Роби швидше те, що збираєшся зробити».

²⁸Та ніхто з тих, хто сидів поруч за столом, не зрозумів, чому Він так сказав Юді. ²⁹Через те, що Юда мав скриньку для грошей, одні гадали, що Ісус сказав йому: «Купи все, що нам потрібно для свята», інші, що Він велів роздати трохи грошей бідним. ³⁰Юда взяв шматок хліба в Ісуса і відразу вийшов. Була ніч.

Любіть одне одного

³¹Після того, як Юда вийшов, Ісус мовив: «Син Людський здобув тепер славу, а через Нього — Бог. ³²Оскільки Бог здобув славу через Нього, то й Син Людський прославиться через Бога. І Бог незабаром прославить Його. ³³Діти мої, вже не довго Я буду з вами, а потім ви шукатимете Мене. Це буде так, як Я сказав юдеям: «Ви не зможете піти туди, куди йду Я». Так і вам Я кажу. ³⁴Я даю вам нову заповідь: любіть один одного. Як Я вас полюбив, ви повинні любити один одного. ³⁵Всі знатимуть, що ви Мої учні, якщо ви любитимете один одного».

Ісус говорить, що Петро зречеться Його

³⁶«Господи, куди ж Ти йдеш?» — спитав Симон-Петро.

«Ти не можеш іти за Мною, куди Я йду, а пізніше — йтимеш», — відповів Ісус. ³⁷Петро знову запитав: «Господи, чому я зараз не можу йти? Я за тебе життя покладу». ³⁸Ісус відповів: «Ой, чи такий ти, що покладеш життя? Істинно кажу тобі: ще й півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене».

Ісус заспокоює Своїх учнів

14«Нехай не тривожаться ваші серця, — мовив Ісус. — І далі вірте в Бога, вірте також в Мене. ²У домі Отця Мого багато місця. І якби не так було, то Я б вам сказав. Я йду туди, щоб приготувати місце для вас. ³А коли піду й приготую, то повернуся й заберу з Собою вас, щоб ви були там, де Я. ⁴Куди Я піду, туди й ви шлях знаєте».

⁵Хома й каже тоді: «Господи, ми не знаємо, куди Ти йдеш. Звідки нам знати шлях?» ⁶«Я є Шлях, Істина й Життя, — відповів Ісус. — І ніхто не прийде до Отця

¹Вірш 18 Псалми 40:9.

інакше, як через Мене. ⁷Якщо ви справді знали Мене, то знали й Отця Мого. І відтепер ви знаєте Його, ви бачили Його».

⁸Тоді Пилип мовив: «Господи, покажи Отця, і цього буде досить для нас». ⁹Ісус відповів: «Я був серед вас так довго, а ти, Пилипе, досі не знаєш Мене? Хто бачив Мене, той і Отця бачив. Як ти можеш казати: «Покажи нам Отця»? ¹⁰Хіба ти не віриш, що Я є в Отці, а Отець у Мені? Слова, що кажу вам, ідуть не від Мене. Отець, що є в Мені, вершить справи Свої. ¹¹Повірте Мені, коли кажу, що Я є в Отці, а Отець в Мені. Якщо ж ні, то повірте в Мене за справи Мої. ¹²Істинно кажу вам: хто вірить у Мене, зможе здійснити те ж, що й Я. Так! Він здійснить навіть більше, бо Я йду до Отця Свого. ¹³І як ви попросите щось здійснити в ім'я Моє, Я здійснию те, що ви попросите. Я зроблю це, щоб Отець прославився через Сина. ¹⁴Якщо попросите чогось в Моє ім'я, те Я виконаю.

Ісус обіцяє пришестя Святого Духа

¹⁵Якщо любите Мене, то виконуватимете Мої заповіді. ¹⁶І Я проситиму Отця, а Він дасть вам іншого Розрадника, який буде з вами вічно. ¹⁷Це Дух Істини, якого світ не може прийняти, бо не бачить і не знає його. Ви ж його знаєте, бо він живе з вами і буде жити в вас.

¹⁸Я не залишу вас сиротами. Я прийду до вас. ¹⁹Ще трохи, і світ уже не побачить Мене, ви ж бачитимете Мене, бо Я живу і ви будете жити. ²⁰І того дня ви дізнаєтеся, що Я в Отці Своєму, а ви в Мені, а Я в вас. ²¹Хто приймає Мої заповіді й дотримується їх, той справді любить Мене, а хто любить Мене, того й Отець Мій полюбить, і Я любитиму того і явлюся йому».

²²І спитав Його Юда, але не Іскаріот: «Господи, як же це так, що Ти лише нам явишся, а не світові?» ²³Ісус мовив у відповідь: «Хто любить Мене, той слідуватиме вченню Моєму, і Отець любитиме того. І Ми прийдемо до Нього й будемо з Ним. ²⁴Хто ж не любить Мене, той не слідує вченню Моєму. І слово, що ви чуєте, йде не від Мене, воно належить Отцю Моєму, що послав Мене. ²⁵І все це Я вам казав, поки був разом з вами. Та й Розрадник, Дух Святий, що його пошле Отець в ім'я Моє,

навчить вас усього. ²⁶Він нагадає вам усе, що Я казав.

²⁷Живіть у злагоді. Я залишаю вам мир, та не так, як світ його дає! Нехай не тривожаться серця ваші й не страхуються. ²⁸Ви чули, як Я казав вам, що залишаю вас, але повернуся знову. Якби ви Мене любили, то зараз би раділи, що до Отця Я йду, тому що більший Він за Мене. ²⁹Я сказав вам про це зараз, перш ніж воно трапиться. А коли це станеться, ви зможете пересвідчитися й повірите.

³⁰Недовго вже говоритиму Я з вами, бо йде правитель світу цього¹. Але він не має влади наді Мною. І всі ці події відбуваються для того, щоб світ узнав, як люблю Я Отця. ³¹І чиню так, як наказав Отець Мені. Вставаймо ж і ходімо разом звідси».

Ісус мов та лоза виноградна

15«Я є справжня лоза виноградна, а Отець Мій — виноградар. ²Він зрізає все галуззя, що плодів не дає. Він підрізає й чистить кожну гілку, що плід несе. І тоді вона ще більше плодоносить. ³Ви вже очистилися вченням, що приніс Я вам. ⁴Тож лишайтесь в Мені, а Я залишуся в вас. Галузка не спроможна сама собою плід давати, якщо вона не є лозою. Так і ви не зможете, якщо не будете в Мені.

⁵Я є лоза, а ви — то є галуззя. Той, хто перебуває в Мені, а Я в ньому, дає врожай багатий. А без Мене ви не зможете нічого вдіяти. ⁶Якщо ж хто не залишиться в Мені, то буде подібний до відрізаної галузки. Її викинуть, і вона зів'яне. Люди збирають сухе галуззя, кидають його у вогонь і спалюють його.

⁷Якщо ви перебуватимете в Мені, і Моє вчення буде в вас, тоді просить чого хочете — і матимете. ⁸І через те Отець здобуде славу, що ви дасте багатий врожай і станете Моїми учнями. ⁹Як полюбив Отець Мене, Я теж так полюбив вас. Живіте ж у Моїй любові! ¹⁰Якщо будете дотримуватися заповідей Моїх, то житимете в Моїй любові. Так само і Я виконував заповіді Отця Мого, і зараз залишаюся в Його любові.

¹¹Я все це вам казав, аби радість Моя була з вами і щоб ваша радість була повна.

¹Недовго ... цього Мається на увазі диявол.

¹²Ось заповідь Моя: щоб ви любили один одного, як Я вас полюбив. ¹³Немає більшої любові, коли людина своє життя покладе за друга. ¹⁴Всі ви — Мої друзі, якщо виконуєте все, що Я вам заповідаю. ¹⁵І слугами не називаю Я вас більше — слуга не відає, що господар його робить. Я назвав вас друзями, бо все довірив вам, що чув Я від Отця Свого.

¹⁶І ви Мене не вибирали. То Я вас вибрав Сам і призначив, щоб ішли ви й приносили плоди. І це Моє бажання — щоб плід зостався ваш. Тоді чого попросите в ім'я Моє, все матимете від Отця. ¹⁷Ось вам Мій заповіт: любіть один одного.

Попередження Ісуса Своїм учням

¹⁸Якщо світ зненавидить вас, то пам'ятайте, що він іще раніше зненавидів Мене. ¹⁹Якби належали ви світу, він, як своїх, любив би вас. Але ви не належите світу, а Я обрав вас зо світу, тому світ вас ненавидить. ²⁰І пам'ятайте, що Я сказав вам: «Слуга не більший від хазяїна свого». Хто переслідує Мене, той переслідує і вас. Хто ж наслідуює Моє вчення, той наслідуватиме й ваше слово.

²¹Але люди робитимуть усе це вам з-за Мене, не знаючи Того, Хто послав Мене. ²²Якби Я не прийшов і не став би говорити з ними, вони б ніякого гріха не мали, та зараз немає прощення їм за їхні гріхи. ²³Той, хто ненавидить Мене, ненавидить Отця Мого. ²⁴Якби Я не здійснив перед людьми таких вчинків, яких більш ніхто не здійснював, гріха б вони не мали. Але вони побачили все, що зробив Я. І все ж ненавидять Отця і разом з Ним Мене. ²⁵І все це сталося для того, щоб збулися слова, записані в їхньому Законі: «Мене ненавидять вони, та без причини»¹.

²⁶Коли ж Я пришлю вам від Отця Розрадника, що є Духом Істини і від Отця йде, то на Мою Він користь свідчитиме. ²⁷Ви також свідчитимете про Мене, бо ви зі Мною були від самого початку.

Продовження прощальної промови Ісуса

16І все це розповів Я вам, щоб не зневірилися ви. ²Із синагоги виженуть вас люди. І час прийде, коли, вбивши когось

із вас, вважатиме вбивця, що служив він Богу. ³Всі діятимуть так, бо ні Отця не пізнали Мого, ані Мене. ⁴І розповів Я вам про це, щоб згадали, коли прийде той час, що попереджав Я вас. А не сказав вам про ці речі з самого початку через те, що був тоді ще з вами.

Ісус говорить про Дух Святий

⁵А зараз до Того вирушаю Я, Хто послав Мене, і жоден із вас не запитає Мене: «Куди Ти йдеш?» ⁶Зараз, коли Я вам усе це розповів, серця ваші сповнилися смутком. ⁷Та істинно кажу: для вас же ліпше буде, щоб Я пішов, інакше не прийде Розрадник. Пішовши, Я пришлю його до вас. ⁸І коли Він прийде, то виявить людям світу правду про гріх, і праведність, і суд. ⁹Він доведе людям, що вони грішні, бо не вірять у Мене. ¹⁰Доведе Він праведність Мою, бо до Отця Я йду, і ви Мене вже не побачите. ¹¹Він доведе, що є Божий суд, бо правителя світу цього вже засуджено. ¹²І ще багато чого хотів би Я вам сказати, та зараз іще не знесете ви всього того. ¹³Але як прийде Він, Дух Істини, то направить вас до істинної правди. І не від Себе говоритиме Він, а скаже те, що почує. Він сповістить вас про прийдешнє. ¹⁴І Він Мене прославить, бо візьме те, що належить Мені й відкриє його вам. Все, що належить Отцю Моєму, належить і Мені. ¹⁵Ось чому кажу Я, що візьме Він те, що Мені належить, і відкриє вам.

Ваш смуток обернеться радістю

¹⁶Незабаром ви вже не побачите Мене, а трохи згодом ви побачите Мене знов «.

¹⁷Тоді дехто з Його учнів почали казати один одному: «Що означають ці Його слова: «Незабаром ви вже не побачите Мене, а трохи згодом ви знов побачите Мене»? Або ці: «Бо до Отця Я йду»? ¹⁸І ще вони казали: «Що це за «згодом», про що це Він говорить? Ми не розуміємо, що Він каже». ¹⁹Ісус знав, що вони хотіли Його запитати, тож мовив: «Ви сперечаєтеся поміж себе про те, що Я сказав: «Незабаром ви вже не побачите Мене, а трохи згодом ви знов побачите Мене».

²⁰Істинно кажу вам: будете стогнати й голосити, а світ радітиме. Сумуватимете, та смуток ваш обернеться радістю. ²¹Коли

¹Вірш 25 Псалми 34:19; 68:4.

жінка народжує дитину, то терпить муки, бо прийшов її час, а як народить, то забуває про всі страждання, бо сповнена радістю, що людина прийшла у світ. ²²Тож і ви засмучені зараз. Та Я знову побачу вас, і ви будете мати радість, і ніхто не зможе позбавити вас її. ²³І не питатимете ви в той день у Мене нічого. Істинно кажу вам: хоча б що ви попросили в Отця в Моє ім'я, Він усе вам дасть. ²⁴Та досі ви не просили ще нічого в Моє ім'я. Тож просіть — і все одержите, щоби радістю сповнилися серця ваші.

Перемога над світом

²⁵Про все це Я розповідав вам притчами. Та прийде час, коли Я вже не говоритиму притчами, а просто повідаю вам про Отця. ²⁶Того дня ви зможете просити в Моє ім'я, і Я вже не кажу, що проситиму за вас Отця. ²⁷Бо Сам Отець вас любить за те, що ви любите Мене. Він любить вас за те, що ви повірили, що Я прийшов від Бога. ²⁸Так, Я прийшов у цей світ від Отця. А зараз залишаю вас і повертаюся до Нього».

²⁹І учні сказали Йому: «Ось зараз Ти говориш чітко й відверто і не розповідаєш притчі. ³⁰Тепер ми знаємо, що Тобі все відомо, і навіть не маєш потреби, щоб Тебе хто питав. І тому ми віримо, що Ти прийшов від Бога».

³¹І сказав Ісус: «То тепер ви вірите? ³²Послухайте! Надходить час, і він уже прийшов, коли ви всі розійдетесь. Кожен повернеться до своєї домівки, а Мене залишите. Та Я не самотній, бо Отець Мій зі Мною. ³³Розповів Я вам про все для того, щоб ви мали через Мене мир та спокій. У цьому світі ви страждатимете, та будьте мужні! Я переміг світ!»

Ісус молиться за своїх учнів

17Мовивши так, Ісус звів очі до неба й сказав: «Отче, прийшов час: даруй славу Синові Своєму, щоб Син Твій зміг прославити Тебе. ²Ти дав Йому владу над всіма людьми, щоб Він дарував вічне життя тим, кого Ти Йому дав. ³Вічне життя в тому, щоб вони могли знати Тебе, Єдиного, Істинного Бога, й Ісуса Христа, посланця Твого.

⁴Я прославив Тебе на землі і завершив те, що Ти доручив Мені зробити. ⁵А зараз даруй

Мені славу перед образом Твоїм, Отче, славу, що Я мав з Тобою — ще до існування світу. ⁶Я показав, який Ти є тим людям, котрих Ти дав мені від світу. Вони були Твоїми, але Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово.

⁷Зараз же вони знають, що усе, що Ти дав Мені, йде від Тебе. ⁸Я дав їм вчення, що Ти дарував Мені, і вони прийняли його. Вони зрозуміли істинно, що Я прийшов від Тебе й повірили, що Ти послав Мене. ⁹І Я молюся за них. Я не молюся за всіх людей, а лише за тих, кого Ти дав Мені, бо вони — Твої.

¹⁰Все, що Моє, — Твоє. А Твоє — Моє, і Я прославився через них. ¹¹Я йду до Тебе. Я вже не належу цьому світові, а вони залишаються в ньому. Отче Святий, збережи їх в ім'я Твоє, Яке Ти дав Мені, щоб вони були єдиними, — так, як Ми єдині. ¹²Коли Я був з ними, то оберігав їх ім'ям Твоїм, що Ти дав Мені. Я захищав їх, і жоден із них не загинув, крім одного, що приречений був на погибель. Так збулося сказане у Святому Письмі¹. ¹³Тепер Я йду до Тебе, але молитву цю промовляю тут, поки перебуваю в цьому світі, щоб цим людям передалася радість Моя, і щоб мали вони радість досконалу.

¹⁴Я приніс їм слово Твоє, та люди зненавиділи їх, бо вони не належать цьому світові, як і Я не належу йому. ¹⁵Я не молюся за те, щоб Ти забрав їх зі світу. Я молюся за те, щоб Ти вберіг їх від лиха. ¹⁶Вони не належать світові цьому, як і Я йому не належу.

¹⁷Приготуй їх на служіння Тобі через служіння істині. Вчення Твоє — істина. ¹⁸Як Ти послав Мене у світ, так і Я послав їх у світ. ¹⁹Я віддаю Себе Тобі на служіння від їхнього імені, щоб і вони могли присвятити себе служінню Тобі через служіння істині.

²⁰Та Я молю Тебе не лише за них, а також і за тих, хто вірить у Мене завдяки вченню, що вони несуть для інших. ²¹Я молюся за те, щоб усі ці люди єдналися у вірі й жили так, як Ти, Отче, — в Мені, а Я — в Тобі. Нехай і вони будуть об'єднані з Нами, щоб світ повірив, що Я — Твій посланець. ²²Я приніс їм славу, що Ти дав Мені, щоб вони єдналися так, як Ми з Тобою. ²³Я в них, а

¹Так ... Письмі Псалми 40:10.

Ти в Мені, щоб і вони могли стати єдиним цілим, щоб світ дізнався, що ти послав Мене, і полюбив їх так, як полюбив Мене. ²⁴Отче, Я хочу, щоб ті, кого Ти дав Мені, були зі Мною там, де буду Я, щоб вони могли побачити славу Мою, що ти дав Мені, бо полюбив Мене, ще до створення світу. ²⁵Отче Праведний! Світ не знає Тебе, та Я знаю Тебе, і вони знають, що Ти послав Мене. ²⁶Я відкрив їм, який Ти є, і надалі відкриватиму, щоб та любов, якою Ти полюбив Мене, огорнула і їх, і щоб Я й надалі жив у їхніх серцях».

Арешт Ісуса

18Мовивши це, Ісус разом зі Своїми учнями подався на другий бік річки Кедрон¹. Там був сад, і в той сад вони всі ввійшли. ²Юда, зрадник Його, також знав це місце, бо Ісус часто зустрічався тут зі Своїми учнями. ³Тож Юда прийшов туди й привів закін воїнів і сторожу з храму. Їх послали первосвященники й фарисеї. Воїни мали з собою ліхтарі, смолоскипи й зброю.

⁴Знаючи, що має статися з Ним, Ісус вийшов наперед і запитав їх: «Кого шукаєте?» ⁵Ті відповіли: «Ісуса з Назарета». Він їм тоді: «Це Я». Юда, що зрадив Його, стояв там з ними. ⁶Коли Він сказав: «Це Я», всі відступили назад і попадали на землю. ⁷Тоді Ісус знову запитав їх: «Кого ви шукаєте?» А ті відповіли: «Ісуса з Назарета». ⁸І сказав тоді Ісус: «Я ж вам сказав, що це Я. Отже, якщо ви шукаєте Мене, то нехай ці люди йдуть собі».

⁹Ісус сказав так, щоб збулися слова, сказані раніше: «Я не загубив жодного з тих, кого Ти дав Мені». ¹⁰Симон-Петро мав меч, і вихопив його з піхов і, вдаривши слугу первосвященника, відтяв йому праве вухо. А звали того слугу Малх. ¹¹І сказав Ісус Петрові: «Захвай свого меча до піхов. Невже не питиму Я чашу страждань, що Отець дав Мені?»

¹²⁻¹³Тоді воїни на чолі зі своїм командиром і юдейська сторожа схопили Ісуса. Вони зв'язали Його й повели спочатку до Анни, Каяфиного тестя. Каяфа був первосвященником того року. ¹⁴Саме Каяфа

раніше радив юдеям, що було б краще, якби один чоловік помер за народ.

Петро відрікається від Ісуса

¹⁵Симон-Петро разом із іншим учнем² ішов за Ісусом. Того другого добре знав первосвященик, тож він і зайшов у двір первосвященника разом з Ісусом. ¹⁶А Петро зостався зовні, коло воріт. Тоді другий учень, що добре був знайомий первосвященикові, сказав щось служниці і провів Петра. ¹⁷Служниця й каже Петрові: «Ти також один із учнів Цього Чоловіка?» А Петро їй: «Ні!» ¹⁸Тим часом слуги й сторожа, назбиравши хмизу, розклали вогнище й стали гуртом коло нього, щоб погрітися, бо було холодно. Петро також стояв з ними й грівся.

Допит Ісуса

¹⁹Первосвященик поцікавився в Ісуса про Його учнів і про Його вчення. ²⁰І відповів Ісус: «Я завжди говорив відкрито перед людьми. Я завжди навчав у синагогах і храмі, де збираються всі юдеї, і ніколи нічого не приховував. ²¹Навіщо ж допитуєш Мене? Запитай тих, хто слухав Мене і чув, що Я казав. Вони напевно знають!»

²²Коли Ісус це мовив, то один зі сторожі підійшов до Нього і вдарив Його, сказавши: «Оце Ти так відповідаєш первосвященикові?» ²³Ісус же йому на те: «Якщо Я сказав щось не так, то що саме? А якщо Я сказав правду, то навіщо б'єш Мене?» ²⁴Тоді Анна відіслав зв'язаного Ісуса до первосвященника Каяфи.

Петро знову зрікається Ісуса

²⁵Увесь цей час Симон-Петро стояв і грівся. Коли його запитали: «Чи й ти часом не з Його учнів?» — то він відрікся, мовивши: «Ні». ²⁶Один із родичів того слуги первосвященника, якому Петро відтяв вухо, спитав: «Чи не тебе я бачив у саду разом з Ним?» ²⁷Петро й цього разу відрікся. І тут заспівав півень.

¹**Кедрон** Долина Кедрон або Кедронська, по якій протікав струмок із тією ж назвою. Вона розташована між Єрусалимом та Оливною горою.

²**Симон-Петро ... за Ісусом** Тут і далі Іоан, не називаючи імені, пише про себе.

Суд над Ісусом у Понтія Пилата¹

²⁸І повели Ісуса від Каяфи до палацу прокуратора. Було це рано вранці. Юдеї не схотіли заходити туди, щоб не осквернитися, і щоб можна було на свято їсти пасху. ²⁹Тож Пилат вийшов до них і мовив: «У чому ви звинувачуєте цього Чоловіка?» ³⁰Вони йому відповіли: «Не був би цей Чоловік злочинцем, не привели б ми Його до тебе!»

³¹Тоді Пилат сказав: «Заберіть Його і судіть самі, за вашим законом». Вони відповідають: «Але твій закон не дозволяє нам нікого засуджувати на смерть». ³²І сталося так, як передрікав Ісус, коли говорив про те, якою смертю помре.

³³Пилат повернувся до свого палацу й, покликавши Ісуса, запитав Його: «Ти й справді Цар Юдейський?» ³⁴Ісус йому відповів: «Ти це від себе кажеш, чи інші тобі розповіли про Мене?» ³⁵«Хіба я юдей? — запитав Пилат. — Це Твої співвітчизники й первосвященики привели Тебе до мене. Що лихого Ти вчинив?» ³⁶І відповів Ісус: «Моє Царство не належить цьому світові. Якби воно належало, то слуги Мої воювали б так, щоб не виданий би Я був юдеям. Та Царство Моє не звідси».

³⁷Тоді Пилат спитав: «Отже, Ти — Цар?»
«Це Ти сказав, що Я Цар, — відповів Ісус. — Народився ж Я і прийшов у цей світ заради того, щоб свідчити про істину. І кожен, хто на боці істини, прислухається до Мого Голосу».

³⁸Пилат тоді й питає: «Що ж є істина?» І мовивши так, він знову вийшов до юдеїв і сказав: «Я не знаходжу ніякої провини за цим Чоловіком. ³⁹Та є у вас звичай, за яким я відпускаю когось із злочинців на Пасху. Чи хочете, щоб я відпустив для вас Царя Юдейського?» ⁴⁰Ті знову загукали: «Не Його відпусти, а Варавву!» Варавва ж був розбійником.

Знущання з Ісуса

19Тоді Пилат наказав забрати Ісуса й покарати батогами. ²І воїни, сплівши тернового вінка, наділи Йому на чоло й накинули на Нього багрянцю. ³Вони підходили до Нього, кажучи: «Вітаємо Тебе,

Царю Юдейський!», — і били Його по обличчю.

Ісус знову перед Пилатом

⁴Пилат знову вийшов і звернувся до натовпу: «Послухайте, я накажу вивести Його до вас, щоб ви знали, що я не бачу ніякої провини за Ним».

⁵І вийшов Ісус, і на Ньому був терновий вінок, а на плечах Його була багрянця. І сказав тоді Пилат: «Ось цей Чоловік!» ⁶Побачивши Його, первосвященики та варта храму загукали: «Розіпни Його! Розіпни Його!»

«Ви самі беріть Його і розпинайте! — сказав Пилат. — Бо я не знаходжу ніякої провини за Ним».

⁷«Ми маємо Закон, і згідно з ним Він мусить померти, бо назвав себе Сином Божим», — відповіли юдеї Пилатові. ⁸Почувши це, Пилат іще більше злякався. ⁹Він знову повернувся до свого палацу й запитав Ісуса: «Звідки Ти?» Але Той йому не відповів. ¹⁰«Ти не хочеш зі мною розмовляти?» — запитав Пилат. Ти, напевно, знаєш, що я маю владу відпустити Тебе або ж розп'ясти?»

¹¹Тоді Ісус сказав: «Не мав би ти ніякої влади наді Мною, якби не була вона дарована тобі Богом. Отже, на тому, хто видав Мене тобі, лежить більший гріх».

¹²Після цього Пилат намагався знайти спосіб звільнити Ісуса, та юдеї кричали: «Якщо ти Його звільниш, то це означатиме, що ти не є цезаревим другом! Кожен, хто вдає з себе царя, йде супроти цезаря!» ¹³Коли ж Пилат почув це, то вивів Ісуса, а сам сів на суддівське місце, що звалося «Бруківка». Арамейською мовою воно звалося «Гаввата»².

¹⁴Було це в п'ятницю перед Пасхою, близько полудня. І сказав тоді Пилат юдеям: «Ось ваш Цар!» І всі закричали: ¹⁵«Забери Його! Забери Його геть! Розіпни Його!»

«Ви хочете, щоб я розп'яв вашого Царя?» — спитав Пилат. А первосвященики відповіли йому: «У нас немає іншого царя, крім цезаря!» ¹⁶Тоді Пилат віддав їм Ісуса на розп'яття. І вони взяли Його під варту.

¹Понтій Пилат римський намісник Юдеї в 26–36 рр. н.е.

²Гаввата Саме слово «Гаввата» означає «висота, узвишся». Це місце було розташоване перед палацем.

Розп'яття

¹⁷І пішов Він, несучи Свій хрест, до місця, що звалось Лобним, арамейською мовою — Голгофа. ¹⁸Там його розп'яли. А разом з Ним ще двох — по обидва боки, так що Ісус виявився посередині. ¹⁹Пилат звелів зробити напис на табличці й прибити її на хресті. «ІСУС НАЗАРЕТЯНИН. ЦАР ЮДЕЙСЬКИЙ», — було там написано.

²⁰Багато юдеїв прочитало цей напис, бо місце, де розп'яли Ісуса, було недалеко від міста й написано те було арамейською, грецькою та латинською мовами. ²¹Юдейські первосвященики сказали Пилатові: «Напиши не «Цар Юдейський», а так: «Цей Чоловік сказав: «Я — Цар Юдейський». ²²Пилат відповів їм: «Що я написав, те написав».

²³Розп'явши Ісуса, воїни взяли Його одяг і розділили на чотири частини, щоб кожному дісталось. Вони взяли також туніку,¹ але вона була без швів — цільно зіткана зверху до низу. ²⁴Тоді вони сказали один одному: «Не будемо її рвати, натомість кинемо жереб, кому вона дістанеться». І збулося сказане у Святому Письмі:

«Вони розділили одяг Мій між собою
і кинули жереб на Моє вбрання,
кому воно дістанеться».

Псалми 20:18

Отже, воїни так і зробили. ²⁵Біля хреста, на якому був розп'ятий Ісус, стояли Його мати, матрина сестра, Клеопова² жінка Марія та Марія Магдалена.

Смерть Ісуса

²⁶Побачивши, що Його матір і учень, якого Він дуже любив, стоять поруч, Ісус промовив до матері: «Жінко, ось твій син». ²⁷І учневі: «Це твоя мати». І учень узяв її до себе, і жила вона потім у нього.

²⁸Після цього Ісус, знаючи, що все вже звершено, і щоб виконати сказане у Святому Письмі, сказав: «Мене мучить спрага». Так здійснилося сказане у Святому Письмі³. ²⁹Там стояла посудина, повна оцту, і воїни, змочивши губку, настромили її на палицю і піднесли до Ісусових уст.

³⁰Спробувавши трохи оцту, Ісус мовив: «Це кінець». Тоді, схиливши голову, Він помер.

³¹То була п'ятниця. Щоб не залишати тіла на хрестах на суботу, бо та субота була особливо урочиста, вони попросили Пилата, щоб той наказав перебити розп'ятим ноги і зняти їх. ³²Тож прийшли воїни, поперебивали ноги спочатку одному, а потім другому з тих двох, що були розп'яті разом з Ісусом.

³³Підійшовши до Ісуса, вони побачили, що Він уже помер і не стали робити цього. ³⁴Але один воїн, узявши спис, проколов Ісусові бік, і з рани бризнули кров і вода. ³⁵Те засвідчив той, хто бачив це, і свідчення його істинне. Він знає, що каже правду, — щоб ви повірили. ³⁶І здійснилося те, щоб виконати сказане у Святому Письмі: «Жодна Його кістка не буде поламана»⁴. ³⁷І ще сказано у Святому Письмі: «Вони дивитимуться на Того, Кого прокололи списом»⁵.

Поховання Ісуса

³⁸Після цього Йосип із Ариматеї спитав у Пилата дозволу зняти Ісусове тіло з хреста. Він був учнем Ісуса, але тримав це в таємниці, бо боявся юдеїв. Пилат дав йому дозвіл. Тож він пішов і зняв Ісусове тіло. ³⁹З ним був і Никодим, що раніше приходив до Ісуса вночі. Він приніс із собою пахощів — суміш мирра з алое — літрів зі сто. ⁴⁰І взявши Ісусове тіло, вони загорнули Його в лляне полотно, змащене пахощами — так ховають за юдейським звичаєм. ⁴¹Поруч із місцем, де розп'яли Ісуса, був сад, а в саду тому була нова гробниця, в якій нікого не було поховано. ⁴²Оскільки була п'ятниця і юдеї готувалися до суботнього свята, та й гробниця була поруч, Ісуса там і поклали.

Учні знаходять Ісусову гробницю порожньою

20Рано-вранці у перший день тижня, ще затемно Марія Магдалена пішла до гробниці й побачила, що камінь, який затуляв вхід до печери, відсунуто. ²Прибігши до Симона-Петра й другого учня,

¹Туніка Одеяина на зразок довгої спідньої сорочки.

²Клеоп один із багатьох учнів Ісуса.

³Вірш 28 Псалми 21:15; 68:21.

⁴«Жодна ... поламана» Вихід 12:46. Це ж пророцтво зустрічається в Книзі Псалмів 33:20.

⁵«Вони ... списом» Псалми 21:15; 68:21.

якого любив Ісус, вона сказала: «Взяли Господа з гробниці й нам невідомо, куди поклали». ³Петро з тим учнем одразу ж пішли туди. ⁴Вони обоє бігли, але другий учень випередив Петра і прибіг до гробниці перший. ⁵Нахилившись, він побачив шматки полотна, що лежали там, але всередину не увійшов. ⁶⁻⁷У цей час наспів і Симон-Петро, що біг слідом, і, увійшовши до гробниці, побачив полотняну плащаницю на долівці, а також хустину, що вкривала Ісусову голову. Вона була згорнута й лежала осторонь, окремо від плащаниці.

⁸Тоді й другий учень зайшов усередину — той, що прийшов перший, — і, побачивши що сталося, повірив. ⁹Бо вони все ще не усвідомлювали сказаного у Святому Письмі, що Він має воскреснути з мертвих. ¹⁰Після цього учні повернулися додому.

Ісус являється Марії Магдалені

¹¹Марія стояла біля гробниці й голосила. Так, плачучи, вона нахилилася, щоб зазирнути всередину. ¹²Там вона побачила двох ангелів, що сиділи, один в головах, інший в ногах того місця, де лежало Ісусове тіло. І були вбрані вони в білі шати. ¹³Ангели запитали: «Жінко, чому ти плачеш?» А вона відповіла: «Якісь люди забрали звідси тіло Господа мого, і я не знаю, куди вони поклали Його». ¹⁴Сказавши так, вона обернулася й побачила Ісуса, що стояв поруч, та не впізнала Його.

¹⁵Ісус тоді й каже: «Жінко, чого ти плачеш? Кого шукаєш?» Марія подумала, що то садівник, і звернулася до Нього: «Шановний добродію, якщо це ти виніс Його, то скажи, куди поклав тіло. Я заберу Його».

¹⁶Ісус гукнув до неї: «Маріє!» Вона тоді, обернувшись, сказала арамейською мовою: «*Раввуні!*». Це означає: «Вчителю!» ¹⁷Ісус сказав: «Не затримуй Мене, бо Я ще не зійшов до Отця Свого, а йди до братів¹ Моїх і скажи їм: «Піднімаюся Я до Отця Свого і Отця вашого, до Бога Свого і Бога вашого». ¹⁸Марія Магдалена пішла до учнів і сказала їм: «Я бачила Господа». І вона розповіла все, що Він сказав їй.

Ісус являється учням

¹⁹Увечері того ж першого дня тижня зібралися Ісусові учні. Вони надійно замкнули за собою двері через страх перед юдеями. Увійшов Ісус, став перед ними та й каже: «Мир вам!» ²⁰Сказавши це, Він показав їм руки і Свій бік. Учні були раді бачити Господа. ²¹Тоді Ісус знову сказав їм: «Мир вам! Як Отець Мене послав, так і Я посилаю вас». ²²Мовивши так, він дихнув на них і сказав: «Прийміть Дух Святий. ²³Гріхи людські, які ви прощатимете, буде людям відпущено. Ті ж гріхи, що не прощатимете, не буде відпущено».

Ісус являється Хоми

²⁴Хоми, одного з дванадцятьох учнів, якого ще звали Дідимом², не було разом з усіма, коли приходив Ісус. ²⁵Тож інші учні сказали йому: «Ми бачили Господа!» А Хома їм відповідає: «Доки не побачу слідів від цвяхів на Його руках, доки не вкладу своїх пальців туди, й доки не вкладу руки своєї в рану, що в Його боці, не повірю!»

²⁶Через тиждень Ісусові учні знову були в домі, і Хома був серед них. Хоча двері й були зачинені, як і першого разу, Ісус увійшов, і ставши перед ними, мовив: «Мир вам!» ²⁷Тоді звернувся до Хоми: «Вклади свого пальця сюди. Подивись на Мої руки. Простягни руку і вклади її до рани у Моєму боці. Перестань сумніватися й повір». ²⁸І відповів йому Хома: «Мій Господи й Мій Боже!» ²⁹Тоді Ісус сказав йому: «Ти повірив, бо побачив Мене? Блаженні ті, що не бачили, та повірили».

Чому Іоан написав цю книгу

³⁰Ісус здійснив іще багато інших чудес у присутності Своїх учнів, про які не написано в цій книзі. ³¹Та все це написано, щоб ви могли повірити, що Ісус є Христом, Сином Божим, і щоб, повіривши, здобули життя в Його ім'я.

Ісус являється Своїм учням біля Тиверіадського озера

21 Після цього Ісус іще раз являвся Своїм учням — біля Тиверіадського озера. Ось як це сталося. ²Якось були разом

¹Не затримуй ... братів Йдеться про Ісусових учнів.

²Дідим Ім'я Хома має значення «близнюк». Тут Іоан вживає грецький варіант «Дідим».

Симон-Петро, Хома, що звався Дідимом, Нафанаїл з Кани, що в Галилеї, обидва сини Зеведееві, а також ще двоє Ісусових учнів.³ Симон-Петро й каже: «Я йду ловити рибу». А решта йому: «Ми йдемо з тобою!» Тож вони пішли й сіли в човен, але тієї ночі нічого не зловили.

⁴Настав ранок. Ісус прийшов і став на березі, але учні Його не впізнали. ⁵І запитав Ісус: «Друзі, впіймали ви щось?» Вони відповіли: «Ні». ⁶Тоді Ісус сказав їм: «Закиньте сіть праворуч від човна, то й зловите». Вони закинули, а витягти вже не могли, так багато риби вони впіймали.

⁷Тоді улюблений учень Ісуса сказав Петрові: «Це ж Господь!» Почувши, що то був Господь, Петро обв'язався навколо своїм одягом, бо був роздягнувся для риболовлі, й кинувся у воду. ⁸Решта учнів допливла до берега в човні, тягнучи за собою сіть із рибою. До берега там було недалеко, метрів зо ста.

⁹Вийшовши з човна на берег, вони побачили там розкладене вогнище, на якому пеклася риба, а поруч лежав хліб. ¹⁰Ісус сказав їм: «Принесіть трохи риби, тієї, що ви зловили». ¹¹Симон-Петро увійшов до човна й витяг на берег сітку, повну великої риби. І було там сто п'ятдесят три рибини, та сіть від такої кількості не порвалася.

¹²І сказав Ісус: «Ідіть снідати!» І жоден з учнів не наважився запитати: «Хто Ти?», бо вони знали, що то Господь. ¹³Ісус підійшов, узяв хліба й дав їм. Він також дав їм і риби. ¹⁴І це було вже втретє, як Ісус явився Своїм учням після того, як Він воскрес з мертвих.

Ісус розмовляє з Петром

¹⁵Коли вже всі поснідали, Ісус запитав Симона-Петра: «Симоне, Іоанів сину, чи любиш ти Мене дужче, ніж усі інші?» Петро відповів: «Так, Господи, Ти знаєш, що

я люблю Тебе». Ісус наказав йому: «Подбай про Моїх ягнят».

¹⁶І вдруге Він спитав його: «Симоне, Іоанів сину, чи ти Мене любиш?» Петро відповів: «Так, Господи, Ти знаєш, що я Тебе люблю». Ісус сказав: «Паси овець Моїх».

¹⁷Ісус запитав Петра втретє: «Симоне, Іоанів сину, чи любиш ти Мене?» Петро засмутився від того, що Ісус утретє його спитав: «Чи любиш ти Мене?». Але відповів: «Господи, Ти все знаєш. Ти знаєш, що я Тебе люблю». І сказав тоді Ісус: «Подбай про овець Моїх. ¹⁸Істинно кажу тобі: коли ти був молодий, ти вдягався сам і йшов, куди тобі заманеться, та постарівши, простягатимеш руки свої і хтось інший одягатиме тебе й вестиме туди, куди ти не схочеш». ¹⁹Сказав Він це, щоб вказати, якою смертю Петро прославить Бога. Після цих слів Ісус звернувся до Петра: «Іди за Мною».

²⁰Петро озирнувся й побачив, що за ними йшов улюблений учень Ісуса, той, що під час вечері був нахилився до Нього й спитав: «Господи, хто ж той, що зрадить Тебе?» ²¹Тож, побачивши його, Петро спитав Ісуса: «Господи, а з ним що буде?» ²²Ісус відповів йому: «Може, Я хочу, щоб він залишився, поки Я не прийду. Що тобі до цього? Ти йди за Мною!»

²³Чутка про те, що той учень не помре, розійшлася поміж братами. Але Ісус не казав, що той учень не помре. Він лише сказав: «Може, Я хочу, щоб він залишився, поки Я не прийду. Що тобі до цього?» ²⁴Саме цей учень і свідчить про все, він же й написав це, і ми знаємо, що свідчення це правдиве.

²⁵Багато ще чого Ісус здійснив, і якщо про все написати докладно, то книг було б стільки, що цілий світ, я гадаю, не вмистив би всього написаного.

ДІЯННЯ

АПОСТОЛІВ

¹⁻²У першій своїй книзі, Теофіле¹, я писав про діла і вчення Ісуса — від того часу, коли Він почав свою службу, і до моменту, коли Його було взято на Небо. Але спершу Він обрав апостолів і дав їм Свій Заповіт через Святого Духа. ³Після Своєї смерті Ісус явився апостолам. Він дав їм чимало переконливих доказів того, що Він живий. Протягом сорока днів Ісус являвся Своїм апостолам і розповідав їм про Царство Боже.

⁴І одного разу, обідаючи з апостолами, Ісус наказав їм: «Не йдіть із Єрусалима. Чекайте на те, що Отець Мій обіцяв, — ви чули це від Мене. ⁵Бо Іоан² хрестив людей водою, а ви будете хрещені Духом Святим. І мине не так багато днів, перш ніж це станеться».

Вознесіння

⁶Тож коли апостоли зібралися разом, вони запитали Його: «Господи, чи повернеш ти цього разу царство Ізраїлю?» ⁷Ісус відповів: «Вам не дано знати часи чи дні, що Отець встановив Своєю владою. ⁸Але ви одержите силу, коли Дух Святий зійде на вас. Ви будете Моїми свідками в Єрусалимі, й по всій Юдеї, і в Самарії, і по всій землі».

⁹Після цих слів Ісус на очах у апостолів був узятий на Небо. І хмара сховала Його від їхнього зору. ¹⁰Апостоли пильно вдивлялися в небо, як Він пішов, коли раптом поруч із ними з'явилися двоє чоловіків у білому вбранні. ¹¹Вони сказали: «Люди з Галилеї, чому ви стоїте тут, вдивляючись у небеса? Ісус, який був узятий від вас на Небо, повернеться. І це буде так само, як ви бачили, коли Він ішов на Небеса».

¹Теофіл Ім'я Теофіл у перекладі з грецької означає «Той, хто любить Бога».

²Іоан Йдеться про Іоана Хрестителя.

Обрання нового апостола

¹²Апостоли повернулися до Єрусалима з Оливної гори, що стоїть на відстані суботньої прогулянки³ від Єрусалима.

¹³Повернувшись, вони зайшли до кімнати, де на той час мешкали. То були Петро, Іоан, Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфіїв та Симон-Зилот і Юда, син Якова. ¹⁴Всі вони постійно молилися разом. З ними було й кілька жінок, і Марія, Ісусова мати, і Його брати.

¹⁵У цей час відбулося зібрання Ісусових послідовників (їх налічувалося близько 120 чоловік). Петро підвівся і сказав: ¹⁶«Брати мої, муило збутися Святе Письмо, що Дух Святий прорік Давидовими⁴ устами про Юду, який привів тих, що схопили Ісуса. ¹⁷Він був одним із нас і мав свою частку в тій справі, якій ми служимо». ¹⁸(Цей чоловік одержав гроші за свій злочин і придбав на них шмат землі. Але він упав сторч головою, і тіло його луснуло, аж тельбухи вивалилися. ¹⁹Це стало відомо всім мешканцям Єрусалима. Тож поле це стало називатися їхньою мовою «Акельдама», що означає «Криваве поле»).

²⁰Адже сказано в книзі Псалмів:

«Хай спустошена буде його оселя,
і ніхто хай не житиме в ній».

Псалми 68:26

І ще сказано:

«Хай інший візьме на себе його
служіння».

Псалми 108:8

²¹⁻²²Отже, необхідно обрати одного з тих, хто був з нами весь той час, коли й Господь

³суботньої прогулянки тобто приблизно один кілометр.

⁴Давид Давид — цар Ізраїльський, нар. 1085 р. до н.е.

Ісус був з нами — від Іоанового хрещення й до миті, коли Ісус був взятий від нас. Цей обраний мусить стати разом з нами свідком Ісусового воскресіння».

²³Запропоновано було двох: Йосипа, якого називали Варсавою (він був також відомий під іменем Юст), та Матвія. ^{24–25}Потім вони почали молитися такими словами: «Господи, Тобі відомі серця всіх людей. Покажи нам, кого з цих двох Ти обрав взяти на апостольську службу, яку Юда залишив, щоб іти туди, куди йому належало». ²⁶І апостоли кинули жереб між двома. І жереб упав на Матвія. Тож він долучився до одинадцяти апостолів.

Дух Святий сходить на апостолів

2Коли настала П'ятдесятниця¹, всі вони були разом у одному місці. ²Несподівано з неба долинув звук, подібний до завивань лютого вітру. Він заповнив увесь будинок, де були апостоли. ³Вони побачили щось подібне до язиків вогню, що осіли на кожному з них. ⁴І всі вони сповнилися Духом Святим. Вони почали говорити іншими мовами — Святий Дух дав їм таку здатність.

⁵Побожні юдеї чоловіки з усіх країн світу жили в Єрусалимі. ⁶Коли пролунав цей звук, зібрався великий натовп. І всі люди були збентежені, бо кожен із них почув, що звучить його рідна мова. ⁷Люди були вражені. Вони здивовано перепитували один одного: «Чи всі ці люди, що розмовляють, не галилеяни? ⁸Як же могло таке статися, що тепер кожен із нас чує від них свою рідну мову? ^{9–11}Серед нас же тут і парфяни, й мидяни, й еламїти! Тут мешканці Месопотамії, Юдеї і Каппадокії, Понту і Азії, Фригії та Памфилії, з Єгипту і лівійських земель поблизу Кирени, гості з Рима — як юдеї, так і новонавернені — критяни й араби. Ми всі чуємо, що ці люди говорять про величні Божі діла нашими рідними мовами!» ¹²Усі присутні були здивовані й збентежені, все перепитували одне одного: Що б це могло означати?

¹³А інші навпаки — здіймали їх на глум: «Вони випили надто багато солодкого вина».

¹П'ятдесятниця — юдейське свято, що відзначалося на п'ятдесятний день після Пасхи.

Петрова проповідь

¹⁴Тоді Петро встав з одинадцятьма апостолами, підвищив голос і звернувся до людей: «Люди юдейські і ви всі, хто мешкає в Єрусалимі, дозвольте сказати, що це все означає. Добре вслухайтеся в мої слова! ¹⁵Ці люди не п'яні, як ви тут запідозрили, ще тільки дев'ята ранку. ¹⁶А сталося якраз те, про що пророк Йоїл говорив:

- ¹⁷ «В останні дні, — говорить Бог, —
Я проллю Мій Дух на всіх людей,
і ваші сини і дочки будуть пророкувати,
а вашим юнакам видіння будуть,
старим же вашим снитимуться сни.
- ¹⁸ Так, у ті дні Я проллю Дух Мій
на слуг Моїх — чоловіків і жінок,
і ті почнуть пророкувати.
- ¹⁹ Знамення покажу Я в Небесах,
і знаки різні на землі:
кров і вогонь, і клуби диму.
- ²⁰ Сонце стане темним, а місяць —
кривавим
у переддень великого і славного
приходу Господа.
- ²¹ Та кожен, хто вірить у Господа, буде
помилуваний».

Йоїл 2:28-32

²²Ізраїльтяни, послухайте мої слова: Ісус із Назарета був Чоловіком, Якого Бог підтвердив вам чудесами і знаменнями. Усе це Бог чинив серед вас Його руками. Ви й самі це знаєте. ²³Цей Чоловік був виданий вам з певною метою і передбаченням Божим. І ви, руками лихих людей, вбили Його, розіп'явши. ²⁴Бог звільнив Його від смертельних страждань і воскресив із мертвих. Бо смерть не могла втримати Його. ²⁵Адже ще Давид говорив про Нього:

- «Я завжди бачив Господа перед собою.
Він незмінно праворуч від мене, щоб
я був непохитним.
- ^{26–27} І через це радіє моє серце
і уста мої радіють,
і тіло моє буде жити з надією,
тому, що не залишиш Ти мою душу у
країні мертвих,
Ти не даси Своєму Святому
зазнати тління.
- ²⁸ Ти відкрив мені дороги життя.
Ти наповниш мене радістю перед
Лицем Своїм».

Псалми 15:8-11

²⁹«Брати мої», — вів далі Петро, — я можу розповісти вам довірчо про Давида, нашого патріарха. Він помер і був похований. Могила його тут із нами й сьогодні.³⁰ Але він був пророком і знав, що Бог клятвенно пообіцяв йому посадити на його трон одного з Давидових нащадків¹.³¹ Він дивився в майбутнє. І він мав на увазі Ісусове воскресіння, коли говорив: «Душа Його не залишиться в країні мертвих, і тіло Його не зазнає тління».

³²Бог воскресив Ісуса. І всі ми були свідками цього.³³ Ісус був вознесений як правия Богова. І Він одержав обіцяний Дух Святий від Отця. І Він пролив Цей Дух, що ви зараз бачите і чуєте.

^{34–35}Адже Давид не вознісся на Небеса, і сам він говорив:

«Господь мовив до Господа мого:
«Сядь по праву руку від Мене,
доки не покладу Я ворогів Твоїх
Тобі підніжком».

Псалми 109:1

³⁶Ось чому хай весь Ізраїль знає напевно: Бог зробив Цього Ісуса, якого ви розіп'яли, водночас і Господом, і Христом!»

³⁷Почувши це, люди були глибоко розчужені. Вони запитали Петра й інших апостолів: «Браття, що нам робити?»³⁸ Петро відповів їм: «Покайтеся! Тоді кожному з вас належить бути хрещеним ім'ям Ісуса Христа — на прощення ваших гріхів. І тоді ви приймете Дар Святого Духа.³⁹ Бо ця обітниця — для вас і для ваших дітей, і для всіх, хто далеко. Це обітниця для всіх, кого Господь Бог наш кличе до Себе».

⁴⁰І ще багато чого говорив Петро, застерігаючи людей, і мовив їм: «Рятуйтеся від цього лукавого роду!»

⁴¹Хто сприйняв Петрове послання, той хрестився. Близько трьох тисяч людей додалося до них того дня.⁴² Вони присвячували життя своє вивченню вчення апостолів. Вони ділили хліб між собою і молилися разом.

Життя перших християн

⁴³Почуття страху Божого перебувало на кожному з них, і багато чудес і знамень

зробили апостоли.⁴⁴ Всі віруючі були разом і ділилися всім, що мали.⁴⁵ Вони продавали своє майно і власність і розподіляли їх між усіма за потребою кожного.⁴⁶ Щодня вони всім товариством зустрічалися в храмі. І вдома вони розламували хліб і їли разом. І були вони щасливі й щирі серцями.⁴⁷ Віруючи славили Бога і втішалися з доброго ставлення всіх людей. І щодня Господь додавав до їхньої спільноти тих, що спаслися.

Апостол Петро зцілює каліку

ЗПетро та Іоан ішли до храму на третю годину дня. То був час молитви.² А тут якісь люди несли чоловіка, каліку від народження. Його щодня клали біля храмових воріт, що називалися Красною Брамою, щоб він міг просити подаяння в тих, хто йшов до храму.³ Коли кривий жебрак побачив, що Петро й Іоан входять до храму, він попросив у них грошей.⁴ Апостоли поглянули на нього й Петро сказав: «Подивися на нас!»⁵ Він подивився на них, чекаючи щось від них одержати.⁶ Але Петро промовив: «Я не маю ні срібла, ні золота, але я дам тобі те, що маю: ім'ям Ісуса Христа з Назарета: встань і йди!»⁷ І Петро взяв каліку за праву руку і підняв його. І негайно ноги й суглоби того стали сильними.⁸ Він стрибком став на обидві прямі й почав ходити. Він рушив із ними до храму й походжав, і підстрибував, славлячи Бога.

⁹І всі люди бачили, як він ходить і як славить Бога.¹⁰ Вони впізнали в ньому того жебрака, що завжди сидів і просив подаяння біля Красної Брами храму. І всі були здивовані з того, що сталося з цим чоловіком.

Петро говорить про Ісуса Христа

¹¹Через те, що жебрак тримався за Петра й Іоана, всі люди, здивовані, збіглися до них. Вони були в такому місці храму, що називалося Соломонів ганок.¹² Побачивши таке, Петро запитав людей: «Народе ізраїльський, чому ти так заскочений цим? Чому ви дивитеся на нас так, ніби ми своєю владою або своїм благочестям зробили так, що цей чоловік ходить?»

¹³Бог Авраама, Ісаака і Якова, Бог наших предків звеличив слугу Свого Ісуса. А ви віддали Його на смерть, відцуралися Його

¹Але він ... нащадків Псалми 88:4-5.

перед Пилатом¹, коли той вирішив був відпустити Ісуса. ¹⁴Ви відмовилися від Святого й Праведного, а натомість попросили, щоб вам відпустили вбивцю. ¹⁵Ви вбили Того, Хто веде людей до життя. Але Бог воскресив Його з мертвих. Ми свідки цього.

¹⁶Це ж Ісусове ім'я дало силу цьому чоловікові, якого ви бачите і знаєте, бо ми віримо в Ісусове ім'я. Так, саме віра, що приходить через Ісуса, повністю зцілила цього чоловіка. І це сталося на ваших очах. ¹⁷Зараз, браття, я знаю, що ви зробили так, бо самі не знали, що ви робите, — так само, як і вожді ваші. ¹⁸То Бог зробив так, аби збулося те, що Він прорік устами всіх пророків — що Його Христос мусить прийняти страждання.

¹⁹Отже, покайтеся. Поверніться до Бога. І гріхи ваші будуть стерті. ²⁰І Господь дасть вам духовний спочинок. І Господь пошле Христа, якого Він уже обрав для вас. То є Ісус.

²¹Христос мусить лишатися на Небесах аж до того часу, як Бог відновить порядок речей у світі. Про це Він говорив із давніх-давен устами Своїх святих пророків. ²²Адже Мойсей сказав: «Господь ваш Бог дасть вам пророка, такого як я, з ваших власних людей. Ви мусите слухатися всього, що Він казатиме². ²³А хто не слухатиметься Його, викорінений буде з народу».

²⁴Так, усі пророки, починаючи від Самуїла, і всі, хто прийшли після нього, — всі говорили саме про ці дні. ²⁵І всі ви — діти пророків і Заповіту, даного Богом предкам вашим. Бог сказав Авраамові: «Через твоїх нащадків усім народам на землі прийде благословення»³. ²⁶І коли Бог воскресив Свого Слугу, — вів далі Петро, — Він послав Його спершу до вас. Щоб благословити вас, повертаючи з ваших лихих шляхів».

Ув'язнення Петра й Іоана

4 Поки Петро та Іоан промовляли до людей, до них підійшли священники, начальник

храмової варти й кілька саддукеїв⁴. ²Вони були стурбовані тим, що апостоли навчають людей, проповідуючи воскресіння мертвих через Ісуса. ³Вони заарештували Петра та Іоана й посадили їх під сторожу до ранку, бо вже був вечір.

⁴Але багато людей, які чули послання, повірили. Число їх сягало п'яти тисяч.

Петро та Іоан перед Синедріоном⁵

⁵Наступного дня юдейські вожді, старійшини та книжники зібралися в Єрусалимі. ⁶Також були там первосвященники Анна, Каяфа, Іоан, Олександр і всі інші з роду первосвященника. ⁷Перед ними поставили Петра та Іоана, і вони почали розпитувати апостолів: «Чиєю владою і чийм іменем ви це зробили?»

⁸І Петро, сповнений Духа Святого, відповів: «Вожді народу і старійшини! ⁹Якщо ви питаєте нас про ту добру справу, що була зроблена для хворого, ¹⁰тоді ви мусите, і всі люди Ізраїлю також мусять знати таке: це було зроблено владою Ісуса Христа з Назарета, Якого ви розіп'яли. Бог воскресив Його з мертвих. Завдяки Йому цей чоловік, що був калікою, стоїть сьогодні перед вами цілком здоровий. ¹¹Ісус —

камінь, який ви, будівельники,
відкинули,
а він став наріжним.

Псалми 117:22

¹²І ніхто інший не дасть нам спасіння⁶, бо немає іншого такого імені під Небесами. Бог послав Його людям, щоби принести їм спасіння».

¹³Коли члени Синедріону побачили сміливість Петра та Іоана і зрозуміли, що це були прості й неосвічені люди, вони були вражені. І ще вони збагнули, що ці двоє були з Ісусом. ¹⁴І вони не знайшли, що сказати — тим більше, що зцілений чоловік стояв з ними.

¹Пилат Пилат Понтій — римський прокуратор Юдеї з 26-го по 36-й р. н. е.

²Ви мусите ... казатиме Повторення Закону 18:15.

³Вірш 25 Буття 22:18.

⁴Саддукеї аристократична юдейська секта, що об'єднувала раціоналістів.

⁵Синедріон — верховний суд Юдеї.

⁶Спасіння ... спасіння Слово «Христос» означає «Спаситель».

Синедріон безсилий проти апостолів

¹⁵Вони наказали апостолам залишити Синедріон. Бо ж радилися між собою: ¹⁶«Що ми можемо зробити з цими людьми? Адже це очевидно для всіх, хто мешкає в Єрусалимі, що завдяки їм сталося нечуване диво. Ми не можемо цього заперечити. ¹⁷Але ми мусимо подбати, щоб ці чутки не поширювалися більше серед людей. Давайте застережемо їх ні з ким більше не говорити від цього імені».

¹⁸Вони знову покликали апостолів і наказали їм більше зовсім нічого не говорити, ані навчати в ім'я Ісуса.

¹⁹Але Петро з Іоаном відповіли їм: «Розсудить, чи справедливо це було б перед Богом, якби ми більше слухали вас, а не Бога. ²⁰Ми не можемо припинити говорити про те, що чули й бачили». ²¹Члени Синедріону ще погрозили апостолам, а потім відпустили їх. Бо не змогли знайти способу, як покарати Петра й Іоана. Адже люди славили Бога за те, що сталося. ²²Той чоловік, на якому відбулося це чудо зцілення, мав більше сорока років.

Петро та Іоан повертаються до віруючих

²³Коли Петра й Іоана звільнили, вони повернулися до свого товариства. Вони розповіли про все, що казали їм первосвященники та старійшини. ²⁴Вислухавши Петра та Іоана, віруючі одностайно піднесли голоси свої до Бога зі словами: «Господи, Ти створив небо, землю, море і все, що є в них. ²⁵Ти промовив Духом Святим через уста слуги Твого, нашого праотця Давида:

«Навіщо колотилися народи?

Навіщо марні задуми плели?

²⁶ Земні царі себе до бою готували,

Вожді разом збирались, намірялись

Супроти Господа і Його Христа».

Псалми 1:1-2

²⁷Так, Ірод¹ та Понтій Пилат справді збиралися в цьому місті разом з поганами й людьми ізраїльськими проти Твого Святого Слуги Ісуса, Якого Ти зробив Христом. ²⁸І вони зробили все так, як Ти раніше

вирішив, що мусить збутися Твоєю владою і Твоєю волею. ²⁹А тепер, Господи, послухай, що вони кажуть. Вони намагаються нас залякати. Дай нам, Твоїм слугам, відвагу говорити Слово Твоє. ³⁰Простягни руку Свою, щоби зцілити немічних. Яви нам знамення й чуда в ім'я Святого Слуги Твого Ісуса».

³¹Коли скінчили вони молитися, то місце те, де вони зібралися, затряслося. Дух Святий зійшов на них, і вони сповнилися відвагою промовляти Слово Боже.

Життя перших християн

³²Усе товариство віруючих жило душа в душу. Ніхто не сказав, що його майно належить тільки йому. Вони завжди всім ділилися. ³³З великою силою апостоли і далі свідчили про воскресіння Господа Ісуса. І велике Боже благословіння було на них усіх. ³⁴⁻³⁵Ніхто з них ніколи не був у нужді. Ті, хто мали землю або будинки, продавали їх, а гроші приносили і клали до ніг апостолів. І гроші давалися кожному, хто мав у них потребу. ³⁶Так зробив і Йосип, якого апостоли називали Варнавою (що означає «Син утіхи»). ³⁷Він був левитом², родом з Кіпру. Він продав своє власне поле, а гроші приніс і поклав апостолам до ніг.

Ананія і Сапфіра

⁵¹⁻²Чоловік на ймення Ананія разом зі своєю жінкою продав свою власну ділянку, але апостолам віддав не всі гроші. Разом з жінкою Сапфірою вони таємно присвоїли частину грошей.

³Петро сказав йому: «Ананіє, чому ти дозволив сатані правити твоїм серцем? Адже ти збрехав Духові Святому і присвоїв частину грошей від продажу землі. ⁴Чи вона не належала тобі, коли ти продавав її? А коли вже продав, то чи не від тебе залежало, як розпорядитися грошми? Навіщо ти надумав таке? Адже ти збрехав Богові, а не людям».

⁵Почувши ці слова, Ананія упав на землю й помер. Великий страх охопив усіх, хто почув про це. ⁶Юнаки прийшли й загорнули його тіло в саван, а потім віднесли й поховали.

¹Ірод тут ідеться про молодшого сина Ірода Великого. Був тетрархом (правителем) Галилеї.

²Левити — служителі в храмі у юдеїв.

⁷Минуло щось із три години. Коли приходять Ананієва дружина, яка нічого не знала про те, що сталося. ⁸Петро питає її: «Скажи мені, чи ви продали землю саме за таку суму?» Вона відповідає: «Так, оце все». ⁹Тоді Петро й каже: «Навіщо ви двоє погодились перевіряти Дух Господній? Поглянь! Ті чоловіки, що поховали твого чоловіка, стоять біля дверей. Вони понесуть також і тебе».

¹⁰Тієї ж миті вона впала й померла. Юнаки ввійшли і знайшли її вже мертвою. Тож вони винесли її тіло й поховали поруч із її чоловіком. ¹¹І великий страх напав на всю церкву, і на всіх, хто чув про ці події.

Громада віруючих зростає

¹²Багато знамень і чудес сталося серед людей. Усе те було зроблено руками апостолів. Усі віруючі були разом на Соломоновому ганку. ¹³Ніхто інший не наважувався пристати до їхнього гурту. Але люди прославляли їх. ¹⁴І все більше й більше віруючих додавалося до Господа — як чоловіків, так і жінок. ¹⁵Зрештою люди почали виносити своїх хворих просто на вулиці. Ті лежали на ліжках або на постелях, щоб, коли Петро йтиме вулицею, то бодай тіль його впала на когось із них.

¹⁶Цілі юрби людей приходили з міст і сіл довкола Єрусалима. Вони також приносили своїх хворих чи одержимих нечистими духами. І всі зцілювалися.

Переслідування апостолів

¹⁷Тут первосвященик і ті, хто був з ним, тобто саддукеї, отямилися й сповнилися ревності. ¹⁸Вони схопили апостолів і кинули їх до громадської в'язниці. ¹⁹Але вночі ангел Господній відчинив двері в'язниці. Він вивів апостолів на волю й сказав їм: ²⁰«Ідіть, станьте у храмі й розповідайте людям усе про це нове життя».

²¹Почувши ці слова, апостоли на світанку прийшли до храму й почали навчати людей.

Вранці прийшли на службу первосвященик і ті, хто був з ним. Вони скликали Синедріон і загальне зібрання старійшин Ізраїлю й послали варту до в'язниці, щоб привели апостолів. ²²З'явившись до в'язниці, вартіві там апостолів не знайшли. Вони повернулися до первосвященика й доповіли: ²³«Двері в'язниці були надійно

зачинені, вартіві стояли біля дверей. Але відчинивши двері, ми побачили, що всередині немає нікого».

²⁴Коли начальник варти й верховні священники почули цей звіт, вони були збентежені й дивувалися, що б то могло трапитися. ²⁵А тут їм доповідають: «Люди, яких ви були кинули до в'язниці, стоять зараз у храмі й навчають людей!» ²⁶То начальник узяв з собою воїнів, пішов до храму й привів апостолів. Але силу вони не могли застосувати, бо розуміли, що люди можуть закидати їх камінням.

²⁷І от апостоли постали перед Синедріоном. Первосвященик промовив до них: ²⁸«Ми вам суворо наказували не проповідувати цим іменем. І все одно ви заповнили весь Єрусалим своїм ученням. Та ще й прагнете звалити на нас вину за смерть цього Чоловіка!»

²⁹Петро й інші апостоли відповіли: «Ми мусимо слухатися Бога більше, ніж людей. ³⁰Бог наших батьків воскресив Ісуса з мертвих. Того Ісуса, Якого ви стратили розп'яттям на хресті. ³¹Господь підніс Його до Себе, посадив по праву руку від Себе, як Князя й Спасителя. Тож він може дати народу ізраїльському покаєння і прощення гріхів. ³²І ми є свідками цих подій. Їх підтверджує і Святий Дух, якого Бог дав тим, хто слухається Його».

³³Почувши таку відповідь, члени Синедріону розлютились. Вони ладні були вбити апостолів. ³⁴Але в Синедріоні був один чоловік, якого звали Гамалііл. Він був учителем Закону. Його дуже поважали всі люди. Він підвівся й наказав на хвилину вивести людей. ³⁵Потім звернувся до Синедріону: «Мужі ізраїльські, добре обміркуйте те, що ви збираєтеся зробити з цими людьми. ³⁶Колись з'явився був Тевда¹ і видавав себе за когось великого. До нього тоді приєдналося близько чотирьохсот послідовників. Тевду було вбито. І послідовники його розійшлися, й це ні до чого не привело. ³⁷Після нього під час перепису населення прийшов з Галилеї Юда. І чимало людей пішло за ним. Його теж було вбито. А всі послідовники його порозбігалися.

¹Тевда був оголосив себе Месією, Божим посланцем. За наказом римського прокуратора (намісника) йому стяли голову.

³⁸Тож і зараз, кажу вам, стороніться цих людей. Залиште їх. Бо якщо справа їхня йде від людей, вона провалиться. ³⁹А якщо це від Бога, то все одно Його не зупините. Тільки виявиться, що ви воюєте проти Бога!»

⁴⁰І члени Синедріону послушалися його. Апостолів знову привели й побили батогами. Потім члени Синедріону наказали їм не говорити більше від імені Ісуса й відпустили їх.

⁴¹Апостоли залишили Синедріон, радіючи з того, що сподобились зазнати страждань і зневаги заради імені Ісуса. ⁴²І кожен день у храмі та йдучи з оселі в оселю вони навчали людей і проповідували Благовість, що Ісус і є Христом.

Обрання сімох чоловіків для особливої праці

6Тими днями кількість Ісусових послідовників дедалі зростала. Але дехто з юдеїв, що розмовляли грецькою мовою, були невдоволені іншими юдеями. Мовляв, їхніх удів ображають при розподілі щоденної частки харчів. ²Дванадцять апостолів зібрали разом громаду послідовників і сказали: «Це не добре, що ми залишаємо служіння слову Божому заради керування розподілом харчів. ³Тож, браття, оберіть з-поміж себе сімох мужів з доброю славою, сповнених Духа Святого і мудрості. Ми їх призначимо відповідати за ці справи. ⁴А самі присвятимо себе молитві й служінню Слову».

⁵Ця пропозиція задовольнила всю громаду. Вони обрали Степана (чоловіка, сповненого віри і Духа Святого), а також Пилипа¹, Прохора, Никанора, Тимона, Пармена і Миколу з Антиохії, який раніше був навернений у юдейську віру. ⁶Цих людей назвали апостолам, і ті, помолившись, поклали руки на них.

⁷Отже, Слово Боже поширювалося. Кількість послідовників у Єрусалимі дуже зросла. Навіть багато юдейських священиків підкорилося новій вірі.

¹Пилип Йдеться не про апостола Пилипа, а про іншого чоловіка з таким же іменем.

Степан перед Синедріоном

⁸Степан був чоловіком, сповненим благодаті й сили. Він чинив великі дива й чудесні знамення між людьми. ⁹А дехто з синагоги лібертинів² виступив проти нього. То були юдеї з Кириної та Александрії, а також із Силикії та Азії. Ті лібертини почали сперечатися зі Степаном, ¹⁰але вони не могли протистояти ні мудрості, ні Духові Святому, з якими він говорив.

¹¹Тоді вони декого підкупили, щоб ті люди сказали: «Ми чули, як Степан богохульствував на Мойсея і Бога». ¹²Тим вони підбурили народ, старійшин і книжників. Ті виступили проти Степана, схопили його й привели до Синедріону. ¹³І було також приведено лжесвідків, які сказали: «Цей чоловік без кінця говорить проти цього святого місця і Закону. ¹⁴Бо ми чули, як він казав, що цей Ісус із Назарета зруйнує храм і змінить наші звичаї, які Мойсей передав нам».

¹⁵Усі, хто були в Синедріоні, пильно подивилися на Степана й побачили, що обличчя в нього, як у ангела.

Степанова промова в Синедріоні

7Первосвященик запитав Степана: «Це правда?» ²Степан відповів: «Брати й батьки, послухайте мене! Бог слави явився прабадькові нашому Аврааму, коли той іще був у Месопотамії. Це сталося до того, як Авраам оселився в Гарані. Бог сказав йому:

³ «Полиш свою країну і свою родину,
й рушай до землі,
яку Я вкажу тобі».

Буття 12:1

⁴То Авраам залишив землю Халдейську й оселився в Гарані. Після смерті Авраамового батька Бог змусив Авраама переселитися в цю землю, де ви живете зараз. ⁵Бог не дав йому тут ніякої спадщини, ані стопи землі. Але Він обіцяв дати цю землю у володіння Авраамові та його нащадкам. Хоч на той час Авраам іще не мав дітей.

⁶Ось що Бог сказав йому:

«Діти твої будуть чужинцями
в незнайомій країні.

²Лібертини колишні раби.

Люди землі тієї поневолять дітей твоїх і знушатимуться з них протягом чотирьох століть.

⁷ І Я покараю той народ, що порабує дітей твоїх».

Буття 15:13-14

І ще сказав Бог: «І зрештою вони вийдуть із землі тієї, і вони поклоняться Мені на цій землі».

⁸І дав Бог Авраамові заповіт про обрізання¹. Згодом Авраам став батьком Ісаака. І на восьмий день після народження хлопчика батько зробив йому обрізання. Ісаак дав життя Якову, а Яків став батьком дванадцятьох патріархів². ⁹Патріархи заздрили Йосипу. І вони продали його в рабство в Єгипет. Але Бог був з Йосипом. ¹⁰Господь рятував його від усіх негараздів. Він дав Йосипові мудрість і навчив, як здобути прихильність фараона, єгипетського царя. І фараон зробив його правителем усього Єгипту й усього царського господарства.

¹¹Потім настав був голод у всьому Єгипті та Ханаані. Він приніс страшні страждання. Наші прабабки не могли знайти їжі. ¹²Але до Якова дійшли чутки, що в Єгипті можна придбати зерно. І він послав туди синів своїх, наших прашурів. Це була їхня перша подорож до Єгипту. ¹³А коли вони прибули до Єгипту вдруге, Йосип відкрився їм, що він — їхній брат. Тоді ж і фараон взяв про Йосипову родину.

¹⁴Тож Йосип послав по свого батька Якова та всю його родину — всього сімдесят п'ять чоловік. ¹⁵І Яків прибув до Єгипту. Саме там він і наші прабабки померли. ¹⁶Тіла їхні перенесли в Сихем і там поховали в склепі, що його Авраам придбав за срібло в синів Гамора в Сихемі.

Степанова промова в Синагозі

¹⁷З наближенням часу, коли мала збутися Божа обітниця Аврааму, кількість наших людей у Єгипті дуже зростала. ¹⁸Зрештою до влади над Єгиптом прийшов інший цар,

¹Обрізання Кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

²Ісаак ... патріархів Йдеться про предків дванадцятьох юдейських племен.

який не знав Йосипа. ¹⁹Він підступно повівся з нашим народом, був жорстокий до наших прашурів. Він змушував їх кидати своїх немовлят напризволяще, щоб ті вмирали³.

²⁰У той час народився Мойсей, і він був любий Богу. Три місяці він ріс у батьківському домі. ²¹Коли ж вони його викинули, його забрала до себе фараонова дочка. Вона виростила його як свого сина. ²²Мойсей був навчений усієї мудрості єгиптян. І він був дужий у своїх словах і вчинках. ²³Коли йому сповнилося сорок років, він вирішив відвідати своїх братів-ізраїльтян. ²⁴А коли побачив Мойсей, як знушаються з одного з них, він захистив скривдженого, помстився за нього.

²⁵Мойсей думав, брати його зрозуміють, що Бог використовував його для їх визволення. Але юдеї не розуміли того.

²⁶Наступного дня Мойсей прийшов до них. А вони саме билися між собою. Мойсей намагався помирити їх. Він сказав: «Люди, ви ж брати! Навіщо кривдите одне одного!»

²⁷Але чоловік, що кривдив іншого, відштовхнув Мойсея зі словами: «Хто тебе поставив над нами правителем і суддею? ²⁸Чи ти й мене хочеш убити, як убив вчора того єгиптянина?»

²⁹Почувши ці слова, Мойсей втік. Пішов він до землі Мидійської і там оселився чужоземцем. Там у нього народилося двоє синів.

Мойсей виводить ізраїльтян з Єгипту

³⁰Через сорок років явився Мойсею ангел у полум'ї палаючого куша. То було в пустелі, біля гори Синай. ³¹Побачивши це знамення, Мойсей був вражений. А як підійшов ближче, щоб краще роздивитися, то почув голос Господа:

³² «Я Бог твоїх прашурів,
Бог Авраама, Ісаака та Якова!»

Вихід 3:6

Мойсей тремтів від страху й не наважувався підвести очі.

³³А Господь сказав йому:

³Він був ... живими Вихід 2:15-22.

«Зніми сандалії з ніг своїх, бо місце,
на якому ти стоїш, — свята земля.
34 Я подивився й побачив переслідування
Мого народу в Єгипті.
Я чув стогін Мого народу.
І Я зійшов, щоб звільнити його.
Вирушай!
Я посилаю тебе до Єгипту».
Вихід 3:5, 7-8, 10

35Це був той самий Мойсей, якого люди
були відштовхнули зі словами: «Хто тебе
поставив над нами правителем і суддею?» І
через ангела, що явився Мойсею у полум'ї
палаючого куща, Бог послав його бути
вождем і визволителем.

36Мойсей вивів народ ізраїльський з
Єгипту. Сорок років він вів людей, творячи
чудеса й показуючи знамення в Єгипті, біля
Червоного моря, в пустелі. 37Це ж він
сказав сином Ізраїлю:

«Бог пошле вам пророка такого, як я,
вибравши Його з-поміж вашого
народу».
Повторення Закону 18:15

38Це ж він був на зборах у пустелі з
нашими прабатьками і з ангелом, який
говорив з ним на горі Синай. Це він дістав
живі слова, щоб принести їх нам.

39Та наші предки відмовилися слухати
його. Навпаки, вони відштовхнули його й
повернулися серцем своїм до Єгипту. 40Вони
сказали Ааронові:

«Зроби нам якихось богів,
щоб вели нас.
Бо ми не знаємо,
що сталося з тим Мойсеєм,
що вивів нас з Єгипту».
Вихід 32:1

41У ті часи люди Ізраїлю творили зобра-
ження тільця і приносили цьому бовванові
офіру. Вони раділи з того, що зробили
своїми руками!

42Але Бог відвернувся від них. Він дав їм
можливість поклонятися небесному війську.
Як це сказано в книзі пророчій:

«Сорок років в пустелі не приносили ви
Мені забиту худобу та офіри,
о роде Ізраїлю!

43 Ви несли з собою намет Молоха
і зірку свого бога Рефана,
бовванів для поклоніння.
Вишлю Я вас геть,
аж за Вавілон».

Амос 5:25-27

44Наші пращури мали з собою в пустелі
намет свідoctва. Він був зроблений, як Бог
наказав Мойсею за тим зразком, який той
бачив. 45Одержавши цей намет, наші
пращури принесли його з собою, коли Ісус¹
повів їх захопити землю інших народів,
яких Бог виганяв, коли наші пращури
наступали. Святий намет лишався з ними аж
до часів Давидових.

46Бог був милостивий до Давида. І той
попросив дозволити йому звести оселю
Богові Якова. 47Але то вже Соломон
збудував храм Божий. 48Втім, Всевишній не
живе в будинках, зведених руками людськи-
ми. Як казав пророк:

«Небо — Мій престол, —
сказав Господь. —
49 І земля — то мій підніжок.
Який же дім зведете ви для Мене? —
спитав Господь. —
Де є те місце, щоби Я спочив?
50 Та чи ж не Я все це створив?»

Ісаїя 66:1-2

51О впертий люде з поганськими серцями,
з поганським слухом! Ви завжди опираєтесь
Духові Святому. Ви такі ж, як ваші
пращури. 52Чи був хоч один пророк, якого б
ваші предки не переслідували? Вони
повбивали навіть тих, хто провіщав прихід
Праведного. А тепер і Його ви зрадили і
вбили. 53Ви ж ті, хто прийняв від ангелів
Закон, але не став його дотримуватися».

Убивство Степана

54Почувши це, вожді юдейські були
розлучені, вони скреготіли зубами на
Степана. 55Але він, сповнений Духа Святого,
підвів очі до неба й побачив Божу славу й
Ісуса, що стояв по праву руку від Бога. 56І
сказав Степан: «Послухайте! Я бачу, як

¹Ісус Йдеться про Ісуса Навина, Мойсеевого помічника
й учня.

розкрилися небеса. Я бачу Сина Людського. Він стоїть по праву руку від Бога».

⁵⁷⁻⁵⁸У відповідь на ці слова вони закричали й позатуляли вуха. Потім усі разом кинулися на Степана, витягли його за місто й почали закидувати камінням. А свідки поклали плащі свої до ніг юнака, якого звали Савлом. ⁵⁹Вони закидали Степана камінням, а він молився при тому: «Господи Ісусе, прийми мій дух». ⁶⁰А потім він упав на коліна й голосно скрикнув: «Господи, не зараховуй їм цей гріх». По цьому слові Степан помер.

Переслідування перших християн

8Юнак Савл погодився, що вбивство Степана було справедливим.

Того дня почалися великі переслідування Єрусалимської церкви. Всіх віруючих, крім апостолів, було розігнано по всій Юдеї і Самарії. ²Кілька побожних чоловіків поховали Степана й гірко тужили за ним. ³Савл почав знищувати церкву. Він ходив від дому до дому, витягав чоловіків і жінок і кидав їх до в'язниці.

Пилип у Самарії

⁴А ті віруючі, яких вигнали з Єрусалима, пішли по всіх усюдах, розповідаючи людям Благовість. ⁵Пилип подався до міста Самарії і проповідував самаритянам про Христа. ⁶Коли юрби людей уважно слухали його й бачили ті чудесні знамення, що він чинив, вони глибоко переймалися тим, про що він говорив. ⁷Нечисті духи з гучним криком виходили з людей, що були ними одержимі. Багатьох немічних і кульгавих зцілив Пилип. ⁸Велика радість охопила все місто.

Симон-ворожбит

⁹Був там собі чоловік на ймення Симон. До приходу Пилипа він займався ворожбитством і вражав самаритян своїми чудесами. Він домагався, щоб його вважали великим. ¹⁰Всі люди — від найменшого до найбільшого — прислухалися до нього й казали: «Цей чоловік — то Сила Божа, що її називають Великою Силою». ¹¹До нього прислухалися, оскільки впродовж довгого часу він вражав усіх своїм ворожбитством.

¹²Та коли Пилип проголосив їм Благовість про Царство Боже й ім'я Ісуса Христа, вони повірили Пилипові й прийняли хрещення —

як чоловіки, так і жінки. ¹³І сам Симон повірив. І коли він охрестився, то лишився при Пилипові. І тепер уже Симона вражали великі знамення й чудеса, які відбувалися в нього на очах.

¹⁴Коли апостоли в Єрусалимі почули, що Самарія прийняла послання Боже, вони послали туди Петра та Іоана. ¹⁵Прибувши, Петро й Іоан молилися за самарійських віруючих, щоб вони отримали Дух Святий. ¹⁶Адже поки що він ні на кого з них не пролився. Вони ще тільки-но охрестилися ім'ям Господа Ісуса.

¹⁷Тож Петро й Іоан поклали руки на них, і вони отримали Дух Святий. ¹⁸Коли Симон побачив, що Дух Святий пролився на людей від покладання рук апостолів, він почав пропонувати апостолам гроші. ¹⁹Він просив: «Дайте мені цю силу, щоб кожен, на кого я покладу руки, міг сповнитися Духа Святого».

²⁰Петро сказав йому: «А бодай би пропали ті гроші разом з тобою, бо ти думав за гроші придбати Дар Божий. ²¹У цій справі немає твоєї частки, бо серце твоє перед Богом не праведне. ²²То покайся в цьому своєму гріху й молися Господу. Можливо, Він простить тобі цю лиху думку, що спала тобі на розум. ²³Бо я бачу, що ти повен гіркоти. Ти перебуваєш у полоні гріха». ²⁴І Симон відповів: «Молися й ти Господу за мене, щоб не впали на мене ті кари, про які ти сказав».

²⁵Апостоли Петро й Іоан розповіли самаритянам про Ісусові діяння, свідками яких вони стали. Вони донесли до людей Слово Господа. І потім повернулися до Єрусалима. По дорозі вони проповідували Благовість в багатьох самаритянських селах.

Хрещення ефіопського вельможі

²⁶Явився до Пилипа ангел Господній і сказав: «Збирайся й рушай на південь, на дорогу, що веде з Єрусалима до Гази» (та дорога пролягала через пустелю).

²⁷Пилип зібрався й вирушив. Там був один ефіопець, євнух. Він був вельможею Кандакії, цариці ефіопської. Він наглядав за всією її скарбницею. Ефіопець ходив поклонитися до Єрусалима. ²⁸Тепер, повертаючись додому, він сидів у своїй колісниці й читав книгу пророка Ісаї.

²⁹Дух Святий сказав Пилипові: «Йди до тієї колісниці й лишайся біля неї». ³⁰Наблизившись до колісниці, Пилип почув, що вельможа читає пророка Ісаю. Пилип запитав його: «Чи розумієш ти те, що читаєш?» ³¹Той відповів: «Як можу я розуміти, якщо ніхто не пояснює мені цього?» І він запросив Пилипа піднятися й сісти поруч із ним.

³²Вельможа саме читав таке місце:

«Його вели, як вівцю на заклання.
І як ягня, що німус перед стригалем,
Так і Він не розтулив своїх уст.

³³ Принижений, Він був позбавлений справедливості.

Хто розповість колись про Його нащадків?

Адже життя Його вирвано з землі».

Ісаї 53:7-8

³⁴Вельможа спитав Пилипа: «Скажи мені, будь ласка, про кого говорить пророк? Це він про себе, чи про когось іншого?» ³⁵І Пилип заговорив. Він почав з цих слів розповідь ввуху Благовість про Ісуса.

³⁶Дорога вела їх униз і привела до води. Вельможа сказав: «Поглянь! Тут є вода! Чом би мені не похреститися?»¹

³⁸Вельможа наказав візникові зупинитися. Вони вдвох — Пилип і вельможа — спустилися до води, й Пилип охрестив його.

³⁹А коли виходили з води, Дух Господа забрав Пилипа, і вельможа більше його не бачив. Він рушив далі, сповнений радості.

⁴⁰А Пилип опинився в місті Азоті. Він пішов по всіх містах, проповідуючи Благовість, аж доки не прибув до Кесарії.

Навернення Савла

⁹¹⁻²Тим часом Савл був смертельною загрозою учням Господа учням вбивством. Він пішов до первосвященика й попросив у того листи до синагог міста Дамаска. Він хотів, щоб у цих листах йому було дано повноваження: якщо він знайде там послідовників Путі² — все одно

чоловіків чи жінок, — щоб він міг схопити їх і доставити до Єрусалима.

³Коли він уже наближався до Дамаска, несподівано світло з небес спалахнуло навколо нього. ⁴Савл упав на землю. Він почув голос, що звернувся до нього: «Савле, Савле, навіщо ти переслідуєш Мене?» ⁵Савл запитав: «Хто ти, Господи?» І голос відповів: «Я Ісус, якого ти переслідуєш. ⁶Але встань і йди до міста. Там буде тобі сказано, що робити».

⁷Люди, які подорожували разом із Савлом, стояли мовчки. Вони чули голос, але не бачили нікого. ⁸Савл підвівся з землі. Та коли він розплющив очі, то нічого не побачив. Супутники взяли його за руку й повели в Дамаск. ⁹Три дні він нічого не бачив, нічого не їв і не пив.

Савл і Ананій

¹⁰У Дамаску мешкав учень Ісуса на ймення Ананія. Господь сказав йому у з'яві: «Ананіє!» Він відповів: «Я тут, Господи!»

¹¹Господь сказав йому: «Збирайся й рушай на вулицю, що зветься Прямою. Там у домі Юди запитай чоловіка з міста Тарс. Його звать Савл. Він саме молиться. ¹²Йому була з'ява, й він бачив, що до нього прийшов чоловік на ймення Ананія і поклав на нього руки, щоб він знову прозрів».

¹³Ананія відповів: «Господи, я від багатьох чув про цього чоловіка, про все те лихо, що він заподіяв Твоїм святим у Єрусалимі. ¹⁴І сюди він з'явився, наділений владою від головних первосвящеників схопити всіх, хто вірить у Тебе».

¹⁵Але Господь сказав йому: «Йди! Бо цей чоловік — обране Мною знаряддя, щоб донести ім'я Моє до поганів і царів, та й до людей ізраїльських. ¹⁶Я Сам маю показати йому все, що він мусить вистраждати в ім'я Моє».

¹⁷Тож Ананія вирушив і прийшов у той дім. Він поклав руки на Савла й промовив: «Брате Савле, Господь послав мене, Ісус, що явився тобі по дорозі сюди, щоб ти знову побачив і сповнився Духа Святого». ¹⁸І тієї ж миті неначе луска впала з Савлових очей, і він знову прозрів. Він устав і охрестився. ¹⁹Потім, попоївши, Савл відновив сили. І ще декілька днів він перебував у Дамаску з Ісусовими учнями.

¹Вірш 36 Деякі пізніші списки книги Діяння апостолів наводять вірш 37: «Пилип відповів: «Якщо ти віриш усім своїм серцем, то можеш похреститися». Вельможа сказав: «Я вірю, що Ісус Христос — Син Божий».

²Путь Християнський рух називався «Путь».

Савл проповідує в Дамаску

²⁰Савл вирушив до синагоги й почав проповідувати про Ісуса. Він казав: «Це Син Божий». ²¹Всі, хто чули його, дуже дивувалися й перепитували: «Чи це не той самий чоловік, що намагався знищити в Єрусалимі всіх, хто вірить у це ім'я? Чи не для того він прибув сюди, щоб схопити віруючих і привести до головних священників?» ²²А Савл дедалі більше набирив сили і вражав юдеїв, що жили в Дамаску, доводячи, що Ісус і є Христос.

²³Минуло кілька днів, і юдеї змовилися вбити Савла. ²⁴Але їхні плани стали Савлові відомі. День і ніч стежили вони за міською брамою, щоб убити його. ²⁵Але Савлові учні вивели його вночі й спустили його в кошику через отвір у міський стіні.

Савл у Єрусалимі

²⁶Повернувшись до Єрусалима, Савл спробував пристати до віруючих, та вони лякалися його. Ніхто не вірив, що він став Ісусовим учнем. ²⁷Але Варнава узяв його й відвів до апостолів. Він розповів, як Савл бачив Господа на дорозі, і як Господь говорив до нього, і як він у Дамаску відважно проповідував в ім'я Ісуса. ²⁸І Савл залишився з апостолами, й вільно ходив з ними Єрусалимом, і відважно проповідував ім'я Господа. ²⁹Він розмовляв і сперечався й з юдеями, що говорили грецькою мовою, але ті намірялися вбити його. ³⁰Коли браття довідалися про це, то відвели Савла до Кесарії, а звідти відіслали до Тарса.

Зцілення Енея

³¹В Юдеї, Галилеї та Самарії настали для Церкви мирні часи. Церква зміцніла і виросла чисельно. Віруючі жили в пошані до Господа і були втішені Духом Святим. ³²Мандруючи з міста до міста, Петро завітав до святих, що мешкали в Лидді. ³³Там він знайшов чоловіка, якого звали Еней. Той уже вісім років був немічний і прикутий до ліжка. ³⁴Петро сказав йому: «Енею, Ісус Христос зцілює тебе. Підведись і сам постели собі ліжко». І той негайно підвівся.

³⁵І всі мешканці Лидди й Сарона бачили його й навернулися до Господа.

Зцілення Тавіти

³⁶В Йоппії жила Ісусова послідовниця Тавіта. Вона завжди була готова на добрі справи й завжди давала бідним гроші. ³⁷Якраз у ті дні вона захворіла й померла. Тіло її обмили й поклали в горішній кімнаті.

³⁸Лидда була біля Йоппії. Коли Ісусові послідовники в Йоппії почули, що Петро перебуває в Лидді, вони послали до нього двох чоловіків з проханням: «Прийди до нас, будь ласка, негайно». ³⁹Петро зібрався й вирушив з ними. Коли він прийшов, його відвели до горішньої кімнати. А всі вдови обступили його. Вони плакали й показували йому одяг та інші речі, які Сарна зробила своїми руками, коли ще була з ними.

⁴⁰Петро вислав їх із кімнати, а сам став на коліна й почав молитися. Потім, повернувшись до тіла, промовив: «Тавіто, встань». Вона розплющила очі й, побачивши Петра, сіла. ⁴¹Петро подав їй руку й допоміг встати на ноги. Слідом за тим він покликав учнів та вдів і показав їм, що Тавіта жива.

⁴²Це стало відомо по всій Йоппії, тож багато людей повірило у Господа. ⁴³Петро залишився в Йоппії на багато днів в одного кожум'яки на ім'я Симон.

Навернення Корнілія

10У Кесарії жив собі чоловік на ймення Корнілій. Він був центуріоном¹ у так званому Італійському полку. ²Він був побожним і богобоязним чоловіком, як і вся його родина. Він щедро давав бідним і завжди молився Богу. ³Якось о третій пополудні Корнілію була з'ява. Він виразно побачив ангела Божого, який ввійшов до нього й покликав: «Корнілію!» ⁴Корнілій зі страхом подивився на нього й запитав: «Що це, Господи?» Ангел відповів: «Твої молитви й подавання бідним стали відомі Богу, Він пам'ятає про тебе. ⁵Зараз пошли когось до Йоппії, хай приведуть сюди чоловіка на ймення Симон. Його ще називають Петром. ⁶Він зупинився у кожум'яки Симона, будинок якого стоїть біля моря».

⁷Коли ангел, з яким він розмовляв, зник, Корнілій покликав двох слуг і одного побожного воїна з числа своїх підлеглих.

¹Центуріон командир центурії, підрозділу в римському війську.

⁸Він розповів їм про все, що сталося, й послав їх до Йопії.

⁹Наступного дня, коли вони були в дорозі й уже наближалися до міста, Петро піднявся на дах будинку помолитися. ¹⁰То було опівдні. Він відчув, що зголоднів, і схотів їсти. І поки Петрові готували обід, йому була з'ява. ¹¹Він побачив, як небеса розверзлися й щось подібне до великого простирадла, яке хтось тримає за чотири різки, злетіло додолу. ¹²А на ньому були різноманітні тварини й гади земні, а також птахи небесні.

¹³І голос долинув до нього: «Встань, Петре. Вбий і їж!» ¹⁴Петро відповів: «Звісно, ні, Господи! Я ніколи не їв нічого брудного або нечистого». ¹⁵І вдруге пролунав голос: «Не вважай нечистим те, що очищене Богом». ¹⁶І так тричі голос пропонував Петрові. І тричі Петро відмовлявся. А потім раптом усе зникло, знову піднялося на небо.

¹⁷Петро був збентежений, гадаючи, що б усе це могло означати. Аж тут надійшли люди, яких послав Корнилій. Вони запитали, де Симонова оселя, й тепер уже стояли біля воріт. ¹⁸Прибульці голосно запитали, чи гостює в цьому домі чоловік на ймення Симон, якого ще називають Петро.

¹⁹Тим часом Петро все ще розмірковував про з'яву, що йому була. І тут Дух Святий сказав йому: «Послухай! Троє чоловіків шукають тебе. ²⁰То вставай і зійди вниз, і рушай з ними без зволікань, бо то Я послав їх».

²¹Петро зійшов униз і сказав прибульцям: «Я саме той, кого ви шукаєте. Що привело вас?» ²²Вони відповіли: «Нас послав центуріон Корнилій. Він чоловік праведний і богобоязний. Весь люд юдейський його поважає. Ангел святий звелів йому запросити тебе до його оселі й послухати твоє слово». ²³Петро запросив їх зайти й відпочити. Наступного дня він зібрався й вирушив. Разом з ними пішло й кілька віруючих з Йопії. ²⁴І через день вони прибули до Кесарії. Корнилій чекав їх. Він покликав своїх родичів і найближчих друзів.

²⁵Коли Петро ввійшов, Корнилій зустрів його, впав на коліна й поклонився йому. ²⁶Але Петро підвів його й промовив: «Підведися! Сам я лише людина». ²⁷Ска-

завши так, Петро ступив у дім і побачив, що там зібралося багато народу.

²⁸Він сказав їм: «Ви знаєте, що Закон забороняє юдеям мати справу з чужоземцями або приходити до них у гості. Але Бог навчив мене, що не можна жодну людину вважати поганою чи нечистою. ²⁹Тож коли Корнилій запросив мене, я прийшов без будь-яких заперечень. Через те я питаю: навіщо ви послали по мене?»

³⁰Корнилій відповів: «Чотири дні тому в такий самий час — о третій пополудні — я молився в своєму домі. Аж раптом переді мною виник чоловік у сяйливому вбранні. ³¹Він сказав: «Корнилію, твоя молитва почута, Бог пам'ятає про твої дарунки бідним. ³²То пошли людей до Йопії і запроси Симона, якого ще звать Петром, прийти до тебе. Він зупинився в домі Симона-кожум'яки біля моря». ³³Отож я відразу послав по тебе. І ти був такий люб'язний, що погодився прийти. І всі ми тут зараз перед Богом, щоб почути, що Господь велів тобі сказати нам».

Петрова промова у Корнилія

³⁴І Петро почав говорити: «Тепер я ясно бачу, що Бог неупереджений. ³⁵В кожному народі людина, яка шанує Бога й робить те, що правильно, прийнята Богом. ³⁶Ось Слово, яке Він послав народові ізраїльському, проголосивши Благовість миру через Ісуса Христа — Він Господь усіх народів. ³⁷Ви знаєте про те, що трапилось по Юдеї. Воно почалося в Галилеї після того, як Іоан проповідував людям про хрещення. ³⁸Ви знаєте про Ісуса з Назарета, як Бог помазав Його Духом Святим і владою. Ісус мандрував по містах і творив добро, і зміцлював одержимих нечистим, оскільки Бог був з Ним. ³⁹Ми свідки всього, що Він чинив у країні юдеїв і в Єрусалимі.

⁴⁰Вони вбили Його, розп'явши на дерев'яному хресті. Але на третій день Бог воскресив Його. І з Божої волі Він явився людям. ⁴¹Не всім людям, а лише свідкам, яких Бог вибрав задалегідь — нам, хто їв і пив із Ним разом після Його воскресіння з мертвих. ⁴²І Він наказав нам проповідувати й свідчити людям, що це Його Бог призначив суддею над живими й мертвими. ⁴³Всі пророки свідчать про Нього. Вони кажуть, що кожен, хто вірить у Нього, одержує прощення гріхів в Його ім'я».

Хрещення поган

⁴⁴Поки Петро все це говорив, Святий Дух зійшов на всіх, хто слухав його. ⁴⁵Юдейські віруючі, що прийшли разом з Петром, були вражені з того, що дар Духа Святого пролився й на поган. ⁴⁶Вони чули, як погани говорили різними мовами й славили Бога. Тоді Петро сказав: ⁴⁷«Чи може хтось заборонити цим людям бути хрещеними водою? Адже на них зійшов Дух Святий так само, як і на нас».

⁴⁸І Петро наказав їм охреститися в ім'я Ісуса Христа. Потім вони попросили Петра залишитися з ними на кілька днів.

Повернення Петра до Єрусалима

11 Апостоли й браття по всій Юдеї довідалися, що поганам також було дароване Слово Боже. ²Тож як Петро повернувся до Єрусалима, обрізані віруючі дорікали йому. ³Вони казали: «Ти заходив до осель необрізаних і обідав з ними!» ⁴Петро їм докладно пояснив, як усе було: ⁵«Я був у місті Йопії, молився, і в цей час мені була з'ява. Я побачив щось на зразок великого простирадла, яке спускалося з небес, підтримуване з чотирьох кутів. Воно спустилося до мене. ⁶Я пильно придивився й побачив там чотириногих земних тварин, диких звірів, гадів, птахів небесних. ⁷Потім я почув голос, який промовив: «Встань, Петре. Вбий і їж». ⁸Але я відповів: «Звісно, ні, Господи! Бо нічого брудного чи нечистого не брав в рот». ⁹Голос з Небес промовив вдруге: «Не називай поганим те, що Бог зробив чистим». ¹⁰Так повторилося тричі. А потім усе знову піднялося на небо.

¹¹Тієї ж миті троє чоловіків під'їхали до дому, де я перебував. Їх послали до мене з Кесарії. ¹²Дух Святий звелів мені йти з ними без зволікань. Ці шестеро братів наших також вирушили зі мною. І ми прийшли до оселі того чоловіка. ¹³Він розповів нам, як він побачив ангела, в своєму домі, і той сказав: «Пошли людей до Йопії, щоб вони привели Симона, якого ще називають Петром. ¹⁴Він принесе тобі Слово, яким ти і всі твої домашні будуть спасенні».

¹⁵І коли я почав говорити, Дух Святий зійшов на всіх присутніх, так само як він спустився на початку на нас. ¹⁶І тут я згадав, що Господь говорив нам: «Іоан хрестив

водою, а ви будете хрещені Духом Святим». ¹⁷Отже, якщо Бог дав їм такий самий дар, як і нам, коли ми повірили в Господа Ісуса Христа, то хто я такий, щоб протистояти Богу?»

¹⁸Почувши ці слова, вони перестали сперечатися і славили Бога зі словами: «То виходить, що Бог навіть поганам дав покаяння, яке веде до вічного життя!»

Перші християни в Антиохії

¹⁹Під час переслідувань віруючих, що почалися після вбивства Степана, багато з них мусили тікати в далекі краї — до Финикії, Кіпру й Антиохії. І там вони проповідували Слово Боже, але тільки юдеям. ²⁰Дехто з цих віруючих походив з Кіпру та Кириної. Коли вони потрапили до Антиохії, то почали проповідувати й грекам, розповідаючи їм Благовість про Господа Ісуса. ²¹І сила Господня була з ними, і багато людей повірило й навернулося до Господа.

²²Чутки про це дійшли й до церкви у Єрусалимі. Й вони послали Варнаву до Антиохії. ²³Прибувши туди, Варнава побачив милість Божу в дії, він був дуже радий. Варнава закликав їх залишатися усім серцем вірними Господу. ²⁴Бо він був добрим чоловіком, сповненим Духа Святого й віри. І чимало людей прилучилося до Господа.

²⁵Звідти Варнава вирушив до Тарса, шукати там Савла. І коли знайшов його, то привів його до Антиохії. ²⁶Цілий рік зустрічалися вони з віруючими й навчали силу-силенну людей. І саме в Антиохії учні були вперше названі християнами.

²⁷Часом приходили з Єрусалима в Антиохію пророки. ²⁸Одного з них звали Агав. Він був встав і, натхнений Духом Святим, прорік великий голодомор по всьому світі. (І таке справді сталося в часи цезаря Клавдія¹). ²⁹Кожен учень вирішив послати скільки міг братам, які жили в Юдеї. ³⁰Вони так і зробили, передавши все з Варнавою та Савлом старійшинам церкви в Юдеї.

¹Клавдій римський імператор, який правив з 41 р. н. е. до 54 р. н. е. Голодомор був приблизно в 45-48 році.

Нові переслідування християн

12Десь у той же час, цар Ірод¹ почав переслідувати декого з тих, хто належав до церкви. ²Він зарубав мечем Якова, Іоанового брата. почав переслідувати декого з тих, хто належав до церкви. ²Він зарубав мечем Якова, Іоанового брата. ³Побачивши, що це схвалюють юдеї, він задумав також заарештувати й Петра. (То було під час свята Прісних Хлібів²).

Ув'язнення апостола Петра

⁴Схопивши Петра, Ірод кинув його до в'язниці. Він передав стерегти його чотирьом четвіркам воїнів. Ірод мав намір після свята влаштувати суд над Петром. ⁵Отже, Петра тримали у в'язниці, а церква ревно молилася Богу за нього. ⁶У ніч перед тим, як Ірод збирався вивести його на суд, Петро спав між двох воїнів, він був скутий двома ланцюгами. Вихід із в'язниці сторожила варта.

Чудесне звільнення апостола Петра

⁷Раптом ангел Господній з'явився перед ним, і світло засяяло в казематі. Ангел штовхнув Петра в бік і збудив його зі словами: «Вставай мерщій!» І кайдани впали з Петрових рук. ⁸Тоді ангел сказав йому: «Вдягнися і взуй сандалії». Петро виконав це. І ангел промовив: «Загорнися в плащ і йди за мною». ⁹Петро вийшов за ним. Петро не знав, що всі ці ангелові дії відбуваються насправді. Він гадав, що то все йому сниться.

¹⁰Проминувши перший і другий пости варті, вони підійшли до залізної брами, що вела в місто. Вона сама собою відчинилася перед ними, й вони вийшли. А коли пройшли одну вулицю, ангел несподівано залишив Петра. ¹¹Тоді Петро отямився й промовив: «Тепер я бачу, що все це правда. Господь послав цього ангела. Він урятував мене від Іродових рук і від усього, що люд юдейський чекав, що зі мною трапиться».

Апостол Петро у Марії

¹²Збагнувши це, Петро вирушив до дому Марії, Іоанової матері (Іоана ще звали

¹Ірод Йдеться про Ірода Агриппу I, онука царя Ірода Великого. Цар Юдеї та Самарії 41-44 р.д.н.е.

²Свято Прісних Хлібів (або Опрісноки) Вихід 12.

Марком). Там зібралося багато людей молитися. ¹³Петро постукав у хвіртку брами, і дівчина-служниця на ймення Рода пішла спитати, хто там. ¹⁴Упізнавши голос Петра, вона, радісна, побігла назад, навіть забувши відчинити браму. Вона вбігла й повідомила, що Петро стоїть біля воріт. ¹⁵Присутні сказали їй: «Ти божевільна!» Та вона наполягала, що каже правду. ¹⁶А Петро все стукав, і коли вони відчинили й побачили його, то були приголомшені.

¹⁷Жестом руки він заспокоїв їх і пояснив, як Господь вивів його з в'язниці. Він сказав: «Розкажіть Якову і братам про це». І залишивши їх, Петро подався до іншого місця. ¹⁸Коли настав день, варта була дуже збентежена. «Що могло статися з Петром?» — питали воїни. ¹⁹Ірод послав шукати Петра, але його не знайшли. Тоді він допитав вартових, віддав їх під суд і наказав стратити. А Петро вирушив з Юдеї до Кесарії і деякий час перебував там.

Смерть Ірода

²⁰Ірод був розгніваний на людей Тира й Сидона, і вони великим гуртом прийшли до нього просити миру, попередньо заручившись підтримкою наближеного Іродового слуги Власта. Вони просили миру, тому що їхня країна отримувала харчі з царської країни. ²¹У призначений день Ірод, вбраний у свої царські шати, сів на престолі й звернувся до них з промовою. ²²Люди вигукнули: «Це голос бога, а не чоловіка!» ²³Раптом ангел Господній вдарив його, бо він не віддав слави Богу. Ірода сточили черви і він помер.

Шириться Слово Господнє

²⁴А Слово Боже ширилося й здобувало все нових прихильників. ²⁵Варнава і Савл завершили свої діяння в Єрусалимі й повернулися до Антиохії. Вони взяли з собою Іоана, якого ще називали Марком.

Перша подорож апостола Павла

13В Антиохії в церкві були деякі пророки й учителі: Варнава, Симеон, якого ще називали Нигером, Луцій з Кириної, Манаєн, який зростав разом з Іродом-тетрархом, та Савл. ²Якось вони служили Господу й постилися, аж Дух

Святий промовив: «Виділіть Мені Варнаву і Савла для справи, на яку Я їх покликав».

³Тож коли апостоли й учителі попустилися й помолилися, вони поклали руки на Варнаву й Савла і вирядили їх у путь. ⁴Послані Духом Святим, вони вирушили до Селевкії, звідки відпливли на Кіпр.

⁵Опинившись у Саламіні, вони проповідували Слово Боже в юдейських синагогах. Їм допомагав Іоан. ⁶Вони перетнули весь острів аж до Пафоса. А там здибали ворожбита і лжепророка, юдея на ймення Вар-Ісус. ⁷Він був при проконсулі¹ Сергії Павлі, чоловікові розумному. Той послав по Варнаву й Савла, бо хотів почути Слово Боже.

⁸Але проти них виступив Елімас-ворожбит (так перекладається його ім'я). Він намагався відвернути проконсула від віри. ⁹Тоді Савл, якого також звали Павлом, сповнений Духа Святого, поглянув пильно на Елімаса й сказав: ¹⁰«Ти повен усіляких підступів і лихого лукавства! Ти син диявола! Ти ворог усього доброго! Чи припиниш ти коли-небудь викривляти прямі Господні путі? ¹¹Тож слухай! Рука Господня на тобі. Ти осліпнеш і певний час не бачитимеш сонця». Тієї ж миті глибока темрява накрила Елімасові очі. Він почав крутитися на місці, намагаючись знайти когось, хто повів би його за руку.

¹²Побачивши, що сталося, проконсул повірив і здивувався науці Господній.

Проповідь Павла в Антіохії

¹³Павло з супутниками відпливли з Пафоса й прибули до Перги Памфілійської. Іоан залишив їх і повернувся до Єрусалима. ¹⁴А вони вирушили далі — з Перги до Антіохії Писидійської. У суботу Павло й Варнава прийшли до синагоги й сіли там.

¹⁵Після читання Закону й книг пророків старші синагоги послали до них з такими словами: «Браття, якщо маєте ви слова підтримки до людей, то кажіть, будь ласка».

¹⁶То Павло встав, змахнув рукою і промовив: «Люде ізраїльський і ви, погани, що поклоняються Богу, слухайте. ¹⁷Бог народу ізраїльського обрав наших предків і звеличив їх під час перебування в землях Єгипетських. І Своєю всемогутньою рукою

Він вивів їх із тієї країни. ¹⁸І протягом добрих сорока років Він терпів наш народ у пустелі. ¹⁹Він знищив сім народів у землі Ханаанській. А землі їхні віддав у володіння ізраїльському народові на чотириста п'ятдесят років. ²⁰А після цього Бог дав нашому народові суддів аж до часів пророка Самуїла.

²¹Після цього народ попросив дати царя. Бог дав йому Саула, сина Киша з роду Веніамінового. Він правив близько сорока років. ²²Після його зміщення Бог підніс Давида, щоб той був їхнім царем. Бог так говорив про нього: «Я знайшов Давида, сина Єсеєвого. Він такий чоловік, який Мені подобається. Він робитиме все, що Я хочу від нього».

²³З його, Давидового, роду Бог, як і обіцяв, привів до Ізраїлю Спасителя Ісуса.

²⁴А ще перед Його приходом Іоан проголосив для всіх людей ізраїльських хрещення покаяння. ²⁵Завершивши свою справу, Іоан сказав: «Ким ви мене вважаєте? Я — не Він. Але є Той, що прийде за мною, то я не гідний навіть розв'язати Його сандалій».

²⁶Браття, сини Авраамового роду, і ви, погани, що поклоняються Богу, це ж до нас звернене те послання про спасіння. ²⁷Мешканці Єрусалима та їхні правителі не впізнали Його. Вони Його засудили. І тим самим справдилися слова пророків, що їх читають щосуботи. ²⁸І хоч вони не могли знайти ніяких підстав для винесення смертного вироку, вони попросили Пилата вбити Ісуса.

²⁹Виконавши все, що було про Нього сказане в Святому Письмі, вони зняли Його з хреста й поклали в могилу. ³⁰Але Бог воскресив Його з мертвих. ³¹І протягом багатьох днів являвся Він тим, хто супроводжував Його в мандрах з Галилеї до Єрусалима. І сьогодні вони — Його свідки людям. ³²⁻³³І ми оповідаємо вам Благовість: те, що Бог обіцяв нашим предкам, Він здійснив для нас, їхніх дітей, воскресивши Ісуса з мертвих, як було написано в другому Псалмі:

«Ти Мій Син;
Я сьогодні Тебе породив».

Псалми 2:7

¹Проконсул римський намісник у провінції.

³⁴І як оживив Бог Його з мертвих, щоб Він ніколи не повернувся у тлін, то сказав так:

«Я дам вам святе й вірне благословіння,
що Давидові обіцяв».

Ісаїя 55:3

³⁵Також і в іншому місці Він сказав:

«Ти не даси Своєму Святому
зазнати тління».

Псалми 15:10

³⁶Адже Давид служив волі Божій свого часу, а потім він помер, і був похований зі своїми предками, й зазнав тління. ³⁷А той, кого Бог воскресив із мертвих, тління не зазнав.

^{38–39}Тож, браття, ви мусите знати, що через Нього дано вам прощення гріхів. І через Нього кожен, хто вірить, буде виправданий від усього, від чого не міг виправдатися через Закон Мойсея. ⁴⁰Отже, пильнуйте, щоб із вами не сталося того, про що писали пророки:

⁴¹ «Дивіться, ви, пихаті,
дивуйтеся і гиньте,
бо в ваші дні таке Я роблю,
у що ви ніколи не повірите,
навіть якби вам хтось розповів».

Аваккум 1:5

⁴²Коли Павло й Варнава йшли з синагоги, люди почали просити їх, щоб наступної суботи вони знову прийшли й розповіли їм більше про все це. ⁴³А коли з синагоги всі розійшлися, то чимало юдеїв і побожних новонавернених у юдаїзм подалися за Павлом і Варнавою. А ті все розмовляли з ними й переконували їх залишатися з вірою в Боже милість.

⁴⁴Наступної суботи мало не все місто зійшлося послухати Слово Господа. ⁴⁵Коли юдеї побачили юрмиська людей, серця їхні сповнилися ревності. Вони почали сперечатися з Павлом і ображати його.

⁴⁶А Павло та Варнава відважно промовляли: «Так було необхідно, щоб Слово Боже спершу було звернене до вас. Але ж ви відштовхнули його, ви вирішили, що не гідні вічного життя. То ми й звертаємося до поган. ⁴⁷Так наказував нам Господь:

«Я зробив Тебе світлом для поган,
щоб Ти міг нести спасіння у всі кінці
землі».

Ісаїя 49:6

⁴⁸Почувши це, погани зраділи. Вони славили послання Господне. І ті, кому було призначене життя вічне, повірили. ⁴⁹Слово Господне розходилося по всіх навколишніх землях. ⁵⁰Юдеї підбурили впливових побожних жінок і найважливіших людей міста, а ті почали переслідування проти Павла та Варнави. І вони вигнали їх з цих земель. ⁵¹Павло та Варнава обтрусали порох зі своїх ніг проти цих людей¹ і вирушили в Іконію. ⁵²А учні сповнилися втіхи й Духа Святого.

Павло й Варнава тікають до Листри

14 Так само і в Іконії Павло та Варнава пішли до синагоги юдеїв. І говорили там так, що величезна кількість як юдеїв, так і поган, стали віруючими. ²Але юдеї, котрі не повірили, почали підбурювати поган. Вони викликали в тих лихі почуття до братів. ³Павло й Варнава довго лишалися там. Вони відважно проповідували в ім'я Господа. А Він підтверджував послання милості Своєї, допомагаючи Павлу та Варнаві творити дивовижні знамення й чудеса.

⁴Люди в місті розділилися. Одні підтримували юдеїв, інші — апостолів. ⁵Погани та юдеї на чолі зі своїми вождями, намагалися зневажити й побити камінням Павла та Варнаву. ^{6–7}Довідавшись про це, Павло з Варнавою втекли до міст Листри та Дервії, що в Ликаонії, та довколишніх земель. Там вони й далі проповідували Благість.

Зцілення каліки в Листрі

⁸У Листрі сидів каліка, кривий від народження. Він ніколи не ходив. ⁹Він почув, як Павло говорив. Павло подивився пильно на нього й відчув, що каліка мав віру і тому він міг бути зцілений. ¹⁰Павло голосно промовив: «Підведися й стань на ноги!» І каліка скочив на свої прями й почав ходити.

¹¹Коли люди в натовпі побачили, що зробив Павло, вони почали голосно вигу-

¹Обтрусали порох — обтрусити порох з ніг на когось означало показати зневагу до тієї людини (Лука 9:5).

кувати ликаонською мовою: «Боги стали подібні до людей і зійшли до нас!»¹² Варнаву вони називали Зевсом, а Павла — Гермесом, оскільки здебільшого він говорив.¹³ Жрець храму Зевса, розташованого відразу за містом, привів биків, приніс вінки до міської брами. Він, а разом з ним і весь натовп, збиралися принести офіру Варнаві та Павлу.

¹⁴Почувши про це, апостоли Павло та Варнава у гніві розідрали на собі одяг. Вони кинулися у натовп, вигукуючи:¹⁵ «Люди! Нащо ви таке робите? Ми просто, люди, як і ви. Ми прийшли, щоб розповісти вам Благовість, щоб відвернути вас від цих негідних справ до живого Бога. До Бога, Який створив небо і землю, і море, і все, що є на небі, на землі та в морі.¹⁶ В минулі часи Він дав волю кожному народові йти своїм власним шляхом.¹⁷ Але Він не залишав вас без свідчень про Себе. Він творив добро для вас: проливаючи на вас дощ із небес, і даючи збіжжя в належну пору, даруючи вам хліб насущний і сповнюючи радістю ваші серця».

¹⁸ Навіть промовляючи таке, Павлові й Варнаві було важко втримати людей, які прагнули принести їм офіру.

¹⁹ Та ось прийшли деякі юдеї з Антиохії та Іконії, й вони переконали натовп. І люди закидали Павла камінням. Потім витягли його за межі міста й кинули, вважаючи, що він мертвий.²⁰ Та коли над ним зійшлися учні, Павло підвівся й повернувся до міста. А наступного дня разом з Варнавою він вирушив до Дервії.

Повернення до Антиохії

²¹⁻²² Там вони проповідували Благовість і привернули багато послідовників. Потім вони повернулися до Листри, Іконії та Антиохії. І там зміцнювали душі віруючих. Вони надихали їх перебувати у вірі. Вони казали: «Щоб увійти до Царства Божого, ми маємо пройти через багато страждань».²³ Павло і Варнава призначали старійшин у кожній церкві. Молитвою і постом вони ввіряли старійшин Господу, в Якого ті повірили.

²⁴ Проїшовши через Писидію, Павло й Варнава прийшли до Памфілії.²⁵ А коли розповіли про послання Господа в Перзі, то вирушили до Атталії.²⁶ А звідти відпливли

до Антиохії, де їм було Божою милістю доручено справу, яку вони виконали.

²⁷ Прибувши до Антиохії, вони зібрали всіх віруючих й розповіли їм про все, що Бог зробив із ними. І також вони повідомили, що Бог відчинив браму віри для поган.²⁸ І вони довго лишалися там з іншими віруючими.

Апостольський собор в Єрусалимі

15 Прийшли якісь люди з Юдеї і почали навчати братів: «Якщо ви не обрізані за звичаєм Мойсеєвим, то не можете бути спасенні».² Павло й Варнава не погодилися з цим, і між ними зав'язалася гостра суперечка. Павло й Варнава і ще дехто були обрані йти до апостолів та старійшин у Єрусалим. І там обговорити це питання.

³ Церква вирядила їх у путь, і вони рушили через Финикію та Самарію. По дорозі розповідали людям про навернення поган. І ці розповіді скрізь викликали радість поміж братів.⁴ Коли вони прибули до Єрусалима, їх радо зустріли церква, апостоли й старійшини. А вони розповіли про все, що Бог зробив разом із ними.

⁵ Дехто з віруючих — ті, що належали до фарисеїв,¹ — встали й кажуть: «Погани мусять бути обрізані, вони зобов'язані виконувати Закон Мойсеїв».⁶ Апостоли й старійшини зібралися разом, щоб вирішити це питання.

⁷ Після довгих обговорень Петро встав і сказав: «Браття, ви знаєте: в найперші дні Бог обрав серед вас мене. Він зробив так, щоб саме з моїх уст погани почули Благовість і повірили.⁸ І Бог, Якому відкриті серця, засвідчив їм Свою прихильність, давши їм Дух Святий, як раніше нам.⁹ Бог не зробив ніякої різниці між ними й нами. Він очистив серця їхні вірою.¹⁰ А раз так, то нащо ж ви Бога випробовуєте? Навіщо намагаєтеся на шиї цих учнів накинати ярмо, якого ні самі ми, ані наші предки не були спроможні нести?»¹¹ Але милістю Господа Ісуса ми віримо, щоб бути спасеними так само, як вони».

¹² Запала мовчанка. Вони уважно слухали розповідь Варнави й Павла про всі ті

¹Фарисеї члени юдейської секти, що сповідували позірне дотримання усіх законів і традицій.

знамення й чудеса, які Бог чинив через них перед поганями.

¹³Коли вони скінчили розповідати, встав Яків і сказав: «Браття, послухайте мене. ¹⁴Симон розповів нам, як Бог уперше виявив Своє піклування, коли обрав з-поміж поган людей, щоб стали Його людьми. ¹⁵Слова пророків узгоджуються з цим. А вже написано:

¹⁶ «Я після того повернусь
і відбудую занепалий дім Давидів;
Я підніму його з руїн
і наново поставлю,
¹⁷ щоб і решта людства,
і всі погани, які будуть покликані
іменем Моїм,
могли шукати Господа.
Отак рече Господь, Який це чинить,
¹⁸ І це було відоме в віках».

Амос 9:11-12

¹⁹Через те, я вважаю, ми не повинні відштовхувати поган, що навертаються до Бога. ²⁰Натомість ми повинні написати їм і застерегти їх від вживання їжі, споганеної бовванами, від перелюбу, від м'яса удушених тварин та крові. ²¹А щодо Мойсея, то в кожному місті з давніх-давен є ті, хто проповідує Мойсеїв Закон. По синагогах його читають щосуботи».

Послання до віруючих-неюдеїв

²²Тоді апостоли та старійшини разом з усією церквою вирішили обрати з-поміж себе тих, кого вони пошлють до Антиохії разом з Павлом та Варнавою. Вони обрали Юду, якого ще звали Варсавою, та Силу. Вони були керівниками поміж братів. ²³З ними вони передали такого листа:

«Апостоли й старійшини, ваші брати, шлють вітання поганським братам в Антиохії, Сирії та Киликії.

²⁴Ми чули, що дехто звертається до вас від нашого імені й своїми словами турбує і бентежить вас. І все те робилося без наших вказівок. ²⁵Усі ми згодилися й вирішили обрати з-поміж себе людей і послати їх до вас разом з нашими дорогами Варнавою та Павлом. ²⁶Вони ризикували своїм життям в ім'я Господа нашого Ісуса Христа. ²⁷Тож ми посилаємо Юду й Силу, і

вони на словах перекажуть вам те саме. ²⁸Для Святого Духа й для нас добре не обтяжувати вас нічим більшим, ніж ці необхідні речі:

²⁹ Ви мусите відмовитися
від вживання того,
що віддали на офіру бовванам,
від вживання крові,
м'яса задушених тварин
та від розпусти.

Якщо ви вбережете себе від таких вчинків, то це буде добре. Бувайте здорові».

³⁰І посланці Варнава, Павло, Юда й Сила вирушили й прибули до Антиохії. Вони зібрали віруючих і вручили їм листа. ³¹Ті прочитали й дуже зраділи такій підтримці. ³²Юда й Сила, які самі були пророками, багато говорили з браттями, підтримуючи й зміцнюючи їхню віру. ³³Вони пробули там деякий час, а потім браття відпустили Юду й Силу з миром, і вони повернулися до тих, хто послав їх¹.

Друга подорож Павла

³⁵Павло й Варнава провели якийсь час в Антиохії. Разом з багатьма іншими вони навчали Слова Господнього й проповідували його як Благовість. ³⁶За кілька днів Павло сказав Варнаві: «Давай повернемося до братів наших у всіх тих містах, де ми проповідували Слово Господа, й подивимось, як вони ся мають».

³⁷Варнава хотів узяти з собою Іоана, якого ще називали Марком. ³⁸Але Павло не вважав, що так буде краще — взяти з собою того, хто був кинув їх у Памфілії і не пішов з ними далі на працю. ³⁹Між Павлом та Варнавою виникла гостра незгода. І як наслідок — вони вирушили кожен своїм шляхом. Варнава взяв Марка й поплив з ним до Кіпру. ⁴⁰Павло вибрав Силу. Й вони вирушили. А браття доручили їх піклуванню Господа. ⁴¹Вони пішли через Сирію та Киликію. І по дорозі допомагали церквам зміцнюватися.

¹Вірш 33 Деякі грецькі рукописи вміщують також вірш 34: «Однак Сила вирішив залишитися там».

Господь кличе Павла до Македонії

16 Павло також відвідав Дервію та Листру. Там був послідовник на ім'я Тимофій. Мати його була віруючою юдейкою, а батько греком. ²Про Тимофія добре говорили браття в Листрі та Іконії. ³Павло хотів, щоб Тимофій пішов із ним, тому він зробив обрізання Тимофієві. Це було зроблено про юдеїв у тих краях, оскільки вони знали, що Тимофійв батько — грек.

⁴Проходячи через міста, вони передавали віруючим для послуху настанови, прийняті апостолами й старійшинами в Єрусалимі. ⁵Тож церкви міцнішали в вірі, й число віруючих зростало з кожним днем.

⁶Павло та його супутники пройшли землю Фригійську та Галатську. Та Дух Святий не дозволяв їм проповідувати Слово в Азії. ⁷Дійшовши до кордону Мизії, намірились вони йти до Вефанії, та Дух Ісусів не пустив їх. ⁸То, проминувши Мизию, прибули вони до Троади.

⁹Вночі Павлові була з'ява. Чоловік із Македонії постав перед ним і благав: «Перейди до Македонії й допоможи нам». ¹⁰Після цієї з'яви, ми одразу ж зібралися до Македонії. Ми вирішили, що то Бог покликав нас проповідувати македонцям Благовість.

Павло й Сила в Македонії

¹¹Ми відпливли з Троади й попрямували до Самотракії, а наступного дня пристали до Неаполя. ¹²Звідти ми пішли до Филип, головного міста тієї частини Македонії, римської колонії. Ми провели кілька днів у тому місті.

¹³В суботу ми вирушили за міську браму, до річки. Ми сподівались, що там місце для молитви¹. Ми сіли й почали розмовляти з жінками, що зібралися там. ¹⁴Серед них була жінка на ймення Лідія. Вона була купчихою, торгувала кармазинами в місті Тіатирі. Лідія поклонялася Богу. Вона слухала нас. І Господь відкрив її серце назустріч тому, що казав Павло. ¹⁵Коли вона та її домашні охрестилися, вона почала

¹Ми сподівались ... молитви У Филипах мешкало дуже мало юдеїв, через те й не було синагоги. Як правило, в таких випадках юдеї збиралися за містом для молитви.

благати нас: «Якщо ви вважаєте, що я істинно вірую в Господа, то зупиніться в моєму домі». І вона вмовила нас піти до неї.

Павло і Сила у в'язниці

¹⁶Так сталося, що коли ми йшли до місця молитви, нам зустрілася дівчинка-рабня. Вона була одержима духом-оракулом². Передбачаючи майбутнє, вона приносила величезний прибуток своїм господарям. ¹⁷Вона все йшла за Павлом і всіма нами, вигукуючи: «Це слуги Всевишнього Бога! Вони провіщають вам шлях до спасіння!» ¹⁸Так тривало багато днів. А Павла це почало турбувати. Він повернувся й промовив до духа: «Наказую тобі іменем Ісуса Христа — вийди з неї!» І він негайно вийшов з дівчинки.

¹⁹Коли її господарі побачили, що їхнім сподіванням на прибуток прийшов кінець, вони схопили Павла та Силу й потягли їх на базарну площу. А там передали владі. ²⁰Коли вони привели Павла та Силу до міської влади, то сказали: «Ці люди — юдеї, і вони каламутять усе місто! ²¹Вони проголошують звичай, що їх прийняти або дотримуватися для нас, римлян, є протизаконним».

²²Натовп приєднався до їхніх звинувачив. Володарі міста зірвали з апостолів одяг і наказали їх побити. ²³Тяжко побитих, їх кинули до в'язниці й наказали наглядачеві пильно стерегти їх. ²⁴Діставши такий наказ, він посадив їх у внутрішню камеру, а ноги їхні забив у колодки.

²⁵Близько опівночі Павло й Сила молилися й співали гімни Богу, а інші в'язні слухали їх. ²⁶Зненацька стався сильний землетрус, аж захитався фундамент в'язниці. Всі двері раптом розчинилися, а кайдани з усіх в'язнів попадали. ²⁷Наглядач прокинувся й, побачивши відчинені двері в'язниці, вихопив меч. Він хотів накласти на себе руки, гадаючи, що в'язні втекли. ²⁸Та Павло голосно гукнув: «Не губи себе! Ми всі тут».

²⁹Наглядач наказав принести світло й кинувся всередину. Затремтівши зі страху, він упав на коліна перед Павлом та Силою. ³⁰А потім вивів їх і сказав: «Добродії, що мені робити, щоб здобути спасіння?» ³¹Вони

²Оракул людина, яка вміє передбачати майбутнє.

відповіли: «Вір у Господа Ісуса, і ти будеш спасений. Ти й твої домашні».

³²І апостоли розповіли Слово Господне йому й усім іншим, хто був у тому домі. ³³І тієї нічної години наглядач узяв їх, обмив їхні рани. Тут же його самого і його родину охрестили. ³⁴Він привів Павла й Силу до своєї оселі й нагодував. І він, і вся його родина раділи, бо повірили у Бога.

³⁵Коли настав ранок, володарі міста послали варту, сказавши: «Звільніть тих людей». ³⁶Наглядач передав ці слова Павлові: «Володарі міста сказали звільнити вас. Отже, виходьте зараз і йдіть з миром». ³⁷Але Павло відповів варті: «Вони прилюдно били нас без суду, хоч ми римські громадяни. Потім кинули нас до в'язниці. А тепер вони хочуть випустити нас таємно? Та не буде цього! Вони повинні самі прийти й вивести нас із в'язниці».

³⁸Варта передала ці слова володарям міста. Почувши, що Павло і Сила — римляни, ті перелякалися. ³⁹То вони прийшли й вибачилися перед Павлом і Силою. А потім вивели їх із в'язниці й попросили залишити їхнє місто. ⁴⁰Вийшовши з в'язниці, Павло й Сила попрямували до дому Лідії. Побачивши там братів, Павло і Сила підбадьорили їх, а потім пішли звідти.

Павло й Сила в Салоніках

17Пройшовши через Амфіполь та Аполонію, вони прибули до Салонік, де була юдейська синагога. ²Павло, за своїм звичаєм, пішов туди й протягом трьох субот обговорював з юдеями Святе Письмо. ³Він їм пояснював і доводив, що Христу належало прийняти страждання і що Він мусив воскреснути з мертвих. Павло казав: «А цей Ісус, про Якого я вам розповідаю — то й є Христос».

⁴Декого з тих людей вони переконали, й ті пристали до Павла та Сили. Багато віруючих греків також приєдналися до них, і ще чимало знатних жінок долучилося до громади. ⁵А юдеї ревнували. Вони знайшли якихось розбишак з базарної площі, зібрали юрмисько й заходилися підбурювати ціле місто. Вони напали на Ясонову оселю, сподіваючись знайти там Павла й Силу, щоб вивести їх до людей. ⁶А не знайшовши, потягли Ясона та ще декого з братів до міських урядовців. Вони вигукували: «Ці

люди, які підбурюють весь світ, зараз прийшли сюди! ⁷І Ясон прийняв їх у своєму домі. Всі вони чинять супроти цезаревих указів. Вони стверджують, що існує інший цар — вони називають Його Ісусом».

⁸Натовп і міські урядовці були збиті з пантелику цими словами. ⁹Вони взяли з Ясона та інших заставу й відпустили їх.

Павло й Сила у Верії

¹⁰Тієї ночі браття вислали Павла та Силу до Верії. Прибувши туди, Павло та Сила прийшли до юдейської синагоги. ¹¹Ці люди були благородніші, ніж ті у Салоніках. Вони отримали послання з великим запалом й щодня вивчали Святе Письмо, щоб переконатися, чи правда все те, про що їм казав Павло. ¹²Зрештою багато юдеїв повірило в Господа. І чимало знатних греків, чоловіків і жінок, повірило також.

¹³Коли салонікійські юдеї довідалися, що Павло проповідує Слово Боже й у Верії, вони також прийшли туди й почали намовляти й підбурювати народ. ¹⁴То браття негайно відправили Павла на узбережжя. А Сила й Тимофій лишилися у Верії. ¹⁵Ті, хто супроводжували Павла, привели його до Афін. Перш ніж вони повернулися до Салонік, Павло наказав їм переказати Силі та Тимофію, щоб, як тільки випаде нагода, вони негайно приєдналися до нього.

Павло в Афінах

¹⁶Поки Павло чекав в Афінах Силу й Тимофія, дух його страждав, коли він бачив, що в місті повно бовванів. ¹⁷Щодня він переконував людей у синагозі з юдеями й побожними греками. І щодня він переконував на базарній площі тих, хто опинявся поруч.

¹⁸Якісь філософи епікурейці¹ та стоїки² почали сперечатися з ним. Одні з них питали: «Що цей базікало хоче сказати?» Інші казали: «Здається, він проповідує про іноземних богів». Вони казали так, бо Павло проповідував про Ісуса та воскресіння.

¹**Епікурейці** послідовники давньогрецького філософа Епікура (341-270 р. до н.с.). Метою життя вони вважали відсутність страждань, здорове тіло й незатямарений дух.

²**Стоїки** послідовники давньогрецького філософа Зенона (бл. 336-264 р. до н.е.). Вони вважали всіх людей громадянами світу.

¹⁹Вони запитали Павла: «Чи можна нам узнати, що це за таке нове вчення, про яке ти говориш? ²⁰Ми чуємо від тебе якісь дивні речі, то хотіли б зрозуміти, що вони означають».²¹(Всі афіняни та іноземці, що жили там, марнували час у неробстві. Вони лиш переповідали новини).

Промова Павла в Ареопазі

²²Тоді Павло став перед Ареопагом¹ і сказав: «Мужі афінські, як я бачу, ви люди дуже релігійні. ²³Бо коли я ходив і дивився на речі, яким ви поклоняєтеся, то помітив вівтар, на якому було написано: «НЕВІДОМОМУ БОГУ». Отже, ви поклоняєтеся тому, чого не знаєте. Це і є Той Бог, Якого я проповідую.

²⁴Бог, Який створив світ і все, що в ньому є (оскільки Він Господь небес і землі), не живе в рукотворних храмах. ²⁵І Йому не служать людські руки, так ніби Він у чомусь має потребу. Це Він дає кожному з нас життя й дихання і все інше. ²⁶З одного чоловіка Він створив усі раси, щоб вони заселили цілу землю. І Він установив для всіх них терміни і кордони проживання. ²⁷Він зробив так, щоб вони прагнули Бога, і щоб, можливо, знайшли Його хоч навпомацки. Адже Він — поруч із кожним.

²⁸ «Ми в Ньому живемо,
ми в Ньому рухаємося,
ми в Ньому існуємо, —

як каже дехто із ваших поетів: —

Бо ми Його діти».

²⁹Тож якщо ми Божі діти, ми не повинні вважати, що Божество подібне до золота, срібла або каменя — до образу, сформованого вмінням і уявою людською. ³⁰Бог не зважав на часи такого нещастя, але зараз Він вимагає, щоб усі люди повсюди покаялися. ³¹Бо Він призначив День, коли Він судитиме світ. Він судитиме судом Чоловіка, Якого Він обрав. Бог довів це кожному, воскресивши Того Чоловіка з мертвих».

³²Почувши про воскресіння з мертвих, дехто з присутніх засміявся. Але інші промовили: «Ми б хотіли, щоб ти про все це

розповідав знову». ³³По цих словах Павло пішов звідти. ³⁴Деякі з людей приєдналися до нього і повірили. Серед них був Дионісій, член Ареопагу, жінка на ймення Дамара і ще дехто з ними.

Павло в Коринфі

18Після цього Павло залишив Афіни й вирушив до Коринфа. ²Там він зустрів юдея на ймення Акила, родом з Понту. Той щойно прибув з Італії зі своєю дружиною Прісцилою. Вони залишили Італію через те, що Клавдій² наказав виселити з Рима всіх юдеїв. Павло пішов побачитися з ними. ³А оскільки він мав те ж ремесло, що й вони, то лишився з ними й разом з ними працював. Їхнє ремесло було виготовлення наметів.

⁴Щосуботи Павло сперечався у синагозі й намагався переконати як юдеїв, так і греків. ⁵Коли з Македонії прийшли Сила й Тимофій, Павло весь свій час присвятив проповідям, засвідчуючи юдеям, що Ісус і є Христос. ⁶Але вони почали заперечувати йому, ображати його. Тоді Павло обтрисив одяг свій на свідчення зневаги до них, і сказав: «Ваша кров буде на вашій голові. А моє сумління чисте. І тепер я піду до поган».

⁷Павло залишив синагогу й подався до оселі чоловіка, якого звали Титом Юстом. Він поклонявся Богу. Будинок його стояв поруч із синагогою.

⁸Крисп, старший синагоги, разом з усіма своїми домашніми, повірив у Господа. Та й багато інших коринфян, що слухали Павла, повірили також. І всі вони охрестилися.

⁹Однієї ночі Господь сказав Павлу вві сні: «Не бійся нічого, говори, не мовчи. ¹⁰Бо Я з тобою, і ніхто не нападе на тебе, не заподіє тобі якогось лиха, бо Я маю багато людей в цьому місті».

¹¹То Павло лишився в Коринфі на півтора роки й навчав людей Слова Божого.

Павло перед проконсулом Галліоном

¹²Коли Галліон був проконсулом Ахаї, юдеї, об'єднавшись, схопили Павла й привели його на суд. ¹³Вони сказали: «Цей чоловік переконує людей поклонятися Богу так, як це суперечить Закону».

¹Ареопаг рада, що складалася з найвпливовіших громадян Афіни; вони мали повноваження суддів.

²Клавдій римський імператор, який правив з 41 р. н. е.

¹⁴І коли вже Павло розтулив уста, щоб відповісти, Галліон сказав юдеям: «Якби в цьому була якась кривда або серйозний злочин, тоді було б виправдано, аби я почав вас, юдеїв, слухати. ¹⁵Та оскільки тут весь клопіт навколо слів та імен, та навколо вашого власного Закону, то й розбирайтеся самі. Я відмовляюся бути суддею в цій справі». ¹⁶І він виставив їх із суду. ¹⁷Тоді всі вони схопили Состена, старшого синагоги, й били його перед будинком суду. А Галліон не звертав на це ніякої уваги.

Повернення до Антиохії

¹⁸Павло залишався там ще багато днів. А потім залишив братів і відплив до Сирії. Разом з ним вирушили Прісцила та Акила. Павло обстриг собі волосся в Кенхреях, оскільки дав обітницю. ¹⁹Вони прибули в Ефес, і Павло залишив Прісцилу з Акилою там. Він пішов до синагоги й розмовляв там з юдеями. ²⁰Юдеї просили його провести з ними довший час, але Павло не погодився. ²¹А йдучи звідти, сказав: «Якщо на те Божа воля, я повернуся до вас». І він відплив з Ефеса.

²²Прибувши до Кесарії, Павло вирушив до Єрусалима, щоб привітати церкву. А звідти він пішов до Антиохії. ²³Побувши там, подався далі, мандрував з місця на місце землями Галатськими та Фригійськими. І скрізь зміцнював віру послідовників Ісусових.

²⁴Один юдей на ймення Аполлос, родом з Александрії, був дуже освіченим чоловіком. Він прийшов з Ефеса. Він був глибоко обізнаний зі Святим Письмом. ²⁵Він засвоїв путь Господній. Він палко говорив, навчаючи докладно про Ісуса, хоч знав тільки про Іоанове хрещення. ²⁶Він почав сміливо говорити в синагозі. Почувши його, Прісцила та Акила відвели його вбік і розтлумачили точніше про путь Божий. ²⁷А коли він забажав піти до Ахаї, брати спорядили його, написали листа до тамтешніх віруючих, щоб ті прийняли його. Прибувши туди, він багато допоміг усім, хто з милістю Божою повірив у Господа. ²⁸Бо він переконливо перемагав юдеїв у прилюдних суперечках. Він доводив, спираючись на Святе Письмо, що Ісус і є Христом.

Павло в Ефесі

19Сталося так, що поки Аполлос перебував у Коринфі, Павло пройшов горішніми землями й прибув до Ефеса. Там він зустрів деяких послідовників Ісусових. ²Павло запитав їх: «Чи одержали ви Дух Святий, коли ви повірили?» Вони відповіли: «Ми навіть не чули про Духа Святого». ³Павло питає: «То яке ж хрещення ви мали?» Вони кажуть: «Іоанове хрещення». ⁴Павло тоді їм: «Іоанове хрещення ґрунтується на покайні. Він закликав людей повірити в того, Хто прийде за ним, тобто в Ісуса».

⁵Почувши це, вони охрестилися в ім'я Господа Ісуса. ⁶І коли Павло поклав на них руки, Дух Святий зійшов на них. І вони почали говорити різними мовами й пророчити. ⁷Всього їх було з дванадцятіро.

⁸Павло ходив до синагоги й протягом трьох місяців сміливо говорив про Царство Боже, сперечаючись і переконуючи юдеїв. ⁹Але дехто з них були впертими і відмовилися повірити. Вони паплюжили Путь перед людьми. То Павло залишив їх. Він узяв з собою учнів Ісусових і щодня вів бесіди в школі такого собі Тирана. ¹⁰Це тривало два роки. То ж усі, хто жили в Азії, — як юдеї, так і погани, — почули слово Господа.

Павлові чудеса в Ефесі

¹¹Руками Павла Бог творив надзвичайні чудеса. ¹²Навіть коли носовички та фартухи, до яких Павло лише доторкувався, відносили до недужих, ті зцілювалися від хвороб, і нечисті духи виходили з них.

¹³Дехто з юдеїв, що мандрували й виганяли нечистих, намагалися використувати ім'я Господа Ісуса, щоб нечисті духи вийшли з людей. Вони казали: «Заклинаю тебе ім'ям Ісуса, Якого проповідує Павло». ¹⁴Робили таке сім синів юдейського первосвященника Скеви. ¹⁵Але нечистий якийсь сказав їм: «Я знаю Ісуса, і я знаю Павла. А ви хто такі?» ¹⁶І чоловік, у котрому сидів цей злий дух, кинувся на них. Він був дужчий і подолав їх усіх. То мусили вони тікати з хати голі та побиті.

¹⁷Це стало відомо всім юдеям та грекам, що жили в Ефесі, і охопив їх жах. Вони ще більше почали шанувати ім'я Господа Ісуса. ¹⁸Багато з тих, хто повірив, приходили

покаятися й відверто визнавали свої гріховні вчинки.¹⁹ Багато з тих, хто займався чаклунством, позбирали свої книжки й спалили їх на очах у громади. Коли ж підраховували вартість тих книжок, то виявилось, що вони коштують близько п'ятдесяти тисяч срібних монет.²⁰ Так слово Господнє поширювалося й ставало дедалі могутнішим.

Заворушення в Ефесі

²¹Після того, як усе це сталося, Павло вирішив пройти Македонією та Ахаєю і дійти до Єрусалима. Він сказав: «Після того, як там побуваю, треба мені ще й Рим помічати». ²²Отож відіслав він двох із своїх помічників, Тимофія та Ераста, в Македонію, а сам іще лишився в Азії.

²³Приблизно тоді ж почалися заворушення щодо Путі. ²⁴Був там чоловік на ім'я Димитрій, майстер по сріблу. І робив він зі срібла зображення храму Артеміді¹. Це давало чималий заробіток ремісникам. ²⁵Він зібрав їх разом з іншими майстрам подібних ремесел і сказав: «Люди, ви ж знаєте, що ми маємо добрий прибуток з цієї роботи. ²⁶Але разом з тим ви бачите й чуєте, що цей Павло переконав і навернув багатьох людей до своєї віри. І то не лише в Ефесі, а майже по всій провінції Азії. Він стверджує, що боги, зроблені руками людськими, не є справжніми богами. ²⁷Але загроза не тільки в тому, що ремесло наше набуває поганої слави. А справа в тому, що храм славетної богині Артеміді втратить свою важливість. І ще є одна небезпека: богиню, якій поклоняються вся Азія і весь світ, буде позбавлено її величі». ²⁸Почувши це, вони страшенно розлютились й загукали: «Велика Артеміді Ефеська!»

²⁹У місті почалися заворушення. Всі ті люди кинулися до театру, схопивши Гаю та Аристарха, двох македонців, які мандрували разом з Павлом. ³⁰Павло хотів вийти до натовпу, та учні його не пустили. ³¹Дехто з можновладців провінції Азія, Павлових друзів, також послали йому попередження й благали не ходити до театру.

³²Тепер вже одні горлали одне, інші — інше, а вся громада геть збурилася. Біль-

шість уже не могла збагнути, навіщо всі вони тут зібралися. ³³Дехто з натовпу звинуватив Олександра. Юдеї виштовхнули Олександра наперед. Він дав знак рукою і намагався щось пояснити людям. ³⁴Та коли натовп зрозумів, що він юдей, то всі закричали в один голос і не вгавали добрих дві години: «Велика Артеміді Ефеська!»

³⁵Міський писар заспокоїв натовп словами: «Люди Ефеса! Чи ж є в світі чоловік, який би не знав, що місто Ефес дбає про храм великої Артеміді й священний камінь² що впав з небес? ³⁶І оскільки це неспростовно, то слід вам заспокоїтися й не поводитися необачно. ³⁷Бо ви привели сюди цих людей, хоч вони ні храмів не грабували, ані богиню нашу не паплюжили. ³⁸Якщо у Димитрія та ремісників є проти когось звинувачення, то на це є суди й судді. Там нехай і звинувачують одне одного.

³⁹Якщо ви маєте ще якісь нерозібрані справи, вам слід робити це на звичайних зборах. ⁴⁰А так ми під загрозою звинувачень у заколоті, що стався сьогодні. І немає такої причини, яку ми можемо висунути, щоб виправдати цей заколот». ⁴¹І сказавши це, він закінчив збори.

Павло вирушає до Македонії та Греції

20 Коли припинилися заворушення, Павло покликав учнів Ісусових і, звернувшись до них із втішним словом, попрощався та й подався до Македонії. ²Мандруючи тими краями, він знаходив багато слів, що підбадьорювали людей. ³Потім Павло дістався до Греції, де пробув три місяці. А як зібрався плисти до Сирії, юдеї змовилися проти нього. Тож він вирішив повертатися через Македонію. ⁴Супроводжували Павла Сопатер, син Пирра з Верії, Аристарх та Секунд із Салонік, Гай з Дервії, Тимофій та Тихик і Трохим з провінції Азії. ⁵Вони вийшли раніше й чекали нас у Троаді. ⁶Ми ж відпливли з Філіпії після Опрісноків і через 5 днів присидналися до них у Троаді, де й пробули сім днів.

¹храм Артеміді храм в Ефесі, де люди поклонялися грецькій богині полювання — Артеміді.

²священний камінь Метеорит, або камінь, якому люди поклонялися, тому що думали, що він виглядає як Артеміді.

Павло повертає до життя мертвого

⁷У неділю, коли учні зібралися всі разом, щоб переломити хліб, Павло говорив до них. Маючи намір відбутися наступного дня, він говорив до півночі. ⁸У верхній кімнаті, де ми зібралися, горіло багато світильників. ⁹Молодик на ім'я Евтих сидів на підвіконні. Він глибоко заснув, поки Павло говорив. Коли сон зовсім здолав його, він упав з третього поверху. І як підняли його, то був він мертвий.

¹⁰Павло зійшов униз. Він припав до юнака, обняв його й промовив: «Не хвилюйтеся, він іще живий». ¹¹Потім Павло піднявся нагору, переломив хліб і поїв. І він довго говорив — аж до світанку, а потім пішов. ¹²А юнака живого повели додому, і всі були дуже втішені.

Павло проповідує в Мілеті

¹³Ми ж вирушили далі до корабля й попливли до Асси. Там ми збиралися взяти на борт Павла. Це він сам так усе спланував, бо мав намір йти до Асси пішки. ¹⁴Коли він зустрів нас в Ассі, ми взяли його на корабель і попливли до Мітилена. ¹⁵Звідти ми вийшли наступного дня й пристали до берега неподалік від Хіуса. Наступного дня перетнули затоку й пристали до Самоса, а ще через день дісталися до Мілета.

¹⁶Павло вирішив не заходити в Ефес, щоб не витратити час в Азії. Він дуже поспішав, аби дістатися в Єрусалим до П'ятдесятниці¹. ¹⁷З Мілета він послав гінця до Ефеса, щоб той запросив старійшин церкви. ¹⁸Коли вони прибули, Павло сказав їм: «Ви знаєте, як я жив увесь цей час, коли був із вами, з першого дня, як прибув до Азії. ¹⁹Я покійно і з сльозами служив Господу, незважаючи на всі випробування, що випали на мою долю через змови юдеїв. ²⁰Ви знаєте, що я без вагань проголошував усе те, що було б корисне для вас. Я навчав усього цього без вагань, привселюдно, а також ідучи з дому в дім.

²¹Юдеям, як і грекам, свідчив я про покайняння та навернення до Бога, про віру в Господа нашого Ісуса Христа. ²²І тепер, за велінням Святого Духа, йду я в Єрусалим, не знаючи, що там зі мною станеться.

¹П'ятдесятниця — юдейське свято. Відзначається на п'ятдесятний день після Пасхи.

²³Знаю тільки, що в кожному місті Дух Святий застерігає мене про те, що ув'язнення й випробування чекають на мене в Єрусалимі. ²⁴Я не вважаю життя своє цінним для себе. Найважливіше — закінчити справу та служіння, яке дав мені Господь Ісус — розповідати людям Благовість про Божу милість.

²⁵І тепер я знаю, що ніхто з вас, серед кого я ходив, проповідуючи про Царство Боже, більше ніколи не побачить мене. ^{26–27}Ось чому сьогодні я й проголошую вам, що немає на мені чужої крові, бо без вагань проповідував я вам волю Божу.

²⁸Пильнуйте себе і за все стадо. Дух Святий обрав вас, аби ви пасли Церкву Божу, яку Він купив кров'ю Свого власного Сина. ²⁹Знаю я, що після того, як я піду, скажені вовки з'являться поміж вас. І не пощадять вони стада. ³⁰Навіть серед вас заведуться такі, що перекрутять правду, щоб потягнулися за ними учні. ³¹Тож будьте обережні! Пам'ятайте, я невпинно попереджав зі сльозами кожного з вас, день і ніч. ³²А тепер доручаю вас Богу і Слову Його милості. Вона може укріпити вас і дати вам спадщину серед усіх освячених.

³³Ніколи я не зазіхав ні на чиєсь срібло, ні на золото, ні на вбрання. ³⁴Ви самі знаєте, що мої руки служили потребам моїм і тих людей, що були зі мною. ³⁵Кожним своїм вчинком я показував, що тяжкою працею ми мусимо допомагати немічним. Ми мусимо пам'ятати слова Господа Ісуса, бо сказав Він: «Справжнє щастя в тому, щоб віддавати, а не в тому, щоб брати».

³⁶Як промовив це Павло, всі стали на коліна, і він помолився. ³⁷Всі дуже тужили й ридали, кидалися Павлові на шию, обіймали й цілували його. ³⁸Найбільше всіх засмутили його слова про те, що вони більше його не побачать. Потім вони провели Павла до корабля.

Павло приходить до Єрусалима

21Попрощавшись із ними, ми попливли прямим курсом і прибули на Кос, наступного дня на Родос, а звідти вирушили у Патару. ²Там ми знайшли корабель, що прямував до Фінікії, зійшли на борт і попливли. ³Ми залишили по лівому борту Кіпр і попливли до Сирії. Ми пристали у Тирі, бо треба було там розвантажити корабель. ⁴Там ми знайшли Ісусових учнів і

залишалися з ними протягом семи діб. Вони застерігали Павла, щоб той не ходив до Єрусалима. Бо Дух Святий попередив їх.

⁵Як час наш там вийшов, вирушили ми далі. Всі з жінками своїми й дітьми пішли проводити нас аж за місто. І там на березі стали ми на коліна й молилися. ⁶З усіма попрощавшись, сіли ми на корабель, а вони розійшлися по домівках. ⁷З Тира ми продовжили нашу подорож і пристали до берега у Птолемаїді. Привітавши братів, ми пробули з ними цілий день. ⁸Наступного дня, вирушивши в путь, дісталися ми до Кесарії. І як зайшли до оселі проповідника Благовісті Пилипа, одного з сімох обраних на особливу службу, то в нього й зупинилися.

⁹Було в нього чотири незаміжні дочки, як пророчили. ¹⁰Через кілька днів прийшов туди пророк на ім'я Агав із Юдеї. ¹¹Підійшовши до нас, він узяв пасок Павла, зв'язав собі руки й ноги і сказав: «Ось що каже Святий Дух: «Отак юдеї у Єрусалимі зв'яжуть чоловіка, якому належить цей пасок. Вони видадуть його поганам».

¹²Почувши це, і ми, і всі люди, що зібралися, почали благати Павла не йти до Єрусалима. ¹³Тоді Павло відповів: «Що ви робите, навіщо плачете, надриваючи моє серце? Я ж готовий не тільки бути зв'язаним, а й життя віддати в Єрусалимі за Господа Ісуса». ¹⁴Переконати його було неможливо, то ми й перестали вмовляти. Ми сказали: «Хай буде воля Господня».

Павло приходить у Єрусалим

¹⁵Згодом ми зібралися й подалися до Єрусалима. ¹⁶Дехто з Ісусових учнів із Кесарії пішли з нами й привели нас до Мнасона, в якого ми мали зупинитися. Це був чоловік з Кіпру, один з перших християн.

¹⁷Коли прибули ми до Єрусалима, брати радо привітали нас. ¹⁸Наступного дня Павло і всі ми пішли до Якова, де зібралися всі старійшини. ¹⁹Він привітав їх і докладно розповів про те, що зробив Бог через його служіння серед язичників.

²⁰Почувши Павлову розповідь, вони хвалили Бога й сказали Павлові: «Брате, ти бачиш, як багато тисяч юдеїв повірило в Ісуса, і всі вони — ревнителі Закону. ²¹Ім розповідали, що ти вчиш усіх юдеїв, які живуть серед поган, не слідувати Мойсе-

євому вченню. Що ти навчаш не робити обрізання дітям і не дотримуватися звичаїв народу нашого. ²²Як же бути? Вони напевне дізнаються, що ти прийшов. ²³Тож зроби так, як ми тобі радимо. Серед нас є чотири чоловіки, що дали обіт. ²⁴Візьми та пройди з ними обряд очищення¹, заплати за них, щоб могли вони поголити голови. Тоді всі дізнаються, що нема правди в чутках про тебе, і що ти якраз дотримуєшся Закону.

²⁵А щодо віруючих поган, то надіслали ми їм листа з закликом утримуватися від їжі, що була принесена в жертву бовванам, від крові та м'яса задушених тварин і від розпусти».

²⁶Тоді Павло взяв з собою тих чоловіків і наступного дня пройшов з ними обряд очищення. Потім він пішов у храм, щоб оголосити, коли скінчаться дні очищення і коли за кожного з них буде принесено жертву.

Арешт Павла

²⁷По закінченні тих семи днів деякі юдеї з провінції Азії побачили його в храмі. Вони підбурили увесь натовп, і люди схопили його. ²⁸Вони вигуквали: «Люде ізраїльський, допоможи! Це той чоловік, що навчає всіх і повсюди виступає проти нашого народу, нашого Закону й нашої землі. А тепер він навіть привів у храм поган. Він осквернив це святе місце».

²⁹Бо перед тим вони бачили Павла з Трохимом із Ефеса й подумали, що Павло привів його в храм. ³⁰Усе місто збурилося, звідусіль збігалися люди. Вони схопили Павла, витягли його з храму. Й негайно зачинили браму. ³¹Вони намагалися вбити Павла. Тим часом звістка про те, що весь Єрусалим охоплений заколотом, дійшла до командира римської когорти². ³²Він негайно взяв кілька воїнів і командирів і побіг туди. Як побачили юдеї командира і його солдатів, то перестали бити Павла.

³³Командир когорти підійшов до Павла й заарештував його, наказавши зв'язати його двома ланцюгами. Потім запитав Павла, хто він такий і що вчинив. ³⁴З натовпу одні люди вигуквали одне, інші — інше. І

¹Обряд очищення церемонія, яка виконувалася юдеями для того, щоб закінчити назарейську клятву.

²Когорта римський військовий підрозділ, що складався з 360-600 воїнів. Десять когорт становили легіон.

оскільки командир когорти не міг дібрати правди через це безладдя, то наказав відвести Павла до фортеці.³⁵ Коли Павло підійшов до сходів, воїни змушені були його нести, щоб захистити від розлюченого натовпу.³⁶ Юрба йшла за ними. Люди вигукували: «Вбити його!»

³⁷ Коли вони майже завели його до фортеці, Павло звернувся до командира: «Чи можна вам щось сказати?» Командир когорти промовив: «Ти говориш по-грецькому?»³⁸ А чи не той ти єгиптянин, який нещодавно вчинив заколот і вивів у пустелю чотири тисячі розбійників?»³⁹ Павло відповів: «Я юдей із Тарса в Киликії, громадянин славного міста. Прошу тебе, дай мені можливість поговорити з народом». ⁴⁰ Коли той дав такий дозвіл, Павло став на сходах і зробив знак рукою людям. Коли юрба заспокоїлась, Павло звернувся до них арамейською мовою:

Звернення Павла до юдеїв

22 «Браття й сестри, вислухайте, що скажу я на свій захист». ² Коли вони почули, що він говорить до них арамейською мовою, то зовсім замовкли. ³ І сказав Павло: «Я юдей, народився в Тарсі, в Киликії, виріс у цьому місті. Я був учнем Гамаліїла, який навчив мене законів наших предків. І я був ревнителем Бога, як і ви всі сьогодні. ⁴ Я нещадно переслідував послідовників Путі. Я арештовував жінок і чоловіків і кидав їх у в'язниці. ⁵ Це можуть підтвердити первосвященники і всі члени ради старійшин. Це від них я одержав листи до братів у Дамаску. Я пішов туди, щоб схопити Ісусових послідовників, привести їх як в'язнів до Єрусалима, щоб покарати.

⁶ Але ось що сталося неподалік Дамаска, куди я прямував. Приблизно опівдні яскраве світло з небес раптом осяяло мене. ⁷ Я впав на землю й почув голос, що звертався до мене: «Савле! Савле! Чому ти Мене переслідуєш?» ⁸ Я запитав: «Хто ти, Господи?» Він відповів мені: «Я Ісус із Назарета, Якого ти переслідуєш». ⁹ Ті, хто були зі мною, бачили це сяйво, але не чули голосу, зверненого до мене. ¹⁰ Я спитав: «Що мені робити, Господи?» І Господь відповів мені: «Підведися і йди в Дамаск. І там тобі буде сповіщено, що тобі призначено робити».

¹¹ Я був осліплений тим сяйвом. Мої супутники за руку відвели мене в Дамаск. ¹² Там був відданий знавець Закону на ім'я Ананій, який мав добру славу поміж усіма юдеями, що жили там. ¹³ Він прийшов до мене і сказав: «Брате Савле! Хай повернеться до тебе зір!» І тієї ж миті я зміг побачити його.

¹⁴ Він мовив далі: «Бог наших предків обрав тебе спізнати волю Його, побачити Праведного й почути голос із уст Його. ¹⁵ Бо ти перед усім народом маєш бути свідком того, що бачив і чув. ¹⁶ Ну, а тепер чого ти чекаєш? Встань і приймай хрещення, змигріхи свої, закликаючи ім'я Господа».

¹⁷ І сталося так. Коли я повернувся до Єрусалима й молився у храмі, то була мені з'ява. ¹⁸ Я побачив Ісуса. Він наказав мені: «Збирайся й негайно залиш Єрусалим. Бо люди тут не приймуть твоє свідчення про Мене». ¹⁹ І я сказав: «Господи, ці люди знають, що ходив я по синагогах, арештовував і побивав тих, хто вірить у Тебе. ²⁰ І коли пролилася кров Твого свідка Степана, я стояв там і схвалював, і охороняв речі тих, хто розправлявся з ним». ²¹ Тоді Ісус сказав мені: «Іди. Я посилаю тебе в дальню путь до поган».

Павло — римський громадянин

²² До цих слів юдеї слухали Павла, а потім загукали: «Смерть йому! Він не повинен жити!» ²³ Вони кричали, зривали з себе одяг і здіймали куряву. ²⁴ Через те командир когорти наказав відвести Павла до фортеці й учинити йому допит з батогами. Він хотів з'ясувати, чого вони так кричали на Павла. ²⁵ Та коли вони зв'язали його, щоб бити батогами, Павло звернувся до центуріона, що стояв поруч: «Хіба це по закону — бити батогами римського громадянина, який не винен у жодному злочині?»

²⁶ Як почув таке центуріон, то пішов до командира когорти й сказав: «Що ж ти робиш? Цей чоловік — римський громадянин». ²⁷ Командир когорти підійшов до Павла й запитав: «Скажи, ти римський громадянин?»

«Так», — відповів той. ²⁸ Командир зауважив: «Мені коштувало великих грошей придбати це громадянство». Павло сказав: «Я за народженням громадянин».

²⁹Ті, що збирались допитувати його, відразу відступили, а командир когорти злякався, збагнувши, що це він зв'язав римського громадянина.

Павло перед Синедріоном

³⁰Усе ж таки командир когорти хотів з'ясувати достеменно, в чому ж юдеї звинувачують Павла. То наступного дня він відпустив Павла. Він звелів зібрати старійшин і весь Синедріон. Потім привів Павла й поставив його перед ними.

23 Павло подивився на членів Синедріону і сказав: «Браття, досі я жив перед Богом із чистою совістю». ²Первосвященик Ананія звелів тим, хто стояв поруч із Павлом, ударити його по устах. ³Тоді Павло сказав йому: «Бог покарає тебе, ти — побілена стіна. Хіба не на те тебе тут посаджено, щоб ти судив мене за Законом? А ти всупереч Закону наказуєш, щоб мене били».

⁴Ті, що стояли поруч із Павлом, вигукнули: «Як ти наважився образити Божого первосвященика?» ⁵Павло відповів: «Браття, я не знав, що то є первосвященик. Адже сказано: «Не говори погано про правителя народу твого!» ⁶Коли Павло зрозумів, що частина присутніх — то саддукеї, а ще частина — фарисеї, він вигукнув до членів Синедріону: «Браття, я сам із фарисеїв, син фарисея! А судять мене за те, що маю надію на воскресіння із мертвих».

⁷І коли він сказав це, то виникла незгода між фарисеями та саддукеями, і громада розділилася. ⁸(Саддукеї не визнають ні воскресіння, ні ангелів, ні духів, а фарисеї в усе це вірять). ⁹Здійнявся страшений галас. І деякі фарисейські книжники підвелися й гаряче почали сперечатися. Вони твердили: «Ми не бачимо, щоб чоловік цей зробив щось лихе. А якщо це правда, що дух чи ангел говорив до нього?»

¹⁰Суперечка ставала все запеклішою. То командир когорти злякався, що Павла можуть роздерти на шматки. Він наказав воїнам спуститися, забрати Павла й відвести його до фортеці. ¹¹Наступної ночі прийшов до Павла Господь і сказав: «Будь мужнім.

Бо так, як свідчив ти про Мене в Єрусалимі, так само мусиш свідчити і в Римі».

Змова юдеїв проти Павла

¹²А як настав день, то юдеї змовились і клятву дали, що не будуть ні їсти, ні пити, доки не вб'ють Павла. ¹³Було їх понад сорок — тих, хто брав участь у змові. ¹⁴Вони пішли до первосвящеників і старійшин і сказали: «Ми дали клятву нічого не їсти, доки не вб'ємо Павла. ¹⁵Отож ви й Синедріон пошліть запит до командира. Хай знову приведуть Павла сюди, ніби для того, щоб іще раз розглянути справу більш детально. А ми підготуємось і вб'ємо його ще до того, як його сюди доставлять».

¹⁶Але син Павлової сестри почув про цю змову. Він пішов, пробрався до фортеці та й розказав про все Павлові. ¹⁷Павло покликав одного з центуріонів і сказав: «Відведи цього юнака до начальника, він має щось йому розповісти». ¹⁸Той узяв хлопця, відвів до начальника та й сказав: «Ув'язнений Павло покликав мене й попросив, щоб я привів цього юнака до тебе, бо він хоче тобі щось розповісти».

¹⁹Начальник узяв хлопця за руку, відвів убік і спитав: «Що ти хотів розповісти мені?» ²⁰Той розказав: «Юдеї змовилися, що проситимуть тебе доставити завтра Павла до Синедріону, — буцімто для того, щоб вони розглянули його справу уважніше. ²¹Але не дай їм себе переконати, бо більше сорока чоловік будуть чекати на нього в засідці. Вони поклялися не їсти й не пити, доки не вб'ють Павла. І тепер вони вже напоготові, тільки й чекають твоєї згоди».

²²Начальник відпустив юнака, застерігши: «Гляди, нікому не кажи, що ти попередив мене про це». ²³Потім він покликав двох своїх центуріонів і наказав: «О дев'ятій годині вечора ми вирушаємо до Кесарії². Повинні бути готові двісті воїнів, сімдесят вершників і двісті списоносців. ²⁴Приготуйте також коней для Павла, аби перепроводити його живим до намісника Фелікса»³. ²⁵І він написав такого листа:

²Кесарія була римською столицею Палестини.

³Фелікс римський прокуратор Юдеї. Виконував ці обов'язки орієнтовно з 55-го по 59-й роки н.е.

²⁶«Клавдій Лисій шле вітання вельмишановному правителю Феліксу».

²⁷Юдеї схопили цього чоловіка і мало його не вбили. Але дізнавшись, що він є римським громадянином, я з воїнами прийшов і врятував його.

²⁸Оскільки я хотів дізнатися, з якої саме причини його звинувачують, то й відвів його до юдейського Синедріону.

²⁹Я з'ясував, що його звинувачення пов'язане зі спірними питаннями про іхній Закон. За цим чоловіком немає провини, яка б вимагала смерті або ув'язнення. ³⁰Коли ж мене повідомили, що проти цього чоловіка готується змова, то я одразу ж направив його до тебе й наказав, щоб ті, хто його звинувачує, звинувачували його в твоїй присутності».

³¹І воїни виконали наказ. Вони взяли Павла і вночі привели його в Антипатриду.

³²Наступного дня вершники супроводжували його далі, а решта повернулася до фортеці.

³³Коли вершники прибули до Кесарії, вони віддали листа прокуратору й передали йому Павла. ³⁴Той прочитав листа й запитав Павла, з якої він провінції. І дізнавшись, що той із Киликії, сказав: ³⁵«Я вислухаю тебе в присутності тих, хто тебе звинувачує». І наказав стерегти Павла в палаці Ірода.

Суд над Павлом

24Через п'ять днів первосвященик Ананія прийшов до Кесарії з кількома старійшинами та правником на ім'я Тертул. Вони висунули свої звинувачення проти Павла в присутності прокуратора. ²Я покликали Павла, Тертул почав звинувачувати, звертаючись до намісника: «Завдяки тобі ми насолоджуємося довгим миром. Завдяки завбачливості твоїй було проведено необхідні реформи для нашого народу. ³Завжди і всюди, вельмишановний Феліксе, ми визнаємо це з вдячністю.

⁴Та щоб не гаяти багато твого часу, прошу тебе, будь такий ласкавий і вислухай нас коротко. ⁵Бо ми з'ясували, що цей чоловік — підбурювач. Він зчиняє заколот серед юдеїв у всьому світі й очолює секту назореїв¹. ⁶До того ж він намагався

осквернити храм, але ми схопили його².

⁸Розпитай його сам і від нього дізнаєшся про все те, в чому ми його звинувачуємо».

⁹Юдеї підтримали звинувачення, підтвердивши, що все те є істинне.

Промова Павла

¹⁰Коли правитель дав знак Павлові говорити, той промовив: «Знаючи, що ти був суддею цього народу вже багато років, я з радістю буду захищатися. ¹¹Як ти можеш перевірити, минуло не більше дванадцяти днів відтоді, як прийшов я до Єрусалима на поклоніння. ¹²І ніхто не бачив, щоб я з кимось сперечався в храмі, або щоб я підбурював народ у синагогах чи десь у місті. ¹³І вони не можуть довести тобі ті звинувачення, що висувують тепер проти мене.

¹⁴Але я справді визнаю перед тобою, що поклоняюся Богові отців наших, згідно з Путем, який юдеї називають ерессю. Я вірю в усе те, що говорить Закон і що написано у пророків. ¹⁵І як і ці люди, я сподіваюся на Бога, сподіваюся, що буде воскресіння і праведних, і неправедних. ¹⁶Тому й сам роблю все можливе, щоб мати чисте сумління перед Богом і людьми.

¹⁷Після багатьох років відсутності прийшов я, щоб принести моєму народові дарунки для бідних і пожертви. ¹⁸І поки я робив це, саме коли я здійснив обряд очищення, вони знайшли мене в храмі. Там не було ні натовпу, ані безчинств. ¹⁹Там було кілька юдеїв із Азії. Це вони мали б стати перед тобою і висловити свої звинувачення, якщо є в них щось проти мене. ²⁰Або хай присутні тут скажуть, що неправедного в тому, що сказав я, стоячи перед Синедріоном. ²¹Хіба що одне — стоячи перед ними, я вигукнув: «Ви зараз судите мене за віру в воскресіння з мертвих».

Ув'язнення Павла в Кесарії

²²Тоді Фелікс, добре обізнаний з усім, що стосується Путі Господнього, відклав слухання справи. Він сказав: «Коли прийде

²Вірш 6 В деяких грецьких рукописах Діянь наводиться такий фрагмент: «Тож ми хотіли судити його згідно з нашим Законом. ⁷Але командир когорти Лисій прийшов і силою відбив його у нас, ⁸наказавши його звинувачам прийти до тебе».

¹Назореї — послідовники Ісуса з Назарета.

командир когорти Лисій, я вирішу цю справу». ²³Він наказав центуріонові тримати Павла під вартою, але пішов на деякі послаблення й дозволив близьким Павловим піклуватися про нього.

²⁴Через кілька днів Фелікс прийшов зі своєю дружиною Друзиллою (вона була юдейкою). Він послав по Павла й слухав, як той говорив про віру в Ісуса Христа. ²⁵Та коли Павло почав говорити про праведність, стриманість і прийдешній суд, Фелікс злякався й промовив: «Поки що йди. Я покличу тебе, коли зможу». ²⁶Водночас він сподівався, що Павло дасть йому хабаря, тож часто посилав по Павла й розмовляв з ним.

²⁷А через два роки на місце Фелікса прийшов Порцій Фест. Оскільки він хотів догодити юдеям, то й залишив Павла у в'язниці.

Павло перед Фестом

25 Отож Фест став правителем і через три дні прибув з Кесарії до Єрусалима. ²Юдейські первосвященники і правителі виклали свої звинувачення проти Павла. ³Вони благали Феста зробити милість і відправити Павла до Єрусалима (самі ж вони змовилися вбити його по дорозі). ⁴Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії і що він сам невдовзі туди їде. ⁵«Хай хтось із ваших начальників піде зі мною, — сказав він, — і хай висунуть звинувачення проти цього чоловіка, якщо за ним є якась вина».

⁶Пробувши там днів вісім-десять, Фест вирушив до Кесарії. Наступного ж дня посів він суддівське місце і звелів привести Павла. ⁷Коли Павла привели, його обступили юдеї, що прийшли з Єрусалима. Вони висунули проти нього багато серйозних звинувачень, але довести їх не могли. ⁸Павло захищався, промовляючи: «Немає за мною ніякої провини ні проти Закону юдейського, ні проти храму, ні проти цезаря».

⁹Але Фест хотів догодити юдеям. Тому він запитав Павла: «Хочеш ти йти до Єрусалима, щоб я судив тебе там?» ¹⁰Павло відповів: «Я зараз стою перед судом цезаря, де мене слід судити. І нічого не скоїв я юдеям, тобі й самому це добре відомо. ¹¹Якщо ж я винен і зробив щось таке, що заслуговує смертної кари, то я не намагаюся уникнути її. Та оскільки немає правди у

звинуваченнях цих людей, то ніхто не може їм мене видати. Я звертаюся до суду цезаревого».

¹²Фест, порадившись зі своїми помічниками, відповів: «Ти вимагав цезаревого суду, до цезаря й підеш».

Павло перед царем Агриппою

¹³Через кілька днів цар Агриппа¹ і Вереніка² прибули до Кесарії, щоб привітати Феста. ¹⁴Вони лишалися в Кесарії багато днів, і Фест розповів цареві про Павлову справу: «Є тут один чоловік, якого Фелікс залишив у тюрмі. ¹⁵Коли я був в Єрусалимі, юдейські первосвященники й старійшини свідчили проти нього й вимагали його засудження. ¹⁶Я сказав їм, що це суперечить римським законам — видавати звинуваченого, доки він не зустрінеться вічна-віч із тими, хто його звинувачує і не отримає можливості захистити себе від звинувачення.

¹⁷Отож коли вони прибули сюди зі мною, я не зволікав. Наступного ж дня сів на суддівське місце в трибуналі й наказав привести того чоловіка. ¹⁸Та коли вони стали свідчити проти нього, то не звинуватили його у жодному злочині. А я ж чекав саме цього. ¹⁹Натомість вони сперечалися з ним з питань їхньої власної релігії і про якогось Ісуса, який помер. Хоча Павло стверджував, що той живий.

²⁰Мене посіли сумніви щодо того, як розслідувати все це. Через те я спитав його, чи не хоче він стати перед судом в Єрусалимі. ²¹Але Павло попросив, щоб його тримали до рішення імператора. То я наказав стерегти його доти, доки я зможу відправити його до цезаря».

²²На це Агриппа промовив до Феста: «Я хотів би сам послухати цього чоловіка».

«Завтра ж ти його почуєш», — відповів Фест.

²³Отож наступного дня Агриппа і Вереніка з великою пишністю прибули в суд. Вони ввійшли до судової палати, в якій були воєначальники та знать міста. Фест віддав наказ привести Павла. ²⁴Тоді сказав: «Царю Агриппо і всі присутні тут, ви бачите

¹Ирод Агриппа II (27 р. — близько 100 р. н.е.) праонук царя Ирода Великого, цар юдейський.

²Вереніка (28 р. н. е. — дата смерті невідома) праонучка царя Ирода Великого.

цього чоловіка, на кого скаржилася мені юдейська громада і в Єрусалимі, й тут. Всі вони наполягали на тому, що цей чоловік не повинен жити.²⁵ Але я не знайшов за ним ніякої провини, вартої смертної кари. Він сам вимагав імператорового суду. То я й вирішив послати його до імператора.²⁶ Але я не маю нічого конкретного проти нього, про що міг би написати імператорові. Ось чому я ставлю його перед вами і особливо перед тобою, царю Агриппо, щоб після нашого розслідування мені було що написати імператору.²⁷ Бо здається мені нерозсудливим посилати в'язня і не вказувати на висунуті проти нього звинувачення».

Промова Павла перед царем Агриппою

26 Агриппа звернувся до Павла: «Можеш говорити за себе». Тоді Павло підняв руку й почав промову на свій захист:² «Царю Агриппо! Я вважаю, мені пощастило стояти сьогодні перед тобою і захищатися проти сьогодні перед тобою і захищатися проти сьогодні того, в чому мене звинувачують юдеї.³ Адже ти обізнаний в усіх юдейських звичаях, знаєш усі спірні питання. Тому й прошу твого терпіння. Вислухай мене.⁴ Всі юдеї знають, що життя моє від самого початку пройшло серед мого народу і в Єрусалимі.⁵ Вони знають мене здавна і могли б засвідчити, якби схотіли, що жив я як фарисей — член найсуворішої секти нашої релігії.⁶ І тепер за надію на обітницю, дану Богом нашим предкам, я стою перед судом. Дванадцять племен нашого народу сподіваються на здійснення її, день і ніч сумлінно служать Богу.⁷ І саме за цю надію, о царю, мене й звинувачують юдеї!

⁸ Чому ви вважаєте неймовірним, що Бог воскрешає мертвих? ⁹ Я також гадав, що мушу боротися проти імені Ісуса з Назарета.¹⁰ І я робив це в Єрусалимі. Чимало Божих людей кинув я до в'язниці, коли мав владу від первосвящеників. І коли тих людей убивали, то було і з моєї згоди.¹¹ У всіх синагогах я часто карав і намагався змусити їх богохульствувати. Моїй люті проти них не було меж. І навіть в інших містах я переслідував їх.

¹² Одна з таких подорожей була в Дамаск — із повноваженнями й дорученням від первосвящеників.¹³ І по дорозі, десь опівдні, о царю, я побачив світло, що лінуло

з небес. Було воно яскравіше від сонця і сяйливо розлилося навколо мене й моїх супутників.¹⁴ Ми всі попадали на землю, і тут я почув голос, що звертався до мене арамейською мовою: «Савле, Савле! Навіщо ти переслідуєш Мене? Тяжка то справа — колючку ногою копати».

¹⁵ Я запитав: «Хто ти, Господи?» І Він відповів: «Я Ісус, Якого ти переслідуєш.¹⁶ Але підведися, встань на ноги. Я явився тобі, щоб призначити тебе слугою Своїм і свідком того, що ти вже про мене побачив, і того, що Я тобі ще покажу.¹⁷ Я визволю тебе від народу юдейського і від поган, до яких тебе й посилаю.¹⁸ Відкрий їм очі і поверни їх від темряви до світла, від влади сатани до Бога, щоб відпустилися гріхи їхні, і щоб вони дістали місце серед тих, хто освячений вірою в Мене».

¹⁹ Ось чому, царю Агриппо, я не міг не підворитися небесному знаменню.²⁰ Спершу я почав проповідувати людям Дамаска, потім у Єрусалимі й по всій Юдеї, а також і поганам, щоб вони покаялися й навернулися до Бога, і щоб ділами своїми стверджували своє покаєння.

²¹ За все це юдеї схопили мене в храмі й намагалися вбити.²² І Бог допоміг мені, як і сьогодні допомагає. Тож стою я тут і свідчу людям простим і знатним. І свідчення моє — ні про що інше, як про те, що пророки й Мойсей казали мусить статися.²³ Вони писали, що Христос страждатиме і першим воскресне з мертвих, і принесе світло як для народу юдейського, так і для поган».

Павло намагається переконати Агриппу

²⁴ Доки Павло ще щось говорив на свій захист, Фест голосно промовив: «Павле, ти божевільний. Велика вченість твоя призвела тебе».²⁵ «Я не божевільний, вельмишановний Фесте, — відповів Павло. — І все, що кажу я, є правдиве і розумне.²⁶ Все це добре відоме й цареві. І я можу про це з ним вільно говорити. Я переконаний, що жодна з цих справ не пройшла повз його увагу, бо відбувалось це все не в темному кутку.²⁷ Царю Агриппо, чи віриш ти пророкам? Я знаю, що віриш».

²⁸ Агриппа промовив до Павла: «Чи не гадаєш ти, що зможеш мене так скоро переконати стати християнином?»

²⁹Павло відповів: «Не в тому річ, скоро чи ні. Я ж молю Бога не тільки за тебе, а й за всіх, хто слухає мене сьогодні. І молитва моя за те, щоб стали вони такими, як я. Звісно, я кажу не про ці кайдани, що на мені».

³⁰Цар підвівся. За ним підвелися намісник, Вереніка і всі ті, що сиділи довкруг.
³¹Вийшовши з кімнати, вони заговорили між собою: «Цей чоловік не зробив нічого такого, що заслуговувало б на смертну кару або ув'язнення». ³²Агриппа ж сказав Фестові: «Цього чоловіка можна було б звільнити, якби він не вимагав цезаревого суду».

Дорога в Рим

27 Коли було прийняте рішення про те, щоб нам відплисти до Італії, Павла і ще кількох інших в'язнів передали центуріону на ім'я Юлій, що служив у полку імператора. ²Ми сіли на корабель із Адрамиттії, що відходив до портів уздовж азійського узбережжя, і відпливли. З нами був Аристарх, македонець із Салонік. ³Наступного дня ми прийшли в Сидон. Юлій доброзичливо поставився до Павла й дозволив йому відвідати своїх друзів, щоб ті подбали про нього.

⁴Звідти ми відпливли до Кіпру, оскільки був зустрічний вітер. ⁵Ми пройшли через відкриті води біля берегів Киликії та Памфілії і прибули до Мири, що в Ликії. ⁶Там центуріон знайшов олександрійський корабель, що плів до Італії, і посадив нас на нього.

⁷Кілька днів ми плвли повільно й ледве досягли Книда. Оскільки вітер перешкодив триматися нашого курсу, ми пішли на Крит до Салмона. ⁸Долаючи великі труднощі, ми йшли вздовж критського берега, аж доки не пристали до місця, що мало назву Добра Пристань, неподалік міста Ласея. ⁹Багато часу вже було згаяно, і плисти вже стало небезпечно, тому що Піст¹ уже пройшов. ¹⁰Павло попереджав їх: «Люде, я передбачаю, що плавання наше буде небезпечним і призведе до багатьох

втрат. І під загрозою не лише вантаж і корабель, але й наші життя».

¹¹Та центуріона переконали капітан і власник корабля, а не Павлові слова. ¹²Оскільки пристань була непридатна для зимівлі, то більшість вирішила, що треба вийти в море і дістатися Фенікса, якщо вдасться. І вже там перебути зиму. Фенікс — то було місто на Криті. Воно мало бухту, повернену як на південний захід, так і на північний захід. ¹³Коли ж повіяв легкий південний вітерець, вони вирішили, що це якраз слушний момент, тож підняли якір і вирушили вздовж критського узбережжя.

Розбиття корабля

¹⁴Та невдовзі з острова почав задувати ураганний вітер. Він називався «Північно-східник». ¹⁵Корабель не міг іти проти вітру, він захопив наш корабель і нас понесло. ¹⁶Коли ми пропливали повз маленький острівець Кавда, він трохи захистив нас від вітру. І з великими труднощами нам ледве вдалося втягти на палубу рятувальний човен. ¹⁷Після того намагалися обв'язати канатами корабель. А щоб не сісти на мілину Сирти, матроси спустили вітрила й віддалися на волю хвиль. ¹⁸Шторм дужчав. Тож наступного дня вони почали викидати за борт вантаж. ¹⁹А на третій день повикидали і весь такелаж.

²⁰Кілька діб не з'являлися на небі ні сонце, ані зірки. Шторм усе лютував. У нас не лишалось ніякої надії на порятунок. ²¹Давно вже ніхто нічого не їв. Тоді Павло встав перед ними і сказав: «Люде, ви мусили послухатися моєї поради й не відпливати з Криту. Тоді б ви уникли таких втрат і такої шкоди. ²²Але зараз я закликаю вас до мужності. Ніхто з вас не загине. Тільки корабель втратимо. ²³Бо минулої ночі явився мені ангел від Бога, якому я належу і якому служу. ²⁴Ангел сказав мені: «Не бійся, Павле. Ти маєш стати перед цезарем. Бог збереже життя тобі й людям, що плывуть з тобою». ²⁵Тож тримайтеся, люде. Бо я вірю в Бога, вірю, що все станеться так, як було мені сказано. ²⁶Ми маємо натрапити на якийсь острів».

¹Піст — юдейське свято, також відоме, як День Спокути, що відзначалося на десятій день місяця Тишрі (вересень — жовтень).

Порятунок

²⁷Як настала чотирнадцята ніч, несло нас через Адріатичне море. Десь опівночі моряки відчули, що поруч земля. ²⁸Вони заміряли глибину, і становила вона двадцять сажнів. Трохи далі заміряли, і виявилось вже п'ятнадцять.

²⁹Остерігаючись наскочити на підводне каміння, моряки скинули з корми чотири якорі. Всі молилися, щоб швидше настав день.

³⁰Моряки спробували втекти з корабля. Вони спустили рятувальний човен, удаючи, що збираються кинути ще кілька якорів з носа корабля. ³¹Та Павло сказав центуріонові й воїнам: «Якщо ці люди не залишаться на борту, не буде вам порятунку». ³²Потім воїни перерізали канати і скинули рятувальний човен. ³³Перед самим світанням Павло умовляв усіх поїсти, кажучи: «Сьогодні вже чотирнадцятий день напруженого чекання без їжі, ви нічого не їли. ³⁴Отож благаю вас трохи попоїсти, бо вам це необхідно, аби вижити, щоб жодна волосина не впала з вашої голови». ³⁵І сказавши так, узяв хлібину, віддав хвалу Богові перед усіма. Далі переломив він хліб і почав їсти. ³⁶Це їх підбадьорило, і самі вони теж трохи поїли. ³⁷Всього ж на кораблі нас було двісті сімдесят шість душ. ³⁸Добре поївши, вони почали викидати пшеницю у море, аби полегшити корабель.

³⁹А як настав день, то побачили вони невідому землю, але помітили затоку із пологим берегом та й вирішили, якщо вдасться, там пристати. ⁴⁰Отож відрубали вони якорі й залишили їх у морі. Відв'язали канати, якими були закріплені керма, й поставивши вітрило за вітром, попрямували до берега. ⁴¹Але потрапили на піщану мілину, і корабель загруз. Ніс загруз нерухомо, а корму розбивали потужні хвилі. ⁴²Воїни змовилися повбивати полонених, щоб жоден не міг поплисти й утекти. ⁴³Але центуріон хотів врятувати Павла, отож він утримав їх від цього. Він наказав тим, хто вміє плавати, першими стрибати з корабля в море і добиратися до суші. ⁴⁴І решта мусили добиратися до суші на дошках і уламках корабля. Отак усі благополучно дісталися до суші.

На острові Мальта

28Врятувавшись, ми з'ясували, що острів цей називається Мальта. ²Аборигени виявили до нас надзвичайну доброту. Як пішов дощ і стало холодно, вони розвели багаття й запросили нас. ³Павло назбирав оберемок хмизу і як поклав його в огонь, то виповзла гадюка, вдарила його й почепилась на його руці. ⁴Як місцеві жителі побачили, що це створіння звисає з його руки, то почали перемовлятися поміж себе: «Цей чоловік, певно, убивця. Хоч і не загинув він у морі, та все ж правосуддя не дозволяє йому жити».

⁵Але Павло струсив гадюку в огонь і не зазнав ніякої шкоди. ⁶Вони чекали, що він спухне чи раптом впаде мертвий. І довго чекали. Аж як побачили, що нічого такого з Павлом не скоїлося, то змінили свою думку і сказали, що він бог.

⁷Навколо того місця простіралися землі, що належали правителю острова на ім'я Публій. Він запросив нас до своєї оселі й три дні гостинно опікувався нами. ⁸Батько Публія був прикутий до ліжка, бо хворів на лихоманку та червінку¹. Павло пішов провідати його. Помолившись, поклав на хворого руки й зцілив його.

⁹І як це сталося, то й інші хворі острова почали приходити до Павла і зцілювалися. ¹⁰Жителі острова виказували нам велику шану, і як ми відпливали, то вони забезпечили нас усім необхідним.

Путь з Мальти до Рима

¹¹Через три місяці відпливли ми на олександрійському кораблі, який зимував на острові: його оберігали близнюки Діоскури². ¹²Діставшись до Сіракуз, ми пробули там три дні. ¹³Звідти ми відпливли й прибули до Регії, а як через день повіяв південний вітер, то припливли ми на другий день до ПUTEOLІ. ¹⁴Там ми знайшли братів, які запросили нас погостити тиждень. Так ми прибули до Рима. ¹⁵Там брати почули про нас і вийшли нас зустрічати аж до Аппієвої

¹Червінка дезинтерія.

²Діоскури сини Зевса, брати-близнюки Полідевк і Кастор.

площі¹ й Трьох Таверн. Як побачив їх Павло, то подякував Богові й підбадьорився.¹⁶ Коли прибули ми до Рима, то Павлові було дано дозвіл жити окремо, але під охороною воїна.

Павло проповідує в Римі

¹⁷Через три дні зібрав він найвпливовіших юдеїв. І як посходилися вони, промовив до них: «Браття, хоч нічого я не вчинив проти нашого народу, ані проти звичаїв наших предків, мене видали в Єрусалимі римлянам як в'язня.¹⁸ Римляни допитали мене й хотіли відпустити, бо я не винен ні в чому такому, за що карають на смерть.¹⁹ Та юдеї з тим не погодилися. Тож я був змушений звернутися до суду цезаря. Але я зробив це зовсім не для того, щоб звинуватити свій народ.

²⁰Ось чому я просив про зустріч і розмову з вами. Бо за надію Ізраїлеву мене закуто в ці кайдани».

²¹Вожді юдеїв відповіли Павлові: «Ми не одержували з Юдеї ніяких листів про тебе.²² Але нам хотілося б почути від тебе самого про твої погляди, бо ми знаємо, що проти цієї секти повсюди виступають люди».

²³Вони домовилися з Павлом на певний день, і тоді ще більше люду прийшло туди, де він зупинився. З ранку й до вечора він розмовляв і давав свідчення про Царство Боже. Він намагався переконати їх про Ісуса, спираючись на Закон Мойсеїв і на

пророків.²⁴ Декого переконали його слова, але інші не вірили.²⁵ Люди почали розходитися, не дійшовши згоди. Тоді Павло на завершення мовив так: «Добре сказав Дух Святий, коли говорив з праотцями вашими устами пророка Ісаї:

²⁶«Іди до народу цього і скажи:

«Ви будете слухати, слухати,
але не зрозумієте,
ви будете дивитися, дивитися,
але не побачите.

²⁷ Бо зачерствіло серце народу цього.

Слух у людей цих притупився,
і очі вони позаплющували.

Бо інакше могли б побачити на власні
очі,
почути на власні вуха,
зрозуміти серцем своїм,
і тоді повернулись би до Мене,
і Я б їх зцілив».

Ісаїя 6:9-10

²⁸Через те хай буде вам відомо, що Бог послав Своє спасіння поганам. Вони й почувють!»²

³⁰Цілих два роки прожив Павло в домі, що наймав за власний кошт. І приймав він усіх, хто приходив його провідати.³¹ Він проповідував Царство Боже і навчав про Господа Ісуса Христа. Він говорив дуже сміливо й відверто, і не було йому перешкод.

¹Аппієва площа лежала на Аппієвій дорозі (першій вимошеній дорозі, збудованій кесарем Аппієм у 312 р. до н.е.). Від Рима до Аппієвої площі було близько 66 кілометрів, а до Трьох Таверн — близько 49 км.

²Вірш 28 Деякі грецькі рукописи містять вірш 29: «І як сказав він це, юдеї пішли, палко сперечаючись поміж себе».

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО РИМЛЯН

Вітання римлянам

1¹⁻²Павло, слуга Христа Ісуса, покликаний Богом апостол, вибраний для того, щоб нести людям Добру Звістку Божу.

Про це ще раніше сповіщали пороки у Святому Письмі. ³⁻⁴Ця Добра Звістка — про Сина Божого, Господа нашого Ісуса Христа. Як людина Він походив з роду Давидового¹, але через Дух Святий був проголошений Сином Божим у силі завдяки воскресінню з мертвих.

⁵Від Нього я одержав велику благодать бути апостолом, щоб принести в ім'я Христа всім неюдеям смирення, народжене вірою. ⁶Серед цих народів і ви, римляни, і ви також покликані Богом належати Ісусу Христу. ⁷Звертаюсь я до всіх вас, хто живе в Римі, кого Бог любить і покликав бути святим народом Божим. Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа!

Молитва дяки

⁸Насамперед я дякую моему Богу через Ісуса Христа за вас усіх, бо люди всього світу говорять про вашу віру. ⁹⁻¹⁰Богу я служу всім своїм серцем і несучи людям Добру Звістку про Його Сина. Бог свідок мені в тому, що я постійно пам'ятаю вас. У своїх молитвах я завжди прошу, щоб якимось, із Божої волі, мені все ж таки було дозволено прийти до вас. ¹¹Бо прагну я вас побачити, щоб розділити з вами той духовний дар, що надасть вам сили.

¹²Я маю на увазі, що коли ми будемо разом, то зможемо підбадьорити одне одного через нашу віру, ви допоможете мені, і я допоможу вам. ¹³Браття, я хочу, щоб ви знали, що багато разів я збирався до

вас, щоб зібрати гарний урожай також серед вас, так само, як я вже зібрав серед інших народів, та досі на моему шляху завжди вставали якісь перешкоди. ¹⁴І боржник я перед усіма народами — як перед греками, так і перед варварами, як перед ученими, так і перед темними.

¹⁵Ось чому я прагну проповідувати Добру Звістку і вам, хто живе в Римі. ¹⁶І не соромлюся я Євангелії, бо це сила Божа для спасіння всіх віруючих — спершу юдеїв, а тоді й поган. ¹⁷Бо Добра Звістка відкриває праведність Божу. А вона ґрунтується на вірі — з самого початку й до кінця. Про це сказано в Святому Письмі: «Праведний вірою житиме»².

Гнів Божий

¹⁸Гнів Божий падає з неба на все лихе й неправедне, що чинять люди. Своєю неправедністю вони пригнічують істину. ¹⁹Бог гнівається, бо все, що може бути відоме про Бога, досконально ясно, бо Він зробив це ясным для людей. ²⁰⁻²¹Від створення світу для людей стали ясними і зрозумілими Його незримі властивості — вічна сила Його і божественність. Це видно по тому, що Бог здійснив. Отже, немає людям виправдання за гріхи їхні, бо навіть знаючи Бога, вони не прославляли Його й не дякували. Вони знікчемнили думками своїми, а їхні нерозумні серця затьмарилися. ²²Хоча й назвали вони себе мудрими, та стали нерозумними. ²³Вони проміняли славу невмирущого Бога на вигадані образи, подібні до смертних людей, птахів, тварин і гадів.

²⁴Через те Бог віддав їх розпусті разом з гріховними прагненнями їхніх сердець. І Він дозволив їм осквернити свої тіла одне з

¹Давид Ізраїльський цар, що жив приблизно 1000 років до н.е.

²«Праведний ... житиме» Книга пророка Авакума 2:4.

одним.²⁵ Вони проміняли істину про Бога на брехню, оскільки поклонялись і служили радше творінням, аніж Творцю, благословенному в віках. Амінь.

²⁶Отож Бог і віддав їх до рук ганебних пристрастей. Жінки проміняли природні статеві стосунки на протиприродні стосунки.²⁷ Так само і чоловіки залишили природні статеві стосунки з жінками й запалилися безсоромною пожадливістю одне до одного. Вони почали чинити сором поміж собою. І вони прийняли покарання, яке заслужили за свої збочення.

²⁸ Вони не вважали за потрібне визнавати Бога, тож Він віддав їх їхньому ж збоченому розуму, щоб чинили вони те, що не годиться робити.²⁹ Ці люди сповнені всілякого гріха, злоби, себелюбства, скнарості, заздрощів, вбивства й розбрату, облуди, лихих думок про інших. Ці люди поширюють плітки.³⁰ Вони наклепники, вони ненавидять Бога, вони брутальні й самовпевнені, вони вихваляються перед іншими, вигадують, як вчинити зло, і не шанують своїх батьків.³¹ Це нерозумні люди. Вони ніколи не виконують обіцянок, вони недобрі і немилосердні.³² Навіть знаючи праведний Наказ Божий, що кожен, хто чинить таке, заслуговує на смерть, вони не лише чинять так, а й схвалюють вчинки подібних собі.

Ви теж грішні

2О, людино! Хоч би хто ти був, немає тобі виправдання, якщо ти судиш інших. Судячи іншого, засуджуєш себе, бо чиниш той самий гріх, як і ті, кого судиш.² Ми знаємо, що Божий суд над тими, хто робить так, справедливий.³ Невже ти гадаєш, що засуджуючи інших за такі самі вчинки, що й ти чиниш, тобі вдасться уникнути Божого суду?⁴ Чи, може, ти зневажаєш Його велику доброту, терпимість і терпіння? Може, не розумієш, що Його доброта вказує тобі шлях до покаяння?⁵ О, людино! Через свою впертість і нерозкайне серце, ти множиш гнів Божий проти тебе в день гніву, коли Праведний Суд Божий буде виявлений.

⁶ Бог воздасть кожному за його вчинки.⁷ А тим, хто послідовними добрими вчинками шукає славу, пошану й безсмертя, Бог даруватиме вічне життя.⁸ І Бог відплатить гнівом і люттю тим, хто не йде шляхом

праведним, а навпаки себелюбно служить неправді.

⁹ Лихо й страждання тому, хто чинить зло. Спершу юдеям, а потім і поганам.¹⁰ Та буде слава, мир і пошана кожному, хто чинить добро. Спершу юдеям, а потім і поганам.¹¹ Бог не дає переваги нікому.

¹² Хто згрішив, не маючи Закону, той і згине без Закону. Грішника, що знає Закон, буде засуджено за Законом. Бо немає різниці між тим грішником, що має Закон, і тим, що його не має.¹³ Не ті праведні перед Богом, що чують Закон, а ті, що його дотримуються. Тих буде виправдано.¹⁴ (Отже, якщо погани, не маючи Закону, з природи своєї дотримуються його, вони самі є Закон для себе, хоч і не мають Закону.¹⁵ Вони показують, що те, що Закон вимагає, записане в їхніх серцях. Свідомість їхня також свідчить про це, оскільки їхні думки інколи звинувачують, та інколи виправдовують їх.)¹⁶ І станеться те в День, коли Бог через Ісуса Христа судитиме людські таємниці. Так свідчить Добра Звістка, що її я проповідую.

Юдеї і Закон

¹⁷⁻²¹ Якщо ти називаєш себе юдеєм і покладаєшся на Закон, і пишаєшся своїм Богом, знаючи Його волю, і сповідусь усе те, що є справді важливим, оскільки ти вивчив Закон; якщо ти впевнений у тому, що ти поводити для сліпців і світло для тих, хто у темряві; якщо ти наставник для нерозумних і вчитель для невігласів, бо ти маєш в Законі втілення знань та істини, — то чому ж тоді ти, навчаючи інших, не навчиш себе? Чому ти, проповідуючи не красти, сам крадеш?²² Чому, кажучи: «Не чини перелюбу!», — сам чиниш? Чому відчуваючи огиду до бовванів, сам обкрадаєш храми?²³ Чому хвалишся Законом, а сам ганьбиш Бога, порушуючи Закон?²⁴ Як сказано в Святому Письмі: «Через вас ганьбитися ім'я Бога перед поганами»!¹

²⁵ Обрізання має значення лише тоді, коли дотримуєшся Закону. Якщо ж порушуєш Закон, то наче ти ніколи й не обрізався.²⁶ Якщо чоловікові не зробили обрізання, але він виконує все, що сказано в Законі, то це

¹«Через ... поганами» Див. Ісаїя 52:5.

все одно, як коли б він був обрізаний. ²⁷Вам, юдеї, зробили обрізання, ви маєте написаний Закон, але ви порушуєте його. І той, що на тілі своєму має необрізану плоть, але дотримується Закону, — засудить вас. ²⁸Бо справжній юдей не той, що юдей тільки зовні, і не те справжнє обрізання, що лише на тілі. ²⁹Істинний юдей той, хто юдей у душі своїй. Істинне обрізання має бути в серці — за духом, а не за буквою. І хвала такому чоловікові не від людей, а від Бога.

Всі люди грішні

3 Так у чому ж перевага юдеїв над іншими людьми, і яка користь від обрізання? ²Первага велика, і у багатьох сенсах. Насамперед їм довірені слова Божі.

³А що як деякі з них невірні Богу? Їхня невірність не знищить вірність Божу. ⁴Звісно, ні! Бог повинен бути правдивий, навіть якщо кожна людина неправдива. Як сказано у Святому Письмі:

«Щоб ти був виправданий, коли будеш свідчити,
і коли судитимуть, то переможеш».
Псалми 50:4

⁵Що скажемо ми, коли неправедність наша виявляє праведність Божу? Невже Бог несправедливий, коли гнівається на нас? (Відповідаю вам як людям). ⁶Звісно, ні! Бо якби Бог був несправедливим, як міг би Він судити світ?

⁷Ви можете заперечити: «Якщо Божа правда стала яснішою і Його слава збільшилася через мою неправду, то чому ж мене звинувачують, як якогось грішника?» ⁸Це все одно, що сказати: «Творімо зло, щоб прийшло добре!» А дехто зводить наклеп на нас. Вони стверджують, ніби ми навчаємо саме цього. Такі люди заслуговують на осуд!

⁹Що ж виходить? Чи ми, юдеї, маємо перевагу над поганами? Анітрохи! Бо я вже казав, що як юдеї, так і неюдеї, — всі однаково винні у гріху. ¹⁰Як сказано у Святому Письмі:

«Праведного жодного немає!
¹¹ Немає жодного,
хто розуміє Бога, або шукає Бога.
¹² Всі відвернулися від Нього.
Всі до одного люди стали нікчемні.

Немає тих, хто робить добрі справи.
Немає жодного!»

Псалми 13:1-3

¹³ «Уста їх подібні
до гробниць розкритих,
на язиці ж у кожного — брехня».
Псалми 4:9

«На устах їхніх — зміїна отрута».
Псалми 139:3

¹⁴ «Прокляття й гіркота на їхніх устах».
Псалми 9:7

¹⁵ «Швидкі вони пролити кров.

¹⁶ Хоч би куди ішли вони,
з собою скрізь несуть руїну і
страждання.

¹⁷ Їм геть дорога миру не відома».
Ісаїя 59:7-8

¹⁸ «І страху перед Богом в них немає».
Псалми 36:1

¹⁹Зараз ми знаємо: все, що сказане в Законі, звернене до тих, хто є під Законом. І це замкне уста всім, хто намагатиметься мовити хоч слово у своє виправдання. Щоб увесь світ був у відповіді перед Богом. ²⁰Бо ніхто не може виправдатися перед Богом, виконуючи Закон. Адже Закон приносить познання гріха.

Бог робить людей праведними

²¹Та зараз, незалежно від Закону, відкрилася правда Божа, хоча про це свідчать Закон і пророки. ²²Бог робить через віру в Ісуса Христа людей праведними. Всі люди рівні й немає між ними різниці. ²³Бо всі люди грішили, і всім їм бракує Слави Божої.

²⁴Усі люди стали праведні перед Богом завдяки дару Божої милості, завдяки визволенню, яке Бог здійснив через Ісуса Христа. ²⁵Бог віддав Ісуса в жертву для прощення всіх гріхів людських через віру. І показав цим, що Він справедливий. (Адже Він залишав усі гріхи, здійснені в минулих часах, без покарання — завдяки Своїй терпимості). ²⁶Він робив так, щоб нині показати справедливість Свою і щоб бути справедливим, водночас виправдовуючи тих, хто має віру у Ісуса.

²⁷Чи є тоді чого пишатися собою? Немає! Чому? Яким же це законом заборонено? Законом справ? Ні. Законом віри. ²⁸Бо ми вважаємо, що людина стає праведною перед Богом вірою своєю — незалежно від виконання того, що вимагає Закон.

²⁹Чи Бог належить лише юдеям? Хіба Він не належить також і неюдеям? Так, Він належить і їм. ³⁰Оскільки Бог єдиний, то Він виправдає тих, хто зробив обрізання, за віру їхню, і тих, хто не зробив обрізання, — за віру їхню. ³¹Чи скасовуємо ми Закон цією вірою? Зовсім ні! Навпаки, вірою ми встановлюємо Закон.

Авраамів приклад

4Що скажемо ми про Авраама,¹ земного праотця нашого? Що взяв він про це? ²Якщо Авраам став праведним завдяки своїм вчинкам, то мав усі підстави пишатися, але не перед Богом. ³Ось що сказано у Святому Письмі: «Авраам повірив Богу. Бог прийняв його віру і захував її Авраамові як праведність»². ⁴Платня тому, хто працює, захищується не як дарунок, а як заробіток. ⁵Якщо людина не працює, але вірує в Бога, Який виправдовує лихих людей, то ця віра захищується йому на карб, як праведність. ⁶Так само і Давид сказав, що блаженний той, кому Бог захищує праведність, незважаючи на його вчинки:

⁷ «Блаженні ті,
чії злочини прощені,
чії гріхи відпущені.

⁸ Блаженний той,
кому Господь гріхи не захищує».

Псалми 31:1-2

⁹Чи це благо лише для тих, кому зробили обрізання, чи, може, й для тих, кому його не робили? Звісно, це стосується також і необрізаних. Адже ми сказали: «Аврамова віра була захищена йому в праведність»³. ¹⁰Коли ж він став таким, коли віра йому була захищена? До обрізання, чи після? До цього. ¹¹Для Авраама обрізання було знаком, печаттю того, що Бог прийняв його праведним за віру, яку він мав іще до

обрізання. І тому Авраам є батьком усіх віруючих, навіть якщо їм не зроблено обрізання, (щоб праведність була захищена їм також). ¹²Він також є батьком і обрізаних, що йдуть слідом за ним у його вірі, яку він мав іще раніше.

Божа обітниця

¹³Не через Закон була дана Авраамові і його нащадкам обіцянка, що він стане спадкоємцем світу, але за праведність його, що від віри. ¹⁴Якщо ж спадкоємцем світу є народ, залежний від Закону, то віра — безглузда, а обітниця — нікчемна. ¹⁵Тому що Закон викликає гнів Божий, а коли немає Закону, то й порушення немає.

¹⁶Тож обітниця Божа йде через віру, щоб люди одержали її, як подарунок. А якщо це так, то й для всіх Авраамових нащадків обітниця буде твердою. І не лише для тих, у кого є Закон, а й для тих, хто вірою живе, як жив Авраам. Через те і є він батьком для нас усіх. ¹⁷Так сказано й у Святому Письмі: «Зробив Я тебе батьком багатьох народів»⁴. Авраам є нашим батьком перед Богом, в Якого він вірив, і Який дає життя померлим, з волі Якого існує те, чого не існувало. ¹⁸З надією в серці своєму Авраам вірив усупереч всій людській надії. Отож бо він і став батьком багатьох народів. Бо сказано: «Твоїх нащадків буде, як тих зірок на небі»⁵.

¹⁹⁻²⁰І віра його не слабла. Хоч він знав, що тілом уже старий, аби мати дітей (було йому на той час близько ста років), і розумів, що Сара⁶ його неплідна, та ніколи Авраам не сумнівався в обітниці Божій і не вагався у вірі. Навпаки, все міцніше вірив і надавав хвалу Богові. ²¹Він був цілком упевнений в тому, що Бог міг зробити, що обіцяв. ²²Ось чому сказано, що віра була захищена йому як праведність.

²³Та не лише заради одного його було сказано в Святому Письмі: «Віру його Бог прийняв». ²⁴То сказано й заради нас, чия віра також буде прийнята Богом. І будемо ми праведними перед Ним. Це станеться з нами, хто вірить в Бога, який воскресив із мертвих нашого Господа Ісуса. ²⁵Його

¹Авраам праотець юдейського народу.

²Вірш 3 Буття 15:6.

³Аврамова ... праведність Буття 15:6.

⁴«Зробив ... народів» Буття 17:5.

⁵«Твоїх ... небі» Буття 15:5.

⁶Сара (або Сарра) дружина Авраама, якій Бог послав сина, коли вона вже була в дуже похилому віці.

віддали на смерть за наші гріхи, і Він воскрес для життя заради нашого виправдання перед Богом.

Праведність перед Богом

5Оскільки ми виправдалися перед Богом завдяки нашій вірі, ми маємо мир з Ним через Господа нашого Ісуса Христа. **2**Через Нього і через віру ми також одержали можливість зазнати благодать, яку тепер маємо. Ми радіємо з надії прилучитися до Божої слави. **3**І більше того — ми радіємо з наших страждань. Ми знаємо, що страждання породжують терпіння. **4**Терпіння породжує стійкість. А стійкість, своєю чергою, приносить надію. **5**Надія ж нас ніколи не розчарує, бо любов Божа влилася в наші серця через Святого Духа, що даний нам.

6Свого часу Христос помер за нас, лихих людей, хоча ми ще самі були немічні. А Він помер, рятуючи нас. **7**Рідко буває щоб хтось помер за праведника, хіба що за благого, може, хто й відважиться віддати життя.

8Та Бог показав, як глибоко Він нас любить, тим, що Христос помер заради нас, коли ми були ще грішниками. **9**Оскільки тепер ми виправдані перед Богом Кров'ю Христовою, тож і від гніву Божого врятуємося через Ісуса. **10**Коли ми були ще ворогами Богу, ми були примирені з Богом через смерть Його Сина. Надто ж зараз, коли ми замирилися, врятуємося життям Його. **11**Більше того, ми радіємо Богом через Господа нашого Ісуса Христа, через якого ми тепер замирилися з Богом.

Адам і Христос

12Гріх прийшов у світ через одного чоловіка, Адама¹, а разом з гріхом і смерть. Так само й смерть прийшла до всіх людей, бо всі вони грішили. **13**Гріх був у світі й до того, як Закон з'явився, та гріх нікому не зараховується, коли немає закону. **14**Смерть панувала від часів Адама до Мойсея. Вона панувала навіть над тими, хто не грішив, як Адам, коли він порушив Божу заповідь. Адам був праобразом Того, Хто мав прийти пізніше.

15Та вільний дар Божий зовсім не такий, як гріх Адамів. Багато людей померло через

гріх цього чоловіка. Та милість Божа набагато більша, бо через благодать одного чоловіка Ісуса Христа багато людей одержало дар Божий. **16**Дар Божий не такий, як наслідок гріха одного чоловіка. Бо суд, який веде до засудження, був за один гріх, а Божий дар, що веде до виправдання, був за багато гріхів. **17**Через гріх одного чоловіка запанувала смерть. Зараз багато людей одержують милість Божу і Божий дар праведності. Безумовно, вони матимуть правдиве життя, і пануватимуть через одного Чоловіка, Ісуса Христа.

18Отже, якщо провина одного привела до засудження всіх людей, так само праведність одного привела до виправдання і вічного життя для всіх людей. **19**За непослух одного всі стали грішниками. Завдяки покірливості одного всі стануть праведними.

20Закон прийшов для того, щоб збільшити переступ. Та коли гріх збільшувався, навіть більшою ставала милість Божа. **21**Гріх панував завдяки смерті. Але Бог дав людям більше милості для того, щоб Його милість могла панувати, роблячи людей праведними з Ним. Вона приносить вічне життя через Господа нашого Ісуса Христа.

Хто вмер для гріха, той житиме в Бозі

6Що ж нам сказати? Чи залишатися нам у гріху, щоб примножити милість Божу? **2**Зовсім ні! Ми померли в гріху, то як же все ще живемо в ньому? **3**Чи ви не знаєте, що коли ми хрестилися в Ісуса Христа, то хрестились і в смерть Його? **4**Тому, хрещенням в Його смерть ми були поховані із Ним для того, щоб так, як Христос був піднесений із мертвих славою Отця, і ми могли мати нове життя. **5**Якщо ми були з'єднані з Ним в такій смерті, як Його, то будемо з'єднані з Ним і у воскресінні. **6**Ми знаємо, що наше старе існування розіп'яли разом з Ісусом, щоб наші гріховні тіла загинули і щоб нам не бути більше рабами гріха. **7**Бо той, хто помер, звільнився від влади гріха. **8**Отже, оскільки ми вмерли з Христом, то віримо, що й житимемо з Ним. **9**Бо ми знаємо, що Христос, Який воскрес із мертвих, більше не помре, і смерть більш не має влади над Ним. **10**Смерть, якою Він помер, — то була смерть для гріха. Раз і назавжди. Життя ж, яким Він живе, — для Бога.

¹Адам перший чоловік, створений Богом.

¹¹Так само і ви вважайте себе померлими для гріха, але живими для Бога в Ісусі Христі. ¹²Не слід давати гріху панувати у ваших смертних тілах, щоб не піддатися його гріховним бажанням. ¹³Не слід також віддавати гріху ніякі члени тіла вашого, щоб не стали вони знаряддям неправедності. Краще віддайте себе Богові як люди, що воскресли із мертвих і тепер живі. І члени тіла вашого віддайте Богу як знаряддя праведності. ¹⁴Тож гріх не буде панувати над вами, бо ви живете не під Законом, а в милості Божій.

Раби праведності

¹⁵То що ж нам робити? Чи грішити, раз живемо не під Законом, а в милості Божій? Звісно, ні! ¹⁶Хіба ви не знаєте, що коли ви віддасте себе комусь на послух, мов ті раби, то ви є рабами того, кого слухаєтеся. Або ви станете рабами гріха (а це шлях до смерті), або рабами, які слухаються Бога (і це приведе до праведності).

¹⁷Ви були рабами гріха, та, дякуючи Богу, ви слухалися усім своїм серцем вчення, якому вас довірили. ¹⁸Звільнившись від гріха, ви стали рабами праведності. ¹⁹(Я наводжу приклад, який люди можуть зрозуміти, бо це важко збагнути). Раніше ви віддавали частини свого тіла нечистоті й беззаконню, як раби. І так ви жили. Зараз так само віддайте частини тіла свого праведності, щоб бути її рабами. І так ваше життя буде присвячене Богу. ²⁰Бо, коли ви були рабами гріха, то у вас не було праведності. Вона не панувала над вами. ²¹І який же врожай ви тоді мали? А мали ви те, чого зараз соромитеся, що приносить духовну смерть.

²²Та тепер, коли ви звільнилися від гріха й стали рабами Божими, ви починаєте врожай, що веде до освячення й — у підсумку — до вічного життя. ²³Бо плата від гріха — смерть, а благодатний Дар Божий — вічне життя в Господі нашому Ісусі Христі.

Ми звільнилися від Закону

7Я звертаюся до тих, хто знає Закон. Хіба не відомо вам, браття, що Закон має владу над людиною, тільки поки вона живе? ²Скажімо, заміжня жінка прив'язана законом до свого чоловіка, поки він живий.

Та коли він помре, вона звільняється з-під влади закону про шлюб. ³Тож якщо вона стає дружиною іншого, коли ще живий її чоловік, то вважається розпусницею. Але якщо чоловік її помре, то вона звільняється від шлюбного закону. Вона не вважається розпусницею, якщо вийде за іншого.

⁴Так само й ви, брати мої, померли для Закону через Тіло Христове, щоб належати іншому — Тому, Хто воскрес із мертвих, щоб ми могли принести врожай вчинків наших Богові. ⁵Бо коли ми ще жили у згоді з нашою гріховною людською природою, то наші гріховні пристрасті, що прийшли від Закону, володіли тілами нашими. Вони приносили врожай вчинків, який вів до смерті. ⁶Та зараз ми звільнилися від Закону, в'язнями якого ми були. Ми вмерли для нього, ми служимо Господу Богу нашому в новому житті, яким править Дух Святий, а не в старому, що трималося писаних канонів.

Боротьба з гріхом

⁷То що ж ми скажемо на це? Що Закон — це гріх? Звісно, ні! Та не знати б мені, що таке гріх інакше, як через Закон. Бо й справді, я не знав би, що то є — прагнути чогось чужого, якби в Законі не було записано: «Не прагни чужого»¹.

⁸Однак гріх через цю заповідь знайшов шлях розбудити в мені потяг до всього злого. Без Закону гріх мертвий.

⁹Я жив колись без Закону, та гріх ожив, коли з'явилася заповідь. ¹⁰І тоді ж я вмер. Тож заповідь, що мала принести життя, принесла мені духовну смерть. ¹¹Скориставшись нагодою, гріх звабив мене заповіддю і нею ж убив мене.

¹²Отже, Закон — священний, і заповідь — священна, справедлива і добра. ¹³То чи означає це, що добро спричинило смерть мені? Зовсім ні! Але гріх, використавши добро, приніс мені смерть. І сталося це, щоб гріх був визнаний гріхом. І сталося це для того, щоб через цю заповідь я усвідомив, що гріх дуже грішний.

¹«Не прагни чужого» Див. Вихід 20:17; Повторення Закону 5:21.

Внутрішня боротьба

¹⁴Тож ми знаємо, що Закон — духовний, а я — ні. І продано було мене в рабство гріху. ¹⁵І я не знаю, що роблю, бо роблю не те, що хотів би, а те, що ненавиджу. ¹⁶І якщо я роблю те, чого не бажаю робити, то погоджуюся з законом, що він добрий. ¹⁷Насправді ж то не я роблю, а гріх, що живе в мені. ¹⁸Так, я знаю, що добро не живе в мені, тобто в моїй недуховній людській природі. Прагнення добрих вчинків у мене є, але здійснити їх ще не можу. ¹⁹Бо я не роблю те добро, яке я хочу робити, а чиню зло, якого чинити не хочу. ²⁰Тож коли я роблю те, чого не хочу, то вже не я здійснюю це, а гріх, який живе в мені.

²¹Отже, я відчуваю цей закон у собі, хоча я хочу чинити добро, та зло завжди є зі мною. ²²Внутрішньо я насолоджуюся Законом Божим. ²³Та бачу, що інший закон керує тілом моїм. Він ворогує з Законом Божим, що керує розумом моїм. Цей інший закон і є законом гріха. І він робить мене своїм в'язнем. Він владарює моїм тілом.

²⁴О, нещасний я чоловік! Хто визволить мене з цього смертного тіла? ²⁵Бог! Тож дяка Йому (за Його порятунок) через Господа нашого Ісуса Христа! Розумом своїм я є раб Закону Божого, а грішною природою своєю я раб закону гріха.

Життя освячене Духом Святим

8Тож немає зараз осуду тим, хто в Ісусі Христі. ²Бо Закон Духа, що дає життя, звільнив мене від закону гріха, що веде до смерті. ³Бог здійснив те, що не зміг зробити Мойсеїв Закон. Бо Мойсеїв Закон був ослаблений бездуховною і грішною природою людською. Пославши Свого Сина в подібі людського грішного тіла як жертву за гріх, Бог використав людське життя, щоб засудити гріх. ⁴Він зробив це для того, щоб праведні вимоги Закону могли б здійснитися через нас, хто живе не згідно зі своєю недуховною природою, але згідно з Духом Святим

⁵Люди, що живуть згідно зі своєю бездуховною людською природою, дбають лише про те, чого прагне їхня бездуховна людська природа. Той же, хто живе за Духом Святим, усі думки свої спрямовує на те, чого Дух бажає. ⁶Розум людини, керований бездуховною людською при-

родою, веде до смерті. Та розум, керований Духом, знаходить життя і мир.

⁷Розум, керований бездуховною людською природою, проти Бога, бо він не підкоряється Законові Божому і не може підкоритися. ⁸Ті, хто живуть згідно зі своєю бездуховною людською природою, не можуть догодити Богу.

⁹Але бездуховність людської природи не має влади над вами. Дух керує вами, якщо справді Дух Божий живе в вас. А як хто Духа Христового не має, той не належить Христу. ¹⁰З іншого боку, якщо Христос живе в вас, тіла ваші мертві через гріх, але Дух є життя для вас, бо ви стали праведними перед Богом. ¹¹Якщо Дух Божий воскресив Ісуса із мертвих і живе в вас, то Той, Хто воскресив Ісуса з мертвих, дасть життя і вашим смертним тілам — через Дух, що живе в вас.

¹²Отже, брати мої, ми не боржники своєї бездуховної людської природи і не повинні жити в покорі їй. ¹³Бо якщо житимете під її владою, то прийде духовна смерть. Якщо з поміччю Духа Святого умертвляєте тілесні вчинки, то матимете справжнє життя. ¹⁴Бо справжні діти Божі — це ті, хто керується Духом Божим. ¹⁵Адже Дух, що ви одержали, не перетворює вас на рабів і не змушує знову боятися, а робить вас усиновленими дітьми Божими. І через Духа ми вигукуємо: «Авва!», що означає: «Батько!» ¹⁶І Сам Дух Святий разом із духом кожного з нас свідчить, що ми Божі діти. ¹⁷А раз ми Божі діти, то ми й спадкоємці Його, як і Христос. Страждаємо разом з ним, щоб здобути й славу з Христосом.

Слава у майбутньому

¹⁸Я вважаю, що наші страждання у цьому житті нічого не варті порівняно з тією великою славою, що ми її матимемо в майбутньому. ¹⁹Адже створений мир із нетерпінням чекає на той час, коли стане відомо, хто є Божими дітьми.

²⁰⁻²¹Все, створене Богом, було приречене до марнот. І скорилося не з власної волі, а з волі Божої. Але в тій покірності живе надія на те, що весь світ звільниться з-під рабства й занепаду, що він матиме славу і свободу, — як мають їх діти Божі. ²²Ми знаємо, що досі світ, створений Богом, стогнав і страждав від болю, ніби та жінка

перед пологами. ²³І не лише світ, але ми також стогнемо в череві. Ми, хто має Дух Святий як перший зародок благословення Божого, поки що ми терпляче чекаємо повного усиновлення, коли Бог визволить наші тіла.

²⁴Ми врятовані й маємо надію в серці. Та коли б ми могли бачити те, на що маємо надію, — то вже не надія була б. Хто ж може сподіватися на те, що вже бачить? ²⁵Оскільки ми сподіваємося на те, чого не бачимо, ми чекаємо його з терпінням.

²⁶Так само й Дух приходиться нам на допомогу, коли ми безсилі. Ми навіть не знаємо, за що маємо молитися, та Дух Сам заступається за нас перед Богом з такими зітханням, що словами й не вимовиш. ²⁷Та Бог бачить, що в серцях наших. Він знає намір Духа, бо з Божої волі заступається Дух за людей Божих.

²⁸І ми знаємо, що Бог у всьому підтримує тих, хто любить Його, хто покликаний згідно з Його волею. ²⁹Бог знав тих людей ще до створення світу. Тож Він призначив їх бути такими, як Син Його, щоб Син Божий міг стати старшим серед багатьох братів і сестер. ³⁰І Бог покликав тих людей, і ті, хто були покликані, були виправдані перед Богом. І ті, хто були виправдані, були прославлені.

Любов Божа — в Ісусі Христі

³¹Що можна сказати на це? Якщо Бог за нас, то хто ж проти? ³²Той, хто Сина Свого не пожалів і віддав Його на смерть за нас усіх, Той, звичайно, віддасть і все інше разом із Сином Своїм. ³³Хто може звинуватити людей, яких Бог обрав? Бог їх виправдовує. ³⁴То хто ж звинувачує? Ісус Христос помер і, що важливіше, воскрес із мертвих. Він сидить по праву руку від Бога і також заступається за нас. ³⁵Хто зможе відняти нас від любові Христової? Може, лихо якесь, злидні, переслідування, голод чи голизна, небезпека яка чи смерть від меча? ³⁶Як сказано у Святому Письмі:

«За Тебе нас щодня вбивають,
вважають вівцями,
придатними на те лиш,
щоб забить».

Псалми 43:22

³⁷Ні, у всьому цьому ми здобуємо найбільшу перемогу завдяки Тому, Хто полюбив нас. ³⁸⁻³⁹Бо я переконаний, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні вищі духи, ні те що тепер, ні те що в майбутньому, ані яка духовна влада, ніщо над нами, ані під нами, ні будь-яке інше створіння — ніщо не зможе відлучити нас від Божої любові, що знайдена в Христі Ісусі, нашому Господі.

Бог і юдеї

⁹¹⁻²Правду кажу я в Христі. Я не обманюю, і совість моя, освячена Духом Святим, свідок у тому, що в серці моему велика скорбота й постійний біль за юдейський народ. ³⁻⁴І я б майже бажав бути проклятим і відлученим від Христа заради моїх братів і земних родичів — ізраїльтян. Їм належить право бути всиновленими, як дітям Божим, побачити славу Божу, заповіти, які Бог дав їм, і Закон Мойсеїв, богослужіння й Його обітниці.

⁵Їм належать великі патріархи. Від них прийшов на землю Христос. Нехай Той, Хто є Богом над усіма, буде благословений на віки! Амінь.

Бог обирає того, кого хоче

⁶Але це не так, Слово Боже не здійснилося, бо не всі, хто родом з Ізраїлю, — справжні ізраїльтяни. ⁷Не всі ті істинні діти Авраамові, хто є його нащадками. Бо як Бог сказав: «Від Ісаака будуть названі нащадки твої»¹.

⁸Це означає, що не ті діти Божі, хто народився від плоті людської, а ті, хто народився завдяки Божій обітниці. То вони зватимуться нащадками Авраамовими. ⁹І ось як в обітниці сказано: «В призначений час Я повернуся, і в Сарі народиться син»².

¹⁰Більше того, Ревекка³ також завагітніла. І були в неї сини від одного чоловіка, нашого праотця Ісаака. ¹¹⁻¹²І перш ніж ті сини народилися, перш ніж вони вчинили щось добре чи зле, Бог сказав Ревекці: «Старший син твій служитиме молодшому»⁴. І сталося так, щоб міг здійснюватися Божий намір, за вибором Його. Він не ґрунтується

¹«Від Ісаака ... твої» Буття 21:12.

²«В призначений ... син» Буття 18:10, 14.

³Ревекка дружина патріарха Ісаака, мати Ісава та Якова.

⁴«Старший ... молодшому» Буття 25:23.

на вчинках. Він залежить від Божого заклику. ¹³Як сказано у Святому Письмі: «Я люблю Якова, та зненавидів Ісава»¹.

¹⁴І що ж ми тепер скажемо? Чи буває Бог несправедливим? Звісно, ні! ¹⁵Бо сказав Він Мойсею: «Я помилую того, кого Сам вирішу помилувати, і зглянусь над тим, над ким Сам вирішу зглянутись»². ¹⁶Тож милість Божа не залежить від чийогось бажання, або чийось зусиль — лише від Самого Бога.

¹⁷У Святому Письмі Бог каже фараонові: «Я підніс тебе й зробив царем для того, щоб показати через тебе Мою владу, і щоб Моє ім'я було сповіщене всьому світові»³. ¹⁸Отже, Бог милує тих, кого Сам обирає, і робить впертими тих, кого Сам вибирає.

¹⁹І хтось може спитати мене: «Якщо Бог керує нашими вчинками, то чому ж Він досі звинувачує нас? Бо, зрештою, хто ж може протистояти волі Бога?»

²⁰Але хто ж ти є, чоловіче добрий, щоб сперечатися з Богом? Глиняний глечик не питає гончара: «Навіщо Ти зробив мене таким?» ²¹Хіба гончар не має влади над глиною, щоб з одного й того ж місива зробити дві різні посудини: чашу для урочистостей і звичайний глечик? ²²А Богу, коли Він хотів виявити гнів Свій і силу Свою, все ж таки не забракло терпіння й жалю до людей, які викликали в Нього той великий гнів, і які були засуджені до знищення. ²³Він терпів їх, щоб показати багатство слави Своєї тим, хто приймає Його милосердя, кого Він приготував одержати славу Його. ²⁴Це ті з нас, кого Він покликав не лише від юдеїв, а й від поган. Та невже хтось наважиться протидіяти всесильним діянням Божим? ²⁵Як сказано у Святому Письмі, у пророка Осії:

«Тих, хто не був Моїм народом,
Я назву Своїм народом.
Жінку, яку не любили,
Я назву коханою».

Осія 2:23

²⁶ «І буде так: на тому ж місці, де Бог сказав їм: «Ви не Мій народ», там їх назвуть дітьми живого Бога».

Осія 1:10

^{27–28}Ісая провіщає про Ізраїль:

«Навіть якщо ізраїльтян буде багато, мов того піску морського, та однак лише залишок спасеться, бо вирок Свій Господь на землі учинить до кінця і без зволікань»⁴.

²⁹І ще Ісая провістив:

«Якби Господь Всемогутній не залишив для нас нащадків, ми б уподібнилися до Содому і Гоморри»⁵.

³⁰Що ж на це сказати? Ми робимо висновок, що погани, які не прагнули праведності, здобули її — ту праведність, що є наслідком віри. ³¹А люди Ізраїлю, які йшли за законом, що приніс би праведність, не жили відповідно до того закону. ³²Чому? Тому що вони чинили так не через віру, а через вчинки свої. І вони спіткнулись об камінь спотикання. ³³Так сказано в Святому Письмі:

«Поглянь, Я кладу в Сіоні
камінь спотикання,
який існує саме для спокуси,
але той, хто вірить у Нього,
не розчарується».

Ісаї 8:14, 28:16

Юдеї можуть спастися

10Брати мої! Від усього серця бажаю спасіння ізраїльтянам і молю Бога про це. ²Я свідчу, що вони мають палке прагнення наслідувати Бога, та не знають, як це робити. ³Бо не знали Божої праведності. Вони намагалися заснувати свою власну праведність і не підкорилися Божій. ⁴Христос — це мета Закону, щоб кожний віруючий став праведним перед Богом. ⁵Мойсей пише про праведність перед Богом,

⁴«Навіть ... зволікань» Ісая 10:22-23.

⁵Содом і Гоморра міста, де жили грішники. Бог покарав їх, проливши на них вогняний дощ. (Див. Ісая 1:9.)

¹«Я люблю ... Ісава» Малахія 1:2-3.

²«Я помилую ... зглянутись» Буття 33:19.

³«Я підніс ... світові» Буття 9:16.

що йде від Закону: «Людина, яка дотримується Закону, буде жити ним»¹.

⁶Але про праведність, яку дає віра, у Святому Письмі сказано так: «Не питай себе: «Хто вознесеться на небо?» (тобто щоб привести Христа на землю). ⁷Або: «Хто спуститься в безодню?» (тобто щоб повернути Христа з мертвих). ⁸Ні! Що сказано у Святому Письмі? «Слово Боже поруч з тобою, на устах твоїх і в твоєму серці»². ⁹Ось це слово: «Якщо ти визнаєш власними устами: «Ісус — це Господь», — і повіриш серцем своїм, що Бог воскресив Його з мертвих, то будеш врятований.

¹⁰Адже віримо серцем, щоб стати праведними перед Богом. І вголос підтверджуємо віру, щоб дістати спасіння. ¹¹Бо сказано у Святому Письмі: «Хто вірить у Нього — не буде розчарований»³. ¹²Адже немає різниці між юдеєм і неюдеєм — той самий Господь є Господом над усіма людьми. І Він сповнений милосердя до всіх, хто просить Його про допомогу, виявляючи свою віру в Нього. ¹³Бо «кожен, хто призове ім'я Господнє, буде врятований»⁴.

Не всі сприйняли Благовість

¹⁴Але як же люди зможуть кликати Його на допомогу, якщо вони не вірили в Нього? Як можуть вони повірити, якщо нічого не чули про Нього? І як вони почують, коли ніхто не проповідує про Нього? ¹⁵А як вони будуть проповідувати, коли їх не послано для цього? Як сказано в Святому Письмі: «Який прекрасний прихід тих, хто приносить Благовість»⁵.

¹⁶Та не всі ізраїльтяни прийняли Благовість. Ще Ісаїа питав: «Господи, хто повірив у те, що почув від нас?»⁶. ¹⁷Віра приходить тоді, коли люди слухають послання. А чують вони її тоді, коли хтось проповідує про Христа.

¹⁸Але я питаю: «Хіба люди не чули послання?» Звісно, чули! У Святому Письмі сказано:

¹«Людина ... жити ними» Левит 18:5.

²«Слово ... серці» Повторення Закону 30:12-14.

³«Хто вірить ... розчарований» Ісаїа 28:16.

⁴«кожен ... врятований» Йоїл 2:32.

⁵«Який ... Благовість» Ісаїа 52:7.

⁶«Господи ... нас?» Ісаїа 53:1.

«По всій землі линуць голоси їхні,
слова їхні сягнули краю світу».

Псалми 18:4

¹⁹Але я кажу: «Хіба ж народ Ізраїлю не зрозумів?» Спочатку Мойсей повторив слова Божі:

«Я візьму народ, який не є народом,
і завдам вам ревнощів.
Я візьму народ, що не має розуму,
і завдам вам гніву».

Повторення Закону 32:21

²⁰Потім Ісаїа, посилаючись на Бога, так відважився сказати:

«І знайшли Мене ті, хто не шукав,
а відкрився Я тим, хто й не питав
про Мене».

Ісаїа 65:1

²¹Але Бог сказав про народ Ізраїлю:

«Цілий день Я простягав руки Свої,
щоб обійняти народ,
що лишався непокірливим і впертим».

Ісаїа 65:2

Бог не забув Свій народ

11 Тож я питаю: «Невже Бог відмовився від Свого народу?» Зовсім ні! Бо я теж ізраїльтянин, нащадок Авраама з роду Веніамина. ²⁻³Бог не відмовився від Свого народу, який Він обрав заздалегідь! Чи може, ви не знаєте, що в Святому Письмі сказано про Іллю? Коли він звертався до Бога, нарікаючи на ізраїльтян, він казав: «Господи, вони вбили Твоїх пророків, зруйнували Твої вівтарі. Я єдиний, хто залишився. Та вони й мене шукають, щоб убити»⁷.

⁴І що ж Бог відповів йому? Бог сказав: «Я зберіг для Себе сім тисяч чоловік, що не зігнули колін перед Ваалом»⁸. ⁵Так і тепер: є невелика група людей, яких Бог обрав, явивши милість Свою. ⁶І якщо це сталося завдяки милості Божій, то не за їхні вчинки їх обрали. Бо інакше то не була б милість.

⁷«Господи ... убити» Перша книга Царів 19:10, 14.

⁸«Я зберіг ... Ваалом» Перша книга Царів 19:18.
Ваал — ім'я поганського божества.

⁷Що ж тоді? Чого прагнув народ ізраїльський, того він не знайшов. Але обрані Богом досягли праведності. Решта ж зачерствіли й не стали слухати слова Божого. ⁸Як сказано у Святому Письмі:

«Бог приспав їх».

Ісаія 29:10

«Він понакривав їхні очі,
щоб вони не бачили,
позатикав вуха,
щоб не чули.

І так триває досі».

Повторення Закону 29:4

⁹І Давид казав:

«Хай святковий їхній стіл стане
наживкою і пасткою.

Хай впадуть і будуть покарані.

¹⁰ Хай затьмаряться очі їхні,
щоб нічого вони не бачили.
Хай хребти позгинаються їхні
назавжди
під тягарем турбот».

Псалми 68:22-23

¹¹Тож я питаю: «Чи впали юдеї, спіткнувшись?» Звісно, ні! Через їхню помилку спасіння прийшло до поган, щоб у них, юдеїв, викликати ревності. ¹²Оскільки їхня помилка означала велике благо для світу, а їхня втрата означала благо для поган. Тож їхнє повне прилучення до Царства Божого буде ще більшим благом для всього світу.

¹³А зараз я звертаюся до вас, погани, саме тому, що я апостол поган. Я надаю великого значення своїй праці. ¹⁴Сподіваюся, що викличу ревності у декого із співвітчизників своїх і таким чином приведу їх до спасіння.

¹⁵Бог відвернувся від юдеїв, тим самим примирившись із усім світом. Тож коли Він прийме їх, що означатиме це, як не воскресіння із мертвих? ¹⁶Якщо першу скибку хліба ти віддаєш Богу, то й уся хлібина буде святою! А якщо коріння у дерева святе, то святе й гілля. ¹⁷Деякі гілки були відламані, а ви, погани, дике оливне дерево, прищеплені були. Ви тепер здобуєте життя від сильного кореня оливи.

¹⁸То не вихваляйся зламанним гіллям. Коли ж хвалишся, то пам'ятай, що це не ти

живиш коріння, а воно годує тебе. ¹⁹Але ти можеш сказати: «Адже гілля зламали, щоб мене приєднати». ²⁰Так, його повідламували через невіру, а ти зостаєшся на місці, бо маєш віру. Тож не гордуй, а краще відчуй страх. ²¹Бо якщо Бог не шадив природних гілок, то й тебе не пощадить.

²²Отже, зважай на доброту і суворість Божу: суворість до тих, хто відчакхнутий, та доброту до тебе, якщо залишишся в Його милості. Інакше й тебе буде відламано від дерева і викинуто геть.

²³Якщо ж юдеї не стоятимуть уперто на своїй невірі, то Бог знову прищепить їх до дерева, бо Він має таку владу. ²⁴Якщо ти є та гілка, яку відрізано від дички і наперекір природі прищеплено до домашньої оливи, то наскільки легше приживеться гілка від культурної оливи до своєї ж рослини.

²⁵Брати мої, я не хочу, щоб ця правда лишалася таємницею для вас, щоб ви не покладалися тільки на власну мудрість. Часткове зачерствіння прийшло до народу ізраїльського, і це триватиме доти, доки достатньо поган не прийде до Божої родини. ²⁶І так весь Ізраїль буде врятований. Як сказано у Святому Письмі:

«Визволитель прийде з Сіону
й відверне безбожність
від сім'ї Якової.

²⁷ Таким буде Мій заповіт,
коли відпущу Я всі їхні гріхи».

Ісаія 27:9; 59:20-21

²⁸Щодо Благовісті, то, відмовляючись прийняти її, юдеї стають ворогами Богу на користь вам, поганам. Та Бог вибрав юдеїв і любить їх — Він дав обіцянку засновникам їхнього роду. ²⁹Адже Бог ніколи не змінює Свого рішення про Свої дарунки і покликання.

³⁰Ви були колись непокірними, а зараз маєте милість Божу — через непокірливість юдеїв. ³¹Так і вони зараз не слухають Бога, бо Він вам явив милість Свою. Так сталося, щоб і вони могли одержати милість Божу.

³²Бог зібрав разом до в'язниці всіх неслухняних для того, щоб показати Своє милосердя до всіх них. ³³О, яка незрівнянно велика щедрість Божа! Яке багатство знань, яка глибока мудрість Його! Які непередбачені судження і незбагненні шляхи Його!

³⁴Як сказано у Святому Письмі:

«Хто знає розум Господа,
або хто може бути
дорадником Йому?»

Ісаія 40:13

³⁵ «Чи хтось давав щось Богу?
Чи винен Бог комусь?»

Йов 41:11

³⁶Бо все було створене Богом й існує через Нього і для Нього. Слава Йому во віки віків! Амінь!

Присвятить своє життя Богу

12Отже, благаю вас, брати мої, через милосердя Боже віддайте життя свої Богу, як живу жертву, що свята й Богу мила. То буде вашим духовним служінням Йому. ²І не підкоряйтеся світу цьому. Краще хай ваш розум зміниться і відновиться, щоби змогли ви пізнати й прийняти волю Божу, щоб збагнули ви, що є добре, бажане Богу й досконале.

³Оскільки Бог дав мені милосливий дар, я звертаюся до кожного з вас. Не треба цінувати себе більше, ніж то годиться. Будьте розсудливими, виходячи з тієї віри, якою Бог наділив кожного з вас. ⁴Кожен із нас має тіло, що складається з різних частин. І не всі частини мають однакове призначення. ⁵Так само й ми є багатьма частинами, які утворюють одне тіло во Христі. Кожна частина належить до всіх інших.

⁶І ми маємо дари, які різняться згідно з благодаттю, даною нам. І якщо хтось одержав обдарування бути пророком, то він мусить послуговуватися ним — настільки, наскільки він вірить. ⁷Якщо хтось одержав дар служіння іншим, той нехай присвятить життя своє служінню. Якщо хтось має хист навчати інших, той нехай навчає. ⁸Хто обдарований умінням утішати, той нехай утішає. А хто має дар ділитися з людьми, нехай робить це щиро. Хто має здатність керувати, нехай керує сумлінно. Наділений же талантом милосердя нехай це милосердя з радістю несе людям.

⁹І хай любов ваша буде щирою. Ненавидьте зло й горніться до добра. ¹⁰Будьте відданими братерській любові одне до

одного. Шануйте одне одного більше, ніж себе самого. ¹¹У праці будьте завзятими й не лінуйтеся. Палайте Духом, служіте Господу.

¹²Втішайтеся надією. Будьте терплячі в біді й наполегливі в молитвах ваших. ¹³Допомагайте святим Божим людям у скруті, гостинними будьте до перехожих людей. ¹⁴Благословляйте тих, що переслідують вас. Благословляйте, а не проклинайте.

¹⁵Радійте з тими, хто радіє, і плачте з тими, хто плаче. ¹⁶Живіть у злагоді. Не гордуйте, краще товаришуйте з приниженими. Не вважайте себе мудрими.

¹⁷Нікому не відповідайте злом за зло. Дбайте про те, щоб робити добро на очах у всіх людей. ¹⁸Якщо можна і якщо це залежить від вас, живіть у мирі з усіма людьми. ¹⁹Дорогі брати, не будьте мстивими, краще залиште місце гніву Божому. Адже сказано у Святому Письмі: «Мені належить помста. Я відплачу, — говорить Господь»¹. ²⁰Отож «якщо ворог твій голодний, то нагодуй його. Якщо ж він спраглий, то дай йому напитися. У такий спосіб ти згортатимеш палюче вугілля йому на голову і примусиш його соромитися»². ²¹Не піддавайтеся злу, а перемагайте його добром.

Коріться Закону

13Кожен має підкорятися верховній владі, бо існуюча влада встановлена Богом. І та влада, що існує, призначена Богом. ²Отже, хто опирається владі, той протидіє тому, що було наказано Богом. Ті ж, хто чинить так, будуть засуджені. ³Правителі викликають страх не в тих, хто чинить добро, а в тих, хто чинить зло. Хочеш не боятися влади? То чини добро — і матимеш похвалу влади. ⁴Так, володарі — це слуги Божі, що трудяться тобі на благо. Та якщо чинитимеш зло, бійся, бо в їхній владі — покарати тебе й віддати на смерть. Адже вони не даремно носять меч. Вони — слуги Божі, месники, що несуть гнів Божий проти тих, хто чинить зло.

⁵Через те треба коритися не лише зі страху перед покаранням Божим, а й з

¹«Мені ... Господь» Повторення Закону 32:35.

²«якщо ворог ... соромиться» Книга приказок Соломонових 25:21-22.

власного сумління. ⁶І ось чому ви податки платите. Адже влада — то слуги Божі. Вони ненастанно дбають про все те, що ми згадували щойно. ⁷Віддайте кожному належне. Заплатіть податки, кому мусите їх сплатити. Віддайте мито — митникам, повагу — тим, кого ви повинні поважати, а пошану — тим, кого ви винні шанувати.

⁸Нікому нічого не будьте винні, крім любові один до одного. Бо хто любить іншого, той дотримується Закону. ⁹Кажу я так через те, що заповіді: «Не чини перелюбу», «Не вбий», «Не вкради», «Не зажадай чужого»¹, а також усі інші об'єднуються в одній: «Люби ближнього свого, як самого себе»². ¹⁰Любов не чинить зла ближньому, ось чому це і є виконанням Закону.

¹¹Виконуйте все це, бо ви знаєте, в який час ми живемо. І ще ви знаєте, що час прийшов вам пробудитися від сплячки, бо спасіння наше зараз ближче до нас, ніж тоді, коли ми вперше повірили. ¹²Ніч уже майже минула, і день наближається. Тож звільнімося від вчинків, що належать темряві. Зодягнімося у зброю світла. ¹³Живімо ж пристойно, як люди живуть при денному світлі. Не в гульні та пиятиці, не в перелюбі й розпусті, не у сварках та заздрощах. ¹⁴Краще вберімося в Господа нашого Ісуса Христа, і не потураймо вашому гріховному людському еству і його бажанням.

Не піддавайте осуду інших

14Щиро приймайте того, чия віра слабка, та не задля суперечки про погляди ваші. ²Один вірить, що може їсти все, а інший, слабкий у вірі своїй, їсть лише овочі. ³Тому ж, хто споживає будь-яку їжу, не слід зверхньо ставитися до іншого, який не їсть усього. І навпаки: той, хто не їсть деякі страви, нехай не осуджує першого, оскільки Бог прийняв його.

⁴Чому ти осуджуєш чужого слугу? Лише в очах свого господаря слуга може бути виправданий або покараний. Слугу ж Господнього буде виправдано, бо Господь

владу має виправдовувати. ⁵І знову ж таки, для однієї людини якийсь день може бути важливішим за інший, а для іншого чоловіка всі дні однакові. То й нехай кожен тримається свого переконання. ⁶Хто вважає якийсь день особливим, стоїть на цьому в ім'я Господне. Хто споживає будь-яку їжу, той теж робить це в ім'я Господа, бо воздає дяку Богу. Той же, хто не їсть певну їжу в ім'я Господа, також дякує Богу.

⁷Бо ніхто з нас не живе заради себе і не вмирає сам по собі. ⁸Адже життя наші — для Господа, а вмираючи, ми також вмираємо для Нього. Тож живучи або вмираючи, — ми всі належимо Господу. ⁹Ось чому Христос помер і повернувся знову до життя, — щоб стати Господом над мертвими і ще живими.

¹⁰А ти чому осуджуєш брата свого? Або за що зневажаєш свого брата? Адже всі ми станемо перед судом Божим. ¹¹Бо сказано у Святому Письмі:

«Це так само правильно, як те,
що Я живу,

— каже Господь. —

Кожен впаде на коліна переді Мною,
і кожен визнає, що Я є Бог».

Ісаїя 45:23

¹²Отже, кожен із нас звітуватиме про себе перед Богом.

Не примушуйте інших грішити

¹³Тож годі осуджувати одне одного. Краще виріште не робити перешкод чи спокус на шляху брата свого. ¹⁴Я знаю, я переконаний як той, хто в Господі Ісусі, що не буває нечистої їжі самої по собі. Для того вона є нечистою, хто її вважає такою.

¹⁵Але якщо ти образиш свого брата через їжу, то це означає, що ти не слідуєш любові. Не занести їжею своєю того, за кого помер Ісус. ¹⁶Отже, не поведься так, як ти вважаєш добрим, але інші будуть вважати злим.

¹⁷Бо Царство Господне — це не їжа і не трюнки, а праведність, мир і радість, що їх Дух Святий нам дарує. ¹⁸Хто служить Христу, живучи так, той догоджає Богу і схвалений людьми.

¹⁹Тож дбаймо про все, що служить миру і взаємному зміцненню. ²⁰Не руйнуйте діла

¹Кажу ... чужого» Вихід 20:13-15, 17.

²«Люби ... як самого себе» Левит 19:18.

Божого заради їжі. Будь-яка їжа чиста. Але не годиться їсти того, що брата твого веде до гріха. ²¹Краще не їсти м'яса, не пити вина, ані робити таке, що веде брата твого до гріха. ²²Тримайте переконання свої між вами і Богом. Блаженний той, хто не засуджений за вчинки, які вважає правильними. ²³Але той, хто навіть їсть із сумнівом, засуджений Богом, бо його вчинки не від віри. А що не від віри, — то гріх.

Ми сильні вірою своєю

15 Ми сильні, отже, мусимо бути терпими до слабких і не догоджати собі. ²Кожен з нас мусить догоджати ближньому своєму, аби укріпити його дух. ³Навіть Христос догоджав не Собі. Навпаки. У Святому Письмі сказано:

«Зневага тих,
хто зневажав Тебе,
впала на Мене».

Псалми 68:9

⁴Тож усе, що було написано задалегідь у Святому Письмі, написано для того, щоб навчити нас терпіння і втіхи, що несе в собі Святе Письмо. ⁵І нехай Бог, джерело терпіння і великої втіхи, допомагає вам, уможливорює життя у злагоді одне з одним, наслідування прикладу Христа Ісуса. ⁶Щоб усі разом, в один голос могли ви вознести хвалу Богу, Отцю Господа нашого Ісуса Христа.

⁷Тож приймайте одне одного, як Христос прийняв вас. Робіть так заради слави Божої. ⁸Кажу вам, що Христос став слугою юдеям заради Божої істини, щоб підтвердилися обітниці праотцям. ⁹І щоб погани воздали хвалу Богу за Його милість до них. Як сказано у Святому Письмі:

«Через те Я славитиму Тебе
серед поган
і співатиму хвалу імені Твоєму».

Псалми 17:49

¹⁰І ще сказано:

«Радійте, погани, разом з народом,
що обраний Богом».
Повторення Закону 32:43

¹¹І ще сказано в Святому Письмі:

«Хваліте Господа, всі ви, погани,
і нехай усі народи славлять Його».
Псалми 116:1

¹²Також і пророк Ісаїя говорив:

«Прийде нащадок Єсеїв,¹
він стане правити поганам.
На нього покладуть вони
усі свої надії».

Ісаїя 11:10

¹³І нехай Бог, джерело усіх надій, наповнить вас всілякою радістю й миром, поки ви віруєте в Нього. І тоді ви будете збагачені надією, силою Святого Духа.

Павло говорить про свою працю

¹⁴Я переконаний, брати мої, що ви сповнені доброти, що маєте ви доста знань усіляких, можете поправити одне одного. ¹⁵Та я написав вам дещо сміливіше про деякі речі, щоб нагадати про них іще раз. Зробив я це завдяки дару, що маю від Бога. ¹⁶Дар цей — бути посланцем Христа Ісуса й служити поганам. Моя праця — проповідувати Благовість Божу, щоб погани стали приношенням, бажаним Богу, і освятилися Святим Духом.

¹⁷Отже, в Христі Ісусі я пишаюся своєю працею для Бога. ¹⁸⁻¹⁹Я пишу тільки про те, що здійснив Христос через мене. Це ж Він привів поган до послуху перед Богом — через слова мої і вчинки, силою знамень і чудес, силою Духа Божого. Отже, від Єрусалима і повсюди, аж до Іллірика² я закінчив проповідувати Благовість про Христа і тим завершив своє служіння. ²⁰Моєю метою завжди було проповідувати Благовість там, де ім'я Христове ще не відоме, щоб не будувати на чужих підвалинах. ²¹Та сказано в Святому Письмі:

«Ті, кому не казали про Нього,
побачать,
а ті, хто не чув, зрозуміють».

Ісаїя 52:15

¹Єсей Єсей був батьком царя Давида.

²Іллірик великий гірський район на схід від Адріатичного моря.

Павло бажає відвідати Рим

²²Чимало обов'язків мав я в цих землях, і це багато разів перешкоджало мені прийти до вас. ^{23–24}Та зараз я скінчив свою роботу, і вже немає такого місця в цих землях, де б я не проповідував. Але оскільки я маю давнє бажання, то планую відвідати вас, коли йтиму до Іспанії. Так, сподіваюся по дорозі завітати до вас. І ще сподіваюся, що ви допоможете мені в моїй подорожі туди після великої радості недовгого перебування у вас.

²⁵Та зараз я йду до Єрусалима, щоб послужити там Божим людям. ²⁶Бо церкви Македонії та Ахай¹ вирішили зібрати кошти на користь бідних людей Божих в Єрусалимі. ²⁷Вони вирішили це зробити, бо відчувають свій обов'язок перед віруючими Єрусалима. Оскільки погани розділили з юдеями їхні духовні блага, то мають і самі допомагати — матеріально. ²⁸Тож коли я виконаю свої справи й пересвідчуся, що бідні одержали гроші, зібрані для них, то вирушу до Іспанії і дорогою відвідаю ваше місто.

²⁹І я знаю, що коли прийду до вас, то принесу вам повне благословення Христове. ^{30–31}Брати мої, благаю вас Господом нашим Ісусом Христом та в ім'я любові, що йде до нас від Духа Святого, пристати до ширих молитв Богу за мене, щоб допоміг Він мені позбутися невірних в Юдеї і щоб служіння моє в Єрусалимі було прийняте Божими людьми. ³²Якщо буде на те Божа воля, я зможу прийти до вас із радістю й відпочити разом з вами.

³³І нехай Бог миру буде разом з вами усіма. Амінь!

Павлове привітання всім християнам Рима

16Ручаюся вам за сестру нашу Фіву, ¹служительку церкви в Кенхреях². ²Прийміть її в Господі, як і належить Божим людям, і допоможіть їй у всьому, в чому вона матиме потребу. Вона допомогла багатьом людям та й мені самому. ³Вітайте Прісцилу з Акилою, що зі мною трудилися в Ісусі Христі. ⁴Вони ризикували своїми

життями, щоб урятувати моє. І не лише я дякую їм, а й усі церкви, що належать поганам. ⁵Вітайте також і церкву, що в їхньому будинку. Вітайте мого дорогого друга Епенета, який перший в Азії повернувся до Христа.

⁶Вітайте Марію, яка багато працювала для вас.

⁷Вітайте Андроника та Юнію, моїх родичів, які були разом зі мною у в'язниці. Вони видатні серед апостолів.

⁸Вітайте Амплія, дорогого друга мого в Господі.

⁹Вітайте Урбана, що співпрацює з нами во Христі, а також мого дорогого друга Стахія.

¹⁰Вітайте Апеллеса, випробуваного християнина, а також увесь рід Арістовула.

¹¹Вітайте Іродиона, родича мого.

Вітайте також усю родину Наркіса — вони всі належать Господу.

Вітайте Трифену й Трифосу, жінок що самовіддано працюють для Господа.

¹²Вітайте мою улюблену Персиду, яка також старанна у праці своїй для Господа.

¹³Вітайте Руфа, обраного слугу Господа, а також його матір, яка й мені була за матір.

¹⁴Вітайте Асинкрита, Флегона, Гермеса, Патрова, Гермаса та братів, що з ними.

¹⁵Вітайте Філолога, Юлію, Нірея а його сестру, та Олімпіана і всіх святих з ними.

¹⁶Вітайте одне одного святим поцілунком. І всі церкви Христові вітають вас.

Павлові застереження

¹⁷Молю вас, брати мої, остерігайтеся тих, хто чинить розбрат і ставить перешкоди вченню, що ви одержали. Уникайте їх. ¹⁸Ці люди служать не Господу нашому Ісусу Христу, а лише череву своєму. Вони зводять серця невинних улесливою розмовою й ласкавими словами.

¹⁹Бо ж усі знають про вашу покірливість. То я радію за вас, але хочу, щоб ви були мудримися для добра й невинними перед злом.

²⁰І Бог, Джерело миру, роздавить сатану під вашими ногами. І буде з вами милість Господа Ісуса.

Вітання від Павлових побратимів

²¹Мій побратим по роботі Тимофій вітає вас, а з ним і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. ²²Вітаю вас у Господі і я, Тертій, що

¹Македонія і Ахая так називалися, відповідно, північна і південна частини Греції.

²Кенхреї східна частина міста Коринфа.

писав цього листа для Павла. ²³Гай, мій господар і всієї церкви, вітає вас. Ераст, міський скарбник, брат наш Кварт — також вітають вас¹.

²⁵Слава Тому, Хто може зміцнити віру вашу, дотримуючись Доброї Звістки, що я проповідую. Це Благовість про Ісуса Христа — ця таємна істина, яку вам Бог

повідав і яка була схована довгі часи. ²⁶А зараз вона відкрита нам через написане пророками, за велінням Бога. Ця таємна істина з волі вічно живого Бога стала відома всім народам заради їхньої послуху, що починається з віри. ²⁷Єдиному мудрому Богу через Ісуса Христа слава навіки! Амінь!²

¹**Вірш 24** Деякі грецькі рукописи наводять вірш 24: «І буде з усіма вами милість Господа нашого Ісуса Христа. Амінь!»

²**Вірш 25-27** Деякі рукописи не дають вірші 25-27.

ПЕРШЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО КОРИНФЯН

Вітання коринфянам

1¹⁻²Павло, покликаний бути апостолом Христа Ісуса волею Божою, разом із братом нашим во Христі Состеном до церкви Божої, що в Коринфі, до людей відданих Богу в Христі Ісусі, яких Бог покликав бути святими, а також до всіх тих, повсюди, молиться хто в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, Господа їхнього і нашого. ³Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого і від Господа Ісуса Христа.

Дяка Богу

⁴Я завжди дякую моему Богу за вас, за Божу благодать, що дана вам в Христі Ісусі. ⁵Бо в Ньому ви збагатилися всім — і словом, і знанням. ⁶Наше свідчення про Христа підтвердилося в вас. ⁷І тому не потрібен вам ніякий дарунок, поки ви чекаєте приходу нашого Господа Ісуса Христа. ⁸Він також повністю підтвердить у День другого Пришестя Господа нашого Ісуса Христа, що ви невинні. ⁹Бог істинний, Який покликав вас до єднання зі Своїм Сином, нашим Господом Ісусом Христом.

Незгоди у Коринфській церкві

¹⁰Я благаю вас, брати мої, іменем Господа нашого Ісуса Христа, щоб усі ви погоджувалися одне з одним, щоб не було розбрату між вами, і щоб були ви єдині в думках своїх і прагненнях. ¹¹Бо стало мені відомо від Хлоїних¹ домашніх, що між вами є суперечки. ¹²І ось що я маю на увазі: кожен із вас каже: «Я прибічник Павла», «Я — Аполлосів»², «Я — Кифин»³, «А я прибічник Христа».

¹**Хлоя** — благочестива коринфянка, в домі якої, очевидно, збиралися християни.

²**Аполлос** — красномовний і знаючий єврей християнин, родом з Олександрії, що в Єгипті.

³**Кифа** — арамейською те саме, що й Петро — камінь, скеля.

¹³Хіба ж Христос розділювався? Хіба був розіп'ятий за вас Павло? Чи, може, хрестилися ви в ім'я Павлове? ¹⁴Я дякую Богові, що нікого з вас не хрестив, окрім Криспа і Гая. ¹⁵Тож ніхто з вас не може сказати, що хрестився моїм ім'ям. ¹⁶Хрестив я ще Степанову⁴ родину, а щодо інших, то не пригадаю, чи хрестив я ще когось. ¹⁷Бо Христос послав мене не хрестити, а проповідувати Добру Звістку та безнадмірного красномовства, щоб хрест Христовий не втратив сили своєї.

Христос — Божа сила і мудрість

¹⁸Бо для тих, хто гине, учення про хрест — це дурниця, а для нас, хто спасений, то є сила Божа. ¹⁹Як сказано у Святому Письмі:

«Я знищу мудрість мудрих
і звезу нанівець розум розумних».
Ісаїя 29:14

²⁰Де той мудрець? Де той вчений? Де той мислитель, що належить часу нинішньому? Чи Бог не зробив мудрість світу цього безглуздою?

²¹Світ своєю мудрістю не досягнув Бога. То Бог Своєю мудрістю вибрав для порятунку тих, хто вірить, хоч яке безглузде вчення, що ми проповідуємо. ²²Юдеї вимагають чудесних знамень, а греки — мудрості. ²³Ми ж проповідуємо розіп'ятого Христа. Для юдеїв це вчення є образою, а для поган — безглуздя. ²⁴І лиш покликані Богом (чи то юдеї, чи то погани) розуміють, що Христос — це Божа сила і Божа мудрість. ²⁵Адже Боже «безглуздя» мудріше за людську мудрість, а Божа «неміч» міцніша за людську силу.

⁴**Степан** — один із перших християн у Коринфі.

²⁶Подумайте про своє власне покликання, брати! Небагато з вас були мудрими за людськими мірками. Небагато було й сильних. Небагато шляхетних. ²⁷Ні, Бог вибрав «нерозумних», щоб присоромити мудрих світу цього. Він вибрав немічних, щоб присоромити сильних. ^{28–29}Бог вибрав усе принижене й зневажене, все «немічне», — щоб знищити все те, що «чогось варте», щоб ніхто не вихвалявся перед лицем Божим.

³⁰Він — це джерело життя вашого в Ісусі Христі, Який став нашою мудрістю з Божої волі, нашою праведністю, нашим освяченням і нашою спокутою. ³¹Адже сказано у Святому Письмі: «Хто хвалиться, той мусить хвалитися Господом»¹.

Звістка про Христа

2Тож прийшов я до вас, брати мої, проповідувати таємну Божу істину, не покладаючись на свої красномовність і мудрість. ²Я вирішив не знати нічого серед вас, крім Ісуса Христа і Його смерті на хресті. ³Отже, я прийшов до вас, слабкий, пройнятий страхом і великим трепетом. ^{4–5}І слова мої і проповіді були донесені не з переконливістю людської мудрості, а в доказах сили Духа. Нехай ваша віра спирається не на людську мудрість, а на Божу силу.

Божа мудрість

⁶Ми справді навчаємо мудрості зрілих людей, але не мудрості нинішніх часів і не мудрості правителів світу цього, владі яких настане кінець. ⁷Ми навчаємо таємної Божої мудрості, що була захована від людей. Бог призначив її нам на славу іще до початку світу. ⁸Це мудрість, про яку жоден із правителів цього світу не знав. Бо якби вони знали, то не розіп'яли б славного Господа. ⁹Як сказано у Святому Письмі:

«Очі не бачили,
вуха не чули,
і на думку людям не спадало.
Бог залишив це для тих,
хто любить Його».

Ісаія 64:4

¹«Хто хвалиться ... Господом» Єремія 9:24.

¹⁰Та Бог відкрив нам це через Духа, Який досліджує все, навіть глибини Божі. ¹¹Бо хто з людей знає думки іншого? Тільки той дух, що в ньому живе. Так само ніхто не знає думок Божих, крім Духа Божого. ¹²А ми приймаємо не дух, що належить світу цьому, а Дух, що йде від Бога, щоб знати те, що щедро було нам дароване Богом. ¹³І говоримо ми про ці речі не словами, яких мудрість людська навчила нас, а словами, яких навчив нас Дух. Ми пояснюємо духовні речі, вживаючи слова від Духа.

¹⁴Земна людина не сприймає істин, які відкриває Дух Божий. Вона вважає їх безглуздя. Вона не може зрозуміти їх, бо їх можна оцінити тільки духовно. ¹⁵А духовна людина може судити все, та її саму ніхто не може судити. ¹⁶Сказано у Святому Письмі:

«Хто знає думки Господні?
Хто пізнав розум Господній?
Хто може повчати Його?»

Ісаія 43:13

Але ми маємо розум Христовий.

Апостоли — слуги Христа

3Та я, брати мої, не міг говорити з вами як з людьми духовними. Навпаки, я мусив звертатися до вас як до людей мирських, немовлят во Христі. ²Я напував вас молоком, а не годував твердою їжею, бо ви не спроможні були ще її спожити. Ви ще й зараз не здатні на це. ³Ви й досі належите цьому світу. Якщо між вами є заздрощі й суперечки, то хіба не мирські ви є? Хіба не поводитесь, як усі люди цього світу?

⁴Якщо хтось із вас каже: «Я послідовник Павла», а інший: «А я — Аполлоса», то хіба не як мирські люди ви чините? ⁵А хто ж такий Аполлос, і хто такий Павло? Ми лише слуги, через яких ви стали віруючими. Ми виконали свою роботу, яку Господь призначив кожному з нас. ⁶Я посіяв зерно, Аполлос полив його, але Бог є той, хто виростив.

⁷Тож не має значення ні той, що сів, ні той, що поливав, а лише Бог, який зростив. ⁸І той, що сів зерно, і той, що поливав його, мають одне на меті, і кожен буде нагороджений за свій труд. ⁹Бо обидва на службі у Бога, трудимося в Його ім'я. А ви — і нива Божа, й оселя Його.

¹⁰Згідно з Божим даром, даним мені, я заклав фундамент, як той мудрий будівельник. А вже інший зводить на ньому споруду. Та кожен мусить дбати про те, як він будус. ¹¹Але ніхто не може закласти іншого фундаменту, ніж той, що вже закладено. А той фундамент — Ісус Христос. ¹²Людина може будувати на цьому фундаменті з золота чи срібла, коштовного каміння чи дерева, сіна чи соломи.

¹³Але робота кожного буде очевидна, бо настане День, і все стане ясно, тому що той День прийде з вогнем. І вогонь випробує роботу кожного і виявить її якість. ¹⁴І якщо збудоване людиною вистоїть, то вона здобуде винагороду. ¹⁵Чия ж споруда згорить, той зазнає втрати. А він сам хоч і буде врятований, та лише пройшовши крізь вогонь.

Людина — Храм Божий

¹⁶Чи знаєте ви, що ви — Храм Божий, і що Дух Божий живе в вас? ¹⁷Якщо хтось зруйнує Божий Храм, того Бог зруйнує, бо Храм Божий святий, а ви і є цим Храмом. ¹⁸Не обманюйте себе. Якщо хтось із вас гадає, що він розумний мудрістю цього світу, то йому слід стати «нерозумним», щоб здобути істинну мудрість. ¹⁹Бо мудрість цього світу насправді є безглуздя для Бога. У Святому Письмі сказано:

«Бог ловить мудрих на їхні ж хитрощі».
Йов 5:13

²⁰І ще:

«Господь знає, що думки мудрих — нікчемні».

Псалми 94:11

²¹⁻²²Тож не треба вихвалитися людьми. Бо все належить вам — чи то Павло, чи Аполлос, чи Кифа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи сучасне, чи майбутнє. Все належить вам. ²³Ви ж належите Христові, а Христос належить Богу.

Апостоли Христові

4Ось як люди мають думати про нас — як про слуг Христових, котрим довірено таємні істини Божі. ²А ті, кому довірено таємниці, мусять бути гідними довіри. ³Та мені байдуже, чи ви судитимете мене, чи

якийсь інший суд людський. Адже й сам я себе не суджу. ⁴Сумління моє чисте. Та не в цьому моє виправдання. Лише Господь мені суддя. ⁵Тож не судіть передчасно, доки Господь не прийде. Він висвітлить усе, що приховано в темряві, й виявить порухи серцець. І воздасть тоді Бог кожному таку похвалу, на яку той заслуговує.

⁶Брати мої, я показав усе це на прикладах Аполлоса і своєму власному заради вас, щоб ви змогли навчитись і зрозуміти значення цих слів: «Не йдіть далі того, що написано, щоб ви величалися одне перед одним. Щоб ви не підносили одних, зневажаючи інших. ⁷Хто каже, що ти кращий за інших? І що ти маєш такого, що не було дано тобі? А якщо все, що маєш, ти отримав, то чого ж вихвалитися, наче це не дарунок?»

⁸Ви вважаєте, що маєте все необхідне. Думаєте, що поставали багатіями й царями без нас. Хотів би я, щоб ви й справді були царями, тоді й ми могли б царювати разом з вами. ⁹Та мені здається, що Бог дав нам, апостолам, останнє місце, зробив нас людьми приреченими до смерті на арені. Адже ми стали видовищем для всього світу — як для ангелів, так і для людей. ¹⁰Ми нерозумні заради Христа, а ви ж такі мудрі в Христі! Ми немічні, ви ж дужі! Ви в пошані, а ми безславні!

¹¹І досі ми голодні й спрагли, бідно вбрані, побиті й безпритульні. ¹²Тяжкою працею, власними руками добуваємо ми щоденний хліб свій. ¹³Коли нас ганьблять, ми благословляємо. Коли нас переслідують, ми терпимо. Коли на нас зводять наклепи, ми втішаємо. Ми стали покидьками світу, порохом земним, що його люди й дотепер топчуть.

Будьте моїми послідовниками

¹⁴Я пишу це не для того, щоб присоромити вас. Я застерігаю вас як улюблених дітей своїх. ¹⁵Бо якби ви мали навіть десять тисяч наставників у Христі, ви не матимете багато батьків. Це я через Благовість дав вам життя в Ісусі Христі. ¹⁶Тож благаю вас: наслідуйте мене. ¹⁷Ось чому послав я до вас Тимофія¹, мого улюбленого й вірного сина в Господі. Він нагадає вам шляхи мої в

¹Тимофій — учень і сподвижник Павла.

Христі Ісусі так само, як і я навчаю скрізь, у кожній церкві.

¹⁸Та дехто загордився. Ви хвалитеся, гадаючи, що я не прийду до вас. ¹⁹Але я невдовзі прийду до вас, якщо на те буде Божа воля. І тоді я побачу не красномовність, а справжню силу тих, хто сповнені гордині. ²⁰Бо Царство Боже не в слові, а в силі. ²¹Чого ж ви хочете? Щоб я прийшов до вас із карою чи з любов'ю і духом ніжності?

Розпуста в церкві

5 Кажуть, що серед вас живе розпуста, ще й така, якої немає навіть серед поган. А саме — розповідають, що дехто з вас живе з мачухою своєю. ²А ви всі сповнилися гординею замість того, щоб засмутитися. Того, хто вчинив таке, слід вигнати з вашої громади. ³І хоч я відсутній серед вас тілом, все одне присутній духом. І як присутній я вчинив суд над тим, хто заподіяв такий гріх. ⁴⁻⁵І коли ви зберетеся в ім'я Господа нашого Ісуса, дух мій буде з вами. Владою Господа нашого Ісуса віддаймо того грішника сатані, щоб знищив він його гріховне єство, і щоб дух чоловіка цього був врятований в День Господній.

⁶Недобре, що ви вихвалєтеся. Хіба ви не знаєте, що мала закваска заквашує все тісто? ⁷Позбавтеся старої закваски, щоб вам самим стати новим тістом. Як християни ви і є тістом без закваски. Бо Христа, нашого пасхального ягняту, було принесено в жертву. ⁸Тож святкуймо нашу Пасху, та не зі старою закваскою злоби й лукавства, а з опрісноками¹ ширості та істини.

⁹Я писав у листі, що не слід вам водитися з тими, хто піддався розпусті. ¹⁰Та я не мав на увазі, що зовсім не слід знатися з розпусниками цього світу чи скнарами, шахраями чи ідолопоклонниками. Інакше вам треба було б залишити цей світ. ¹¹Я писав вам, щоб ви не зналися з тими, хто видає себе за брата, але є розпусником, скнарою, ідолопоклонником, наклепником, п'яницею чи хабарником. Навіть за стіл не сідайте з таким.

¹²Чи моя це справа — засуджувати тих, хто не належить до церкви? Чи не повинні ви засуджувати тих, хто належить церкві?

¹³Бог засудить тих, хто не належить церкві. У Святому Письмі сказано: «Женіть від себе лиху людину»².

Суперечки між християнами

6 Коли у вас виникне суперечка з кимось, то хіба ж ви підете до суду неправедного замість того, щоб звернутися до Божих людей? ²Хіба ви не знаєте, що святі Божі люди судитимуть світ? І якщо ви судитимете світ, то хіба ж ви нездатні вирішити такі дрібні справи? ³Чи ви не знаєте, що ми судитимемо ангелів, не кажучи вже про справи житейські? ⁴Тож якщо ви матимете справу з випадками повсякденного життя, чи призначите ви суддями тих, хто не має ніякого відношення до церкви?

⁵Кажу я так, щоб соромно вам стало. Невже справи такі кепські, що серед вас не знайдеться жодного мудрого чоловіка, щоб розсудити двох своїх братів во Христі? ⁶Брат іде до суду з братом, і ви дозволяєте невіруючим судити їх? ⁷По суті, те, що ви вступаєте в сутяжництво одне з одним, є повною вашою поразкою. Чи не краще вам натомість стерпіти образу? Чи не краще вам стерпіти завдану шкоду? ⁸Та ви ж самі ображаєте й грабуєте, і то своїх же братів — християн!

⁹⁻¹⁰Хіба ви не знаєте, що неправедні люди не успадкують Царства Божого? Не обманюйте самих себе! Ніхто — ні розпусники, ні ідолопоклонники, ні перелюбники, ні малакії, ні мужоложці, ні злодії, ні скнари, ні п'яниці, ні наклепники, ні шахраї — не успадкують Царства Небесного. ¹¹І деякі з вас були такими. Та ви очистилися, були освячені, були виправдані в ім'я Господа Ісуса Христа і Духом Бога нашого.

Нехай тіла ваші служать Богу

¹²«Все мені дозволено», та не все доцільно й бажано. «Усе дозволено мені», але ніщо не повинно володіти мною. ¹³«Їжа — для шлунку, а шлунок — для їжі». Але Бог знищить і те, й друге. А тіла наші не для розпусти, а для служіння Господу. А Господь — для тіла нашого. ¹⁴Бог не лише воскресив Господа з мертвих. Він і нас воскресить силою Своєю. ¹⁵Чи ви не знаєте,

¹Опрісноки Прісний, незаквашений хліб.

²«Женіть ... людину» Повторення Закону 22:21, 24.

що тіла ваші є членами Христа? Тож хіба я візьму членів Христа і зроблю їх членами розпусниці? Звісно, ні!

¹⁶Знов таки: чи не відомо вам, — що той, хто з'єднується з розпусницею, стає з нею одним цілим? «Бо двоє, — сказано у Святому Письмі, — стають одним тілом»¹.
¹⁷Той же, хто з'єднується з Господом, духовно стає одним цілим з Ним.
¹⁸Уникайте розпусти. Кожен гріх, вчинений людиною, — поза її тілом. Але розпусник грішить проти власного тіла.

¹⁹Хіба ви не знаєте, що тіла ваші — це храми Духа Святого, який живе в вас? І хіба ви не знаєте, що ви одержали Дух Святий від Бога, і що ви більше не належите собі? ²⁰Адже за вас дано високу ціну. Тож воздайте Богові славу тілами своїми.

Про подружнє життя

¹Тепер про те, що ви написали мені:»Чи не краще чоловікові взагалі не торкатися жінки. ²Але щоб уникнути розпусти, кожен чоловік мусить мати дружину, а кожна жінка чоловіка. ³Чоловік мусить давати все належне своїй дружині, і так само жінка — своєму чоловікові. ⁴Не жінка володіє тілом своїм, а її чоловік, так само не чоловік володіє тілом своїм, а його дружина.

⁵Не відмовляйте одне одному, хіба що за обопільною згодою і на деякий час — для того, щоб віддатися молитві, а потім знову бути разом, щоб сатана не спокусив вас, скориставшись вашим невмінням володіти собою.

⁶Я вам кажу це не як наказ, а як поступку. ⁷Хотів би, щоб усі люди були такими, як я, але кожен має свій власний дар Божий. В одного такий, у другого — інший.

⁸Щодо нежонатих і вдів я хочу ось що сказати. Для них добре, якщо вони залишатимуться самотніми, як і я. ⁹Та якщо вони не можуть втриматися, то нехай одружуються. Бо краще одружитися, ніж згоріти від жадання.

¹⁰Одруженням я даю такий наказ (хоча це не я, а Господь наказує). Жінці не слід шукати розлучення з чоловіком своїм.
¹¹Якщо ж уже розлучиться, то повинна

залишатися незаміжною. Або нехай помириться з чоловіком своїм. А чоловікові не слід розлучатися зі своєю дружиною.

¹²Усім іншим я скажу (і це я кажу, а не Господь): якщо якийсь брат во Христі має дружину, що не вірує, і вона згодна жити з ним, то нехай він не розлучається з нею.

¹³Якщо жінка має чоловіка, що не вірує, і він згодний з нею жити, то їй не слід розлучатися з ним. ¹⁴Бо невіруючий чоловік освячується через свою віруючу дружину, а невіруюча жінка — через свого віруючого чоловіка. Інакше діти ваші були б нечистими, а так вони святі.

¹⁵Однак якщо невіруючий вирішить розвестися, то хай розводиться. Брат чи сестра во Христі вільні в таких випадках. Бог покликав вас жити в мирі. ¹⁶Бо звідки ти знаєш, жінко, чи спасеш свого невіруючого чоловіка? І звідки ти, чоловіче, знаєш, чи спасеш свою невіруючу дружину?

Різні покликання

¹⁷Слід жити лише так, як Господь визначив кожному, і як Бог покликав кожного. І саме такий наказ даю я по всіх церквах. ¹⁸Якщо комусь було зроблене обрізання до того, як Бог його покликав, то не слід цього приховувати. А іншому, може, не було зроблене обрізання, коли Бог його покликав. Тоді й не варто робити цього. ¹⁹Обрізання само по собі не є чимось особливим, так само, як і необрізання. Головне — дотримуватися Божих заповідей.

²⁰І нехай кожен залишається таким, яким він був, коли його покликав Бог. ²¹Ти рабом був покликаний? Нехай це тебе не турбує. Та якщо зможеш стати вільним, скористайся такою нагодою. ²²Той, що рабом був покликаний Богом, є вільним перед Богом. Так само і вільний, якого покликано, є рабом Христа. ²³За вас сплачено дорогу ціну, тож не ставайте рабами людей. ²⁴Брати мої! Кожному з вас слід залишатися перед Богом таким, яким його було покликано.

Про одруження

²⁵Тепер стосовно незаміжніх жінок. Я не маю Господнього наказу, але висловлю свою думку як достойний довіри, бо одержав милість від Господа. ²⁶Як на мене, то, зважаючи на всі нинішні страждання й лиха, краще залишатися самотнім, як я.

¹«Бо двоє ... тілом» Буття 2:24; Матвія 19:5.

²⁷У тебе є жінка? Не шукай розлучення. Ти звільнився від жінки? Не шукай дружини. ²⁸Та якщо ти одружуєшся, ти не згрішив. І якщо дівчина виходить заміж, то вона теж не згрішила. Але такі люди матимуть клопіт у цьому світі, а я прагну врятувати вас від нього.

²⁹Ось що я вам кажу, брати мої: час біжить. Віднині й надалі ті, що мають жінок, мусять бути такими, ніби жінок не мають. ³⁰Ті, що сумують, мусять бути такими, ніби суму не мають. Радісні повинні бути такими, ніби не мають радості. Ті, що придбали щось, — ніби вони не мають нічого. ³¹Ті, що користуються світським, — ніби вони того не роблять. Бо існуючий стан світу минає.

³²Я хочу, щоб ви були вільні від турбот. Неодружений чоловік дбає про речі Господні — як догодити Господу. ³³Одружений дбає про життєві справи — як догодити жінці. ³⁴Отже, він на роздоріжжі. Незаміжня жінка або дівчина дбає про речі Господні — щоб бути святою і тілом, і духом. Заміжня піклується про життєві справи — як би догодити чоловікові.

³⁵Кажу я так для вашої ж користі, а не для того, щоб ставити вам перешкоди. Скорше я роблю це для порядку і щоб ви могли бути відданими Господу й ревно служити йому, ні на що інше не відвертаючи уваги. ³⁶Якщо хтось вважає, що не робить те, що слід, зі своєю нареченою, і якщо пристрасть він має велику, й він бажає одружитися, то нехай він робить так, як хоче. ³⁷Він не грішить. Їм слід одружитися. Але того, хто стійкий у серці своєму, ніхто не примушує. Він здатний володіти своїми пристрастями й твердо поклав собі зберегти свою наречену такою, як вона є, і не одружуватися з нею, той робить добре. ³⁸Отже, хто одружується з нареченою, робить добре, а хто не одружується — робить ще краще.

³⁹Жінка зв'язана одруженням, поки її чоловік живий, але, якщо він помре, то вона вільна вийти заміж за кого хоче, та тільки в Господі. ⁴⁰Але, на мою думку, вона буде щасливішою, якщо залишиться такою, як є. І я вважаю, що маю Дух Божий.

Про їжу, що жертвують бовванам

8А тепер про м'ясо, пожегтвуване бовванам. Ми знаємо, що «всі мають знання». Знання підносять людей в їхній гордині. А любов допомагає їм стати дужчими. ²Якщо хтось думає, що знає щось, то він нічого не знає як слід. ³А хто любить Бога, той відомий Богу.

⁴Щодо м'яса, пожегтвуваного бовванам, то ми знаємо, що немає боввана в світі, існує лише Єдиний Бог. ⁵⁻⁶І навіть, якщо є так звані «боги» — на небі чи то на землі (а є й справді багато «богів» і «володарів») — то для нас існує лиш Єдиний Бог-Отець, завдяки Якому все існує на світі, і для Якого ми живемо. Є лиш один Володар і Господь — Ісус Христос, через Якого все існує, і через Якого ми живемо.

⁷Та не всім це відомо. Дехто так звик поклонятися бовванам, що коли він їсть, то так, ніби та їжа була пожегтвувана бовванам, і, оскільки сумління його слабке, воно оскверняється. ⁸Але їжа не наблизить нас до Бога. Ми не стаємо ні кращими, якщо не їстимемо, ані гіршими, якщо їстимемо.

⁹Та глядіть, щоб це право ваше не спричинило гріха тим, хто слабкий духом. ¹⁰Бо якщо хтось кволий сумлінням побачить вас, хто має ці знання, як ви їсте в бовванському храмі, то чи не заохотить це його також з'їсти того м'яса, що запропоноване на пожегтву бовванам? ¹¹І через знання ваші знищено буде слабкого духом, вашого ж брата, за якого Христос помер! ¹²Отже, згрішивши проти своїх братів і вразивши їхне кволе сумління, ви грішите проти Христа. ¹³Тож якщо їжа призводить брата мого до гріха, то я ніколи більше не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата до гріха!

Права апостола

9Хіба я не вільний? Чи ж не апостол я? Хіба я не бачив Ісуса, Господа нашого? Чи не ви є справою моєю у Господі? ²Навіть якщо я не апостол для інших, то все одно я апостол для вас. Ви ж є печаттю мого апостольства в Господі. ³Ось мій захист від тих, хто хоче судити мене.

⁴Чи не маю я права їсти й пити? ⁵Чи, може, я не маю права взяти собі віруючу дружину, як це зробили інші апостоли й брати Господні, а також Петро? ⁶Чи, може,

лише Варнава¹ і я не маємо права не працювати? ⁷Який солдат коли служив на своєму власному утриманні? Хто садить виноградник і не їсть плодів його? Або хто доглядає отару овець і не п'є молока?

⁸Може, це міркування пересічної людини? А чи не про те саме сказано в Законі? ⁹У Законі Мойсеевому записано так: «Не зав'язуй рота волів, що молотить»². Хіба Бог дбає лише про волів? ¹⁰Чи не говорить Він це заради нас? Так, це було написано заради нас, бо той, що оре, має орати з надією, і той, що молотить, має молотити з надією, що одержить частину врожаю.

¹¹Раз ми посіяли духовне зерно для вашої вигоди, чи така вже велика то буде річ, якщо пожнемо земні блага від вас? ¹²Якщо інші мають право збирати земні блага від вас, то чи не маємо ми більшого права на це? Але ми ніколи не користувалися ним. Навпаки, ми зносимо все, щоб часом не чинити перешкод на шляху Доброї Звістки про Христа. ¹³Хіба ви не знаєте, що ті, хто працює в Храмі, від святині ж і харчуються? А ті, хто служить біля вівтаря, ділять між собою частину з того, що до вівтаря принесено. ¹⁴Так само Господь наказував, щоб ті, хто проповідує Добру Звістку, жили з цього.

¹⁵Я не користувався цим правом. І написав це не для того, щоб мати цю вигоду. Бо мені краще вмерти, ніж дати комусь забрати у мене можливість похвалитися.

Стати рабом усіх

¹⁶Якщо я проповідую Добру Звістку, то не маю чого хвалитися. Це мій обов'язок. І горе мені, якщо не буду проповідувати. ¹⁷Якщо я роблю це добровільно, то маю за це винагороду; якщо ж недобровільно, то мені довірили виконувати це. ¹⁸В чому ж тоді моя винагорода? Вона в тому, що я проповідую Добру Звістку і роблю це не за платню; в тому, щоб не користуватися правом, яке я маю, проповідуючи Добру Звістку. ¹⁹Бо хоч я й вільний від людей, та став рабом усіх, щоб завоювати більше людей. ²⁰Для юдеїв я став юдеєм, щоб завоювати їх. Для тих, хто під Законом, я

став одим із них (хоч я і не під Законом) — для того, щоб завоювати тих, хто під Законом. ²¹Для тих, хто без Закону, я став таким, як і вони (хоч і не живу без Закону Божого, бо підкоряюся законові Христовому). І це я зробив, щоб оволодіти ними. ²²Я став немічним для немічних, щоб оволодіти ними. Я став усім для всіх, щоб спасти хоча б декого — у будь-який спосіб. ²³Я роблю все це заради Доброї Звістки, щоб стати одним із тих, на кого пошириться її благословення.

Будьте стримані в усьому

²⁴Хіба ви не знаєте, що всі бігуни біжать на змаганнях, а винагороду одержує один. Тож біжіть так, щоб її одержати. ²⁵Кожен, хто змагається, утримується від усього. Він робить це для того, щоб одержати тлінний лавровий вінок, а ми — щоб одержати вінок нетлінний. ²⁶Отже, я біжу так, як той, хто має мету перед собою. Б'юся так, щоб не просто розмахувати кулаками. ²⁷Навпаки, я стримую і приборкую тіло своє, щоб, проповідуючи іншим, самому не виявитися відкинутим Богом.

Не будьте схожі на юдеїв

10 Брати мої, хочу, щоб ви знали, що всі наші пращури справді були під хмарою³, і всі вони безпечно перейшли через море. ²Всі вони в хмарі і в морі були «хрещені» Мойсеєм. ³⁻⁴Всі вони їли ту саму духовну їжу і пили той самий духовний напій, бо пили вони з духовної скелі⁴, що йшла слідом за ними. Цією скелею був Христос. ⁵Та більшість із них не вподобав був Бог, і вони загинули в пустелі.

⁶І це приклад для нас, щоб ми не прагнули злого, як вони. ⁷Не будьте ідолопоклонниками, як був дехто з них. Бо сказано у Святому Письмі: «Люди посідали, щоб поїсти і попиту, а тоді повставали, щоб розважатися»⁵. ⁸Не будемо віддаватися розпусті, як дехто з них. Бо одного дня від цього двадцять три тисячі їх полягло!⁶ ⁹Тож не будемо спокушати Христа, як дехто

³Брати ... хмарою Див. Вихід 13:21.

⁴Всі ... скелі Див. Вихід 17:6.

⁵«Люди ... грати Вихід 32:6.

⁶Бо одного ... полягло! Див. Числа 25:9.

¹Варнава був супутником апостола Павла.

²Вірш 9 Повторення Закону 25:4.

з них робив. Вони були покусані зміями і вмерли¹. ¹⁰Не нарікайте, як дехто з них нарікав і був знищений ангелом смерті². ¹¹Все це сталося з ними як приклад нам. І було про це написано, щоб застерегти нас, хто живе після скінчення їхнього віку. ¹²Ось чому той, хто вважає, що міцно стоїть, нехай стережеться, щоб не впасти. ¹³Не спіткала вас ніяка спокуса, яка була б чужа людині. Та Бог вірний. Він не допустить, щоб ви спокушались більше, ніж можете витримати. Разом із спокусою Він дасть і полегшення, щоб ви змогли подолати її.

Уникайте служити бовванам

¹⁴Тож, любі мої друзі, уникайте служіння бовванам. ¹⁵Звертаюся до вас як до людей розумних. Судіть самі, про що я кажу. ¹⁶Чаша благословення, за яку ми взаємо дяку, чи не є причащенням кров'ю Христовою? Хліб, що ми ламаємо, чи не є це причащенням Тілом Христовим? ¹⁷Один хліб, і всі ми від одного Тіла, бо причащаємося одним Хлібом.

¹⁸Погляньте-но на народ ізраїльський: ті, що їдять пожертви, чи не спільники вони вівтаря³?

¹⁹Що ж я маю на увазі? Що їжа, яка приноситься в жертву бовванам, чимось є, чи, може, чимось є сам бовван? ²⁰Ні, швидше це означає, що люди, приносячи жертви бовванам, роблять це для нечистих духів, а не для Бога. А я не хочу, щоб ви були спільниками нечистих духів. ²¹Ви не можете одночасно пити з чаш Господньої і нечистих духів. Не можете розділяти одночасно трапези Господню і диявольську. ²²Чи прагнемо ми прогнівити Господа? Хіба ж ми сильніші за Нього?

Робіть усе на славу Богів

²³«Усе нам дозволено». Та не все на користь. «Усе нам дозволено». Та не все допомагає людям стати сильнішими. ²⁴Нехай ніхто не шукає вигоди. Треба дбати про ближнього свого. ²⁵Їжте будь-яке м'ясо, що продається на ринку, не питаючи ні про що і без докорів сумління. ²⁶Бо:

«Земля і все, що є на ній,
належить Господу».

Псалми 24:1; 89:12

²⁷Якщо хтось із невіруючих запросить вас на обід і ви вирішите піти, то їжте все, що перед вами на столі. Не питайте ні про що і не турбуйтеся про своє сумління. ²⁸Але якщо хтось скаже вам: «Це м'ясо, що принесли в жертву», — то не їжте його. Не їжте заради того, хто вам про це сказав і заради сумління.

²⁹Коли я так кажу, то маю на увазі не власне сумління, а сумління іншого. Бо навіть дозволяти, щоб моя свобода була засуджена чужим сумлінням. ³⁰Якщо я їм з подякою, то навіть мене ганьбити за те, за що я дякую?

³¹Отже, чи ви їсте, чи п'єте, чи ще щось робите — робіть усе на славу Богу. ³²Не будьте перешкодою ні юдеям, ні поганам, ані Церкві Божій. ³³Так само, як я догоджаю всім і в усьому. Я шукаю користі не для себе, а для інших, щоб вони могли спастися.

Доречність молитви

11 Наслідуйте мене, як я наслідую Христа. ²Я хвалю вас за те, що ви завжди пам'ятаєте про мене. Ви наслідуете вчення, яке я передав вам. ³Та хочу я, щоб ви знали, що Христос — голова кожному чоловікові, а чоловік — голова жінці. Бог же — голова Христа.

⁴Кожен чоловік, що молиться або пророкує з покритою головою, ганьбить голову. ⁵Кожна жінка, що молиться або пророкує з непокритою головою, ганьбить голову. Вона впадінюється поголеній жінці. ⁶Якщо жінка не покриває свою голову, хай відріжуть їй волосся. А якщо це соромно, що її голова поголена або пострижена, то нехай вкриває її. ⁷Чоловікові не слід вкривати голову, бо він є образом і славою Бога. Жінка ж є славою чоловіка. ⁸Бо не чоловік походить від жінки, а жінка від чоловіка⁴. ⁹Не чоловіка було створено заради жінки, а жінку заради чоловіка. ¹⁰Ось чому жінка має покривати свою голову, визнаючи знак влади над

¹І вони ... вмерли Див. Числа 21:6.

²Не нарікайте ... Смерті Див. Числа 14:2-37.

³Погляньте ... вівтаря? Див. Левит 7:15.

⁴Бо не чоловік ... чоловіка Див. Буття 1:27; 2:21-22.

собою. Вона має робити це також заради ангелів.

¹¹Однак перед Господом жінка залежна від чоловіка так само, як і чоловік залежний від жінки. ¹²Бо як жінка походить від чоловіка, так і чоловік також народжується від жінки. І все це йде від Бога.

¹³Поміркуйте про це поміж себе: чи личить жінці молитися Богу з непокритою головою? ¹⁴Та чи природа сама не вчить вас, що це соромно для чоловіка — мати довге волосся? ¹⁵Для жінки ж це слава, бо волосся дане для вкриття голови її. ¹⁶Деякі люди можуть сперечатися про це. Та ні ми, ані церкви Божі не визнаємо ці звичаї.

Господня вечеря

¹⁷Даючи вам наступний наказ, я не хвалю вас, бо ваші зустрічі приносять вам більше шкоди, ніж користі. ¹⁸По-перше, я чув, що коли ви збираєтеся разом, то серед вас є розбіжності, у що я почасти вірю. ¹⁹(Зрештою, розбіжності мусять бути серед вас, щоб виявилися випробувані).

²⁰На ваших сходинах не можна їсти Господню вечерю. ²¹Бо коли ви їсте, то кожен поспішає їсти своє. Один залишається голодним, а інший впивається. ²²Хіба не маєте ви осель, щоб їсти й пити? Чи, може, зневажаєте Божу церкву? Може, ви хочете принизити бідних? Що мені сказати? Чи слід вас хвалити? Тут я вас не хвалитиму.

²³⁻²⁴Бо я одержав від Господа знання, які й передав вам. Господь Ісус тієї ночі, коли видали Його на страту, взяв хліб, воздав подяку і, переломивши його, сказав: «Ось Тіло Моє, що Я віддаю за вас. Їжте. Робіть це на спомин про Мене». ²⁵Так само Він узяв чашу з вином після того, як вони повечеряли, і мовив: «Ця чаша вина — Новий Заповіт, заснований на крові Моїй. Хоч би коли ви пили це вино, робитимете це на спомин про Мене». ²⁶Щоразу, як їстимете цей хліб і питимете цю чашу вина, будете свідчити про смерть Господню, аж поки Він не прийде. ²⁷Отже, хто негідно їстиме хліб Господній і питиме Господню чашу вина, винний буде у гріхах проти тіла і крові Господньої.

²⁸Отже, людина повинна випробувати себе. А вже потім нехай їсть цей хліб і п'є це вино. ²⁹Бо той, хто їсть і п'є, не визнаючи

значення Господнього Тіла, накликає суд на себе. ³⁰Ось чому серед вас є чимало слабких та хворих, а багато вже й померло.

³¹Якщо б ми самі судили себе, то не були б судимі. ³²Коли ж нас судить Господь, Він і виправляє нас, щоб не було нас засуджено разом зі світом. ³³Тож, брати мої, коли ви збираєтеся разом, щоб поїсти, то чекайте одне на одного. ³⁴Якщо ж хто й справді голодний, нехай поїсть удома, щоб не судили вас за те, що ви збираєтесь. Інші ж справи я влаштую, коли прийду.

Дари Духа Святого

12Щодо духовних дарів, брати мої, то я не хочу, щоб ви залишалися в незнанні. ²Пам'ятайте, що коли ви були невірними поганами, то ходили на поклоніння до німих бовванів, неначе вас силоміць тягнули туди.

³Тож кажу я вам, що жоден, хто говорить через Духа Господнього, не каже: «Будь проклятий, Ісусе!» І ніхто не зможе сказати: «Ісус — Господь» інакше, як через Святого Духа. ⁴Різні є дари, та Єдиний Дух. ⁵Є багато різних відправ, та всі служби — Єдиному Господу. ⁶Існує багато засобів, якими Бог діє серед людей, та Бог Єдиний. ⁷А вияв Духа дано кожному на користь усіх. ⁸Одній людині через Духа дається слово мудрості. Іншому дається слово знання — через того самого Духа. ⁹Комусь дано духовну віру, а ще хтось має дар зцілення — від Єдиного Духа. ¹⁰Хтось має силу робити чудеса, а хтось — здатність пророкувати, хтось уміє розпізнавати духів, а хтось — розмовляти різними мовами, а ще хтось — тлумачити мови.

¹¹Та Один і Єдиний Дух чинить усе це, наділяючи кожного тим, чим вважає за потрібне.

Тіло Христове

¹²Через те, що кожен із нас має одне тіло, яке складається з багатьох частин, то хоч і багато частин, все одно вони становлять одне тіло. Так і Христос. ¹³Бо одним духом хрестилися ми всі, щоб стати частиною єдиного тіла — як юдеї, так і погани, як раби, так і вільні. І всім нам даний один Дух, щоб пити Його.

¹⁴Тіло людське складається не з одного члена, а з багатьох. ¹⁵Навіть якщо нога скаже: «Через те, що я не рука, я не належу

тілу», — то хіба вона від того перестане належати тілу? ¹⁶А якщо вухо скаже: «Через те, що я не око, я не належу тілу», — чи перестане воно через це належати тілу? ¹⁷Якби все тіло складалося лише з ока, як тоді б ми слухали? Якби складалося тільки з вуха, чим би тоді відчували запахи?

¹⁸Насправді Бог розмістив члени тіла — кожне з них — там, де хотів. ¹⁹Якби всі члени тіла були однаковими, то де ж тоді було б тіло? ²⁰А так хоч частин багато, а тіло одне. ²¹Око не може сказати руці: «Ти мені не потрібна». Або голова не може сказати ногам: «Ви мені не потрібні». ²²Навпаки, ті частини тіла, які ми вважаємо слабшими, насправді дуже потрібні. ²³А про ті, що вважаємо не дуже почесними на тілі, піклуємося більше. Про непристойні ж дбаємо з більшою сором'язливістю. ^{24–25}Водночас пристойні частини тіла не потребують особливої турботи. Та Бог створив наше тіло так, щоб більше шани було тим частинам, які потребували того, щоб не було розбрату в тілі, а щоб усі частини однаково дбали одна про іншу. ²⁶Коли одна з них страждає, то й усі інші страждатимуть. Коли одна в пошані, то й усі інші радіють із нею.

²⁷Тож усі ви є Тілом Христовим, а окремо — частинами Його. ²⁸До того ж Бог першими поставив у церкві апостолів, другими — пророків, третіми — вчителів, потім чудотворців і людей, що мають дар зціляти. За ними — ті, що допомагають іншим, ті, що мають хист вести за собою людей, а також ті, що мають здібності до різних мов. ²⁹Та не всі є апостолами, не всі є пророками, чи не так? Не всі є вчителями або чудотворцями. ³⁰Не всі обдаровані здібністю зцілювати чи розмовляти різними мовами. І не всі ж, певно, можуть тлумачити мови?

³¹Тож дбайте про більші дари. А я вам зараз покажу найкращий шлях.

Любов — найкращий дар

13 Якщо я можу розмовляти різними людськими мовами, якщо знаю мову навіть ангелів, та не маю любові, то я лиш подібний до гучного дзвону або брязкітливого кімвалу. ²Якщо ж маю пророчий дар, знаю всі таємниці і сповнений знань

усяких; якщо маю таку віру, що можу пересувати гори, але не маю любові, то я ніщо. ³Якщо я крок за кроком роздам усе своє майно, а тіло своє віддам на спалення, але при тому не матиму любові, я не дістану нічого.

⁴Любов терпляча. Любов добра. Вона не задрісна, не хвалькувата, не горда. ⁵Вона не поводитьсь непристойно. Вона не егоїстична, не скоро на гнів, не злопам'ятна. ⁶Любов ніколи не радіє злу. Вона радіє правді. ⁷Любов завжди терпить, завжди вірить, завжди сподівається, завжди стійка.

⁸Любов ніколи не скінчиться. Дар пророцтва скінчиться, дар мов зникне, дар знання матиме кінець. ⁹Бо знання наші недосконалі, пророцтва наші недосконалі. ¹⁰Та коли приходить досконалість, то все недосконале зникає.

¹¹Коли я був дитиною, то й розмовляв подитячому. Я думав і міркував як дитина. Але тепер, коли я став дорослим, я залишив усе дитяче.

¹²Зараз ми дивимось ніби в потьмяніле дзеркало. Але потім подивимось лице в лице. Зараз мої знання часткові — тоді ж я знатиму досконало, як Бог пізнав мене.

¹³Тим часом лишаються такі речі: віра, надія і любов. І найбільша з них — любов.

Духовні дари на благо церкви

14 Прагніть любові й щиро дбайте про дари духовні, але особливо про дар пророцтва. ²Бо хто має дар говорити іншою мовою, той розмовляє не з людьми, а з Богом. Адже ніхто не розуміє того, що він каже. Він говорить таємне через Духа.

³Той же, хто має дар пророцтва, зміцнює, і підбадьорює, і втішає людей. ⁴Хто має дар говорити іншою мовою, зміцнює себе, а хто має дар пророцтва, зміцнює церкву.

⁵Тож хочу я, щоб ви володіли даром говорити різними мовами. Та ще більше хочеться мені, щоб ви могли пророкувати. Той, хто пророкує, вищий за того, хто розмовляє іншими мовами, хіба що він перекладе, що каже, аби збагатилась і зміцніла церква. ⁶А тепер, брати мої, якщо прийду я до вас, розмовляючи іншими мовами, то яка з того для вас користь, коли не принесу вам ні одкровення, ні знання ніякого, ні послання Божого, ані вчення?

⁷Це так само, як бувають бездушні інструменти — флейта чи ліра. Якщо вони видають нечіткі звуки, то як дізнатися, що саме грає — флейта чи ліра? ⁸Коли сурми невиразно сурмлять, то хто ж готуватиметься до бою?

⁹Так само коли ви вживаєте нерозумні слова, то як інші зрозуміють, що ви кажете? Ви говоритимете у повітря. ¹⁰Без сумнівів, є багато різних слів у світі, і кожне має своє значення. ¹¹Тож коли я не розумію мови, то буду чужинцем для того, хто розмовляє нею, і він буде чужинцем для мене.

¹²Те саме стосується й вас. Коли прагнете духовних дарів, то намагайтеся збагатитися ними, щоб збагатити й церкву.

¹³А хто говорить іншою мовою, нехай молиться, щоб уміти пояснити те, про що говорить. ¹⁴Бо коли я молюся іноземною мовою, дух мій молиться, та розуміння залишається безплідним. ¹⁵Що ж робити в такому разі? Молитимусь я тоді не лише духом, а й розумом своїм. Буду співати не лише моїм духом, а також і розумом своїм. ¹⁶Бо якщо ти благословлятимеш лише духом, то як же тоді простий слухач скаже «амінь» на твою молитву подяки? Він же не знає, про що ти кажеш. ¹⁷Ти можеш прекрасно воздавати подяку молитвою своєю, та інша людина від цього не зміцнюється духовно.

¹⁸Я дякую Богу за те, що більше розмовляю іншими мовами, ніж будь-хто з вас. ¹⁹Але в церкві я краще скажу п'ять слів з розумом, щоб інших навчити, ніж десять тисяч слів іншою, незнайомою їм мовою!

²⁰Брати мої! В лихому будьте дітьми, але в думках будьте дорослими. ²¹В Законі написано:

«Я буду говорити з цими людьми устами чужинців, чужими мовами, але навіть і тоді вони мене не послухають».

Ісаія 28:11-12

Так каже Господь. ²²Тож дар розмовляти різними мовами є знаменням не для віруючих, а для невіруючих. Пророчий же дар не для невіруючих, а для віруючих. ²³І, якщо тоді вся церква збереться разом, і всі розмовлятимуть різними мовами, то чи не скажуть сторонні або невіруючі, що ви збожеволіли? ²⁴Та якщо всі пророкують

слово Боже і ввійде хто сторонній або невіруючий, то всі докоряють йому та судять його. ²⁵Всі таємниці серця його виявляться. І впаде він долілиць, і поклониться Богу, кажучи: «Воістину Бог серед вас».

Нехай збори ваші зміцнюють церкву

²⁶Що ж робитимете далі, брати мої? Коли ви посходитесь разом до церкви, один матиме псалом, інший — повчання, ще інший — одкровення. Хтось говорить іншою мовою, хтось перекладає. Все мусить робитися для розбудови церкви. ²⁷Якщо хтось збирається говорити чужою мовою, то двоє, найбільше троє, нехай мовлять по черзі, а один нехай тлумачить сказане. ²⁸Якщо ж нема кому тлумачити, то нехай чужинець мовчить на зібранні, нехай промовляє лише до себе й до Бога.

Пророки в церкві

²⁹Двоє чи троє людей з пророчим даром нехай говорять, а решта мають перевіряти, що вони кажуть. ³⁰Коли ж якийсь одкровення відкриється тому, хто сидить, то перший нехай замовкне. ³¹Бо всі ви можете пророкувати по черзі, щоб інші навчалися й утішалися. ³²⁻³⁴Духи пророків коряться пророкам, через те що Бог є Богом не безладдя, а миру.

Жінка мусить мовчати в церкві

Як у всіх церквах людей Божих, жінкам вашим слід мовчати на зібраннях, бо їм не дозволяється говорити. Вони мусять перебувати в покорі, як сказано в Законі. ³⁵Якщо вони хочуть чогось навчитися, то їм слід спитати своїх чоловіків удома, бо непристойно жінці говорити на зібранні в церкві.

³⁶Хіба від вас прийшло Слово Боже? Чи, може, до вас самих воно прийшло? ³⁷Якщо хто вважає, що він є пророком чи має духовний дар, то хай визнає, що те, що я пишу вам — Заповідь Господня. ³⁸А якщо хтось не визнає цього, то і його самого не буде визнано.

³⁹Отже, брати мої, будьте завзятими, пророкуючи, й не забороняйте говорити іншими мовами. ⁴⁰Та все треба робити належним чином і статечно.

Божа Звістка про Христа

15 Зараз я хочу нагадати, брати мої, про Добру Звістку, що я проповідував вам. Ви її одержали і в ній стоїте. ²Завдяки їй ви спасетеся, якщо добре пам'ятаєте те, що я вам проповідував. Якщо ж ні, — то марно ви повірили.

³Я передав вам насамперед те, що сам отримав, — що Христос прийняв смерть за наші гріхи, як сказано у Святому Письмі. ⁴Його було поховано, і Він воскрес на третій день, як сказано у Святому Письмі. ⁵І явився Він Петрові, а потім дванадцятьом апостолам. ⁶Після того Він явився більш як п'ятистам братам одночасно. І більшість із них досі ще живі, хоча дехто вже й спочив. ⁷Тоді явився Він Якову, а після цього знову всім апостолам.

⁸Нарешті Він явився й мені також, наче якомусь недоноскові. ⁹Бо я останній з апостолів. Я навіть не достойний зватися апостолом, бо переслідував Божу церкву. ¹⁰Та я є той, хто я є, — апостол милістю Божою. І Його милосердя до мене не було марним. Навпаки, я працював дуже старанно і впертіше за всіх, хоча не сам я, а милість Божа, яка зі мною, робила це. ¹¹Тож незалежно від того, чи я проповідую вам, чи хтось із них, — ми проповідуємо одне. І це саме те, в що ви повірили.

Усі ми воскреснемо з мертвих

¹²Та якщо ми проповідуємо, що Христос воскрес із мертвих, то чому ж дехто з вас каже, що ніхто не воскресає з мертвих? ¹³Якщо ніхто не воскресає, тоді й Христос не воскрес. ¹⁴А якщо Христос не воскрес із мертвих, то те, що ми проповідуємо — марне, і марна віра ваша. ¹⁵Тоді ми є лжесвідками проти Бога, бо клятвенно засвідчили про Бога, що Він воскресив Христа. Але ж Бог не воскрешав Христа, раз ніхто не воскресає з мертвих. ¹⁶Тоді, якщо мертві не воскресають, то й Христос не воскрес із мертвих. ¹⁷А якщо Христос не воскрес, тоді й віра ваша марна, і гріхи ваші залишаються з вами. ¹⁸Та й ті, що померли вже во Христі, виходить, згинули.

Запука воскресіння

¹⁹Якщо ми маємо надію на Христа лише в цьому житті, то ми найнещасніші з усіх людей. ²⁰Та Христос насправді був воскрес-

шений із мертвих. Він — первісток тих, хто помер. ²¹Бо як через людину смерть прийшла, так через людину прийшло й воскресіння з мертвих. ²²Бо як всі помирають через Адама, так завдяки Христу всі оживуть.

²³Та кожен матиме свою чергу. Христос, первісток, воскрес. Потім, коли Він знову прийде, воскреснуть усі ті, хто Йому належить. ²⁴Тоді настане кінець, коли Христос передасть Царство Богу-Отцю, коли Христос знищить усіх правителів, і владу, і силу. ²⁵Бо Христос мусить правити, доки Бог не покладе всіх ворогів до ніг Його. ²⁶І смерть буде знищено, як останнього ворога. ²⁷Бо: «Він усе впокорене кинув до ніг Його»¹.

І коли сказано, що «все кинуте до Його ніг», то це означає, що все, за винятком Бога. Що Він підкорив усе Йому. ²⁸А коли все покориться Христу, тоді й Сам Син буде у владі Божій, який підкорив усе Христу, щоб Бог був всім у всьому.

²⁹Інакше, якщо нема воскресіння, що ж робитимуть ті, хто охрестився заради померлих? Якщо мертві ніколи не воскреснуть, то навіщо ж люди хрестилися заради них? ³⁰Чому й ми повсякчас зустрічаємося з небезпекою? ³¹Я щодня вмираю. І це правда, як те, брати мої, що я пишаюся вами в Ісусі Христі, Господі нашому. ³²Якби я, міркуючи як проста людина, бився з дикими звірами в Ефесі, чи була б користь? Якщо мертві не воскресають, то «питимемо й їстимемо, бо завтра померемо!»²

³³Не давайте вводити себе в оману. Лихе товариство руйнує добрі звичаї. ³⁴Отямтеся, поверніться до здорового глузду, як належить, і киньте грішити, бо дехто з вас не знає Бога. Кажу це, щоб присоромити вас.

Яке тіло ми матимемо?

³⁵Але дехто може спитати: «Як воскресають мертві? Яке тіло вони матимуть?»

³⁶Дурниці! Те, що садите в землю, не оживе, поки спершу не «помере»! ³⁷І потім — що ви садите? Адже ви кладете в землю не дозріле тіло, що розвиватиметься, а просто

¹«Він ... Його» Псалми 8:6.

²«питимемо ... померемо» Ісаїя 22:13; Євангеліє від святого Луки 12:19-20.

зерно. Це може бути пшениця або щось інше.³⁸Тоді Бог надає йому те тіло, яке Сам вибрав. Він дає кожній зернині її власне «тіло». ³⁹Тіла живих істот не однакові. Ні, у людей вони такі, а у тварин зовсім інакші. У птахів ще інші, а у риб ще інші.

⁴⁰Є тіла небесні й земні. Але слава небесних і земних тіл різна. ⁴¹Сонце має одну славу, а місяць і зірки — зовсім іншу. Слава однієї зірки відрізняється від слави іншої. ⁴²Так само буде й тоді, коли мертві воскреснуть. Тіло, що сіється — тлінне, а як зросте, буде нетлінним. ⁴³Воно сіється в неславу, у славу зростає; посіяне в немічі, підніметься в силі; ⁴⁴посіяне — земне, зросте — духовне, якщо є природні тіла, то є й духовні.

⁴⁵Ось у Святому Письмі сказано, що перший чоловік, Адам, «став живою істотою»¹. Та останній Адам² став життєдайним духом. ⁴⁶Не духовна людина була першою, а природна. Потім прийшла духовна. ⁴⁷Той перший чоловік вийшов із землі і був земним. Другий прийшов з неба. ⁴⁸Всі земні люди такі ж, як і перша людина, що вийшла з землі. Небесні ж люди такі, як Той небесний. ⁴⁹Як носили ми образ земної людини, так само носитимемо і образ небесної.

⁵⁰Кажу вам, браття, що тіла й кров не можуть успадкувати Царства Божого. Адже тлінне не успадковує нетлінного. ⁵¹Ось послухайте! Відкрию я вам таємницю: ми не всі заснемо, але всі будемо змінені. ⁵²І оком не встигнемо змигнути, як просурмить остання сурма. Коли вона просурмить, мерці повстануть нетлінні, і ми перемінимися.

⁵³Бо це тлінне тіло мусить одягнутися в нетлінне, і це смертне тіло — в безсмертне. ⁵⁴І коли це тлінне тіло вдягнеться у все нетлінне, а смертне тіло — у безсмертне, тоді збудеться те, що написано у Святому Письмі:

«І перемога смерть поглинула».

Ісаїя 25:8

⁵⁵ «Смерте, де ж твоя перемога?

Смерте, де твоє жало?»

Осія 13:14

⁵⁶Жало смерті — це гріх, а сила гріха — це Закон. ⁵⁷Та дяка Богу, що дає нам перемогу через Господа нашого Ісуса Христа! ⁵⁸Тож, брати мої любі, будьте твердими й непохитними. Присвятіть себе повністю трудам Господнім. Адже ви знаєте, що труд ваш Господній не марний.

Дбайте про вбогих

16Щодо підтримки людям Божим, то робіть те, що я наказав робити по церквах Галатійських. ²В перший день кожного тижня кожен з вас мусить відкласти щось з прибутку і покласти до скарбниці, щоб не збирати, коли я прийду. ³Коли ж я прийду, то відправлю вибраних вами людей з листами й дарами вашими до Єрусалима. ⁴А якщо буде доречно і мені йти, то піду і я з ними.

Павлові плани

⁵Прийду я до вас, перетнувши Македонію, бо у планах моїх — побувати там. ⁶Можливо, я трохи затримаюся з вами або навіть і перезимую. І тоді ви допоможете мені в подорожі, хоч куди б я йшов. ⁷Я не хочу зараз заходити до вас мимохідь, бо сподіваюся деякий час погостити у вас, якщо буде Господня воля.

⁸В Ефесі ж я пробуду до свята П'ятдесятниці³, ⁹бо зараз є нагода плідно працювати, хоч багато хто перешкоджає мені.

Шануйте тих, хто працює для церкви

¹⁰Якщо прийде Тимофій, то подбайте, щоб йому було затишно серед вас, щоб його ніхто даремно не турбував. Бо робить він справу Господню, як і я. ¹¹Тож нехай ніхто не зневажає його. Відправте його з миром, щоб він міг прийти до мене. Я чекаю його, як і інших братів. ¹²Щодо брата нашого Аполлоса, то я дуже радий йому відвідати вас разом з іншими братами. Та не було Божої волі на те, щоб він прийшов зараз. Тож прийде він лише тоді, коли з'явиться нагода.

³П'ятдесятниця П'ятдесятий день після Пасхи, коли Святий Дух зійшов на апостолів. Вважається святом жнив.

¹«став ... істотою» Буття 2:7.

²останній Адам Йдеться про Ісуса.

Павлові побажання

¹³Пильнуйте. Будьте непохитні у вірі своїй. Будьте мужні й міцні. ¹⁴Все, що ви робите, робіть з любов'ю.

¹⁵⁻¹⁶Ви знаєте, що родина Степанова була першою віруючою в Ахаї¹. Вони присвятили себе служінню Божим людям. Тож благаю вас, браття, щоб ви корилися таким людям і всім, хто єднається з ними в трудах і в служінні Господу. ¹⁷⁻¹⁸Я радий, що до мене прийшли Степан, Фортунат і Ахаїк, бо вони

заповнили відсутність вашу, заспокоївши мій дух і ваш. Шануйте таких людей.

¹⁹Церкви азійські вітають вас. Акила і Прісцила шлють вам палке вітання у Господі разом із церквою, що збирається в їхньому домі. ²⁰Всі брати вітають вас. Вітайте одне одного святим поцілунком.

²¹Я, Павло, пишу ці слова власноручно. ²²Якщо хтось не любить Господа, то нехай проклятий буде. «Прийди Господи, прийди!» ²³Нехай з вами буде благодать Господа Ісуса. ²⁴Моя любов з вами всіма в Христі Ісусі.

¹Ахая Земля на півночі Греції.

ДРУГЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО КОРИНФЯН

Вітання коринфянам

1 Від Павла, волею Божою апостола Ісуса Христа, і брата нашого Тимофія до церкви Божої, що в Коринфі, і також усім людям Божим по всій Ахаї¹. **2** Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа.

Подяка Богу

3 Благословенний Бог, Отець Господа нашого Ісуса Христа, милосердний Отець, Бог, Що є джерелом всілякої втіхи. **4** Він втішає нас у наших скорботах, щоб ми, в свою чергу, втішали інших у всіляких скорботах втіхою, яку ми самі отримали від Бога. **5** Бо, як страждання Христові переливаються до нас, так і наша втіха переливається до вас через Христа. **6** Якщо ми страждаємо і терпимо скорботу, то це заради втіхи вашої і спасіння. Якщо ми втішені, то це через вашу втіху. Вона допомагає вам знести ті страждання, які зносимо й ми. **7** Та ми маємо на вас непохитну надію. Ми знаємо, що як ви поділяете наші страждання, так само поділяете і втіхи наші.

8 Браття, ми хочемо, щоб знали ви, яких страждань зазнали ми в Азії. Надміру і над силу нашу були ми обтяжені. Ми вже й надії не мали залишитися в живих. **9** Так, у серцях ми відчували, що нам оголошено смертельний вирок. Так сталося для того, щоб ми більше не покладали надію на самих себе, а лише на Бога, який воскрешає мертвих до життя. **10** Він врятував нас від близької смерті й рятує нас зараз. На нього покладаємо наші надії. Він рятуватиме нас і надалі.

11 Якщо ви також допомагатимете нам своїми молитвами, тоді багато людей

віддячать нам за Божу прихильність, що Він виявить нам завдяки молитвам багатьох людей.

Павло змінює свої плани

12 Це те, чим ми пишаємося. Це свідчення нашого сумління, що ми поведимся в цьому світі, особливо з вами, з простотою та щирістю, що ідуть від Бога; не згідно з мудрістю цього світу, та згідно з Божою милістю. **13** Тож не пишемо ми вам нічого, чого б ви не змогли прочитати чи зрозуміти. Я сподіваюся, що ви розумітимете нас уповні, **14** так само, як зрозуміли ви нас частково, і, що ви усвідомите, що зможете пишатися нами, як і ми пишатимемося вами в День пришествя Господа нашого Ісуса.

15 Впевнений у цьому, вирішив я прибути до вас першим, щоб ви були благословенні вдвічі. **16** У планах моїх було відвідати вас на шляху до Македонії, а потім завітати до вас і на зворотньому шляху. Я сподівався, що ви спорядите мене до Юдеї. **17** Маючи такий задум, чи вагався я? Чи, будуючи свої плани, я робив це по-мирському, що казав: «Так, так» — і «ні, ні» — одночасно? **18** Та Бог правдивий, і буде свідком, що ми ніколи не кажемо вам «так» і «ні» одночасно. **19** Бо Син Божий, Ісус Христос, про Якого Сильван² Тимофій³ і я проповідували вам, не був одночасно «Ні» і «Так». Навпаки, через Нього було сказане останнє «Так». **20** Адже хоч би скільки було обітниць Божих, Христос на всі є «Так». Тому через Христа ми кажемо «Амінь» — во славу Бога.

21 А Той, Хто утверджує нас разом з вами во Христі й також помазав нас, — є Бог. **22** Він поклав на нас Свою печать. Він дав

¹Ахая територія на півдні Греції.

²Сильван Супутник Павла.

³Тимофій так само супутник Павла.

нам Дух у серця наші як завдаток того, що виконає Свою обітницю.

²³Нехай Бог буде моїм свідком. Я клянуся життям своїм, що не повернувся у Коринф тому, що хотів вас пошадити. ²⁴І це не означає, що ми хочемо панувати над вашою вірою. Бо ви тверді у своїй вірі. А ми ваші співники для радості вашої.

Павлові повчання

2Отже, я сам собі вирішив не приходити знову до вас у смутку. ²Бо коли я засмучу вас, то хто ж тоді підбадьорить мене, як не ви, кого я засмутив? ³Тож написав я так для того, щоб, прийшовши, не бути засмученим тими, хто має веселити мене. Бо я впевнений у вас, бо моя радість — це радість для всіх вас. ⁴І написав я вам з великого горя, туги в серці і гірко плачучи. Та не для того, щоб вас засмутити, а для того, щоб ви пізнали ту безмежну любов, що маю я до вас. ⁵І якщо хтось когось засмутив, то не мене, а почасти — щоб не перебільшувати — всіх вас. ⁶Такого покарання від усіх вас для такої людини достатньо. ⁷Тож краще простіть його і втіште, щоб не поглинув його надмірний смуток.

⁸Тому благаю вас виявити любов до нього. ⁹Я написав, щоб випробувати вас, і дізнатися, чи будете слухняними у всьому. ¹⁰Якщо ви прощаєте когось, то й я прошу. І те, що я простив, якщо я справді простив щось, я зробив це заради вас в присутності Христа, ¹¹щоб Сатана не перехитрував нас, бо відомі нам змови його.

¹²Коли я прийшов до Троади¹ проповідувати Добру Звістку про Христа, Господь відчинив переді мною двері. ¹³Але я був дуже засмучений, бо не знайшов брата свого Тита². Через це я, попрощавшись з усіма, вирушив до Македонії.

¹⁴Та дяка Богу! Він завжди веде нас до перемоги во Христі. Пахощі знання про Себе Він повсюдно поширює через нас. ¹⁵Ми — пахощі Христові для Бога з-поміж тих, які спасаються, і з-поміж тих, які гинуть. ¹⁶Для тих, хто йде шляхом загибелі, ми — сморід смерті, що веде до неї. Для

тих, хто йде шляхом спасіння — пахощі животворні, що ведуть до життя. Та хто на все це здатний? ¹⁷Ми не гендлярі, яких так багато, і які використовують Слово Боже для наживи. Ні. Ми щиро мовимо во Христі перед Богом як люди, послані від Бога.

Божі слуги

3Чи не починаємо ми знову нав'язуватися? Чи, може, нам потрібні, як іншим, вірчі листи до вас або від вас? ²Ви самі є нашим листом, написаним у серцях наших. Його знають і читають усі люди. ³Ви покажете, що ви — лист Христовий, результат служіння нашого, написаний не чорнилом, а Духом живого Бога, не на скрижальях кам'яних, а на тих скрижальях, якими є серця людські.

⁴Завдяки Христу ми маємо впевненість стверджувати це перед Богом. ⁵І це не те, що ми спроможні самотійно вирішити так, ніби воно йде від нас. Швидше ця сила від Бога. ⁶Бог дав нам здатність служити Новому Заповіту. Цей Заповіт не складається з писаних законів, а ґрунтується на Духові. Бо письмовий Закон вбивас, а Дух дає життя.

Більше слава Нового Заповіту

⁷Служіння, що принесло смерть (тобто Закон, вирізьблений буквами на камені),³ було таке славне, що народ ізраїльський не міг дивитися прямо в обличчя Мойсеєве — через його минулу славу.⁴ ⁸То чи не буде служіння Духу значно славнішим? ⁹Бо коли служіння засудженню людей було славним, то яким же славним буде служіння виправданню перед Богом! ¹⁰Адже попередня слава порівняно з новою — ніщо. ¹¹Якщо служіння, приречене на забуття, було славним, то служіння неминусе куди багато славніше!

¹²Ця надія дає нам відвагу. ¹³Ми не такі, як Мойсей, що клав серпанок на обличчя своє, щоб народ ізраїльський не бачив, як зникає те сяйво⁵.

¹⁴Та розум людей Ізраїлю був затьмарений. Бо, і досі той серпанок застилає їм

¹Троада — морський порт на північному заході Малої Азії, заснований наступниками Олександра Великого.

²Тит — соратник Павла. Згодом працював з церквою на острові Крит.

³тобто Закон, вирізьблений буквами на камені Див.: Повторення Закону 10:1-2.

⁴Вірш 7 Див. Вихід 34:30.

⁵Ми не такі ... сяйво Див. Вихід 33:35.

очі, коли читають Старий Заповіт. І досі його не зняте, тому, що зникне він тільки через Христа. ¹⁵Але й донині, коли люди читають Закон Мойсеїв, на їхніх серцях лишається серпанок. ¹⁶Але коли людина звертається до Господа, серпанок щезає. ¹⁷Господь, про Якого я кажу, є Духом, а де є Дух Господа, там є свобода. ¹⁸І всі ми з відкритими серцями споглядаємо славу Господню, як у дзеркалі. І всі ми були перевтілені в Його образ у все більший Його славі. І перетворення це — від Господа, який і є Духом.

Скарби духовні в глиняних глечиках

4Ось чому, маючи це служіння з Божої милості, ми не впадаємо у відчай. ²Навпаки, ми цілком відмовились від таємних і ганебних звичаїв. Ми не вдаємося до шахрайства, ані до перекручення Слова Божого. Виявляючи Істину, ми віддаємо себе людському сумлінню перед Богом. ³І якщо Добра Звістка, яку ми проповідуємо, схована, то лише для тих, хто став на шлях погибелі.

⁴Сатана, «бог» цього віку, осліпив розум цих невірних, щоб вони не бачили світла, що йде від Доброї Звістки про славу Христа. А Він же є образом Бога. ⁵Бо ми не про себе проповідуємо, а про Ісуса Христа як Господа, і про те, що ми ваші слуги заради Ісуса.

⁶Бог сказав: «Із темряви засяє світло»¹. Воно засіяло у наших серцях, щоб збагатити нас світлом пізнання слави Божої, яка сяє в особі Ісуса Христа. ⁷Та тримаємо ми цей скарб в глиняних глечиках, щоб показати, що ця найвища сила належить Богу, а не нам. ⁸У всьому нас усіляко пригноблюють, та ми не роздавлені. Нас збивають з пантелику, та ми не впадаємо у розпач. ⁹Нас переслідують, та ми не покинуті Богом. Нас збивають з ніг, та ми не гинемо. ¹⁰Ми завжди несемо в своєму тілі смерть Ісуса, щоб і життя Його в нас також виявилось. ¹¹Нас, живих, завжди віддають на смерть за Ісуса, щоб його життя виявилось в наших смертних тілах. ¹²Отже, смерть порядкує в нас, а життя — у вас.

¹³Ми маємо один і той же дух віри, про який сказано у Святому Письмі:

«Я повірив, і тому я говорив»².

Отже, ми теж віримо, і тому говоримо. ¹⁴Ми знаємо, що Той, Хто воскресив із мертвих Ісуса Христа, також воскресить і нас разом з Ісусом. І поставить нас разом з вами перед Ним. ¹⁵Бо все це робиться заради вас, щоб, як милість Божа поширюється на все більше число людей, вона приносила все більшу подяку і славу Богу.

¹⁶Ось чому ми не впадаємо у відчай. Навіть, якщо зовні ми гниємо, проте, внутрішньо ми щодня оновлюємося. ¹⁷Бо легке короткочасне страждання приносить нам вічну славу, яка безмежно перевершує ці страждання. ¹⁸Ми зосереджуємося не на очевидному, а на тому, що є невидимим. Бо видиме тимчасове, а невидиме — вічне.

Живіть у вірі

5Ми знаємо, що якщо наша земна оселя, зруйнована, ми матимемо дім, дарований Богом, житло на Небесах, вічне і нерукотворне. ²Тим часом ми зітхаємо, прагнучи вдягнутись у нашу небесну оселю. ³Аби тільки вдягнутись, і щоб в тому вбранні ми не були нагими. ⁴Бо ті з нас, хто перебуває в своєму земному тілі, зітхають і стогнуть. Ми не хочемо позбутися цього земного вбрання. Ми радше хотіли б носити новий, небесний одяг поверх цього, щоб те, що смертне, було поглинуте життям.

⁵І створив нас для цього Бог, і дав нам Дух, як за поруку своїх обіцянок. ⁶Тож ми завжди впевнені, бо знаємо, що поки ми вдома в тілах своїх, ми далекі від дому нашого з Господом. ⁷Бо живемо згідно з тим, у що віримо, а не з тим, що бачимо. ⁸Ми впевнені, повторюю, і воліємо покинути нашу оселю в тілі й оселитися в домі Господа. ⁹І тому ревно прагнемо догодити Йому (дарма, чи вдома, чи вдалині).

¹⁰Бо всі ми маємо постати перед престолом Христовим перед Його судом. І тоді кожен отримає, що заслуговує, відповідно до того, що він робив, перебуваючи у своєму тілі — добро чи зло.

¹«Із темряви ... світло» Див. Буття 1:3.

²Я повірив ... говорив Цитата з грецького переклада Псалми 115:10.

Любов Христа панує нами

¹¹Через те, знаючи, що то значить — боятися Господа, ми переконуємо людей прийняти істину. Бог знає все про нас, але я сподіваюсь, що ви теж знаєте нас досконально. ¹²Ми не вихваляємося знову перед вами. Ми просто хочемо, щоб ви мали підстави пишатися нами. Ми хочемо, щоб ви мали що відповісти тим, хто вихваляється своїм обличчям, а не серцем.

¹³Бо якщо ми безумні, то це для Бога. Якщо ж у здоровому глузді — то для вас. ¹⁴Бо любов Христова панує над нами. Бо ми усвідомлюємо, що одна Людина померла заради всіх, і тому всі померли. ¹⁵І Він помер заради всіх, щоб живі не жили більше заради себе, а щоб ми жили заради Того, Хто помер і воскрес із мертвих для них. ¹⁶Тому віднині ми ні про кого не думаємо як мирські люди. Хоч колись ми й про Христа думали так, проте більше не думаємо так. ¹⁷Отже, хто перебуває в Христі, — той є вже новим створінням. Старе минуло, а нове настало!

¹⁸І все це йде від Бога, Який примирив нас із Собою через Христа. Він уповноважив нас служити примиренню людей з Богом. ¹⁹І зміст послання нашого в тому, що Бог примиряв світ з собою в Христі, незважаючи на їхні гріхи. Він довірив нам Слово примирення людей з Богом. ²⁰Отож ми є послами Христа. Бог звертається до вас через нас. Від імені Христа ми благаємо: «Примиріться з Богом». ²¹Того, хто не знав гріха, Бог зробив жертвою за гріх, щоб через Нього ми могли стати праведними перед Богом.

Павлові труднощі

6 Ми трудимося разом з Богом. Тож благаємо вас усіх: не змарнуйте благодаті Божої, яку ви одержали. ²Адже каже Він:

«Я почув тебе в сприятливі часи,
й допоміг тобі у День Спасіння».

Ісая 49:8

Послухайте! Тепер і є сприятливий час. Прийшов День Спасіння.

³Ми нікому не прагнемо перешкоджати, щоб служіння наше ніхто не ганив. ⁴Навпаки, у всьому ми пропонуємо себе, як і мусять слуги Божі, терпляче зносячи випробування, лихо і страждання. ⁵Ми

терпляче зносимо побиття, в'язниці, розруху, тяжкий труд, безсонні ночі й голод. ⁶⁻⁷Чистотою своєю, своїми знаннями, терпінням і добротою ми показуємо, що ми слуги Божі. І запука нам — Дари Духа Святого і наша щира любов, слово правди і сила Божа. Ми віддаємо себе зброєю праведності для правої і лівої руки. ⁸Ми віддаємо себе через честь і безчестя, через образи і хвалу. Нас вважають шахраями, але ми завжди дотримуємося правди. ⁹Кажуть, що ніхто нас не знає, але ми відомі всім. Кажуть, що ми помираємо, але дивіться! Ось ми живі! Кажуть, що нас покарали, але нас ще не стратили. ¹⁰Кажуть, що ми засмучені, але ми завжди раді. Нас вважають бідняками, але ми стількох людей зробили багатими! Вважають, що ми нічого не маємо, та ми володіємо всім.

¹¹Коринфяни! Ми вільно говоримо з вами, наші серця відкриті для вас. ¹²Ми не відмовляємо вам у своїй любові. Це ви скупі на любов від нас. ¹³Звертаюся до вас, як до дітей своїх: відкрийте серця нам, як ми відкрили вам. ¹⁴Не впрягайтеся в ярмо з невіруючими, бо що спільного між праведністю і беззаконням? Або що спільного має світло з темрявою? ¹⁵Яка згода може бути між Христом і сатаною? Що спільного у віруючого з невіруючим? ¹⁶Що спільного між Божим храмом і бовванами? Ми ж бо храм живого Бога. Як сказано Богом:

«Я житиму серед них
і ходитиму серед них.
Я буду їхнім Богом,
а вони — Моїм народом».

Левит 26:11-12

¹⁷І ще Господь сказав:

«Тож вийдіть з-поміж них, розділіться,
і не торкайтеся нечистого нічого.
Тоді Я вас прийму».

Ісая 52:11

¹⁸ «Отцем Я буду вашим,
синами й дочками ви будете Моїми,
— каже Всемогутній Господь».

Самуїл 7:14; 7:8

7 Любі друзі. Маючи такі обітниці, ми мусимо очиститися від усілякої скверни тіла й духа, довершуючи свою святість, тому, що ми шануємо Бога.

Павлова радість

²Відведіть місце для нас у серцях своїх. Ми нікого не скривдили, нікого не звели, нікого не обдурили. ³Кажу це не для того, щоб осудити вас. Я й раніше казав, що ви в серцях наших. Ми раді жити з вами, і вмерти з вами. ⁴З вами мені нічого не страшно. Я пишаюся вами. Я сповнений втіхи. Я переповнююся радістю у всіх наших стражданнях.

⁵Навіть коли ми прийшли до Македонії, то не мали відпочинку. Біди чекали на нас усюди — зовнішня боротьба і внутрішні страхи. ⁶Та Бог, що втішає людей принижених, утішив і нас приходом Тита. ⁷І не лише його приходом, а й тією радістю, що він знайшов у вас. Він розповів нам про те, як ви хочете побачити нас, як засмучені тим, що скоїли, як турбуєтеся про мене. Тож радість моя була ще більшою.

⁸Хоч і засмутив вас своїм листом, та я не шкодую, що написав його. І навіть якщо раніше шкодував, то зараз бачу, що він засмутив вас лиш тимчасово. ⁹Отже, я зараз дуже радий — не через те, що засмутив вас, а тому що смуток змусив вас розкаятися. Бо засмучені ви були печаллю, бажаного Богу. Отже, шкоди від нас не було. ¹⁰Бо смуток, бажаний Богу для вас Бог, приносить каяття, про яке не варто шкодувати. А таке каяття веде до спасіння. Світський же смуток породжує смерть. ¹¹Цей смуток, бажаний Богу, — погляньте, яку щирість і правдивість він створив для вас! Який захист вашої невинності, яке обурення, яка тривога, які прагнення і яке завзяття побачити нас, і яка кара для того, хто згрішив! У всьому ви показали свою чистоту!

¹²І коли я написав вам, то це не заради того, хто згрішив, не заради того, проти кого вчинили зло. Я зробив це для того, щоб ваша турбота про нас виявилась перед Богом.

¹³І втішившись, ми стали ще щасливішими, коли побачили Титову радість, бо ви усі зміцнили дух його. ¹⁴І я не зганьбився, вихваляючи вас перед ним. Навпаки, оскільки ми правдиво з вами про все говорили, то й похвала моя перед Титом була правдива. ¹⁵І тепер, коли він згадує вашу слухняність — страх і трепет, з яким ви його прийняли, його прихильність до вас

іще більша. ¹⁶Я щасливий з того, що маю повну довіру до вас.

Про збір коштів для людей Божих

8А зараз, браття, ми хочемо, щоб ви знали про Божу милість, даровану церквам Македонії. ²Що я маю на увазі? Хоч вони були суворо випробувані у скорботах своїх, та мають безмежну радість. Незважаючи на свою глибоку вбогість, вони багаті щедрістю своєю. ³І я можу засвідчити, що вони давали, скільки могли, і навіть більше того — зі своєї доброї волі. ⁴Вони невпинно і настійливо благали нас про милість разом з ними служити Божим людям. ⁵І давали вони зовсім не так, як ми чекали того. Спершу вони віддали себе Господу і нам з Божої волі. ⁶Тому ми просили Тита, бо раз він почав був свої милосердні труди для вас, то нехай вже й завершить їх.

Будьте щедрими

⁷Оскільки ви багаті всім: вірою, речами, знаннями, бажанням допомогти у всьому, нашою любов'ю до вас, тож будьте багатими і в щедрих трудах цих. ⁸І я вам не наказую, а завзяттям інших намагаюся випробувати щирість любові вашої. ⁹Бо ви знаєте милість Господа нашого Ісуса Христа, що багатим був, а збіднів заради вас, щоб завдяки Його вбогості ви могли стати багатими.

¹⁰Така моя порада. Це личить вам. Адже минулого року ви не лише бажали першими віддати, а й перші робили це. ¹¹Тож доведіть до кінця розпочате, щоб здійснилося повною мірою те, чого ви так прагли, і давайте від того, що маєте. ¹²Бо, якщо дасте з бажанням, то й дар приймається згідно з тим, що є, а не з тим, чого хтось не має. ¹³І не треба, щоб іншим легше було, а вам стало важче. Треба, щоб усім було рівно. ¹⁴Річ у тім, щоб ваш теперішній достаток міг допомогти іншим у скруті. Щоб потім достаток іншого став у пригоді вам, коли матимете скруту. ¹⁵Як сказано у Святому Письмі:

«Хто мав багато,
той не мав надлишку,
а хто мав мало —
не мав нестатків».

Вихід 16:18

Тит і його супутники

¹⁶Дяка Богові, що дав серцю Тита таку ж дбайливість про вас, яку маємо ми. ¹⁷Він зважив на наше прохання і з великим бажанням іде відвідати вас зі своєї власної волі. ¹⁸Посилаємо з Титом нашого брата, якого вихваляють у всіх церквах за проповідування Доброї Звістки. ¹⁹До того ж його було обрано церквами супроводжувати нас у цій щедрій праці, якою ми керуємо во славу Самого Господа, і щоб виявити наше бажання допомогти.

²⁰Ми намагаємося бути обережними і дбайливими, щоб ніхто не зміг дорікати тим, що ми маємо у розпорядженні такі велскі гроші. ²¹Бо дбаємо про свою честь не тільки перед Господом, а й перед людьми. ²²Ми посилаємо з ними нашого брата, якого випробували багато разів і багато в чому. Він завжди прагне допомогти. А зараз особливо прагне цього через велику довіру до вас. ²³Щодо Тита, то він мій товариш і спілник у допомозі вам. Щодо інших наших братів, то вони повноважні представники церкви, вони слава Христова. ²⁴Тож засвідчіть їм свою любов. Покажіть, що ми заслужено пишаємося вами, що ми маємо на це підстави. І щоб усі церкви побачили це.

Охоче допомагайте братам-християнам

9Якщо говорити про допомогу Божим людям в Єрусалимі, то немає потреби писати вам про це. ²Я знаю, що ви завжди готові допомогти. Я хвалю вас перед македонцями, розповідаючи, що церкви в Ахаї були готові допомогти ще з минулого року. Я казав і про те, що ваша заповзятливість заохотила багатьох інших допомагати. ³Та я посилаю до вас братів, щоб ця наша похвала не була марною і щоб ви, як я й казав, були наготові. ⁴Інакше, якщо македонці прийдуть зі мною і побачать, що ви не готові збирати пожертви, то ми будемо осоромлені (не кажучи вже про вас) тим, що були так упевнені в вас. ⁵Я вважав за потрібне просити братів піти до вас поперед нас і задалегідь підготувати ваші щедрі дари, що були обіцяні раніше. І щоб то були готові, як щедрі добровільні дари, а не віддані проти волі — через вашу позадливість.

⁶Пам'ятайте: хто скупко посіє, той і пожне скупко. Хто ж сіє щедро, той і врожай матиме багатий! ⁷Кожен хай жертвує так, як вирішив у своєму серці, без жалю. Адже Бог любить тих, хто дає з радістю. ⁸Бог може збагатити вас усілякими дарами, та так, що завжди мали б ви у всьому достаток і навіть надлишок для всіляких добрих справ. ⁹Як сказано у Святому Письмі:

«Дарує щедро Він і бідним подає.
І доброта його ніколи не минає».

Псалми 111:9

¹⁰А хто дає зерно сіячеві, і хліб на поживу, Той забезпечить та примножить ваше насіння і збільшить врожай праведності вашої. ¹¹І станете ви багатими всім, щоб були ви щедрими завжди. І щедрість ваша через нас створює багато подячних молитв Богові. ¹²Адже ваше святе служіння не лише задовольнить потреби Божих людей, а й спонукає їх бути вдячними Богу. ¹³Завдяки доказам вашого служіння, люди Божі прославлятимуть Бога. Вони вихвалятимуть вашу покірливість, що йде від визнання віри в Добру Звістку про Ісуса Христа. Вони вихвалятимуть вашу щедрість, з якою ви ділитеся з ними і з усіма людьми. ¹⁴І коли молитимуться за вас, вони прагнутимуть побачити вас — тих, хто сподобився такої вийняткової благодаті Божої. ¹⁵Дяка ж Богу за Його невимовний дар!

Павло захищає своє пастирство

10Я, Павло, Христовою лагідністю й покірністю особисто благаю вас. Дехто каже, що я боязливий, поки я з вами, але стаю суворим, коли вдалині від вас. ²Тож зараз прошу вас, не змушуйте мене діяти так само рішуче, як і проти тих, хто вважає, ніби ми живемо мирським життям. ³І, хоч ми живемо в світі, та не воюємо так, як цей світ. ⁴Бо зброя наша, якою ми б'ємося, не мирська. Вона наділена силою Божою, що руйнує твердині. ⁵З цією зброєю ми спростовуємо докази, розбиваємо пихаті задуми людського самозвеличення, що стають перешкодами на шляху пізнання Бога. Ми беремо у полон думку і змушуємо

¹Хто ... багатий Див. Приповіді 11:24-25.

її підкорятися Христу. ⁶Ми готові покарати будь-яку непокору. Але спершу хочемо, щоб ваша покірливість стала повною.

⁷Подгляньте на те, що перед вами. Якщо хтось упевнений, що він належить Христу, мусить іще раз подумати й зрозуміти, що ми так само належимо Христу, як і він. ⁸⁻⁹Господь дав нам владу, щоб зміцнити вас духовно, а не для того, щоб знищити вас. Якщо ж я стану ще більше вихвалитися цією владою, то не соромитимуся. Але я стримаюся, щоб не здавалося, ніби я намагаюся залякати вас листами своїми.

¹⁰«В його листах, — каже мій недоброчинливць, — він суворий і сильний, але коли присутній, то слабкий, і слова його нічого не важать». ¹¹Але той, хто каже таке, нехай пам'ятає, що немає різниці між словами в листах наших, коли ми далеко, і нашими діями, коли ми серед вас.

¹²Бо ми не сміємо оцінювати себе або порівнювати з тими, хто сам себе вихваляє. Коли вони міряють себе власною міркою, й порівнюють себе з собою самими. Вони показують власну нерозумність. ¹³Однак ми не будемо надмірно вихвалитися, лише в тих межах, які призначив нам Бог, щоб виконати нашу роботу, що стосується й вас. ¹⁴Ми не переступимо нашої межі. Ми б могли зробити це, якби не прийшли до вас. Але ми першими прийшли до вас, проповідуючи Добру Звістку про Христа.

¹⁵Ми ж не надміру хвалимося трудами інших. Але маємо надію, що зі зростанням вашої віри ми зможемо ще більше потрудитися з вами, не переходячи межі, призначеної нам Богом. ¹⁶Ми зможемо тоді проповідувати Добру Звістку в інших землях, без вихвалання, що вже зроблено в інших краях. ¹⁷Як сказано у Святому Письмі: «Якщо хтось вихваляється, то хай хвалиться лише тим, що Господь здійснив»¹. ¹⁸Бо не той достойний, хто сам себе хвалить, а той, кого Господь похвалить.

Павло і лжеапостоли

11 Хотів би я, щоб ви зглянулися на мою нерозсудливість. Будьте терпимі до мене! ²Я вас ревную Божими ревнощами. Обіцяв я вас обвінчати з Одним Чоло-

віком — Христом. Тож хочу я віддати вас Йому, як незайману дівчину. ³Але боюсь, щоб, як Єву змії обманув хитрістю своєю², так і розум ваш може розбеститися, і ви відхилитеся від неподільної відданості і чистоти, якими ми зобов'язані Христу.

⁴Бо коли хтось приходить і проповідує вам іншого Ісуса, не Того, що ми проповідували, або якщо ви приймаєте дух, зовсім інший, ніж той, що маєте; або якщо ви приймаєте якусь Добру Звістку, що відрізняється від тієї, що ви прийняли, то ви б з великою охотою погодилися з усім цим, чи не так? Тож і зі мною маєте погодитися.

⁵Бо ж я вважаю себе аж ніяк не нижчим від отих ваших «надапостолів». ⁶Можливо, мені бракує такого красномовства, але не знань. Навпаки. І, зрештою, це ми вам показали вповні.

⁷Чи, може, я згрішив, принижуючи себе, щоб ви могли підвестися, коли безплатно проповідував вам Добру Звістку? ⁸Я обкрадав інші церкви, беручи плату з них для того, щоб служити вам. ⁹А коли я був з вами і терпів нестатки, то я не обтяжував нікого. Брати наші, що прийшли з Македонії, допомагали мені в скруті. Я намагався ні в чому не бути тягарем для вас, і старатимусь надалі. ¹⁰Запевняю вас істиною Христовою, яка в мені, що я не мовчатиму, не перестану вихвалитися про це по всій провінції Ахаї! ¹¹Навіщо? Може, тому, що я не люблю вас? Та Бог знає, як я вас люблю.

¹²Але те, що я роблю, я робитиму і надалі, щоб не дати можливості тим іншим «апостолам» ставити себе в рівень з нами в тім, про що вони вихваляються. ¹³Бо ці люди — лжеапостоли. Вони лукаві, вони рядяться в апостолів Христових. ¹⁴І це не дивно, адже і сам сатана маскується в ангела світла. ¹⁵Тож немає нічого дивного в тому, що слуги його маскуються в праведних служителів. Та кінець кінцем вони відстануть те, що заслужили за вчинки свої.

Павло говорить про свої страждання

¹⁶Тож я повторюю: нехай ніхто не вважає мене нерозумним. Але навіть якщо ви так думаєте, то приймайте мене як нерозумного,

¹«Якщо ... здійснив» Єремія 9:24.

²Єва перша жінка, дружина Адама. Див. Буття 3:1, 4, 13.

щоб і я хоч трохи зміг похвалитися. ¹⁷Те, що я зараз кажу, — не від Господа. Я хвалюся з упевненістю нерозумного. ¹⁸Багато людей вихваляються по-мирському. ¹⁹Ну, то й я робитиму це. Адже ви, мудрі, радо терпите нерозумних. ²⁰Ви зносите, коли вас поневолюють, визискують, ловлять у пастку. Ви терпите того, хто звеличує себе перед вами, або того, хто б'є вас по обличчю.

²¹⁻²²Кажу це собі на сором — ми були дуже слабкими для того. Але якщо хтось достатньо сміливий, щоб хвалитися (кажу це як нерозумний), то і я наберуся сміливості хвалитися. Вони чистокровні євреї? Я також. Вони ізраїльтяни? Я також. Вони Авраамові¹ нащадки? Я також. ²³Вони Христові слуги? (В безумстві я кажу це!) Я ще більш відданий слуга Христовий. Я значно більше трудився й по в'язницях був частіше, і били мене більше, і багато разів мене віддавали на вірну смерть. ²⁴П'ять разів били мене юдеї батогами по тридцять дев'ять ударів щоразу. ²⁵Тричі мене били палицями. Одного разу закидали камінням. Тричі переживав я загибель кораблів і якимсь провів цілу добу в воді. ²⁶Я часто бував у мандрівках, зустрічав небезпеку на річках, потерпав від розбійників, від свого ж народу й від поган, у містах і в селах, і на морі, і від людей, що видають себе за братів». ²⁷Я провів багато часу у тяжкій праці, багато ночей не спав. Я зносив і голод, і спрагу. Я подовгу нічого не їв. Бувало холодно й нічим прикритися

²⁸Але, окрім інших злигоднів, щодня я маю турботу про всі церкви. ²⁹Хто був знесилений, з ким би я не був знесиленим? Хто введений в спокусу, щоб я також не страждав? ³⁰Якщо я маю хвалитися, то тим, що стосується слабкості моєї. ³¹Бог, Отець Господа нашого Ісуса Христа, благословенного навіки, знає, що я кажу правду.

³²Коли я був у Дамаску, намісник царя Ареги² стеріг місто, щоб схопити мене. ³³Та мене спустили в кошику через вікно в міській стіні, і так я уник його рук.

Особливе благословення від Бога в житті Павла

12 Я мушу і далі хвалитися. Хвалитись мені не вигідно, але я перейду до видінь та одкровень Господніх. ²Я знаю одного чоловіка³ в Христі, що чотирнадцять років тому був узятий на «третє небо» (не знаю, чи в тілі своєму, чи духом — одному Богу це відомо). ³⁻⁴Я знаю, що цей чоловік (чи то в тілі своєму, чи без нього — лише Богу відомо) був узятий у рай і чув слова невимовні. Людині не дано їх вимовити. ⁵Цим чоловіком я й хвалитимуся. А собою хвалитися не буду. Хіба що немічю своєю. ⁶Бо якщо хвалитимуся, то не буду нерозумним, бо казатиму правду. Але краще стримаюсь, щоб ніхто не подумав про мене більше, ніж він бачить і чує від мене.

⁷І щоб я не занадто возвеличувався від надзвичайних видінь, що мені були, дано мені жало у тіло — посланця сатани, щоб той мучив мене, не даючи мені возвеличитися. ⁸Я благав Господа тричі, щоб забрав його від мене геть, але Він мовив до мене раз і назавжди: ⁹«Досить для тебе милості Моєї, бо сила Моя повністю здійснюється у слабкості». Тож я маю бути дуже щасливий з того, що хвалюся слабкостями своїми, — аби сила Христова спиралася на мене. ¹⁰Тому люблю мені перебувати у слабкості своїй, у знуцаннях, злиднях, гоніннях та труднощах в ім'я Христа. Бо коли я немічний, то стаю сильним.

Павло говорить про свою любов до коринфян

¹¹Я хвалився, як нерозумний, але ви самі спонукали мене це робити. Це вам слід було хвалити мене, бо я ні в якому разі не нижчий від тих ваших «великих апостолів», навіть якщо я нічого не вартий. ¹²У всякому разі, коли я був з вами, то багато чого було здійснено на доказ того, що я апостол. Знамення, чудеса і дивовижні речі були виконані з великим терпінням. ¹³То чим же ви гірші від інших церков, чого вам бракує? Хіба лише того, що я не був вам тягарем? Пробачте мені таку провину.

¹Авраам праотець юдейського народу.

²Арега цар арабського царства Наватії.

³Я знаю одного чоловіка Тут Павло пише про самого себе.

¹⁴Ось зараз я вже втретє готовий прийти до вас і не буду для вас тягарем. Я не прагну заволодіти добром вашим, мені потрібні ви самі. Бо не діти повинні забезпечувати батьків своїх, а батьки — дітей. ¹⁵Я ж, зі свого боку, з великою радістю віддам усе, що маю, навіть самого себе, заради вас. Якщо я любитиму вас дужче, то як же ви любитимете мене менше?

¹⁶Хоч би як там було, але я не був тягарем для вас. Та ви кажете, що через свою підступність я вас перехитрував. ¹⁷Чи, може, я обдурив вас, використавши у своїх цілях одного з тих, кого до вас посилав? Ні. ¹⁸Я попросив Тита прийти до вас і послав одного з братів разом з ним. Чи, може, він вас обдурив? Ні. Чи ми не діяли так само чесно? Чи йшли ми не тією ж стежкою?

¹⁹Чи ви думаєте, що ми весь цей час виправдовувалися перед вами? Ми ж насправді є послідовниками Христа й говоримо це перед Богом. І все, що ми робимо, мої любі друзі, це для того, щоб зміцнити вас духовно. ²⁰Бо я боюся, що коли прийду, то можу знайти вас не такими, як хотілося б мені. І ви знайдете мене не таким, як хотілося б вам. Боюся, що почнуть ся серед вас чвари, ревності, злобливі сутички, суперництво, наклепи, плітки, зухвальство і безладдя. ²¹Боюсь, що коли прийду до вас знову, мій Бог принизить мене перед вами і оплакуватиму я всіх тих, хто грішив у минулому і не розкаявся у своїй нечистоті, розпусти й перелюбі, що вони чинили.

Останнє попередження

13 Я вже втретє йду до вас. «Кожне свідчення повинно бути потверджене устами двох або трьох свідків»¹. Так сказано у Святому Письмі. ²Як я був у вас вдруге, я попереджав вас. І тепер, поки я відсутній, попереджаю знову. Це попе-

редження для тих, хто грішив раніше, і для всіх, хто грішить зараз. Коли я прийду знову до вас, то не щадитиму нікого з них. ³Я чиню так через те, що ви шукаєте доказів, що Христос говорить через мене. Він не слабкий перед вами, а сильний серед вас. ⁴Хоча це правда, що розіп'яли Христа через Його слабкість, та живе Він завдяки силі Божій. Хоча це правда, що ми слабкі у Христі, та ми житимемо з Ним заради вас завдяки силі Божій.

⁵Випробуйте себе, щоб побачити, чи живете ви з вірою. Перевірте себе. Чи може поки не витримаєте випробування, ви не здатні усвідомити, що Ісус Христос Живе в вас самих? ⁶Я маю надію, зрештою, що ви усвідомите, що ми витримали випробування. ⁷Ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого зла. Не для того, щоб ми самі витримали випробування, а для того, щоб ви чинили добро навіть тоді, коли здаватиметься, що ми не витримали.

⁸Бо ми нічого не можемо вдіяти проти істини, а лише заради істини. ⁹Ми раді, коли ми слабкі, а ви сильні. І ось за що ми молимося: щоб ви завжди були досконалими. ¹⁰Через те я, зараз відсутній серед вас, і пишу вам. Коли я прийду до вас, я не хочу діяти суворо згідно з тією владою, яку Господь дав мені для духовного зміцнення вас, щоб не робити вам зле.

Прошальне вітання

¹¹Тож зараз, брати мої, скажу вам «до побачення». Удосконалюйтеся. Прийміть наш заклик. Живіть у злагоді. Живіть у мирі. І тоді Бог — джерело любові й миру — буде з вами. ¹²Вітайте одне одного поцілунком святим. ¹³Вас вітають усі Божі люди. ¹⁴Хай буде з вами благодать Господа Ісуса Христа, любов Божа і єдність, що йде від Духа Святого.

¹«Кожне ... свідків» Повторення Закону 19:15.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ГАЛАТІВ

Вітання галатам

1 Від Павла, апостола, не призначеного людьми, ані посланого ними. Я апостол від Ісуса Христа і Бога Отця, Який воскресив Його з мертвих. **2** Разом з усіма братами своїми я шлю листа цього церквам галатським.

3 Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа. **4** Він віддав Себе для прощення гріхів наших, щоб визволити нас із того лихого світу, в якому ми живемо. Така воля Бога, Отця нашого. **5** Слава Йому на віки вічні! Амінь.

Є лиш одна істинна Добра Звістка

6 Я здивований, що ви так скоро відвертаєтеся від Того, Хто покликав вас благодаттю Христовою, і звертаєтеся до іншого благовістя. **7** Насправді ж це зовсім не благовістя. Деякі люди заплутують вас, перекручуючи Добру Звістку про Христа. **8** І навіть якщо проповідь йтиме від нас або якогось посланця з неба, але вона суперечитиме тому, що ми благовіщали, то хай той проповідник буде проклятий. **9** Говорили ми це й раніше, і тепер я знову повторюю: якщо хтось проповідує вам благовістя, відмінну від тієї, що ви прийняли, то нехай він буде проклятий.

10 У людей я шукаю схвалення, чи в Бога? Чи намагаюсь я догоджати людям? Аби я догоджав людям, то не був би слугою Христовим.

Павлова сила йде від Бога

11 Браття, я хочу, щоб ви знали, що Добра Звістка, яку я вам проповідував, — не від людей. **12** Бо я прийняв її не від людини, і не людина мене навчила її. Ісус Христос явив її мені.

13 Ви чули про моє попереднє життя в юдаїзмі. Ви знаєте, що я жорстоко переслі-

дував церкву Божу, намагався зруйнувати її. **14** У своєму служінні юдейській релігії я випереджав багатьох своїх однолітків, бо був надзвичайно відданий ученню своїх прабатьків.

15 Та Бог, який вибрав мене ще до мого народження, покликав мене милістю Своєю служити Йому. **16** І коли Бог явив мені Сина Свого, щоб я проповідував Добру Звістку про Нього поміж поганями, я не радився ні з ким з людей. **17** Не ходив я і до Єрусалима, до апостолів, що вже були обрані до мене. Натомість я подався до Аравії, а потім повернувся в Дамаск.

18 Після трьох років я пішов до Єрусалима, щоб познайомитися з Петром. Провів я з ним п'ятнадцять днів. **19** І нікого з інших апостолів я не бачив, окрім Якова, брата Господнього. **20** (Клянуся перед Богом, я не брешу про що пишу вам!). **21** Потім я вирушив до Сирії та Киликії¹. **22** Та Христовим церквам, що в Юдеї, я не був відомий особисто. **23** Вони лише чули, що люди казали: «Цей чоловік, що раніше переслідував нас, зараз проголошує віру, яку колись хотів зруйнувати.» **24** І вони славили Бога через мене.

Інші апостоли визнають Павла

2 Через чотирнадцять років я знову пішов до Єрусалима разом із Варнавою, взявши з собою й Тита². **2** Пішов я, оскільки Бог відкрив мені, що я мушу йти. І я приніс людям в Єрусалимі Добру Звістку, яку я проповідую поміж поганями. Але поперше я потайки приніс її людям, яких ви дуже поважаєте. Робив я так для того, щоб мій труд — минулий і теперішній — не був

¹Киликія територія на південному сході Малої Азії.

²Варнава й Тит співробітники Павла в його подорожах.

марним. ³Навіть Титу, що був зі мною, не довелося робити обрізання¹, хоч він і грек.

⁴Його змушували бути обрізаним через лжебратів, які таємно вкралися до нас, щоб стежити за свободою, яку ми маємо у Христі. Вони хочуть нас поневолити. ⁵Та ми не піддалися, й не підкорилися їм, щоб істина Доброї Звістки лишилася для вас. ⁶Але ті, кого ви так поважаєте, не додали нічого до Доброї Звістки, яку я проповідую. Хоч би ким вони були для мене — немає жодного значення. Всі люди рівні перед Богом. Принаймні я від тих людей не мав ніякої користі.

⁷Навпаки, вони визнали, що мені було доручено проповідувати Добру Звістку серед поган, так само, як Петрові — серед юдеїв. ⁸Бо Той, Хто зробив Петра апостолом серед юдеїв, зробив мене апостолом серед поган. ⁹Тож Яків, Петро та Іоан, яких ви вважаєте стовпами церкви, визнали ту милість, яку дарував мені Бог. Вони подали мені й Варнаві праву руку єднання і погодилися, що ми проповідуватимемо поганам, а вони — юдеям. ¹⁰Вони просили нас лише пам'ятати про вбогих. Я й сам уже був занепокоєний їхнім становищем і прагну дбати про них.

Павло доводить, що Петро був неправий

¹¹Та коли Петро прийшов до Антіохії, я відкрито виступив проти нього. Петро був неправий. ¹²Перед тим, як люди прийшли від Якова, Петро їв разом із поганами. Але коли вони прибули, він відвернувся від поган. Петро боявся людей, які захищали обрізання. Ті ж, у свою чергу, вважали, що поган слід обрізати. ¹³Інші юдеї також пристали до нього в його лицемірстві. Та так, що навіть і Варнава був введений в оману.

¹⁴Коли я побачив, що вони не поведуться згідно з істиною Доброї Звістки, то перед усіма сказав Петрові: «Коли ти, юдею, живеш, як поганин, а не як юдею, то як же ти можеш примушувати поган дотримуватися юдейських звичаїв? ¹⁵Ми юдеї за народженням і не належимо до «поган-грішників». ¹⁶Однак ми знаємо, що людина

буде виправдана перед Богом не за те, що дотримується Закону, а віру в Ісуса Христа. Тож ми повірили в Ісуса Христа, щоб бути виправданими вірою в Христа, а не тому, що дотримувалися Закону. Нікого не буде виправдано перед Богом за дотримання Закону.

¹⁷Поки ми шукаємо виправдання в Христі, ми самі виявляємося грішниками, то хіба це означатиме, що Христос сприяє гріху? ¹⁸Зовсім ні. Коли я знову починаю навчати того, від чого відмовився раніше, то стаю грішником. ¹⁹Бо з допомогою Закону я «вмер» для Закону, щоб жити для Бога. Я розіп'ятий разом із Христом.

²⁰Тож я вже не живу, але Христос живе в мені. А що живу я нині у своєму тілі, то в вірі в Сина Божого, який полюбив мене і віддав Себе заради мене. ²¹Я не відрікаюся від дару Божого, бо коли праведність перед Богом досягається через Закон, то Христос помер даремно!

Благословення Боже приходить через віру

ЗО нерозумні галати! Хтось зачарував вас, хоча на ваших очах Христа проголосили розіп'ятим! ²Лише одне я хочу дізнатися від вас: чи одержали ви Духовний дар, дотримуючись Закону, чи слухаючи Добру Звістку і повіривши в неї. ³Чи ви вже такі нерозумні, що життя, яке почали з Духом Святим, зараз намагаєтеся закінчити людськими зусиллями? ⁴Невже ви стільки вистраждали — і даремно? Сподіваюся, що ні! ⁵Хіба Бог, Який дарує вам Духа Святого і творить чудеса серед вас, робить усе це через те, що ви дотримуетесь Закону? Чи може через те, що ви слухали Добру Звістку і повірили в неї? ⁶Як у Святому Письмі сказано про Авраама: «Він повірив у Бога, і був цим виправданий перед Ним»².

⁷Вам слід знати, що ті, хто вірить, є справжніми нащадками Авраамовими. ⁸У Святому Письмі провіщено, що Бог виправдає поган завдяки їхній вірі. І Він перший виявив Авраамові Добру Звістку: «Всі народи благословенними будуть через тебе»³. ⁹Тож усі, хто вірить, благословенні разом з Авраамом, який повірив. ¹⁰А хто залежить від Закону — ті під прокляттям.

¹Обрізання Кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

²Він ... перед Ним Буття 15:6.

³Всі ... тебе Буття 12:3.

Бо як сказано у Святому Письмі: «Прокляті ті, хто не дотримується всього написаного в книзі Закону»¹. ¹¹Тож зрозуміло, що нікого не буде виправдано перед Богом через Закон, бо як сказано у Святому Письмі: «Праведний житиме вірою»². ¹²Закон не оснований на вірі. Навпаки. Як сказано у Святому Письмі: «Хто виконує заповіді, той житиме за ними»³.

¹³Христос звільнив нас від прокляття Закону, взявши прокляття наше на Себе, бо як сказано у Святому Письмі: «Проклятий кожен, хто висить на дереві»⁴. ¹⁴Христос звільнив нас, щоб благословення Авраамове було дароване поганам через Ісуса Христа, щоб через віру ми отримали обітницю Духа.

Закон і обітниця

¹⁵Браття, хочу навести вам приклад із повсякденного життя. Ніхто не може ні скасувати угоду між людьми, ні додати щось до неї після того, як вона була затверджена. ¹⁶Авраамові та його нащадкові були дані обітниці. Сказано «його нащадкам», не як багатьом людям, а одній людині — «і нащадкові твоєму»,⁵ яким є Христос.

¹⁷Ось що я маю на увазі! Закон, що з'явився чотириста тридцять років по тому, не міг скасувати угоди, яка була підтверджена Богом. Отже, Закон не міг скасувати обітницю. ¹⁸Тож якби спадщина залежала від Закону, то не була б заснована на обітниці. Бог же дарував її Авраамові через обітницю. ¹⁹Навіщо ж тоді Закон? Його було додано внаслідок порушень, щоб він діяв, поки не прийде Той, Якому була дана обітниця. Закон було проголошено через ангелів з допомогою Мойсея як посередника. ²⁰Але посередник не є представником чогось одного. Бог же єдиний (і Його обітниці не залежать ні від кого).

Призначення Мойсеєвого Закону

²¹Чи означає це, що Закон проти Божих обітниць? Звісно, ні! Бо якби було даровано Закон, що міг би давати життя людям, то

¹Прокляті ... Закону Повторення Закону 27:26.

²Праведний житиме вірою Авакум 2:4.

³Хто ... за ними Левит 18:5.

⁴Проклятий ... дереві Повторення Закону 21:23.

⁵Вірш 16 Буття 13:15.

праведність Божа прийшла б від цього Закону. ²²Але Святе Письмо проголосило, що весь світ перебуває під владою гріха. Отже, обітниця може бути дана вірою тим, хто вірить в Ісуса Христа.

²³До приходу цієї віри ми були під охороною Закону, у в'язниці — аж доки не настав час вірі відкритися нам. ²⁴Тож Закон був нашим охоронцем. Закон мав привести нас до Христа, щоб ми змогли виправдатися перед Богом вірою своєю. ²⁵А зараз, коли ця віра прийшла, ми вже не є під наглядом охоронця.

²⁶Бо усі ви — Божі діти через віру в Ісуса Христа. ²⁷Бо усі ви, хто хрестився в Христі, в Христа одяглися. ²⁸Немає різниці між юдеєм і поганином, рабом і вільною людиною, чоловіком і жінкою. Бо всі ви єдині в Ісусі Христі. ²⁹І якщо ви належите Христу, то ви Авраамові нащадки і спадкоємці, згідно з обітницею, даною Авраамові Богом.

Про Павлову любов до галатських християн

4Ось що я хочу сказати. Поки спадкоємець іще дитина, він нічим не відрізняється від раба, хоч і володіє всім. ²Він перебуває під охороною опікунів і домашніх слуг, аж доки не настане час, призначений його батьком. ³Так само й ми, поки були «дітьми», то були поневолені непотрібними правилами цього світу.

⁴Та коли настав час, Бог послав Сина Свого, Який був народжений від жінки і жив за Законом. ⁵Бог послав Його, щоб Він визволив тих, хто жив під Законом, щоб Бог усиновив нас. ⁶А через те, що ви Його діти, Бог послав Дух Сина Свого у ваші серця. І той Дух гукає: «Авво!»,⁶ тобто «Отче».

⁷Тож ти більше не раб, а син. А якщо ти син, то Бог також зробив тебе Своїм спадкоємцем. ⁸У минулому, коли ви не знали Бога, ви були рабами богів, що насправді не були богами. ⁹Але тепер, коли ви пізнали Бога (вірніше, коли ви стали відомі Богу), то чому ж ви вертаєтеся до тих немічних та непотрібних правил, яким

⁶«Авва» з арамейської «батько».

знову намагаєтеся служити? ¹⁰Ви дотримуетесь певних днів, місяців, періодів та років.

¹¹Я боюсь за вас! Чи марним був мій труд для вас? ¹²Браття, я вас благаю! Будьте такими, як я. Адже після всього я став таким, як ви. Раніше ви ставилися до мене досить добре.

¹³Ви знаєте, що вперше я прибув до вас хворим і в немочі тіла свого проповідував Добру Звістку. ¹⁴Тож мій тілесний стан був великим випробуванням для вас, та ви не погордували мною, ані зневажили мене. Ви прийняли мене, мов ангела Божого, неначе Самого Ісуса Христа! ¹⁵То де ж поділася ваша радість? Я можу засвідчити, що якби ви змогли, то повиймали б свої очі й віддали б їх мені. ¹⁶Чи, може, я став вашим ворогом, кажучи правду?

¹⁷Ті, хто бажає, щоб ви дотримувалися Закону, дуже завзяті, але нещирі у своїх діях. Вони намагаються розлучити нас із вами і повернути вас на свій бік. ¹⁸Це завжди добре, коли хтось зацікавлений у тобі. Але тільки тоді, коли це з добрими намірами. Це добре завжди, а не лише на той час, поки я між вами.

¹⁹Дорогі мої діти, заради вас я знову терплю муки народження. І терпітиму, аж доки ви не вподобитесь Христу. ²⁰Хотів би я бути серед вас зараз і поговорити якось інакше, бо не знаю, що й подіяти з вами.

Ми сини вільної жінки

²¹Скажіть мені, ви, що хочете бути під Законом, хіба ви не чуєте, що каже Закон? ²²А сказано, що в Авраама було двоє синів. Один від рабині, а другий — від вільної жінки. ²³Той, що народжений був від рабині, народився звичайно. Той же, що народжений був від вільної жінки, народився завдяки обітниці Божій.

²⁴Ця історія має приховане значення. Ці дві жінки уособлюють дві угоди. Одна з них іде від гори Синай і дає початок дітям, приреченим на рабство. Ця угода уособлює в собі Агар¹. ²⁵Агар символізує гору Синай, що в Аравії, і відповідає сучасному Єрусалимові, бо вона перебуває в рабстві разом зі своїми дітьми. ²⁶Небесний же

Єрусалим — вільний. Він є матір'ю всім нам. ²⁷Бо сказано у Святому Письмі:

«Радій неплідна,
що не народжувала.
Втішайся й радісно співай,
що мук пологових не мала,
адже дітей багато більше
в покинутої, ніж у заміжньої».

Ісаїя 54:1

²⁸Ви ж, брати, подібно Ісааку² діти, народжені через Божову обітницю. ²⁹Народжений звичайним способом переслідував того, хто народився волею Духа. Так було тоді, так є й тепер. ³⁰А що сказано у Святому Письмі? «Прожени геть рабиню і сина її, бо син цієї жінки-рабині не буде спадкоємцем разом із сином вільної жінки»³. ³¹Тож, брати мої, ми не діти рабині, але діти вільної жінки.

Бережіть свою свободу

5Христос визволив нас, щоб ми могли жити вільно. Будьте непохитні, й не дозволяйте знову впрягти себе в рабське ярмо.

²Послухайте! Я, Павло, кажу вам, якщо ви робите обрізання, то Христос нічим вам не зарадить. ³Ще раз кажу всім тим, хто піддається обрізанню, що вони мусять дотримуватися всього Закону. ⁴Ті з вас, хто намагається виправдатися перед Богом через Закон, не мають нічого спільного з Христом. Ви поставили себе поза милістю Божою.

⁵Бо ми за допомогою Духа, вірою, з нетерпінням чекаємо, щоб збулася наша надія — наше виправдання перед Богом. ⁶В Христі ні обрізання, ні необрізання нічого не варті єдина річ, яка має вартість — це віра, що діє через любов.

⁷Ви добре йшли шляхом християнським. Хто ж завадив вам коритися правді? ⁸Не від Того, Хто покличе вас, іде це переконання — збочити з обраного шляху. ⁹«Мала закваска заквашує все тісто».

¹⁰Я впевнений в вас перед Господом. Ви будете мислити не інакше, як я навчив вас. Той же, хто зводить вас, терпітиме свою кару, хоч би хто б він був.

¹Агар рабиня Авраама, яка народила йому сина Ізмаїла.

²Ісаак син Авраама від Сарри, його дружини.

³Прожени ... жінки Буття 21:10.

¹¹Браття, якщо я все ще сповідую обряд обрізання, як дехто стверджує, то чому ж мене досі переслідують? Якби це було так, тоді принадність хреста зникла б. ¹²Хай ті, хто підбурюють вас, самі себе каструють на додаток до обрізання!

¹³Та вас, браття, Бог покликав до вільного життя. Однак хай ваша воля не стане приводом для задоволення вашої гріховної природи. Краще служіть один одному з любов'ю. ¹⁴Бо весь Закон зводиться до одного, а саме: «Любіть ближнього свого, як любите себе самого»¹. ¹⁵Але якщо ви гризете й пожираєте одне одного, то стережіться, аби не прийти до взаємознищення!

Дух і людська натура

¹⁶Але я кажу вам хай Дух керує вашою поведінкою. Тоді ви не задовольнятимете бажання своєї гріховної природи. ¹⁷Бо все, чого вона бажає, — проти Духа. Все ж, чого Дух бажає, — проти гріховної природи. Це дві протилежні речі. Отже, ви не можете робити те, що хочеться. ¹⁸Але якщо ви керовані Духом, то непідвладні Закону.

¹⁹Очевидні вчинки нашої гріховної природи. То є блуд, нечистота і розпуста. ²⁰То є поклоніння бовванам, чаклунство, ненависть, суперечки, ревності, гнів, себелюбство, розбрат, ересі. ²¹То є заздрість, пияцтво, оргії і тому подібне. Зважаючи на все це, я застерігав вас і застерігаю: якщо хто чинить таке, той не успадкує Божого Царства. ²²⁻²³Дух же породжує любов, радість, мир, терпіння, доброту, великодушність, довір'я, лагідність і самовладання. Проти цього немає Закону.

²⁴Хто належить Ісусу Христу, ті розіп'яли свою гріховну природу з її пристрастями й бажаннями. ²⁵Раз Дух є джерелом нашого нового життя, слідуймо Духові. ²⁶Не будемо чванливими, не будемо гнівити одне одного, не будемо заздрити одне одному.

Допомагаймо одне одному

Браття, якщо хтось впаде в гріх, то ви, духовні, маєте повернути його на шлях праведний. Робіть це лагідно і пильнуйте себе, бо також можете бути спокушені.

²Допомагайте одне одному нести тягар, і так виконаєте закон Христовий.

³Якщо хто сповнений відчуттям своєї важливості, коли насправді він — ніщо, той обманює себе. ⁴Кожен має сам бути суддею своїх вчинків, і тоді він зможе пишатися своїми досягненнями, не порівнюючи себе ні з ким. ⁵Бо кожен має нести свій власний тягар.

⁶Той, кого навчають послання Божого, мусить ділитись усіляким добром з учителем своїм. ⁷Не обманюйте себе. Бога перехитрувати не можна. Бо що посієш, те й пожнеш. ⁸Хто сіє на полі своєї гріховної природи, той пожне руїну. А хто сіє на полі Духа, той пожне від Духа вічне життя.

⁹Творімо добро невтомно, і пожнемо тоді вчасно, якщо не знесилимося й не відступимо. ¹⁰Тож, маючи таку нагоду, творімо добро всім людям, особливо нашим братам по вірі.

Павло закінчує своє послання

¹¹Погляньте, якими великими літерами я власноручно пишу вам це послання. ¹²Всі ті, хто прагнуть справляти добре враження, намагаються примусити вас зробити обрізання. Та роблять вони це лише для того, щоб уникнути переслідувань за хрест Христовий. ¹³Адже навіть ті, хто робить обрізання, самі не дотримуються Закону, а лише від вас цього вимагають. І все це для того, щоб похвалитися, що ви підкорилися їм.

¹⁴Я ж не буду вихвалитися ніколи й нічим, окрім хреста Господа нашого Ісуса Христа! Через той Хрест весь світ був розіп'ятий для мене, а я був розіп'ятий для світу. ¹⁵Бо ні обрізання, ні необрізання не мають ніякого значення. Що справді важливе — це нове створіння Боже.

¹⁶Отже, нехай буде мир і милість, всім тим, хто дотримується цього правила, тобто Божому Ізраїлю.

¹⁷І нарешті я прошу, щоб ніхто більше не обтяжував мене нічим, бо я вже ношу на тілі своєму рани Христові. ¹⁸Нехай благодать Господа нашого Ісуса Христа буде з духом вашим, брати мої! Амін.

¹Любіть ... самого Левит 19:18.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ЕФЕСЯН

Вітання ефесянам

1 Від Павла, апостола Ісуса Христа волею Божою, до людей Божих в Ефесі¹ віруючих в Ісуса Христа. **2**Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа нашого Ісуса Христа.

Духовні благословення во Христі

3Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа. Во Христі Він благословив нас усіма духовними благословеннями в Царстві Небеснім. **4**Бог обрав нас во Христі ще до створення світу — щоб були ми святими й чистими перед Ним. Бо Він любить нас. **5**Він визначив наперед, що всиновить нас через Ісуса Христа! Така була Його милостива воля. **6**І то на похвалу милості Його, якою обдарував Він нас в особі Свого улюбленого Сина.

7Його пролита кров дала нам звільнення від гріхів. Нам прощено гріхи наші завдяки багатству милості Його. **8**Цю милість дарував Він нам у Своїй глибокій премудрості й завбачливості. **9**Він відкрив нам таємницю волі Своєї. І Йому було це до вподоби, як Він раніше постановив во Христі.

10Мета Божа в тому, щоб, коли настане належна година, об'єднати в Христі все, що є на небі й на землі. **11**Завдяки Христові ми стали людьми Божими і спадкоємцями Його. Нам це було визначено наперед згідно з намірами Того, Хто все здійснює за Своєю волею. **12**Це сталося для того, щоб ми, хто були першими в надії на Христа, змогли проголошувати хвалу славі Божій.

13В Ньому і вас було позначено печаттю обіцяного Духа Святого, коли ви почули слово правди, Добру Звістку про спасіння й

повірили в Христа. І зроблено це згідно з обітницею Божою². **14**Дух Святий є запорукою нашої спадщини, аж поки Бог не дасть звільнення нам, хто належить Йому. І ми вознесемо хвалу Його славі.

Павлова молитва

15-16Відтоді, як я почув про вашу віру в Господа Ісуса і про вашу любов до всіх людей Божих, я не перестаю дякувати Богові за вас, згадуючи вас у своїх молитвах. **17**Я молюся, щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Славний Отець, дарував вам мудре серце й відкритість до Його одкровення, щоб ви могли пізнати Його. **18-19**Я молюся, щоб очі серця вашого відкрилися для сприйняття світла, щоб ви зрозуміли, що є надія, до якої Він закликає вас, щоб ви зрозуміли, яка багата й прекрасна спадщина, що Бог її дарує Своїм людям, щоб ви збагнули, яка незрівнянно могутня влада Його для нас, хто вірить. Міра Його сили й могутності **20**була виявлена в Христі, коли Він воскресив Його з мертвих і посадив праворуч від Себе на Небесах³. **21**Він посадив Христа вище всіх правителів, влади, сили й проводу, вище будь-якого звання, що може бути присвоєне, — і не лише в наші часи, а й у майбутньому. **22**Бог усе віддав під владу Христову і зробив Його Головою церкви. **23**Церква — це Тіло Христове, яке Він наповнює Собою. І Він наповнює всесвіт.

Від смерті до життя

2¹⁻²Були ви духовно мертвими через свої провини та гріхи, в яких жили раніше, йдучи лихими шляхами цього світу. Ви

¹**Вірш 1** В деяких стародавніх рукописах слова “в Ефесі” відсутні.

²**І зроблено ... Божою** Див. Буття 22:17.

³**Вірш 20** Див. Псалми 109:1.

корилися володарю, що править у повітрі, духові, що діє в непокірних.

³Усі ми теж колись жили серед них, задовольняючи свою духовну природу, йдучи за її бажаннями та прагненнями. І, як усі люди на світі, були приречені зазнати гніву Божого. ⁴Та Бог багатий милосердям через Його велику любов до нас. ⁵Навіть коли ми були мертвими через гріхи свої, Він дарував нам життя разом із Христом (і були ми врятовані завдяки Божій милості) були ви врятовані. ⁶Бог воскресив нас до життя разом із Христом і посадив разом із Ним на престолі у Царстві Небеснім. Бог зробив це заради нас в Ісусі Христі. ⁷Бог зробив це для того, щоб показати на всі прийдешні часи незрівнянне багатство милості Своєї. Він зробив це завдяки доброті до нас в Ісусі Христі.

⁸Бо саме Божою милістю спаслися ви завдяки вірі. Спасіння не є ваша заслуга. То є дар Божий. ⁹То не винагорода за чийсь труд. То не те, чим хтось міг би хвалитися. ¹⁰Бо ми — створіння Божі. Він створив нас в Ісусі Христі для добрих справ. І справи ті Бог приготував задалегідь, щоб ми могли свої життя присвятити їм.

Єдині во Христі

¹¹Тож пам'ятайте, що колись вас, народжених поганями, Ісус називав «необрізними». Ті юдеї, що називали себе «обрізними»¹ (маючи на увазі дію, яка виконується руками людськими). ¹²Пам'ятайте, тоді ви були без Христа. Ви не були прийняті до громади людей Божих Ізраїльських. Ви були чужими тим угодам, що пов'язані з Божою обітницею людям. І жили ви в цьому світі без надії і без Бога.

¹³Але тепер, коли ви в Христі Ісусі, ви, колись такі далекі від Бога, стали близькими Йому — через смерть Христову. ¹⁴Бо Він і є нашим джерелом миру. Він об'єднав нас в один народ і зламав перешкоду, стіну ворожнечі, пожертвувавши Своїм власним Тілом.

¹⁵Він покінчив із Законом, з його правилами та заповідями, щоб забезпечити мир, створивши в Собі один новий народ із

двох (поган та юдеїв). ¹⁶Він примирив ці два народи з Богом в одному тілі через Свою смерть на хресті і так Він припинив ворожнечу між ними.

¹⁷Він прийшов і проповідував мир вам — далеким від Бога і близьким. ¹⁸Бо через це ми всі маємо доступ до Отця в єдиному Дусі.

¹⁹Отже, ви вже не чужинці й не сторонні. Ви співгромадяни з людьми Божими та Його родиною. ²⁰Ви збудовані на підвалинах, закладених апостолами і пророками. А наріжним каменем є Сам Христос Ісус². ²¹І вся будівля тримається на Ньому. Завдяки Христу вона росте, щоб стати святим храмом у Господі. ²²Через Нього і ви всі об'єднуються і створюєте єдине житло, де Бог живе через Духа Святого.

Павло проповідує серед поган

ЗЧерез те я, Павло, і став в'язнем Христа Ісуса заради вас, поган. ²Напевне, ви чули про те, що Бог дав мені завдання проповідувати Його милість заради вас. ³Ви чули, що Бог відкрив мені таємницю, про яку я вже коротко вам писав. ⁴Коли ви прочитаєте це, то зможете зрозуміти таємну істину про Христа.

⁵Попереднім поколінням ця таємниця не була оголошена, але вона зараз виявлена Його святим апостолам і пророкам через Духа. ⁶Ця таємниця в тому, що в Христі Ісусі, через Добру Звістку, погани є спадкоємцями разом із юдеями членами єдиного Тіла і співучасниками Божої обітниці.

⁷Я став служителем, щоб проповідувати цю Добру Звістку, завдяки дарові Божої милості, дарованій мені Його владою. ⁸⁻⁹Хоч я й найменший з усіх найнезначніших людей Божих, мені була дана ця милість Божа — проповідувати поганам Добру Звістку про незбагненні багатства Христові й відкрити всім людям, як Бог виконав цю таємницю. Від початку світу вона залишалася схованою у Бога, Який створив усе. ¹⁰⁻¹¹Його намір був в тому, щоб зараз, через церкву, Він міг обнародувати правителям і володарям у Царстві Небеснім цю багатогранну мудрість Божу. Це була

¹обрізання Кожному юдейському хлопчику обрізали крайню плоть. Це робилося на знак договору між Господом і Авраамом.

²А ... Ісус Див. Псалми 117:22.

вічна Божа мета, яку Він здійснив через Христа Ісуса, нашого Господа.

¹²В Христі ми можемо наблизитися до Бога впевнено і без страху, через нашу віру в Нього. ¹³Тож я молюся, щоб ви не відступили через мої страждання, бо страждання ці — для вашої слави!

Любов Христова

¹⁴Через те я схиляю коліна в молитві перед Отцем. ¹⁵Від Нього кожен рід на небі й на землі одержав своє ім'я. ¹⁶Я молюся, щоб Бог, згідно зі своїм славним багатством, зміг дати вам силу і владу внутрішню. ¹⁷Хай Христос живе у ваших серцях завдяки вірі вашій. Хай корені ваші й основа стоять на любові. ¹⁸Зрозумійте разом з усіма людьми Божими, яка широка, довга, висока й глибока любов Христова. ¹⁹Я молюся, щоб ви пізнали цю любов, яка перевершує всі знання, щоб вам сповнитися всією повнотою Божою.

²⁰Слава Богу, Який може зробити незрівнянно більше, ніж те, про що ми можемо молитися й мріяти, — своєю силою, що діє в нас. ²¹Слава Йому в церкві і в Ісусі Христі на всі покоління і на віки вічні. Амінь.

Єдність тіла

4Тож я, в'язень, оскільки належу Господу, закликаю вас жити гідно, бути гідними поклику Божого. ²Будьте завжди покірливими й лагідними, а також терплячими й приймайте одне одного з любов'ю. ³Намагайтеся зберегти єдність даровану Духом. Ревно бережіть її. ⁴Є лиш одне Тіло і один Дух, і ви були покликані Богом, щоб розділити одну надію. ⁵Є лише один Господь, одна віра, одне хрещення. ⁶Є лише один Бог і Отець всіх. Він володар усього, виявлений в усьому, і Він усюди. ⁷Але кожному з нас була дарована особлива милість, мірою щедрості Христової.

⁸Ось чому сказано в Святому Письмі:

«І коли вознісся Він,
то взяв полонених із Собою
і роздав дари людям».

Псалми 67:19

⁹Що ж означають слова: «Він вознісся», — як не те, що Він також і сходив на

землю? ¹⁰А Хто сходив, Той і вознісся вище небес, щоб наповнити Собою чисто все.

¹¹Він Сам дарував одним бути апостолами, другим — пророками, третім — проповідниками Благої Звістки, а четвертим — пастирями й учителями. ¹²⁻¹³І зробив Він так, щоб підготувати людей Божих до служіння, щоб звести Тіло Христове, і, щоб ми всі прийшли до єднання у вірі і в пізнанні Сина Божого, до зрілості, і досягли висот досконалості Христової. ¹⁴Тоді ми вже більш не будемо немовлятами, яких хвилі кидають з боку в бік. Вітер усякого нового вчення не захопить нас тоді, і ми не будемо втягнені в гріх обманами хитрунів.

¹⁵Тож промовлятимемо істину з любов'ю і зростатимемо в усьому, щоб бути схожими на Христа, який голова наша. ¹⁶Його владою частини тіла з'єднані до купи, і все воно тримається завдяки суглобам. І коли кожна окрема частина виконує те, що мусить, все тіло росте й міцніє завдяки любові.

Як слід жити

¹⁷Тому кажу я це й застерігаю в ім'я Господне, щоб ви більше не жили так, як погани живуть зі своїми нікчемними думками. ¹⁸Розум їхній затьмарений, вони відірвані від життя, що йде від Бога, бо вони невігласи з власної волі, а серця їхні закам'янілі. ¹⁹Вони втратили почуття сорому й віддалися розпусті й пожадливості.

²⁰Але це не те, що ви дізналися про Христа. ²¹(А я не маю сумніву, що ви чули про Нього, і, як Його послідовники, навчені істини, яка в Ньому). ²²Щодо вашого минулого життя, то вас вчили позбавлятися вашої старої суті, розкладеної від облудних бажань. ²³⁻²⁴Вас учили відновитися в ваших серцях і розумі, і зодягнутися в нового чоловіка, який був створений у подібі Божій і відрізняється праведністю й святістю, що йдуть від істини.

²⁵Отже, зречіться брехні! «Кожен має бути щирим із ближніми своїми»¹, бо всі ми — частини одного тіла. ²⁶«Не грішіть, гніваючись»². Позбудьтеся гніву перш, ніж

¹«Кожен ... своїми» Захарія 8:16.

²«Не грішіть, гніваючись» Псалми 3:4.

сонце зайде. ²⁷Не потурайте дияволу. ²⁸Хто крав, нехай більше не краде. Краще працювати й зробити щось корисне, щоб поділитися з нужденними.

²⁹Нехай жодне слово гниле не сходить з уст ваших, а кажіть лише те, що допомагає людям духовно зростати згідно з їх потребою, щоб ви допомогли тим, хто чує вас. ³⁰Не засмучуйте Божого Духа Святого, знака того, що ви належите Богу і що Він викупить вас, коли настане час. ³¹Нехай усі прикроші, люті, гнів, лихослів'я і наклепи полишать вас — разом з усіляким злом. ³²Будьте добрими й співчутливими одне до одного. Прощайте одне одному, як Бог простив вам в Христі.

Будьте дітьми світла

5Будьте послідовниками Бога, як Його зулюблені діти. ²Живіть у любові, як Христос любив і Він віддав Себе за нас, як запашне приношення і жертву Богу. ³Про розпусту, нечисті усіяку чи пожадливість нехай навіть не згадують поміж вас, бо це не личить Божим людям. ⁴Не повинно бути ні ганебних промов, ні марнослів'я, ні непристойних жартів. Це також не личить вам. Нехай краще буде вдячність.

⁵Будьте певні, що жоден розпусник, нечистий або пожадливий (це те саме, що й ідолопоклонство) не успадкує Царства Христового й Божого. ⁶Нехай ніхто не обманює вас марними словами, бо за це впаде гнів Божий на непокірливих. ⁷Тож не будьте їхніми спільниками.

⁸І кажу я так, бо колись ви були сповнені темряви, а зараз сповнені світла як послідовники Бога. Живіть як діти світла. ⁹Бо вплив світла видно в кожному прояві доброти, в праведності й правді.

¹⁰Завжди намагайтеся збагнути, що до вподоби Господу. ¹¹Не беріть участі у марних і безплідних справах темряви, а краще викривайте їх. ¹²Соромно навіть казати про те, що деякі люди чинять потай. ¹³Та все стає освітлене, коли викривається світлом. ¹⁴І все, що освітлене — є світло. Ось чому ми кажемо:

«Встань, той, що спить, воскресни з мертвих,
Христос освітить тебе».

¹⁵Тож пильнуйте, як ви живете. Не чиніть, як нерозумні. Будьте розумними. ¹⁶Використовуйте кожну нагоду творити добро, бо часи зараз недобрі. ¹⁷Не будьте нерозсудливими, намагайтеся пізнати волю Господа.

¹⁸Не впивайтеся вином, бо це приводить до розпусти. Краще сповнюйтеся Духом. ¹⁹Спілкуйтеся між собою псалмами, гімнами й духовними піснями. Співайте й складайте в серцях своїх мелодію, прославляючи Господа. ²⁰Дякуйте завжди й за все Богу, Отцю нашому, в ім'я Господа нашого Ісуса Христа.

Жінки й чоловіки

²¹Підкоряйтеся одне одному, шануючи Христа. ²²Жінки, підкоряйтеся чоловікам своїм, як Господу. ²³Бо чоловік — голова над жінкою своєю, як Христос — голова над церквою і Спаситель Тіла. ²⁴Але як церква кориться Христу, так і жінка мусить коритися чоловікові у всьому.

²⁵Чоловіки, любіть жінок своїх, як Христос любив Свою церкву. Він віддав Себе за неї в жертву. ²⁶Він зробив це, щоб освятити її для служіння Богу, очистивши її Словом і обмивши в воді, ²⁷щоб поставити Собі церкву як наречену сяйливу, бездоганну і без зморшки чи чогось подібного, але святу й невинну.

²⁸Чоловіки так повинні любити жінок своїх, як вони люблять тіла свої. Хто любить жінку свою, той любить себе самого. ²⁹Бо немає таких, хто ненавидить тіло своє. Кожен годує його й піклується про нього, як Христос — про церкву.

³⁰Тому, що ми всі — частини Тіла Його. ³¹Як сказано в Святому Письмі: «Тож чоловік залишить своїх батька й матір і з'єднається зі своєю жінкою, і вони стануть одним тілом»¹.

³²Ця велика таємниця дуже важлива, і я кажу це про Христа й церкву. ³³Проте кожен має любити свою дружину, як він любить себе самого, а жінка повинна поважати свого чоловіка.

¹Тож ... тілом Буття 2:24.

Батьки й діти

БДіти, слухайтеся батьків своїх, як це Обажано Господу, бо так буде правильно. ²«Шануйте батька й матір своїх»¹ — це перша заповідь, що має обітницю. ³«Все буде добре для тебе, й житимеш довго на землі»².

⁴Батьки, не драгуйте дітей своїх, а краще виховуйте їх в навчанні і в настановах Господніх.

Господарі й раби

⁵Раби, корітеся господарям вашим земним зі страхом і повагою, зі щирістю в серці, як корилися б Христу. ⁶Працюйте не лише тоді, коли ви під наглядом, неначе заради похвали людської. Працюйте як раби Христові, виконуючи волю Божу від усього серця. ⁷Трудіться ревно, як служили б Господу, а не тільки людям. ⁸Якщо хто з вас творить добро, то добро йому й повернеться від Господа, все одно — рабу, чи вільному. ⁹Ви ж, пани, ставтеся до рабів своїх так само й полиште свої погрози. Пам'ятайте, що й ваш Господар і їхній — на небі. Ні до кого з вас Він не схиляється більше, ніж до іншого.

Уберіться в обладунок Божий

¹⁰І нарешті таке. Будьте міцні в Господі, в Його могутній силі. ¹¹Уберіться в повний обладунок Божий, щоб протистояти диявольським підступам. ¹²Бо ми боремося не проти людей, не проти плоті й крові, а проти правителів, володарів темряви цього світу, духовних сил зла на Небесах.

¹³А тому вберіться в повний обладунок Божий, щоб змогли ви протистояти, коли настане лихий день, і вистояти, перемігши все. ¹⁴Тож будьте стійкими. Підпережіться паском правди, а праведність візьміть своїм панцирем. ¹⁵І, щоб мати стійку опору, взуйтесь у Добру Звістку про мир. ¹⁶А також візьміть віру як щит, за допомогою якого ви зможете згасити всі вогняні стріли лукавого. ¹⁷Візьміть спасіння своїм шоломом вашим, а мечем Духа — послання Боже³.

¹⁸Палкими молитвами і благаннями в Дусі моліться завжди. Ви завжди мусите бути пильними в молитвах за всіх людей Божих.

¹⁹Моліться також за мене, щоб хоч коли розтулив я уста, вірні слова були дані мені, щоб я міг сміливо сповістити таємницю Доброї Звістки. ²⁰І служу я їй, немов той посол в кайданах. Моліться, щоб я міг сміливо проповідувати. Так, як це мені належить робити.

Прощальні вітання

²¹А щоб ви також могли дізнатися все про мене і про те, що я роблю, то Тихик, наш улюблений брат і вірний слуга в Господі, докладно розповість вам. ²²Я посилаю його до вас саме для того, щоб він повідав вам усі новини про мене, і міг утішити серця ваші. ²³Мир вам, браття, та любов, яка йде з вірою від Бога Отця і Господа Ісуса Христа. ²⁴Благодать Божа усім тим, хто любить Господа Ісуса Христа любов'ю невмирущою.

¹Шануйте ... своїх Див. Вихід 20:12; Повторення Закону 5:16.

²Все ... на землі Див. Вихід 20:12; Повторення Закону 5:16.

³Вірш 17 Див. Ісаїя 50:17.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ФИЛИПІЙЦІВ

Вітання филипійцям

1 Павло і Тимофій, слуги Ісуса Христа, шлють вітання всім вам, Божим людям в Ісусі Христі, що живуть у Филипах разом з вашими опікунами і слугами. **2** Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого Господа Ісуса Христа.

Павлова молитва

3 Щоразу дякую я своєму Богові, згадуючи про вас. **4** Кожна моя молитва за всіх вас сповнена радості. **5** Адже ви проповідуєте Добру Звістку зі Мною від найпершого дня й донині. **6** Я певний у тому, що той, хто розпочав благодійну справу серед вас, продовжуватиме її аж до того дня, коли Христос прийде знову й завершить її.

7 Мені так і належить думати про вас, бо маю вас у серці своєму. І не лише у в'язниці, а й коли я захищаю й непохитно утверджую Добру Звістку, ви завжди були спільниками моїми у милості Божій. **8** І Бог мені свідок, що я дбаю про вас усіх любов'ю Ісуса Христа.

9 І ось молитва моя. Щоб любов ваша все більше зростала разом із знанням і чистою проникливістю, **10** молюся я, щоб у вас були ці якості, щоб завжди могли вибрати найкраще й залишатися чистими і бездоганними до Дня пришествия Христового **11** щоб ви з допомогою Ісуса Христа сповнилися плодами праведності во славу і хвалу Богу.

Випробування Павлові допомагають трудам Господнім

12 Браття, я хочу, щоб ви знали, що все, що сталося зі мною, сприяло поширенню Доброї Звістки. **13** Бо вся сторожа палацу та всі інші дізналися, що причиною мого ув'язнення є те, що я наслідницю Христа. **14** До того ж через моє ув'язнення більшість братів у Господі підбадьорилася. Вони

проповідують слово Боже більш відверто і без страху.

15 Це правда, що дехто з них проповідує Христа через заздрість і суперечки. Та інші — завдяки своїй добрій волі. **16** Такі люди роблять це через свою любов, бо знають, що Бог поставив мене захищати Добру Звістку. **17** Інші ж говорять про Христа через своє егоїстичне честолюбство і неширо, бо думають, що зможуть зробити мені прикрість, поки я ув'язнений.

18 Та яке це має значення? Важливо те, що так або інакше — з корисливих міркувань, чи широко — Христа проголошують, а це мені на радість. Це тішитиме мене і надалі. **19** Адже знаю я, що матиму визволення завдяки вашим молитвам і допомозі від Духа Ісуса Христа. **20** Моє ревне чекання і надія, що я не буду посоромлений нічим, а з усією своєю сміливістю, як завжди, і особливо тепер, вихвалитиму Христа у тілі своєму-байдуже, чи житиму я, чи помру. **21** Бо життя для мене — це Христос, а смерть — надбання.

22 Якщо ж і надалі житиму я в цьому тілі, то зазнаю втіхи від плодів своєї праці. Отже, не знаю, що мені вибрати. **23** Мені важко зробити вибір. Маю я бажання піти з цього життя і бути з Христом, бо було б це значно краще.

24 Але лишитися в тілі своєму важливіше для вас. **25** І оскільки я переконаний в цьому, то знаю, що залишатимуся тут і буду з вами всіма заради вашого розвитку і втіхи, що йдуть від віри, **26** щоб ви могли ще більше радіти в Христі Ісусі через мене, коли я знову до вас прийду.

27 Але у всякому разі живіть послідовно з Доброю Звісткою про Христа, щоб чи буду я з вами, чи далеко, зможу почути, що ви стійкі, з єдиним серцем і душею боротесь за віру, що проголошена в Доброї Звістці. **28** Не

лякайтеся тих, хто проти вас. Ваша мужність є доказом від Бога, що вони всі будуть знищені, а ви — врятовані. ²⁹Бо привілей дарований вам: не лише вірити в Христа, але також і страждати за Нього. ³⁰Ви вступили в ту ж саму боротьбу, в яку, як ви бачили, було втягнуто й мене. І, як ви чуєте, я в ній і тепер.

Єднайтесь і дбайте одне про одного

¹⁻²Отже, якщо є серед вас якась втіха в Христі, якщо маєте якусь радість, що йде від любові, якщо є така спільність духу, якщо маєте співчуття і милосердя, то доповніть же радість мою, думаючи однаково, маючи одну й ту саму любов, з'єднавшись, живучи у злагоді. ³Не робіть нічого через заздрість або нікчемну зарозумілість. Краще в покірливості своїй вважайте іншого кращим за себе. ⁴Кожен має переслідувати не лише свої інтереси, а й зважати на інтереси інших.

Приклад Христа

⁵У житті своєму ви маєте думати й чинити так, як Христос Ісус. ⁶Хоч і був Богом за природою, Він не вважав Свою рівність Богові скарбом, за який треба триматися. ⁷⁻⁸Він полишив Своє місце із Богом, став рабом, звичайною людиною. І ставши таким, принизив Себе, був покірливим до смерті — аж до смерті на хресті. ⁹Через те Бог возніс Його і звеличив до таких висот і дав Йому ім'я, що вище від будь-якого іншого імені, ¹⁰щоб усі, що на небі, на землі і під землею, схилили коліна во славу імені Ісусового. ¹¹І щоб усі уста мовили, що Ісус Христос — Господь на славу Бога Отця.

Будьте бездоганними та щирими

¹²Тож дорогі мої друзі, як ви корилися мені не лише коли я був серед вас, але ще навіть більше коли я далеко, так само продовжуйте працювати заради вашого спасіння з повним благоговінням перед Богом. ¹³Бо це є Бог, хто працює в вас, викликаючи прагнення і вчинки, бажані Йому. ¹⁴Робіть усе без нарікань та суперечок, ¹⁵щоб могли бути невинними й чистими дітьми Божими, бездоганними

поміж розбещених і зіпсованих людей, серед яких ви сяєте, як зірки у темному світі. ¹⁶Несіть послання, що дарує життя. Робіть так, щоб я пишався вами у День повернення Христа, щоб побачив, що змагався я і трудився не даремно.

¹⁷І навіть якщо кров моя проллється як жертва, що йде з приношеннями, та служінням віри вашої, все одно я щасливий і радію разом з усіма вами. ¹⁸У свою чергу вам також слід звеселитися і ділити свою радість зі мною.

Тимофій та Епафродит

¹⁹Я маю надію в Господа Ісуса послати скоро до вас Тимофія, щоб утішитися, коли почую про вас. ²⁰І хочу я послати саме його, бо не маю тут більше нікого, хто розділяє мої хвилювання і так щиро піклується про ваше благополуччя. ²¹Адже всі інші преслідують лише свої інтереси, нехтуючи інтересами Ісуса Христа. ²²Вам відомо, що він за чоловік, і що, як син батькові своєму, служив він зі мною, поширюючи Добру Звістку.

²³Тож маю надію негайно відіслати його до вас, як тільки побачу, як ідуть мої справи. ²⁴Я впевнений в Господі, що я скоро сам прийду. ²⁵Я вважаю за необхідне послати до вас Епафродита, мого брата в Христі, товариша в труді та соратника, і якого ви допомагати мені у скрутій моїй. ²⁶Я вирішив це зробити, бо він сумує за вами всіма, й дуже занепокоївся, коли ви дізналися, що він хворів. ²⁷Він і справді дуже хворів, мало не вмер. Та Бог змилювався над ним (і не лише над ним, а й наді мною), щоб я не мав ще більшого горя. ²⁸І тому я ще більш прагну послати його, щоб ви, побачивши його, зраділи знову, і щоб мені позбутися свого смутку.

²⁹Тож вітайте його в Господі з великою радістю, шануйте таких людей. ³⁰Його слід шанувати, бо він мало не вмер, працюючи в ім'я Христове, він важив життям, щоб послужити мені так, як ви не могли.

Христос понад усе

ЗБільш того, брати мої, радійте в Господі. Мені не важко писати вам знову одні й ті самі речі, а для вас це повчально. ²Стережіться «собак»! Стережіться працівників

лихих! Стережіться тих, що калічать¹ тіла ваші! ³Бо ми — це ті, хто воістину обрізані², хто служить Духом Божим, хто пишається Христом Ісусом і не довіряє плоті. ⁴Хоча сам я маю підстави довіряти зовнішнім речам. Якщо хтось гадає, що він має підстави довіряти зовнішнім речам, то я їх маю більше.

⁵Мені зробили обрізання, коли мені було вісім днів від народження, належу я народові ізраїльському, з коліна Веніамінового. Я чистокровний єврей, а за своїм ставленням до Закону — фарисей³. ⁶Я ревно переслідував церкву. Щодо відданості Закону, то я був бездоганним. ⁷Завдяки Христові все те, що було надбанням для мене, зараз я вважаю втратою своєю.

^{8–9}Крім того, я все вважаю за ніщо порівняно з величию пізнання Христа Ісуса, Господа мого. Заради Нього я зрікся всього і вважаю все за сміття, нездатним допомогти здобути Христа і знайти себе самого в Ньому з праведністю, що йде не від Закону, а від віри в Христа, з праведністю, що йде від Бога й зумовлена вірою.

¹⁰Я хочу пізнати Христа і таку силу, що виявилася з Його воскресіння із мертвих. Я також хочу пізнати страждання Христа, розділити їх з Ним і уподібнитися Йому в Його смерті. ¹¹Так я сподіваюся досягти воскресіння з мертвих.

Намагайтеся досягти мети

¹²Я маю на оці не те, що вже досягнув мети, або став досконалим. Я й далі докладаю зусилля, щоб досягти того, заради чого мене вибрав Ісус Христос.

¹³Браття, я не вважаю, що вже досягнув мети. Та є одна річ, якої я завжди дотримуюся. Я не думаю про те, що лишилося позаду, а роблю все можливе, щоб досягти того, що попереду мене. ¹⁴Я докладаю зусиль, щоб здобути ту небесну винагороду, яку Бог покликав мене одержати через Христа Ісуса.

¹калічать грецькою мовою «калічать» означає «обрізають», але тут воно означає «повністю відрізати».

²обрізані Див. Буття 17:9-14.

³фарисеї юдейська релігійна група, що виконувала усі юдейські закони і традиції.

¹⁵Тож нехай всі з нас, хто зрілі, думають так. Якщо ж ви маєте іншу думку про те чи інше, то Бог і це вам пояснить. ¹⁶Давайте лише триматися тієї істини, яку ми вже пізнали. ¹⁷Браття, наслідуйте мене. Дивіться на тих, хто живе за прикладом, що ми його вам показали.

¹⁸Бо як я вам уже багато разів казав і зараз, плачучи, кажу знову, багато хто живе як ворог хресту Христовому. ¹⁹Доля їхня — погибель, їхній Бог — дерево. Вони вихваляються тим, чого слід було б соромитися. Думають вони лише про справи земні. ²⁰Батьківщина ж наша — на небі. Звідти ми також чекаємо на Спасителя Господа Ісуса Христа. ²¹Силою, якою Він може підкорити Собі все, змінить Він наші принижені тіла, щоб вони стали подібними до Його славного Тіла.

Що робити

4Отже, брати мої любі, Я дуже за вами сумую і хочу вас бачити. Ви — щастя моє і вінець мій. Будьте стійкими у вірі своїй, як я казав вам. ²Я закликаю Еводію та Сиптихію бути в згоді між собою в Господі. ³Я також прошу тебе, мій вірний соратнику, допомагай цим жінкам, що боролися разом зі мною, Клементом, та іншими соратниками, поширюючи Добру Звістку, і чий імена занесені до книги життя⁴.

⁴Возрадуйтеся в Господі і робіть це завжди. І знову я кажу: возрадуйтеся! ⁵Нехай ваша доброта стане відома усім. Господь близько. ⁶Ні про що не турбуйтеся. За будь-яких обставин через молитву і через благання, разом з подякою нехай прохання ваші стануть відомі Богові. ⁷І мир, що йде від Бога, що вище людського розуміння, буде стерегти серця ваші та думки в Христі Ісусі.

⁸На закінчення, браття скажу вам: думайте лише про те, що правдиве, благородне, справедливе, чисте, примне, почесне, відмінне, й гідне похвали! ⁹Робіть те, чого навчилися, що одержали й почули від мене. І робіть це так, як, ви бачили, роблю я. І Бог, джерело миру — буде з вами.

⁴книга життя Див. Одрокнення 3:5, 21:27.

Павлова подяка

¹⁰Я вельми зрадів у Господі, бо ви знову почали піклуватися про мене. Звісно ж, ви й раніше піклувалися, але не мали можливості показати це.

¹¹Кажу так не тому, що маю потребу в цьому. Бо я навчився бути задоволений в будь-яких умовах. ¹²Я знаю, що то значить жити в нестатках і в достатку. За будь-яких обстав я навчився бути задоволений: чи ситий я, чи голодний, в статках чи в бідності. ¹³Я все можу знести завдяки Тому, Хто зміцнює мене.

¹⁴Та ви добре зробили, що розділили турботи мої. ¹⁵Ви, филипійці, самі знаєте, що на початку проповідування Доброї Звістки, коли я покинув Македонію, жодна церква не стала моїм спільником у

віддаванні та прийманні, окрім вас. ¹⁶Бо навіть коли я перебував у Салоніках, неодноразово ви надсилали допомогу мені у скруті. ¹⁷Не тому, що я прагну дарунків, а тому, що хочу, щоб ви мали добро, що приходить, коли віддаєш. ¹⁸Я маю сповна і навіть більше. Я маю більше, ніж потребую, відтоді, як одержав від Епафродита дарунок, надісланий вами. Ваш дарунок благоуханий, жертва бажана і приємна Богові. ¹⁹І Бог мій вдовольнить усі ваші потреби через славне багатство Своє в Ісусі Христі. ²⁰Слава Богові нашому й Отцю на віки вічні! Амінь.

²¹Вітайте всіх людей Божих у Христі Ісусі. Браття, які зі мною, вітають вас. ²²Усі люди Божі вітають вас, а особливо ті, що з цезаревого дому¹. ²³Благодать Господа Ісуса Христа з вами.

¹Цезарь — ім'я чи титул, даний правителю Риму.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО КОЛОСЯН

Вітання колосянам

1¹⁻²Павло, волею Божою апостол Христа Ісуса і Тимофій, брат наш, вітають людей Божих в Колосах, братів наших вірних в Христі. Благодать вам і мир від Бога, Отця нашого.

Павлова молитва

3Коли ми молимося за вас, то завжди дякуємо Богові, Отцю Господа нашого Ісуса Христа. **4**Бо чули про вашу віру в Христа Ісуса і про вашу любов до всіх людей Божих. **5**Адже все, на що маєте надію, чекає на вас на Небі. Ви вперше почули про це через послання істинне, що є Доброю Звісткою. **6**Вона прийшла до вас. По всьому світу поширюється вона й приносить плоди. Так було серед вас відтоді, як ви почули про милість Божу і визнали, що вона — істина.

7Ви дізналися про це від Епафраса, нашого улюбленого співробітника, вірного слуги Христа заради всіх вас. **8**Він також розповів нам про любов вашу, натхненну Духом Святим.

9Тому й ми з того дня, як почули про це, не переставали молитися за вас і благодати, щоб ви сповнилися пізнання волі Божої, великою мудрістю і духовним розумінням. **10**Щоб ви жили гідно Господа й у всьому догоджали Йому, приносячи плоди в усякому доброму ділі, і зростаючи в пізнанні Бога. **11**Щоб ви зміцнювалися Його великою силою завдяки Його славній могутності, щоб ви могли знести все з терпінням і з радістю.

12Дякуйте Отцеві, Який дав вам можливість мати частину тієї спадщини, що належить Божим людям, які живуть у світлі. **13-14**Він визволив нас із влади темряви й привів до Царства улюбленого Сина Свого, в Якому ми маємо визволення, прощення гріхів наших.

Споглядаючи Христа, ми бачимо Бога

15Він є образом невидимого Бога і стоїть вище усякого творіння. **16**Бо все — як на небі, так і на землі — створене Його силою, видиме й невидиме, трони й держави, правителі й влада — все прийшло через Нього й було створене для Нього. **17**Він існував до всього і раніше за все. І все існує завдяки Його владі. **18**Він — Голова тіла, Церкви. Він — джерело. Він перший, що воскрес із мертвих, щоб стати першим скрізь і у всьому.

19Адже Бог у всій повноті Своїй вибрав Його, щоб жити через Нього. **20**І через Христа Він поєднав у Собі все — і земне, і небесне. Бог досяг миру через кров, пролиту Христом на хресті.

21Колись ви були чужими Богові, ви були ворогами Його через думки свої та лихі вчинки. **22**Тепер Христос примирив вас з Богом в Своему Тілі, через Свою смерть, щоб постали ви перед Богом святими, непорочними й невинними. **23**Він зробить це, якщо ви залишитесь непохитними й твердими у вірі своїй, якщо не відвернетесь від надії, дарованої вам Доброю Звісткою, яку ви чули. Ця Добра Звістка проповідувалася всім, хто живе під небом, і слугою якої я, Павло, став.

Павлові страждання заради Церкви

24Я радію, що приймаю заради вас страждання та доповнюю своїм тілом те, чого не вистачало в стражданнях Христа, за Його Тіло, що є Церквою. **25**Я став одним з її служителів, бо був уповноважений Богом. Це було мені даровано заради вашого блага, щоб у всій повноті проповідувати послання Боже. **26**Це послання — таємниця, яка була схована віками для поколінь, а зараз відкрилася Богом для Його людей.

27Ім Бог зволив відкрити, яким славним багатством є для поган ця таємниця. Ця

таємниця — Христос. І Він живе в вас, і є вашою надією на те, що розділите ви славу Божу. ²⁸Ми проголошуємо Його, переконуючи і навчаючи кожного з усією нашою мудрістю, щоб представити кожного Богові досконалими во Христі. ²⁹Заради цієї мети я й тружуся, борючись з усім запалом, який Христос дає мені силою Своєю.

Живіть во Христі

2Я хочу, щоб ви знали, як напружено я борюся за вас і за всіх тих, хто в Лаодикії¹, а також за тих, хто не бачив мене особисто. ²Я роблю це, щоб їхні серця підбадьорилися, об'єдналися через любов і збагатилися впевненістю, яка йде від розуміння. Я хочу, щоб вони ясно зрозуміли таємницю Божу, якою є Христос. ³У Ньому сховані всі скарби мудрості й пізнання.

⁴Кажу вам це, щоб ніхто не зміг обдурити вас улесливими доказами. ⁵Бо, хоч я й відсутній серед вас тілом, та я з вами духом і серцем. Радію я з порядку в житті вашому, і стійкості у вірі вашій в Христа. ⁶Тож прийнявши Христа Ісуса як Господа, живіть у Ньому. ⁷Вкорініться в Ньому, збудуйтеся на Ньому, зміцнюйтеся у вірі, якій вас навчили, завжди будьте вдячними Богові.

⁸Стережіться, щоб ніхто не захопив вас пустими й обманними ідеями, що йдуть від людських традицій та простих понять цього світу, а не від Христа. ⁹Бо в Ньому перебуває уся повнота Божества в тілесній формі. ¹⁰І ви набули повноти своєї в Ньому, Хто є головою всім правителям і всякій владі.

¹¹В Ньому також здійснено обряд обрізання над вами. Але то не дія, вчинена людськими руками, — ви звільнилися від влади гріховного буття обрізанням Христовим. ¹²Це сталося, коли ви були поховані разом з Ним під час хрещення і воскресли також разом із Ним через віру вашу в діяння Божі, Хто воскресив Христа з мертвих. ¹³Коли ви були мерцями через гріхи свої і необрізання, Бог дарував вам життя разом із Христом і щедро простив гріхи наші. ¹⁴Він скасував весь борг наш через порушення законів. Вони були проти нас, але Він зняв їх з нас і прибив їх цвяхами до хреста. ¹⁵Він обеззброїв пра-

вителів і владу і виставив їх на позір; торжествуючи над ними смертю Своєю, повів за Собою, як переможець.

Не слідуйте законам людським

¹⁶Нехай ніхто не судить вас за те, що їсте ви та п'єте, або за те, яких свят ви дотримуетесь: святкування новолуння, чи суботи. ¹⁷Це лиш тінь прийдешнього, а Тіло належить Христу.

¹⁸Нехай же не засуджує вас ніхто з тих, хто знаходить радість у самоприниженні або служінню ангелам. Такий завжди говорить про те, що йому привиділося в з'явах. Такий вихваляється без усякої причини своїм плотським розумом. ¹⁹Він не слухається Голови, під чийм керуванням усе Тіло з'єднане, і тримається на зв'язках, сухожиллях та м'язах, росте згідно з задумом Божим. ^{20–21}Якщо ви померли з Христом і звільнилися від простих понять світу цього, то чому ж ви користеся його правилами, наче живете в «миру»: «не бери цього в руки!», «не їж того!» або «не чіпай цього!»? ²²Усе це приречене згинуту через споживання. Це є тільки правила і вчення, що створили люди.

²³Справді, вони можуть здатися мудримися з точки зору добровільних релігій з їхнім самоприниженням та знесиленням тіла. Але вони не мають ніякої сили в протистоянні нашому гріховному еству.

Нове життя ваше — в Христі

3Отож ви воскресли з мертвих разом з Христом, шукайте того, що вгорі, де Христос сидить праворуч від Бога. ²Думайте про те, що на Небі, а не про те, що на землі. ³Бо ви вмерли, а життя ваше сховане з Христом у Бога. ⁴Коли Христос, в Якому життя наше, знову прийде, то й ви з'явитесь разом із Ним у славі.

⁵Тож віддайте смерті ваші частини, що на землі: розпусту, нечисть усіляку, хіть, лихі бажання і зажерливість, що подібна поклонінню бовванам. ⁶Бо за все це приходять гнів Божий².

⁷І ви чинили подібне, коли жили життям таким. ⁸Тепер вам слід позбутися всього цього: гніву, люті, злоби, наклепів і сором-

¹Лаодикія — місто в Малій Азії.

²Вірш 6 Деякі стародавні рукописи додають такі слова: «на синів непокірних.»

ницьких розмов з уст ваших. ⁹Не брешіть одне одному, скинувши з себе своє старе ество з його вчинками. ¹⁰Ви вже вбралися в нове. Це нове ество постійно оновлюється в пізнанні образу Того, Хто створив його.

¹¹Тож немає різниці між юдеєм і поганином, між обрізаним і необрізаним, між варваром і скифом, рабом і вільним. Має значення лише Христос. Він є у всіх віруючих. ¹²Так уберіться ж, як вибрані Богом, святі й улюблені, в милосердя, доброту, покору, лагідність і терпіння. ¹³Будьте терпимими одне до одного, прощайте одне одного, якщо хто скаржитись на вас. Так, як Господь простив вас.

¹⁴І вберіться в любов, що досконало об'єднує всіх. ¹⁵Хай же мир Христа керує серцями вашими. Мир, до якого ви були покликані тілом. І будьте вдячні. ¹⁶Нехай Слово Христове живе в вас у всьому його багатстві. Навчайте і переконуйте одне одного мудрістю. Співайте псалми, гімни й духовні пісні з подякою Богові у серцях ваших. ¹⁷І хоч би що ви робили, чи казали, — все має бути в ім'я Господа Ісуса, дякуючи Богу — Отцю через Нього.

¹⁸Жінки, коріться чоловікам своїм, як і слід послідовникам Господнім.

¹⁹Чоловіки, любіть жінок своїх і не будьте суворі з ними.

²⁰Діти, будьте у всьому слухняні батькам своїм, бо це до вподоби Господу¹.

²¹Батьки, не дратуйте дітей своїх, щоб вони не впали у відчай.

²²Раби, коріться панам своїм земним у всьому. Чиніть так не лише під наглядом, як підлабузники. Робіть це у ширості серця свого, боячись Бога. ²³І хоч би що ви робили, робіть це від усього серця. Ви ж бо працюєте на благо Господа, а не людей. ²⁴Пам'ятайте, що від Господа ви дістанете вашу частку у спадок як винагороду. Ви служите Господу Христу. ²⁵Хто чинить зле, зле йому й вернеться, і перед Господом усі рівні.

Павлові повчання християнам

4 Пани, віддайте слугам своїм належне й справедливе, пам'ятайте, що і ви маєте Господа на Небі. ²Присвятіть себе молитвам.

Моліться з вдячністю й терпінням. ³Одна-часно моліться і за нас, щоб Бог відчинив нам двері для Свого Слова, щоб ми змогли нести таємницю про Христа, за яку мене і ув'язнено.

⁴Моліться, щоб я зміг зробити це ясным, як мені належить. ⁵Мудро поведіться зі сторонніми, використовуючи будь-яку можливість. ⁶Промова ваша хай буде завжди приємною, мудрою, щоб ви змогли відповісти кожному, як слід.

⁷Тихик — улюблений брат, вірний помічник і слуга в Господі, — розповість вам усі новини про мене. ⁸Я посилаю його до вас саме з цієї нагоди, щоб ви дізналися все про нас, і хай він утішить серця ваші. ⁹Посилаю я його разом з Онисимом, нашим вірним і улюбленим братом, який є одним із вас. Вони розкажуть вам, що тут відбувається.

¹⁰Вітають вас Аристарх, мій соратник по ув'язненню, а також Марко, двоюрідний брат Варнави. (Ви вже одержали настанови щодо нього. Якщо він навістить вас, то щиро прийміть його).

¹¹Ісус, названий Юстом, також вітає вас. Серед віруючих юдеїв лише ці трудяться разом зі мною заради Царства Божого. І вони — велика втіха мені. ¹²Вітає вас Епафрас. Він один із вас, він слуга Христа Ісуса. Епафрас завжди гаряче молиться за вас, щоб ви були стійкі, в повній волі Божій, зрілі, та віддані. ¹³Я свідчу про те, що він невпинно і старанно трудиться заради вас і тих, хто живе в Лаодикії та Єраполі.

¹⁴Лука, улюблений лікар, і Димас вітають вас. ¹⁵Вітайте братів, що живуть в Лаодикії. Вітайте Німфу з церквою, що збирається в її домі. ¹⁶Коли прочитаєте цього листа у себе, то хай прочитають його і в церкві, що в Лаодикії. Самі ж прочитаєте також листа, що прийде з Лаодикії².

¹⁷Та скажіть Архипові: «Дивись, щоб виконав служіння, яке прийняв у Господі!» ¹⁸Я, Павло, пишу це вітання власноручно. Пам'ятайте, що я ув'язнений. Нехай благодать Божа буде з усіма вами.

²Вірш 16 Очевидно, лист, про який тут згадує апостол Павло, загубився. Втім, можливо, йдеться про лист до ефесян.

¹Вірш 20 Див. Повторення Закону 5:16.

ПЕРШЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО САЛОНІКІЙЦІВ

Вітання

1 Від Павла, Силуана й Тимофія церкві Салонікійській, що належить Богу Отцю і Господу Ісусу Христу. Благодать Божа вам і мир.

Про життя і віру салонікійців

2 Ми завжди дякуємо Богові за вас усіх і згадуємо про вас у своїх молитвах. **3** Ми ніколи не забуваємо перед Богом Отцем нашим про труди ваші завдяки вірі, про працю вашу, що йде від любові вашої, і про терпіння ваше, що надихане надією на Господа нашого Ісуса Христа.

4 Ми знаємо, браття улюблені Богом, що Він вподобав саме вас. **5** Бо наша благовість дійшла до вас не лише словами, а з силою, з Духом Святим, з глибоким переконанням. Ви знаєте, як ми жили, коли були з вами. І це було заради вас. **6** І ви стали наслідувати нас і Господа. Ви прийняли послання серед багатьох мук і з радістю, що йде від Святого Духа.

7 Отож бо й стали ви взірцем для всіх віруючих у Македонії та Ахаї. **8** Бо Слово Господнє йшло від вас, і було його чути не лише в Македонії й Ахаї. І про віру вашу стало відомо по всіх усядах. Тож нам не треба нічого казати.

9 Вони самі про нас говорять, про те, як прийняли ви нас, і про те, як відвернулися ви від бовванів до Бога, щоб служити живому та істинному Богові, **10** і щоб очікувати пришествия Його Сина з неба — Того, Кого Бог воскресив із мертвих, а саме Ісуса, Який спасе нас від прийдешнього гніву Божого.

Павлові труди в Салоніках

2 Браття, ви самі знаєте, що наш прихід до вас не був марним. **2** Як вам відомо, до того ми зазнали страждань і зневаги у Филипах. Але з допомогою нашого Бога ми

відважилися проповідувати вам Добру Звістку, що йде від Бога, незважаючи на сильний опір.

3 Насправді вчення наше не є наслідком ні обману, ні нечистих намірів, ні лукавства. **4** Навпаки, ми говоримо як люди, що їх Бог визнав гідними, як люди, яким Він довірив нести Добру Звістку. Тож ми не людям намагаємося догоджати, а Богові, Який випробовує серця наші.

5 Як ви знаєте, ми ніколи не приходили до вас з улесливими словами, проповіді наші ніколи не були засобом приховати нашу пожадливість. Бог тому свідок! **6** Ми не шукали похвали від людей — ні від вас, ані від кого іншого. **7** Хоч ми й могли б прийти з важкими вимогами як апостоли Христові. Але ми були лагідні з вами, ніби мати, що з любов'ю дбає про дітей своїх. **8** Відчуваючи таку любов до вас, ми готові були розділити з вами не лише Добру Звістку Божу, але й життя наше. Бо ви стали для нас такими любими.

9 Браття, ви пам'ятаєте наш тяжкий труд. Ми працювали день і ніч, проповідуючи вам Добру Звістку Божу, щоб нікого з вас не обтяжувати. **10** Ви тому свідки і Бог тому свідок, як свято, праведно й бездоганно поводитися ми з вами, віруючими. **11** Ви добре знаєте, що ставилися ми до кожного з вас, як батько до своїх власних дітей. **12** Ми підбадьорювали вас, втішали й спонукали жити так, як це бажано Богові. Він закликає вас увійти до Його Царства й розділити Його славу.

13 Тому ми постійно дякуємо Богові, що, одержавши послання Боже, від нас почуте, ви прийняли його не як людське слово, ви сприйняли його таким, яким воно є насправді — посланням Божим, що діє у вас, віруючих. **14** Бо ви, браття, стали наслідувати в Ісусі Христі Церкви Божі, що в Юдеї. Ви постраждали від своїх спів-

вітчизників так само, як і вона від своїх — юдеїв. ¹⁵Ті євреї вбили Господа Ісуса і пророків. Вони повиганяли нас, вони не до вподоби Богові і виступають проти всіх людей. ¹⁶Вони це довели, намагаючись перешкодити нам проповідувати поганам, щоб ті змогли спастися. Всі ці гріхи, що вони завжди чинять, скоро переповнять чашу гріхів їхніх. І зрештою їх спіткає гнів Божий.

Павло бажає відвідати їх знову

¹⁷Щодо нас, браття, то ми розлучилися ненадовго. Ми розлучилися тілом, а не думками. Ми сповнені великого бажання побачити вас. ¹⁸Так, ми дуже хотіли прийти до вас. Особливо я, Павло, знову і знову намагався прийти, але сатана перешкодив нам.

¹⁹Тож хіба не ви наша надія, радість і вінець наш, яким ми так пишатимемося, коли станемо перед Господом нашим Ісусом в день Його пришествя? ²⁰Так, ви наша слава і радість!

Прихід Тимофія до салонікійців

ЗТож не в змозі це більше зносити, ми вирішили самі залишитися в Афінах. ²⁻³Ми послали Тимофія, нашого брата і товариша в трудах Божих, у проголошенні Доброї Звістки про Христа. Ми послали його, щоб зміцнити вас і підбадьорити в вашій вірі, щоб ніхто не похитнувся через ці труднощі, які маємо ми зараз. Бо ви самі знаєте, що ми призначені на це.

⁴І коли ми були з вами, то наперед застерігали вас, що страждатимемо, тож воно так і сталося, як вам добре відомо. ⁵Отже, не маючи змоги більше чекати, я вирядив Тимофія довідатися про вашу віру. Я боявся, щоб лукавий часом не спокусив вас, і щоб наш тяжкий труд не був марний. ⁶Але Тимофій шойно повернувся від вас і приніс нам добру звістку про віру вашу і любов. Він сказав нам, що ви завжди тепло згадуєте про нас, і що маєте сильне бажання побачити нас так само, як і ми бажаємо побачити вас. ⁷Тож у всіх наших розчаруваннях і гоніннях ми підбадьорилися вірою вашою, браття.

⁸Так, ми тепер сповнені життя, бо знаємо, що ви міцно стоїте в Господі. ⁹Яку подяку ми можемо віддати Богові за вас, за всю ту

радість, що ми маємо перед нашим Богом? ¹⁰Ми ревно молимося і вдень, і вночі, щоб змогли ми вас побачити знов і дати вам усе необхідне, аби зміцнити вашу віру.

¹¹Тож нехай сам Бог наш і Отець і Господь Ісус спрямують наш шлях до вас. ¹²Нехай Господь примножить і збагатить вас любов'ю одне до одного й до всіх. Так само, як і ми сповнені любові до вас. ¹³Нехай Він зміцнить серця ваші і зробить їх невинними й святими перед Богом нашим і Отцем у час пришествя Господа нашого Ісуса з усіма Його святими.

Життя, що до вподоби Богу

4Браття! Зараз я маю ще дещо вам сказати: ми благаємо і закликаємо вас як послідовників Господа Ісуса. Ви одержали від нас учення, де сказано, як вам належить жити, щоб це було до вподоби Богові. Ви так і живете. Тож і далі чиніть так іще з більшим завзяттям. ²Бо ви ж знаєте, які настанови ми дали вам волею Господа Ісуса.

³А Бог ось чого бажає. Щоб ви були відданими Йому, щоб уникали розпусти. ⁴⁻⁵Він бажає, щоб кожен із вас навчився контролювати тіло своє і тримати його у святості й честі¹, а не віддаватися хіті й пристрасті, мов ті погани, що не знають Бога. ⁶Він також бажає, щоб ніхто не кривдив брата свого і не обдурював його, бо Господь покарає людей за такі гріхи. Ми вам уже казали про це і застерігали вас.

⁷Бог покликав нас не на те, щоб бути нечистими, а щоб ми стали відданими Йому в своїй святості. ⁸Отже, хто відкидає вчення, той зневажає не людей, а Бога, Який дає вам також і Духа Святого. ⁹Щодо любові вашої до братів і сестер в Христі, то ви не потребуєте, щоб ми писали вам про це. Адже Бог навчив вас самих любити одне одного. ¹⁰І ви справді так і поведіться з братами своїми по всій Македонії. Та ми бажаємо вам, браття, ще міцніше любити їх.

¹¹Прагніть жити в мирі, дбайте про своє діло, робіть усе своїми власними руками, як ми наказували вам. ¹²Щоб сторонні поважали ваш спосіб життя, і щоб ви не залежали ні від кого в потребах своїх.

¹Вірш 4 також можна перекласти «Бог бажає, щоб ви навчилися жити із вашими жінками в святості і з пошаною до Бога».

Прихід Господа

¹³Ми хочемо, щоб ви знали, браття, про тих, хто помер, щоб ви не сумували, як інші, хто не має надії. ¹⁴Бо коли ми віримо, що Ісус помер, а потім воскрес із мертвих, то ми віримо і в те, що Бог так само поверне з Ісусом тих, хто помер. ¹⁵І те, що ми кажемо вам зараз, — послання Господнє. Ми, хто все ще житиме, коли буде пришестя Господнє, — звісно, ми не будемо попереду померлих.

¹⁶Та коли голосно пролунає наказ Архангела і просурмлять Божі сурми, то Господь сам зійде з Неба, і ті, хто помер в Христі, воскреснуть першими. ¹⁷Після цього ми, хто лишиться живими, будемо піднесені на хмари разом з ними, щоб зустрітися з Господом на Небесах. Отже, будемо з Господом вічно. ¹⁸Тож втішайте одне одного цими словами.

Готуйтеся до пришестя Господнього

5Немає сенсу писати вам, браття, про часи і терміни. ²Ви самі добре знаєте, що День Господа прийде несподівано, мов злодій уночі.

³Люди кажуть: «Усе мирно і спокійно». І тоді зненацька настає їх погибель, немов муки вагітної жінки. Їх не можливо уникнути!

⁴Та ви, браття, перебуваєте не в пітьмі, щоб той День застав вас зненацька, немов злодій. ⁵Бо всі ви належите світлу і дню. Ми не належимо ні ночі, ані темряві. ⁶Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо і маймо самовладання. ⁷Бо ті, що сплять, сплять уночі, і хто п'є — впивається вночі.

⁸Оскільки ми належимо дню, то матимемо самовладання. Вберемося ж у панцир віри й любові та в шолом надії на спасіння. ⁹Бог вибрав нас не для того, щоб зносили ми гнів Його, а щоб ми дістали

спасіння через Господа нашого Ісуса Христа. ¹⁰Він помер за нас, щоб ми, — чи живемо, чи вмерли вже — коли Він прийде, змогли жити разом із Ним. ¹¹Тож підбадьоруйте і зміцнюйте духовно одне одного, як ви це й робите.

Останні настанови й вітання

¹²Але благаємо вас, браття, шануйте тих, хто тяжко трудиться серед вас, керуючи вами і навчаючи вас у Господі. ¹³Любіть їх і ставтеся до них з якнайбільшою повагою за труди їхні. Живіть у мирі між собою. ¹⁴Ми благаємо вас, браття: наставляйте на розум ледарів, втішайте малодушних, допомагайте слабким. Будьте терплячі з усіма.

¹⁵Пильнуйте, щоб ніхто не платив злом за зло, завжди намагайтеся робити добро одне одному і всім людям.

¹⁶Будьте завжди радісні. ¹⁷Постійно моліться. ¹⁸Дякуйте Богові при всіх обставинах; це те, чого Бог хоче від вас в Христі Ісусі.

¹⁹Не давайте згаснути Духові Святому. ²⁰Не ставтеся з презирством до пророцтва. ²¹Зробіть звичкою для себе все перевіряти, щоб бути певними у тому, що те чи інше йде від Бога. Тримайтеся добра. ²²Стережіться всілякого зла.

²³І нехай сам Бог, Джерело миру, зробить вас чистими і відданими Йому. Нехай усе єство ваше — дух, душа і тіло — будуть збережені непорочними, коли прийде Господь наш Ісус Христос. ²⁴Бог покликав вас. Йому можна довіритися. Він здійснить це.

²⁵Браття, просимо, моліться й за нас. ²⁶Вітайте всіх братів святим поцілунком. ²⁷Заклинаю вас Господом прочитати цього листа всім братам. ²⁸Нехай благодать Господа нашого Ісуса Христа буде з вами.

ДРУГЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО САЛОНІКІЙЦІВ

Вітання

1 Від Павла, Силуана й Тимофія церкви салонікійській, що належить Богу, Отцю нашому і Господу Ісусу Христу. **2**Благодать вам і мир від Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа. **3**Ми повинні завжди дякувати Богові за вас, браття, і це буде справедливо, бо віра ваша так рясно зростає, а любов, яку маєте одне до одного, посилюється. **4**Ми самі вихваляємося вами перед церквами Божими, довготерпимістю вашою й вірою, незважаючи на всі переслідування й страждання, які ви зносите.

Павло говорить про суд Божий

5Це є доказом справедливості суду Божого. Його мета в тому, щоб ви були гідними царства Божого. За нього ви зараз страждаєте.

6-7І справді справедливо було б, якби Бог відплатив стражданнями тим, хто примушує вас терпіти, і коли Господь Ісус зійде до нас із Небес, дасть спокій тим, хто потерпає, разом з нами. Він з'явиться разом зі Своїми могутніми ангелами. **8**Він з'явиться з вогнем палючим і принесе покарання тим, хто не знає Бога і не приймає Доброї Звістки про нашого Господа Ісуса. **9-10**Їх буде покарано вічною погибеллю. І не бачити їм Господа та Його славу могутність у День, коли Він прийде, щоб прославитися серед Своїх святих людей і возвеличитися усіма віруючими. А ви будете серед них, бо повірили в наше свідчення про Нього.

11Ось чому ми весь час молимося за вас. Ми благаємо нашого Бога вподобати вас як людей, гідних того життя, до якого Він закликав вас. Тоді владою Своєю Він зможе здійснити будь-яке ваше благовоління і завершити будь-який труд, що йде від вашої віри. **12**Тож ім'я Господа нашого Ісуса

Христа буде прославлене вами, і ви прославитесь через Нього, згідно з милістю нашого Бога і Господа Ісуса Христа.

Багато лиха станеться до пришествя Христового

2¹⁻²Щодо пришествя Господа нашого Ісуса Христа і нашої зустрічі з Ним, то ми благаємо вас, браття, щоб ви не втрачали зараз глузду, щоб не дозволили ошукати себе. Бо дехто твердить, буцімто він пророкує. Не вірте чийсь ученням чи листу, буцімто написаному нами. У тому листі стверджується, що День Господній уже настав.

3Не давайте нікому обдурювати себе. Я це кажу, бо День пришествя Господнього не настане доти, доки не станеться велике обурення і не виявиться супостат, син погібелі. **4**Він постане проти всього і піднесе себе вище всього Божого. Він увійде в Божий храм, сяде на престол і проголосить сам себе Богом.

5Хіба ви забули, що я казав вам, перебуваючи з вами? **6**Тож ви знаєте, що саме стримує його з'явитися в призначений час. **7**Кажу я це, бо потайні сили беззаконня вже діють. Однак поки що їх стримано і буде стримано, аж поки того, хто їх стримує, буде прибрано з дороги.

8Тоді з'явиться супостат, і Господь Ісус уб'є його одним лише подихом Своїм і знищить його, коли прийде у величі Своїй під час Свого пришествя. **9-10**Прихід супостата станеться під дією жадливих сил сатани. Він супроводжуватиметься облудними з'явами, знаками та дивами, всякого роду нечистивими хитрощами й брехнею. Усе це він пустить у хід проти тих, хто на шляху до погібелі, хто відмовився від любові до істини, яка веде до спасіння.

¹¹Тому Бог надсилає їм хибні сили, що діятимуть в них, щоб вони повірили в те, що не є істинним. ¹²То ж будуть засуджені всі, хто не повірив істині і має втіху від зла.

Вас обрали для спасіння

¹³Але ми повинні завжди дякувати Богові за вас, брати наші. Господь вас любить, бо Бог вибрав вас ще з самого початку для спасіння через освячення Духом і через віру в істину. ¹⁴До цього спасіння і закликав вас Бог через Добру Звістку, яку ми вам проповідували, щоб ви здобули славу Господа нашого Ісуса Христа.

¹⁵Отже, браття, будьте непохитні й тримайтеся вчення, що прийшло до вас чи то через Слово, чи через лист наш. ¹⁶⁻¹⁷А тепер нехай Сам Господь наш Ісус Христос і Бог, Отець наш, що виявив Свою любов до нас і завдяки милості Своїй дарував нам вічну втіху й добру надію, втішить ваші серця і зміцнить вас у всьому доброму, що ви чините й промовляєте.

Моліться за нас

ЗМи маємо ще дещо вам сказати. Моліться за нас, браття, щоб послання Господне швидко поширювалось і здобувало славу, як то сталося у вас.

²Моліться, щоб ми врятувалися від розбещених і злих людей, бо не всі мають віру в Господа. ³Але Господь вірний. Він зміцнить вас і захистить від лукавого. ⁴Ми не маємо сумніву в вас перед Господом і впевнені, що ви виконуете і виконуватимете все, чому ми вас наставляли. ⁵Нехай же Господь направляє серця ваші на шлях любові Божої та довготерпіння Христового.

Обов'язок трудитися

⁶Зараз ми наказуємо вам, браття, в ім'я Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви сторонилися тих братів, що живуть бездумно і в лінощах, що не сліднують вченню, одержаному від нас. ⁷Я кажу це, бо ви самі знаєте, що вам треба наслідувати нас, бо ми не в лінощах жили з вами. ⁸Нічийого хліба ми не їли даремно. І вдень і вночі ми посилено трудилися, щоб не обтяжувати нікого з вас.

⁹І це не тому, що ми не могли просити вашої допомоги. Ми працювали, щоб забезпечити себе, для того, щоб стати прикладом, гідним наслідування. ¹⁰Отже, коли були з вами, ми наставляли вас: «Хто не працює, той не їсть». ¹¹Ми нагадуємо про це тому, що чуємо, ніби дехто з вас живе в лінощах, не працює, зовсім нічого не робить, а лише втручається в справи інших. ¹²Ми наставляємо їм, ми закликаємо таких людей в ім'я Господа Ісуса Христа, щоб вони мирно працювали й їли свій хліб.

¹³Ви ж, браття, не втомлюйтеся творити добро. ¹⁴Якщо хтось не слідує вказівкам цього листа, запам'ятайте його і не знайтеся з ним, щоб присоромити його. ¹⁵Але не ставтеся до нього як до ворога. Краще переконуйте, як брата свого.

Прощальне звертання

¹⁶Нехай же сам Господь, Джерело миру, дарує вам мир завжди, й усіляким способом. Нехай Господь буде з усіма вами. ¹⁷Я, Павло, пишу ці вітання й закінчую листа власноручно. І роблю я так у всіх своїх листах. Це є доказом, що вони від мене. ¹⁸Я так пишу. Нехай благодать Господа нашого Ісуса Христа буде з усіма вами.

ПЕРШЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ТИМОФІЯ

Привітання

1¹⁻²Від Павла, апостола Ісуса Христа, за велінням Бога, нашого Спасителя, і Ісуса Христа, надії нашої, до Тимофія, істинного сина мого у вірі. Благодать, милість і мир тобі від Бога Отця і від Ісуса Христа, Господа нашого.

Остерігаймося неправдивого вчення

³Я хочу, щоб ти залишався в Ефесі, як я наполягав, коли йшов до Македонії, щоб ти наказав деяким людям припинити навчати неправдивих учень ⁴і не звертати уваги на вигадки і нескінченні родоводи, що приводять лише до суперечок, а не служать задуму Божому, який виконується через віру.

⁵Мета цієї настанови — любов, що йде від доброго серця, чистого сумління і щирої віри. ⁶Дехто збочив і відхилився від усього цього, віддався марнославству. ⁷Він хоче бути вчителем Закону, та не розуміє ні того, що кажуть, ані того, в чому заперечують.

⁸Зараз ми знаємо, що Закон¹ добрий, якщо користуватися ним належним чином. ⁹⁻¹⁰Треба розуміти, що Закон існує не для праведних, а для порушників і заколотників, непоштивих і грішних, нечестивих і безбожників, убивць батьків і матерів, душогубів, розпусників, мужоложців, работорговців, брехунів, лжесвідків і тих, хто чинить проти благодійного вчення, ¹¹яке підкоряється славній Добрій Звістці, що йде від благословенного Бога. Її було довірено мені.

¹Закон Йдеться про юдейський закон, що Бог дав Мойсею на горі Синай (Див. Вихід 19 і 20).

Подяка за милість Божу

¹²Я дякую Ісусу Христу, Господу нашому, Який дав мені сили, бо визнав мене вірним і призначив на служіння Собі, ¹³хоч до того я був богохульником, гонителем і зухвальцем. Але мені даровано було ласку, оскільки чинив я те в невірі й незнанні. ¹⁴Та милість Господа нашого перелилася в мене разом з вірою і любов'ю, що їх знайшов в Ісусі Христі.

¹⁵Правдиве це слово, і гідне воно повного сприйняття: Христос Ісус прийшов у цей світ, аби спасти грішників. А я найгірший зпоміж них. ¹⁶Саме з цієї причини мені було дано милість, щоб, використавши мене — найгіршого з грішників, — Христос Ісус зміг би показати Своє довготерпіння, як приклад для тих, хто пізніше повірив би у Нього на вічне життя. ¹⁷А Цареві вічному, невмирущому й невидимому, єдиному Богу честь і слава на віки вічні. Амінь.

¹⁸Я довіряю цей наказ тобі, Тимофію, сину мій, згідно з пророцтвами про тебе, що були зроблені в минулому, щоб ти міг використати їх у праведному бою. ¹⁹Адже ти маєш віру і чисте сумління. Дехто зрікся цього і втратив свою віру. ²⁰Серед них Гіменей і Олександр, яких я передав сатані, щоб вони навчилися не говорити супроти Бога.

Деякі правила для чоловіків та жінок

2Насамперед я благаю, щоб прохання, молитви, клопотання й подяки були за всіх людей. ²А особливо за правителів і тих, хто має владу. Моліться за них, щоб ми мали тихе й мирне життя у повній побожності й шанобливості. ³Це є добре й приємне Богові, нашому Спасителю. ⁴Він хоче, щоб усі люди спаслися й пізнали істину.

⁵Бо існує лише один Бог і лише один посередник між Богом і людьми — Ісус

Христос, який Сам був людиною. ⁶Він віддав Самого Себе в жертву, щоб викупити всіх людей, всі їхні гріхи. Тим Він засвідчив у належний час любов Бога до людей.

⁷Мене ж було призначено проповідником і апостолом, щоб поширювати це свідчення. І я кажу правду, я не брешу! Мене також було призначено вчителем віри й істини для поган. ⁸Тож я хочу, щоб усі чоловіки повсюдно молилися. І молячись, щоб були вони відданими Богу, і нехай здійсмають руки без гніву й суперечок.

⁹Так само хочу я, щоб жінки вбиралися скромно і розумно — в те, що їм личить. Не варто робити розкішних зачісок, прикрашати себе золотом, перлами чи дорогим убранням. ¹⁰Натомість, як і личить жінкам, що присвятили себе Богові, їм слід прикрашати себе добрими вчинками. ¹¹Жінка мусить вчитися мовчки і в повній покірливості. ¹²Я не дозволяю жінці навчати або мати владу над чоловіком. Їй належить бути мовчазною.

¹³Кажу я так, бо спочатку Адама було створено, а потім уже Єву. ¹⁴І не Адама було обдурено, а жінку, що впала потім у гріх¹. ¹⁵Але жінки, які виконують свій материнський обов'язок, спасуться, коли житимуть у вірі, любові й святості, а також у стриманості.

Церковні правителі

ЗПравдиве це слово. Якщо хтось бажає стати опікуном, то він прагне виконувати добру справу. ²Але він мусить жити таким життям, щоб люди не могли йому дорікнути. Він повинен мати лише одну жінку.

³Він мусить бути стриманим, розсудливим, мати самовладання, бути порядним і гостинним. Йому слід бути доладним учителем. Йому також не можна зловживати вином або бути надто гарячковим. Йому належить бути лагідним і миролюбним.

⁴Він не може бути пожадливым до грошей. Він має добре керувати своєю родиною, мусить дбати, щоб його діти були слухняними й поважали його. ⁵(Якщо хтось не знає, як керувати своєю родиною, то як

же він зможе піклуватися про Божу церкву?)

⁶Він не може бути новонаверненим, щоб не записатися. Інакше він зазнає такого ж осуду, як і диявол. ⁷Він також повинен користуватися повагою чужинців, щоб не зганьбитися, не впасти в немилість і не потрапити до пастки дияволової.

Диякони

⁸Так само й диякони повинні бути шанованими людьми, слову яких можна було б вірити. Вони не повинні бути охочі до вина, або такі, що прагнуть наживи нечесним шляхом.

⁹Вони повинні дотримуватися глибоких істин нашої віри, які Бог виявив нам. Сумління їхнє має бути чисте.

¹⁰Ці люди, як і опікуни, передусім мають бути випробувані. І якщо нічого не буде проти них, лиш тоді вони зможуть стати дияконами.

¹¹Так і жінки² мають бути гідними поваги. Вони не повинні бути пліткарками і базікалами. Це мають бути жінки стримані й вірні у всьому. ¹²Дияконам слід мати лише одну жінку. Вони мусять керувати добре своїми дітьми і своїм господарством. ¹³Бо ті, хто добре служить, добуде почесне місце для себе й досягне великої певності у вірі в Ісуса Христа. ¹⁴Пишу я вам про це, хоча маю надію незабаром прийти до вас, ¹⁵щоб, якщо затримаюсь, ви знали, як слід поводитися в Божому домі, який є церквою Бога живого, стовпом і основою правди.

¹⁶Безперечно, великою є таємна істина нашої віри — істина, яку Бог відкрив нам. Він явився нам в тілі людському. Духом довів Він Свою правоту. Його бачили ангели. Благовість про Нього рознеслась поміж народами. В Нього світ повірив. І Він був взятий зі славою.

Попередження про лжевчителів

4Дух ясно каже, що настануть часи, коли дехто зневіриться. Вони наслідуватимуть облудних духів і дотримуватимуться вчень, що йдуть від диявола. ²Вони наслідуватимуть лицемірів — брехунів, сумління котрих тавроване розжареним залізом.

¹Вірш 14 Демон обдурив Єву, а вона була причиною того, що Адам згрішив.

²жінки це можуть бути жінки-диякониці або дружини дияконів.

³Вони заборонять людям одружуватися й навчатимуть їх відмовлятися від деякої їжі, створеної Богом на те, щоб і віруючі, й ті, хто пізнав істину, із вдячністю споживали її. ⁴Бо все добре — створене Богом, і нічого не відкидайте, якщо воно прийняте з вдячністю. ⁵Адже все освячується словом Божим і молитвою.

Будь добрим слугою Ісуса Христа

⁶Якщо навчиш цього братів своїх, то будеш добрим слугою Ісуса Христа. Ви покажете, що зростали в істинній вірі та доброму вченні, які ти наслідував. ⁷Та уникай мирських байок старих бабів. Краще постійно вчись благочестивого служіння Богу.

⁸Тілесні ж бо вправи цінні лише в одному, а служба Богу має загальну цінність, бо вона несе благословення — як у цьому житті, так і в майбутньому. ⁹Ось правдиве слово, якого повністю слід дотримуватися. ¹⁰Ось заради чого ми тяжко трудимося й боремося. Бо ми покладемо свої надії на живого Бога, Який є Спасителем усіх людей і насамперед — віруючих.

¹¹Проповідуй і навчай цього. ¹²Нехай ніхто не зневажає тебе за твою молодість. Але будь взірцем для віруючих у слові своєму, поведінці, любові, у своїй вірі, у чистоті життя свого.

¹³Доки я не прийду, і далі читай людям Святе Письмо й заохочуй і навчай їх. ¹⁴Не нехтуй дар свій, даний тобі через пророцтва, коли старійшини поклали свої руки на тебе. ¹⁵Піклуйся про це весь час. Віддайся цьому, щоб твої успіхи були очевидними для всіх. ¹⁶Дбай про своє життя і вчення. Будь наполегливим у цьому. Бо так ти спасеш і себе, і тих, хто тебе слухає.

Про стосунки між людьми

⁵Ніколи не докоряй старшому, а вмовляй його, наче батька свого. З молодими ж чоловіками поведься, наче з братами. ²Стався до старших жінок, як до матері, а до молодших — як до сестер, з цілковитою чистотою.

³Шануй вдів, які справді є вдовами. ⁴Якщо вдова має дітей чи онуків, то вони нехай насамперед навчаються побожно дбати про свою власну родину, і так вони

віддадуть належне своїм батькам. Бо то бажано Богові. ⁵Справжня вдова — самотня, про яку немає кому подбати, тільки на Бога покладає свою надію. День і ніч вона молиться, благає Бога допомогти їй.

⁶Вдова ж, яка живе в своє задоволення, насправді мертва, хоч і живе. ⁷Тож дайте людям ці настанови, щоб ніхто не мав права їм дорікнути.

⁸Якщо ж хтось не піклується про ближніх, а особливо про власну родину, той зрікається віри. Той поводиться гірше за невіруючого.

^{9–10}Вдовою можна вважати жінку, якщо їй щонайменше років шістьдесят і якщо вона мала лише одного чоловіка, відома тим, що робить добро людям, виростила своїх дітей, була гостинна, обмивала ноги Божим людям, допомагала тим, хто потрапив у біду, якщо присвятила себе добрим вчинкам.

¹¹Але відмовляй в цьому молодшим вдовам, бо коли їхні тілесні бажання беруть гору над відданістю Христу, то вони знову хочуть заміж. ¹²Вони гідні осуду, бо порушили первісну обітницю. ¹³Разом із тим вони звикають до ліні і, ходячи з дому в дім, базікають про що не слід. Вони не тільки стають ледачими, а й розпускають плітки, втручаються в чужі справи.

¹⁴Тому мені хотілося б, щоб молодші вдови виходили заміж, виховували дітей, вели господарство й не давали приводу ворогам нашим для лихослів'я. ¹⁵Кажу так, бо деякі вдови збочили, пішли за сатаною.

¹⁶Якщо віруюча жінка має у своїй родині вдів, то нехай підтримує їх, щоб не обтяжувати церкву, яка повинна допомагати справжнім вдовам.

¹⁷Старійшини, що добре керують церквою, гідні подвійної шани, особливо ті, що проповідують і навчають. ¹⁸Бо в Святому Письмі сказано: «Не зав'язуй рота воліві, що молотить»¹. І ще: «Кожен робітник гідний своєї платні»².

¹⁹Не приймай звинувачень проти старійшин, хіба що їх підтвердять два або три свідки.

²⁰Перед усією церквою осуджуй тих, хто вперто грішить, щоб усі інші боялися.

¹«Не зав'язуй ... молотить». Див. Повторення Закону 25:4.

²«Кожен ... платні». Див. Лук 10:7.

²¹Перед Богом, Ісусом Христом та вибраними ангелами я урочисто наказую тобі дотримуватися всього цього без упередження. Нічого не роби з пристрасті або схильності до когось. ²²Не покладай нерозважливо на жодного руки. Не розділяй чужих гріхів. Залишайся завжди чистий і бездоганний.

²³Тимофію, кинь пити лише воду. Вживай потроху й вино. Це корисно для шлунку, і ти не будеш так часто хворіти.

²⁴Гріхи одних людей очевидні, ведуть їх до засудження, але гріхи інших ще не схопили їх. ²⁵Так само й добрі вчинки — помітні, і навіть якщо їх важко розгледіти, вони не можуть бути сховані назавжди.

Раби й пани

БУсім рабам, що працюють під тяжким ярмом поганських панів, слід вважати панів своїх гідними усілякої пошани, щоб не ганьбити ім'я Боже і вчення наше. ²Ті ж раби, що мають хазяїв віруючих, не повинні зневажати їх, бо вони брати у вірі. Їм слід служити ще завзятіше, оскільки ті, хто має з того вигоду — віруючі, яких люблять. Наставляй і навчай людей чинити так.

Хибні вчення та істинні багатства

³Якщо дехто навчає інакше і не згодний з благодійними вченнями Господа нашого Ісуса Христа і з ученням про істинне служіння Богові, ⁴він — самовдоволений і нічого не розуміє. Він має хвору пристрасть до суперечок і словоблудства, від яких виникають заздрість, сварки, наклепи, лукаві підозри ⁵і постійна колотнеча поміж людьми, зіпсованими розумово й позбавленими істини. Вони вважають, що служіння Богові — це шлях до наживи.

⁶Звісно, служіння Богові — то є велике надбання, коли воно приносить задоволення.

⁷Бо ми нічого не принесли в цей світ, і то ясно, що нічого не заберемо з собою.

⁸Маючи що поїсти і в що вбратися, будемо щасливими з цього. ⁹Хто хоче збагатитися, потрапляє у пастку спокуси й безлічі безглуздя та шкідливих бажань, які штовхають людей на лихо й погибель. ¹⁰Бо любов до грошей — корінь усілякого зла. Деякі люди у своєму потягу до них відійшли від справжньої віри й завдали собі багато болю.

Про що не варто забувати

¹¹Ти ж, чоловіче Божий, уникай усього цього. Веди праведне життя і борись за служіння Богу, за віру, любов, довготерпіння й лагідність. ¹²Борись шляхетно — того вимагає наша віра. Виграй змагання за вічне життя, до якого ти покликаний і про яке засвідчив багатьом людям. ¹³Я наказую тобі перед Богом, Який дає життя всьому, і перед Ісусом Христом, Який свідчив добру істину перед Понтієм Пилатом. ¹⁴Бездоганно і чисто виконуй те, що тобі наказано, аж поки не прийде Господь наш Ісус Христос. ¹⁵Бог відкриє нам це у належний час. Він — благословенний і єдиний Господар, Цар царів і Володар володарів. ¹⁶Він єдиний має безсмертя. Він живе у світлі недосяжному. Його ніхто не бачив і не може побачити. Честь Йому і влада вічна! Амінь.

¹⁷Наказуй багатим у цьому світі, щоб не були пихатими, щоб покладали свої надії не на багатство (воно таке нестійке), а на Бога, Який щедро забезпечує нас усім для нашого задоволення. ¹⁸Наказуй їм творити добро й збагачуватися цим, бути щедрими й охоче ділитися тим, що вони мають. ¹⁹Цим вони складуть собі скарб небесний — добру основу для майбутнього, щоб одержати істинне життя.

²⁰Тимофію! Бережи те, що довірено тобі. Уникай безбожних пустих балачок та істин, що брехливо називаються «знанням». ²¹Бо дехто сповідав його і відійшов від віри.

Нехай благодать Божа буде з усіма вами.

ДРУГЕ ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ТИМОФІЯ

Вітання

1¹⁻² Від Павла, волею Божою апостола Ісуса Христа, посланого розповісти людям про обітницю життя в Ісусі Христі, до Тимофія, улюбленого сина. Нехай будуть з тобою благодать, милість і мир від Бога Отця і від Господа нашого Ісуса Христа.

Подяка і заохочення

3 Я дякую Богові, Якому служу, як і пращури мої, з чистим сумлінням, що постійно згадую тебе у своїх молитвах удень і вночі. **4** Пам'ятаючи сльози твої, я палко бажаю побачити тебе, щоб сповнитися радістю. **5** Я згадую про твою щирю віру, яку перше твоя бабуся Лоїда і твоя матір Евнікія мали. Я певний, що ти маєш таку саму віру.

6 Тому нагадую тобі, і далі відроджуй полум'я дару Божого, що ти дістав, коли я поклав свої руки на тебе. **7** Бог дарував нам не дух боягузства, а дух сили, любові й самовладання. **8** Тож не соромся свідчити про Господа нашого і не соромся мене, кинутого за ґрати заради Нього. Приєднайся до мене в стражданнях моїх за Добру Звістку з силою, дарованою тобі Богом. **9** Він спас нас і покликав до святого життя не за те, що ми зробили, а через волю Його і благодать, які були вже дані нам в Христі Ісусі перед початком часів. **10** Але лише тепер вона виявилася нам, коли прийшов Ісус Христос, наш Спаситель. Він знищив смерть і вивів життя і безсмертя на світло через Добру Звістку.

11 Для того, щоб поширювати цю Добру Звістку, мене було призначено проповідником, апостолом і вчителем. **12** І саме з цієї причини я також терплю всі ці страждання. Але я не соромлюся, бо знаю Того, кому я вірив. Я певний, що Він здатний зберегти довірене, аж поки той День не настане. **13** Тримайся того зразка істинного вчення,

що почув від мене, роби це з вірою і любов'ю. Їх ми знаходимо в Ісусі Христі.

14 Зберігай дорогоцінне довір'я, дане Духом Святим, який живе в нас. **15** Як ти знаєш, усі, хто з Азії, покинули мене. Серед них Фігел та Гермоген. **16** Нехай Бог дасть милість дому Онисифора, бо він багато разів підбадьорював мене і не соромився, що я у в'язниці. **17** Навпаки, прибувши до Рима, він наполегливо розшукував мене, аж поки не знайшов. **18** Нехай же Господь пошле йому милість того Дня. Ти сам дуже добре знаєш, скільки він служив мені в Ефесі.

Вірний воїн Ісуса Христа

2 Щодо тебе, сину мій, будь сильним благадаттю, яка в Ісусі Христі. **2** Все, що ти чув від мене у присутності багатьох свідків, довір надійним людям, які будуть спроможні навчати також й інших. **3** Як добрий воїн Ісуса Христа, приєднайся до моїх страждань. **4** Жоден воїн не зв'язує себе з цивільним життям, бо намагається догодити своєму командирові.

5 А якщо хтось бере участь у змаганнях, то не одержить вінця переможця, борючись не за правилами.

6 Землероб, що старанно працює, повинен першим одержати свою частку врожаю. **7** Я хочу, щоб ти подумав над тим, що я кажу, а Господь дасть тобі розуміння всього.

8 Завжди пам'ятай про Ісуса Христа, що воскрес із мертвих. Він є нащадком Давидовим¹. У цьому суть Доброї Звістки, що я проповідую. **9** Заради неї я потерпаю, навіть закували мене в кайдани, мов злодія якогось. Але Слово Боже на закуєш.

10 Тому я терплю все заради людей, вибраних Богом, щоб і вони одержали

¹ Давид Був царем Ізраїля приблизно за 1000 років перед Христом.

спасіння в Ісусі Христі разом з вічною славою. ¹¹Ось слова, що заслуговують на довіру. Якщо ми померли разом із Ним, то також і житимемо з Ним. ¹²Якщо ми терпимо, то царюватимемо разом із Ним. Якщо ми зречемося Його, то й Він зречеться нас.

¹³Якщо ми станемо невірними, то Він лишатиметься вірним, бо Він не може зректися Самого Себе.

Твої труди схвалено

¹⁴Постійно нагадуй людям про це. Попереджай їх урочисто перед Богом не сперечатися про слова. Такі суперечки не приводять до добра, а лише шкодять тим, хто слухає. ¹⁵З усіх сил намагайся бездоганним постати перед Богом, як той робітник, якому немає чого соромитися і який навчає послання Божої правди з усією прямою.

¹⁶Але уникай пустопорожніх, нечестивих розмов, бо вони все далі відвертають людей від Бога. ¹⁷Вчення тих, що ведуть такі розмови, ширитимуться, мов ракова хвороба. Серед таких людей Гіменей і Філет. ¹⁸Вони відступили від істини, кажучи, що воскресіння уже відбулося. Тож вони руйнують віру в деяких людей.

¹⁹Проте міцна і надійна основа, що Бог заклав, стоїть непохитно. Вона позначена таким написом: «Господь знає тих, хто належить Йому»¹. І ще: «Кожен, хто визнає ім'я Господнє, повинен відвернутися від зла». ²⁰У великому домі є посуд не лише із золота та срібла, але й дерев'яний чи глиняний. Один для урочистостей, а інший — для використання непочесного. ²¹Отже, якщо хтось очиститься від бруду, то стане немов та посудина для почесного вживання і буде освячений і корисний господарю, придатний до всякої доброї справи.

²²Тож тікай від бажань юнацьких, прагнучи праведного життя, віри, любові та миру разом з усіма тими, хто кличе Господа від широкого серця. ²³Завжди уникай нерозумних і безглузких розмов, бо сам знаєш, що вони спричиняють до сварок. ²⁴Бо слуга Господній повинен не сперечатися, а бути люб'язним до всіх людей, здібним у

навчаннях своїх і терпеливим. ²⁵Він має з лагідністю навчати своїх опонентів, маючи надію, що Бог подарує їм каяття і приведе їх до пізнання істини. ²⁶Тоді вони отямляться й звільняться від диявольських тенет, в яких їх тримали у полоні, щоб виконати Його волю.

Останні дні

Запам'ятай, що в останні дні для нас прийдуть тяжкі часи. ²Люди будуть себелюбними, пожадливими, хвальками, зухвалими, зневажливими, непокірними своїм батькам, недобрими й безбожними. ³В них не буде любові до інших, вони не вибачатимуть, вони будуть наклепниками, втраять самовладання, стануть жорстокими ненависниками всього доброго. ⁴Вони будуть зрадниками, необачними, пихатими, любитимуть розваги, а не Бога. ⁵Вони будуть позірно побожні, але відкинуть істинну силу віри. Завжди уникай таких.

⁶Кажу тобі, бо дехто з них прокрадеться в оселі й заволдіє душами легковажних жінок, обтяжених гріхами й керованих усілякою хіттю. ⁷Такі жінки завжди намагаються вчитися, але ніколи не можуть досягти певного розуміння істини. ⁸Як Яній та Ямврій супротивилися Мойсею, так і ці люди противляться істині. Це люди, що занесли свій розум, вони — невдахи, що відступилися від віри. ⁹Та недалеко вони підуть, бо їхня нерозсудливість буде очевидна для всіх так само, як і безглуздість інших стала очевидна.

Останні настанови

¹⁰Ти ж наслідував мене в моєму вченні, способі всього мого життя, в моїх прагненнях, в моїй вірі, в моєму довготерпінні, моїй любові, моїй стійкості, ¹¹в моїх гоніннях і в моїх стражданнях. Ти знаєш, що зі мною трапилося в Антіохії, Іконії та Листрі — ті страшні гоніння, що я зазнав! Але Господь звільнив мене від них усіх. ¹²Зрештою всіх, хто хоче жити праведно, служити Богу, будуть переслідувати. ¹³Та злі люди й шахраї стануть ще гіршими. Обдурюючи інших, і самі будуть обдурені.

¹⁴Що ж до тебе, то й далі роби те, чого ти навчився, і у чому переконався. Можеш довіряти тим, від кого навчився. Ти знаєш цих людей. ¹⁵Ти також знаєш з самого

¹«Господь ... Йому». Див. Числа 16:5.

дитинства Святе Письмо. Воно може наділити тебе мудрістю, що веде до спасіння через віру в Ісуса Христа. ¹⁶Кожен уривок зі Святого Письма, оскільки воно надихане Богом, — корисний для навчання істини затятих грішників, для виправлення помилок і для виховання в праведності, ¹⁷щоб кожна Божа людина була здатна й готова виконати будь-яку добру справу.

4 Я урочисто доручаю тобі перед Богом та Ісусом Христом, Який судитиме живих і мертвих. Роблю це заради нового пришествя Христа і заради Його Царства. ²Проповідай Слово Боже. Будь готовий виконувати своє завдання повсякчасно — коли зручно і коли незручно. Переконуй, попереджай, підбадьоруй людей, уважно і терпляче навчаючи.

³Кажу я все це, бо час прийде, коли люди не захочуть слухати благодіючого вчення, а за своїми власними бажаннями вибратимуть собі вчителів, через те що свербітиме в їхніх вухах. ⁴І відвернуть вони свої вуха від істини, і повернуть свою увагу до байок. ⁵Але ти повинен володіти собою за будь-яких обставин, зносити страждання, виконуючи труд проповідника Доброї Звістки і не полишаючи служіння, дорученого тобі Богом.

⁶Мене вже виливають, мов жертвний напій, і час мого відходу з цього життя прийшов. ⁷Я брав участь у благородних змаганнях, я завершив біг і зберіг віру. ⁸Тепер вінець переможця чекає на мене — нагорода за життя праведне. Господь, справедливий Суддя, даруватиме його мені того Дня. І не лише мене Він нагородить, але й усіх тих, хто з любов'ю чекав на Його прихід.

Дещо про себе

^{9–10}Постарайся прийти до мене якомога швидше, бо Димас залишив мене, він полюбив цей теперішній світ і пішов до Салонік. Крескент пішов до Галатії, а Тит до Далматії. ¹¹Лука — єдиний, хто ще залишився зі мною. Знайди Марка і приведи його з собою, бо він може мені допомогти в трудах моїх. ¹²Я посилаю Тихика до Ефеса.

¹³Коли йтимеш, то захопи плаща мого, що я залишив у хаті Карпа в Троаді, а також мої книги, особливо пергаментні сувої.

¹⁴Олександр, коваль, завдав мені багато шкоди. Господь воздасть йому за все, що він скоїв. ¹⁵Остерігайся його й ти, бо він противився нашому вченню.

¹⁶Коли я вперше мав захищатися, то ніхто не прийшов підтримати мене. Всі залишили мене. Нехай це не буде зараховане Богом проти них. ¹⁷Але Сам Господь був зі мною і дав сили, щоб мені вдалося цілком проголосити Його послання, щоб усі погани могли почути його. І я вирвався з пасті лева. ¹⁸Господь рятуватиме мене від усілякого злого нападу і благополучно приведе до Свого Царства Небесного. Слава Йому на віки вічні. Амінь.

Заключні настанови

¹⁹Вітай Прісцилу та Акилу, та родину Онисифора. ²⁰Ераст залишився в Коринфі через хворобу. Я лишив Трохима в Мілеті тому що він був хворий. ²¹Постарайся прийти до початку зими. Евул вітає тебе, а також Пуд, Лін, Клавдія і всі брати.

²²Нехай Господь буде з тобою. Нехай благодать Божа буде з вами.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ТИТА

Привітання

1 Від Павла, слуги Божого й апостола Ісуса Христа. Мене було послано поширювати віру Богом обраних людей і сприяти повному пізнанню істини, що пов'язана з відданим служінням Богові, ²і таким чином дати обраним Богом людям надію на вічне життя. Бог, який не обманює, пообіцяв вічне життя ще до початку часів. ³У належний час Він відкрив Слово Своє в проповіді, дорученій мені наказом Бога, нашого Спасителя.

⁴Пишу я до Тита, мого істинного сина у нашій спільній вірі. Благодать і мир тобі від Бога Отця і від Ісуса Христа, Спасителя нашого.

Титів труд на Криті

⁵Я залишив тебе на Криті ось для чого: щоб ти довів до пуття незакінчене і настановив старших у всіх містах, як я тобі наказував. ⁶Треба поставити людей цілком бездоганих, які мають лиш одну жінку і діти яких також повинні вірити, і не повинні бути звинуваченими в розпусті й непокорі. ⁷Опікун як той, кому довірена Божа робота, мусить бути бездоганим, незухвалим, врівноваженим, не повинен бути п'яницею, гарячковим або корисливим. ⁸Він повинен бути гостинним, розсудливим, має любити все добре, жити праведно, бути побожним, мусить володіти собою. ⁹Він має твердо дотримуватися правдивого послання, слова істини, якого його навчали, щоб заохочувати людей істинним вченням і спростовувати тих, хто проти нього.

¹⁰Це дуже важливо, оскільки є багато заколотників, які верзуть нісенітниці і вводять в оману інших. Я кажу особливо про обрізаних. ¹¹Їх необхідно змусити замовкнути. Вони руйнують цілі сім'ї, навчаючи того, чого не повинні навчати. І

роблять це для того, щоб домогтися вигоди нечесним шляхом!

¹²Один із їхніх пророків сказав: «Критяни — завжди брехуни, злі тварюки й ледачі ненажери». ¹³Це правда. Отже, завжди суворо докоряйте їм, щоб вони стали здоровими в своїй вірі, ¹⁴і більше не звертали уваги на юдейські міфи чи на заповіді тих, хто відвернувся від істини.

¹⁵Для чистих усе чисте, а для заплямованих гріхом і невіруючих немає нічого чистого. Їхній розум і сумління осквернені. ¹⁶Вони твердять, що знають Бога, та вчинками своїми зрікаються Його. Вони гидкі й непокірливі, й довели, що неспроможні ні на які добрі діла.

Дотримуйтеся істинного вчення

2 А ти сам завжди говори лише те, що відповідає істинному вченню. ²Навчай літніх чоловіків мати самовладання, бути поважними, мудрими й міцними у вірі, любові й терпінні. ³Також літніх жінок навчай, щоб вони поводитися, як належить святим людям. Вчи їх не бути пліткарками, не бути рабнями міцних напоїв. Вони повинні навчати інших добру, ⁴⁻⁵щоб вони могли наставляти молодших жінок любити своїх чоловіків і дітей, бути розсудливими й чистими, дбати про своє господарство, бути добрими, коритися чоловікам своїм. І тоді ніхто не зможе ганити Боже послання.

⁶Молодих людей так само спонукай бути розсудливими. ⁷У всьому сам будь взірцем добрих вчинків. У вченні своєму виявляй чесність і серйозність. ⁸Хай мова твоя буде благодотворною, щоб ніхто не зміг її засудити. І тоді ті, хто проти тебе, будуть присоромлені, бо нічого лихого сказати проти нас не зможуть.

⁹Навчай рабів бути покірливими у всьому своїм панам, догоджати їм і не суперечити. ¹⁰Навчай їх не красти в панів, а виявляти

повну вірність, щоб у всьому вони могли принести честь вченню, що йде від Бога, Спасителя нашого.

¹¹Бо милість Божа, яка приносить спасіння, виявилася всім людям. ¹²Вона вчить нас, що нам слід відмовитися від безбожності та мирських бажань. Вона вчить, що в цьому світі ми маємо жити розсудливо, праведно і благочесно, ¹³поки ми чекаємо того благословенного Дня, на який маємо надію, коли виявиться слава нашого великого Бога і Спасителя Ісуса Христа. ¹⁴Він віддав Себе за нас, щоб врятувати нас від усілякого зла і очистити для Себе людей, що належать лише Йому. Людей, ревних до добрих справ.

¹⁵Розповідай людям про все це. Підбадьоруй і докоряй з повним повноваженням. Не дозволяй нікому зневажати тебе.

Про праведне життя

ЗНагадуй людям, щоб корилися учителям та владі, слухалися їх, щоб були готові до добрих справ, ²не зводили ні на кого наклеп, хай будуть мирними й лагідними, чемними з усіма людьми. ³Кажу так, бо й ми були колись нерозумні, неслухняні й обдурені. Ми були рабами пристрастей та різноманітних утіх. Ми жили у злості та заздощах. Нас ненавиділи, і ми ненавиділи одне одного.

⁴Та виявилися доброта й любов Бога, Спасителя нашого, до всього людства. ⁵Він урятував нас. І це сталося не через те, що ми зробили в праведності, а завдяки Його милосердю. Він спас нас омовінням, в

якому люди народжуються знову й оновлюються завдяки Святому Духові. ⁶Він щедро пролив на нас Святий Дух через Ісуса Христа, Спасителя нашого. ⁷Нас названо невинними завдяки милості Божій, ми могли стати спадкоємцями вічного життя, в чому і є наша надія.

⁸Це істинні слова. Я хочу, щоб ти говорив про це впевнено, щоб ті, хто повірив у Бога, прагнули чинити добро і речі, гідні хвали і корисні людям. ⁹Та цурайся нерозумних суперечок, різних балачок про родоводи, чвар і сварок про Закон, бо вони безкорисні й марні.

¹⁰Уникай тих, хто після першого, а потім і другого попередження все ж таки й далі чинить розбрат. ¹¹Бо ти знаєш, що така людина відвернулася від правильного путі й грішить. Вона сама себе засудила.

Прощання

¹²Коли я пришлю до тебе Артема чи Тихика, то зроби все від тебе залежне, щоб прийти до Никополя, щоб зустріти мене, бо я вирішив там перезимувати. ¹³Роби все від тебе залежне, щоб допомогти законнику Зині й Аполлосу у всьому, що їм потрібно для подорожі, щоб нічого їм не бракувало.

¹⁴Наші люди повинні навчитися дбати про те, як творити добро, аби задовольнити термінові потреби, щоб життя їхнє не було безплідне. ¹⁵Всі, хто зі мною, вітають тебе. Вітай і ти всіх, хто любить нас у вірі. Нехай благодать Божа буде з усіма вами.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ФИЛИМОНА

Привітання

Від Павла, в'язня заради Ісуса Христа, і Тимофія, брата нашого, Филімонові, дорогому другові нашому і соратнику. ²Також Апфії, сестрі нашій, та Архипові, сподвижнику нашому, і церкві, що в домі твоєму. ³Благодать і мир вам від Бога, Отця нашого, і від Господа Ісуса Христа.

Любов і віра Филімонова

⁴Я завжди дякую Богові, згадуючи тебе в своїх молитвах, ⁵бо я чую про твою віру в Господа Ісуса і любов до всіх Божих людей. ⁶Я молюся, щоб віра, яку ти поділяєш з нами, привела тебе до розуміння всього того доброго, що ми маємо в Христі. ⁷Велику радість і втіху принесла мені любов твоя, бо завдяки твоїм зусиллям ожили серця людей Божих, брате мій.

Прийми Онисима, як брата свого

⁸Отже, як брат твій во Христі я можу наважитися вказати тобі, що мусиш робити. ⁹Але не наказую, а закликаю тебе в ім'я любові. Благаю тебе я, Павло, старий чоловік, а зараз ще й в'язень в ім'я Ісуса Христа. ¹⁰Я прошу тебе заради сина свого, Онисима, отцем якого я став у в'язниці. ¹¹Колись він був непотрібний тобі, та зараз він став корисний не лише тобі, а й мені.

¹²Я посылаю його тобі назад (я б сказав, що, посылаючи його, я віддаю тобі власне серце). ¹³Мені б хотілося затримати його тут зі мною, щоб він послужив мені замість

тебе, поки я у в'язниці за Добру Звістку. ¹⁴Та я не хотів нічого робити без твоєї згоди, щоб будь-який добрий вчинок твій був не з примусу, а з твоєї доброї волі.

¹⁵Можливо, він для того і був розлучений з тобою ненадовго, щоб ти назавжди прийняв його до себе, ¹⁶вже не як раба, але вище за раба — як свого улюбленого брата. Я дуже люблю його, але ти полюбиш його ще дужче. Ти полюбиш його не просто як людину, а й як брата в Господі.

¹⁷Якщо ти вважаєш мене другом своїм, то прийми його, як ти прийняв би мене. ¹⁸А якщо він чимось скривдив тебе або заборгував щось, то зарахуй це мені. ¹⁹Я, Павло, пишу це власноручно. Я поверну тобі цей борг (не кажучи вже про те, що ти зобов'язаний мені своїм життям). ²⁰Так, брате, я хотів би мати від тебе користь якусь перед Господом. Оживи серце мое заради Христа. ²¹Я пишу тобі, маючи впевненість, що ти послухаєшся, і знаю, що ти зробиш навіть більше, ніж я кажу.

²²Також приготуй, будь ласка, помешкання для мене, бо маю надію, що молитвами вашими повернувся до вас безпечно.

Заключні вітання

²³Епафрос, мій товариш по ув'язненню в ім'я Христа, вітає тебе. ²⁴Вітають також Марко, Аристарх, Лука і Димас, соратники мої.

²⁵Нехай благодать Господа Ісуса Христа буде з духом вашим.

ПОСЛАННЯ ПАВЛА ДО ЄВРЕЇВ

Христос вищий від ангелів

1 У минулому Бог багато разів і різними способами спілкувався з нашими предками через пророків. **2** Та цими останніми днями Він говорив до нас і через Сина Свого, Якому призначив у спадок усе суще. Та й весь світ Бог створив через Сина Свого. **3** Він — це сяйво Божої слави і точна подоба сутності Божої. Все на світі тримається через могутнє Слово Сина Божого. Він дав людям очищення від гріхів і за те посів Своє місце по праву руку від Всевишнього на Небесах. **4** Він був набагато ліпший за ангелів, так само, як і ім'я, що Він успадкував, є вищим від їхніх імен.

5 Бо до кого з ангелів Бог звертався коли з такими словами:

«Ти Син Мій,
сьогодні Я став Твоїм Отцем».
Псалми 2:7

Або про кого з ангелів говорив Він таке:

«Я буду Батьком Йому,
а Він стане Моїм Сином»?
Самуїл 7:14

6 Та й знову ж таки: коли Бог приніс Свого Первістка в світ, Він сказав:

«Хай усі ангели Божі
вклоняються Йому».
Повторення Закону 32:43

7 А про ангелів Бог сказав:

«Він робить ангелів Своїх вітрами,
і слуги Його стають спалахами
вогню».
Псалми 103:4

8 Разом з тим про Сина сказано так:

«Престол Твій, Боже, то є Твій престол —
на віки вічні.
Закони праведності —
то закони Твого царства.
9 Бо праведність Ти цінував завжди
й завжди ненавидів Ти кривду.
Тож Бог, Твій Бог Тебе обдарував
великою такою благодаттю,
як більш нікого з-поміж Твоїх
побратимів».

Псалми 44:6-7

10 І ще:

«Спочатку, Господи,
Ти був заклав землі основу.
І небо — плід також Твоїх зусиль.
11 Колись настане їм кінець,
а Ти залишишся навечно;
вони геть зносяться,
немов старе вбрання.
12 Ти згорнеш їх, мов плащ,
й тоді заміниш шатами новими.
А Ти — Той Самий,
І нема кінця Твоїм рокам».

Псалми 101:25-27

13 До кого з ангелів Бог звертався з такими словами:

«Сядь по праву руку від Мене,
доки не покладу Я ворогів Твоїх
до ніг Твоїх»?
Псалми 110:1

14 Чи ангели не є духами, що служать Богу?
Чи Він не посилає їх на допомогу тим, кому
призначено здобути спасіння?

Прислухаймося до Слова Божого

2¹⁻² Через те ми мусимо уважніше
прислуховуватися до того, чого нас

навчають, щоб не збитися з путі праведного. Слово Боже, що було сказане ангелами, — підтвердилося, а непокора завжди приводила до належного покарання. ³То як же нам уникнути кари, якщо ми нехтуємо цим великим спасінням? Це спасіння першим проголосив Господь наш. І потім його підтвердили для нас ті, хто чув Господа. ⁴Бог також додав Свої докази — знамення, дива й різноманітні чудеса, дарунки Духа Святого, які Він приніс людям.

**Ісус пізнав життя земне,
щоби спасти людей**

⁵Адже не ангелам підкорив Він світ прийдешній, про який ми говоримо. ⁶Є в Святому Письмі такі слова:

- «Хто є той чоловік,
про котрого згадав ти?
Ким є цей син людський,
що в помислах твоїх?»
- ⁷ Зробив його Ти нижчим лиш на дрібку,
ніж ангели.
Його Ти наділив і славою, і честю.
- ⁸ Ти все поклав йому до ніг».

Псалми 8:5-7

Відавши йому владу над світом, Бог не лишив нічого такого, що не підкорялося б чоловіку. Однак ми й нині ще не бачимо, щоб усе підкорялося йому. ⁹Але ми бачимо Ісуса, який лиш ненадовго був поставлений нижче за ангелів. Ми бачимо Його, увінчаного славою і честю — через Його мученицьку смерть. З Божої милості Ісус прийняв смерть за всіх людей.

¹⁰Усе в світі існує від Бога й через Бога. І славою Своєю Він прагне поділитися з дітьми Своїми. Йому було необхідно обрати Одного, Який веде нас до спасіння. Йому Бог дав досконалість через страждання. ¹¹Цей Обранець дав людям святість. І всі, хто здобув святість, одержали її від Божого Обранця. Через те й не соромиться Ісус назвати їх своїми братами. ¹²Він каже:

- «Я назву Твоє Ім'я Своїм братам,
Я вознесу хвалу Тобі перед громадою».
- Псалми 21:23*

¹³І ще Він каже:

- «Вірою Своєю звернусь Я до Бога».
- Ісаїя 8:17*

І ще таке:

- «Ось Я,
І зі Мною діти,
яких Бог доручив Мені».
- Ісаїя 8:17*

¹⁴Ці діти — то люди, що існують у плоті й крові. Через те Ісус і розділив їхню долю, і сам пізнав життя у плоті й крові. Він зробив це для того, щоб смертю Своєю подолати того, хто наділений владою смерті, — диявола. ¹⁵Так Ісус зміг принести звільнення тим, хто все життя терпів рабство через страх смерті. ¹⁶Бо ж очевидно, що не ангели то були, кому Він допомагав. Ні, то Авраамові діти¹. ¹⁷Тому й Він мусив у всьому бути таким самим, як брати Його, щоб стати милосердним і сповненим віри первосвященником на службі Божій, щоб спокутувати гріхи людські. ¹⁸Оскільки Сам Він здолав спокуси й зазнав страждань, то й іншим — хто зараз бореться зі спокусами — Він може допомогти.

Ісус вищий від Мойсея

ЗОтож, брати святі, покликані Богом, звернімо думки свої до Ісуса, посланця Божого й Первосвященника нашої віри. ²Він був вірний Тому, Хто призначив Його, так само, як вірний був і Мойсей у всьому домі Божому. ³Бо Ісус гідний більшої шани, ніж Мойсей. Адже будівничий здобуде більше шани, ніж зведений ним будинок. ⁴Кожен будинок кимось збудований, а Бог же збудував усе.

⁵Мойсей був вірним слугою в домі Божому². Він сказав людям те, що мусило потім бути мовлене Богом. ⁶А Христос — вірний Син, Він править домом Божим, і ми — той дім, якщо зможемо зберегти мужність і певність у надії своїй. Адже як сказав Дух Святий:

- ⁷⁻¹⁰ «Сьогодні, як почувте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця,
як то було, коли повстали проти
Бога,
як і тоді, коли Його в пустелі
ви перевіряли,

¹Авраам праотець народу ізраїльського.

²Вірш 2 Див. Числа 12:7.

коли батьки ваші перевіряли Мене і
Моє терпіння.
І сорок років бачили вони
Мої могутні справи.
Цим покоління те розгнівало Мене, і Я
сказав:

«Вони завжди лихі в своїх думках.
Мої путі для них завжди закриті».

¹¹ Так Я у гніві присягнув:
«Їм не ввійти ніколи до Мого спочинку».
Псалми 94:7-11

¹²Пильуйте, брати мої, щоб ніхто з вас
не мав зла і зневіри в серці, щоб ніхто не
відвернувся від живого Бога. ¹³Ліпше
підтримуйте повсякденно одне одного, аж
доки не скінчиться сьогоднішня. Пильуйте,
щоб серця ваші не затялися в гріху та олжі.
¹⁴Наша доля невід'ємна від долі Христа,
якщо тільки всі ми збережемо до кінця ту
віру, що мали на самому початку. ¹⁵Адже
казано в Святому Письмі:

«Сьогодні, як почуєте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця,
як то було, коли повстали
проти Бога».

Псалми 94: 7-8

¹⁶Про кого йдеться тут? Хто чув голос
Божий, але повстав проти Бога? Чи не ті це
були, кого Мойсей виводив з Єгипту? ¹⁷На
кого Бог гнівався протягом сорока років?
Чи не на тих грішників, чії тіла впали
мертві в пустелі? ¹⁸Кому Бог поклявся, що
вони ніколи не ввійдуть у світ Його
спочинку? Чи не тим, хто став непокірним
Йому?

¹⁹Тож ми бачимо, що вони не могли
ввійти в Царство Небесне через те, що вони
втратили віру.

Будемо прагнути ввійти у світ Його спочинку

4Оскільки в силі лишається обітниця Божа
про вхід до Його спочинку, пильнуймо,
аби з жодним із вас не сталося таке, що він
не зможе туди ввійти. ²Бо ж ми так само,
як і люди Ізраїлю, одержали Благовість. Та
попущання, яке вони почули, не стало їм у
пригоді. Почувши його, вони не сприйняли
його з вірою. ³Ми, ті хто вірує, ввійдемо у
світ Його спочинку. Адже Бог сказав:

«Так Я у гніві присягнув:
Їм не ввійти ніколи у світ Мого
спочинку».

Псалми 94:11

А Його ж справа від сотворення світу була
завершена. ⁴Адже є в Святому Письмі такі
Його слова про сьогоднішній день: «А на сьогоднішній
день Бог відпочивав від усієї Своєї праці».
⁵І також слова, вже згадані:

«Їм не ввійти ніколи у світ Мого
спочинку».

⁶Отак воно і є, що хтось ввійде, а ті, кому
раніше було послано Благовість, не ввій-
шли — через непослух. ⁷Бог знову при-
значає день: «Сьогодні». Через багато років
Він сказав про цей день Давидовими¹ уста-
ми. Ці слова ми вже згадували:

«Сьогодні, як почуєте ви голос Божий,
не зачиняйте перед ним свої серця».

Псалми 94:7

⁸Бо якби Ісус² привів їх тоді до спочинку,
Бог не мав би потреби пізніше говорити про
інший призначений день. ⁹Отже, й зараз
лишається ще спочинок сьомого дня для
людей Божих. ¹⁰Бо кожен, хто ввійде в світ
спочинку Божого, відпочине від своїх
трудів так само, як і Бог відпочиває від
Своєї праці. ¹¹Тож за будь-яку ціну давайте
прагнути ввійти в той спочинок. І щоб ніхто
не наслідував той приклад непослуху.

¹²Бо Слово Боже — живе й потужне.
Воно гостріше, ніж будь-який двосічний
меч. Воно здатне відтинати душу від духу,
воно проникає аж до суглобів, аж до мозку
кісток. Воно судить найпотаємніші помисли
й наміри. ¹³І немає створіння, яке могло б
сховатися від нього. Все на світі відкрите й
оголене перед Його очима. І Йому ми
звітуватимемо.

Ісус — наш первосвященик

¹⁴У нас є первосвященик. Тепер Він пішов
на Небо. Це Ісус, Син Божий. Тож давайте
міцно триматися своєї віри. ¹⁵У нас є
первосвященик. Він не той, хто не здатен
співчувати слабкостям. Навпаки, Він той,

¹Давид — ізраїльський цар, що жив близько 1000-го року
до н.е.

²Ісус — йдеться про Ісуса Навина — Мойсеєвого
помічника й учня.

хто пройшов через усі випробування, через які й нам доводиться йти. І жодного разу Він не згрішив. ¹⁶Тож рушаймо впевнено до престолу благодаті, щоб здобути милість і знайти підтримку в тяжкі часи нашої скрути.

Обраний Богом

5Кожного первосвященника обирають з-поміж людей. І призначення його — допомогти людям в тому, що вони мають робити для Бога, нести Йому дари й жертви за гріхи свої. ²Так, первосвященик може бути лагідний з темними людьми й тими, хто помиляється. (Бо й сам він має слабкості. ³Через це й сам він мусить офірувати за власні свої гріхи — так само, як і за всіх інших людей). ⁴І ніхто не може сам собі надати цю велику честь — бути первосвящеником. Він має бути покликаний Богом, як то було з Аароном¹. ⁵Так само й Христос не Сам Собі привласнив цю славу — стати первосвящеником. То Бог зробив це, сказавши Йому:

«Ти Син Мій,
сьогодні Я став Твоім Отцем».

Псалми 1:7

⁶Те ж говориться і в іншому місці Святого Письма:

«Священик Ти навіки,
як той Мелхіседек»².

Псалми 109:4

⁷Під час Свого земного життя Ісус звертав Свої молитви й благання з голосінням великим та слізьми до Того, Хто міг врятувати Його від смерті. Він був відомий своєю побожною шаною Всевишнього, і тому Бог відгукнувся на Його прохання. ⁸І хоч Він був Сином Божим, але опановував покору через страждання. ⁹А вдосконалившись, Він став джерелом вічного спасіння для тих, хто слухняний Йому. ¹⁰Тож Бог проголосив Його первосвящеником за чином Мелхіседеким.

¹¹Можна багато говорити про це, але не просто пояснити вам, бо ви стали

¹Аарон — перший первосвященик народу ізраїльського, старший брат пророка й законодавця Мойсея.

²Мелхіседек — Див. Буття 14:17-24.

ледачими слухачами. ¹²Вам би вже слід самим стати вчителями, а ви все потребуєте когось такого, хто навчив би вас найпростіших азів Божого вчення. Ви потребуєте молока, а не твердої їжі! ¹³А той, хто живе на молоці, нічого не знає про справжнє вчення, бо він усе ще є немовлям. ¹⁴А тверда їжа — то для тих, хто зрілий. Їхнє розуміння навчене досвідом — розрізняти правду і кривду.

Покладаймося на Бога

6¹⁻²Ось чому обилишмо найпростіші ази вчення про Христа й перейдемо до науки, що допомагає нам досягти зрілості. Не будемо знову повертатися до основоположних питань про каяття в гріховних вчинках, про віру в Бога, вчення про хрещення й рукопокладання, про воскресіння з мертвих і Вищий Суд. ³Зробимо й це, якщо Бог дозволить нам.

⁴⁻⁶Бо якщо один раз на людей зійшло світло, якщо вони отримали дарунок Божий, якщо пролився на них Дух Святий, якщо торкнулася їх правда Слова Божого і скуштували вони великої сили майбутнього Божого світу, і після всього цього відвернулися від Христа, їм неможливо буде повернутися до каяття, оскільки вони — собі ж на шкоду — знову розпинають Сина Божого й виставляють Його перед людьми на глум.

⁷Земля, напоєна частими дощами, які падають на неї, родить врожай для того, хто обробляє її. Вона благословенна Богом. ⁸Та якщо на тій землі ростуть лиш терни та чортополох, — вона негідна, їй загрожує прокляття й кара вогнем.

⁹Але хоч ми й говоримо так, дорогі друзі, ми передбачаємо для вас краще, впевнені в тому, що ви здобудете спасіння. ¹⁰Адже Бог не настільки несправедливий, щоб забути про все, що ви зробили, і про вияви вашої любові до Нього. Він бачить цю любов у тій допомозі, що ви надавали й надаєте всім людям Божим. ¹¹А наше прагнення в тому, щоб кожен був однаково сумлінним — до кінця. І щоб завдяки цьому сумлінню збулися ваші сподівання. ¹²Ми хочемо, щоб ви не були ледачими, а навпаки — щоб у всьому наслідували тих, хто вірою і терпінням успадковує Божу Обітницю.

¹³Обітницю Бог дав Аврааму. І оскільки не було нікого більшого, ніж Він, щоб поклястися Його іменем, Бог поклявся Авраамові Сам Собою. ¹⁴Він сказав: «Велелюбно благословляю тебе. Дам тобі багато-багато нащадків»¹. ¹⁵Тож після терплячого чекання Авраам одержав те, що Бог обіцяв йому.

¹⁶Звісно, коли люди клянуться, вони клянуться кимось більшим, ніж вони самі. Клятва стає підтвердженням істинності сказаного й кладе край суперечці. ¹⁷Оскільки Бог хотів показати спадкоємцям Обітниці непохитність Свого наміру, Він і приніс цю клятву. ¹⁸Дві речі непохитні: Бог не може брехати, коли він щось обіцяє, і Бог не може порушити даної клятви. І в цьому велика підтримка і сила для нас — для тих, хто прийшов до Нього заради безпеки, надії, запропонованої нам. ¹⁹Ця надія — мов якір для душі, міцний і безпечний. Він проникає до самої святая святих, за завісу. ²⁰Туди Ісус увійшов від нашого імені — як предтеча. Він назавжди став нашим первосвященником за чином Мелхіседеківим.

Мелхіседек — прообраз Христа

7 Той Мелхіседек був царем Салемським і священником Всевишнього Бога. Мелхіседек зустрів Авраама, коли той повертався після перемоги над царями². Мелхіседек благословив Авраама. ²І Авраам віддав йому десяту частину всієї своєї здобичі. Ім'я Мелхіседек означає, по-перше, «цар праведності»; а також він був царем Салемським, що означає «цар миру». ³Немає ніяких свідчень про Мелхіседеківих батька, матір, родовід, про початок і кінець його життя. Подібно Синові Божому, він лишається первосвященником назавжди.

⁴Тож ви бачите, який то великий був чоловік! Навіть Авраам, патріарх, віддав йому десятину здобичі. ⁵І всім нащадкам Левія³, що ставали священниками, вказано Законом Мойсеєвим брати десятину з людей, тобто з братів своїх — дарма, що вони також нащадки Авраамові⁴. ⁶Мелхіседек не походив від Левія, але він узяв

десятину з Авраама і благословив того, хто мав обітницю Божі. ⁷Та немає сумнівів у тому, що завжди нижчий одержує благословення від вищого. ⁸З одного боку, десятину отримують нащадки Левія, тобто смертні люди. А з іншого боку — це Мелхіседек, про кого проголошено, що він живе. ⁹Можна навіть сказати, що Левій, який отримує десятину, сплатив десятину ж Мелхіседеку. ¹⁰Бо Левій був плоттю Авраамовою, коли Мелхіседек зустрів його.

Христос — вічний священник

¹¹Але якщо досконалості можна було досягти завдяки священництву левитів (на підставі чого Закон був даний людям), то навіщо ж тоді з'являтися ще одному верховному священнику — та ще й не такому, як Аарон, а такому, як Мелхіседек? ¹²Адже коли змінюється священництво, то мусить змінюватися й Закон. ¹³Той, про Кого все це сказано, належав до іншого роду. З цього роду ніхто ще не служив при жертovníку. ¹⁴Адже добре відомо, що наш Господь походив з роду Юдиного, а говорячи про це коліно, Мойсей не сказав нічого про священників.

Христос — священник, подібний до Мелхіседека

¹⁵І це стає ще очевидніше, коли з'являється інший священник, подібний до Мелхіседека. ¹⁶Бо Йому дається цей сан не за людськими законами. Його зроблено священником на основі сили незнищеного життя. ¹⁷Адже ось що сказано про Нього в Святому Письмі:

«Священник Ти навіки,
як той Мелхіседек».

Псалми 109:4

¹⁸Тож скасовується старий Закон, бо він виявився немічним і безкорисним. ¹⁹Бо Закон не міг зробити нічого досконалим. А нині нам даровано нову надію, котра наближає нас до Бога.

²⁰Важливо також і те, що настановлення Ісуса священником не сталося без Божої клятви (коли священниками стають інші, це відбувається без клятви). ²¹А настановлюючи Ісуса, Бог поклявся:

¹Велелюбно ... нащадків Буття 22:17.

²Вірш 1 Див. Буття 14:17-24.

³Левій один із синів патріарха Якова.

⁴Вірш 5 Див. Числа 18:21.

«Господь поклявся,
І клятви не відмінить:
«Священик Ти навіки».

Псалми 109:4

²²Це також показує, що Ісус є запорукою кращої заповіді¹.

²³Крім того, смерть не давала священикам виконувати свої обов'язки. Через те священиків було так багато. ²⁴А оскільки Ісус живе вічно, то служитиме як священик вічно. ²⁵Ось чому Він здатний вічно спасати тих, хто через Нього наблизиться до Бога. Адже він завжди живий, щоб заступатися за них.

²⁶Отже, Ісус — то якраз такий первосвященик, якого ми потребуємо. Він святий, бездоганий, цнотливий, вільний від впливу грішників і вищий від небес. ²⁷Йому не треба щодня приносити жертви, як то роблять ті первосвященики — спершу на спокуту своїх власних гріхів, а потім — гріхів інших людей. Він зробив це раз — і за всіх, коли пожертвував Собою. ²⁸Бо Закон призначає первосвящениками немічних людей, а клятва Божа, що прийшла після Закону, призначила первосвящеником Сина, створеного досконалим навіки.

Наш первосвященик

8Ми говоримо ось про що: ми маємо Первосвященика, що сидить по праву руку від престолу Величі на Небесах. ²Цей первосвященик служить у Найсвятішому Місці. То є справжнє місце поклоніння, створене не людиною, а Господом. ³Кожному первосвященику належить приносити дари й жертви, отже, це було необхідно, щоб наш первосвященик мав що принести. ⁴Якби Він був на землі, то не був би священиком, оскільки існували вже інші, хто приносив дари згідно з Законом. ⁵Ті відправи, що вони чинять, то лиш подоба, тинь небесного. Так само Бог застерігав Мойсея, коли той збирався зводити молитовний намет. Бог сказав: «Гляди, зроби все згідно з тим зразком, що був тобі показаний на горі»².

¹заповідь Божою заповіддю юдеям, Його договором з ними був Мойсеїв Закон.

²Гляди ... на горі Вихід 25:40.

⁶Та оскільки це так, священицькі обов'язки, покладені на Ісуса, вищі, ніж ті, що покладено на інших священиків. Так само й заповідь Божа, в якій Він служить посередником, — вища, ніж попередня. Бо в основі її — кращі обіцянки. ⁷Бо якби та перша угода Бога з людьми була бездогальною, то не було б і потреби в новій. ⁸Але Бог докоряв їм:

«Настануть дні, — сказав Господь, —
і Я нову складу угоду
з людьми Ізраїлю і з
Юдиним народом.

⁹ Йї бути іншою, ніж та,
що з їхніми уклав Я праотцями,
коли за руку їх узяв, щоб вивести
з Єгипту.

Бо не лишилися вони вірними
Моїй угоді.

І через те Я відвернувся від них, —
сказав Господь. —

¹⁰ Настануть дні, Я укладу нову Угоду
з ізраїльським народом, —
так сказав Господь. —

Законом просвітлю Я його розум,
і на серцях людей Я напишу Закон.
Я буду їхнім Богом, а вони — Моїм
народом.

¹¹ Йї тоді не матимуть вони потреби
навчати братів чи ближніх
зі словами: «Це Господь», —
оскільки кожен —
від найменшого, до найбільшого
з них — знатиме Мене.

¹² Бо Я прошу їм їхні помилки
і їхні гріхи не буду пам'ятати».

Єремія 31:34

¹³Називаючи новою цю угоду, Бог визнавав, що попередня — застаріла; а все, що зношується і стає застарілим, скоро зникне.

Доля старозавітних жертв і обрядів

9Перший заповіт мав свої обряди й місця поклоніння, створені людьми³. ²Їх було розташовано в наметі. Там стояв свічник і стіл з жертвними хлібами. Ця перша частина намету називалася Святим Місцем⁴. ³За другою завісою був відділ намету, який

³Вірш 1 Див. Вихід 25:8.

⁴Вірш 2 Вихід 25:30-31.

називався «Святая Святих»¹. ⁴В тому відділі були золочений вівтар для кадіння ладану і Ковчег Заповіту, весь окутий золотом. А в тім Ковчегу — золота посудина з манною і розквітлий Ааронів² жезл, а також таблиці з Заповітом. ⁵Понад ковчегом херувими слави Божої охороняли місце спокути. Та не будемо зараз про все це так докладно.

⁶Коли все це було так влаштовано, священники завжди заходили до першого відділу намету, виконуючи обряд поклоніння³. ⁷І лише сам первосвященик, лиш раз на рік входив до другого відділу — і то не без крові. Він приносив її за свої власні гріхи й за гріхи людей, заповідяні несвідомо⁴. ⁸Отже, Дух Святий показує, що шлях до Святой Святих ще не був відкритий, доки стоїть перший намет. ⁹Все це — символічне і вказує на теперішній час. Це означає, що дари і жертви, принесені Богу, не можуть зробити того, хто їх приносить, внутрішньо досконалим. ¹⁰Вони обмежуються лише їжею та питвом та обрядовими обмиваннями — все це зовнішні правила, чинні лише для старих часів, — доки не одержали ми нового наказу.

Поклоніння за новими обрядами

¹¹Але тепер прийшов Христос, первосвященик нового добра, яке ми зараз маємо. Він служить у наметі, величнішому й досконалішому, нерукотворному. Він не належить цьому земному світові. ¹²Христос приніс кров не козлів і телят, а Свою власну. Він приніс її і з нею ввійшов до Святой Святих, здобувши вічну спокуту за всіх нас. ^{13–14}Бо якщо кров козлів і биків або попід телиці покропили тих, хто був розбещений, і відновили їх до тілесної чистоти, то наскільки ж дієвішою буде кров Христова! Духом Святим приніс Він Себе, бездоганного, Богу в офіру. Тож Його кров очистить нашу свідомість від вчинків, що можуть привести до смерті душі наші. І ми зможемо поклонятися живому Богу.

¹⁵Через це Христос — посередник у новій угоді між Богом і людьми. Він прийняв смерть, аби принести спокуту людям за

гріхи, вчинені в час першої угоди. Завдяки цьому Христовому посередництву люди, покликані Богом, одержать обіцяну вічну спадщину.

¹⁶Де є заповіт, щоб йому набути сили, необхідно довести смерть того, хто заповідає. ¹⁷Бо заповіт може діяти лише після смерті заповідника. А поки він живий, заповіт не матиме сили. ¹⁸Ось чому навіть попередній заповіт не діяв без крові. ¹⁹Бо коли Мойсей оголошував усім людям кожну заповідь Закону, він брав кров телят і козлів, розведену водою, червлену вовну, іссоп⁵ і кропив саму Книгу Закону і всіх людей⁶, ²⁰і казав: «Це кров угоди, якій Бог наказував вам коритися». ²¹Так само він кропив кров'ю і намет, і все, що використовувалося в обрядах поклоніння. ²²Зрештою, за Законом, майже все мусить бути очищене кров'ю. А без кровопролиття не може бути прощення⁷.

Христосова жертва спокутувала гріхи

²³То було необхідно, щоб подобі речей не бес них були освячені такими жертвами. Але самі небесні речі повинні бути освячені жертвами, досконалішими, ніж ці. ²⁴Бо Христос ввійшов не до рукотворної святині — подобі справжньої. Він потрапив на самі Небеса, щоб тепер явитися за нас перед Богом. ²⁵І не для того, щоб знову й знову приносити Себе в жертву. То лиш звичайні первосвященики входять до Святой Святих щороку з несвоєю кров'ю⁸. ²⁶Якби й Він так робив, то мусив би приносити Себе в жертву багаторазово від самого сотворіння світу. Ні, Христос прийшов один раз на схилі століть, щоб знищити гріх, принісши Себе в жертву. ²⁷Доля людей — померти один раз, і після цього постати перед Судом. ²⁸Так і Христос приніс Себе в жертву один раз, щоб спокутувати гріхи багатьох людей. І вдруге Він з'явиться, але не для того, щоб знищити гріх, а щоб спасти тих, хто чекає на Нього.

¹Святая Святих Вихід 26:33.

²Вірш 4 Вихід 30:1-10.

³Вірш 6 Числа 18:3.

⁴Вірш 7 Вихід 30:10.

⁵іссоп ароматична рослина, яка використовувалася в юдейських обрядах як кропило.

⁶Вірш 19 Вихід 24:3-8.

⁷Вірш 22 Див. Левит 17:11.

⁸Вірш 25 Див. Вихід 30:10.

Христова жертва дарує нам очищення

10^У Законі була лише тінь того добра, що має прийти. В ньому немає добра справжнього. Тож він, з жертвами, що приносяться з року в рік, ніколи не зробить досконалими тих, хто приходить поклонитися Богу. ²А якби міг, то чи не перестали б люди приносити ці жертви? Адже ті, що поклоняються Богу, могли б водночас і назавжди очиститися й ніколи більше не відчувати вини за свої гріхи. ³Власне, навпаки, через ті жертви люди згадують про гріхи. ⁴Бо ж неможливо цаповою та бичою кров'ю змити гріхи.

⁵Через те, коли Христос входив у світ, він казав:

- «Ти не жадав ні жертви, ні офіри,
Лиш тіло Ти Мені наготував.
⁶ Не мав Ти втіхи в спалених офірах
та в по жертвах за гріх.
⁷ Тоді Я сказав: «Ось Я прийшов!
Як сказано про Мене у сувої Книги,
Явився Я здійснити Твою волю,
о Боже».

Псалми 39:7-9

⁸Насамперед Він сказав: «Ти не жадав і не мав втіхи з жертв і принесень, від спалених жертв та в по жертвах за гріх» (хоч Закон і вимагав цього). ⁹А потім Він сказав: «Явився Я здійснити Твою волю». Отже, Він перше скасовує, щоб установити друге. ¹⁰А саме завдяки волі Божій ми одержали святість. Бо Ісус Христос по жертвував Тілом Своїм навечно.

Христова жертва — досконала

¹¹Кожен священик стає і щодня виконує свої священицькі обов'язки. Щоразу він приносить такі самі жертви, але вони ніколи не знімають гріхів. ¹²А коли Христос приніс одну жертву за гріхи на всі часи, Він зайняв Своє місце по праву руку від Бога. ¹³І тепер Він чекає миті, коли вороги Його впадуть до Його ніг. ¹⁴Бо однією жертвою Він приніс досконалість на всі часи для тих, кому дано святість. ¹⁵Про це нам і Дух Святий свідчить. По-перше, Він твердить:

- ¹⁶ «Настануть дні, і укладу нову угоду з ними, — так сказав Господь. — Законом просвітлю Я серце їхнє, і ц голових людей Я напишу Закон».

¹⁷Потім він каже:

- «І Я ніколи вже не пам'ятатиму їхні гріхи,
і їхні злі вчинки».

Єремія 3:33-34

¹⁸Там, де гріхи прощені, приносити за них жертви немає потреби.

Рушаймо до Бога

¹⁹Ось чому, браття, ми маємо впевненість, що потрапимо до Свята Святих завдяки крові Ісусовій. ²⁰Ми потрапимо туди новим і живим шляхом, що його відкрив нам Ісус крізь завісу — тобто через Тіло Його. ²¹І ще ми маємо великого Первосвященика, що править Храмом Божим. ²²Тож наблизимся до Бога зі щирими, повними твердої віри серцями, очищеними від нечистого сумління, омивши тіла свої чистою водою. ²³Будьмо непохитні в тій надії, яку ми маємо. Адже Той, Хто дав нам обітницю, — і Сам сповнений віри.

Підтримуймо одне одного

²⁴Ми повинні думати одне про одного, спонукаймо одне одного до любові й добрих вчинків. ²⁵Не дамо припинитися нашим зустрічам, як то дехто намагається. Навпаки, підтримуймо одне одного дедалі дужче. Адже ми бачимо, як наближається День¹.

Не відвертайтеся від Христа

²⁶Бо якщо ми й далі свідомо грішитимемо після того, як пізнали істину, тоді вже ніяким жертвам за гріхи місця не буде. ²⁷А буде лише жакливе очікування суду й лютого вогню, що зжере всіх, хто проти стоїть Богу. ²⁸Кожен, хто відмовлявся від Закону Мойсея, буде безжалісно відданий на смерть за свідченнями двох або трьох свідків. ²⁹Уявіть же, наскільки гіршу кару заслуговує той, хто ногами топтав Сина Божого, хто нечестивою вважає кров заповіту, що освятила його, хто зневажав Дух милості! ³⁰Адже нам відомий Той, Хто сказав: «Мені належить помста; і Я відомщу»². І ще Він сказав:

¹наближається День Очевидно, йдеться про День, коли Ісус Христос знову прийде на землю.

²Мені ... відомщу Повторення Закону 32:35.

«Господь судитиме народ Свій».

Псалми 134:14

³¹То жаклива річ — потрапити в руки живого Бога.

Не втрачайте мужності

³²Пригадайте ті перші дні, коли ви були щойно осяяні світлом Благовісті. Багато боротьби й страждань випало тоді на вашу долю. І все ви витерпіли. ³³Часом вас самих виставляли на привселюдну зневагу й страждання. Іншим разом ви поділяли долю таких же упосліджених. ³⁴Ви розділяли страждання тих, які були в ув'язненні, і з радістю сприймали, коли у вас відбирали ваше майно. Бо ви знали, що володієте чимось кращим, таким, що буде з вами завжди.

³⁵Не полишайте ж мужності своєї, вона принесе вам велику винагороду. ³⁶Ви мусите бути наполегливі, щоб виконати Божу волю й тоді отримати обіцяне Ним. ³⁷Бо ось іще зовсім небагато,

«і прийде Той, Кому прийти належить,
Він не забариться.

³⁸ А праведний Мій житиме вірою.

Якщо ж відвернеться —

Душі Моїй не буде в ньому втіхи».

Аваккум 2:3-4

³⁹Але ми не належимо до тих, хто відвернеться й заблудиться. Ні, ми ті люди, що мають віру й спасіння.

Віра

11 Що ж це означає — віра? Це значить бути певним у тому, на що сподіваєшся. Це значить знати, що щось є дійсне, навіть якщо ми не можемо бачити його. ²Це те, що в минулі часи принесло нашим предкам прихильність Божу. ³Завдяки вірі ми розуміємо, що всесвіт був створений за Божим наказом. Тобто видиме було створене з невидимого.

⁴Завдяки вірі Авель приніс Богу кращу жертву, ніж Каїн¹. Завдяки вірі Авель був визнаний праведним, оскільки Бог схвалив його дарунок. Завдяки вірі він і зараз все

ще промовляє до нас, незважаючи на те, що помер.

⁵Завдяки вірі Енох² був перенесений Богом до іншого життя, не спізнавши смерті. І ніхто не міг знайти його, бо ж Бог забрав його. Адже до перенесення він був визнаний як такий, що став милий Богу. ⁶А без віри стати милим Богу неможливо. Бо той, хто йде до Бога, мусить вірити в Його існування, а також у те, що Він нагородить того, хто шукає Його.

⁷Завдяки вірі Ной,³ попереджений про речі невидимі, прислухався до попередження, збудував ковчег і врятував свою родину. Своєю вірою він довів, що світ був неправий, і став одним з тих, хто став праведним завдяки вірі.

⁸Завдяки вірі Авраам, покликаний Богом, підкорився й вирушив у ту землю, яку йому належало одержати як спадщину. Він пішов, хоча й не знав, куди йде. ⁹Завдяки вірі він жив у Землі Обітованій як чужинець у чужій землі. Він жив у наметах, разом з Ісааком⁴ та Яковом⁵ — такими ж, як і він, спадкоємцями Божої обітниці. ¹⁰Він зробив це, бо дивився вперед, він бачив місто, зведене на справжній основі. Місто, задумане й збудоване Богом.

¹¹Завдяки вірі і всупереч тому, що Сара вже була немічна зачати дитину, та й Авраам був вже дуже старий, йому дано було сили мати дитину⁶. Він повірив Тому, Хто пообіцяв їм. ¹²І от від одного чоловіка, вже майже омертвілого, пішли нащадки, такі ж численні, як зірки небесні, такі ж незліченні, як пісок морський.

¹³Усі ці люди до смерті не втрачали віри. Вони не мали обіцяного за життя, але бачили його звіддалік і вітали прихід його. І вони відкрито прийняли усвідомлення того, що вони лише тимчасові гості тут, на землі. ¹⁴Ті, що говорять так, ясно показують, що вони шукають свою власну землю. ¹⁵Якби вони думали про землю, яку залишили, то

²Енох син Яреда, один з праведних патріархів древньої Юдеї. (Буття 5:24).

³Ной один із нащадків Адама.

⁴Ісаак син Авраама, один з патріархів народу ізраїльського.

⁵Яків один із патріархів народу ізраїльського, молодший брат Ісаака.

⁶Вірш 11 Ісаак народився, коли Авраамові було сто років, а Сарі, його дружині — дев'яносто.

¹Авель і Каїн сини Адама і Єви, перших людей. Авель був пастухом, а Каїн — хліборобом.

мали б змогу повернутися туди. ¹⁶Та навпаки, вони мріють про країну крашу, небесну. Через те й Бог не соромиться називатися їхнім Богом — адже Він наготував місце для них.

¹⁷Завдяки вірі Авраам, коли Бог випробовував його, запропонував у жертву Ісаака¹. Так, той, хто одержав обітницю, ладен був принести в жертву свого єдиного сина. ¹⁸І Бог сказав йому: «Це від Ісаака підуть твої нащадки»².

¹⁹Авраам гадав, що Бог може навіть підняти людей з мертвих. Адже справді Він повернув Ісаака з мертвих.

²⁰З вірою Ісаак благословив на майбутнє Якова та Ісава³.

²¹Завдяки вірі Яків, коли помирав, благословив кожного з Йосипових⁴ синів, схилившись на кінець ціпка свого.

²²Завдяки вірі Йосип, наприкінці життя свого, сказав про вихід народу ізраїльського з Єгипту, а також дав настанови щодо того, як бути з його останками⁵.

²³Завдяки вірі батьки Мойсееві, коли він народився, три місяці переховували його, бо він був чарівним дітям. Вони не злякалися фараонового наказу⁶.

²⁴Завдяки вірі Мойсей, уже в дорослому віці, відмовився, щоб його називали сином фараонової дочки⁷. ²⁵Він обрав собі інший шлях: зносити труднощі разом із народом Божим, аніж насолоджуватися плінними радощами, що їх приносить гріх. ²⁶Наругу над Христом Мойсей вважав більшим багатством, ніж усі скарби Єгипту. Адже він дивився далеко вперед і бачив там свою винагороду.

²⁷Завдяки вірі залишив він Єгипет, не злякавшись гніву царського. І наполегливість його була такою, ніби він бачив Того, Хто насправді є невидимим. ²⁸Завдяки вірі відсвяткував він Пасху й окроплення

кров'ю, щоб ангел смерті не торкнувся жодного з первістків народу ізраїльського.

²⁹Завдяки вірі люди ізраїльські перетнули Червоне море так, ніби пройшли суходолом. Та коли те саме намірилися зробити єгиптяни, їх поглинуло море.

³⁰Завдяки вірі стіни Єрихонські⁸ впали після того, як люди обходили навколо міста сім днів. ³¹Завдяки вірі розпусниця Рааб⁹ уникла смерті разом з іншими непокірними за те, що вона дала дружній притулок двом вивідикам.

³²Що ще сказати? Не стане мені часу, щоб розповісти про Гедеона¹⁰, Варака¹¹, Самсона¹², Єффая¹³, Давида, Самуїла¹⁴ і пророків. ³³Завдяки вірі вони врятували царства, встановлювали справедливість між людьми, вони дістали Божі Обітниці. Вони замикали уста левам. ³⁴Вони вгамовували лють вогню. Їх не брав меч. З немічі вони черпали силу. В битві вони ставали могутніми й змушували тікати ворожі війська. ³⁵Загіблі вставали з мертвих і поверталися до своїх жінок. Інших було віддано на тортури, й вони відмовлялися від полегшення своєї долі. Тож після смерті вони могли здобути краще життя. ³⁶Дехто зазнав збиткування й батога, дехто — кайданів та в'язниць. ³⁷Їх побивали камінням, їх розпилювали навіл, їх рубали мечем. Вони носили овечі й козячі шкури, вони жили в злиднях, пройшли через переслідування і труднощі.

³⁸Світ був не гідним їх. Вони блукали в пустелях і горах, вони мешкали в печерах і провалах земних. ³⁹Вони були визнані Богом, але не одержали обіцяного Богом. ⁴⁰Бог приготував для нас дещо краще. Тільки разом з нами вони досягнуть досконалості.

¹Вірш 17 Бажаючи випробувати Авраама, Бог зажадав, щоб він приніс у жертву сина свого Ісаака.

²Це від ... нащадки Буття 2:12.

³Яків та Ісав Ісаакові сини.

⁴Йосип тут ідеться про старшого сина патріарха Якова.

⁵Вірш 22 Згідно з заповітом Йосипа, його тіло було забальшоване й перебувало в Єгипті до самого виходу юдеїв.

⁶Фараонів наказ Див. Вихід 2:15-22.

⁷Вірш 24 Вихід 2:1-12.

⁸Єрихон місто неподалік Єрусалима.

⁹Рааб єрихонська розпусниця.

¹⁰Гедеон сьомий суддя Ізраїлю.

¹¹Варак був покликаний Дебороро-пророчицею звільнити Ізраїль від гноблення царя Асорського Явина.

¹²Самсон герой ізраїльський.

¹³Єффай позашлюбний син Галаада, позбавлений спадщини.

¹⁴Самуїл пророк і суддя народу ізраїльського, який благословив на царювання Давида.

Наслідуймо приклад Христа

12 Ми маємо так багато свідків віри. Вони оточують нас, ніби хмара. Тож відкиньмо все, що перешкоджає нам. Відкиньмо гріх, який так легко обплітає нас. І рушаймо з наполегливістю довгим шляхом, що лежить перед нами. ²Хай завжди перед очима нашими буде Ісус, наш Провідник у вірі. Він приведе її до досконалості. Заради радості, що чекала на Нього, Він витерпів страту на хресті. Він зневажив цю ганьбу й тепер посів Своє місце по праву руку від Божого престолу. ³Пам'ятаймо про Нього, Хто виніс такий опір з боку грішників, що ви тепер не занепадали духом через велику втому.

Бог — наш батько

⁴Ваша боротьба з гріхом не була ще боротьбою до смерті. ⁵Може, ви забули слова нагадування, звернені до вас як синів:

«Не легковаж, Мій сину,
суворістю Господнею
і докори Його не вважай тягарем.

⁶ Бо суворість Господня — тим, кого
Він любить,
бо Він суворий з тими, кого вважає
за Своїх синів»¹.

⁷Терпіть недолю як покарання. То Бог суворий з вами як зі Своїми синами. Бо ж якого сина батько не карає? ⁸Якщо ж ніхто вас не карає (кожного сина карають), то, значить, ви не є законними дітьми, ви не є справжніми синами. ⁹Крім того, всі ми маємо батьків — людей, які виховують нас і яких ми поважаємо. Тож наскільки більше мусимо ми підкорятися нашому духовному батькові, щоб жити. ¹⁰Суворість наших земних батьків — коротка. Вони суворі з нами мірою свого розуміння, а Бог суворий з нами для нашого ж блага, щоб ми могли розділити з Ним Його святість. ¹¹Немає такої кари, яка б здавалася приємною в мить покарання, швидше навпаки — здається, вона несе смуток. Але згодом тим, хто навчений нею, вона приносить мирний врожай праведного життя.

¹Вірш 6 Книга приказок Соломонових 3:11-12.

Як треба жити

¹²Тож підніміть свої охлялі руки й зміцніть свої немічні коліна!² ¹³Зробіть прямими шляхи свої³, щоб ноги ваші не вивихнулися від спотикання, а навпаки — зміцнилися.

¹⁴Прагніть жити в мирі з усіма людьми. Прагніть святого життя, бо без цього ніхто не зможе побачити Господа. ¹⁵Пильнуйте, щоб ніхто не втратив милості Божої, щоб не проріс гіркий корінь, що створить ускладнення для вас і отруїть багатьох інших. ¹⁶Пильнуйте, щоб ніхто не став розпусником або безбожником, як той Ісав⁴, що свої права старшого сина віддав за тарілку їжі. ¹⁷І потім, як ви знаєте, коли він хотів успадкувати благословення, то був відштовхнутий. І хоч лив сльози, але змінити нічого не міг.

¹⁸Ви не прийшли до гори, якої можна торкнутись⁵ і яка горить вогнем. Ви не прийшли до темряви, мороку й бурі. ¹⁹Ви не прийшли до звуків сурми й до голосу, що промовляв слова, після яких кожен, хто чув, просив, щоб більше не було до нього ніяких слів. ²⁰Бо не могли вони витримати того, що було наказано їм: «Якщо хоча б тварина торкнеться гори, то враз скам'яніє»⁶. ²¹Видовище було таким жахливим, що Мойсей промовив: «Я тремчу від страху»⁷.

²²Але ви прийшли до гори Сіон, до міста Бога живого Небесного — Єрусалима. Ви прийшли до тисяч і тисяч радісних ангелів, що зібралися разом. ²³Ви прийшли на зібрання першородних синів Божих, чії імена накреслені на Небесах. Ви прийшли до Бога, судді всіх людей. Ви прийшли до душ праведників, які вже стали доскональними. ²⁴Ви прийшли до Ісуса, посередника в Новому Заповіті. Ви прийшли до крові, якою окропляють і яка говорить про кращі речі, ніж кров Авелева.

²Вірш 12 Апостол Павел цитує вірш із Книги пророка Ісаї 35:3.

³Вірш 13 Тут цитується Книга приказок Соломонових 4:26.

⁴Ісав син патріарха Ісаака й старший брат-близнюк Якова.

⁵Вірш 18 Тут перегук з Другою книгою Мойсеєвою: Вихід.

⁶Якщо ... скам'яніє Вихід 19:12-13.

⁷Я ... страху Повторення Закону 9:19.

²⁵Будьте певні, що ви не відмовитеся почути Того, Хто говорить. Якщо ті, хто відмовилися слухати Його попередження на землі, не уникли своєї долі, то чи не важче буде нам уникнути її, коли відвернемося від Того, Хто попереджає нас з Небес? ²⁶Того разу голос Його потряс землю. А тепер Він пообіцяв: «Ще раз Я потрясу не лише землю, а й Небеса»¹. ²⁷Слова «ще раз» означають, що все створене — нестійке, що воно буде знищене. А те, чого потрясти неможливо, — залишиться незмінним.

²⁸Отже, якщо ми дістаємо царство, яке не можна потрясти, будьмо вдячні, і поклонімося Богу з пошаною і страхом. ²⁹Бо наш Бог — то вогонь палючий.

13 Хай живе братня любов поміж вами. ²Ніколи не забувайте про гостинність, адже дехто був гостинний до ангелів, навіть не впізнавши їх.

³Пам'ятайте про ув'язнених так, ніби ви ув'язнені разом з ними. Пам'ятайте про тих, хто страждає, розуміючи, що й ви самі можете зазнати таких страждань.

⁴Шануйте шлюб; сімейне ложе мусить бути непорочним. Бо розпусників і перелюбців Бог засудить.

⁵Не зав'язуйте своє життя любов'ю до грошей, задовольняйтеся тим, що маєте. Адже Бог сказав:

«Я вас ніколи не залишу.
Від вас ніколи не відмовлюсь».
Повторення Закону 31:6

⁶Тож ми можемо довірчо сказати:

«Господь — моя підтримка;
Я не боюся нічого.
Що люди можуть мені заподіяти?»
Псалми 118:6

⁷Пам'ятайте наставників своїх, що навчили вас Слову Божому. Зважайте на те, як закінчили вони своє життя. Наслідуйте віру їхню. ⁸Ісус Христос один — вчора, сьогодні й завжди.

⁹Не дозволяйте збити себе з путі різним непевним ученням. То благо для наших сердець — зміцнюватися в благодаті, а не в законах про їжу. Ніхто ніколи не мав

вигоди, підтримуючи ці закони. ¹⁰Ми маємо жертвник, з якого не мають права їсти ті, хто служить в наметі. ¹¹Юдейські первосвященики беруть кров забитих тварин до Святая Святых. Вони приносять її в жертву за гріхи. А туші спалюють за табором. ¹²Так і Ісус страждав за міською брамою, щоб дати Своїм людям святість — через власну Свою кров. ¹³Ось чому ходимо до Нього — за межі табору — й розділимо Його зганьблену долю. ¹⁴Бо у нас тут немає вічного міста, ми тільки шукаємо прийдедне місто.

¹⁵Тож через Ісуса постійно офіруймо хвалу Богу, тобто плід уст наших, що визнають Його Ім'я. ¹⁶І не забуваймо творити добро й ділитися тим, що маємо, з іншими. Бо такі жертви Богу милі.

¹⁷Слухайте наставників своїх, коріться їм. Бо вони пильнують за вами. Їм за вас звітувати. Коріться їм, щоб вони могли виконувати свою справу з радістю й без гірких зітхань. Бо це вам на користь.

¹⁸Моліться за нас. Ми сподіваємося, що маємо чисте сумління, і прагнемо у всьому поводитися чесно. ¹⁹Особливо ж благаю вас молитися, щоб Бог швидше повернув мене до вас.

^{20–21}Хай Бог миру, який через кров вічного Заповіту підняв з мертвих великого пастуха стада Божого, нашого Господа Ісуса, знарядить вас усім добрим, щоб ви могли здійснити Його волю, щоб Він міг здійснити в нас те, що приємне для Нього, через Ісуса Христа, якому хай буде слава навічно. Амінь.

²²Благаю вас, браття, прийняти з терпінням моє послання втіхи. Зрештою, це короткий лист. ²³Я хочу, щоб ви знали, що брат наш Тимофій² звільнений з в'язниці. Якщо він встигне прибути, то ми з ним будемо разом, коли я побачу вас. ²⁴Передавайте наші вітання всім вашим наставникам і всім Божим людям. Шлють вам вітання ваші браття з Італії. ²⁵Хай милість Божа буде з вами всіма.

¹Ще раз ... небеса Огій 2:6.

²Тимофій учень і сподвижник Павла.

СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ ЯКОВА

Про віру і мудрість

1 Від Якова, раба Божого і Господа Ісуса Христа, всім Божим людям, розпорошеним по світу, вітання!

²Брати мої, вважайте для себе за радість велику, коли на долю вашу випадають різні випробування. ³Бо ви ж знаєте, що як віра проходить через випробування, то народжує терпіння. ⁴Хай ваше терпіння якнайкраще себе виявляє у всьому, що ви робите. Тож ви зможете стати досконалими й довершеними, щоб нічого вам не бракувало.

⁵Отже, якщо комусь із вас бракує мудрості, то хай попросить у Бога. Бог щедро віддає всім людям і не дорікає нікому. Бог допоможе. ⁶Але треба просити з вірою, без ніяких сумнівів. Той, хто сумнівається, подібний до хвилі морської, яку ганяє і носить вітер. ⁷Хай така людина й не сподівається щось дістати від Господа. ⁸Двоєдушний — не послідовний у справах своїх.

Про багатство справжнє

⁹Якщо віруючий бідний, хай пишається з того, що Бог дав йому духовне багатство. ¹⁰А багатий хай пишається з приниження свого, бо дні його минуть, як дика квітка. ¹¹Як сонце сходить і спека настає, квітка в'яне, цвіт її опадає, і краса зникає. Так само й багатий зів'яне разом зі справами своїми¹.

Випробування не йдуть від Бога

¹²Блаженна людина, яка стоїть перед спокусами і залишається міцною, бо як подолає їх, то дістане вінець життя вічного, яке Бог обіцяв тим, хто любить Його. ¹³Ніхто у спокусі не повинен казати: «Це

мене Бог спокушає». Бог не має нічого спільного зі злом. Він ніколи нікого не спокушає. ¹⁴Спокушають людину її ж власні бажання, які зваблюють її і затягують. ¹⁵Тоді бажання, зачавши, породжують гріх, а гріх, як утвердиться, породжує смерть.

¹⁶Не обдурюйте себе, брати мої любі. ¹⁷Кожен добрий і довершений дар приходить згори, від Отця, що створив усі світила. Бог є постійним і незмінним. ¹⁸Він назвав нас дітьми своїми в посланні істинному, щоб стали ми найвищими з усіх Його створінь.

¹⁹Пам'ятайте це, мої браття. Намагайтеся більше слухати, ніж говорити. Не піддавайтеся гніву. ²⁰Гнів людський стоїть на заваді життю праведному, якого вимагає Бог.

Виконавці Божого Слова

²¹Отож відкиньте усіляку нечистоту й зло в своєму житті, яких так багато. Прийміть покірливо вчення Боже, що посієне в серцях ваших і може спасти душі ваші. ²²Виконуйте Слово Боже, а не лише слухайте Його, бо інакше ви обдурюєте самі себе. ²³Хто тільки слухає Слово Боже, та не виконує його, той подібний до людини, що дивиться на своє відображення в дзеркалі. ²⁴Вона пильно дивиться на себе, а як відійде, тієї ж миті забуде, як виглядає. ²⁵Досконалий Закон Божий несе свободу людям. І той, хто уважно вивчає його й живе згідно з ним, хто втілює його життям своїм, а не просто, вислухавши, забуває, — буде щасливою людиною.

Справжня побожність

²⁶Якщо хтось вважає себе побожним, та не вгамовує язика свого, він лише обманює себе. Побожність цієї людини нічого не варта. ²⁷Побожність же чиста й непорочна

¹Вірш 11 Див. Ісаїя 37:1-2; 40:6-7.

перед Богом і Отцем виявляється в піклуванні про вдів та сиріт, що у скруті¹, та у збереженні себе самого від скверни світу.

Возлюбіть ближнього свого

2Брати мої, тримайтеся віри в нашого славного Господа Ісуса Христа, незважаючи на особу. ²Скажімо, прийдуть на ваше зібрання людина в гарному вбранні та з золотим перстнем і бідна людина у зношеному одязі. ³Якщо ви виявите особливу увагу тому, хто в пишному вбранні і скажете: «Сідай тут, на гарному місці», а до бідного: «Стій там» або «Сідай біля ніг моїх», — ⁴то чи не поділяєтеся поміж себе, чи не стаєте ви непобожним суддею з лихими думками?

⁵Слухайте ж, любі брати мої! Чи не вибрав Бог убогих, бідних в очах світу бути багатими вірою, бути спадкоємцями Царства, яке Бог обіцяв тим, хто любить Його? ⁶А ви зневажили бідного! Та хіба ж не багаті пригноблюють вас? І хіба це не вони тягнуть вас до суду? ⁷І хіба це не вони паплюжать добре ім'я, що було дано вам?

⁸Якщо ви справді виконуєте царський Закон, що в Святому Письмі записаний: «Люби ближнього свого, як себе самого»², — то чините праведно. ⁹Та коли ви щось робите, зважаючи на особу, ви чините гріх, і будете ви покарані як порушник Закону. ¹⁰Бо хто дотримується Закону в цілому, але порушує в чомусь одному, той вважається винним у всьому. ¹¹Хто сказав: «Не чини перелюбу»³, той також сказав: «Не вбивай»⁴. Отож, якщо не чиниш перелюбу, але вбиваєш, то ти є порушником Закону. ¹²Говори і дій як людина, яку судитимуть за Законом, що дає свободу. ¹³Бо суд Божий буде немилосердним до того, хто не виявляв милосердя. Милосердя вище суду.

Віра й добрі справи

¹⁴Брати мої, яка користь у тому, щоб говорити, що віриш, але нічого не робити на підтвердження віри? Хіба може така віра

спастися? ¹⁵Брат або сестра не мають одягу або їжі повсякденної. ¹⁶А хтось із вас їм каже: «Я сподіваюсь, що ти в теплі і маєш, що їсти. Іди собі з миром!», — але не дасть необхідного. Чи буде з цього користь? ¹⁷Так само й віра. Якщо вона не супроводжується ділами, то сама по собі вона мертва.

¹⁸Хтось може сказати: «У тебе віра, а в мене діло. Ти виявляєш віру без справ, а я виявляю свою віру у ділах своїх. ¹⁹Ти віриш, що Бог єдиний? Добре! Але навіть демони вірять у це — і тремтять».

²⁰Нерозумний! Ти хочеш доказів того, що віра без діл мертва? ²¹Хіба предок наш Авраам не був виправданий Богом за діла свої, коли приносить у жертву свого сина Ісаака?⁵ ²²Як бачите, віра сприяла ділам його і ставала довершеною завдяки ділам. ²³Отак здійснилося сказане в Святому Письмі: «Авраам вірив у Бога, віра ця є часткою його праведності, і тому Авраам був названий другом Бога»⁶.

²⁴Отож ви бачите, що людину перед Богом виправдовують її діла, а не сама лише віра. ²⁵І так само хіба не була розпусниця Рааб виправдана Богом за свої діла, коли надала притулок вивідникам і допомогла їм утекти іншою дорогою?⁷ ²⁶Ось чому як тіло мертво без духу, так і віра мертва без діла.

Стежте за тим, що говорите

3Брати мої, небагатьом із вас доведеться стати вчителями. Ви ж знаєте, що вчителів чекає більш суворий суд. ²Я попереджаю, оскільки всі ми часто впадаємо в гріх. І якщо людина не грішить у словах своїх, то вона людина досконала, яка вміє тіло своє контролювати. ³Ми вгнуздуюмо коня, щоб він слухався нас і ми могли керувати всім його тілом. ⁴Це справедливо й щодо кораблів. Хоч які вони великі, і хоч якими б їх сильними вітрилами носило, але ж воля керманіча скеровує їх дуже невеличким кермом.

⁵Отак і язик наш — хоч і невеличка частка тіла, а багатьма ділами великими вихваляється. Від маленького полум'я може згоріти цілий ліс. ⁶Язик — це полум'я. Він є осередком зла поміж частин нашого тіла.

¹Вірш 2 Див. Йова 31:16-17.

²Вірш 8 Левит 19:18.

³«Не чини перелюбу» Вихід 20:14.

⁴«Не вбивай» Вихід 20:13.

⁵Вірш 21 Див. Буття 22:17.

⁶Вірш 23 Буття 15:6.

⁷Вірш 25 Див. Єгошуа 2:1-21.

Він оскверняє все тіло і спалює все наше буття. Сам же язик запалюється від пекельного вогню. ⁷Різноманітних звірів, птахів, плазунів, різні морські створіння людина може приборкати і приборкала. ⁸Але жодна людина не може приборкати язик. Є він злом нестримним. Він повен смертельної отрути. ⁹Ним ми прославляємо Господа і Отця і ним же проклинаємо людей, які створені за подобою Божою¹.

¹⁰Ті ж самі уста і благословляють, і проклинають. Брати мої, так не повинно бути. ¹¹Хіба можуть з одного джерела текти солодка й гірка вода? ¹²Брати мої, чи може смоковниця родити маслини, а виноград — смокви? Отак і солоня та прісна вода не течуть з одного джерела.

Справжня мудрість

¹³Хто серед нас мудрий та розумний? Нехай той доведе це доброю поведінкою, ділами своїми смиренними, породженими мудрістю. ¹⁴Та якщо серце ваше сповнене гіркої заздрості й себелюбства, то не вихваліться, бо це просто приховування брехні за істиною. ¹⁵Це не та мудрість, що сходить з Небес, а земна, недуховна й диявольська. ¹⁶Бо там, де є заздрість і себелюбство, там безладдя. Там чиняться всілякі лихі справи. ¹⁷А мудрість, що сходить з Небес, — насамперед чиста, подруге, мирна, добра, покірлива, багата на милосердя і добрі справи. Вона неупереджена і щира. ¹⁸Плоди праведності зачинаються у мирі тими, хто мир творить.

Присвячуйте себе Богу

4 Звідки виникають ворожнеча і сварки між вами? Чи не від пристрастей, що вирують у ваших тілах? ²Ви чогось бажаєте, та все ж не одержуєте. Ви вбиваєте. Ви заздрите іншим. Все одно ви не можете одержати чого бажаєте, і ви сваритеся, бо не просите Бога. ³Коли ви просите, то не одержуєте, бо просите ви не на добро, а для того, щоб використати це для свого задоволення. ⁴Невірні, хіба ви не знаєте, що любов до земного життя — це те ж саме, що й ворожнеча з Богом? Той, хто хоче бути в дружбі зі світом, стає ворогом Бога. ⁵Чи ви гадаєте, що в Святому Письмі

даремно сказано: «Дух, що Бог вселив у нас, любить ревно»². ⁶Але Він дав нам ще більшу милість, ось чому сказано:

«Бог проти пихатих,
покірливим дарує благодать».

Книга приказок Соломонових 3:34

Корімося Богу

⁷Тож підкоріться Богу. Станьте проти диявола, і він утече від вас. ⁸Наблизьтеся до Бога, і Він наблизиться до вас. Омийте руки свої грішні і очистіть сердечні спокуси, що розділені між Богом і світом!³ ⁹Сумуйте, страждайте і плачте! Хай сміх ваш обернеться слізьми, а радість — смутком. ¹⁰Корітеся Богу, і Він вознесе вас.

Не судіть одне одного

¹¹Брати, не судіть одне одного, бо хто лихословить проти свого брата чи осуджує його, насправді хулить і осуджує Закон. А коли ти судиш Закон, то ти не його виконавець, а його суддя. ¹²Є лише один Законодавець і Суддя, який може спасти чи погубити. А хто ти такий, щоб судити ближнього?

Покладаймося на Бога

¹³Послухайте, ви, що кажете: «Сьогодні або завтра вирушимо ми в те чи інше місто, де пробудемо рік. Там ми будемо торгувати й заробляти гроші». ¹⁴Ви ж не знаєте, що станеться у вашому житті завтра. Бо ви — туман, який з'являється на деякий час, а потім зникає. ¹⁵Натомість ви мусите казати: «Як буде на те воля Божа, ми будемо жити і робити так і так». ¹⁶Ви ж, пишаючись, вихваліться. А таке вихваління — то зло! ¹⁷Отже, коли ви знаєте, як творити добро, та не робите, то чините гріх!

Багатих буде покарано

5 Слухайте ви, багаті! Плачте й ридайте над лихом, що наближається до вас. ²Багатство ваше прогнило, і одяг ваш міль побила. ³Золото й срібло ваше зіржавіло! Іржа буде свідчити проти вас і з'їсть ваше тіло, як вогонь. Ви скарби зібрали собі в останні дні.

¹Вірш 9 Див. Буття 1:27.

²Вірш 5 Вихід 20:5.

³Вірш 8 Див. Ісаїя 1:16.

Платіть робітникам як належить

⁴Погляньте! Робітники, що обробляли ваші поля і в яких ви утримали плату, голосять! І бідкання женців дійшли до слуху Господа Саваофа¹. ⁵Ви вели земне життя, сповнене розкошів та надмірної насолоди, і розгодувалися, як на заклання. ⁶Ви засуджували і вбивали невинних, які не могли вам протистояти.

Блаженний, хто вірить і має довготерпіння

⁷Отож будьте терплячі, браття, аж до дня пришествия Господа. Пам'ятайте, хлібороб чекає дорогоцінного врожаю від землі своєї, він терпляче чекає на ранні й пізні дощі. ⁸Ви також маєте чекати терпляче. Тримайте міцними серця ваші, бо Господне пришествя близько.

⁹Браття, не обертайте своє незадоволення одне на одного, щоб не бути осудженими. Дивіться! Суддя вже стоїть біля дверей. ¹⁰Браття, згадайте пророків як зразок страждань і довготерпіння. Вони говорили від імені Бога. ¹¹Пам'ятайте, що ми вважаємо блаженними тих, хто потерпає. Ви чули про довготерпіння Йова² і знаєте, який кінець Господь дав йому. Господь милосердний і співчутливий.

Сила молитви

¹²І насамперед, брати мої, перестаньте клястися небом і землею чи іншими якимись клятвами. Ваше «так» має бути «так», а «ні» — то й має бути «ні», щоб не бути вам засудженими. ¹³Якщо в біду потрапив хтось із вас, хай молиться. А як у радості, хай співає псалми. ¹⁴Якщо хтось із вас занедужав, то покличте старійшин із церкви, щоб вони помолилися за нього, помазавши його оливою в ім'я Господне. ¹⁵І молитва з вірою спасе недужого, і Господь зцілить його. І якщо він вчинив гріх, то Господь простить йому.

¹⁶Отож розкажіть один одному про гріхи, які ви чините, моліться одне за одного, щоб зцілитися. Бог зглянеться на вас, бо молитва праведників може дуже багато. ¹⁷Ілля³ був такою ж людиною, як і ми з вами. Він палко молився, щоб дощ не падав на землю. І дощу не було на землі три з половиною роки. ¹⁸Потім він знову помолвся, і небо послало дощ, і земля знов почала давати врожай.

¹⁹Брати мої, якщо хтось із-поміж вас відійшов від істини, а інший повернув його до неї, ²⁰то знайте, що людина, яка повернула грішника на путь істини, спасла ту людську душу від смерті. Також та людина спричинила прощення багатьох гріхів⁴.

¹Саваоф одне з імен Бога, означає «Господь небесних військ».

²Йов Див. Книга Йова.

³Ілля пророк Бога, який жив приблизно за 850 років до н.е. (Див. Перша книга Царів 17:1).

⁴Вірш 20 Див. Приказки 10:12.

ПЕРШЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПЕТРА

Вітання

1 Петро, апостол Ісуса Христа, до вибраних людей, що живуть далеко від рідної країни, і розкидані по всій Понтії, Галатії, Каппадокії, Азії та Віфінії.

²Згідно з задумом Бога, Отця нашого, у сиву давнину через освячення Духом і завдяки Йому вас було призначено бути слухняними Йому і очищеними завдяки крові Ісуса Христа. Благодать і мир вам нехай примножаться!

Віра кошовніша за золото

³Благословен Бог і Отець нашого Господа Ісуса Христа. Великою милістю своєю відродив Він нас до живої надії завдяки воскресінню Ісуса Христа з мертвих. ⁴Це надія на нетлінну, непорочну, нев'янучу спадщину, що нас чекає на Небесах. ⁵Ви, захищені силою Божою завдяки вірі своїй, знайдете спасіння, яке відкриється вам в кінці світу. ⁶Радійте з цього, навіть якщо зараз ви й сумуєте від різних випробувань. ⁷Випробувана віра ваша набагато кошовніша від золота (яке все ж таки тлінне, хоч і вогнем випробовується). Віра ваша заслужить похвалу, славу і честь, коли явиться Ісус Христос. ⁸Хоча ви й не бачили Його, але ви любите Його. Навіть якщо ви зараз не можете побачити Його на власні очі, ви віруєте у Нього і сповнюєтеся невимовною славною радістю. ⁹І ви досягнете мети своєї віри — спасіння душ ваших.

¹⁰Пророки провіщали обіцяну нам благодать. Вони ретельно вивчали, розшукували все, що стосується цього спасіння. ¹¹Дух Христа сповіщав через них, коли і за яких обставин це станеться. Дух свідчив і про страждання, і про дальшу славу Ісуса. ¹²І відкрилося їм, що не собі вони служать, а нам. І це було сповіщено Духом Святим,

що зійшов з небес через благовісників. Навіть ангели бажають дізнатися про те все.

Заклик до святого життя

¹³Тож розбудіть думки свої й пильнуйте. Всі надії свої покладіть на благодать, що буде дана вам, коли явиться Ісус Христос. ¹⁴Не будуйте життя своє за неблагочестивими бажаннями, які ви мали, коли були темні. Будьте подібні до слухняних дітей. ¹⁵За прикладом Бога, який покликав вас, прагніть святості в усіх ділах своїх. ¹⁶Бо сказано в Святому Письмі: «Будьте святі, бо і Я святий»¹. ¹⁷І якщо називаєте Його Отцем, що безсторонньо судить діла кожного, то живіть зі страхом, поки перебуваєте на цій чужій землі. ¹⁸⁻¹⁹Ви знаєте, що не тлінним сріблом та золотом вас було викуплено від марного життя, яке дісталось вам від ваших предків, а дорогоцінною (як у непорочного і чистого ягняти) кров'ю Христовою.

²⁰Його було вибрано ще до створення світу, та з'явився Він заради вас лише останнім часом. ²¹Завдяки Йому ми повірили в Бога. Бог воскресив Його з мертвих і ввів у славу, щоб ваша віра й надія були на Бога. ²²Тепер, коли ви, сприйнявши Слово істини, очистили душі свої для справжньої братньої любові, любіть одне одного палко й від широго серця. ²³Ви відродилися не від насіння тлінного, а від Слова Божого, яке живе і житиме вічно.

²⁴ «Всі люди — як трава,
і слава людська подібна цвіту.
Трава засохне, цвіт опадє.

²⁵ А Слово Боже буде жити вічно».

Ісаїя 40:6-8

І це Слово було проповідане вам.

¹«Будьте святі». Див. Левит 11:44, 45; 19:2, 20:7.

Камінь наріжний

2 Позбавимось ж усілякої злости, обману, лицемірства, заздрощів, різного роду наклепів та обмов. ²Живімо, як новонароджені немовлята, що прагнуть чистої духовної їжі, щоб від неї зростати для спасіння. ³Бо тепер «ви пізнали Господню доброту».

⁴Прийдіть до Нього, Живого Каменя¹, не прийнятого людьми, але обраного й дорогоцінного Богу. ⁵І ви самі — живе каміння, з якого Бог буде духовний храм, щоб ви стали святим священством і приносили духовні жертви, угодні Богу через Ісуса Христа. ⁶У Святому Письмі є такі слова:

«Дивіться, камінь Я кладу наріжний
на Сіоні,
дорогоцінний, вибраний.
І той, хто вірує у нього, не
зганьбиться».

Ісаїя 28:16

⁷І цінний він для вас, хто вірує, а для невіруючих:

«Камінь, що будівельники відкинули,
став каменем наріжним».

Псалми 117:22

⁸Для невіруючих це:

«Камінь, що об нього люди спіткаються
і падають».

Ісаїя 8:14

Вони спіткаються, бо не підкорюються Слову Божому, так Бог призначив, щоб їм було.

⁹Ви ж люди вибрані, царство священників, святий народ, що Богу належить². Ви призначені сповіщати людям про великі діяння Того, Хто покликав вас із темряви у прекрасне світло Своє. ¹⁰Колись ви не були людьми Божими, а тепер ви — люди, які належать Богу. Колись ви не знали милості Божої, а тепер знаєте її.

¹**Живий Камінь** Найважливіше каміння в Божому духовному храмі (Його люди).

²**Святий народ** Божі люди називалися святими тому, що вони очищені через Христа і належать лише Богу.

Живіть для Бога

¹¹Дорогі друзі, я закликаю вас як чужинців і мандрівників не піддаватися бажанням тілесним, що ворогують із душею вашою. ¹²Живіть і поведіться серед поган, як належить. Хоч вони й звинувачуватимуть вас як злочинців, то згодом, побачивши діла ваші добрі, вони прославлять Бога в День пришествя Його.

Владі покірливі будьте

¹³Корітеся всім людським владам заради Господа. ¹⁴Корітеся цареві як верховній владі і намісникам, яких він призначив, щоб карати тих, хто чинить зло, і нагороджувати тих, хто чинить добро. ¹⁵Бо воля Божа в тому, щоб, творячи добро, ви змусували мовчати невігласів і нерозумних. ¹⁶Живіть як люди вільні, як раби Божі, а не як ті, що використовують свободу як прикриття, щоб чинити зло. ¹⁷Шануйте всіх і кожного. Любіть родину людей Божих. Благоговійте перед Богом. Поважайте царя. ¹⁸Раби, підкоряйтеся з повною пошаною господарям своїм, не тільки добрим і м'яким, але й суворим.

Страждання Христові

¹⁹Це добре, якщо людина переносить страждання заради того, що, як вона вважає, буде приємним Богу. ²⁰Чому ж ви всі чекаєте хвали, коли страждаєте за свою ж провину? Але якщо вас покарано за добро, то Богу угодне. ²¹До цього ви покликані Богом, бо Христос страждав за вас. Він залишив нам приклад. І ми мусимо йти Його слідами.

²² «На Ньому не було гріха,
і не було в устах Його обману».

Ісаїя 53:9

²³Коли Його зневажали, він не відповідав зневагою. Коли він страждав, то не погрожував, а вірився Судді праведному. ²⁴Він Сам ніс гріхи наші тілом Своїм на хрест, щоб ми могли вмерти для гріха і жити для праведності. Нас зцілено Його ранами. ²⁵Бо никали ви, мов вівці заблудлі, а тепер ви повернулися до Пастиря і Опікуна душ своїх.

Про жінок та чоловіків

3Щодо вас, жінки, то ви мусите бути зпокійні чоловікам своїм. Якщо хтось із них не підкоряється Слову Божому, то ви можете своєю власною поведінкою, а не балачками, повернути їх. ²Та для цього самим треба жити чисто й бездоганно. ^{3–4}І хай краса ваша буде не зовнішньою (завдяки хитрій зачісці, золотим прикрасам або пишному вбранню), а внутрішньою, що йде від самого серця. Богом цінується не в'януча краса — лагідність і спокійна вдача. ⁵Саме так у давні часи ті святі жінки, які поклали надії на Бога, прикрашали себе. Вони підкорялися чоловікам своїм. ⁶Так Сара підкорялася Аврааму й називала його хазяїном. І ви, жінки, — дочки її, якщо ви робите добро, і якщо ви нічого не боїтеся.

⁷Так само й чоловіки мають жити зі своїми жінками з розумінням. Виказуйте їм шану як слабкій статі. Разом із вами вони успадкують милість Божу — дар життя. Якщо ви будете все це виконувати, то не буде перешкод молитвам вашим.

Про страждання за праведний вчинок

⁸Отже, всі мусять жити в мирі, бути співчутливими, любити братів і сестер, бути милосердними й покірливими. ⁹Не відповідайте злом на зло, образою на образу. Навпаки, благословляйте, бо саме для цього ви були покликані Богом, щоб могли ви успадкувати Його благословення. ¹⁰У Святому Письмі сказано:

«Той, хто хоче любити життя,
побачити кращі часи,
хай береже язик від зла,
щоб з уст його слова лукаві не
злітали.

¹¹ Відмовтеся від зла, добро робіть.
Шукайте мир, ідіть до миру.

¹² Погляд Господа — на тих, хто
добро чинить,
слух Його — до їхніх молитв.
Та відвертається Господь від тих,
хто чинить зло».

Псалми 33:12-16

¹³І хто зможе завдати вам болю, якщо ви ревно намагатиметеся творити добро? ¹⁴Та навіть якщо вам доведеться постраждати за

діло праведне, то ви справді блаженні. Отож,

«не майте страху ні перед ким
і не тривожтеся».

Ісаїя 8:12

¹⁵Та в серцях своїх святіте Христа як Господа нашого. Завжди будьте готові відповісти розсудливо тим, хто питає вас, на чому ґрунтується ваша надія. Але робіть це з повагою і лагідно. ¹⁶Совість ваша хай завжди буде чистою, щоб, якщо хтось розповів би про вас чутки, то хай він сам осоромиться тим, що паплюжить вашу праведність у Христі. ¹⁷Бо краще постраждати за праведне діло, якщо на те є воля Божа, ніж за лихе.

¹⁸Бо й Сам Христос один раз прийняв смерть за гріхи наші. Праведник віддав життя за неправедників, аби привести вас до Бога. Тіло Його померло, але відродилося Духом. ^{19–20}І Він прийшов, щоб проповідувати душам ув'язненим, які не підкорилися Богу в далекому минулому, в часи Ноя. Але Бог терпляче чекав, доки буде збудовано ковчег. ²¹Тільки дехто, а саме восьмеро, потрапили до нього і врятувалися від потопу. Ця вода є символом хрещення, яке й тепер спасає вас.

Хрещення — це не миття тіла від бруду, а благання про чисту совість, звернене до Бога. І все це відбувається завдяки воскресінню Ісуса Христа. ²²Він піднявся на Небеса і зайняв місце по праву руку від Бога, і всі ангели, і всі сили і держави підвладні Йому.

Не повторюймо гріхів

4Як Ісус виніс тілесні страждання, озбройтеся й ви такими самими думками. Бо той, хто виніс фізичні страждання, перестає грішити. ²Решту свого земного життя він присвятить не тілесним бажанням, а виконанню волі Божої. ³Досить довго ви прожили в розпусті, хіті, пияцтві й гулянках, у безбожному поклонінні бовванам. ⁴Тепер вони дивуються, що ви з ними не ведете знову розпусне життя. І тому вони зводять на вас наклепи. ⁵Вони дадуть відповідь Тому, Хто готовий судити і живих, і мертвих. ⁶Через те Добра Звістка

проповідувалася й мертвим, щоб вони, хоч і приречені, як і всі люди, Духом Святим на смерть фізичну, могли жити вічно, як Бог.

Служіть одне одному

⁷Наближається час, коли всьому настане кінець. Будьте розсудливі й стримані — це допоможе вам у молитвах ваших. ⁸Любіть одне одного палкою любов'ю, бо любов може змити багато гріхів. ⁹Будьте гостинні одне до одного без нарікань. ¹⁰Кожен із вас, залежно від того дару, що він отримав, має використати його для служіння ближньому як добрий розпорядник милості Господньої, виявленої вам у найрізноманітніших її виявах. ¹¹Хто говорить, має говорити словами Бога; хто служить, хай служить з силою, яку Бог дав, щоб усім цим вознести славу Богу через Ісуса Христа. І на віки вічні Йому слава і влада. Амінь!

Християнське довготерпіння

¹²Дорогі друзі, не дивуйтеся тим тяжким стражданням, які випали, щоб випробувати вас. Не ставтеся до них як до чогось несподіваного. ¹³Навпаки, радійте, що ви прилучаєтеся до страждань Христових, щоб радіти й веселитися й тоді, коли славу свою Він явить. ¹⁴Якщо вас принижують і ображають за те, що ви послідовники Христа, то ви блаженні, бо славний Дух Божий із вами. ¹⁵Хай ніхто з вас не постраждає як убивця чи злодій, чи злочинець, чи хіба навіть як людина, що втручається в чужі справи. ¹⁶Та якщо хтось страждає як християнин, то нехай не соромиться, а прославляє Бога, бо носить він ім'я Його.

¹⁷Бо настав час суду Божого і розпочався він з Божої сім'ї. І якщо він починається з нас, що ж тоді станеться з тими, хто не підкоряється Євангелії Божій? ¹⁸І якщо праведній людині важко спастися, то що ж буде з грішником? ¹⁹Отож ті, що страждають з волі Божої, мусять і далі творити добро і покластися на волю Творця, якому можна вірити.

¹І якщо ... з грішником? Прислів'я 11:31 в грецькому Старому Заповіті.

Паства Божа

⁵Я свідок страждань Христових, і мені належить розділити славу прийдешню, що відкриється. Тепер я хочу звернутися до старійшин ваших, бо й я старійшина. ²Пасіть отару Божу, що ввірена вам. Доглядайте її не з примусу, а з бажанням, не заради неправедної наживи, а заради служіння Богу. ³І не поведіться як господарі з тими, хто доручений вам. Краще будьте взірцем і прикладом для пастви. ⁴І коли з'явиться Пастух Верховний, то одержите ви нев'янучий вінець слави.

⁵Також і ви, молоді люди, будьте слухняні старшим. І всі ви покірливо ставтеся одне до одного, бо

«Бог противиться гордим,

Він дасть благодать смиренним».

Приказки 3:34

⁶А тому підкоріться всемогутній руці Бога, щоб Він підніс вас у призначений час. ⁷Всі ваші клопоти покладіть на Нього, бо Він піклується про вас.

Опирайтеся дияволу

⁸Будьте тверезі й пильні, бо диявол, ворог ваш, нишпорить навколо, мов лев, що гарчить і шукає, кого б пожерти. ⁹Опирайтеся йому, будьте дужими у вірі своїй. Знайте, що через такі ж страждання проходять брати і сестри ваші по всьому світі. ¹⁰Та Бог, джерело всілякої благодаті, покликав вас розділити Свою вічну славу в Ісусі Христі. Після вашого короткочасного страждання Він Сам відновить, зміцнить, підтримає, і не дасть вам упасти. ¹¹Його влада вічна! Амінь.

Прощання

¹²Я написав цього коротенького листа до вас із допомогою Силуана. Я вважаю його вірним братом. Цей лист — щоб підтримати вас і засвідчити, що то істинна благодать Божа. Стійте ж твердо на цьому. ¹³Церква у Вавілоні², яка теж була вибрана Богом, вітає вас, а також і Марко, син мій у Христі. ¹⁴Вітайте одне одного поцілунком любові. Мир усім вам у Христі.

²Церква у Вавілоні дослівно «Вона в Вавілоні».

ДРУГЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПЕТРА

Вітання

1 Від Симона Петра, раба і апостола Ісуса Христа, до тих, хто одержав ту ж віру, що й ми — від Бога нашого і Спасителя Ісуса Христа праведного. **2** Хай множаться мир і благодать через пізнання Бога, Ісуса нашого Господа.

Все від Бога

3 Все, що потрібно для духовного життя і служіння Богу, надано Ісусом, який має силу Божу. Це сталося, бо ми знаємо Того, Хто покликав нас славою і добротою. **4** І завдяки славі й доброті Своїй Він дав нам дорогі й великі обіцянки, що зможемо ми стати подібними Самому Богу, що зможемо уникнути тління, яке панує у світі через лихі людські бажання,

5 І тому докладіть усіх зусиль, щоб додати до віри вашої доброту, а до доброчинності знання. **6** Щоб до знань ви змогли додати стриманість, а до стриманості — терпіння, а до терпіння — благочестя. **7** Щоб до благочестя ви змогли додати братолюбство, а до братолюбства — любов. **8** І якщо все це у вас є і примножується, то дієво й плідно ви досягнете повного розуміння нашого Господа Ісуса Христа. **9** А хто не має цього, той сліпий, бо недалекоглядний. Він забув, що був очищений від гріхів своїх минулих.

10 Тому, браття, намагайтеся знову й знову доводити, що ви справді покликані й обрані Богом. Бо якщо ви йдете цим шляхом, то ніколи не спіткнутися вам і не впасти. **11** І будете ви жаданим Гостем у Вічному Царстві Господа нашого і Спасителя Ісуса Христа. **12** Ось чому я завжди буду нагадувати вам про все це, навіть якщо ви знаєте і утвердилися в істині, що відкрилася вам.

Свідки Христової слави

13 І вважаю я єдиноправильним повсякчас нагадувати вам про це, поки живу я в цьому тілі. **14** Адже знаю я, що скоро залишу тіло своє, як відкрив мені Господь наш Ісус Христос. **15** Отже, я буду робити все від мене залежне, щоб і після того, як покину я цей світ, ви про все це завжди пам'ятали.

16 Ми спиралися не на хитромудрі людські історії, коли сповіщали вам про силу і пришествя Господа нашого Ісуса Христа. Ми самі були свідками Його величі. **17** Він одержав честь і славу від Бога-Отця. Бо до Нього злинув голос зі Слави Всевишньої: «Це Син Мій улюблений, що Його Я вподобав». **18** Ми теж чули цей голос, що лунав з небес, коли ми були з Ним на Святій горі.

19 Ми також вважаємо послання пророків найнадійнішими. І правильно ви робите, коли звертаєтеся до них. Вони подібні до світла, що розганяє темряву, аж доки не прийде світання і ранкова зірка не засяє у серцях ваших. **20** Перше, що маєте ви зрозуміти, — це те, що жодне з пророцтв у Святому Письмі не було вигадане самими пророками. **21** Бо ніяке пророцтво не прийшло з волі людини. Ні, люди, натхнені Святим Духом, висловлювали послання Божі.

Лженаставники і лжепророки

2 Але з'являлися серед людей і лжепророки, так само, як і серед вас будуть лженаставники. Вони будуть нести згубні вчення і заперечувати Господа, Який заплатив за їхню свободу. Тим самим вони самі ведуть себе до загибелі. **2** І багато хто йтиме за ними у своїй розпусті. І через них путь істинний буде зневажений. **3** Жадібні, вони зароблятимуть на вас, обдурених їхніми облесливими словами. Загибель їхня неминуча, і вирок давно винесено.

⁴Адже Бог не помилував ангелів, які грішили, а відправив їх до темного підземелля Тартару, щоб перебували там аж до самого суду. ⁵Бог не помилував і світу древнього, але захистив Ноя, людину, що проповідувала праведне життя, і ще сімох, коли Він наслав потоп на світ безбожників. ⁶Він прирік міста Содом і Гоморру¹ і спопелив їх. То був приклад суду над нечестивцями, щоб знали, що з ними трапиться. ⁷Але Він врятував праведну людину Лота, який був пригнічений розпусною поведінкою нечестивих. ⁸Цей добрий чоловік мучився в душі своїй праведній через беззаконні вчинки, які він бачив і про які він чув, живучи день у день серед них.

⁹Отож Господь знає, як благочесних спасти від випробувань. І так само Він знає, як неправедних дотримати до Дня Суду, коли їх буде покарано. ¹⁰Це покарання — головним чином для тих, хто потурає брудній хтивості своїй, своїй людській природі й зневажає Його владу. Вони зухвали й самовпевнені. Вони не бояться зневажати ангелів славних. ¹¹Хоч ангели й дужчі й могутніші, вони ж ніколи не обмовляють цих людей перед Господом! ¹²А люди ці, мов та звірина нерозумна, що чинить згідно з природою своєю, оскільки народжена для того, щоб її спіймали і вбили. І подібно звірині вони ганяють те, чого не розуміють. І як та худоба дика, вони будуть забиті. ¹³Іхнє зло їм воздасться злом. Вони уявляють собі насолоду як розпусту й пиятику серед білого дня. Це погань і скверносії. Коли вони пристають до ваших учт, то насолоджуються своїми обманами. ¹⁴У них хтиві очі, які дивляться на жінку тільки як на предмет перелюбу. Вони не можуть спинитися в гріховності своїй. Вони зваблюють нестійких. Серця їхні повні жадоби. Вони прокляті. ¹⁵Вони заблукали, збилися з путі праведного. І пішли вони дорогою Валаама, сина Восора, який любив одержувати плату за неправедне. ¹⁶Йому було показано ослицею, що він неправий, коли ослиця заговорила людським голосом і зупинила безумного провидця.

¹Содом і Гоморра — міста, які Бог зруйнував, щоб покарати лихих людей, які там жили.

¹⁷Ці лжепророки — це сухі безводні джерела, це гнані бурею хмари. На них чекає морок темряви вічної. ¹⁸Вони пусто вихваляються і використовують як спокусу тілесні бажання, які ведуть до необачного життя, і зваблюють людей, які тільки-но втекли від тих, хто живе в омані. ¹⁹Вони обіцяють тим людям свободу, хоча самі є раби розтління. Адже людина є рабом того, хто підкорив її. ²⁰Бо коли люди, прийнявши й пізнавши Господа нашого і Спасителя Ісуса Христа, відійшли від опоганення світу, а потім знову погрузли в нього, переможені, цього разу їхня доля буде ще гіршою, ніж коли вони вперше стали на шлях розпусти. ²¹Краще для них було б і не пізнавати праведного путі, ніж пізнати святу заповідь, передану їм, і знову зректися її. ²²Що трапляється з такими, справедливо твердить прислів'я: «Пес повертається до свого ж блювотиння» або «Як свиню не мий, вона все одно болото знайде знов».

День Суду

З¹⁻²Дорогі друзі! Це вже друге послання пишу я вам. І в обох намагався нагадуванням пробудити ваш чесний розум, щоб пам'ятними були слова, що їх у минулому донесли до нас святі пророки, щоб також пам'ятною була заповідь Господа нашого й Спасителя, передана через апостолів.

³По-перше, ви мусите зрозуміти, що у дні останні з'являться зухвалі насмішники, які живуть згідно зі своїми бажаннями. ⁴Вони насміхатимуться з вас і питають: «А як же обітниця щодо Його пришествя? Наші предки померли, і все ж таки усе йде без змін — аж від часів сотворіння світу». ⁵Але стверджуючи таке, вони навмисне забувають, що небо й земля існували споконвіку. Землю ж було створено з води, за волею Божою, і завдяки воді існує вона. ⁶Ті ж сили діяли в минулі часи, коли світ загинув, водою затоплений. ⁷І за цим самим словом теперішні небеса й земля зберігаються до того дня, коли небеса розверзнуться і все на землі буде піддано вогню. Це станеться тоді, коли безбожні люди будуть засуджені і знищені.

⁸Та не забувайте, дорогі мої друзі, що для Бога один день — як тисяча літ, а тисяча років — як один день. ⁹Дехто вважає, що Господь бариться з виконанням обітници

Своєї. Ні, Він виявляє до нас терпіння, оскільки не хоче смерті жодної людини. Навпаки, Він хоче, щоб усі прийшли до покаяння.

¹⁰Але День Господень підкрадеться зненацька, як злодій. І небеса тоді зникнуть зі страшним громом, тіла небесні вогонь зжере, і зникне земля. І люди на землі, і всі їхні діла — все буде віддано вогню. ¹¹Оскільки все буде так зруйновано, то подумайте, якими мусите бути ви. Адже вам належить життя присвятити Богу, і вчинки ваші повинні бути благочесними. ¹²Ви маєте чекати і прискорювати прихід Дня Господнього. З приходом його небеса вогнем будуть зруйновані, і нібесні тіла від жару розплавляться. ¹³Але згідно з Божою обітницею ми сподіваємося нових небес і нової землі, де оселиться праведність.

¹⁴Ось чому, дорогі друзі мої, поки сподівається, щоб це сталося, робіть усе від вас залежне, щоб постати незаплямованими, бездоганними в мирі з Ним. ¹⁵І пам'ятайте, що терпіння Господа означає спасіння, як і писав вам наш улюблений брат Павло з мудрістю, що була йому Богом дарована.

¹⁶Як і в усіх інших своїх посланнях, де він говорить про ці речі, дещо буває важко зрозуміти. Неуки та нестійкі у вірі перекручують їх, як вони роблять і щодо інших писань, і накликають цим на себе погибель. ¹⁷Отож, любі мої друзі, знаючи все наперед, пильнуйте, щоб не збили вас зі шляху помилки неслухняних і щоб не відступилися ви. ¹⁸Зростаєте в милості й пізнанні Господа нашого і Спасителя Ісуса Христа. Слава Богу віднині і во віки віків!

ПЕРШЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ІОАНА

Слово Життя

1 Про те, що було споконвіку, про що ми самі чули, свідками чого ми були, що бачили на власні очі й чого торкалися власними руками, про Слово Життя ми свідчимо. **2** Це Життя з'явилося. Ми бачили його й свідчимо про це. І тепер ми сповіщаємо про Вічне Життя, яке було з Отцем, і було явлене нам. **3** Ми бачили й чули його і тепер зв'ясаємо про нього і вам, щоб ви також мали спільність із нами. А наша спільність — з Отцем і Його Сином Ісусом Христом. **4** Отож і пишемо ми про це, щоб радість наша¹ була повною!

Бог прощає гріхи наші

5 І ось послання, яке ми почули від Ісуса Христа і сповіщаємо вам: «Бог — це світло, і темряви в Ньому немає зовсім». **6** Якщо ж ми говоримо, що прилучилися до Бога, але й далі живемо в темряві гріха, то обманюємо самі себе й не наслідуюмо істини. **7** Але якщо ми живемо в світлі та праведності, як і Він живе у світлі, то маємо спільність одне з одним. А кров Ісуса, Сина Божого, очищає нас від усіх гріхів.

8 Якщо ж ми твердимо, що не маємо гріха, то обдурюємо самі себе. Це означає, що немає в нас правди. **9** Якщо ж ми гріхи свої визнаємо, то Він, справедливий і праведний, прощає їх і очищає нас від усієї неправедності. **10** Якщо ж ми кажемо, що ми не чинили гріха, то робимо з Нього брехуна, і послання Його — не в наших серцях.

Ісус Христос — наш Заступник

2 Любі мої діти! Я пишу до вас, щоб ви не згрішили. Але якщо хтось і згрішив, то має заступника перед Отцем — праведного

Ісуса Христа. **2** Він і є тією жертвою, яка спокутує гріхи наші, і не тільки наші, а й усього світу.

3 Саме так ми можемо бути певні в тому, що пізнали Бога, якщо дотримуватимемося заповідей Його. **4** Хто говорить: «Я знаю Його!» і не виконує заповіді Його, той брехун, і правда не в його серці. **5** А хто слухняний вченню Його, в тому любов до Бога й справді здійснилася. Отак ми можемо переконатися в тому, що ми в Бозі. **6** Хто каже, що живе в Бозі, той мусить жити, як Ісус жив.

Любіть одне одного

7 Любі друзі мої! Я пишу не про нову, а про стару заповідь, яку ви мали споконвіку. Ця стара заповідь — послання, яке ви чули. **8** А з іншого боку, те, що пишу вам, є водночас і новою заповіддю. І істину цю засвідчено життям Ісуса Христа і вашим життям, бо темрява відступає, а істинне світло вже сяє.

9 Хто каже, що живе у світлі, але ненавидить брата свого, той все ще в темряві. **10** Хто любить брата свого, той живе у світлі, і немає нічого в його житті, що б змушувало когось грішити. **11** А хто ненавидить брата свого, той у темряві, він блукає в темряві, не знаючи, куди йде, бо темрява засліпила його.

Підстави для написаного

12 Я пишу до вас, любі діти, бо гріхи ваші були прощені завдяки Ісусу Христу.

13 Пишу до вас, батьки, бо ви пізнали Його, Хто існував від самого початку. Пишу і вам, молоді, бо ви перемогли лукавого.

14 Я написав вам, молоді, бо ви пізнали Отця.

І написав до вас, батьки, бо ви пізнали Того, Хто існував споконвіку.

¹Вірш 4 Деякі грецькі списки Послання дають тут слово «ваша».

Я написав вам, юнаки, бо ви дужі, бо Слово Боже живе в вас, бо ви перемогли лукавого.

Не любіть світського

¹⁵Не любіть світського — всього того, що в світі. Бо той, хто любить цей світ, не має в своєму серці любові до Отця. ¹⁶Адже все, що в цьому світі, що приваблює нашу гріховну природу, що притягає зір наш, усе, чим пишаться люди в цьому світі, — це все не від Отця, а від цього світу. ¹⁷Цей світ проминає разом з усіма своїми спокусами. А хто виконує волю Божу, той живе вічно.

Ворогів Христових не приймайте

¹⁸Діти мої! Це — остання година. І, як ви чули, має прийти антихрист. Зараз з'явилось багато антихристів. З цього ми знаємо, що остання година наближається. ¹⁹Ці антихристи вийшли з нашого кола, але насправді до нас не належать. Бо якби вони до нас належали, то серед нас би й зосталися. Але вони пішли, і це свідчить, що насправді ніхто з них до нас не належить. ²⁰А ви ж були помазані Духом від Святого, і всі ви знаєте істину. ²¹Я ж пишу вам не тому, що ви не знаєте істини, а тому, що ви її знаєте, і тому, що лжа не йде з правди.

²²Хто ж тоді брехун, як не той, хто каже, що Ісус не є Христом? Така людина — антихрист. Вона відкидає і Отця, і Сина. ²³Той, хто заперечує Сина, не має й Отця. А той, хто визнає Сина, має й Отця.

²⁴Отож усе те, що чули ви від самого початку, має лишитися з вами. І якщо з вами лишається те, що ви чули від початку, то й ви лишитесь в Сині і Отці. ²⁵А це те, що Господь обіцяв нам, — вічне життя.

²⁶Це написав я вам про тих, хто намагається обдурити вас. ²⁷Але те помазання, що ви одержали від Нього, з вами лишається. Вам не потрібно, щоб хтось повчав вас. А натомість Дух, яким ви були помазані від Нього, навчає вас усього. (І пам'ятайте, що Дух — істинний, а не хибний). Лишайтесь в Христі, як Він і вчив вас.

²⁸Тепер, дорогі діти, залишайтесь в Христі, щоб коли Він з'явиться, ми могли бути певні і не посоромилися б Його, коли Він прийде. ²⁹Якщо ви знаєте, що Христос праведний, то знайте й таке: хто живе праведно, є Дитиною Божою.

Божі діти

ЗПодумайте, яку велику любов виявив до нас Отець, щоб могли ми називатися дітьми Божими! І ми справді діти Божі! Тому світ і не знає нас, бо не признав і Його. ²Любі друзі, тепер ми діти Божі, та ще невідомо, ким ми станемо. Але ж ми знаємо, що коли Христос з'явиться знову, ми будемо подібні до Нього, бо ми побачимо Його таким, який Він є! ³І кожен, хто має на Нього надію, очищає себе так само, як і Він — чистий.

⁴Кожен, хто грішить, порушує Закон Божий, бо гріх — це беззаконня. ⁵Ви знаєте, що Христос з'явився, аби забрати людські гріхи, сам же Він — безгрішний. ⁶Кожен, хто живе у Христі, не може грішити й далі. А як хто й далі грішить, то, значить, він не бачив і ніколи не знав Його.

⁷Любі діти! Не давайте себе обманювати. Той, хто живе праведно, — праведний, як Христос. ⁸Той же, хто й далі грішить, належить дияволу, бо диявол грішив від самого початку. На те й з'явився Син Божий, щоб зруйнувати зроблене дияволом.

⁹Той, хто став дітям Божим, більше не живе у гріху, бо сама суть Божа залишається в цій людині. І вже не може він грішити далі, бо став дітям Божим. ¹⁰Ось як розпізнати, хто є дітьми Божими, а хто дияволовими. Кожен, хто не живе праведно і не любить брата свого, до Бога не належить.

Любів ближнього

¹¹Таким є зміст послання, яке ви чули від самого початку — любіть одне одного. ¹²Не вподібнюйтесь Каїну¹, який належав нечистому і вбив свого брата. За що ж він убив його? Бо діла його були лихі, а братові — праведні.

¹³Браття, не дивуйтеся, якщо світ ненавидить вас. ¹⁴Ми знаємо, що перейшли від смерті до життя, бо любимо братів своїх. Бо той, хто не любить залишається мертвим. ¹⁵Хто ненавидить брата свого — вбивця, а ви знаєте, що жоден убивця не матиме вічного життя в собі. ¹⁶Отак пізнали ми, що таке любов, — завдяки Христу, який віддав Своє життя за нас. Нам також

¹Каїн Каїн заздрив Авелю і вбив його. (Див. Буття 4:1-16)

належить віддати життя своє за братів наших. ¹⁷Якщо хтось має статки і бачить, що брат його в нужді, але не має до нього співчуття, то як можна сказати, що любов Божа живе в ньому?¹ ¹⁸Любі діти! Любов наша повинна бути не словами й розмовами, а ділами, що виявляють справжню любов.

¹⁹І так ми впевнюємося, що до правди належимо. І так ми заспокоюємо наші серця перед Богом, ²⁰коли серця наші засуджують нас. Це тому, що Бог більший за наші серця і знає все.

²¹Любі друзі, якщо серця наші нас не засуджують, то є в нас певність, що ми наблизимося до Бога. ²²І ми одержуємо від Бога все, про що просимо, бо виконуємо заповіді Його і діємо догідно Богу. ²³Ось, що Він нам заповідав: щоб вірували ми в ім'я Сина Його Ісуса Христа і любили одне одного, як Він наказував нам. ²⁴І хто живе згідно з заповідями Божими, той живе в Ньому, і Бог живе у такій людині. Ми знаємо, що Бог живе в нас завдяки Духу, який Він дарував нам.

Застереження проти лженаставників

4 Друзі мої любі! Не йміть віри кожному Духу, але перевіряйте духи, щоб побачити, чи справді вони від Бога. Я кажу вам це, бо чимало лжепророків з'явилося у світі. ²Ось як ви можете розпізнавати Дух Божий: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов на землю в людській подобі, — такий дух від Бога. ³А дух, який не визнає Ісуса, — не від Бога. Це дух антихриста, про якого ви чули, що він іде і вже в світі.

⁴Діти мої, ви належите Богу і перемогли їх, адже Бог, який в вас, — більший, ніж диявол, який у світі. ⁵Антихристи належать світу. Отож те, про що вони говорять, йде від світу, і світ слухає їх. ⁶А ми належимо Богу. Той, хто Бога знає, слухає нас. А хто не належить Богу, нас не слухає. Отак ми й можемо відрізнити Дух, що несе правду, від духа, що зводить людей.

Про любов істинну

⁷Дорогі друзі! Любіть одне одного, бо любов — то від Бога. Кожен, хто любить, став Божою дитиною і пізнає Бога. ⁸Той,

хто не любить, Бога не пізнав, бо Бог — то любов. ⁹Отак Бог виявив до нас любов Свою: Він послав Свого єдиного Сина в світ, щоб через Нього ми дістали життя. ¹⁰Справжня любов не в тому, що ми полюбили Бога, а в тому, що Він нас полюбив і послав Свого Сина в жертву, щоб спокутувати гріхи наші.

¹¹Любі друзі! Як Бог виявив таку любов до нас, то й ми маємо любити одне одного. ¹²Ніхто ніколи не бачив Бога. Але якщо ми любимо одне одного, то Бог живе в нас, і любов Його в нас удосконалюється.

¹³Отак ми розпізнаємо, що живемо в Бозі, а Він у нас, бо дав Він нам Дух Свій. ¹⁴Ми самі бачили й свідчимо, що Отець послав Свого Сина, щоб Він став Спасителем світу. ¹⁵Якщо хтось визнає, що Ісус — Син Божий, Бог живе в ньому, і він живе в Бозі.

¹⁶Отож ми знаємо і віримо в любов Бога до нас. Бог — це любов. І той, хто живе в любові, живе з Богом, і Бог живе у ньому. ¹⁷Так любов сповнюється в нас, щоб певні ми могли бути в День Суду, бо в цьому світі ми, як Христос. ¹⁸В любові немає страху. Досконала любов виганяє страх. Страх пов'язаний з покаранням. І той, хто боїться, не сповнений любові.

¹⁹Ми любимо, бо спочатку Бог возлюбив нас. ²⁰Якщо хтось говорить: «Я люблю Бога», — але ненавидить брата свого, той брехун. Бо хто не любить брата свого, якого він бачив, то як він може любити Бога, якого не бачив? ²¹Ми отримали цю заповідь від Христа: хто любить Бога, мусить також любити брата свого.

Віра перемагає світ

5 Хто вірить, що Ісус — Христос, той народився від Бога. А кожен, хто любить Отця, любить і Дитя Його. ²Так дізнаємося ми, що любимо дітей Божих: возлюбивши Бога і дотримуючись заповідей Його. ³І виявляємо свою любов до Нього, виконуючи Його заповіді. А заповіді Його не такі й важкі для нас. ⁴Бо кожен, хто народився від Бога, перемагає світ. І от що перемогло світ — наша віра. ⁵То хто ж переможе світ, як не той, хто вірить, що Ісус — Син Божий?

¹Вірш 17 Див. Повторення Закону 15:7-8.

Бог свідчить нам про Ісуса Христа

⁶Ісус Христос — це Той, Хто прийшов до нас із водою і кров'ю. Не тільки з водою, а й з кров'ю. А свідчить про те Дух, бо Дух — то істина. ⁷Тому є три свідки: ⁸дух, вода і кров. І всі троє стверджують одне й те саме. ⁹Якщо ми довіряємо свідченням людей, то маємо визнати, що Господнє свідчення — більше. Бо цінність Божого свідчення в тому, що Він свідчить про Свого власного Сина. ¹⁰Той, хто вірить в Сина Божого, має це свідчення у собі самому. А хто не вірить Богу, робить із Нього брехуна, бо не вірить Його свідченню про Сина Свого.

Бог дарував нам вічне життя

¹¹Ось у чому це свідчення полягає: Бог дав нам вічне життя, і життя це у Сині Його. ¹²Той, хто має Сина, має це життя, а хто не має Сина Божого — цього життя не має. ¹³Я пишу про це вам, хто вірує в ім'я Сина Божого, щоб знали ви, що маєте життя вічне. ¹⁴Ми маємо впевненість в Бога, і якщо ми попросимо про щось згідно з волею Його, — Він почує нас. ¹⁵І якщо ми

знаємо, що Він чує нас, то хоч би про що ми просили, ми знаємо, що те, про що ми просили, — наше.

Моліться за братів грішних

¹⁶Якщо хтось бачить, що брат його чинить гріх, але не смертний, мусить молитися за брата, і Бог даруватиме грішному життя. Але це так, якщо той гріх не веде до смерті. Бо є гріхи ведучі до смерті, і я не про них кажу, щоб ви молилися.

¹⁷Всякий неправедний вчинок є гріховним, і крім того, існує гріх, який не веде до смерті.

¹⁸Ми знаємо, що хто став сином Божим, більше не грішить. Навпаки, Син Божий охороняє його, і не може лукавий його зачепити. ¹⁹Ми знаємо, що належимо Богу, хоча світ — під владою лукавого. ²⁰Але знаємо ми, що Син Божий прийшов і дав нам прозріння, щоб ми пізнали Того, Хто істинний. І ми справді у Тому, Хто істинний, оскільки ми в Його Сині, Ісусі Христі. Це й є істинний Бог, і Він — це вічне життя. ²¹Діти мої! Бережіть себе від бовванів.

ДРУГЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ІОАНА

Привітання

Від старця до вибраної пані й до дітей її¹, яких я люблю в істині. І я люблю не тільки вас, а й усіх, хто істину пізнав. ²І це саме завдяки істині, яка живе в нас і буде з нами повік. ³Благодать, милість і мир нам від Бога-Отця й від Ісуса Христа, Сина, в істині й любові.

Сповідуймо Слово Христове

⁴Я щасливий був знайти поміж дітей твоїх, таких що живуть за істиною, як Отець заповідав нам. ⁵І зараз я благаю тебе, любя пані (і це не нову заповідь я пишу тобі, а споконвічну), щоб ми любили одне одного! ⁶І ось що означає ця любов: ми маємо жити згідно з заповідями Божими. З тими заповідями, які ви чули споконвіку, — що маєте ви жити в любові.

⁷У світ пішло багато облудників, які не визнають, що Ісус Христос прийшов в

людській подобі. Такі люди — брехуни і вороги Христа. ⁸Пильнуйте й стережіться, щоб не загубити того, для чого ми працювали, щоб уповні одержати свою винагороду.

⁹Хто не залишається в істинному вченні про Христа і переступає його, той не має Бога. А хто вірний істинному вченню, має і Отця, і Сина. ¹⁰Якщо хтось завітає до тебе без цього вчення, не приймай його в своєму домі, не бажай йому добра. ¹¹Бо той, хто бажає такій людині добра, поділяє її лихі вчинки.

Закінчення

¹²Хоч у мене багато про що є писати тобі, я не хочу довіряти це чорнилу й перу. Натомість я сподіваюся завітати до тебе і поговорити віч-на-віч, щоб наша радість була повною. ¹³Діти сестри² твоєї вибраної вітають вас.

¹Вірш 1 Очевидно, словами «вибрана пані» Іоан символічно називає християнську церкву, а її дітьми — людей церкви.

²Вірш 13 Очевидно, йдеться про церкву, від якої написано листа, і про «дітей» — себто людей церкви.

ТРЕТЄ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ІОАНА

Від старця до мого улюбленого друга Гая, якого люблю в істині.

²Дорогий друже! Я молюся, щоб ти процвітав в усьому, і щоб був здоровий, бо вже я знаю, що ти духовно процвітаєш. ³Зрадів я безмежно, як прийшли брати наші й засвідчили відданість твою істині. Вони розповіли, як неухильно йдеш ти дорогою правди. ⁴І немає для мене більшої радості, ніж чути, що діти мої йдуть дорогою правди.

⁵Мій любий друже! Ти чиниш правильно, коли робиш усе можливе для братів наших, хоча для тебе вони й чужі. ⁶Про любов твою вони засвідчили перед церквою. І добре зробиш ти, якщо допоможеш їм продовжити їхню мандрівку, і роби це так, як Бог би схвалив. ⁷Бо пішли вони служити Христу, нічого не приймаючи від поган. ⁸То ми маємо підтримувати таких людей, щоб стати причетними до служіння істині.

⁹Я написав листа до церкви, але Діотреф, який прагне бути главою її, не приділяє нам уваги. ¹⁰Тож якщо я прийду, то приверну увагу до того, що він робить. Він брехливо обмовляв нас, але й цього йому замало. Крім того, він не виявляє гостинності до братів наших, а тим, хто хоче їх прийняти, він заважає, і виганяє їх з церкви!

¹¹Любий друже! Не наслідуй того, що зле, а наслідуй добре. Той, хто робить добро, належить Богу. А хто зло чинить, Бога не бачив.

¹²Про Димитрія всі згадують добре, і то правда. Ми також свідчимо про нього, і ти знаєш, що свідчення наше правдиве.

¹³У мене є багато про що написати тобі, але не хочу довіряти чорнилу та перу. ¹⁴Натомість сподіваюся побачити тебе незабаром і поговорити віч-на-віч. ¹⁵Мир тобі! Друзі тут вітають тебе. Привітайте поименно кожного з друзів.

СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ ЮДИ

Привітання

Юда, раб Ісуса Христа, брат Якова¹, звертається до тих, хто Богом покликаний. Бог-Отець любить вас і охороняє для Ісуса Христа. ²Нехай милосердя, мир і любов примножаться Вам.

Безбожні наставники

³Любі друзі! Хоча мені хотілося написати вам про наше спільне спасіння, я вважав за необхідне писати й закликати вас до боротьби за віру, раз і назавжди даровану Богом Його людям. ⁴Бо вкралися поміж вас деякі люди, чиє засудження було провіщене давно в Святому Письмі. Вони нечестиві і милість нашого Бога використовують для виправдання своєї розпусти. Вони не визнають Ісуса Христа, нашого Господа і єдиного Володаря.

⁵Хочу нагадати вам, хоча ви це все вже знаєте, що Господь, Який колись урятував народ Свій і вивів із Єгипетської землі, пізніше віддав на погибель тих, хто не увірував. ⁶Я також хочу нагадати вам про ангелів, які не зберегли своєї влади, але залишили своє власне житло. Бог тримав їх у вічних кайданах у темряві до суду Великого Дня. ⁷Також я хочу нагадати вам про Содом і Гоморру² та навколишні міста. Як і ті ангели, жили вони у розпусті і вдавалися до неприродних статевих стосунків. То вони покарані вічним вогнем. Це застереження й для нас. ⁸Так само буде й з тими мрійниками, що оскверняють тіла свої, відштовхують владу Господню і ганьблять славних ангелів. ⁹Сам архангел Михаїл³, коли сперечався з дияволом про

тіло Мойсееве, не наважився докірливо засудити його, лиш сказав: «Нехай Господь тебе покарає». ¹⁰А ці люди ганьблять те, чого не розуміють. Лише те, що вони відчують підсвідомо, як нерозумні тварини, і є те саме, що губить їх. ¹¹Горе їм! Вони пішли тією ж дорогою, що й Каїн⁴. Заради наживи вони піддалися тій же омані, що й Валаам⁵. І загинуть вони, як ті, що брали участь у бунті Корея⁶. ¹²Ці люди — підводні рифи на ваших бенкетах любові. Вони безсоромно вечеряють з вами, але вони — пастухи, які дбають лише за себе. Вони — це хмари без вологи, гнані вітрами. Вони — це осінні дерева без плодів. Їх викорчовують. Вони вмерли двічі. ¹³Ці люди — люті хвилі морські, вкриті піною своїх злодіянь. Ці люди — блукаючі зірки. Морок темряви призначено для них навечно.

¹⁴Снох, сьомий від Адама, пророкував про цих людей так: «Дивіться, Господь іде з тисячами й тисячами Своїх святих ангелів. ¹⁵Він учинить суд над усіма людьми, і засудить усіх безбожників за їхні безбожні вчинки й за всі лихі слова, які ті безбожні грішники промовили проти Нього».

¹⁶Люди ці ремствують і нарікають. Ідуть за власною хіттю. Уста їхні промовляють зверхні слова. Ці люди підлещуються до інших заради користі своєї.

Застереження

¹⁷Але ви, любі друзі, пам'ятайте слова, раніше сказані апостолами нашого Господа Ісуса Христа. ¹⁸Вони наставляли вас: «Напе-

¹**Яків** брат Ісуса Христа, апостол, автор соборного послання.

²**Содом і Гоморра** міста грішників, яких Бог покарав, проливши на них дощ із палаючої сірки (Див. Буття 19).

³**Архангел Михаїл** один з найближчих помічників Бога, старший серед Божих ангелів і посланців.

⁴**Каїн** син Адама і Єви, що заздрив своєму брату Авелю і вбив його.

⁵**Валаам** син Восора, провидець із міста Пеора. (Див. Числа 22:24, 29, 31).

⁶**Корей** вождь бунтівників, що виступили проти Мойсея та Аарона (Див. Числа 16).

редодні кінця світу з'являться насмішники, що потуратимуть своїм безбожним бажанням». ¹⁹Це ті, що сіють розбрат. Вони керуються земними бажаннями, бо нема у них Духа Святого.

²⁰Ви ж, любі друзі, мусите зміцнювати дух одне одного у своїй найсвятішій вірі. Моліться зі Святим Духом. ²¹Бережіть себе у Божій любові, очікуючи милосердя Господа нашого Ісуса Христа, що веде до вічного життя.

²²Будьте милосердні до тих, хто вагається. ²³Інших спасайте, вириваючи з вогню.

Але будьте обережні в милосерді до інших. Навіть одяг їхній, споганений гріховними вчинками, заслуговує на ненависть.

Славте Бога

^{24–25}Він міцний і може допомогти вам, застерігаючи від падіння, і Він може поставити вас перед славою Своєю безгрішними, і може дати вам радість велику. Він Єдиний Бог, Спаситель наш. Слава і велич, сила і влада Йому через Господа нашого Ісуса Христа у всі часи, віднині й на всі віки. Амінь.

ОДКРОВЕННЯ

АПОСТОЛА ІОАНА

Вступ

1 Одрокровення Ісуса Христа було дано Йому Богом, щоб рабам Своїм показати, що має статися незабаром. І Христос про це сповістив, пославши Свого ангела до слуги Свого Іоана. **2** Іоан свідчить про все, що бачив. Це — послання Бога і свідчення Ісуса Христа. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова цього пророцтва і дотримується написаного. Бо час близький.

Послання Христа церквам

4 Від Іоана, семи церквам, розташованим у провінції Азія.

Благодать і мир вам від Того, Хто є, завжди був і має прийти, та від семи духів, що перед престолом Його, **5** і від Ісуса Христа, вірного свідка, першого, Хто був відроджений із мертвих, від Володаря над земними царями. Він любить нас, і Своєю кров'ю звільнив нас від наших гріхів. **6** Він об'єднав нас у царстві, священників, які служать Його Богу і Отцю. Навіки слава Йому. Йому слава і сила навіки. Амінь!

7 Слухайте, Христос прийде із хмарами, і і кожен побачить Його, і ті, хто кололи Його! І всі народи землі голоситимуть за Ним. Це так! Амінь. **8** «Я — Альфа і Омега»², — говорить Господь Бог, — «Той, Хто є, був і має прийти. Я — Вседержитель».

Одрокровення на острові Патмос

9 Я, Іоан, брат ваш, спільник ваш у стражданнях, у царстві, у довготерпінні, в Ісусі. Мене було зіслано на острів Патмос за те, що я проповідував Слово Боже і свідчив про Ісуса Христа. **10** В Господній День заволодів мною Дух, і почув я за собою

гучний голос, ніби сурми заграли. **11** І голос цей мовив: «Запиши в книгу те, що ти бачиш, і пошли до семи церков — Ефеса, Смирни, Перги, Фіатира, Сарда, Філадельфії та Лаодикії».

12 Я озирнувся, щоб побачити, що то за голос говорить до мене. І, озирнувшись, побачив сім золотих світильників. **13** І поміж світильників був хтось такий, як «Людський син»³. Вбраний Він був у довгий одяг, а на грудях мав золотий перев'яз. **14** Голова й волосся Його були геть білі, як біла вовна, чи як сніг, а очі — як полум'я вогню. **15** Ноги Його були немовби з міді, ніби щойно з плавильної печі. Голос Його був гучний, немов водоспад. **16** Сім зірок Він тримав у правиці. А з уст Його виходив двосічний меч. А обличчя Його сяяло, мов сонце, коли воно найясніше.

17 Тільки-но побачив я Його, то впав до ніг Його, як мертвий. Тоді поклав Він на мене свою правицю й сказав: «Не бійся! Я Перший і Останній. **18** Я Той, Хто живий. Я був мертвим. Але ось Я живий на віки вічні. Я маю ключі від смерті й від царства мертвих. **19** Отож напиши про все, що ти бачив, про те, що є, і про те, що буде. **20** Ось тобі пояснення таємниці семи зірок, які ти бачиш у правиці Моїй, і семи золотих світильників. Сім зірок — це ангели семи церков. А сім світильників — це сім церков».

Послання до Ефеської церкви

2 «Напиши ангелу Ефеської церкви: «Ось що говорить тобі Той, Хто тримає сім зірок у своїй правиці й ходить між семи золотими світильниками: **2** «Я знаю діла твої і твою тяжку працю, і твоє довготерпіння. І

¹кололи Розіп'ятого Ісуса охоронець проколів списом. (Див. Іоан 19:34.)

²Альфа і Омега Перша і остання літери грецького алфавіту, означає початок і кінець.

³«людський син» це слова з Даниїла 7:13. Так себе називав сам Ісус.

що терпіти не можеш лихих людей. Знаю Я, що ти випробувала тих, хто називав себе апостолами, але ними не були, і довідались, що вони — брехуни. ³Я знаю твоє терпіння, і що ти пережила заради Мене, але то не виснажило тебе.

⁴Та ось що Я маю на докір тобі: ти відмовилася від любові, яка була в тобі від початку. ⁵Отож пам'ятай, з якої висоти ти впала. Покайся і роби те, що робила від початку. А як не зробиш цього, то Я прийду й заберу твій світильник з його місця. ⁶Але є й те, де ти маєш рацію: ти ненавидиш вчинки ніколаїтів¹. Я теж їх ненавиджу.

⁷Хто має вуха, нехай почує, що Дух говорить церквам. Усім, хто переможе, Я дам право їсти плоди з дерева життя. А дерево це в Божому саду».

Послання до церкви у Смирні

⁸Напиши ангелу церкви у Смирні:

«Ось що говорить до тебе Перший і Останній, Хто прийняв смерть і повернувся до життя. ⁹Я знаю про твої турботи і знаю, що ти бідна. Але насправді ти багата. Я знаю, що дехто злословить проти тебе. Ті люди кажуть, що вони юдеї. Але вони не є істинними юдеями. Вони — синагога, що належить сатані. ¹⁰Не бійся нічого, що тобі доведеться перестраждати. Диявол кине декого з вас до в'язниці, щоб випробувати вас. Ви будете страждати десять днів. Але будьте стійкі у вірі, навіть якщо доведеться померти. Я дам вам вінець життя.

¹¹Хто має вуха, нехай чує, що Дух промовляє церквам: той, хто переможе, не зазнає шкоду від другої смерті».

Послання до Пергамської церкви

¹²Напиши ангелу Пергамської церкви:

«Ось, що говорить Той, Хто має двосічний меч: ¹³«Я знаю, що живеш ти там, де престол сатани. Я також знаю, що дотримувешся ти ймення Мого і не відмовилася від Моєї віри навіть у ті дні, коли Антіпа, Мій вірний свідок, був убитий у твоєму місті, де живе сатана.

¹⁴Однак Я дещо маю і на докір тобі: є там серед вас люди, які наслідують «вчення Валаама». Того Валаама, що навчив Валака звабити людей Ізраїлю на гріх. Вони їли м'ясо, пожертвуване бовванам, і чинили

розпусту. ¹⁵Такі люди є й серед вас. Вони наслідують вчення ніколаїтів. ¹⁶Покайтеся ж! Бо Я скоро прийду до вас і битимуся з тими людьми мечем Моїх уст.

¹⁷Хто має вуха, нехай слухає, що Дух промовляє церквам. Тому, хто переможе, буде від Мене «манна сокровенна»². І дам я тому білий камінь, а на камені тому буде написано нове ім'я, якого ніхто не знатиме, крім того, хто одержить його».

Послання Ісуса до церкви в Фіатирі

¹⁸Напиши до ангела Фіатирської церкви:

«Це говорить Син Божий. Він Той, в Кого очі блищать, як полум'я, а ноги — немов із блискучої бронзи. ¹⁹Я знаю про діла твої, про твою любов і віру, і служіння, про твоє довготерпіння. Я знаю те, що ти робив останнім часом, — більше, ніж те, що робив спочатку.

²⁰Але ось що маю на докір тобі: ти надто багато дозволяєш цій жінці, Єзавелі³, яка називає себе пророчицею. Своїм ученням вона зводить рабів Моїх з путі істинного. Вони чинять розпусту й ідуть бовванську їжу. ²¹Я дав їй час, аби покаялась, але вона не хоче каятися в своїй розпусті. ²²Отож готовий Я вже кинути її на ложе муки, а тих, хто грішив із нею, віддати на великі страждання, якщо не покаяться вони в злодіяннях, які з нею чинили. ²³Дітей її Я повбиваю, наславши моровицю. І всі церкви дізнаються тоді, що Я є Той, Хто знає людські думки й почуття. І Я воздам кожному з вас за діла ваші.

²⁴А тепер є у Мене дещо для решти із вас у Фіатирі, хто не наслідує цього вчення і хто не засвоїв сатанинських так званих «глибинних таємниць». На вас не накладиму Я іншого тягаря. ²⁵Але тримайтеся того, що маєте, доки Я не прийду.

²⁶Тому, хто переможе й буде послідовно до кінця виконувати Мою волю, тому Я дам владу над народами.

²⁷ «І керуватиме Він ними залізним жезлом, і розіб'є на дрібні черепки, мов глиняні горщики».

Псалми 1:9

²«манна сокровенна» їжа з Небес, що її дав Бог Своїм людям у пустелі (Див. Вихід 16:4-36).

³Єзавела була лжепророком.

¹Ніколаїти релігійна група, яка наслідувала хибні ідеї.

²⁸Так само і Я одержав цю владу від Отця Свого. І дам Я йому досвітню зорю. ²⁹Той хто має вуха, нехай чує, що дух промовляє церквам!»

Послання Ісуса до Сардійської церкви

Запиши ангелу Сардійської церкви: «Це говорить Той, Хто має сім Божих Духів і сім зірок: «Я знаю діла твої і що вважаєшся ти живим, хоч насправді вже мертвий. ²Прокиньтесь і зміцнюйте те, що лишилося, але має померти. Не бачу Я, щоб діла твої були довершені перед Богом Моїм. ³Тож пам'ятай вчення, яке тобі дане і яке ти чула. Корися Йому і покайся! І якщо не отямишся, Я явлюся раптово, як злодій, і не знатимеш ти години, коли Я до тебе прийду.

⁴Однак ви маєте в Сардії кілька чоловік, які не заплямували свого вбрання. Вони будуть ходити зі Мною в білому вбранні, бо гідні того. ⁵Кожен, хто переможе, буде вбраний у білий одяг. І його ім'я не втру Я з книги Життя, і визнаю його перед Отцем Моїм та Його ангелами. ⁶Хто має вуха, нехай слухає, що Дух говорить церквам».

Послання до Філадельфійської церкви

⁷Напиши до ангела церкви у Філадельфії:

«Так говорить Той, Хто святий та істинний, Хто має ключ Давидів. Тим ключем Він «відчиняє — і вже ніхто того не зачинить. Він зачинає — і ніхто вже того не відчинить». ⁸Я знаю про діла ваші. Дивись! Я перед тобою відчинив двері, які ніхто не може зачинити. Хоча й сили твої малі, та все ж зберегла ти Моє вчення і не зреклася імені Мого. ⁹Слухай! Отих, що належать до сатанинської синагоги, що твердять, ніби вони юдеї (хоч вони не юдеї, а брехуни), Я примушу прийти і впасти до ніг твоїх, хай знають, що Я возлюбив тебе. ¹⁰Бо виконала ти Мій Наказ про довготерпіння. А Я, в свою чергу, збережу тебе від часів лихоліття, які незабаром настануть в усьому світі для випробування жителів землі.

¹¹Я прийду незабаром. Тримайся за те, що маєш, щоб ніхто не міг забрати твій вінець переможний. ¹²Той, хто переможе, стане колоною у Храмі Мого Бога і ніколи не вийде з нього. І напишу Я на ньому ім'я Мого Бога, ім'я міста Бога Мого, Нового Єрусалима, що зійде з небес від Мого Бога,

і Моє Нове Ім'я. ¹³Хто має вуха, нехай слухає, що Дух говорить церквам».

Послання Лаодикійській церкві

¹⁴«Напиши ангелу Лаодикійської церкви:

«Так каже Амінь,¹ вірний та істинний свідок, Володар усього створеного Богом. ¹⁵Я знаю діла твої. І знаю, що ти ні гаряча, ні холодна. Як би хотів Я, щоб ти була чи холодна, чи гаряча. ¹⁶Та оскільки ти ні те, ні се, то виплону Я тебе з уст Моїх. ¹⁷Бо ти кажеш: «Я заможна, я розбагатіла, мені вже нічого не треба». Але не усвідомлюєш ти, що ти злиденна, жалюгідна, бідна, сліпа та гола. ¹⁸Раджу тобі купити в Мене золото, очищене вогнем, щоб ти справді змогла стати багатою. А також білий одяг, щоб прикрити твою безсоромну голизну. І також купи цілющого мастила, щоб намастити очі свої, аби прозріти.

¹⁹Я виправляю і караю тих, кого люблю. Будь же ревною і покайся! ²⁰Слухай! Я стою біля дверей і стукаю. Якщо хтось почує Мій голос і відчинить двері, Я ввійду в його дім і сяду з ним їсти, а він зі Мною. ²¹Кожному, хто переможе, я дозволю сидіти зі Мною на Моему престолі! Так само, як і Я переміг, і сів зі Своїм Отцем на Його троні. ²²Хто має вуха, нехай почує, що Дух говорить церквам».

Іоан бачить Небеса

4Після того я дивлюсь, а переді мною відчинені двері в Небеса. І голос, який я вже чув перед тим і який звучав як сурми, сказав: «Підійди сюди, Я покажу тобі, що має статися після цього». ²І вмить я опинився у Дусі. Переді мною на Небесах стояв престол, і на ньому Хтось сидів. ³Той, Хто там сидів, подібний був до коштовного каміння ясписа і сардиса. А навколо престолу сяяла веселка, подібна до смарагду.

⁴Навколо престолу було ще двадцять чотири трони. Двадцять чотири старійшини сиділи на них. Вони були вбрані у білий одяг, а на головах мали золоті вінці. ⁵Блискавки, гуркіт, і звуки грому гулися з престолу. Перед ним горіло сім світильників — сім Духів Божих.

¹Амінь тут використовується, як ім'я Ісуса. Це означає «істинний», «хай буде так».

⁶Перед престолом було щось подібне до скляного моря, прозоре, мов кришталь. З чотирьох боків престолу були живі істоти з безліччю очей спереду і ззаду. ⁷Перша істота була схожа на лева. Друга — на бика, а у третьої обличчя було, як у людини, а четверта була схожа на орла в польоті. ⁸І кожна з цих шести істот мала шість крил і була вкрита очима — спереду і ззаду. День і ніч безупинно вони повторювали:

«Святий, святий, святий Господь Бог
Всемогутній,
Який був, є і має прийти».

⁹⁻¹⁰І щоразу, коли ці живі істоти складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, двадцять чотири старійшини падають долілиць перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні. Вони складають вінці свої перед престолом і повторюють:

¹¹ «Господь і Бог наш,
Ти достойний слави, честі й могутності,
бо Ти створив усе,
і все з волі Твоєї
існує і було створене».

Сувій з сімома печатками

5 Я побачив сувій у правиці Того, Хто сидів на престолі. Написи на ньому були з обох боків, і був він запечатаний сімома печатками. ²І побачив я могутнього ангела, який закликав гучним голосом: «Хто годен зламати печатки та відкрити сувій?» ³Але нікого не було на небі, на землі й під землею, хто б міг відкрити сувій і зазирнути в нього. ⁴Я гірко плакав, бо нікого не знайшлося гідного, хто б спромігся відкрити сувій й зазирнути в нього.

⁵Тоді один із старійшин сказав мені: «Не треба плакати! Слухай! Лев із роду Юдиного, з коліна Давидового, перемиг. Він може розгорнути сувій і зламати сім печаток».

⁶Далі я побачив Ягня, що стояло перед престолом поміж чотирьох живих істот і старійшин. Воно було немовби заколоте. Ягня мало сім рогів і сім очей, а це є сім Божих Духів, посланих в усі землі. ⁷І тут Воно підійшло і взяло сувій з правиці Того, Хто сидів на престолі. ⁸Коли ж Воно взяло сувій, чотири живі істоти й двадцять чотири

старійшини впали долілиць перед Ягням. У кожного були кіфари¹ й золоті чаші, наповнені пахощами, а пахощі ті — молитви людей Божих. ⁹І заспівали вони нову пісню до Ягняти:

«Ти вартий того, щоб узяти сувій,
ти вартий того, щоб зламати печатки,
ти був заколотий
і кров'ю викупив своєю
людей для Бога —
із кожного роду,
з кожного племені, мови, народу.
¹⁰ Зробив ти з них царство священиків
для нашого Бога,
і вони правитимуть на землі».

¹¹Тоді я подивився й почув голоси багатьох ангелів, які оточили престол, живих істот і старійшин. Їх були тисячі й тисячі, і десятки тисяч разів по десять тисяч. ¹²І гукали вони голосно:

«Ягня, яке було заколоте,
могутності, багатства варте,
варте мудрості, сили і честі,
слави і благословення».

¹³Потому я почув, як кожне створіння на небі, на землі, під землею і в морі — так, усе, що було там, говорило:

«Тому, Хто сидить на престолі,
і Ягняті благословення,
честь, слава, могутність
на вічні віки».

¹⁴І чотири живі істоти додали: «Амінь!» Тоді старійшини впали долілиць і вклонилися.

Печатки

6 Ягня зламало першу печатку. Я побачив і почув, як одна з чотирьох живих істот громоподібним голосом сказала: «Прийди!». ²Потім я глянув, а переді мною — білий кінь, і вершник на ньому з луком. І був йому даний вінець переможця. І вийшов він як переможець, щоб перемогти.

³Коли Ягня зламало другу печатку, я почув, як друга жива істота сказала: «Прийди». Тоді вийшов інший кінь, рудий, мов полум'я. ⁴І вершнику його дана була

¹кіфара музичний інструмент зі струнами.

влада позбавляти землю миру й примушувати людей вбивати одне одного. І було йому дано великий меч.

⁵Коли Ягня розламало третю печатку, я почув, як третя жива істота сказала: «Прийди!» Тоді глянув я — а переді мною стоїть кінь вороний. А вершник на ньому тримає в руці терези. ⁶Тоді я почув щось на зразок голосу, що долинав десь від тих чотирьох істот. І сказав голос: «Одна міра пшениці за динар, і три міри ячменю за динар. Але не зіпсуй олію та вино!»

⁷Коли Ягня зламало четверту печатку, я почув, як голос четвертої живої істоти промовив: «Прийди!» ⁸Тоді глянув я, а переді мною — блідий кінь. Вершник, що сидів на ньому — то була смерть. За нею йшов Аїд¹. І влада була їм дана над четвертою частиною світу — вбивати мечем, голодом, хворобами та за допомогою диких звірів.

⁹І коли Ягня розламало п'яту печатку, я побачив під вівтарем душі тих, хто був убитий за вірність Слову Божому, і за те свідчення, що вони одержали. ¹⁰Вони голосно гукали: «Святий та істинний Володарю, скільки ж ще до Твого Суду й покарання людей землі за кров нашу?»

¹¹Кожному з них було дано білий одяг і сказано було їм ще трохи зачекати, доки доповниться число їхніх співслуж і братів, які мали бути вбиті, як і вони.

¹²Коли Ягня зламало шосту печатку, я поглянув — і стався великий землетрус. Сонце стало чорним, немов жалобне вбрання жалоби. А повен місяць став кольору крові. ¹³І зірки з неба падали на землю, як незрілі смокви падають зі смоківниці від сильного вітру. ¹⁴Небеса розкололися і скрутилися, мов сувій, а всі гори й острови зсунулися зі своїх місць.

¹⁵Царі земні, правителі, воєначальники, багаті та заможні — всі, і раби, й вільні, сховалися в печери, та серед скель у горах. ¹⁶І сказали вони горам і скелям: «Обваліться на нас, і сховайте нас від Того, Хто сидить на престолі, й від гніву Ягняти. ¹⁷Великий День їхнього Гніву настав, і хто зможе пережити його?»

Сто сорок чотири тисячі відзначено печаткою Бога

⁷Після цього, я побачив чотирьох ангелів, що стояли на чотирьох кутах світу, щоб вітер не міг повіяти на землю, море чи дерева. ²Потім побачив я іншого ангела, який йшов зі сходу. Він ніс печатку Живого Бога. І крикнув він гучним голосом до чотирьох ангелів, котрим дана була сила руйнувати землю та моря. ³Він сказав: «Не пошкодьте ні землі, ні моря, ні дерев, доки ми не позначимо рабів нашого Бога печаткою на чолі». ⁴Потім я почув те число людей, яких було відзначено печаткою; сто сорок чотири тисячі з роду ізраїльського:

⁵дванадцять тисяч із роду Юдиного, дванадцять тисяч із роду Рувимового, дванадцять тисяч із роду Гадового, ⁶дванадцять тисяч із роду Ашероного, дванадцять тисяч із роду Нафталі, дванадцять тисяч із роду Манасійного, ⁷дванадцять тисяч із роду Симеонового, дванадцять тисяч із роду Левієвого, дванадцять тисяч із роду Іссахарового, ⁸дванадцять тисяч із роду Завулоного, дванадцять тисяч із роду Йосипового, дванадцять тисяч із роду Веніамінового².

Натовп людей Божих

⁹Потім я дивлюсь, а переді мною величезний натовп людей — не злічити. Люди з кожної нації, зі всіх племен, народів і мов стояли перед престолом і перед Ягнятою, вбрані в біле, а в руках у них — пальмове віття. ¹⁰Ті люди вигукували:

«Звитяга — нашому Богу,
Який сидить на престолі,
і Ягнятї!»

¹¹І всі ангели стояли навколо престолу, старійшин й чотирьох живих істот. І ангели впали долілиць перед престолом і почали прославляти Бога. ¹²Вони казали:

«Амінь! Благословення, слава, мудрість,
дяка, честь, міць і сила нашому Богу
на віки вічні. Амінь!»

¹Аїд — місце, куди люди йдуть після смерті.

²Ізраїль — єврейська нація. Богом обрані люди в Старому Заповіті.

¹³Потім один із старійшин спитав мене: «Хто ці люди у білому вбранні? Звідки вони прийшли?»

¹⁴Я відповів йому так: «Пане, ти знаєш, хто вони».

Тоді він мені сказав: «Це люди, які пройшли великі страждання, вони омили одяг свій і вибілили його кров'ю Ягняти. ¹⁵Ось чому вони перед Божим престолом і прославляють Його день і ніч у Його Храмі. Той, Хто сидить на престолі, захистить їх Своєю присутністю. ¹⁶Ніколи вже не страждатимуть вони від голоду чи спраги, ні сонце не буде палити їх, ніяка спека не страшна їм. ¹⁷Бо Ягня, що біля самого престолу, буде їхнім пастирем і водитиме їх до джерел вод життєдайних. І Бог осушить кожну сльозу з їхніх очей».

Сьома печатка

8Коли Ягня розламало сьому печатку, то на Небесах на півгодини запанувала тиша. ²Потім я побачив сімох ангелів, які стояли перед Богом, і сім сурм було їм дано.

³Далі підійшов інший ангел і став біля вівтаря. Він мав золоте кадило, й було йому дано багато ладану, щоб із молитвами всіх святих воскурити на золотому вівтарі перед престолом. ⁴І знявся разом із молитвами святих дим кадильний з рук ангела до Бога. ⁵Потім ангел узяв кадило, наповнив його вогнем із вівтаря й кинув на землю. Розляглися гуркіт грому, шум, спалахнули блискавиці й стався землетрус.

Сім ангелів сурмлять у сурми

⁶І сім ангелів із сурмами приготувалися сурмити.

⁷Перший ангел засурмив — і стався град та вогонь, перемішані з кров'ю, і все те впало на землю. Третина землі згоріла, третина дерев погоріла й уся зелена трава згоріла в огні.

⁸Засурмив другий ангел — і ніби величезна гора, охоплена вогнем, упала в море. Третина моря перетворилася на кров. ⁹Третина всього живого в морі повмирала, третина кораблів загинула.

¹⁰Засурмив третій ангел у сурму свою — і велика зірка, що сяяла, немов світильник, упала з неба. І впала вона на третину всіх річок та джерел. ¹¹І ймення зірки тієї —

Полин¹. Тож третина води стала гіркою. Багато людей вмерло від тієї води, бо стала вона гіркою.

¹²Засурмив у сурму четвертий ангел — третина сонця і третина місяця, і третина зірок були вдарені. Третина їх згасла. Третина дня стала темною, а також третина ночі.

¹³Потім поглянув я і побачив орла, що летів у височині. Він промовляв гучним голосом: «Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, бо три сурми наготові і засурмлять незабаром три ангели!»

Сарана

9П'ятий ангел засурмив у сурму — і побачив я зірку, що впала з неба на землю. І був даний їй ключ від колодязю, що вела униз до безодні. ²І відімкнула вона криницю, що вела до безодні, і пішов звідти дим, ніби диміла велетенська піч. Сонце й небо почорніли від того диму, що шугав із безодні.

³З того диму на землю попадала сарана, і сила була дана їй така, як у земних скорпіонів. ⁴Але ж наказано їй було — не завдавати ніякої шкоди ні траві на землі, ні жодній рослині, ані дереву, а тільки людям, у яких немає Божої печаті на чолі. ⁵І наказ був даний тій сарани: не вбивати людей, але болем мучити їх п'ять місяців. А біль той, як від укусу скорпіона. ⁶І всі п'ять місяців шукатимуть ті люди смерті, але не знайдуть її. Вони благатимуть про смерть, та вона обходитиме їх.

⁷Сарана ж та схожа була на коней, готових до бою. На головах у неї було щось на зразок золотих вінчиків, а обличчя подібні до людських. ⁸Волосся сарани нагадувало жіноче, а зуби були, як у левів. ⁹На грудях у сарани були немовби залізні панцирі, а шум її крил нагадував гуркіт колесниць, що мчать на битву, запряжені багатьма кіньми. ¹⁰Сарана мала хвосту з жалом, як у скорпіонів. І в хвостах тих сили було стільки, щоб мучити людей п'ять місяців. ¹¹Царем сарани був ангел безодні на ім'я Аваддон — єврейською мовою, а грецькою мовою — Аполліон (або «Руйнівник»).

¹Полин Гірка трава.

Нові напасти

¹²Перше велике лихо минуло. Два інших великих лиха все ще наближаються.

¹³Шостий ангел засурмив у сурму свою, і почув я голос, що линув із чотирьох рогів золотого вівтаря, що стояв перед Богом. ¹⁴І звернувся він до шостого ангела з сурмою: «Звільни чотирьох ангелів, прикутих біля річки Євфрат». ¹⁵І чотирьох ангелів, що були наготові саме для цієї години, дня, місяця й року, було звільнено, щоб убити одну третину людства! ¹⁶Загальне число кінного війська було двісті мільйонів, і я чув це число.

¹⁷У видінні моїм постали коні й вершники, і вони виглядали так: вони мали панцирі вогняно-червоні, синьо-гіацинтові, жовто-сірчані. Голови коней були схожі на левові, а з пащ у них вилітали вогонь, дим і сірка. ¹⁸Цими трьома напастями — вогнем, димом і сіркою, що вилітали з їхніх пащ, було вбито третину людства. ¹⁹Сила коней була в їхніх пашах та хвостах, бо хвости їхні були схожі на зміїні. Зміїні голови ранили людей.

²⁰Решта людей, яких не знищили ці напасти, не покалася в ділах рук своїх. Вони не перестали поклонятися демонам та бовванам золотим, срібним, мідним, кам'яним та дерев'яним, які не можуть ні бачити, ні чути, ні ходити. ²¹Не покалися вони ні у вбивствах, ні в чаклунстві, ні в розпусті, ні в крадіжках.

Ангел із сувоєм

10 Потім я побачив іншого могутнього ангела, який спускався з небес. Його огортала хмара, а навколо голови сяяла веселка. Обличчя було, як сонце, а ноги — як вогняні стовпи. ²У руці він тримав маленький розгорнутий сувій. Він поставив праву ногу у море, а ліву на землю. ³І закричав гучним голосом, що нагадував лев'яче гарчання. Коли гукнув він, то сім громів заговорили сімома голосами. ⁴Коли заговорили сім громів, то приготувався я було писати, але тут почув голос небесний: «Збережи в таємниці те, що сказали сім громів, не записуй того».

⁵⁻⁶Потім ангел, якого я бачив, що він стоїть у морі й на землі, підняв правицю до неба й поклявся Тим, Хто живе вічно, Хто створив небеса з усім сущим, і землю з усім

сущим на ній, і море з усім сущим у ньому: «Затримки більше не буде». ⁷Коли настане час почути сьомого ангела, коли він буде готовий засурмити в сурму, тоді й здійсниться таємний Божий Задум. Той Задум, який Він оголосив слугам Своїм — пророкам.

⁸Потім голос, який я вже чув і який линув з небес, знову заговорив до мене: «Піди й візьми сувій з руки ангела, що стоїть у морі й на землі».

⁹Отож пішов я до ангела й попросив віддати мені маленький сувій. Він відповів: «Візьми і з'їж його. В шлунку твоєму буде гірко, а в роті солодко, як від меду». ¹⁰Я взяв маленький сувій з руки ангела і з'їв його. І був він такий солодкий в роті, як мед, і коли я з'їв його, у моєму шлунку стало гірко. ¹¹Тоді сказали мені: «Ти повинен знову пророкувати про багато народів, племен, мов і царів».

Два свідки

11 Потім було дано мені ціпок, подібний до жезла, і сказано було: «Встань і обміряй храм Божий і вівтар, а також порахуй тих, хто там поклоняється. ²Але не враховуй зовнішнє подвір'я, бо віддано його поганам. Вони будуть топтати святе місто 42 місяці. ³І я дам право двом своїм свідкам, і будуть вони пророкувати 1260 днів, і вбрані вони будуть в одяг жалоби». ⁴А свідки ці — дві оливи і два світильники, що стоять перед Господом землі. ⁵І якщо хтось намагатиметься завдати їм шкоди, то вогонь вирветься з їхніх уст і спопелить їхніх ворогів. Якщо хтось спробує завдати їм шкоди, він мусить загинути так. ⁶У них є сила замкнути небеса, щоб не було дощу, поки вони будуть пророкувати. І є в них сила над водами. І можуть вони перетворити їх на кров. І мають вони силу вдарити землю всілякою карою стільки разів, скільки забажають.

⁷Як закінчать вони свідчення свої, то дикий звір, що виходить з безодні, нападе на них. Він їх переможе і повбиває. ⁸Групи їхні будуть лежати на вулицях цього великого міста, яке духовно зветься Содом¹ і Єгипет, і де Господь був розіп'ятий. ⁹Люди всіх

¹Содом — місто грішників. Бог покарав їх, зруйнувавши місто. (Див. Буття 19.)

народів, племен, мов і націй будуть дивитися на їхні мертві тіла три з половиною дні і не дозволятимуть поховати їх. ¹⁰Жителі землі будуть радіти з цього і веселитися, і надсилати одне одному подарунки. Бо ці два пророки мучили жителів землі.

¹¹Але через три з половиною дні животворний дух Божий увійде в пророків і вони зведуться на ноги. Величезний жах охопив тих, хто побачив це. ¹²А пророки почули голос гучний, що лунав з небес: «Підійдіть сюди!» І піднялися вони в небеса на хмарі. А вороги їхні спостерігали за ними.

¹³В цю саму мить стався величезний землетрус, одна десята міста була зруйнована. Сім тисяч людей загинуло під час землетрусу, а решта страшенно перелякалась. І вославили вони Бога небесного. ¹⁴Друга напасть минулася. Але мусите пам'ятати, що третя надходить.

Сьома сурма

¹⁵Сьомий ангел засурмив у сурму й гучні голоси з небес почулися. Вони промовили:

«Панування над світом віднині належить Господу нашому і Христові Його.
І буде Він правити вічно».

¹⁶І двадцять чотири старійшини, що сиділи перед Богом на своїх престолах, упали долілиць і прославили Бога. ¹⁷І казали вони:

«Дякуємо Тобі, Господи Боже
Всемогутній,
Котрий є і завжди був,
за те, що прийняв Ти велику владу і почав царювати.

¹⁸ Народи лютували,
але тепер настав час Твого гніву.
Настав час суду над мертвими
і час нагородження слуг Твоїх,
пророків, святих, що шанують
Тебе — малих і великих.
Настав час погубити тих,
хто землю губить!»

¹⁹Тоді Божий храм на небесах розкрився, і видно стало ковчег Його Заповіту в Храмі Його. Потім спалахнули блискавки, шум

почувся, гуркіт грому, почався землетрус і посипався великий град.

Жінка і змії

12 І з'явилося на небі велике знамення — жінка, вдягнена в сонце. Під ногами в неї був місяць, а на голові корона з дванадцятьма зірками. ²Жінка була вагітна, і оскільки пологи вже почалися, вона кричала від болю.

³Потім інше знамення з'явилося на небі. Переді мною виник великий червоний змії з сімома головами й десятьма рогами, і сім корон він мав на головах. ⁴Хвостом своїм він зміїв одну третину зірок із неба й скинув їх на землю. Змії стояв перед жінкою, яка от-от мала народити дитину, щоб, тільки-но дитина народиться, зжерти її.

⁵І народила вона Сина, Якому призначено було залізним жезлом правити народами. І Син її був взятий до Бога, до Божого престолу. ⁶А сама жінка втекла в пустелю, де Бог приготував їй місце, щоб там про неї дбали тисячу двісті шісдесят днів.

Битва

⁷І почалася битва в небесах. Михайло й ангели його билися зі змієм. А змії бився разом зі своїми ангелами. ⁸Та не мав він достатньо сили, і втратили вони своє місце на небі. ⁹Величезного змія було скинуто, того старого змія, що зветься дияволом чи сатаною і який обдурює цілий світ. Його скинуто було на землю. І ангелів його разом із ним.

¹⁰Тоді почув я гучний голос, що линув з неба. Він сказав: «Ось мить перемоги нашого Бога! Прийшли сила і Царство Бога! І Його Христос виявив владу свою! Скинуто того, хто день і ніч звинувачує братів наших перед Богом. ¹¹Вони перемогли його кров'ю Ягняти і свідченням своїм. Вони нехтували життям своїм навіть під загрозою смерті. ¹²Тож радійте, Небеса і ті, хто живе там! Але яке ж це лихо для землі та моря, бо диявол зійшов на них! Він повен люті, бо знає, що часу в нього лишається обмаль».

¹³І як побачив змії, що його скинуто на землю, то кинувся він переслідувати жінку, яка народила хлопчика. ¹⁴Але жінці було дано два великі орлині крила, щоб могла вона полетіти в пустелю. Там для неї було

приготоване місце. Там про неї піклуватимуться три з половиною роки — далеко від змія. ¹⁵Тоді змії вивергнув з пащі своєї води, подібно річці, щоб затагнути жінку. ¹⁶Але земля допомогла жінці, бо розплющила уста свої і поглинула воду, вивергнуту з пащі змія. ¹⁷Дракон страшенно розлютився на жінку й пішов війною на решту її нащадків, тих, що виконують заповіді Божі й дотримуються істини Ісуса. ¹⁸І стояв змії на березі моря.

Морський звір

13Тоді побачив я дикого звіра, що з моря виходив. Він мав десять рогів і сім голів, а на рогах його було десять корон, а на головах його були написані богозневажні імена. ²Той звір, якого я побачив, був схожий на леопарда, ноги він мав, як у ведмедя, а пашу — як у лева. Змії дав йому свою силу, свій престол і велику владу. ³Це виглядало так, ніби там була смертельна рана, але вона зажила. Весь світ був здивований і пішов за звірем тим. І всі поклонилися змієві, бо віддав він владу свою тому звіру. ⁴Поклонилися всі й звіру. Вони казали: «Хто ж зможе з отим звіром зрівнятися, хто зможе проти нього воювати?»

⁵Вуста були дані звіру, щоб говорити зухвале й богохульне. Була йому дана влада на сорок два місяці. ⁶І почав він богохульствовать і паплюжити ім'я Боже, й оселю Його, і всіх тих, хто жив на небесах. ⁷І було дано йому воювати з людьми Божими й перемагати їх. І влада була йому дана над усіма племенами та народами, мовами й націями. ⁸Всі жителі землі поклоняться звіру, всі люди, від початку світу, чії імена не були записані у книзі життя, що належала Ягнятї, якого було вбито. ⁹Той, хто вуха має, мусить почути:

¹⁰ «Кому призначено полоненим бути, піде в полон.
Кому призначено від меча вмерти,
від меча й помре».

А тут людям Божим потрібне довготерпіння й віра.

Земний звір

¹¹Тут побачив я іншого звіра, що з землі виходив. Він мав два роги, як у Ягняти, але говорив, як змії. ¹²Він перебрав усю владу першого звіра в його присутності. І тією владою змушував він усіх жителів землі вклонитися першому звіру, чия смертельна рана зажила. ¹³Другий звір робив великі дива — навіть вогонь опускав з небес на очах у людей. ¹⁴Він дунив усіх жителів землі тими дивами, які чинив він у присутності першого звіра. І намовляв він жителів землі зробити бованна на пошану першому звіру, що поранений був мечем, але не вмер. ¹⁵І була дана йому сила вдихнути життя в зображення першого звіра, щоб зображення це могло не тільки говорити, але й наказувати вбивати всіх тих, хто не поклоняється йому.

¹⁶І зробив він так, щоб усім людям — малим і великим, багатим і бідним, вільним і рабам — було поставлене тавро на їхніх правих або чолах. ¹⁷І якщо тавра людина не мала, то не могла вона ні купувати, ні продавати. А тавром цим було ім'я звіра або відповідне імені число. ¹⁸Ось де потрібна мудрість. Хто розум має, може порахувати те число звіра, бо відповідає воно людському числу. І число це шістсот шістдесят шість.

Ягня на горі Сіон

14Тоді дивлюсь я, а переді мною на горі Сіон стоїть Ягня. А з ним сто сорок чотири тисячі людей, а на чолі у них Його ім'я та ім'я Отця Його. ²Потім почув я Голос, що линув із Небес. Він був подібний до могутнього водоспаду чи гучного гуркоту грому. Голос, що я почув, звучав як звук бандуристів, що грають на бандурах. ³Люди співали нову пісню перед престолом, чотирма живими істотами і старійшинами. І ніхто не міг вивчити пісні тієї, крім ста сорока чотирьох тисяч, яких було викуплено у світу. ⁴Це ті, що не осквернили себе стосунками з жінками, бо цнотливі вони. Вони йдуть слідом за Ягнятою, куди Воно йде. Вони були викуплені з-поміж решти людства, вони — перша частка врожаю, відготовані, як приношення Богу Ягняти. ⁵Іхні уста ніколи не брехали. Вони неповчні.

Три ангели

⁶Тоді я побачив іншого ангела, що летів високо в небі. У нього було вічне послання — Євангелія, яку він мав провістити людям землі — кожній нації, племені, мові, народу. ⁷Він промовляв голосом гучним:

«Шануйте Бога, славте Його,
Час Його суду настав.
Вклоніться Тому, Хто створив
небо й землю,
море і всі водні джерела».

⁸А слідом за ним другий ангел каже: «Упав! Великий Вавілон упав! Він змусив усі народи пити люте вино гніву проти розпусти».

^{9–10}А слідом і третій ангел каже гучним голосом: «Хто вклоняється звіру й образу його, хто має на руці чи на чолі тавро, той питиме вино Божого гніву, змішаного, нерозведеного в чаші Божого гніву. І прийме той муки вогняної сірки у присутності святих ангелів та Ягняти. ¹¹І дим їхніх мук куритиметься віки вічні. І не буде їм спочину ні вдень, ні вночі — тим, хто вклоняється звіру й образу його і кого позначено звіровим іменем». ¹²Це означає, що мусять терпіти Божі люди, які дотримуються Божих заповідей і своєї віри в Ісуса.

¹³Потім я почув голос, що линув з небес. Він казав: «Запиши. Віднині блаженні ті, хто вмирає в Господі».

«Так, — мовив Дух. — Можуть вони тепер відпочити від своєї праці, бо їхні справи йтимуть слідом за ними».

Жнива земні

¹⁴Тоді поглянув я, а переді мною біла хмара, а на хмарі сидить «подібний до Сина Людського». На голові у нього золотий вінець, а в руці — гострий серп. ¹⁵Далі з храму вийшов інший ангел і прокричав гучним голосом до того, хто сидів на хмарі: «Бери серп Свій і збирай врожай, бо час жнив настав, врожай на землі достиг».

¹⁶І Той, Хто на хмарі сидів, змахнув серпом Своім над землею, і на землі врожай було зібрано.

¹⁷Потім інший ангел вийшов із Храму небесного. Він також мав гострий серп. ¹⁸І з вівтаря вийшов ще один ангел, який мав владу над вогнем. Він крикнув гучним

голосом до ангела, що мав гострий серп: «Візьми свій гострий серп і розрізай грона винограду з земних виноградників, бо виноград достиг». ¹⁹І змахнув ангел серпом своїм над землею і зібрав урожай земного винограду, й кинув його у чавило великого Божого гніву. ²⁰Виноград було почавлено у тому чавилі за містом. Кров потекла з чавила й піднялася на висоту кінської вуздечки, і розлилась на триста кілометрів навкруги.

Сім останніх покарань

15 І побачив я інше велике й дивне знамення на Небесах: сімох ангелів, що мали сім останніх покарань, бо на них закінчувався гнів Божий. ²Тоді побачив я щось схоже на скляне море, змішане з вогнем. І побачив я тих, хто одержав перемогу над звіром, над образом його і над числом, що відповідає імені його. Вони стояли біля скляного моря й тримали кіфари, що Бог дав їм. ³Вони співали пісню Мойсея, слуги Божого, і пісню Ягняти:

«Великі й прекрасні діла Твої,
Господи Бог Всемогутній.
Праведні та істинні дороги Твої,
Царю народів.

⁴ Всі люди боятимуться Тебе, Господи,
і прославлятимуть ім'я Твоє.
Бо Ти єдиний святий.
Усі народи прийдуть і вклоняться Тобі,
бо справедливі вироки Твої
нам відкрилися».

⁵Після цього поглянув я, аж Храм небесний — скинія свідчення — відкрився. ⁶І сім ангелів, які мали сім покарань, вийшли з Храму. Вбрані вони були в чисті блискучий лляний одяг, поверх якого були золоті перев'язі. ⁷Тоді одна з чотирьох живих істот подала семи ангелам сім золотих кухлів, наповнених гнівом Бога, Який живе віки вічні. ⁸Храм наповнився димом Божої слави й могутності. Ніхто не міг зайти в Храм, доки не виповнилися сім кар, що їх принесли сім ангелів.

Сім кухлів гніву Божого

16 Тоді почув я гучний голос, що промовив із Храму семи ангелам: «Підіть і вилийте на землю сім кухлів Божого гніву».

²І пішов перший ангел і вилив свій кувальник на землю. І страшні болючі хвороби обкидали тих людей, які позначені були печаткою звіра і вклонялись образу його.

³Потім другий ангел вилив чашу свою в море. І перетворилося воно на кров, як у мерця, і все, що живе було в морі, загинуло.

⁴Тоді третій ангел вилив чашу свою в річки й водні джерела, і вони перетворилися на кров. ⁵І почув я ангела води:

«Ти справедливий у вироках Своїх, Той,
Хто є і завжди був, єдиний святий.
⁶ Бо пролили вони кров святих і
пророків,
отож дав Ти їм крові напитися.
Саме на це вони й заслуговують».

⁷І почув я, як вітар промовив:

«Так, Господи Боже Всемогутній,
Твій суд істинний і справедливий».

⁸І четвертий ангел вилив чашу свою на сонце. Й дано йому було палити людей вогнем. ⁹І палило людей страшною спекою. Вони й далі паплюжили ім'я Боже, у владі Якого були всі ті напасті. Не покаялися вони й не восхвалили Його. ¹⁰І п'ятий ангел вилив чашу свою на престол звіра, і затьмарилося царство його. Люди від болю кусали собі язика. ¹¹Вони проклинали Бога небесного від болю й хвороб. Вони не покаялися у вчинках своїх.

¹²І шостий ангел вилив чашу свою у велику річку Євфрат, і вода в ній висохла. Тож відкрилася дорога царям зі сходу. ¹³І тоді побачив я, вийшли із уст змія, звіра і лжепророка три нечисті духи, немов жаби. ¹⁴Ці духи були нечистими і вміли чудеса робити. Вони пішли до царів усього світу, щоб зібрати їх разом на битву у Великий День Всемогутнього Бога.

¹⁵«Стережіться! Я з'явлюся несподівано, як злодій. Блаженний той, хто в цей час не спить і має поруч одяг, щоб не голим вийти і щоб люди не бачили сорому його!»

¹⁶Отож зібрали нечисті царів у місці, яке єврейською мовою називається Армагеддон.

¹⁷І сьомий ангел вилив келих свій у повітря, і гучний голос долинув з престолу, що у Храмі. Він сказав: «Збулося!» ¹⁸І засвітилися блискавки, почувся гуркіт, розлігся грім, і стався великий землетрус. І був це найстрашніший землетрус за всі

часи, відколи людина живе на землі. ¹⁹Велике місто розколося на три частини, і впали міста поганські. Бог згадав про великий Вавилон і дав йому випити чашу вина Свого страшного гніву. ²⁰Зникли всі острови й гори. ²¹І величезний град, мов каменюки вагою в талант, попадали на людей з неба. І люди ляляли Бога за цю кару градом, і лихо то було страшне.

Жінка і звір

17Тоді один із семи ангелів, що мали сім келихів, підійшов до мене й сказав: «Ходім, я покажу тобі покарання, яке буде дане великій розпусниці, що вощідає над багатьма річками. ²Царі світу чинили розпусту з нею і жителі землі впивалися вином її розпусти».

³І силою духу ангел повів мене в пустелю. Там я побачив жінку, що сиділа на червоному звірі, списаному богозневажливими іменами. І було в нього сім голів і десять рогів. ⁴Жінка була вдягнена в порфіру й багрянець, убрана в золоті прикраси, дорогоцінне каміння й перли. В руці вона тримала золотий келих, повний мерзоти й бруду її розпусти. ⁵На чолі в неї був символічний напис:

ВЕЛИКИЙ ВАВІЛОН —
МАТІР РОЗПУСНИЦЬ
І ВСЯКОЇ ГИДОТИ ЗЕМНОЇ

⁶І побачив я, що жінка ця п'яна від крові людей Божих і тих, хто вмер за свідчення їхньої віри в Ісуса. Побачивши її, я дуже здивувався.

Пояснення ангела

⁷І ангел сказав мені: «Чому ти дивуєшся? Я поясню тобі таємницю жінки й звіра з сімома головами й десятьма рогами, що несе її. ⁸Звір, якого ти бачив, колись існував, але зараз ні. Та він незабаром вийде з безодні й піде на погибель. Тоді ті, хто живе на землі і чий імена не вписані у книгу Життя від самого початку світу, будуть здивовані, коли вони побачать звіра, який жив колись, а зараз не існує, але ще з'явиться».

⁹Ось де розум з мудрістю потрібні. Сім голів — це сім пагорбів, на яких сидить жінка. Це також і сім царів. ¹⁰П'ятеро з них уже впали, один іще є, а один іще не

прийшов. Як прийде, то призначено йому тільки якийсь час проіснувати. ¹¹Звір, що існував, а зараз ні, це і є восьмий цар, який водночас і один із семи. Йде він до погибелі своєї.

¹²Десять рогів, які ти бачив, — то десять царів, які ще не почали своє царювання. Але буде дана їм зі звіром влада царська на одну годину. ¹³Всі вони мають одну мету, і всі віддадуть силу свою і владу звіру. ¹⁴Вони воюватимуть із Ягням. Але Ягня разом із покликаними, вибраними й вірними перемаже їх, бо Воно — Господь над панами і Цар над царями.

¹⁵Потім ангел сказав мені: «Річки, які ти бачив там, де сидить розпусниця — це народи, нації і мови. ¹⁶І звір, і десять рогів, які ти бачив, ненавидітимуть розпусницю. Вони розорять і роздягнуть її. Вони їстимуть тіло її і палитимуть його вогнем. ¹⁷Адже Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, погоджуючись дати звіру владу, поки не здійсняться Слова Бога. ¹⁸Жінка, яку ти бачив — це велике місто, що править над земними царями.

Падіння Вавілона

18Потім побачив я іншого ангела, який спускався з Небес. І була у нього велика сила. І освітілася земля славою його. ²Він вигукнув могутнім голосом:

«Упав! Упав великий Вавілон,
розпусниця велика!
Стала вона притулком демонів,
оселею всіляких злих духів, нечистої
птиці, й огидної тварі.
³ Бо напоїла всі народи вином
Божої люті за її розпусту.
Царі земні перелюб з нею мали,
І земні купці багатіли з великої
розкоші її».

⁴Тоді я почув інший голос, що линув з небес. І мовив він:

«Народе мій, виходь із міста цього,
аби не бути співучасником гріхів,
аби не постраждати від нещастя,
що наслані на неї.
⁵ Бо неба досягли гріхи її,
Бог пригадав усі її гріховні вчинки.
⁶ Воздайте їй, розпусниці, за те,
як зазвичай поведилася з вами,
відплатіть їй вдвічі за те,
що вона наробила.

І келих трунку приготуйте
їй міцнішого удвоє, аніж був той,
що готувала вам вона
⁷ Дайте їй стільки страждань і горя,
скільки мала вона слави й розкоші.
Вона ж сама собі сказала потай:
«Сиджу собі царицею. Я не вдова
і горя я не знатиму ніколи».
⁸ За все те в день один впадуть
на неї біди:
смерть, горе й голод.
Вона горітиме в огні,
бо Господь Бог, Хто засудив її, —
могутній».

Жалобний плач за Вавілоном

⁹Земні царі, які з нею чинили розпусту й розкошували, будуть плакати й ридати за нею, як побачать дим від її пожежі. ¹⁰Жах перед муками її триматиме їх подалі від неї. І скажуть вони:

«Горе, горе тобі, о велике місто!
Могутнє місто Вавілон!
Зненацька впала на тебе кара».

¹¹Купці світу теж заплачуть і затужать за цією блудницею, бо ніхто не купуватиме більше їхніх товарів: ¹²«Ні золота, ні срібла, ні дорогоцінного каміння, ані перлів, ні лляного, пурпурового, шовкового й багряного вбрання, ні всіх сортів пахучого дерева, ні всіляких виробів із слонової кістки, ні дорогої деревини, ні бронзи, ні заліза, ані мармуру, ¹³ні кориці, ні бальзаму, ні пахощів, ні мирру, ні ливану, ні вина, ні олії, ні доброго борошна і пшениці, ні худоби, ні овець, ні коней і возів, ані рабів — людських душ!

¹⁴ Усе, чого ти прагнув, пропало.
Вся розкіш і пишнота втрачені й ніколи
не повернуться знов».

¹⁵Купці, які продавали все те і з того міста розбагатіли, триматимуться осторонь, нажахані стражданнями Вавілона. Вони голоситимуть і сумуватимуть, і казатимуть:

¹⁶ «Горе, горе великому місту-розпусниці!
Була вона вбрана в тонке полотно,
багрянцю й порфіру.
І прикраси на ній були із золота,
дорогоцінного каміння та перлів.
¹⁷ І все багатство це загинуло водночас!»

І всі керманічі, і всі, хто плаває морем, і всі моряки, і всі ті, хто з моря живе, — усі трималися осторонь. ¹⁸Вони бачили дим її полум'я і вигукували: «Яке місто може з цим великим містом зрівнятися?» ¹⁹Тоді посипали вони голови свої попелом і плакали, й тужили, й вигукували:

«Горе, горе великому місту, великій
розпусниці!
Всі, хто мав кораблі на морі,
збагатилися завдяки її багатству,
а загинула вона водночас!
²⁰ Радійте, о Небеса!
Втішайтеся апостоли, пророки і всі
люди Божі!
Бо вчинив Бог суд над нею
за все, що вона вам зробила!»

²¹Тоді могутній ангел підняв камінь завбільшки з жорно й кинув його в море зі словами: «Так велике місто Вавілон буде безжалісно скинуте, і вже ніхто його не побачить. Страшним падіння його буде. Ніколи більше не повстане воно. ²²Ніколи більше не гратимуть кіфари, не лунатимуть голоси співаків, соплоку і сурми! Ніколи не побачите тут ніякого ремісника. І не почувете тут звуків жорна. ²³Ніколи не засвітиться свічник. Й ніхто ніколи не почує сміху молодят. Купці твої були сильними світу цього. І всі народи були обдурені твоїм чаклунством. ²⁴На Вавілоні кров пророків, а також Божих людей і всіх, хто був убитий на землі».

Радість на небесах

19 Після цього почув я звук гучний, що лунав, немов численний натовп. І люди ті співали:

«Алілуя!
Перемога, слава і сила належать
нашому Богу,
² бо суд Його істинний і справедливий.
Він засудив розпусницю велику,
що розпустила своєю поганила світ.
Він помстився за смерть рабів Своїх,
яких вбила вона».

³І далі співали вони:

«Алілуя!
Дим вогню, що спалює її,
куритиметься вічно».

⁴Тоді двадцять чотири старійшини і чотири живі істоти вклонилися й почали прославляти Бога, Який сидів на престолі. Вони казали:

«Амінь! Алілуя!»

⁵Потім долинув голос з Небес:

«Славте Бога нашого,
всі ви, хто слуги Його, —
великі й малі, —
усі ви, хто боїться Його».

⁶І тоді почув я голос немовби численної громади. Він нагадував шум могутнього водоспаду, сильний гуркіту грому. Вони співали:

«Алілуя!

Бо Господь, наш Всемогутній Бог
править.

⁷ Радіймо і пишаймося, і прославляймо
Бога,
бо час настав — весільний час Ягняти.
І Його наречена вже для
Нього приготувалася.

⁸ Йї дозволили вбратися у чисте
полотно сьйиліве.
(Полотно — то праведні вчинки людей
Божих)».

⁹І сказав мені ангел: «Запиши: «Блаженні ті, кого буде запрошено на те весільне свято Ягняти». А потім додав: «Це істинні слова Бога». ¹⁰Я впав до ніг його, щоб поклонитися йому. Але він сказав: «Будь обережний! Не роби цього! Я такий же слуга, як ти і брати твої, хто має свідчення Ісуса. Вклоняйтеся Богу! Бо свідчення Ісуса — то дух пророцтва».

Вершник на білому коні

¹¹Тоді побачив я, як розверзлися небеса і з'явився там переді мною білий кінь. А на ньому вершник, ім'я Якому Вірний та Істинний, бо справедливий Він, коли судить і коли воює. ¹²Очі Його були немов палаюче вогнище, а на голові багато вінців. Й імені, що написано на Ньому, не знає ніхто, крім Нього Самого. ¹³Вбраний Він був в одяг, просякнутий кров'ю. Ім'ям Його називали таким: «Слово Боже».

¹⁴Війська небесні, вбрані в чисте, біле і гарне полотно, їхали слідом за Ним на білих конях. ¹⁵Гострий меч був в устах його, щоб

бити поган. Він буде правити ними залізним жезлом. І почавить Він брості в чавилі страшного гніву Всемогутнього Бога. ¹⁶На вбранні його і на стегні було написано ім'я:

ЦАР ЦАРІВ І ВОЛОДАР ВОЛОДАРІВ

Знищення звіра і лжепророка

¹⁷І побачив я ангела, що стояв на сонці. Гучним голосом закликав він усіх птахів, що шугали в піднебесі: «Злітайтеся на велике Боже свято, ¹⁸щоб ви могли їсти тіла царів, генералів і великих мужів, й тіла коней і вершників, й тіла всіляких людей — вільних і рабів, великих і малих».

¹⁹І побачив я звіра і царів світу цього разом з їхніми військами, зібраними на битву проти вершника на білому коні та його війська. ²⁰Але звіра було схоплено разом із лжепророком, який в його присутності творив чудеса. Чудесами він обдурював тих, на кому була та печать звіра і хто вклонявся його образу. Обох живцем було кинуто у вогняне сірчане озеро. ²¹Решту було вбито мечем, що стримів з уст вершника на білому коні. А птахи всі вдосталь наїлися їхньої плотті.

Тисяча літ

20Тоді побачив я ангела, що спускався з небес. В руці він тримав ключ від безодні й великий ланцюг. ²Він схопив дракона, того змія старого, що є дияволом чи сатаною, і зв'язав його ланцюгом на тисячу років. ³Ангел кинув його в безодню й замкнув. І печатку поклав він на вході над змієм, щоб не міг більше зводити народи, доки тисяча років не мине. Після цього його мусить бути звільнено ненадовго.

⁴І побачив я престоли. На них сиділи люди, яким дано було владу судити. І побачив я душі тих, кому відірвали голови, бо вони свідчили про Ісуса, і проповідували Слово Боже. Вони не поклонилися звіру, ні образу його, вони не мали печатки ні на чолі, ані на руках. Вони ожили й правили разом з Христом тисячу років. ⁵(А інші мертві не ожили, доки тисяча років не минула). Це перше воскресіння. ⁶Блаженний і святий той, хто бере участь у першому воскресінні. Друга смерть не має над ним влади. Вони будуть священиками, які належать Богові й Христу, і будуть разом з Ним царювати тисячу років.

Поразка сатани

⁷А через тисячу років звільнено буде сатану з в'язниці. ⁸І піде він зводити народи, розкидані по світу. Він обдурить Гога і Магога і зведе їх для війни. Їх буде так багато, як піску на березі моря. ⁹І наступатимуть вони всім обширом земним, і оточать стан людей Божих і улюблене місто. Але вогонь зійде з небес і пожере їх. ¹⁰І тоді диявол, який зводив їх, кинутий буде в озеро палаючої сірки. Туди ж, де звір і лжепророк. І будуть вони мук страшних зазнавати і день і ніч, віки вічні.

Останній суд

¹¹Тоді я побачив великий білий престол і Того, Хто сидить на ньому. Земля і небо від Його присутності втекли і зникли. ¹²І побачив я мертвих — великих і малих, що стояли перед престолом. Книги були відкриті. Й інша книга була розкрита — книга Життя. І мертвих судили за вчинками їхніми, які були записані в тих книгах.

¹³Море віддало тих мертвих, які в ньому були, і смерть, і Аїд віддали тих мертвих, які в них перебували. І кожного судили згідно з ділами його. ¹⁴Потім смерть та Аїд викинуті були у вогняне озеро. Це і є друга смерть — вогняне озеро. ¹⁵І якщо чиясь ім'я не було записане в книзі Життя, того було кинуто в вогняне озеро.

Новий Єрусалим

21Тоді побачив я «нове небо і нову землю», бо ті небо й земля зникли, і моря більше не існувало. ²Також побачив я святе місто, новий Єрусалим, що сходить з небес від Бога, як наречена, вбрана для свого нареченого. ³І почув я гучний голос, що лунав з Небес. Він промовляв: «Тепер житло Бога з людьми, Він оселиться з ними. Вони будуть Його народами, і сам Бог буде з ними — їхнім Богом. ⁴Він витре кожну сльозу з їхніх очей, і не буде більше смерті. Не буде більше ні суму, ні плачу, ні болю, бо все старе минеться».

⁵Потім Той, Хто сидить на престолі, сказав: «Дивіться! Я творю все нове!» І додав: «Запиши, бо слова ці правдиві та істинні».

⁶І сказав Він мені: «Збулося! Я Альфа і Омега, Початок і Кінець. Я буду вільно

поїти спраглих із джерела води життя. ⁷Хто переможе, успадкує все це. Я буду Богом його, а він буде Моїм сином. ⁸Але боягузи, невіруючі, мерзотники, вбивці, розпусники, чаклуни, ідолопоклонці і всі брехуни дістануть своє у вогняному сірчаному озері. Це є друга смерть».

⁹Тоді прийшов один із семи ангелів, які мали сім келихів, наповнених сімома останніми напастями. І сказав Він мені: «Ходім. Я покажу тобі наречену Ягняти». ¹⁰І Духом Святим він переніс мене на величезну високу гору й показав мені святе місто Єрусалим, що спускалося з небес від Бога. ¹¹І мало те місто славу Богу, і сяяло, мов найкоштовніше каміння, як кришталевий яспис. ¹²Місто оточував великий і високий мур із дванадцятьма брамами. Дванадцять ангелів стояли біля брам. А на воротах було написано імена дванадцяти ізраїльських колін. ¹³Троє воріт були на схід, троє воріт — на північ, троє воріт — на південь і троє воріт — на захід ¹⁴Міський мур було збудовано на дванадцяти кам'яних основах. І на них було написано імена дванадцяти апостолів Ягняти.

¹⁵Ангел, що говорив до мене, мав золоте мірило, яким міг він виміряти місто, брами й мур. ¹⁶І ангел зробив заміри міста. Воно було квадратне. Ширина його дорівнювала довжині. Ангел наміряв дванадцять тисяч стадій¹. Довжина, ширина й висота міста були рівні. ¹⁷Потім він поміряв мур. Той становив сто сорок чотири лікті² як людських, так і ангелових. ¹⁸Мур було збудовано з яспису, а місто — з чистого золота, сьйливе було, мов чисте скло. ^{19–20}Підвалини міського муру оздоблені були різноманітним коштовним камінням. Перша основа — ясписом, друга — сапфіром, третя — халкидоном, четверта — смарагдом, п'ята — сардоніксом, шоста — сардієм, сьома — хризолітом, восьма — берилом, дев'ята — топазом, десята — хрисопрасом, одинадцята — гіацинтом, дванадцята — аметистом. ²¹Дванадцять брам — то були дванадцять перлів, кожна була однією

перлиною. Вулиця міста була вибрукована чистимо золотом — ясна, як скло.

²²Я не бачив храму у ньому, бо храм його — Господь Бог Всемогутній і Ягня. ²³І не потрібно для освітлення ні сонця, ні місяця, бо освітлювала його Божа слава, і Ягня — його світильник. ²⁴Народи ходитимуть у світлі цьому, а земні царі принесуть місту славу. ²⁵Ворота його ніколи не будуть зачинятися вдень, а ночі там не буде взагалі. ²⁶Скарби й добробут народів будуть принесені туди. ²⁷Ніщо нечисте не ввійде до міста. І не ввійде туди ніхто з тих, хто робить щось ганебне, або бреше. Лише ті, чий імена вписані до книги Життя Ягняти.

Вічне царство

22Потім ангел показав мені річку води животворної, що текла від Божого престолу та Ягняти й збігала посеред вулиці міста. ²По берегах річки росло Дерево Життя, яке давало врожай дванадцять разів на рік і родило щомісяця. А листя тих дерев служило для зцілення народів.

³І нічого, що прокляте, не буде там, а буде престол Бога і Ягняти. Слуги Його будуть поклонятися Йому. ⁴І бачитимуть вони Його обличчя. Й ім'я Його буде на їхньому чолі.

⁵І не буде там ночі, не потрібно буде ні світильника, ні сонячного світла, бо Господь Бог світитиме на слуг Божих, і царюватимуть вони віки вічні!

Ждїть приходу Господа

⁶І сказав мені ангел: «Слова ці правдиві та істинні. Господь, Бог духів пророчих, послав Свого ангела показати слугам Своїм, що має статися незабаром». ⁷«Слухайте! Я невдовзі прийду! Блаженний той, хто підкоряється словам пророцьким, що в книзі цій».

⁸Я, Іоан, чув і бачив це все. А коли почув і побачив, то поклонився низько в ноги ангелу, який показував мені те все. ⁹Але він сказав мені: «Не роби так. Я слуга, як і ти й твої браття-пророки, і як ті, що підкоряються написаному в книзі цій. Вклоняйся Богу».

¹⁰І ще він сказав мені: «Не тримай у таємниці пророцькі слова книги цієї, бо час наближається. ¹¹Нехай неправедні ще чинять неправедно, а нечисті — ще й далі

¹стадія один стадіон був приблизно 200 ярдів. Це одна восьма римської мілі.

²Літка довжина людської руки від ліктя до кінця мізинця, приблизно пів-ярду.

поганяться. Нехай праведні чинять праведно, а святі лишаються святими.

¹²Слухай! Я незабаром прийду й воздам кожному відповідно до вчинків його. ¹³Я — Альфа і Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. ¹⁴Блаженні ті, хто омивають одяг свій. І матимуть вони право на Древо Життя. І матимуть вони право ввійти крізь браму в місто. ¹⁵А пси, чаклуни, розпусники, вбивці, ідолопоклонці та всі, хто любить і чинить кривду, залишаться за муром.

¹⁶Я, Ісус, послав ангела Свого, щоб засвідчити вам в церквах оце все. Я нащадок Давидового роду, сьйлива Вранішня Зірка».

¹⁷Дух і Наречена кажуть: «Прийди». І нехай той, хто чує, повторює: «Прийди!» Нехай спраглий приходить. Хто хоче, може вільно брати животворну воду. ¹⁸І Я попереджаю кожного, хто слухає пророцькі слова цієї книги: «Якщо хто додасть хоч що до цих слів, Бог пошле йому всі ті нещастя, що в книзі цій написані. ¹⁹Якщо хто вилучить щось із цієї пророцької книги, Бог забере частку його з Древа Життя та зі Святого міста, що описані в книзі. ²⁰Той, Хто свідчить з пошаною про все це, говорить: «Так, Я прийду незабаром». Амінь. Прийди, Господи Ісусе! ²¹Благодать Господа Ісуса з усіма вами.

License Agreement for Bible Texts

World Bible Translation Center

Last Updated: September 21, 2006

Copyright © 2006 by World Bible Translation Center

All rights reserved.

These Scriptures:

- Are copyrighted by World Bible Translation Center.
- Are not public domain.
- May not be altered or modified in any form.
- May not be sold or offered for sale in any form.
- May not be used for commercial purposes (including, but not limited to, use in advertising or Web banners used for the purpose of selling online ad space).
- May be distributed without modification in electronic form for non-commercial use. However, they may not be hosted on any kind of server (including a Web or ftp server) without written permission. A copy of this license (without modification) must also be included.
- May be quoted for any purpose, up to 1,000 verses, without written permission. However, the extent of quotation must not comprise a complete book nor should it amount to more than 50% of the work in which it is quoted. A copyright notice must appear on the title or copyright page using this pattern: "Taken from the HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™ © 2006 by World Bible Translation Center, Inc. and used by permission." If the text quoted is from one of WBTC's non-English versions, the printed title of the actual text quoted will be substituted for "HOLY BIBLE: EASY-TO-READ VERSION™." The copyright notice must appear in English or be translated into another language. When quotations from WBTC's text are used in non-saleable media, such as church bulletins, orders of service, posters, transparencies or similar media, a complete copyright notice is not required, but the initials of the version (such as "ERV" for the Easy-to-Read Version™ in English) must appear at the end of each quotation.

Any use of these Scriptures other than those listed above is prohibited. For additional rights and permission for usage, such as the use of WBTC's text on a Web site, or for clarification of any of the above, please contact World Bible Translation Center in writing or by email at distribution@wbtc.com.

World Bible Translation Center

P.O. Box 820648

Fort Worth, Texas 76182, USA

Telephone: 1-817-595-1664

Toll-Free in US: 1-888-54-BIBLE

E-mail: info@wbtc.com

WBTC's web site – World Bible Translation Center's web site: <http://www.wbtc.org>

Order online – To order a copy of our texts online, go to: <http://www.wbtc.org>

Current license agreement – This license is subject to change without notice. The current license can be found at: <http://www.wbtc.org/downloads/biblelicense.htm>

Trouble viewing this file – If the text in this document does not display correctly, use Adobe Acrobat Reader 5.0 or higher. Download Adobe Acrobat Reader from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>

Viewing Chinese or Korean PDFs – To view the Chinese or Korean PDFs, it may be necessary to download the Chinese Simplified or Korean font pack from Adobe. Download the font packs from: <http://www.adobe.com/products/acrobat/acrrasianfontpack.html>